

SUOMALAIS-UGRILAISEN SEURAN TOIMITUKSIA LX
MÉMOIRES DE LA SOCIÉTÉ FINNO-UGRIENNE LX

**KOLTAN- JA KUOLANLAPPALAISIA
SATUJA**

JULKAISSUT

T. I. ITKONEN

**I-II. KOLTTALAISIA JA KILDINILÄISIÄ
SATUJA**

KOONNUT

T. I. ITKONEN

III. JOKONGALAISIA SATUJA

KOONNUT

D. E. D. EUROPEUS

HELSINKI 1931
SUOMALAIS-UGRILAINEN SEURA

Hinta Smk. 80:—

KOLTAN- JA KUOLANLAPPALAISIA
SATUJA

JULKAISSUT
T. I. ITKONEN

I-II. KOLTTALAISIA JA KILDINILÄISIÄ
SATUJA

KOONNUT
T. I. ITKONEN

III. JOKONGALAISIA SATUJA

KOONNUT
D. E. D. EUROPÆUS

Suomalais-ugrilaisen Seuran Toimituksia LX
Mémoires de la Société Finno-Ougrienne LX

HELSINKI 1931
SUOMALAIS-UGRILAINEN SEURA

HELSINKI 1931

SUOMAL. KIRJALL. SEURAN KIRJAPAINON O.Y.

Alkulause.

Nyt julkaistut koltan- ja kildininlappalaiset sadut muodostavat osan niistä kielellisistä aineksista, jotka eri aikoina olen kerännyt Koltan- ja Kuolan-Lapista. Tähän kirjaan sisältyy satujen ja tarinoiden ohella pienehkö määrä muutakin kansantietoutta, kuten lauluja, hokemia, sananlaskuja, arvoituksia, taikoja, enteitä, parannustapoja, leikkejä y.m.s. — Nuortijärvellä ja Kuolan seuduilla oleskelin v. 1914, Suonikylässä 1913 ja 1926 sekä Patsjoella v. 1927; sitäpaitsi oli patsjokelainen kielimestari käytettävissäni Helsingissä kevättalvella 1929.

Kertojinani ovat toimineet:

Patsjoen Kolttakönkäällä (ja Helsingissä) MIKKO FEDOTOV (silloin n. 20-vuotias), joka nuoruudestaan huolimatta osoitti olevansa aivan ensiluokkainen satujen taitaja ja jonka osalle tulee suhteellisesti suurin osa tämän kirjan sisällyksestä (I A: n:ot 2—9, 11—17, 20—22, 25—56), DOMNA TITOV (n. 65-vuotias; I A: 19), ALEKSANTERI (OLLI) FEDOTOV (n. 40-v.; I A: 23, 24) ja MATVEI (MAŠŠA) GERASIMOV (18-v.; I A: 1, 10);

Petsamon kylässä OKSENJA JEFREMOV (74-v.; I A: 18);

Suonikylässä NASTASIA (NASKA) MOŠNIKOV (n. 35-v.; I B: 1, 2) ja HUOTARI FEODOROV (n. 43 v.; I B: 3—10);

Nuortijärven Ristikentässä IRINJA SVERLOV (70-v.; I C: 8, 15, 16, 18, 19), hänen tyttärensä MARINJA GERASIMOV (40-v.; I C: 1—4, 7, 9, 10, 20—22, 24) ja tämän poika TRIFON (19-v.; I C: 5, 6, 11—14, 17);

Kuolavuonon Vaingassa ANDREI DMITRIEV (60-v.; II: 1, 2, 5—9, 12, 14), hänen vaimonsa MATRONA (45-v.; II: 4, 13, 15), heidän poikansa TIMOFEI (18-v.; II: 10, 11) ja heidän Itä-Muurmannilta Gavrilovosta kotoisin oleva vävynsä ALEKSEI SELEVANOV (30-v.; II: 3).

Turjan murretta edustavat tässä kirjassa D. E. D. EUROPAEUKSEN v. 1856 Kuzomenissa Vienanmeren pohjoisrannalla muistiinpanemat 21 satua, joita hänelle kertoivat Svjätoinosin (siis Jokongan) seudulta kotoisin olleet lappalaiset. Hänen lapinkielenharrastuksistaan olen aiemmin tehnyt selkoa kirjoituksessa »D. E. D. Europæuksen Kuolan-lappalainen sana- ja satukeräelmä» (Suomi V: 2, ss. 128—138). Hänen satukäsikirjoituksensa, joka on vain lapinkielinen ja talletetaan Suomalais-ugrilaisen seuran arkistossa, olen tätä kirjaa varten suomentanut. Yhden hänen saduistaan, joka on Luovasjärven (Lovozero) murretta, olen liittänyt kildiniläiseen ryhmään. Kun Europæuksen transskriptiojärjestelmä on verraten karkea, olen tarkistanut sen kauttaaltaan niiden havaintojen mukaan, jotka tein Jokongan murteesta v. 1914.

Oman keräelmäni transskriptio poikkeaa muutamissa kohdin siitä, jota olen käyttänyt v. 1916 ilmestyneessä kirjassani »Venäjän-lapin konsonanttien astevaihtelu Koltan, Kildinin ja Turjan murteiden mukaan». Foneettisessa suhteessa olen suuresti hyötynyt siitä, että sain vv. 1927 ja 1929 tilaisuuden tutkia uudelleen Patsjoen murretta prof. FRANS ÄIMÄN kanssa. — Transskriptiossa en ole noudattanut täydellistä johdonmukaisuutta, vaan olen koettanut ottaa jonkin verran huomioon sellaisia muotojen vaihteluita, joita nopeassa puheessa aina esiintyy, esim. *nüüt^E*, *nüüt* 'niin', *li̇*, *li̇̇*, *l̇*, *l̇̇* 'on', *li̇̇jim*, *li̇̇jim* 'olin', *jěäll^oji*, *jäll^aji* 'elpyi', *puođi*, *puođ* 'tuli', *kõä^tšes*, *küä^tšés* 'kotaansa' (lat.), *põr^ašti*, *põršṫ* 'söi (vähän)', *žéävqš*, *hēávaš* 'hevonen', *pārv*, *pāṙq* 'lapset'.

Tässä julkaistut sadut ja tarinat voi jakaa muutamaiin aihepiireiltään eroaviin pääryhmiin; niitä ovat:

1) Eläinsadut, joissa pääosaa näyttelevät kettu, karhu ja susi, samaan tapaan kuin suomalaisissakin »Ilvolan» saduissa. Nämä aiheet ovat yleisiä kaikkialla Lapissa. Venäläistä perua lienee satu kissasta, kukosta ja ketusta.

2) Eläinsatuja lähellä ovat omituiset eläinmetamorfoosisadut, joissa ihmiset muuttuvat karhuksi, koiraksi, peuraksi ja taimeneksi; ne näyttävät lappalaisilla olevan omaperäisiä.

Seikkailusadut, varsinkin kuningas- (tai keisari-), jättiläis- ja paholaissadut ovat enimmäkseen naapurikansoilta saatua lainaa, joskin viimeksimainitussa ryhmässä saattaa havaita lappalaistakin alkujuurta.

4) Staalo-satuja on pidettävä puhtaasti lappalaisina. Tässä kokoelmassa ne rajoittuvat Patsjoen murrealueeseen, mutta lienee niitä tavattavissa kauempanakin. Staalo, Patsj. *stáll^a* 1. *stá^lm-stáll^a*, esiintyy myös muodoissa *stá^l* (Suonikyliä), *tá^l* (Jokonga). Staalon vaimon nimenä on Jokongassa *há^lη^a* 1. *há^lη^agai* (= norjanlp. *n j ä n n j a*).

5) Noitatarinat ovat omaperäisiä, samoin monasti haltiasadut.

6) Vainolaistarinat, joissa lappalaisten vihollisina esiintyvät *tšú^lđ^let* (*tšup^let*), »ruotsit» (*ruo^ltsa*) tai »karkurit» (*podairiē^lppôz*, *pōnaro^lppaz*, inarinlp. *pādurv*), ovat yleisiä kaikkialla Fennoskandian pohjoisosissa lappalaisten, suomalaisten ja kaukokarjalaisten keskuudessa; niissä kuvastunee muistoja sekä historiallisina että vanhempinakin aikoina suoritetuista ryöstö- ja verotusretkistä sekä rajasodista. Tämän tarinapiirin synnyn tarkempi tutkiminen olisi erinomaisen kiintoisa tehtävä, ja aineistoa siihen on olemassa viljalti (ks. Suom.-ugr. seuran Toimituksia XL, sivuilla XVII—XVIII olevaa lähdeluetteloa, joka ei kylläkään ole täydellinen, ja FF Communications, XVIII 1, N:o 60, ss. 54—56: »Kriegsüberlieferungen»).

Koltan- ja kuolanlappalaista kansantietoutta ovat tähän mennessä julkaisseet tai keränneet, paitsi Europæusta, seuraavat henkilöt:

J. F. THAUVON: *Matkamuiistelmia Wenäjän Lapista* (Kirjallinen Kuukauslehti 1870), ss. 219-220 on kaksi pyyntiseikkailua, s. 221 muutamia taikoja ja s. 222 kolme juttua naisten säikkymisestä (*kievvam*).

J. A. FRIIS: *Lappiske Eventyr og Folkesagn* (1871). Sivuilla 112—115 on esitetty norjankielellä kaksi Europæuksen muistiinpanemista saduista, molemmat otsakkeella »Tschude-Sagn fra Jokonga i russisk Lapland» ja ss. 170—176 »Ivan, Kupiskas Søn» (Akkalasta).

V. I. NEMIROVIČ-DANTŠENKO: Страна холода (1877). Ss. 199, 202 on 2 vainolaistarinaa Nuortijärveltä, ss. 198, 208, 212 lauluja. Ks. myös N.-D.:n esitelmäselostusta О народной поэзии лопарей (Изв. имп. русск. геогр. о., XI, 1. 1875, s. 13).

J. QVIGSTAD und G. SANDBERG: Lappische Sprachproben (Suom.-ugr. seuran Aikakauskirja III. 1888). Sivuilla 12—14 on kolttakönkääläinen satu »Vilj ja oáb» (Die beiden Geschwister).

D. N. OSTROVSKIJ: Лопари и ихъ преданія (Изв. имп. р. г. о., XXV, 4. 1889), ss. 321-324 8 kpl. vainolaistarinoita, osaksi inarilaisaiheisia, ss. 325-327 noitajuttuja sekä s. 328 eläinmetamorfoosi.

N. HARUZIN: Русскіе лопари (Изв. имп. о. люб. ест., антр. и этн., LXVI. Труды этн. отд. X. 1890); sivuilla 343-345, 348—359, 361—369, 370, 371, 374, 377—394 melkoinen määrä satuja, tarinoita ja lauluja (venäjäksi), liitteenä siv. 463—470 viisi satua, joilla on otsakkeet: »Какъ мужикъ ходилъ къ солнцу», »Сказка о Царскомъ сынѣ», »Игрунь — смѣльчакъ сынъ», »Московский воръ», »Что бываетъ съ скупыми на томъ свѣтѣ». Haruzin sai joukon satujaan Kolttakönkään (silloisen Boris-Glebin) kirkkoherralta K. ŠTŠEKOLDINILTA.

ARVID GENETZ: Kuollan lapin murteiden sanakirja ynnä kielennäytteitä. — Wörterbuch der Kola-lappischen Dialekte nebst Sprachproben. (Bidrag till kannedom af Finlands natur och folk, XV. 1891). Sivuilla 233—246, 262—266 on Turjan murteella 12 satua ja joukko arvoituksia, Kildinin murteella 1 satu ja muutamia arvoituksia sekä Koltan murteella 1 satu ja 2 laulua.

V. J. VIZE: Лопарская музыка (Изв. Арх. о. изуч. Р. Сѣв., 1911, n:o 6); m.m. pari lyhyttä laulunäytettä (venäjäksi).

A. V. KOSKIMIES ja T. ITKONEN: Inarinlappalaista kansantietoutta (Suom.-ugr. seuran Toimituksia, XL. 1918). Sivuilla 278—280 on koltankielellä »Nuortta-sämmilj mäinas», aiheeltaan sama kuin tämän kirjan n:ot IA 20 ja IC 10) ja ss. 71—100 »Kolttalaistarinoita ja kuvauksia» (20 kpl., inarinlappia).

S. PAULAHARJU: *Kolttain mailta* (1921). Sivuilla 30—36 on kahdeksan vainolaistarinaa (suomeksi). Luvussa »Vanhan uskon peruja» (ss. 144—155) on joukko taikuutta valäiseviä juttuja ja tarinoita sekä luvussa »Kolttain kielestä ja kansanrunoudesta» m.m. joikunäytteitä (suomeksi). Paulaharjulla on myös käsikirjoitus »Tarinoita (Kuollan Lappi)» v:lta 1914 Suom.-ugr. seuran arkistossa; se sisältää 28 satua ja juttua (suomeksi).

T. ITKONEN: *Neljä noitatarinaa Koltan-Lapista* (Kalevalaseuran vuosikirja 6. 1926), ss. 111—115, suomeksi. — *Talviretki Koltanlapissa* (Joukahainen XIV, 1915), ss. 3-4 tarina pyhistä vuorista, s. 20 joikunäyte (suomeksi). — Allekirjoittaneella on Suom.-ugr. seuran arkistossa n. 30 fonogrammirullaa, jotka sisältävät joikuja ja satuja Suonikylästä; niitä ei ole julkaistu tässä kirjassa.

A. O. VÄISÄNEN: *Pari kolttain tarinaa* (Kalevalaseuran vuosikirja 7. 1927), ss. 222—225. Maist. Väisäsellä on myös muistiinpantuna 49 laulua sävelmineen (osa fonogrammeina) Suonikylästä ja Patsjoelta.

J. QVIGSTAD: *Lappiske eventyr og sagn. I.* (1927). (Instituttet for sammenlignende Kulturforskning), sisältää m.m. kolttalaisaiheisia satuja Varangista (norjanlapiksi, norjalaisin käännöksin): n:ot 141—143, 150, 169—171, 179, 185, 192 ja 196; ks. myös s. 545.

HILJA VARTIAINEN: *Koulupaikan neitinä kolttain parissa* (1929). Sivuilla 136—140 on karhujuttuja ja ss. 143—146 kolme joikua (suomeksi).

Julkaisemattomia aineksia on vielä seuraavilla henkilöillä:

Toht. ARMAS LAUNHILLA Kalevalaseuran arkistossa säilytettyinä Suonikylän ja Patsjoen kolttilta kerättyjä joikuja (60 kpl. fonogrammeina ja 172 kpl. kirjoitettuna; sanat ovat enimmäkseen hyvin lyhyet). Kolttien laulusta hän esittää kuvauksia kirjassaan »*Kaupaksi*» (1922), ss. 28—45, kuitenkin ilman näytteitä.

Rovasti J. BERONKALLA Vesisaarella on muistiinpantuna muutama satu Kolttakönkäältä (lapiksi).

Valtiongeologi, toht. VÄINÖ TANNERILLA on myyttillisaiheisia tarinoita Petsamon-alueen eri kylistä (suomeksi).

Professori U. HARVALLA myyttillisaiheisia tarinoita Suonikylästä ja Salmijärveltä (suomeksi).

Toht. S. PÄLSILLÄ kymmenkunta muistiinpanoa haltia- ja vainolaistarinoista, Salmijärveltä ja Kolttakönkäältä (suomeksi).

Lennätinvirkkamies N. S. BRISKINILLÄ Jokongassa näin v. 1914 kymmenen venäjäksi kirjoitettua satua, sisällykseltään osaksi samanlaatuisia kuin Europæuksella; keräelmän myöhempi kohtalo on tuntematon.

Vaikka siis, niinkuin edellisestä ilmenee, jo noin 75 vuoden aikana monet kerääjät ovat kiinnittäneet huomiota koltan- ja kuolanlappalaiseen kansantietouteen, voidaan kuitenkin sanoa, että järjestelmällinen työ tällä alalla on — toisin kuin läntisemmässä Lapissa — vasta alullaan. Petsamon-alueenkin suurimmasta osasta, Suonikylän, Salmijärven ja Petsamon kylistä, olisi vielä paljon ainesta koottavissa, puhumattakaan Nuortijärvestä ja varsinaisesta Kuolan-Lapista. Petsamon-aluetta lukuunottamatta ei tosin tarvinnut peljätä kansantietouden nopeaa häviämistä kreikanuskoisten lappalaisten keskuudessa, sillä Kuolanniemen sisäosissa he tulevat varmaankin vielä kauan säilyttämään vanhat perimätapansa ja uskomuksensa.

Helsingissä, marraskuulla 1930.

T. I. I.

I. Koltan murretta.

A. Patsjoelta.

1.

riemniest leäi k°āvvan källsvo₂ da ā'kkv niččē₁. källsvož šilⁱ kuolⁱd, te kuollēvar'ppol pⁱzi āⁱtta. nā, källsvož₂ da ā'kkvž jāl^ašte tšō^räst. moⁱl^ameš v°āⁱdⁱ riēmⁿēzē^t, kāunⁱ vuoⁱppštes kuollēvar'ppol, āⁱgⁱ pō^rrov teid kuolⁱd. käll^asvož₂ da ā'kkvž jie ni tied^o. riēmⁿēzē^t puo^di ke^llⁱjed ā'kkv₂ da källsvo o^rra. te tsēäl'kk^A: »ti niččē₁ sārⁱ tiēr^vuo^di, šē^ddⁱ p^aq^rē^e«. sāna ke^llⁱšle: »moⁱt ne^mm^a?» »āⁱgvž.« ā'kkvž tsiel^ki vi^vses: »jäl^ast telⁱ tiēr^von.« riēmⁿē mēⁿi māust, pō^ri kuollēvar'ppol jo l^akk^a. te epet pō^al^A nu^bb vuzra vuoⁱpp^sidd^zi kũ^šssa. puo^di, tsēäl'kk^A: »ni^ostov tiⁱje tiēr^vuo^da. nu^bb^E p^aq^rē^e šē^ddⁱ, ne^mm^a

Ketulla oli vaimona ukon ja akan tytär. Ukko pyydysti kaloja ja pani kalatynnyrin aittaan. No, ukko ja akka elivät syrjässä. Kerran kettu-vävy [otti ja] löysi appensa¹ kalatynnyrin (ja) alkoi syödä [niitä] kaloja. Ukko ja akka eivät tienneetkään.² Kettu-vävy tuli vieraisille akan ja ukon luo. Sanoi³: »tyttärenne sanoi terveisiä, (että) syntyi lapsi». He kysäisivät: »miten (on) nimi?» »Alkunen.» Akka sanoi vävyllleen: »elelehän terveenä». Kettu meni takaisin, söi kalatynnyrin jo puolilleen.⁴ Tuli⁵ [taas] toistamiseen appensa ja anoppinsa luo vieraisiin.⁶ Tuli (ja) sanoi⁷: »Tyttäreltänne [teille]

Kulmikkailla sulukkeilla [] on merkitty käännoksissä tarpeettomat ja kaarevilla () lisättävät sanat. Alaviitoissa ilmoitetaan lappalaisen sanan varsinainen modus, kaasus, tempori tai merkitys.

¹ apeltaan. — ^{2, 3} (prees.). — ⁴ puoleen. — ⁵ (prees.). — ⁶ vieraaseen. — ⁷ (prees.).

kēskož.» ā³kkvž_{da} källsvž_{jie} vgl³ fi³ite. ā³kkvž³ tsěäl³kk³A: »jäläst
tiērōvn, nu³BB^E pā³ṛn³é jo š³ēDD³i.» riēm³n³zē³t epet vuql³i māust. te
 puo³ḍ³, pōri puk kuall³ēvar³ppol. te pōa³tt epet ā³kkv_{da} käll³sv kūššsa,
tsěäl³kk³A: »toñnai niḡdost tiēr³vuo³da, kōal³mad pā³ṛn³é š³ēDD³i, nē³m³a
 li lū³ō³p³p³A.» ā³kkvž³ vā³ld³, ḡ³ṛv³i_{de} tsěäl³kk³A: »te li suz³m³a zē³t mon-
 nost: kuql³id puk pōrram». käll³svž³ mē³ni kuall³ēvar³pples kē³ṛ³tsv³d.
 vār³pol sam³i kuuz³rās, il³lāk ni mī sišt.

2. Kuñn^abēip³ž.

liḡje käll^asvst ko³ṛm³ pā³ṛ³e. nuor^amōs lē³ai Kuñn^abēip³ž. sōn lē³ai
 nuū³pem ge što pel³ i³gskē³jnost jo kū³ni sišt vj³rō³ḍi. e³ṛ³šez³ sišt lē³ai
 jo puḡ³es; oū³ḍol jām³mem sār³i pār³ā³ēs, sōn ge j³āmež, ti³ḡ³ēve³ite³
 sū ḡ³ln³ jiel³led jua³ḡ³kkāž, e³kk^a. no, si³ liḡ³je, liḡ³je, e³ṛ³šez³ v³ā³ḡ³ j³ā³m.
 te si³ kū³ḡ³e i³ē³llōs e³j³ž³ ḡ³ln³ jiel³led, jua³ḡ³kkāž j³ē³j³os vu³z^a. pō³ār-

terveiset. Toinen lapsi syntyi, nimenä (on) Keskinen.» Akka ja ukko eivät vielä(kään) älynneet.¹ Akka sanoi²: »elele terveenä, (vai) toinen lapsi jo syntyi.» Kettu-vävy lähti taas takaisin. Tuli (ja) söi koko kalatynnyrin. Tuli³ taas akan ja ukon luo vieraisiin ja sanoi⁴: »tyttäreltänne terveiset, kolmas lapsi syntyi, nimenä on Loppu.» Akka [otti ja] arvasi ja sanoi⁵: »onpa soma vävy meillä: syönyt kaikki kalat.» Ukko meni kalatynnyriään katsomaan. Tynnyri (oli) aivan tyhjä, ei ollut⁶ mitään sisällä.

Tuhkimo.¹

Ukolla oli kolme poikaa. Nuorin oli Tuhkimo. Hän oli sellainen, että² oleskeli vain liedenkulmalla ja tuhassa.³ Heidän⁴ isänsä oli jo vanha; ennen kuolemaa(nsa) (hän) sanoi pojilleen, (että) kun hän kuolee⁵, (niin) heidän⁶ pitää jokaisen käydä yöllä hänen haudallaan.⁷ No, he olivat aikansa, (niin) isä⁸ [otti ja] kuoli. Heidän pitää siis tietysti käydä isänsä haudalla, jokaisen vuorollaan. Vanhimman

¹, ², ³, ⁴, ⁵, ⁶ (prees.).

¹ Tuhkapiippenen. — ² kun e. — ³ tuhkien sisässä. — ⁴ Heillä. — ⁵ (pot.).

— ⁶ teidän. — ⁷ h:n päällä. — ⁸ isänsä.

r^asqmōs viĭ^a gāĭ^a vūšsmōst^A vūšĭġed. te sōn iĭ jūr^pe vūšĭġed, štō jos āy^v1 eĭĭšes pōrr^a. te Kuñn^abēip^ož tē^ollōs, je^okĭ^oāž šē^oddi, te vuolġⁱ, mēnⁱ tō^okk košt l^oai eĭĭšes tšĭ^okkōm. sōn ōrai, ōrai, te k^oaōcōdi eĭĭšes, tsē^oĭ^okk: »tōn l^oak pōa^ottam, iġe viĭ^olav pua^ottam?» »iĭ pua^ottam viĭ^olam, viĭ^olam pī^oi mū jiej^ojs oū^opē.» »nāge iĭ pua^ottam, te iĭ ni āne.» tešt^o ā^olle eĭĭšes sārⁱ Kuñn^abēip^Aže, štō »tō^okkō mēn^ažik^o tšōrabē^oĭĭla, to^obben lē hēā^oppōž; kō^oγ^o tū ō^ola kiš^otēž, tet^o i liĭ tuñ^one.» jo tšū^okĭ^oē ū^oup suñ^one; to^obben liĭje pī^oχ^olōz, tieq^oē, mek eñ^on košt. sōn mēnⁱ tō^okk hēā^oppōšⁱ sĭz, te kiš^otī ε^oχ^ot hēāvāš sū ō^ol, tša^opp^os šō^okk^ohēāvāš. sōn vālp. nā^odešt kič^oō^oani Kuñn^abēip^ož, te māust vuolġ, tāv^overēs iĭ vā^odam miē^oldēs, tō^okk i ku^oođ, kō^oγ^o lež ku^oođdam tšō^or^ov. te pu^oođⁱ māust. viĭ^oosku^ooutes kē^ottš^olev: »nā, pūš^oĭ^oik^o, mō^oγ^o eĭ^otšōm?» Kuñ^on^abēip^ož tsē^oĭ^okk^A: »nā mek lē j^oa^om^oei^oĭ^oēstan, kō^ott e^oχ^olēš jā^omm^a,

veljen pitää lähteä ensiksi. Hänpä ei aio² lähteä, (peljäten) että jos isänsä syö (hänet). Vaati Tuhkimoa käymään puolestaan³ isänsä haudalla. No, Tuhkimo tietenkkin illan tultua⁴ lähti (ja) meni sinne, missä isä oli haudattuna. Hän oli aikansa, niin isä nousi (ja) sanoi⁵: »sinä olet tullut, eikö veljesi tullut?» »Ei tullut veljeni, veljeni pani minut (tulemaan) puolestaan.» »No kun ei tullut, niin ei saa mitään⁶.» Siitä isä sanoi⁷ Tuhkimolle, että »mene⁸ sinne syrjään, siellä on hevosia; joka (niistä) sinuun⁹ katsahtaa¹⁰, se on¹¹ sinulle.» Ja antoi hänelle kirstun; siellä oli vaatteita, rahaa ja minkä mitäkin.¹² Hän meni sinne hevosten sekaan¹³ ja yksi hevonen kat- sahti häneen, musta silkki(karvainen) hevonen. Hän otti (sen). No Tuhkimo kerkesi siitä ja lähti kotiin; tavaroitaan ei ottanut mukaansa, (vaan) jätti sinne, mihin lie jättänyt syrjään. Tuli kotiin. Veljespari kysäisee: »no tulit(han), mitäs isä¹⁴?» Tuhkimo sanoo: »no mitäpä on¹⁵ isästämme; joka kerran kuolee, se ei enää nouse.»

¹ = jos mak^o.

² ajattele. — ³ itsensä edestä. — ⁴ ilta tuli. — ⁵ (prees.) — ⁶ ei pidäkään. — ⁷ puhui. — ⁸, ¹⁰ (pot.). — ⁹ sinun päälle. — ¹¹ onkin. — ¹² mitä aina missä. — ¹³ sisään. — ¹⁴ isämme. — ¹⁵ mitkä ovat.

teġ ij tienāp kaḡaḡḡḡ^a.» ä villlaskuauutes jūrḡin, što Kuñn^abēipovž ij puoḡ^e māust, ke mēnaž eġjes oḡra. te nuḡḡ^E je^lk^le^a liġ keḡsklāmōs vill vuḡrr^a. teġ še ij tuḡst^A vūḡḡḡ^E, te teġ rāukì Kuñn^abēipa jieiġps qūḡe. nā Kuñn^abēipovž tiē^lllōs, ge je^lk^le^až šēḡḡḡ^D, mēñi epet eġjes ḡl. e^lḡḡḡes l^eai, l^eai_{de} kaḡaḡḡḡ^D epet. tsēā^lk^k^A: »epet ton pūḡ^lḡi^l, ij keḡsklāmōs vill^{ḡḡ} pua^lttam?» sōn tsēā^lk^k^A: ij, mū vuot^lti oḡḡses.» »nāge ij pua^lttam_{de} ij ni ḡḡe.» nā e^lḡḡḡes suñḡe ūḡḡ tšū^lk^l^E, epet nuḡḡše sārì: »to^lk^p mēñžik hēā^lḡḡḡšì sġz, kō^lḡ^e kišitēž tū ḡl^a, teḡ_i gēlak vāḡḡ^E.» te sōn mēñi hēā^lḡḡḡšì luž^a, te kišitū sū ḡl rūḡḡḡes šō^lk^khēārāš. sōn v^oāḡḡ teḡ. te teḡḡ tḡḡverēs tō^lk^k kuḡḡⁱ epet, jē^lḡ^lš puoḡⁱ māust. villlaskuauutes epet ke^lḡ^lts^lev: »māḡ^ḡ e^lḡ^lts^ḡm, ij l^lk^kām?» »ij, māḡ^ḡ jam^me^lḡ^lts^ḡm l^lk^kad?» te Kuñn^abēipa vuḡrr^a pḡaḡ^oškuḡḡ. Kuñn^abēipovž jāuti ke^lḡ^lts^lal vill^lines: »vūḡḡḡ^lvetēā to^ai mū oḡḡst e^lḡ^lts^lan ḡl?» jev, so^ai je^v vuḡḡḡ^e. te Kuñn^abēipovž jē^lḡ^lš vuḡḡḡ^l jieiġps vuḡrr^a. nā mēñi, e^lḡ^lḡḡes kaḡaḡḡḡ^D: »nā_{de} pūḡ^lḡi^l.» »jō, pūḡ^lḡim.»

Veljespari luuli, ettei Tuhkimo tule takaisin, kun menee ¹ isän luo. Toisena iltana oli ² keskimäisen veljen vuoro. Hänkään ³ ei tohtinut ⁴ lähteä, (vaan) ⁵ vaati Tuhkimoa (menemään) puolestaan. No, Tuhkimo tietenkin, kun ilta joutui, meni taas isänsä haudalle. Isä oli aikansa, niin nousi jälleen. Sanoo: »taas sinä tulit, eikö keskimäinen veljesi tullut?» Hän sanoo: »ei, minut lähetti puolestaan.» »No, kun ei tullut, niin ei saa mitään.» No isä antoi hänelle kirstun (ja) sanoi taas samoin: »mene sinne hevosten sekaan ja sinun pitää ottaa se, joka katsahtaa ⁶ sinuun.» Hän menikin hevosten luo, ja häneen katsahti ruskea silkki(karvainen) hevonen. Hän otti sen. Ne tavaransa jätti taas sinne ja tuli itse kotiin. Veljespari taas kysäisi: ⁷ »mitä isämme, ei(kö) liikkunut?» »Ei, mitä(pä) isävainajamme liikkui⁸.» Sitten tuli ⁹ Tuhkimon vuoro. Tuhkimo kysäisi ¹⁰ vasiten veljiltään: »lähdettekö te minun puolestani isän haudalle?» Eivät, he eivät lähde. Tuhkimo lähti itse omalla vuorollaan. No, meni, isä nousi: »no, tulitpas». »Joo, tulin.» Antoi hänelle taas

¹, ⁶ (pot.). — ², ⁴, ⁷, ¹⁰ (prees.). — ³ Sekään. — ⁵ niin se. — ⁸ liikkuu. — ⁹ alkoi tulla.

epet suñne ūud tāv^eriD_{de} sārī nuttše: »kō^otte hēavaš kištēž tū
 ōl, ten_i gēlak vālpēd, veīkk^A mo^okkām kištēž. koļmēš gēlak sielg^e
 nāukšted.» nā sōn mēñi hēā^oppšī oīra, te sū ōl kištī emān šēdōm
 viļģēs hēā^oppaž(ā)lvž. sōn mēñi ten ālgā luzz^a, te nāukšti sielg^e.
 ālgāž pōdōzlōdi, nuēveš ge nāukšti, epet pōdōzlōdi, sū mielst
 tšauilōdi, mātō šōr^anī. kōatmaeš vālv^A ge nāukast, hēā^oppšaž ge
 pōdōzlā^ut^A, ōtšendōdi oļles viļģēs hēāvģš. nā sōn Kuñn^abēipōž epet
 tāvveṛēs tō^okk^o kuḡ^oi, ā jē^ottš puḡ^oi māus^ot nuttše moxt oūōl. nā
 vilvskuwetes tē^ottš kē^ottšlev sušt, e^otte »māḡ^od e^ottšām, kaēōdi voi
 i^ož?» nā mek lē jamn(e)j^ostān.» nā liḡje liḡje siḡ, mo^ottam(v)u^oz^a te kulš-
 kū^otte, štō ts^oār^a pē^ojj^a niēdōs no^okkam ēl^aden ōl^a. jos kō^otte vuḡ^otež
 tō^okk^o nuū^oktēd hēā^oppšīn, te ts^oār^a nē^olv^A tēppāt pe^ottšāt kaļla, tēndiet
 štō mātḡa piešse toūōd. te tet_i lē^oai. nā_{de} Kuñn^abēipō vil^a vūōl-
 leškū^otte kiē^ottš tō^okk^o, štō moxt toūōd oļmō nōikte hēā^oppšīvū^oim.

tavaroita ja sanoi samoin: »Mikä hevonen katsahtanee(kin) sinuun, se sinun pitää ottaa, vaikka millainen katsahtanee. Sinun pitää kolmasti silittää (sen) selkää.» No, hän meni hevosten luo ja häneen katsahti vastasyntynyt valkea varsa.¹ Hän meni [sen] varsan luo ja silitti selkää. Varsa pudistelihe; toistamiseen kun silitti, (niin se) taas pudistelihe (ja) hänestä² näytti aivankuin (se) olisi suurentunut.³ Kun (hän) [otti ja] silitti kolmannesti, niin pikku hevonen⁴ pudistelihe⁵, ja siitä sukesi raavas valkea hevonen. No hän, Tuhkimo, jätti taas tavaransa sinne ja tuli itse takaisin niinkuin ennen(kin). No, veljespari tietysti kysäisi⁶, että »mitäs isä, nousi(ko) vai ei?» »Mitäpä isävainajastamme.» No he olivat aikansa, niin kuuluivat⁷ kerran⁸, että keisari panee tyttärensä sellaiselle korokkeelle.⁹ Jos joku voisi¹⁰ sinne hypäyttää hevosensa¹¹, niin keisarin tytär painahuttaa sinetin otsaan, sentähden että jäljestä voivat¹² tuntea. No, se siitä.¹³ No, Tuhkimon veljet tekivät lähtöä sinne katsoakseen, miten¹⁴ ihmiset siellä hypittävät hevosiaan.¹⁵

¹ hevosenpoikanen. — ² hänen mielestä. — ³ suureni. — ⁴ h. kun. — ⁵, ⁶, (prees.). — ⁷ alkoivat kuulla. — ⁸ muutaman kerran. — ⁹ korkean sen päälle. — ¹⁰ (pot.): — ¹¹ hevosella. — ¹² pääsevät. — ¹³ Sepä olikin. — ¹⁴ katsoa, että m. — ¹⁵ hevosilla.

tõ'kkõ mǎḡḡe kǎē'ltšõd jēnnl̄ õl̄m̄õ. Kuñn^abēipõž tsēäl'kk^A, vǎl̄pēd sū še tõ'kk kǎē'ltšõd. vilt'õskuõutes ts'e'l'k'k'ev: »mǎḡḡ tòn ālak toḂben tǎi tšēlmǎdõvuiḡm, koštñi lǎē'kkõ! puõremõs ge õrǎk tešt.» te je ni vǎldam sū, jiej̄j̄ vūõl̄ēe kǎē'ltšõd. te Kuñn^abēipõž mǎḡḡ^atešt mēñi tõ'kk hēã'ppšēs õrra, toḂben tiēvõði šieyy piχl̄sī sǎž, pēzzi kiē'pp'šēl-mēs, šēdõði võše jeres̄ i õlmǎž. te veļl̄'ji vūõss^õmõs tsã'ppēs hēã'ppõž õl̄ te tiērrl̄ē'ḡi tõ'kkõ. toḂben tiē'ttlõs õl̄m̄õ nõikte hēã'ppšõv^õim. Kuñn^abēipõž tiē'r^õl̄i tõ'kk še, nūũk'k'ḡi pǎḡias, viē'kkēsk^õst pǎḡjen jǎllõ'ḡtš̄i, õl̄m̄_ēške hirm^õstǎvve: »tešt l̄'ãi hēãvõš.» Kuñn^abēipõž tiē'ttlõs vǎst tiē'r^õl̄i tõ'kk košt sušt l̄'ãi tǎvver. teiv piχl̄sēs puk jǎχl̄s̄li, tuõlõjõž piχl̄sēs nǎ'k'k'ḡi vǎst, õḡõvõl vilt'ēēs pūã'ḡl̄i māus^t. sòn mǎkõ ni men tuõješt il_lǎ. te vilt'õskuõutes puõḡin māust, te mǎinšte, mǎḡḡ sǎj̄ vūõḡñe, možt õl̄m̄õ nõikte, mu'tlõ ēutost l̄'ãi hēãvõš puõḡḡ^e, nūũk'k'ḡi, viē'kkēskost pǎḡjen jǎllõ'ḡtš̄i, k̄i lež l̄ēammaž. Kuñn^abēipõž

Sinne meni¹ paljo ihmisiä katsomaan. Tuhkimo sanoi², (että) ottaisivat³ hänetkin sinne katsomaan. Veljespari sanoi:⁴ »Mitä sinä teet⁵ siellä näine kasvoinesi⁶, ole⁷ missä olet! Paras kun olet siinä!» Eivät ottaneet⁸ häntä, (vaan) lähtivät itse katsomaan. Tuhkimopa meni sitten sinne hevosten luo, pukeutui siellä hyviin vaatteisiin, pesi noki(set) silmänsä (ja) muuttui⁹ aivan eri mieheksi. Hyppäsi ensimmäisen, mustan hevosen selkään¹⁰ ja laukotti sinne. Siellä tietenkin ihmiset hypittivät hevosia(an). Tuhkimo karautti (hän)kin sinne, hyppäytti ylös (ja) käväisi melko¹¹ ylhäällä; ihmisetkös hirmustuivat:¹² »siinä oli hevonen.» Tuhkimo tietenkin laukotti takaisin sinne, missä hänen¹³ tavara(nsa) oli. Riisui¹⁴ kaikki ne vaatteensa, puki taas ylleen entiset vaatteensa ja tuli¹⁵ kotiin ennen veljiänsä. Hän muka ei ollut¹⁶ missään työssä. Veljespari tuli kotiin ja (he) kertoivat, mitä he näkivät, miten ihmiset hypittivät, mutta yhdellä oli hyvä hevonen, hyppäytti, käväisi melko ylhäällä, kuka lie ollut. Tuhkimo sanoi:¹⁷ »enkös minä ollut (se)?»

1, 2, 4, 12, 16, 17 (prees.). — 3 ottakaa. — 5 alat. — 6 silminesi. — 7 ollos josakin. — 8 o—tkaan. — 9 syntyi. — 10 päälle. — 11 »våkikeskestä». — 13 hänellä. — 14, 15 (mom.).

tsěätkk^A: »jiěmgo_són món lěümmaž?» villvskuuutes tsⁱe^lk^lev: »lön, tet sam^ai mī ts^a’ltskiez^e’emh^ä’ppšvž!» nā, nu^bb pe^xv epet ts^uö^vaⁿi, te sij v^uö^lg^les^kü^ä’ite epet kⁱě^lts^vd. Kuⁿn^abēipovž tsěätkk^A: v^äl^ped s^u_še. tu^k je. »mā^xd tön ālak to^bben o^lmⁱ hⁱě^rv^on?» je ni v^äl^pam, jiěj v^uä^lg^e. nā Kuⁿn^abēipovž epet nu^lše t^uä^ljⁱ, m^ēnⁱ t^o’kk, t^lě^vv^lö^di, r^uä^vs^{és} h^ä’ppovž o^l v^el^l’ji^{_}de t^lě^rr^lö[’]ti. t^ler^a’lⁱ t^o’kk, n^ul^kkⁱ p^äjas, sⁱě^mm^on^äst i^j k^uö^štam ts^{är} ni^ēd^a o^rra. o^lm^ö hⁱrmst^ev^e epet, s^on nu^l_i m^ēnⁱ, i^j o^r’stam, m^ēnⁱ v^äst, j^ä’s^lö^di, o^uö^l vill^{és} pe[’]te m^ēnⁱ. te villvskuuutes pu^ödⁱn ma^ln^šv^ui^m: »t^äb^b^E l^äi ö^lnaž, sⁱě^mm^on^äst i^j ts^o’ar^a ni^ēd^a r^äj^v k^uö^štam; tet l^äi pu^ör[’]e h^ääv^š.» Kuⁿn^abēipovž tsěätkk^A: »jiěmgo_són món l^ämmaž tet?» »sam^ai m^öna nu^u’p^em.» k^öat^{ma}d p^ev epet v^ual^ge^šk^u’ite kⁱě^lts^vd. villv^s epet je v^äl^pam, jiěj m^ēnⁱn. Kuⁿn^abēipovž tet ma^eb^elⁿ t^lě^vv^lö^di, te v^lg^{és} h^ä’ppšes v^o’l^p^I, te t^lě^rr^a’l[’]’l[’]. to^bben kⁱe^ltsⁱ v^uš^mm^{še}, š^tv to^bben pu^a’t^A, t^ler^a’t v^lg^{és} h^ä’ppšⁱn. v^äl^p’go n^ul^l’^ä’t t^o’kk ts^{är}^a ni^ēd^a luz^z^a, ts^o’ar^a

Veljespari sanoi: ¹ »sinä (ja) juuri se meidän vedenvedätyskaakki(mme)!» No, valkeni taas toinen päivä ja he tekivät jälleen lähtöä katsomaan. Tuhkimo sanoi ²: »ottakaa minutkin.³» Toiset ⁴ eivät. »Mitä sinä siellä teet ihmisten huvina?» Eivät ottaneet ⁵, (vaan) lähtivät itse. No, Tuhkimo teki taas samoin, meni sinne, pukeutui, hyppäsi ruskean hevosen selkään ja lähti laukottamaan. Laukotti sinne, hyppäytti ylös, vähältä oli päästä ⁶ keisarin tyttären luo. Ihmiset taas hirmustuivat; hän meni tiehensä ⁷, ei pysähtynyt, meni takaisin, riisuutui (ja) meni tupaan ennen veljiänsä. Veljespari tuli sanomin(een): »tänään oli mies, vähältä oli päästä keisarin tyttären luo; sillä oli hyvä hevonen.» Tuhkimo sanoi ⁸: »enkös minä ollut se?» »Juuri sellainen (kuin) me!» Kolmantena päivänä jälleen tekivät lähtöä katsomaan. Veljeään eivät taas(kaan) ottaneet, menivät itse. Tuhkimo siitä jälkeinpäin pukeutui, otti valkean hevosen ja lähti laukottamaan. Siellä katsojat huomasivat, että sieltä (hän) tulee, laukottaa valkealla hevosella. Kun [otti ⁹ ja] hyppäytti ¹⁰ sinne kei-

¹, ², ³, ⁹, ¹⁰ (prees.). — ³ hänetkin. — ⁴ Nuo. — ⁵ o-tkaan. — ⁶ ei päässyt (»kostunut»). — ⁷ »niinkään».

nēx̄D^A pe^Jtsq̄t tšēppli kaḷla, te ri^ḡppik̄ tšēn^aṣti tēn pe^Jtsq̄t qūpē, što kuusst^attš ij. sōn pe(l^e) tšērrlēt̄t̄ māus^ot. puoḡ, nuḡttše epet jōx̄s̄lōḡ, te vuq̄mm^e piḡlšēs nḡ^kk̄ti, pūāⁱḡli pā^kkses o^dbiēln villēs. te villuskuautes puoḡin, kē^Jtsl̄in: »mī tuḡḡne kaḷla lī šēḡdam tā^BB^E?» Kuḡn^abēipovž tsēā^kk^A: »ā jōḡrim tšēḡ^a källōn.» — te moⁱtām pēiv nō^rḡtšekuoḡ ts^oār^a oḡm̄id, što kešt liḡ m̄ē^rkk^A. te tē^k tšē^ullōs mḡḡḡne puḡ oḡm̄id, te pel il^e le tēt oḡm̄āž. tsār^a kē^Jjt̄ā^l: »vāla lē koštni mēā^D oḡm̄id? toⁱt^A liḡ koštni tēt oḡm̄āž.» te villuskuautes ts^el̄k̄k̄ev: »mišt kḡl liḡ kualmā^D vill pāⁱk̄ešt, muⁱt^A tēt ij kānnō^t tḡ^kē ko^Jtsō^D, pel^e lī kie^rppovn jo tšēḡ^a källas vgl jō^ri.» ts^oār tsēā^kk^A: »puḡ^e tēk kḡl^e ko^Jtsō^D, moⁱkkam tāⁱtōz l̄^eā^kkōz to^Bben.» te ko^Jtsō^D Kuḡn^abēipov. te sōn puoḡ, sušt tšē^ullōs ri^ḡppik̄ liḡ tšēⁿōm källast. ts^oār nēx̄D^A pel piēšⁱli ri^ḡppik̄, i^ḡtt^Eli pe^Jtsq̄t. tsēā^kk^A: »tā^ltte tēt oḡm̄āž.» te vill^a ḡirmštēv: mī tāt, siḡ sā^xsvi^l^a liḡ l̄^eammaž tēt. te ts^oārast šēḡ^Di

sarin tyttären luo, (niin) tämä ¹ painahutti sinetin otsaan ja sitaisi huivin sinetin ² eteen, ettei näkyisi. Hän vain lähti laukottamaan takaisin. Tuli, samoin taas(kin) riisuutui, puki (ylleen) vanhat vaatteensa ja tuli ³ kotiinsa ennen ⁴ veljiänsä. Veljespari tuli (ja) kysyi: »mikä sinun otsaasi on tullut tänään?» Tuhkimmo sanoi ⁵: »lankesin niin, että otsani meni puhki.» ⁶ — Sitten muutamana päivänä keisari alkoi keräyttää miehiä, nähdäkseen ⁷ kenellä on merkki. Tietenkin ⁸ kaikki miehet menevät, (mutt)ei vain ole sitä miestä. Keisari kysyttelee: »Vieläkö on miehiä jossain poissa? Totta se mies on jossain.» Veljespari sanoo: »meillä kyllä on kolmas veli kotona, mutta sitä ei kannata tänne kutsua, (se ⁹) on nokinen ja lankesi vielä puhki otsansa.» Keisari sanoi ¹⁰: »kaikki ne pitää ¹¹ kutsua, olkoon(pa) ¹² siellä millaisia tahansa.» Niin kutsuivat Tuhkimon. Hän tulikin ja hänellä oli ¹³ tietenk in huivi sidottuna otsalla. Keisarin tytär irroitti ¹⁴ huivin (ja) sinetti tuli ¹⁵ esiin. Sanoi ¹⁶: »tässä (on) se mies.» Veljet ällistyivät ¹⁷: mitä tämä (on), heidän lika(inen) veljensä on

¹ k. t. — ² sen s. — ³ (mom.). — ⁴ etu puolella. — ⁵, ¹⁰, ¹³, ¹⁶, ¹⁷ (prees.). — ⁶ l. puhki o. — ⁷ että. — ⁸ Ne t. — ⁹ vain. — ¹¹, ¹³ (plur.). — ¹⁴ vain i. (mom.) — ¹⁵ (mom.).

*nāṁm^e tāṁskani. Kuṁn^abēipovž puχ vīddžī toḅben hēā'ppšēs di tāv-
v^erēs. nuṁtⁱ vūāddžai tsār^a niḡḡ^a k^oāvvn.*

3.

*te l^eai mo'ttmeš jīē'tt^Anōs, te sōn v^oāld ɛl̄m̄(ōl̄m̄ō triēḡēvn. na_{de}
so^ai vualg'in triēḡēines sū'kkvḡ (soṁl̄ēḡ). triēḡas pūji vūōššvn sū'kkvḡ.
vḡn^asēst liḡje tsūt sūr^a āir^a. jīē'ttš ištī vūōššvn mḡnⁿē^ece'ttš^v. so^ai
vualg'in tiē'ttōs kuḡl̄vḡ šīl̄l̄ēḡ. no triēḡē^A jūrḡv'ttš, e'tt^E moḡt sōn_g
gāṁl̄ē ḡl̄ēḡv sū'kkvḡ tai āirivvīm, go nḡit lošvḡ lē āir^a. te triēḡē^A
hoḡs'ji, keṁl̄vⁱjižžā tā'k āir^a sū'kkvḡ_gin. jīē'ttš tsēā't'kk^A: »mḡn?» vet-
sōn tā'k rāst^A špōukte, ko kḡr^a piēēḡvn soṁl̄ām». jīē'ttš tsēā't'kk^A:
»jel^e jel^e mēn mušt e'ttšḡn ḡr̄ē(āirivḡ tōāḡjēḡ, kḡl̄ mōn jīē'ttš sūḡḡam.»
te jīē'ttš mēnī sū'kkvḡ, ā triēḡē^A piezži ḡrrvḡ mḡnⁿē^eḡjvst. so^ai
v^oāldin, toḅben kōppin vāllaz, vūōē^amen. te so^ai vualj'in māust.
triēḡē^A jūrḡv'ttš, e'tt^E moḡt so^ai riḡḡō kaēēvḡ tān kuāḡ^e, ko tet li*

ollut se. Keisarille¹ sukeutuivat häät paikalla. Tuhkimo nouti² kaikki hevosen ja tavaran.³ Niin (hän) sai⁴ keisarin tyttären vaimokseen.⁵

Olipa kerran jättiläinen ja hän otti (erään) miehen rengikseen. No he lähtivät, (jättiläinen) renkineen, soutamaan. (Hän) pani ensin renkinsä soutamaan. Veneessä olivat hyvin isot aivot. (Hän) istui ensin perään. He lähtivät tietenkin kaloja pyytämään. No renki mietti, [että] miten hän alkaisi¹ soutaa näillä airoilla, kun aivot ovat näin raskaat. Renkipä hoksasi (kysyä), että kestänevätkö nämä aivot soutaakaan. Jättiläinen² sanoo: »miksi?» »Poikkihan nämä rasahtavat, kun minä kovalla tuulella lähden soutamaan.» Jättiläinen³ sanoo: »älä, älä mene minun isäni perintöairoja taittamaan, kyllä minä itse soudan.» Jättiläinen⁴ meni itse soutamaan ja⁵ renki pääsi perään.⁶ He [ottivat ja] tappoivat siellä onkiessaan valaan. Niin he lähtivät takaisin. Renki mietti⁷, [että] miten he

¹ keisarilla. — ² n. sieltä. — ³ (plur.). — ⁴ saikin. — ⁵ vaimoksi.

¹ hänen pitää alkaa. — ², ³, ⁴ Itse. — ⁵ mutta. — ⁶ olemaan perässä. —

⁷ (prees.).

o^{BB}A vāļes. triēṅġ^A jūṛp̄li, e^{tt}E kəl sōn hoḥsāi epet. te so^ai puoḡin riḍḍō. nā, jīē^{tt}Aⁿōs tsēāl^{kk}A: »te gaḡ kaḡḡḡ moṅnast kuəll^e riḍḍō.» triēṅġ^A v^oālp, tāv^eiti vāllaz pie^{tt}škā, tsēāl^{kk}A hozzj^enines: »mōn nāiḡkāni ro^{tt}Ijam rūš^{tt}ḡḡḡ riḍḍō?» jīē^{tt}Aⁿōs tsēāl^{kk}A: »jel^e jel^e, mušt veṅnaz kieškak, kəl mōn jē^Jḡš.» te sōn jē^Jḡš k^oāḡḡi ten vāllaz riḍḍō. te so^ai mēnin māust ten vuozra. so^ai kəlḡev ten kuəļes ki^{tt}ḡed, mu^{tt}A pāiḡest jū lām muor^a. so^ai vuəlḡin muor^{id} viḍḍōḡḡ, mēnin mēā^{tt}tsa. jīē^{tt}Aⁿōs v^oālp, ro^{tt}Iji sōarv eḡḡḡḡ vūāḍḡsēsuvim. triēṅġ^A jūrd^Jḡš, e^{tt}E moḡt sōn tān āḡ èṅ^e kūšḡḡḡ. i^{tt}ḡet leä^{kk}A viē^{tt}ḡ^E, kuid fer^{tt}Ijev v^{tt}kkḡḡḡ moḡtⁿⁱ. triēṅġ^A tsēāl^{kk}A, što. »mo^ai vāḡḡe tān muor^a kuəwt kēiḡst kūšḡḡḡ. tōn fer^{tt}Ijak vūš^{tt}ḡḡḡ ḡḡḡḡst vāḡḡḡḡḡ ḡ^{tt}ḡḡḡḡḡ ḡḡḡḡḡ, mḡḡḡḡḡḡḡ jōs jōrak lebe kūš^{kk}ḡḡḡ, fāḡ^{kk}Eāk moṅnōi. jīē^{tt}Aⁿōs tsēāl^{kk}A, kəl sōn kūšḡḡḡ ḡḡḡḡst. triēṅġ^A tsēāl^{kk}A: »k^oāḡḡ tōn muor vūš^{tt}ḡḡḡ vūāḡḡḡ ḡḡ, kəl mōn kūš^{tt}ḡḡḡ kaḡḡḡḡ, sāti

nostavat tämän kalan rantaan, kun se on kokonainen valas. Renki ajatteli, että kyllä hän hoksaa taaskin. Niin he tulivat rannalle. No, jättiläinen sanoi ¹: »meidän täytyy nostaa kalamme rantaan:» Renki [otti ja] tarttui valaan pyrstöön (ja) sanoi ² isännälleen: »tempaanko minä (sen) näin ³ takaperin rantaan?» Jättiläinen sanoi: »älä, älä, särjet ⁴ minulta veneen, kyllä minä itse.» Niin hän nosti itse [sen] valaan rantaan. Sitten he menivät kotiin sillä kertaa. Heidän piti ⁵ keittää kalansa ⁶, mutta talossa ei ollut puita. He lähtivät noutamaan puita, menivät metsään. Jättiläinen [otti ja] kiskaisi hongan juurineen ⁷. Renki tuumii, [että] miten hän nyt ryhtyy tätä kantamaan. Ei ⁸ ole apua, heidän täytyy viedä (se) jotenkuten. Renki sanoo, että: »Me otamme tämän puun kantaa(ksemme) molemmista päistä. Sinun, heikomman miehen, täytyy lähteä kävelemään edessä, (sillä) jos kaadut tai kompastut takanapäin, niin vaarannat ⁹ meidät (molemmat).» Jättiläinen sanoo, (että) kyllä hän kantaa edessä. Renki sanoo: »Nosta sinä ensin puu olallesi, kyllä minä jaksan nostaa, saati sinä voit (nostaa).

¹, ², ⁵ (prees.). — ³ »näinkään». — ⁴ revit. — ⁶ se k. — ⁷ yhdessä j. — ⁸ Ei se (lapinsuom. »ei s_uole apua»). — ⁹ »falskaat».

tõn vuqita^k. jo vāp̄pzlēžžī^k, te jé^k kēl māⁱebēālla jē^kkkā tšōr̄rō
 kīē^Jl̄sōv, mūden mo^{ai} jōj̄re.» te jīē^Jl̄t^Anōs kāgāi muor vuālgēs ōl^a,
 nūl̄l̄ kāgāi kērr^aset, štū lāḡv^o pajj^vni jēn^amest pājas, ā triēḡā^A ištī
 nūb^B ke^Jl̄t^o. kē^Jl̄t^ol̄ triēḡā^A jīē^Jl̄t^Anōzz^ost: »liā lošsōv?» jīē^Jl̄t^Anōs
 tsēāl^k: »lij̄ tē^t tēā^o, ā tūš^{te}?» »ihōm tā^t tiepp^E māḡ^vgi.» jē^Jl̄t^o
 ištī^or̄r^a muor āln. te so^{ai} vāp̄pz^El̄in m^oāust tein muorin, vuālgin kūāp̄pen.
 pōādeškuōḡin āldō pērt, triēḡā^A tsēāl^k: »tōn gēlōk sār̄nōv mūḡne,
 kḡāš tsēāv^ol̄teškuōḡē^ožik jēn^amā, e^{l̄} mo^{ai} piēsše eḡl̄nā lāgḡš^{te}
 muor^a vuālj^e āln.» te so^{ai} mēnin pērt lūzz^A. jīē^Jl̄t^Anōs tsēāl^k:
 »jōjo l^eāk vālmaš tsēāv^otemnā^{l̄}?» triēḡā^A tsēāl^k: »jō». jīē^Jl̄t^Anōs
 vālp te tsēāv^{l̄}l̄i muor^a, ā triēḡā^A tēn gēskōst iū^{l̄}kl̄i mēādda lāḡ^vest.
 tsēāl^k jīē^Jl̄t^Anōs: »ohoh, lošsōvā l^eāi muor^a tān vuā^r.» triēḡā^A
 tsēāl^k: »ihōm tā^t l^eammaž mi^{l̄}kl̄égē mū mielōst lošsōv.» te so^{ai}
 mēnin kḡā^{l̄}ta, ālgin tōl^a pijjōv. jīē^Jl̄t^Anōs ālgⁱ tōl^a pōssōv, ā triēḡā^A
 l^eāi sielḡibeln ḡr^amēn. jīē^Jl̄t^Anōs nūl̄l̄ tšōū^o pōzz^aškuōḡⁱ, e^{l̄} triēḡā^A

Ja (kun) lähtenet astumaan, niin et saa katsoa jälkeesi etkä sivulle,
 muuten me lankeamme.» Jättiläinen nosti puun olalleen, nosti niin
 kovasti, että latva kohosi ylös maasta, mutta renki istui toiseen
 päähän. Renki kysyee jättiläiseltä: »onko raskas?» Jättiläinen sanoo:
 »on siinä ¹ painoa, entäs sinulla?» »Eihän tämä paina mitään.» Itse
 (hän) istuu puun päällä. Niin he lähtivät astelemaan kotiin puineen ²,
 lähtivät kantamaan. Lähestyivät ³ tupaa, niin renki sanoi ⁴: »sinun
 pitää sanoa minulle, milloin aiot paiskata ⁵ (puun) maahan, että me
 saamme ⁶ yhtäikaa ⁷ heittää puun olalta.» He menivät ⁸ tuvan luo.
 Jättiläinen sanoo: »joko olet valmis paiskaamaan?» Renki sanoo: »jo».
 Jättiläinen [ottaa ja] paiskaa ⁹ puun, mutta renki sill^{l̄}aikaa hyp-
 pää latvasta pois. Jättiläinen sanoo: »ohoh, raskaspa oli puu tällä
 kertaa.» Renki sanoo: »eihän tämä ollut minun mielestäni raskas
 eikä mikään.» ¹⁰ Niin he menivät kotiaan, alkoivat tehdä ¹¹ tulta.
 Jättiläinen rupesi tulta puhaltamaan, mutta renki oleili ¹² selän
 takana. ¹³ Jättiläinen rupesi puhaltamaan niin kovasti, että renki

¹ se. — ² niine p. — ³ Alkoivat tulla lähelle. — ⁴, ⁸, ⁹ prees. — ⁵ alka-
 net paiskata. — ⁶ pääsemme. — ⁷ yhdessä. — ¹⁰ mikään raskaita. — ¹¹ panna.
 — ¹² oli olemassa. — ¹³ selän puolella.

reṣṣvōlškugōḏi nuḅḅ-nuḅḅ pēālla sēiṇ poṣṣnōz z mēl̄p̄^E. ḡḡ^{itA}nōs
tsēāl^{kkA}: »mājd tōn toḅḅ^{En} reṣṣā^{k?}» »mōn tuḡḡe pieṣṣid rōḏām pūzīl^a-
lō^{kkon} kōā^{llE}muorin.» te so^ai kīē^{rē}ṇin kī^{l̄}tmēn, te pō^rin vēār^a,
triē^{ḡā} memme^t leṣṣ pō^rram. tsēāl^{kkA} ḡozzenīnes: »tāle mun
jēskam tūst^E triē^{ḡā}ḡiḏṣsmēn, mōn triē^{ḡā}ḡiēṣṣim jo no^{kkA} tuḡḡe.» te
ḡozzenes ūuḏ^I suḡḡe pāl^{kkE}, te vuḡlḡⁱ viēusos triē^{ḡā} m^oāust.

4. riemné^okaūpp^Ijōs.

te l^eāi εḡt kaūpp^Ijōs, sōn l^eāi jō^{l̄}ḡ^Emen, mēⁿḡ^{l̄} ēut pāl^{kkA} de
ālg^{l̄} ḡⁿṣted teṣt. te vūāḏḏⁱje. te tēt kaūpp^Ijōs kōll^a, māinast (sārⁿ^a),
sōn ḡⁱ tiēḏ^e, e^{l̄}ḡte koṣt kollāi; teṣt liḡje nezzān. tēt^{l̄} ḡ^{l̄}te sārⁿ^a, ṣtō ten
kā^{ppI}jest ṣēḏḏaž pāḡ^rḡ^e, te tēt pāḡ^rḡ^e ṣāḏḏ^A ten kaūpp^Ijaz jāll^amḏž
ḡl. te kaūpp^Ijōs tuāḡā ko^{l̄}ts^Iji, jūrḏ^{l̄}ts, moḡt tēt kōl^{kkA} ṣēḏḏḏ;

alkoi lennähdellä seinästä toiseen¹ puhalluksen mukaan. Jättiläi-
nen sanoi²: »mitä sinä siellä puuhaat?» »Minä kiskon sinulle tuohia
sytykkeeksi kotapuista.» Niin he kerkesivät keittämästä, söivät
keiton, minkäverran renki lienee(kään) syönyt. Hän sanoi³ isän-
nälleen: »nyt minä herkeän olemasta sinun renkinäsi, minä olin jo
kyllyksi⁴ renkinäsi.» Niin isäntä⁵ antoi hänelle palkan, ja väkevä
renki lähti kotiinsa.

Ketunkauppias.¹

Olipa eräs kauppias, hän oli kulkemassa, meni muutamaan²
taloon ja ryhtyi siinä yöpymään. Rupesivat nukkumaan. Tuo³
kauppias kuulee (jonkun) kertovan⁴, hän ei tiedä, mistä⁵ (ääni)
kuuluu; siinä oli naisia. Se puhui⁶, että (talon) vaimo synnyttää⁷
pojan ja se poika perii tuon kauppiaan omaisuuden.⁸ Kauppias
heräsi aamulla (ja) ajatteli⁹, miten tuo tapahtuisi¹⁰; hän ei saatta-

¹ toiselle — toiselle puolen seinää. — ^{2, 3} (prees.). — ⁴ »nokko». — ⁵ isäntänsä.

¹ Kettua ei tosin ensinkään mainita tässä sadussa, joka on sama kuin
meillä »Antti Puuhaara». — ² yhteen. — ³ Se. — ⁴ kuulee, kertoo. — ⁵ että m.
— ⁶ Sepä puhuu. — ⁷ e. siitä vaimosta syntynee poika. — ⁸ syntyy sen k.o.
päälle. — ⁹ (prees.). — ¹⁰ sen pitää syntyä.

sòn ij mǎ'ḡḡ tiē'ḡḡed, štō tet pǎ'rñ^é ge šēDDAž, tet kǎlĕ^A šēDDDD sū
jáll^amđž ōl. sòn jūrdo^utš ēχl'ēll^asēs, moχt sòn ēn^e geḡwž ḡl'ēed: puare-
mōs ge sòn vūāšl^A mēāDDA jo koḡD^A. mēnì, mēnì ḡḡē^E, te pǎ'rñ^é šēDDì
(māḡnšest tet sēḡā^A mānn^a). tet kǎḡpp^Ijōs kūlì, štō tet pǎ'rñ^é šēDDì,
te sòn vuog^I ten pāra vūāšlēd. mēnì tō^okk^o, te tsēäl^okk^A, kǎupše^lkēked
suñne, sòn vūāšl^A. tu^ok tiē^otlōs vūōššm je kǎupš. kǎḡpp^Ijōs vūāš^o,
sòn oḡD^A šieγγ^a ḡḡpp^E, sāti kǎupše^lkēked pel^e. nā liḡje liḡje, te kǎupše.
kǎḡpp^Ijōs vūāddžai pārḡ. te vǎḡpp^Eli māust p^oāḡines, vǎḡpp^I, vǎḡpp^I,
jūrdo^utš, ij sòn stoīrā koḡped. sòn vǎl^o pḡḡi ten pāra sūāḡ^lē^Esūšrra. te
tēz i kuogⁱ, jie^otlš vǎḡpp^Eli, tet pārḡž pēāss^A jie^otlšì jǎmmēd. te ten pāra
ōl tiḡvō ḡl^omō. siḡ valpe ten pārḡ niēl^odēz. tet pārḡž piezzì jǎmm^emest.
tešt maḡḡa tet pārḡž šēDDì oḡles ḡtmžēn (māḡnšest tiē^otlōs sēḡā^A mānn^a).
nā tet sēāmma kǎḡpp^Ijōs kūlì, štō tet pǎ'rñ^é liḡ jiel^emen jo mo^okkām
pǎi^lkest l^oai di košt kǎḡḡe. kǎḡpp^Ijōs ḡḡvī, štō tet kol li tēt, sēāmma

nut¹ käsittää², että tuo³ poika kun syntyi⁴, (niin) se olisi perivä
hänen omaisuutensa.⁵ Hän ajatteli⁶ itsekseen⁷, miten hänen nyt
pitäisi⁸ menetellä⁹: paras kun ostaa¹⁰ (sen) pois ja tappaa. Aika
meni menojaan¹¹ ja poika syntyi — sadussa se pian menee. Kaup-
pias¹² kuuli, että tuo¹³ poika oli syntynyt¹⁴, ja hän lähti ostamaan
tuota lasta. Meni sinne ja sanoi¹⁵, (että) myykää hänelle, hän ostaa.
Nuo tietenkään eivät ensin myyneet.¹⁶ Kauppias kiusasi¹⁷, tarjosi¹⁸
hyvän hinnan, kunhan vain myisivät.¹⁹ No olivat aikansa²⁰, niin
myivät. Kauppias sai lapsen. Lähti astelemaan kotiin lapsineen,
astui astumistaan, ajatteli²¹, (ett')ei hän kehtaa tappaa. Hän [otti
ja] pani sen lapsen koivunhaaraan. Jätti²² siihen, lähti itse astu-
maan, (jotta) tuo lapsi itsekseen kuolisi.²³ Lapsenpa luo²⁴ osui ihmi-
siä. He ottivat sen lapsen mukaansa. Lapsi pääsi kuolemasta.
Senjälkeen tuo²⁵ lapsi kasvoi täydeksi mieheksi — sadussa tietenkin
pian menee. No, se sama kauppias kuuli, että tuo²⁶ poika oli elossa²⁷

1, 6, 15, 16, 17, 21 (prees.). — 2 tietää. — 3 se. — 4, 8 (potent.). — 5 sen pitää
syntyä h.o. päälle. — 7 »yksiyllensä». — 9 alkaa. — 10 hän o. — 11 meni. —
12 Se k. — 13 se. — 14 (impf.). — 18 hän antaa. — 19 sa(a)ti myykää vain. —
20 olivat. — 22 jättikin. — 23 pääsee kuolla. — 24 päälle. — 25, 26 se. — 27 on
elämässä.

pāṛṇ^e, kōn sōn vuōšt jo kōn kuōḍ mēä'itsa. kaūpp^ljōs jūrdō^lttš, vūšl^gA epet vūššⁱed ten pāṛ^e. te sōn mēnⁱ tō'kk^ō, epet nuull še vūšš^lAⁱ, vūšš^lAⁱ tašsižže ge kāupše. te so^ai vualgin, kaūpp^ljōs tein pāṛines. mēnⁿ, mēnⁿ, tsēäl'kk^A pāṛines, e'it^e »tōn mēn^a mū pāl'kka εχ^lA, mōn ḍudam tuḥne kⁱrj^e. mōn puadam jie^lttš maḥḥa.» kaūpp^ljōs kⁱrj^elⁱ keṛḥv: »tāt ḍtmāž ge moχt puōḍēž, tōlškāni gg^lē k^a'k^k^lēš^led.» tet pāṛṇ mēnⁱ, mēnⁱ, te vuaḍ^estōv^aškuōḍ, sōn no'kkⁱ tsuazyāspēäll^asā. ij k^u'k^k^lē^l ni vuaddam, kūšχ^t o^lmō pūš'it^e sū luž, r^o'it^le kiedovst, tsēl'k^lē: »māḥ^v vua^aak jo kōz jōḍāk?» ā sōn tintintta kaūpp^ljōz pāl'kka tāin kⁱrjⁱn. »pūw^uit^e k^erjāḍ soḥnⁱje kiē^lttšad. tōn sōṛm^e vⁱḡyak ε^lē^asad.» te tet pāṛṇ ūw^vl^l kⁱrj^e soḥnⁱje. so^ai vāldin kiēštēn, vāldin p^ešs^Ain mēāḍḍa ten kⁱrj^est ten kⁱrj^ettōz. kⁱrj^ettin ten keṛḥv vāst, štō »tāt ḍtmāž ge puōḍēž pāl'kka, tōlškāni jo sam^ai sēṛē^A gēl^lēve'it^eed mū

ja millaisessa paikassa oli ja mistä löysivät. Kauppias arvasi, että se on kyllä sama¹ poika, jonka hän osti ja jätti² metsään. Kauppias ajatteli³, (että hän) lähtee taas ostamaan sitä poikaa. Niin hän meni sinne, samoin taas osteli ostelemistaan⁴ siksi, kunnes myivät. He lähtivät siis, kauppias poikansa⁵ kanssa. Menivät menemistään, (niin hän) sanoi⁶ pojalleen⁷, että »Mene sinä minun talooni yksin, minä annan sinulle kirjeen.⁸ Minä tulen itse jäljestä.» Kauppias kirjoitti kirjeeseen: »tämä mies kun vain tulee⁹, (niin) samassa täytyy (hänet) kuristaa.» Poika¹⁰ meni menemistään, kävi uneliaaksi ja nukkui tienposkeen. Ei kauan nukkunut¹¹, (niin) kaksi miestä tuli hänen luo(kseen); (he) tempasivat (häntä) kädestä (ja) sanoivat: »mitäs nukut ja minne kuljet?» No, hän (menee) niin ja niin kauppiaan taloon tämän kirjeen kanssa. »Näytä kirjeesi meille.¹² Sinä viet surmaa itsellesi.» Poika antoi kirjeen heille. He [ottivat ja] silmäisivät (siihen), pesivät kirjeestä pois sen kirjoituksen. Kirjoittivat kirjeeseen uudestaan¹³, että »kun tämä mies tulee¹⁴ taloon,

¹ se sama. — ² jonka j. — ^{3, 6} (prees.). — ⁴ lapin sana, samoin kuin Peräpohjan ostella merkitsee: t a h t o a o s t a a. — ⁵ sen p. — ⁷ poikansa kanssa. — ⁸ kirjan. — ⁹ miten tullee. — ¹⁰ Se p. — ¹¹ n-tkaan. — ¹² Tuo k. heille katsoa. — ¹³ jälleen, takaisin. — ¹⁴ (potent.).

niēdīn nāi'itet jo jēn^a piēnne tōl'skāni mūāṛre tsoū'ēv. » kiṛj^e šēddi
 vāst nuitt^šē moṛt kaūppjōžzost l'āi; nuittⁱ kiṛj^etōmmōž. te tet
 pāṛn^e puoḍi kaūppjōž pā'kka, peṛ'tte mēnⁱ; kaūppjōž ā'k^ē
 vūšsī^A j'i^ēli, te pāṛn^e kiṛj^e ūudⁱ. ā'k^ē āvī (kiēs^kti), lō'kk^A: »tāt
 dlmāž ge puoḍež moṛtⁱ, tōl'skāni mū niēdīn nāi'itet, ā jēn^a piēnne
 kēl'ēve'itet mūāṛre kiēs^šed. » kaūppjōž ā'k^ē tōl'skāni nāi'mstuoḷid
 rāij^{li}. oū'vōl källaz puoḍ'ttem vēāntō'ttmēn jēl'le. te kaūppjōžs puā'tt^A,
 vūānⁿ muorost kūšsī^{āi}, sor^Jl's^A rā'ut^A, joṛ^ē štō tet pāṛn^e, te tsēāl'kk^A:
 »vā šēddam mū jäll^amōž ḡl. » ā'p^ēlā mēnⁱ, tā^le piēnnerā'ut^A. peṛ'ttes
 ge mānn^a, tā^le sū niē^ēā' nāi'ttlō'ttōm tein p'o'ārin. sōn jūrdo^Jtš,
 moṛt tet li j nāi't. ā'k^ēštes kē^Jtšvl: »košt li tet kiṛj^e? » ā'k^ē vīddž
 ten kiṛj^e, sōn kēā^Jtš^A: kiṛj^etōmmōž nāi't di sū kiṛj^etš. ā'k^ē tsēāl'kk^A:
 »tōn jē^Jtšⁱ kiṛj^ellik. » nā sōn jūrdo^Jtš: »viššingī l'ēam pōāštōd

pitää teidän heti paikalla¹ naittaa (hänet) tyttäreni kanssa ja iso
 koira heti hirttää puuhun.» Kirjeestä tuli jälleen samanlainen kuin
 kauppiaan(kin) oli²; niin (oli) kirjoitettukin.³ Sitten poika tuli
 kauppiaan taloon (ja) meni pirttiin; kauppiaan eukko tuli⁴ vas-
 taan ja poika antoi kirjeen. Eukko avasi⁵ (sen ja) luki⁶: »tämä
 mies kun vain tulee⁷, (niin) naittakaa (hänet) heti tyttäreni kanssa,
 mutta iso koira teidän pitää vetää puuhun.» Kauppiaan eukko lait-
 toi⁸ heti hääpidot⁹. (He) kävivät vihittämässä itsensä ennen äijän
 tuloa. Kauppias tulikin¹⁰, näki puussa riippuvan raadon¹¹, luuli¹²,
 että se (oli) poika ja sanoi¹³: »eipä tullut(kaan) minun perijäkseni.»
 Meni likemmäs: ka koiranraato! Kun meni¹⁴ tupaansa, niin hänen
 tyttärensä (oli) naimisissa tuon¹⁵ pojan kanssa. Hän ajatteli¹⁶,
 miten¹⁷ asia¹⁸ oli¹⁹ näin. Kysäisi²⁰ eukoltaan: »missä se kirje on?»
 Eukko nouti kirjeen, hän katsoi²¹: näin (oli) kirjoitettu ja hänen
 kirjoituksensa. Eukko sanoi²²: »sinä itse kirjoitit²³.» No, hän ajat-
 teli²⁴: »varmaankin olen kirjoittanut väärin.» No, minkä(s) mah-

¹ heti ja juuri pian. — ² Kirje syntyi jälleen samoin, miten kauppiaalla
 oli. — ³ (nim. samalla käsialalla). — ⁴ ilmestyi (mom.). — ⁵ kiēs^kti repäisi.
 — ⁶, ¹⁰, ¹², ¹³, ¹⁴, ¹⁶, ¹⁹, ²⁰, ²¹, ²², ²⁴ (prees.). — ⁷ miten tullee. — ⁸ (mom.). —
⁹ naimapöydät. — ¹¹ näkee, p. näkyy riippuu raato. — ¹⁵ sen. — ¹⁷ että m.
 — ¹⁸ se. — ²³ k-tkin.

kirjeltam.» ná mǫ́ḍ mā'ṭ^A, ge jīējns kirjē'ltas lī. ná pářn tiētlōs šēḍḍi suñne vīvnon. kaṽpp^Ijōs eḅḅ^e jūrḍḍ^Ittš, štō moḅt sōn gē^Ittš^I vīvas hēāv^aied. hōhš^Iji, tāḅ sōn pá'kkḍ jīē'ltndz ā'kk^E ořra. l^eai, l^eai, kaṽpp^Ijōs tsēāl'kk vīvines: vvaalge kē^Ittšad jīē'ltndz ā'kk^Eest, mī liḅ toḅmšōmmōs pōrr^amōš māilmešt.» vīv^a ge mēnaž lō'kk^o, toḅben jo māust ī puqḍ^e; sōn l^eai ten oškāst. ná vīv^a vuqlḅ. mēni, mēni, rāe jīē'ltndz pērt mēn^aškuoḍ. jīē'ltndš tšūšřvāi: »kōz ḍtmāž jō'ṭ^A?» »ā tintintla jōḍām jīē'ltndz ā'kk^E ořra», tsēāl'kk^A. jīē'ltndš tsēāl'kk^A: »tsiellḅ mū tiēřvūoḍid tō'kk^o. mōn lo'kk^tšōḍ^Ijān lōqppim, pēř^ttsan jēm piēzz^a.» ḍtmāž tsēāl'kk^A, jō kōl sōn sārⁿ^a. te mēni mēni, kūšž^I ḡl^mḍ kūššmāḍ^Iješt tšūšřppe. rāe mēnškuoḍⁱ, tu^k tšūšřvⁱjīn: »kōz ḍtmāž jō'ṭ^A?» sōn epet sārⁱl nurr^tše, kōz sōn jō'ṭ^A. tuk tšē^Ikk^E: »tsiellḅ moñnai tiēřvūoḍid, mī lī ge mo^ai tāšt tšūšřppe, j^e piēzz^a kōšški mēādda tāšt?» tet ḍtmāž tsēāl'kk^A, kōl sōn sārⁿ^a. te epet vuqlj vāḍpḅen.

toi¹, kun kirjoitus oli hänen omansa.² No, poika tietenkin tuli hänen vävykseen. Kauppias yhä³ mietti⁴, kuinka⁵ hänen pitäisi tuhota⁶ vävynsä. Hoksi, (että) hän taitaa kāskeä (hänet) jättiläisen akan luo. Oli aikansa, (niin) kauppias sanoi⁷ vävyllensä: »lähde kysymään jättiläisen akalta; mikä on näkyisin⁸ ruoka maailmassa.» Vävy kun menisi⁹ sinne, ei toki¹⁰ tulisi¹¹ sieltä takaisin; hän oli siinä uskossa. No, vävy lähti. Meni menemistään; oli menossa¹² jättiläisen tūvan ohitse. Jättiläinen huusi¹³: »minne mies kulkee?» »Kuljenpahan¹⁴ jättiläisen akan luo», sanoi¹⁵ (tämä). Jättiläinen sanoi¹⁶: »Sano minulta¹⁷ terveisiä sinne. Minä kadotin avaimeni en(kä) pääse tupaani.» Mies sanoi¹⁸, (että) joo, kyllä hän sanoo. Meni menemistään, (näki kuinka) kaksi miestä hakkasi¹⁹ kuusen tyveä.²⁰ Oli menossa ohi, (kun) nuo huusivat: »minne mies kulkee?» Hän sanoi taas samoin, minne hän kulki.²¹ Nuo sanoivat: »sano meiltä²² terveisiä: mikä on (syytä), kun me tässä hakkaamme emme(kä) pääse koskaan tästä pois?» Mies sanoi²³, (että) kyllä

1, 4, 7, 13, 15, 16, 18, 19, 21, 23 (pres.). — 2 on itsensä. — 3 aina. — 5 että k. — 6 hävittää. — 8 (näkyisä = pättävä, voimakas). — 9 (potent.) — 10 jo. — 11 tule. — 12 alkoi mennä. — 14 Niin ja niin kuljen. — 17 minun. — 20 tyvellä. — 22 meidän.

mēni, mēni, jo'kk^A purōdi. tešt olmāž sūγγōd. sōn tšuzrvai viḍḍžōd. te tet purōdi viḍḍžōd. te vγγl rōst^A jōγγ^a, kējjl: »kōz olmāž jō'kk^A» ā tet sārī tiē'llōs. tet sūγγijj^e tsēāl'kk^A: »jiē'kko li'ttše nurtt puarj^e e'tte mū tiēr'vuōdiḍ tsēāla'ttšik: mī lī ge mōn pel^e tāšt sūγγām rōst^o rōst^o jōγγ^a, ni kōās j'em piēzz^a mēād^a» tet olmāž epet vuōlg ōvdos jō'tted. jōḍ, jōḍ, te īdi pē'tt^A, te mēni pē'tt^e. pērtost jīē'tnōz ā'kkest nē'jō^A. te tet nē'jō^A tsēāl'kk^A: »mī ēlmōtōmō pūul' tūg^e? kōz vūā'kik?» olmāž ā'tte sārī suhne, stō kōz sōn vuōlg jo mēz. niēdnst kējjjī, štō mī liē mālmešt tojōmōmōs pōr^amōš. te tūj' o'lmā tiēr'vuōdiḍ kējjjī. nē'jō^A tsēāl'kk^A: »mōn j'em tiēḍ^e, tejd tiē'tt jānnam. tuhne il_lā'k puarj^e tāšt ōrvōd jānnan pāle. tōn fe'rtt'jak mēnnōd sēiḥ tūš'kka pē'ttō'ttōd, ā mōn vūāḍḍ^ostōlaen j'ēnḥstan kējjjam. tōn gēlak kulō'led sēiḥ tuā'k'kēn, jos kulak. ā jos jēk kule, jānnam ge vūāḍḍ^ojež kē'r^asōmōsen, mōn puādām tū ōra, sāram tuhne, luzštām o'pās, tōn piēzzak māust

hän puhuu. Lähti taas astumaan. Meni menemistään; tuli joki (eteen). Siinä souteli¹ mies. Hän huusi (tätä) noutamaan². Se tulikin noutamaan. Vei joen poikki (ja) kysyi: »minne mies kulkee?» Tämä³ sanoi⁴ tietenkin. Tuo⁵ soutelija sanoi⁶: »etkö olisi niin hyvä, että sanoisit minun terveiseni: mikä on (syynä), kun minä vain tässä soutelen poikki ja poikki joen en(kä) konsanaan pääse pois?» Mies lähti taas kulkemaan eteenpäin. Kulki kulkemistaan, niin tuli tupa näkyviin ja (hän) meni tupaan. Tuvassa (oli) jättiläisen akan⁷ tytär. Tuo⁸ tyttö sanoi⁹: »Mikä toi ihmisen¹⁰ tänne? Minne matka¹¹?» Mies sanoi¹² hänelle, minne¹³ oli lähtenyt¹⁴ ja miksi. Kysyi tytöltä, mikä on näkyisin ruoka maailmassa. Sitten kertoi¹⁵ noiden ihmisten terveiset. Tyttö sanoi¹⁶: »Minä en tiedä, ne tietää äitini. Sinun ei ole hyvä olla tässä äitini aikana. Sinun täytyy mennä seinän taakse piiloutumaan, niin minä maatumennessä kysyn äidiltäni. Sinun pitää kuunnella seinän takaa, jos kuulisit.¹⁷ Mutta jollet kuule¹⁸, niin äitini kun vaipuu sikeimpään uneen¹⁹, minä tulen luoksesi, kerron sinulle, lasken ulos (ja) sinä pää-

¹, ⁶, ⁹, ¹⁶ (pres.). — ² noutaa. — ³, ⁵, ⁸ Se. — ⁴, ¹² puhui. — ⁷ akalla. —

¹⁰ ilmi-ihmisen. — ¹¹ lähdit. — ¹³ että m. — ¹⁴ hän lähti. — ¹⁵ kysyi. —

¹⁷ kuulet. — ¹⁸ (potent.). — ¹⁹ ruvennee nukkumaan kovimmin.

vũãl̄ēd.» nã sòn, tēt òtmãž, mēni· tò'kk_koz tēt niēx̄d̄ pã'kk̄i. l̄ēai, l̄ēai te j̄iē'lt̄Anōz ã'k̄k̄E puođi. »fuffũ, ẽl̄mōtmaž l̄i j̄állam tãšt». niēx̄d̄ tsẽãl̄'kk̄A: »il_le ni m̄i, ī j̄állam ni k̄i, m̄on vũãx̄van t̄so'kk̄om, vũóvtãn l̄ãççštim t̄o'le, tēt aṽs̄ ẽx̄n.» nã tēt_i l̄ēai. te j̄e'k̄k̄Eã j̄iē'lt̄nōz ã'k̄k̄E vũãðð'stv̄l̄ã'skuođ, te niēx̄d̄A k̄ũ'lt̄šA j̄iēn̄štes: »m̄i m̄ãil̄m̄ešt lī t̄o'l̄m̄šv̄m̄os p̄o'r̄r̄m̄o's?» j̄iē'lt̄nōz ã'k̄k̄E tsẽãl̄'kk̄A: »m̄ãj̄v̄ ãla'k tein tiedãin?» niēx̄d̄ tsẽãl̄'kk̄A: »m̄ãj̄v̄ ãlam tein tiedãin! t̄on p̄o'ar̄v̄s-mãk, j̄ãmãk maḡḡa, ã m̄on maḡḡa tušt j̄iem ni m̄ãx̄p̄E tieð'sk̄oã(ð°).» j̄iēn̄štes tsẽãl̄'kk̄A: »ã m̄i l̄iã, ã t̄o'l̄m̄šv̄m̄os p̄o'r̄r̄m̄o's l̄i p̄o't̄t̄ets.» ã tēt òtmãž kul̄bal̄ toḃben. niēx̄d̄A k̄ũ'lt̄š epet: »m̄i lī j̄ãnnam ge j̄iē'lt̄nōs lo'kk̄t̄soḃv̄j̄es ī k̄ãun, p̄e't̄t̄ses ī p̄iezz̄a?» »ã lo'kk̄t̄soḃv̄i l̄ē t̄ešt: mox̄t̄ p̄õãr̄v̄šin vuãl̄ãs niēj̄j̄õl̄, t̄ešt̄k̄ãni l̄ē t̄šip̄p̄z̄v̄iēln̄.» nã di t̄en kul̄i. niēx̄d̄ tēt m̄ãinv̄st j̄iēn̄štes: »m̄i l̄i j̄ãnnam t̄et: k̄ũãx̄t̄ o'l̄m̄v̄ kuozz̄ã t̄šũã'p̄pe, ni k̄ũãš j̄e p̄iezz̄ã m̄ẽãḃv̄A k̄ũõ'ssmaḃv̄j̄est?» t̄et l̄i t̄et: kuoss ī ɣẽl̄

set lähtemään takaisin.» No hän, tuo¹ mies meni sinne, mihin tyttö käski. Oli aikansa, niin jättiläisen akka saapui. »Huhhuh, ihminen on käynyt tässä.» Tyttö sanoi²: »ei (se) ole mitään, ei ole käynyt³ kukaan, minä su'in pääni, heitin hiuksiani tuleen, se haisee yhä⁴.» No, se siitä. Ehtoolla (kun) jättiläisen akka teki maatamenoa, niin tyttö kysyi⁵ äidiltään: »mikä on näkyisin ruoka maailmassa?» Jättiläisen akka sanoi⁶: »mitäs sillä tiedolla teet⁷?» Tyttö sanoi: »Mitä(kö) teen sillä tiedolla! Sinä vanhenet (ja) sitten kuolet eikä minulla sinun jälkeesi ole tietoa mistään.»⁸ Äiti⁹ sanoi: »no, mikäkö on, näkyisin ruoka on peruna.» Tuo¹⁰ mies kuunteli¹¹ siellä. Tyttö kysyi¹² taas: »äiti¹³, mikäs (siinä) on, kun jättiläinen ei löydä avaimiaan ei(kä) pääse tupaansa?» »Avaimet ovat siinä: kun¹⁴ (vain) portailta alas laskeutuu¹⁵, (niin) siinä ihan ovat vasemmalla puolen.» No (mies) kuuli senkin. Tyttö se jutteli¹⁶ äidilleen: »äiti, mikäs se on: kaksi miestä hakkaa kuusta eivät(kä) milloinkaan pääse pois küusenjuurelta?» »Se on niin¹⁷, (että) kuusta ei saa koskaan jättää

¹, ¹⁷ se. — ², ⁵, ⁶, ¹¹, ¹², ¹⁶ (prees.). — ³ (impf.). — ⁴ aina. — ⁷ alat. — ⁸ enkä minä jälkeen sinusta ala tietää mitään. — ⁹ Äitinsä. — ¹⁰ Se. — ¹³ äitini. — ¹⁴ miten. — ¹⁵ (mom.).

riḏḏō, tōn gēlak laḗpḗjed oḗḏgēijjī jo jie^Jtš ve^llⁱjed riḏḏō, à tun o^lmō
oⁱḡēḏ tāvās, tōl ton piēzzak, à tu^t pā^tts^A.» «te tōn puo^rḡ^e ḏlmāž ge
sarⁿnak sušt tiē^rvnuḏḏid, tāle gōl son pēüss^A mēād^a tāst.» tieḡḡ^{id} ūup
hirmōs jēⁿnī ten ḏlmže. tet ḏlmāž epet vuḡlg. jōḏ, jōḏ, te puāḡeskuḡḏ
tei kūōsštuo^rp^tjī luzz^a. ij kiē^rā^Anam ni luzz^a pōḡ^at^ted, tuk to^bbenkāni
kē^Jtšōv: «sarⁿakā moⁿnai tiē^rvnuḏḏid?» «sarⁿam. ēⁿe ge t^suo^rpp^zid
kuozz^a, jie^rpped gēl kuāḡḡed piellra^jjō tsiē^rkkōm, kē^lēve^rt^ted vōse
vir^aled, tōl piēssve^rt^ted.» tek spa^sb^bžžin, māu^sin tieḡḡ^{id} di šol^tkkūōss^A-
kūā^rtš^Evid val u^uḏe. nā^{de} tešt epet vāḗp^zli ḡuḏos. mēⁿi^r, mēⁿi^r, jie^rt^t-
nōz pē^rt rā^{le} mēⁿā^rskuḡḏ. jie^rt^tnōs vū^zm^si, štō tet ḏlmāž m^ann^a, tšū^r-
vāi: «mu^ši^kā mū tiē^rvnuḏḏid sarⁿam?» «mu^ši^m, ḏlmāž tsē^lkk^A, «tū
lo^rkk^tōḏⁱ tešt i lē, mo^rt pō^rā^rḏsin nī^lijⁱle^zžⁱk, tešt^kāni tšⁱpp^zielⁿ. te
jie^rt^tnōs spa^sb^bžžⁱde māu^s val kol^le^rtieḡḡ^{id}v^uim, men jēⁿnī le^zž to^b-

viet¹ yli², (niin) et saa mennä rantaan perä edellä, (vaan) sinun
pitää laskea maihin keula edellä ja hypätä itse rannalle ja lykätä
tuo toinen³ joelle⁴; silloin sinä pääset, mutta toinen⁵ jää.» «Olitpa⁶
hyvä ihminen, kun sanoit terveiseni⁷, nyt minä kyllä pääsen⁸
tästä pois.» Antoi miehelle rahoja hirmuisen paljon. Mies lähti
taas (eteenpäin). Kulki kulkemistaan ja lähestyi noita kuusen-
hakkaa⁹. Ei kerjennyt vielä tulla luoksekaan, (kun) nuo jo
sieltä¹⁰ kysyivät¹¹: «sanoitko meidän terveisemme?» «Sanoin. Nyt
kun hakannette kuusta, ette saa jättää (sitä) puoliksi hakattuna,
(vaan) teidän pitää kaataa kokonaan; silloin pääsette.» He¹² kiitti-
vät, maksoivat rahoja ja antoivat vielä silkkikuusenhavuja(kin).
No (hän) lähti siitä taas astumaan eteenpäin. Meni menemistään
ja oli menossa jättiläisen tuvan ohitse. Jättiläinen huomasi tuon mie-
hen menevän¹³ ja huudahti¹⁴: «muistitko sanoa terveiseni?» «Muis-
tin», sanoi¹⁵ mies, «avaimesi ovat¹⁶ siinä, kun vain portailta astunet
alas, juuri¹⁷ vasemmalla puolen.» Jättiläinen kiitti ja maksoi kulta-

¹ (potent.) — ² poikki. — ³ ihminen. — ⁴ selälle. — ⁵ tuo. — ⁶ Sinäpä.
— ⁷ häneltä terveiset. — ⁸ hän k. pääsee. — ⁹ alkoi tulla niiden k-jien luo.
— ¹⁰ «sieltäkhän». — ¹¹, ¹⁴, ¹⁵ (pres.). — ¹² Ne. — ¹³ että se mies menee. —
¹⁶ ovatkin. — ¹⁷ «siinäkhän».

ben oṽdam. jīē'itnōs moṽt mēnī tēz, koṽ ḡlmāž sārī, teṣt_i lo'kkktōdī.
 te pīezzi pēi'itṣés. tet ḡlmāz epet vuolḡ, mēnī, mēnī, te puoḡ pā'kkkés.
 pēi'ite tš'ānī, kaūpp^ljōs kēā'itš^A: vīv^a māust puoḡ jo pūuṽ nuūpēm
 tīḡid mek tāiben jā lāk, di koḷ^etiēḡḡid nuw^t jēnī. kaūpp^ljōs
 ēmas, kē^Jitšv^l kaūpp^ljōs: jīē'lik toḅben? vīv^a tsēā'kk^A: »jīē'lim.»
 kaūpp^ljōs kē^Jitšōt: »nā mī lī toḷmšōmōs pōr^amōš? vīv^a tsēā'kk^A:
 »toḷmšōmōs pōr^amōs lī pō'ttets.» te kaūpp^ljōs vūā'ḡivuoḡ (vuolḡs-
 kuoḡ) tō'kk^ḡ, štō sōn še pēāss^A nuūpēm tīūrsōs tīḡid puṽṽed jo koḷ^e-
 tiēḡḡid; ge vīv^a jīē', nā mībā soḡgi jēāll^a toḅben. te vuolḡⁱ, te mēnī,
 ī ni puā'ttam vāst. ležž tō'kk^ḡ po'ppām vēnvs(ōlm^vžēn, sūḡḡēv jo'kkē.
 nuw^tī šēdī tet pā'īn^e ten kaūpp^ljōz jāll^amōž ḡl.

kaūpp^ljōs pā'kkⁱ roḡḡad rā'ig^e tšūš'kkāz ḡl. sušt vīv^a ge vuolḡjēž
 tō'kk^ḡ vāppezd, pēāss kē^Jitšv^l ten rā'ḡā. sārī vāutid val, štō vē'kk^A

rahoilla, paljonko lienee siinä¹ antanut(kaan). Jättiläinen kun meni
 sinne, mihin mies sanoi, (niin) siinä (olivatkin) avaimet. Niin (hän)
 pääsi tupaansa. Mies lähti edelleen², meni menemistään ja tuli
 kotiinsa. Astui tupaan, kauppias katsoi³: vävy tuli takaisin ja
 toi sellaisia kaluja, mitä⁴ ei ole täällä, sekä niin paljon kultarahoja.
 Kauppias ihmetteli⁵, kysäisi⁶ kauppias: »kävitkö siellä?» Vävy sa-
 noi⁷: »kävin». Kauppias kysäisi: »no mikä on näkyisin ruoka?»
 Vävy sanoi: »näkyisin ruoka on peruna.» Kauppias teki lähtöä sinne,
 jotta hänkin pääsisi⁸ tuomaan sellaisia kalliita kaluja ja kultarahoja;
 kun vävy kävi, niin mitäpä, (jos) hänkin käy siellä. Niin hän lähti.
 Meni eikä tullut takaisin. Lienee joutunut sinne venemieheksi,
 joelle soutelemaan. Niin tuli⁹ tuo¹⁰ poika kauppiaan omaisuuden
 haltijaksi.

T o i s i n t o. Kauppias (ei lähettänyt vävyänsä jättiläisen akan
 luo, vaan) käski kaivaa kuopan tielle. Kun hänen¹ vävy(nsä)
 lähtisi² sinne kävelemään, (niin) putoaisi³ kuoppaan.⁴ Sanoi vielä

¹ siellä. — ² taas. — ³, ⁶, ⁷ (pres.). — ⁴ (pl.). — ⁵ kauppialle ihme. —
⁸ pääsee. — ⁹ tulikin. — ¹⁰ se.
¹ häneltä. — ² (pot.). — ³ pääsee putoamaan. — ⁴ siihen k.

moxt olvāž »món jĕ'ltš, mōn jĕ'ltš», tij pel tšie'kkov toškani. nā
 tw'k nu'iti tūšji. tuzlā ko'ts'ji, vjvov pā'kkī vūšlĕev. vjvovst k'āv^a
 liĵ viššingī tie'ttam, sār^{ai}, te vjvov^a nu'li āj^and, ij kiēr c^Anam vūšlĕev.
 te kaūpp^jĵōs jūrdiši, sto vjvov^a sušt mēnī, što tam mā'it^o lē tšie'kkam
 jo. te kaūpp^jĵōs vwoļg jĕ'ltš; sōn tš'ltlōs ij tie'ttam, ā son val sārī
 vāutid nu'it, stō »tšūš'kkāz kēlĕveļted vāst nu'it r^oājovd moxt oūdāt.»
 te sōn vāp'pzi. son ā'ite mēnī, mēnī, ā vāut ju'pe stō let olmāž pua't^A.
 kaūpp^jĵōs vālp, vj'skī, te olv^aškugō: »mōn jĕ'ltš, mōn jĕ'ltš, jĕ'ļled
 tšieγγ^a!» tw'k tō'kk i tšĕ'kĕ.

5. tšiv'ltšom šū'it^E.

liĵje tšiv'ltšom šū'it^E, sišt liĵje pūkkīn k'āv'ppl. te tešt il lām ku'kĕkēn,
 jāl^aštī källsož ^oā'kĕkĕines. te tšiv'ltšom šū'it^E jo'ite mo'ttmeš käll^aso

vartijoille, että vaikka miten parkuisi¹ »minä olen täällä²», niin
 »te vain haudatkaa (hänet) heti». No, nuo tekivätkin niin. (Hän)
 heräsi aamulla (ja) käski vävynsä lähteä. Vävyn³ vaimo var-
 maankin tiesi⁴ (asiasta ja) puhutteli (miestään), niin vävy siten
 viipyikin ei(kä) kerjennyt lähteä. Kauppias luuli, että hänen vä-
 vy(nsä) meni (ja) että tähän mennessä (ne) ovat jo hänet haudan-
 neet. Kauppias lähti itse (tielle); hän tietenkään ei tiennyt (asianlaitaa),
 ja hän oli vielä sanonut⁵ vartijoille niin, että »teidän pitää laittaa
 tie taas niin kuin (se oli) ennen.» Niin hän lähti kävelemään. Hän
 siis meni menemistään ja vartijat luulivat tuon miehen⁶ tulevan.
 Kauppias [otti ja] putosi ja alkoi parkua: »minä olen täällä, minä
 olen täällä, älkää haudatko!» Nuo hautasivat⁷ (hänet) sinne.

Seitsemän hölmöä.

Oli seitsemän hölmöä, heillä oli kaikilla vaimot. Ei ollut kau-
 kana siitä, eli ukko¹ eukkonsa kera. Seitsemän hölmöä kulki ker-

¹ (pot.). — ² minä itse, m. i. — ³ Vävyllä. — ⁴ (perf.). — ⁵ (impf.). —
⁶ s.o. vävyn. — ⁷ h-tkin.

¹ (deminut.).

oŕra. káll^asvž jūrda^Jttš, štō moxt sōn ēn^e vūā^ltt m^oānnōd teid šū^lttid.
 nā sōn vāldⁱ, oū^ōdol šū^ltti puq^lttēm mēnⁱ hēā^lppšes oŕra, te sⁱl^lbtieq^gid
 pīⁱ hēā^lppaž pē^ltte te tūll^k^E val pūⁱ oū^ōpē. nā l^eāi, l^eāi^{de} šū^ltt^E
^{de} pū^ōl^lte káll^asv oŕra. káll^asvš mka te moš^llⁱji: »jā, ga^lā^a vūā^lq^ēd
 hēā^lppaž oŕra, hēā^lppšest puq^ōškuoð tieq^g pāš^lkem^ōōō^A.» šū^ltt
 tsīē^lk^kē, siⁱ še vūā^lq^ē kiē^Jttšōd. te me^lne káll^asv miē^lp^E. káll^asvž
 voulg te tisk val vāld miē^ldēs, mēnⁱ, tūll^k^E ro^llⁱji mēāōō^A, tisk pi^ll^oli
 vūā^llā. hēāvāš tiē^lttōs sēibes k^oāgq^li, tsī^l tsī^l tieq^g kē^Jttš^Aleškūā^ltte
 tisk sīz. šū^ltt tsīē^lk^kē: »mu^ltt^A tušt hēāvāš, tieq^gid pāš^lk^A! kauptš
 mi^llⁱid hēā^lppšad.» káll^asvž tsēā^lk^k^A: »jēm mōn kauptš, mgin^lšet
 mōn jēleškuadam, tet mūⁱ jē^ll^āt. juā^lk^k^E tuzlā jo jē^lk^eā pāš^lk^A
 tieq^gid.» šū^ltt tsīē^lk^kē, siⁱ mā^lšē šie^ll^l hā^lpp^E, sāti kauptšak. ta^lssižē
 vūā^ll^lje ge káll^asvž kauptš. káll^asvž ten vā^lrās tūā^llⁱ j^oā^li, štō pēāss
 šie^ll^l hā^lpp^E vūā^lōōōō. šū^ltt tiē^lttōs uā^ldē káll^asvst hēā^lppaž. siⁱ
 me^lne tein hēā^lppšines māust te tūll^k^E pi^ll^lje pē^ltte. te tuzlā me^lne

ran ukon luo. Ukko ajatteli¹, miten² hän nyt voisi pettää noita³
 hölmöjä. No, hän [otti ja] ennen hölmöjen tuloa meni hevosensa
 luo, pani hopearahoja hevosen takapuoleen ja tulpan vielä pani
 eteen. No, oli aikansa, niin hölmöt tulivatkin ukon luo. Ukko muka
 hoksi: »jaa, pitää lähteä hevosen luo, hevosesta rupesi tulemaan
 rahoja sontima-aikana.» Hölmöt sanoivat⁴, (että) hekin lähtevät
 katsomaan. Menivät ukon muassa. Ukko lähti ja lautasen otti
 vielä myötänsä, meni, sieppasi tulpan pois (ja) pani⁵ lautasen alle.
 Hevonen tietenkin nosti⁶ häntänsä, kili kili alkoivat rahat putoilla
 lautaselle.⁷ Hölmöt sanoivat: »Mutta sinulla (vasta) hevonen, rahoja
 sontiil! Myy meille hevosesi.» Ukko sanoi: »En minä myy, milläs
 minä eläisin, tämähän⁸ minua elättää. Joka aamu ja ilta sontii
 rahoja.» Hölmöt sanoivat, (että) he maksavat hyvän hinnan, saati
 (hän) myysi.⁹ Niin kauan kiusasivat, että¹⁰ ukko myi. Ukko teki
 (tämän) tahallaan sitä varten, että voisi¹¹ saada hyvän hinnan. Höl-
 möt tietenkin veivät ukolta hevosen pois. He menivät hevosineen¹²

¹, ⁴ (prees.). — ² että m. — ³ voi p. niitä. — ⁵, ⁶ (mom.). — ⁷ lautasen si-
 sään. — ⁸ alan elää, sehän. — ⁹ myyt. — ¹⁰ Siihen asti k., kun. — ¹¹ pääsee.
 — ¹² niine h.

hěä'ppšez oŕra, ε̄z̄l̄ t̄sk val vālp^I. te tūll̄k̄^E ge ro'itt^Ije, t̄sk piŕje vūšl̄^A,
 hēvāš tiē'ltl̄s t̄sk^A siž pēš̄k̄^I, je pua'ttam tieēg^E. mo'itam tsie'lk̄k̄e:
 »tōn j̄ēχ siē'ltām nuitt̄ mo'z̄l̄ gēl̄.» te puχ t̄si'ut̄s^Amōs kiē'ut̄s^Ale, j̄ē'ut̄s-
 ko'ttā vučrās. nā iŕ tešt puš'rr^Anam. j̄urp̄t̄še, štō käll^Asvž siŕjiv m^oān̄.
 ā käll^Asvž tieē, štō šū'tt̄ epet sēṛē puq'tte sū oŕra. sōn v^oālp k^urēit
 kuṁm^elē'tt̄^I. te šū'tt̄^E puš'tte käll^Asv oŕra. sōn jōχlēskuoē ki'itt̄ed,
 te kuql̄id tsēā'kk^Ali ten kuṁm^elōvōm k^urēit siž, piŕj̄i'oli šā'ā, t̄šāppz
 liš̄k̄ē siž. k^ure'itt^A tāll^eskāni tūā'p̄'ji. šū'tt̄ tsie'lk̄k̄e: »mu'it^A tuštpā
 li k^ure'itt^A!» ā šū'tt̄^E lē no'kkām, mājiv εṁm^ašiv vūā'ne, tet̄ i siŕjiv.
 valpe te käll^Asvšt vūā'še ten k^urēit^A. epet vūā'vžai käll^Asvž šēγγ
 hāpp^E. nā šū'tt̄ teχ me'ne k^urēitines, tā'iskāni jōχl^avūš'tte ki'itt̄ed.
 nu'tt̄še kuql̄id tsēā'kk̄le k^urēit siž, t̄šāppz liš̄k̄ē, k^ure'itt̄ i tūā'p̄'jam.
 mo'itam tsie'lk̄k̄e: »tōn j̄ēχ siē'ltām, kūā'ā mōngōs.» tet̄ kiē'ut̄s^Ali, ni
 tešt i šēḍdam ni mī. te epet nu'tt̄še fri'istō. nā iŕ tešt šēḍdam tā'ē

kotiin ja panivat tulpan takapuoleen. Aamulla menivät hevosensa luo; yksi otti lautaseenkin.¹ Kun kiskaisivat tulpan (ja) panivat lautaseen alle, (niin) hevonen tiettenkin sosti lautaselle (eikä) rahoja tullut. Muutamat sanoivat: »sinä et osannut niinkuin piti.» Sitten koettivat kaikki seitsemän, itsekin vuorollaan. No, ei (se) siitä parannut. Tuumivat, että ukko heidät petti. Ukkopa tiesi, että hölmöt tulevat taas pian hänen luo(kseen). Hän [otti ja] kuumensi padan hehkuvaksi. Hölmöt tulivatkin ukon luo. Hän alkoi touhuta keittoa², leikkasi kaloja tuohon³ kuumentuneeseen pataan, pani⁴ (sen) lattialle (ja) kaasi vettä sisään. Pata alkoi heti kiehua. Hölmöt sanoivat: »mutta sinullapa on pata!» Hölmöt olivat⁵ sellaisia, (että) mitä kummia näkivät⁶, se(n) piti joutua) heille. [Ottivat ja] ostivat ukolta sen padan. Ukko sai taas hyvän hinnan. No, hölmöt ne menivät patooneen, alkoivat paikalla touhuta keittoa. Niinikään leikkasivat kaloja pataan, kaasivat vettä: pata ei kiehunut(kaan). Muutamat sanoivat: »sinä et osannut, annas kun minä.» Koetti⁷, (mutt)ei siitäkään syntynyt mitään. Taas koettivat⁸ samalla tapaa. No, ei siitä tullut sen parempaa. Hölmöt arvelivat⁹,

¹ vielä lautaseen. — ² »juhlia» keittää. — ³ sen — — sisään. — ⁴ (mom.). — ⁵, ⁶, ⁹, (prees.). — ⁷ Se k. — ⁸ »reistasivat».

puuzrāb. arvlgāppe šū'tt, što käll^asvž si'jiv epet m^oān. käll^asvž jūr-
 dv^Jttš, moxt sōn ēn^e vūā'tt^A šū'ttid m^oānnod. son v^oālp^I, rāxi pēāštōγ,
 ā ā'kk^Ašes p'xi vēr^rv^oā'ttid pi'xli vūzlla, što kuuzst^Attše jēā, kuə(u)t
 pēālla rāpp^E. te mā'ti ā'kkēs, što mā'p gā'g^A rēssēd, tūll^e ge šū'tt^E
 puođiže. nā li'je, li'je, te šū'tt^E pūā'tte. käll^asvž^o ālg kūzssied šū'ttid.
 šū'tt^E vā'pe vūzmm^aše pēāštōγ sēinešt, kq'tt^E käll^asvst: »mī tušt
 tet li'ž?» »ā tet li'ž mušt tēndiēt, ge mušt li'ž kēr^a ā'kkēs^E. mōn tein mā'ttō-
 lam ā'kkan.» käll^asvž moxt lēāi mā'tt^Atam ā'kkēs, tet vālp kēr^aškūođⁱ,
 pāntsarđeškūođ; käll^asvž vēllⁱji, sōn mka su't^Ali, nūb^e tāv^eti, ā'kkēs
 tšv^oq^o ku'xli bēāllō jieritd, kōγγ^o li'je vēr^rv^oā'tt^E. vēr^r kō'gškūođ,
 ā'kkēs^E pe(l^e) rēvvi šā'ā, sōn mka j^oāmⁱ. šū'tt tšē'kkēs: »nā vot, ā'k-
 kav kō'ppi'k.» käll^asvž tšē'kk^A: »i teivuij mūden pi'q^o(d).» sēm-
 m^anā lēāi käll^asaž, pēāštōγv^s v^oālp, vōdāš'xi ā'kkēs sēā'ā, tšē'kk:
 »pēāštōγvž, pēāštōγvž, jē'ā't mušt ā'kkēs^E.» ā'kkēs^E sēm^anā li'kkš'i.

että ukko petti heidät taas. Ukko ajatteli¹, miten² hän nyt voisi³
 puijata hölmöjä. Hän [otti ja] laittoi vitsan ja pani akalleen veri-
 rakkoja⁴ vaatteiden alle, etteivät (ne) näkyisi, molemmin puolin
 rintaa. Sitten opetti akkaansa, mitä⁵ (tämän) pitäisi⁶ hommata,
 sitten kun hölmöt tulisivat.⁷ No, olivat aikansa, niin hölmöt tuli-
 vat. Ukko alkoi kestitä hölmöjä. Hölmöt [ottivat ja] huomasivat
 vitsan seinällä, kysyivät⁸ ukolta: »mikäs sinulla on se?» »Se on
 minulla sentähden, kun minulla on vihainen⁹ akka; minä opetan¹⁰
 sillä akkaani.» Niinkuin ukko oli opettanut akkaansa, tämä¹¹ [otti
 ja] alkoi sydäntyä¹² ja äyvästää; ukko hyppäsi pystyyn, oli suut-
 tuvinaan¹³, sieppasi puukon (ja) pisti akkaansa molemmille puolin
 kylkiin, missä¹⁴ verirakot olivat. Hölmöt sanoivat¹⁵: »kas niin,
 tapoit akkasi.» Ukko sanoi¹⁶: »ei sen kanssa muuten tule toimeen».¹⁷
 Ukko oli kotvasen, otti vitsansa, sivalsi akkaansa selkään (ja) sanoi¹⁸:
 »vitsanen, vitsanen, virvoita minun¹⁹ akka(ni).» Akka vähän liikahti.

1, 8, 15, 16, 18 (prees.). — 2 että m. — 3 voi. — 4 verellä täytettyjä kalan
 suolirakkoja (vā'q^ott^E < vatsa, murt. vatta). — 5 että m. — 6 pitää. — 7 (pot.).
 — 9 kova. — 10 (frekv.). — 11 se. — 12 koveta. — 13 hän muka suutahti. —
 14 minkä kautta. — 17 »pärjää». — 19 minulta.

són epet vòdàštì, á'k̄k̄^E tšougab l̄y'kkšti. mu'tt^A go k̄õälmaeš ge vòdàštì, á'k̄k̄^E tšuoddžät veļļ'ji, te pavv^arõžškuoð, nu'tt šēDDt puær̄r̄e, ī k̄ēr^a ni m̄ḡāp̄E tienáB. šū'tt tsīēl'k̄k̄e: »mu'tt^A tūšt mo'kkām pēāštō'k, mi'j̄id_še gēla^Jtš'i no'kkām. j̄e'kko_són k̄aupšitšē t̄an pēāštōγγD?» k̄āl^asvž tsēālk̄k^A: »mo'xt m̄on °ā'k̄k̄inān p̄iγēēškuadam, jos k̄aupšam t̄an, à mušt k̄ēr̄r á'k̄k̄^E!» šū'tt tsīēl'k̄k̄e: »mišt_še l̄ē k̄ēr̄rvz ā'k̄k̄^E. mī yū'p̄ep šīēγγ h̄āpp^E.» n̄ā t̄āssižžē vūāṛje ge k̄āl^asvž k̄aupšit. te meṇne tein pēāštōγγines m̄'āust. liṛje, liṛje, te mo'ttām šū'ttēšt á'k̄k̄^E mo'xt lež tsēāl'kkam n̄ōw̄r̄e't, šū'tt^E vālp veļļ'ji ā'k̄k̄es mā't̄ēp, te n̄iṛ^bē t̄ā'v'li, tšū'ē'ē'ī nu'tt šē mo'xt k̄āl^asvž. á'k̄k̄^E t̄ē'ittlōs k̄ē^Jtšit te j̄'āmⁱ. šū'tt l̄'āi l̄'āi, te pēāštōγγos v̄'ālp, vòdāst ā'k̄k̄es, nu'tt šē tsēālk̄k^A mo'xt k̄āl^asvž. á'k̄k̄^E ī ni l̄y'kkstam. nu'v̄ēš vòdāst, ī l̄y'kkam; k̄õälmaeš vòdāštì, jos m̄aka īj̄ā k̄oal̄māD vu'zr̄āšt veļļ'ji^Jtšē. á'k̄k̄^E t̄ē'ittlōs ī l̄y'kkam, j̄'ām̄m̄m ge j̄'ām̄m̄m. mo'ttām šū'tt tsīēl'k̄k̄e:

Hän sivalsi taas. Akka liikahti enemmän.¹ Mutta kun sivalsi kolmannesti, (niin) akka hyppäsi seisolle ja ryhtyi ruokahommiin, rupesi niin hyväksi ei(kä) ollut² enää ensinkään³ vihainen. Hölmöt sanoivat⁴: »Mutta millainen vitsa sinulla (onkaan), meilläkin⁵ pitäisi (olla) sellainen. Etköhän myisi tätä vitsaasi?» Ukko sanoi⁶: »miten minä akkani kanssa alan tulla toimeen, jos myyn tämän, minullahan (on) vihainen akka!» Hölmöt sanoivat: »Meillä myös on vihaiset akat. Me annamme hyvän hinnan.» No, niin kauan kiusasivat, että⁷ ukko myi. Menivät sen vitsansa kanssa kotiin. Olivat aikansa, niin muutaman hölmön⁸ akka miten lienee sanonut pahasti, hölmö [otti ja] ryntäsi opettamaan akkaansa, sieppasi puukon (ja) pisti samoin kuin ukko. Akka tietysti kaatui ja kuoli. Hölmö oli aikansa, otti vitsansa, sivalsi⁹ akkaansa (ja) sanoi¹⁰ samoin kuin ukko. Akka ei liikahtanut. Sivalsi toistamiseen, ei liikkunut. Sivalsi kolmannesti, jotta eiköhän muka¹¹ kolmannella kertaa hyppäsi pystyyn. Akka ei tietenkään liikkunut, kuollut kuin kuollut. Muutamat hölmöt sanoivat: »sinä et osan-

¹ tiukemmin. — ² syntyi n. h. ei(kä) ole. — ³ mitään. — ^{4, 6, 9, 10} (prees.). — ⁵ meillekin. — ⁷ kun. — ⁸ muutamalla hölmöllä. — ¹¹ jos muka eikö.

»tõn jēχ sēl̄ttām nuw̄tt moχ̄t gēl̄d.» epet moʹttām sūʹttest āʹk̄k̄ē mōχ̄p
 lež̄ tsēālʹkkam, sūʹttē pē (pelʹ) kōppʹšt̄ āʹk̄k̄es. ni tet iχ̄ vūāχ̄ʹttam
 tsoṅn̄w̄ āʹk̄k̄es. jārroz epet tsēl̄ʹk̄k̄e: »jēχ tōn sēl̄ttām nuw̄tt moχ̄t
 gēl̄d.» te nuw̄tt i kōḍḍʹttē puk ʹāʹk̄k̄ēz. siχ̄ vʹāʹl̄pē arvʹāʹl̄w̄ḍḍskūāʹttē,
 štō kālʹʹsʹvž sijjiv mʹān̄l, tāj̄pē siχ̄ vūāʹl̄q̄ed kālʹʹsʹv hiēvʹāʹttēd. te vaʹl̄pē
 rogaš̄em, pūāʹttē kālʹʹsʹv oʹrra, vʹāʹl̄pē kālʹʹsʹv kiḍḍʹA. piχ̄je kālʹʹsʹv
 rogaš̄em siχ̄z. te viʹk̄k̄e joʹkkʹʹriḍḍō, jēij̄ vūāʹl̄q̄e kuʹk̄es muora viḍḍʹw̄d,
 štō pieš̄e oχ̄q̄ēd tāw̄s. samʹi ten āigʹē tēv̄i vuāχ̄jed oʹlmāž̄ hēāʹppš̄in, te
 vūāʹmmʹāši ten rogaš̄em, te piešt̄ ten kālʹʹsʹv rogaš̄em siχ̄st. te kālʹʹsʹvž
 vāʹl̄d mʹān̄i ten oʹl̄m̄ō rogaš̄em siχ̄z. ā jēʹl̄š̄ vūāʹj̄j̄ēi hēāʹppš̄in. sōn
 vugʹi tōʹkkō, tiēḍi, kōz sūʹttē mʹāust vūāʹl̄q̄e. no, sūʹttē tēʹw̄l̄l̄s̄ pūāʹttē
 kuʹk̄es muorin, te oχ̄q̄ē ten oʹl̄m̄ō joʹk̄k̄e, jēij̄ vgl̄ tsēl̄ʹk̄k̄e: »vuoj̄im
 viχ̄sʹvž hiēvʹāʹttēd, iχ̄ kelʹ pōa(ḍʹ) miχ̄j̄iv mʹānn̄w̄d.» jēij̄ vq̄p̄p̄zʹle mʹāust
 sūʹttē. vʹāʹp̄p̄ze, vʹāʹp̄p̄ze, vūāʹj̄j̄ē, oʹlmāž̄ vuāχ̄j̄j̄ā hēāʹppš̄in. āʹl̄pʹElā

nut niinkuin piti.» Taas muutaman hölmön akka mitä lie sanonut, hölmö paikalla¹ tappoi² akkansa. Ei hankään³ voinut herättää akkaansa. Muut taas sanoivat: »et sinä osannut niinkuin piti.» Niin (he) kaikki tappoivat⁴ akkansa. He [ottivat ja] rupesivat arvelemaan, että ukko petti heidät; he taitavat lähteä ukkoa tuhoamaan. Ottivat niinimaton, tulivat ukon luo (ja) ottivat hänet kiinni. Panivat ukon niinimattoon, veivät jokirantaan ja lähtivät itse noutamaan pitkää puuta, jotta voisivat⁵ työntää (hänet) seljemmäs. Juuri silloin⁶ sattui (eräs) mies ajamaan hevosella ja (hän) huomasi niinimaton⁷ ja päästi ukon⁸ maton sisästä. Ukko otti ja huiputti sen miehen niinimattoon. Itse lähti ajamaan hevosella. Hän ajoi sinne, mistä tiesi hölmöjen lähtevän takaisin.⁹ No, hölmöt tietenkin tulivat (rannalle) pitkän puun kera ja työnsivät sen miehen jokeen. Itse vielä sanoivat: »osasimme(pa)¹⁰ viisaan tuhota, ei kyllä tule meitä pettämään.» Hölmöt lähtivät itse kävelemään kotiin. Astuivat astumistaan, näkivät¹¹: mies ajaa hevosella. Tuli¹²

¹ vain. — ² (mom.). — ³ sekään. — ⁴ tappoivatkin (frekv.). — ⁵ pääsevät. — ⁶ sitä aikaa. — ⁷, ⁸, sen n. (u.). — ⁹ tiesi, minne hölmöt lähtevät t. — ¹⁰ saatoimme. — ¹¹, ¹² (pres.).

puat^a, tälē tet käll^asvž, mǝjɪv (kon) siǝ oǝǝē jǝǝǝē. šū^{tt} kǝ^{tt}le: »košt tǝn puadak?» käll^asvž tsǝǝlk^A: »vǝǝǝve^{tt}ed košt mǝn pǝadǝm.» »košt no^{kk}ǝm hǝǝǝpǝž l^eǝk po^{pp}ǝ^{tt}am?» »to^{bb}en tǝǝ^{tt}ts, košt liǝjim. jos o^lǝ^Alǝ liǝjɪv oǝǝēv, val puǝǝǝv liǝjim puǝǝēv. kǝl to^{bb}en lē hǝǝǝpǝž, val^{kk} mǝn jǝnni. mǝǝe o^lǝ^Alǝ, tǝǝe puǝǝǝv.» šū^{tt} tsǝǝǝē: »vuǝǝ^ǝ miǝjɪv še oǝǝēv, piǝssap hǝǝǝpǝž^{tt} puǝǝēv.» »mǝn ħǝm vuǝǝ^{tt} liǝjɪv nu^{tt} kǝ^{kk}ǝs oǝǝēv; tǝz kǝǝē jǝnni roǝǝš^{em}.» šū^{tt} tsǝǝǝē: »kǝl miǝ puǝ ħǝǝj rǝjɪv roǝǝš^{em}id, vǝǝǝē^{tt} vǝl oǝǝǝmǝi vǝǝs^A-mǝǝz^{id}.» käll^asvž tsǝǝlk^A, što mǝn^ǝ, kǝl sǝn vǝǝǝē^A lǝl^e. te vǝǝǝē tǝ^{kk} šū^{tt}vu^{im}. mǝǝē tǝ^{kk}, šū^{tt} rǝǝǝe pu^k roǝǝš^{em}id ħǝǝj^v. te oǝǝē jǝǝǝē, vǝǝǝē^{tt} vǝl kuǝim kuǝimēz. mǝǝmǝz^a vǝl käll^asvž ǝǝǝē oǝǝē; te tǝ^{kk} mǝǝē pu^k tsǝǝ^{tt}š^{om} šū^{tt}. nu^{tt} i luǝǝ^{tt} käll^asvž šū^{tt} ǝǝǝē piǝǝrjǝzv^{im}.

lähemmäs, siinä¹ (oli) se ukko, jonka he työnsivät jokeen. Hölmöt kysäisivät: »mistä sinä tulet?» Ukko sanoi²: »näette(hän), mistä minä tulen.» »Mistä olet tavoittanut sellaisen hevosen?» »Sieltä tietenkin, jossa olin. Jos olisitte³ työntäneet ulommas, olisin tuonut vielä paremman. Kyllä siellä on hevosia, vaikka miten paljon. Mitä ulommas, sitä parempi.» Hölmöt sanoivat: »lähde meitäkin työntämään, (niin) pääsemme tuomaan hevosia.» »En minä voi teitä niin kauas työntää; siihen tarvitaan paljon niinimattoja.» Hölmöt sanoivat⁴: »kyllä me laitamme itse kaikki niinimatot (ja) autamme vielä työntämäänkin ensimmäisiä.» Ukko sanoi⁵, että miks'ei, kyllä hän sitten lähtee. Lähti⁶ sinne hölmöjen kanssa. Menivät sinne, hölmöt laittoivat itse kaikki niinimatot. Sitten työnsivät (toisensa) jokeen, auttoivat⁷ toinen toistansa⁸. Viimeisen ukko työnsi⁹ vielä yksin; sinne menivät kaikki seitsemän hölmöä. Niin lopetti ukko hölmöt perheineen.¹⁰

¹ tässä. — ², ⁴, ⁵ (pres.). — ³ (impf.). — ⁶ (pl.). — ⁷ a. vielä. — ⁸ toisiaan. — ⁹ (mom.). — ¹⁰ yhtenä.

tsüǎřʹtt̄ l̄eäi p̄ij̄jom moʹltam vu3r^a tiēřm̄wz k̄j̄d̄D^A. s̄on l̄eäi vāldam
 ɛl̄m̄oľm̄ō triēřġw̄n. te tsüǎřʹtt̄ vuq̄l̄g triēřġš̄s̄ tsuq̄il̄ed p̄ēřt̄id, ūw̄p
 loʹkk̄t̄sođD^Jid, s̄āri, š̄t̄o »t̄an p̄ēřt̄^ošt̄ j̄iel̄^éž̄ik, t̄an p̄ēřt̄^ošt̄ j̄iel̄^éž̄ik, p̄ūkk̄in
 p̄ēřt̄in ḡēlak j̄oʹtt̄ed, muʹtt̄^a t̄an p̄ēřt̄ošt̄ j̄iēk̄ ḡēl̄ j̄iel̄led.» j̄iēʹtt̄š̄ vuq̄l̄gⁱ.
 triēřġ^A p̄ēřt̄i m̄iēľ̄D j̄oʹtt̄^a, p̄ūkk̄in p̄ēřt̄in j̄ōđⁱ, t̄est̄ īj̄ j̄eällam, k̄oz īj̄
 l̄ūšš̄lam. j̄eʹkk̄^a tsüǎřʹtt̄ puođ̄ k̄iēʹtt̄š̄w̄, š̄t̄w̄ košt̄ j̄ōđⁱ triēřġ^A, j̄iel̄ā
 triēřġ^A t̄en p̄ēřt̄ošt̄, k̄oz s̄on īj̄ l̄ūšš̄lam. k̄iēʹtt̄š̄: triēřġ^A tiēʹtt̄š̄
 il̄ ľ̄ām j̄eällam. te epet s̄āri: »t̄en p̄ēřt̄ošt̄ j̄iel̄^éž̄ik, t̄en p̄ēřt̄ošt̄ j̄iel̄^éž̄ik,
 p̄ūkk̄in p̄ēřt̄in ḡēlak j̄oʹtt̄ed, muʹtt̄^a t̄an p̄ēřt̄ošt̄ j̄iēk̄ ḡēl̄ j̄iel̄led.» j̄iēʹtt̄š̄
 epet m̄ēn̄i, k̄oz leš̄ m̄ēnnam. n̄a triēřġ^A nuľ̄tt̄ ī t̄ūđ̄j̄i, moʹxt̄ īž̄ēđ̄ p̄āʹkk̄i.
 tsōǎřʹtt̄ epet j̄iel̄ k̄iēʹtt̄š̄m̄ēn; triēřġ^A ľ̄ei nuľ̄tt̄ t̄ūđ̄j̄ām, moʹxt̄ s̄on p̄āʹkk̄i.
 j̄ūrdoʹtt̄š̄: »puoř̄ř̄^e triēřġ^A» j̄iēʹtt̄š̄ epet m̄ēn̄i, te triēřġ^A j̄ūrdoʹtt̄š̄:
 »m̄i ľ̄i, ge t̄en p̄ēřt̄ošt̄ īj̄ luw̄š̄t̄^e j̄oʹtt̄ed? m̄āņ̄ s̄on k̄iēʹtt̄š̄ īj̄ t̄en p̄ēřt̄^A, ge

Piru oli pannut kerran¹ ukkosen kiinni. Hän oli ottanut ihmisen² rengikseen.³ Piru lähti näyttämään rengilleen huoneita⁴, antoi avaimet (ja) sanoi, että »tässä huoneessa saat käydä⁵, tässä huoneessa saat käydä, kaikissa huoneissa sinun pitää kulkea, mutta tässä huoneessa et saa käydä.» Itse (hän) lähti. Renki kulki⁶ pitkin huoneita, kulki kaikissa huoneissa, (mutta) siinä ei käynyt, mihin (piru) ei laskenut. Ilalla piru tuli katsomaan, missä⁷ renki oli kulkenut⁸, oliko renki kulkenut⁹ siinä huoneessa, johon hän ei laskenut. Katsoi: renki ei tietenkään ollut käynyt (siellä). (Hän) sanoi taas: »siinä huoneessa saat käydä, siinä huoneessa saat käydä, sinun pitää kulkea kaikissa huoneissa, mutta tässä huoneessa et saa käydä.» Itse meni jälleen, minne lie mennyt. No renki teki niinkuin isäntä käski. Piru kävi taas katsomassa; renki oli tehnyt niinkuin hän käski. Ajatteli¹⁰: »hyvä renki.» Itse meni taas ja renki ajatteli¹¹: »Mikä (siinä) on, kun ei laske kulkemaan siinä huoneessa? Miksei hän katso(isi) sitä huonetta, kun (niin) kovin kiel-

¹ muutaman k. — ² ilmi-ihmisen. — ³ rengiksi. — ⁴ tupia. — ⁵ käynet. — ⁶, ¹⁰, ¹¹ (prees.). — ⁷ että m. — ⁸, ⁹ (impf.).

tšūt k*ie*l*id*^{A?}» son ūus pieš*t*^I, kou²kk*i* siēm*m*^an*a* lu*g*m*a* miē*l*^D, k*ē*š*u*t*š*^A, v*ū*š*ā*m^a: tie*ŗ*m*ē*s to*b*ben. tie*ŗ*m*ē*s v*ū*š*ā*m*š*i u*ŗ*š*l*u*g*ame miē*l*^D o*l*m*ō*, t*š*ē*ā*l*ck*^A: ε*l*m*ō*l*m*ā*ŗ* m*ē*n li[?]» tut t*š*ē*ā*l*ck*^A: »ε*l*m*ō*l*m*ā*ŗ*» tie*ŗ*m*ē*s t*š*ē*ā*l*ck*^A: »j*ē*l*ck*ō li^Ji*ŗ*še null*t* pu*ŗ*ŗ*ē*, p*ō*ut^Ai*ŗ*š*ik* mu*ŗ*ņ*ņ*e t*š*ā*ŗ*ŗ*ē*^E, m*ō*n t*š*ā*ŗ*ŗ*ē*^E k*ō*š*k*am.» te o*l*m*ā*ŗ p*ŗ*u*ŗ*ut su*ŗ*ņ*ņ*e t*š*ā*ŗ*ŗ*ē*. te tie*ŗ*m*ē*s t*š*ē*ā*l*ck*^A »ē*n*^e go t*ō*n l*ē*ak t*ā*š*t*, mo^ai t*š*ē^li*ŗ*š*ē* m*ē*ā*ŗ*^A, g*ē* m*ō*n m*ā*ŗ*l*^Atam t*ū*. t*š*ō*ŗ*ŗ*ē*^E g*ē* v*ū*ā*ŗ*ŗ*ē*ŗ*ē* l*ō*š*š*ō*m*š*ē*n, te mo^ai v*ū*š*ā*l*ŗ*^e. mon o*ŗ*udam tu*ŗ*ņ*ņ*e t*š*ō*l*ck*ā*m, t*ā*ņ*ņ*^e jo t*š*ō*l*ŗ*ē*^Eŗ*ē*ŗ*ē*ŗ*ē*. v*ū*š*š*^Am*ō*s v*u*ŗ*ŗ*^a ko*l*i⁹ŗ*ē*š*ku*o*ŗ*ē*ŗ*, te t*ē*n t*š*ō*l*ck*ā*m l*ā*ŗ*ŗ*^Estak. nu*l*ē*ŗ* (v)*u*ŗ*ŗ*^a l*ā*ŗ*ŗ*^Estak t*ā*ņ*ņ*^e, k*ō*ŗ*ā*l*ŗ*ad v*u*ŗ*ŗ*^a l*ā*ŗ*ŗ*^Estak t*š*ō*l*ŗ*ē*^Eŗ*ē*ŗ*ē*ŗ*ē*. te g*ē* t*š*ō*ŗ*ŗ*ē*^E v*ū*ā*ŗ*ŗ*ē*ŗ*ē* null*t* k*ē*ŗ*ŗ*^aš*ē*ŗ*ē* g*ē* sm*ā*ŗ*ē*^Eŗ*ē*ŗ*ē* tie*ŗ*^aē*ŗ* pu^ŗl*ē* n*ū*ŗ*ē* miē*l*^D jo n*ū*ŗ*ņ*^es*ū*š*ŗ*^am*ē* miē*l*^D, t*ā*l*ē* li*ŗ* su*ŗ*š*t* l*ō*ŗ*ŗ*ē*ŗ*^a po*ŗ*ŗ*ē*^A, t*ā*l*ē* i k*ū*l^a. te g*ē*l*ak* t*š*ē*ā*l*ck*š*ē*ŗ*ē* n*ū*ŗ*ē* r*ā*š*t*^A. te j*ē*ŗ*ē*ŗ*ē* v*ē*l*ē*ŗ*ē*ŗ*ē* m*ū* siel*ē* o*l*, te h*u*ŗ*ŗ*ŗ*ē*ŗ*ē*» te t*š*ū*ā*ŗ*ē*ŗ*ē* j*ē*ŗ*ē*ŗ*ē* v*ū*ā*ŗ*ŗ*ē*ŗ*ē*. te v*u*o*ŗ*ŗ*ē*š*ku*o*ŗ* l*ō*š*š*ē*ŗ*^e, mo^ŗt jo tie*ŗ*m*ē*s s*ā*ŗ*ē*. sm*ā*ŗ*ē*^Eŗ*ē*ŗ*ē* tie*ŗ*^aē*ŗ*ŗ*ē*ŗ*ē*. te o*l*m*ā*ŗ v*ā*l*ŗ* p*ē*l n*ū*ŗ*ē* t*š*ē*ā*l*ck*š*ē*ŗ*ē*. j*ē*ŗ*ē*ŗ*ē* m*ē*n*ē*, p*ē*l t*ē*ŗ*ē*m*ā*ŗ p*ŗ*ē*š*l*ē*, siel*ē*

tää[?]» Hän avasi¹ oven (ja) kurkisti vähäisen raosta², katsoi³ (ja) näki⁴: ukkonen (oli) siellä. Ukkonen huomasi ovenraossa⁵ ihmisen (ja) sanoi⁶: »ihminenkö (siellä) on?» Toinen⁷ sanoi⁸: »ihminen». Ukkonen sanoi⁹: »etkö olisi niin hyvä, (että) toisit minulle vettä, minua janottaa.» Mies toi hänelle vettä. Ukkonen sanoi¹⁰: »Nyt kun sinä olet tässä, (niin) me karkaamme pois, kun(han) minä opetan sinua. Kun piru nukkuu¹¹ sikeimmin, niin me lähdemme. Minä annan sinulle suan, tinaa ja määrän huivin.¹² (Kun piru) alkaa¹³ kuulua ensi kerran, niin (sinä) viskaat suan.¹⁴ Toisella kerralla viskaat tinan (ja) kolmannella kerralla viskaat määrän huivin. Kun piru nukkuu¹⁵ niin kovasti, että¹⁶ matelijat alkavat¹⁷ juoksennella suun ja sierainten kautta, silloin on hänellä sikein hetki, silloin (hän) ei kuule. Silloin sinun pitää sivaltaa (häneltä) nenä poikki. Itse hyppäät minun selkääni ja (sitten) huristamme.» Piru rupesi illalla nukkumaan. Alkoi nukkua sikeästi, kuten ukkonen sanoikin.¹⁸ Matelijat alkoivat juoksennella. Mies [otti ja] sivalsi¹⁹ nenän (poikki).

¹ päästi. — ² (deminut.). — ^{3, 4, 6, 8, 9, 10} (prees.). — ⁵ -raosta, raon kautta. — ⁷ Tuo. — ^{11, 15} alkanee nukkua. — ¹² vesihuivin. — ¹³ (pot.). — ¹⁴ sen s. — ¹⁶ kun. — ¹⁷ a. kaikki. — ¹⁸ jo sanoi. — ¹⁹ s. vain.

ol veļļi, te meāda. nā tsōāṛtt vuroḍi, vuroḍ, gōāš ō'ijēštes lež vūšmmā-
šōttam. tsūāṛtt veļļi, tōškāni pērtēs kiēttšod. ten peṛttē mēn, košt
tiermes lēai: tāl il le tiermes. trienods ō'ttsAli: il le ni triēṅā.
miēlḍ lēai urstām, vūšmmšā'tt: il le ni nūṅṅē. tēā m°āust mā'ttsEli,
peļ mūōrrkēlA tiēppli nūṅṅen. te miēlpE. tiērmvzkauwētēs mēnnōv,
tiērmes kē'ttsol: »junā kollāi?» nī val.» mēnin, mēnin, epet kē'ttsol:
»junā kollāi?» »te kollāi.» »ālda kollāješkuoḍēž, aēlak tšo'kkām tšēvāted.»
te kollāi ālda. te lāḡḡEšti, te miē'ttsE šēddi nuūt sūō'kkod, nuūt eļi
go jēṅnāmešt qīmā. ni kōγγō il le tšēḍā mēnnamnālla igā kōṛvēmālla.
te tsūāṛtt puoḍ mie'ttsE vūššlA, ni kōγγō iḡ piēzzā. kōṛvēd lēai vū-
šlāam, ni kōṛvēmešt il lā viē'liE. te m°āust, āuš vjōdžod. toḅben
jūllō'tsi, āušin pūā'ttsEli te k°aršod oālg. k°aršAli, k°aršAli rāigE
tšēḍā. āušos piḡpli, joṛdam lēai tēz kuōḍḍed. tšēddžā muoṛrost veāA:

Meni¹ (ja) päästi² (irti) ukkosen, hyppäsi selkään ja (sitten) pois.
No piru nukkui nukkumistaan, milloin³ lie(kään) havahtanut. Piru
hyppäsi pystyyn (ja lähti) paikalla katsomaan huoneitaan. Meni
siihen huoneeseen, jossa ukkonen oli: täällä ei ollut(kaan)⁴ ukkosta.
Etsi⁵ renkiään: ei ollut renkiäkään. Juoksi⁶ jälkeen, (mutta) huoma-
masi⁷, (että) ei ollut nenäkään. Palasi siis takaisin, painahutti vain
puupölkyn nenäkseen⁸ ja (sitten) lähti perään. Ukkonen menee
tovereineen (ja) ukkonen kysäisee: »joko kuuluu?» »Ei vielä.» Meni-
vät menemistään; kysäisee taas: »joko kuuluu?» »Jo kuuluu.» »(Kun)
alkaa⁹ kuulua läheltä, (niin) sinun pitää viskata suka.» Kuuluikin¹⁰
läheltä. (Mies) viskasi, ja syntyi metsä niin sakea ja korkea, että¹¹
maasta taivaaseen. Ei mistään ollut¹² läpimenemistä eikä kiertä-
mistä. Piru tuli metsää vastaan ei(kä) päässyt¹³ minnekään. Lähti¹⁴
kiertämään, (mutta) kiertämisestäkään ei ollut¹⁵ apua. Siis takaisin,
kirvestä noutamaan. Käväisi siellä, tuli kirvein(een) ja alkoi ha-
kata.¹⁶ Hakkasi¹⁷, hakkasi aukon läpi (metsän). Pani¹⁸ kirveensä (syr-
jään ja) aikoi¹⁹ jättää siihen. Tiainen hoki²⁰ puusta: »pitsepii, (jos)

¹ Itse m. — ² (mom.). — ³ m. iässään. — ^{4, 7, 10, 12, 13, 15, 20} (prees.). —
⁵ (mom.). — ⁶ (pluskv.). — ⁸ nenäksi. — ⁹ (pot.). — ¹¹ kun. — ^{14, 19} (pluskv.).
— ¹⁶ (oik.) karsia. — ^{17, 18} (mom.).

»pitšepi ton pižik, mon vāldam.» tsūāʔtʔ tsēālʔkk^A: »jel^e jel^e vālp^E, triēngān ēst^ažim, mon mārf ōudam.» tsepdzāž pel^e veēg^A: »pitšepi, ton pižik, mon vāldam.» te tsōāʔtʔtʔ koz_kozā de nuūt ij tūōsītam kuəððed. te m^oāust āušs vʔkkəp; toββen jūllb^oʔtšī, te epet miēlp^E. ā tu^ok kuəuʔes mēnin. tieʔmes kēʔtʔtʔvl: »kollājāž?» »ij vgl kuūtō.» mēnin, mēnin, epet kēʔtʔtʔvl: »junā kollāi?» »jo (te) kollāi.» »te lāqʔeʔt mā_ēbēāll^a (-bēl) tān^e!» te d̄tmāž lāqʔeʔtī. te pā_ʔtʔ šēddi mā_ēbēāll^a. tsūāʔtʔtʔ pōāʔtʔtʔli pāuʔ vūšst^A, tō^okk^o kāʔvāl, nuββ oʔra kāʔvāl, ij kō^uγγvōgi piēzz^p. epet vāst mā_ʔtʔtʔli, pā^okkšes mēni, tāv^el̄ veʔtʔtʔšer jo dollāʔt, te māust. pōāʔtʔtʔli, te rōgg^Aškuoð rāig^e tšēδ^a pāuʔ^E. te rōggl̄i tšēδ^a rāig^e. dollāʔes jo veʔtʔtʔšeres pi^oʔtʔtʔli pā_ʔtʔtʔskūšʔre. miēlp l^eāi vūšl̄ēam, loḃdāž teʔt epet kuūt^aʔtʔi: »pitšepi, ton pižik, mon vāldam.» tsūāʔtʔtʔ mā_ʔtʔtʔli, tsēālʔkk^A: »jel^e jel^e l̄j^okk̄t̄l̄ mūst^E tūōj^enēāvviḃ, mon triēngān ēst^ažim, mon mārf ōudam.» loḃdāž pel^e veēg^A: »pitšepi, ton pižik, mon

sinä panet¹ (siihen, niin) minä otan.» Piru sanoi²: »älä, älä ota, (kunhan) tavoitan³ renkini⁴, annan (sinulle) makkaran.» Tiainen vain hoki⁵: »pitsepii, jos panet, minä otan.» Piru⁶ ei tohtinutkaan jättää. (Riensi) viemään kirvestään takaisin; käväisi siellä ja taas perään. Toiset⁷ kaksi menivät (edelleen). Ukkonen kysäisi⁸: »kuuluuko?» »Ei kuulu vielä.» Menivät menemistään; kysäisi⁹ taas: »joko kuuluu?» »Jo kuuluu.» »Heitä siis taakse(si)¹⁰ tina.» Mies heitti. Syntyi pahta¹¹ taakse. Piru tuli¹² pahtaa vastaan, kiersi¹³ sinne, kiersi toisaalle ei(kä) päässyt¹⁴ minnekään. Palasi taas takaisin, meni kotiinsa, sieppasi vasaran ja taltan ja (sitten) takaisin. Tuli ja alkoi kaivaa reikää pahdan läpi. Kaivoi¹⁵ siis reiän läpi. Talttansa ja vasaransa pani pahdanrakoon. Lähti¹⁶ perään, (mutta) lintunen kuului siinä taas (ääntävän): »pitsepii, (jos) sinä panet, minä otan.» Piru palasi (ja) sanoi¹⁷: »älä, älä liikuttele minun¹⁸ työkaluja(ni), (kunhan) minä saavutan renkini, annan (sinulle) makkaran.» Lintunen vain hoki¹⁹: »pitsepii, (jos) sinä panet, minä otan.»

1, 3 (pot.). — 2, 5, 8, 9, 13, 14, 17, 19 (prees.). — 4 (pl.). — 6 P. »kuhun-kuhunko» siis niin ei tohtinut j. — 7 Nuo. — 10 takapuolelle. — 11 vuorensinä. — 12, 13, 15 (mom.). — 16 (pluskv.). — 18 minulta.

vāldam.» tsõäʔʔt iʔ koʒʔi tierttam, tūäʔj^eneäv^es tāv^ei, te māust vʔʔkkvD. toBben jäll^õJʔtš, epet mēl^õp^E. tuk kuauʔes mēnnōv, tiēʔtlōs ten kēskost kīēv^õAnev koʔkkās mēnnvD; mēnnōv, mēnnōv, tiēʔmes kēʔʔtšvʔ: »jvnā kollāi?» »i vgl kullō.» epet mēnnōv, mēnnōv, tiēʔmes epet kēʔʔtšvʔ: »jvnā kollāi?» »te kollāi.» tiēʔmēs tsēälk^A: »āʔp^Elā puoʔež, te gēlak tšāʔʔtš^Erʔʔprik lāʔʔʔ^Ešted.» mēnin, mēnin, ōlmāž tsēälk^A: »te kollāi ālda, jogo lāʔʔʔ^Estam?» tiēʔmes: »lāʔʔʔ^Est. tet ōlmāž lāʔʔʔ^Ešti: joʔkk^A šēDDi. tsūäʔʔt pūäʔʔ^Eli tōqres jōʔk^Eke. nā moʔt, kāʔvōed l^eai jōʔvdam, iʔ koʒʔi oʔra kāʔvō^emešt. jūʔkkvD l^eai āʔʔed, muʔt^a il^el^eā kēaz tūäʔʔʔjed. epet māust pēiʔvsoʔs vjōDʔD. pūiʔk^Eštes jäll^õJʔtš, pūäʔʔ^Eli pēiʔines: »tūäʔʔe sū, sōn āʔv^A jūʔkkvD.» pēʔv^A tsēälk^A: »kōʔʔʔvō tūäʔʔʔjam?» tsūäʔʔt pel^e pēʔʔpuiʔides roʔʔʔʔji, pēʔv pʔiʔ^a kiedoʔs kīēssli, mātō lāvʔʔ^E. t^eā āʔl^y jūʔkkvD, pēʔv^A tūäʔʔlāi. riemāž te puoʔ vier ōt, oʔvⁱji: »xuxxui, pēʔv pēʔʔpuiʔidešt tūäʔʔlāi!» te pēʔv pōʔʔʔʔštes-

Piru ei kuontunut¹ mihinkään, (vaan) sieppasi työkalunsa ja (lähti) viemään kotiin. Käväisi siellä (ja) taas perään. Toiset kaksi menevät, ehtivät tietysti sillä välin mennä kauas; menevät menemistään (ja) ukkonen kysäisee: »joko kuuluu?» »Ei vielä kuulu.» Menevät taas menemistään; ukkonen kysäisee jälleen: »joko kuuluu?» »Kuuluu kyllä.» Ukkonen sanoo: »(kun) se tulee² lähemmäs, niin sinun pitää viskata märkä huivi.» Menivät menemistään; mies sanoi:³ »nyt kuuluu läheltä, joko viskaan?» Ukkonen: »viskaa.» Mies⁴ viskasi; syntyi joki. Piru tuli⁵ joelle.⁶ No miten (nyt, hän) aikoi⁷ kiertää, (mutta) ei minnekään päin (ollut) kiertämistä.⁸ Aikoi⁹ juoda (jokea kuiviin), muttei ollut¹⁰ (ketään), joka pitäisi¹¹ (hänestä kiinni). Taas takaisin piikaansa noutamaan. Käväisi kotonaan (ja) tuli piikansa kanssa. (Sanoi, että) pidättele häntä, hän alkaa juoda. Piika sanoi: »mistä pidättelen?» Piru¹² tempaisi peräsuolensa, (ja) piika käärisi (sen) kätensä ympäri kuin hihnan; sitten (piru) alkoi juoda (ja) piika pidätteli¹³. Tulipa kettu¹⁴ harjun laelle¹⁵ ja ulvoi¹⁶: »huhhui, piika pitelee peräsuolesta!» Piika rupesi nauramaan. Kettu

¹ (oik.) juoksuttanut, laukottanut. — ² (pot.). — ^{3, 10, 11, 13} (prees.). —

⁴ Se m. — ^{5, 16} (mom.). — ⁶ poikkijokeen. — ^{7, 9} (pluskv.). — ⁸ (lok.). —

¹¹ johon pitää. — ¹² P. vain. — ¹⁴ (deminut.). — ¹⁵ päälle. — ¹⁶ (mom.).

kuođ. riemnáž epet oľw̄ji nuwt̄še. peġā nuwt̄t pòγγ^ašteškuođ, eške nuarr^a, pòγγ^ašti, pòγγ^ašli, te pūđ^outrē^ott̄; tsūā^ott̄ pel vitšk̄ iđ^ok̄ke, muw̄ti tiālp̄je. tōkk̄i mēni, hēādv̄ni.

tiēmes jo oľmāž ein mēnnov̄ ovdas. mēnnov̄, mēnnov̄, tiēmes ein kē^ott̄švl: »vata kollai pōā^ott̄em?» ni kullō.» nā, so^oi mēnin, mēnin, tsūā^ott̄ iđ ni puattam. te piēzzin tsōgr̄tešt meādd^A, te tiēmes uup suh̄ne ēut t̄ng^A, mī lež lēam t̄ngid. ā son uup no^okkām t̄ng^a, tō^o sūst^E iē^ott̄ il^ole ni māšt. ten oľmāže šēp̄pe šō^okkō^ol^ovuov^A. nā te tēt pā^or̄n^e mēni mo^ottām k^oāupiā; ten k^oāupiēšt l^oai ts^oār^a. te sōn mo^ottmeš vuog^o vāp̄pzev ten kāup^o mīē^ol^o. te v^oāppz̄ kūš^oηηa tsār^a pē^or̄^A. tsār^ošt l^oai nuor^amōs niē^ol^oā i^okkān mīē^ol^o kē^ott̄šmēn. sōn ke^opp^Eres ro^ott̄šl̄l̄, te ts^oār^a niē^ol^oā vugiņ šō^okk̄vuov^oti sūst, te tu^ok̄k̄i sū. tsār^ošt lē vōše kō^ol^om^a niē^ol^oā, kūš^ott̄ vat iēār^ov ten niē^ol^oā. te tsār^a gē^ol̄i ā^ol^oēv niē^ol^oāēs

ulvoi taas samoin. Piika rupesi nauramaan niin, (että) melkein pakáhtui¹, nauroi nauramistaan ja hellitti otteensa.² Piru vain mulahti³ jokeen (niin, että) kuplat kuohuivat. Sinne meni⁴ (ja) hukkui.

Ukkonen ja mies menevät yhä eteenpäin. Menevät menemistään; ukkonen aina kysäisee: »vieläkö kuuluu tulevan?»⁵ »Ei kuulu.» No, he menivät menemistään ei(kä) piru tullutkaan. Niin pääsivät pirusta eroon⁶ ja ukkonen antoi miehelle⁷ erään kapineen, mikä lie ollut(kaan).⁸ Hän antoi sellaisen kapineen, (että) hänellä⁹ ei ollut¹⁰ hätää mistään. Miehelle¹¹ kasvoivat kultasilkkihiukset. No tuo¹² poika meni muutamaan kaupunkiin; siinä kaupungissa oli keisari. Hän lähti kerran kävelemään kaupunkia¹³ pitkin ja käveli keisarin tuvan ohitse. Keisarin¹⁴ nuorin tytär oli katsomassa ikkunasta. Hän tempaisi lakkinsa ja keisarin tytär näki hänen silkkihiuksensa¹⁵ ja rakastui häneen¹⁶. Keisarilla oli¹⁷ kaikkiaan kolme tytärtä, kaksi vielä paitsi tuota¹⁸ tytärtä. Keisarin piti ruveta

¹ käy heikoksi. — ² päästätti (irti). — ³ (adverbi). — ⁴ menikin. — ⁵ tulema. — ⁶ pirulta pois. — ⁷ hänelle. — ⁸ ollut kapineita. — ⁹ silloin h. — ¹⁰, ¹⁷ (prees.). — ¹¹ Sille m. — ¹² se. — ¹³ sitä k. — ¹⁴ (lokat.). — ¹⁵ silkkihiukset hänellä. — ¹⁶ »tykkäsi häntä». — ¹⁸ sitä.

vüõõdmid vallēd. son pā'kkī nōrrōd nūõrrōlēmīd pēr'ttsēs; te pūõ'tte jūõ'k'k'ē nallō'šem o'lmō, šūrī pā'rē, te kaupp'jōžī pā'rē. te tet še puođī, kol'ēvūõvīpā'rē. te tsār^a niēđ^a o'q'q'ē vūõõd^amid kiē'itšōd. te pōār'sōmōs tšug'itī mo'ttām šūr^a pā'rē, kešk'klōmōs niē'jōd^a še tšug'itī mo'ttām šūr^a pā'rē, te nuor^omōs niē'jōd^a tšug'itī ten, kō'it'ē l'ēai uš'k'ēn tšūõõdžmēn, il lām ni jš'ōm. tsār^a ij tu'k'k'ēām: »tāngo tōn tu'k'k'ik?» pel ūus qvōš'it, te ku'k'it d'lyās sū'it'ē. nā tet i l'ēai. tsārōšt tš'ō'itšōs tek kūõ'žt niēđ^a nā'it'ē'itē, te nā'it'mstug'it d'ē'ē, ā kōālmād vjv^a kōz lež mēnnam jāl'stēd, tšō'r'ā'be'it'ē. nā, tsār^a vjv^a jō'it'ē lōppid šil'ēmen. ā tu't še jō'it^a, kōālmād vjv^a. tāk vjv^a emān vūõ'q'ēv, ā tsārōšt kōālmād d'lyās o'q'ōm vjv^a vūõ'si^a pōā'tt lōppivū'ijm. tāk tš'ē'k'k'ēv: »tōn jo vāst pōādāk?» »jō, mōn pōādām. mō'it'ē māust, ē'ē jo ij vie'k'k'et mēnnam, lōppē lē puk pō'it'ō'itōm. vūõ'š'itē mu'it'ē lōppid.» tuk ku'ō'it'ē ke'it'ē: »jē'njā rāukak?» »mu'it'ē jē yel tie'q'ē, tšūõ'p'pe kūā^{BB}stā tš'it'ēš'ēn-

valitsemaan tyttärilleen sulhasia. Hän käski koota nuoria miehiä tupaansa, ja tuli kaikenlaisia miehiä, herrojen poikia ja kauppiasten poikia. Niin tuli hänkin ¹, kultahiuspoika. Keisarin tyttäret alkoivat katsoa sulhasia. Vanhin osoitti erästä herran poikaa, keskimäinen tytär myös osoitti erästä herran poikaa ja nuorin tytär osoitti häntä, joka oli ovipuoleessa seisomassa, ei ollut edes istunut. Keisari ei (hänestä) pitänyt. »Tästäkö sinä pidät²!» Avasi ³ oven ja saattoi ⁴ molemmat ulos. No se siitä.⁵ Nuo ⁶ kaksi keisarin tyttäret tietenkään menivät naimisiin, ja pidettiin ⁷ häät, mutta kolmas vävy minne lie(kään) mennyt asumaan, syrjäiseen tupaan. No, keisarin vävyt kulkevat linnustamassa. Hänkin ⁸ kulkee, kolmas vävy. Nämä vävyt juuri lähtevät, mutta keisarin ⁹ ulostyöntämä kolmas vävy tulee vastaan lintuineen. Nämä sanovat: »sinä jo tulet takaisin?» »Joo, minä tulen. Palatkaa kotiin, nyt ei auta mennä¹⁰, linnut ovat kaikki aristuneet.¹¹ Ostakaa minulta linnut.» Nuo kaksi kysäisevät: »paljoko vaadit?» »Minä en huoli rahoista¹²; leikatkaa kumpi-

¹ sekin. — ² (impf.). — ³ avasi vain. — ⁴ (mom.). — ⁵ se olikin. — ⁶ Ne. — ⁷ pitivät. — ⁸ Tuokin. — ⁹ (agentti). — ¹⁰ ei jo auta menemä. — ¹¹ »palttuneet» (tulleet peloitelluiksi). — ¹² minulle ei pidä rahoja.

gieij^o: tsār^a mąšt tie^{tt}^A, tsār^a vīv^a lē òrr^omen sūǝr^om^agēγγivv^oim.» te tu^ok kuau^{tes} tšuo^{ppin} de ūu^{đin}, jieij vuol^{gin} māust lōppivv^oim. mēnin māust, tsār^a kuargast, štō sūšt vīv^a lōppid pu^χīe. te nu^{bb} pēiv epet vūšl^{ge} tsār^a vīv^a lōppid šī^lled. tut epet pu^att vūššt lōppi-
vuv^oim. tā^ok tsēl^lķēv: »tōn jo puadāk?» »jō, mon puadām. vā^lpe sušt lōppid, to^{bb}en kuidengⁱ jū lāk lōpp^E.» tsēl^lķēv: »jennjā rāukak?» »mu^une jē γel tie^{gg}^E. rō^{gg}šte^lķē kō^ābb^ž^o tšā^lm^e, tsār mąšt tie^{tt}; tsār^a vīv^a òrr^o kār^{ts}ke^{pp}ivv^oim jo kār^hō vgl g^une. ā to^{ai} le^{pp}e tsār^a vīv^a.» te so^{ai} rō^{gg}šin kū^ābb^ž^o tšā^lm^e jo ūu^{đin}. te jieij vuol^{gin} māust lōppivv^oim. tsār^e nu^ll kū^ār^g^A, štō sūšt vīv^a lōppid pu^χīe. kō^ālm^ād pēiv epet vuol^{gin}. tut epet vūššt^A puo^đ, nu^llše tsē^āl^lķ^A: »mušt lē lōpp^E. tšū^āpp^e kō^ābbst^ā tšuar^obielest pē^{tt}^A, tsār^a mąšt tie^{tt}^A, pū^usivv^oim le^{pp}e òrr^om^{en}.» no, so^{ai} vā^lđin, tšuo^{ppin} jo ūu^{đin}, jieij mēnin m^oāust. — te nu^{bb} jēⁿnam bo^χīer pū^āte kaupt

kin¹ pikkusormen(ne) pää. Mistä(pä) keisari (sen) tietää. Keisarin vävyillä(hän) on sormikkaat.» Nuo kaksi leikkasivat ja antoivat; itse lähtivät kotiin lintuineen. Menivät kotiin (ja) keisari oli² mielissään (siitä), että hänen³ vävynsä toivat lintuja. Toisena päivänä keisarin vävyt lähtivät taas linnustamaan. Kolmas vävy⁴ tuli⁵ jälleen vastaan lintuineen. Nuo⁶ sanoivat⁷: »sinä jo tulet?» »Joo, minä tulen. Ottakaa minulta⁸ linnut, siellä ei kuitenkaan ole lintuja.» Sanoivat⁹: »paljoko vaadit?» »Minulle eivät rahat kelpaa. Kaivakaa¹⁰ kumpikin (toinen) silmä(nne); mistä(pä) keisari tietää; keisarin vävyillä(hän) on lippalakit ja (he) pitävät (niitä) vielä kallellaan(kin). Ja te(hän) olette keisarin vävyjä.» Niin he kaivoivat kumpikin silmän ja antoivat. Lähtivät itse kotiin lintuineen. Keisari iloitsi kovin¹¹ (siitä), että hänen vävynsä toivat lintuja. Kolmantena päivänä lähtivät taas. Tuo (mies) tuli jälleen vastaan (ja) sanoi¹² samoin: »Minulla on lintuja. Leikatkaa kumpikin¹³ istumalihoistanne¹⁴ pala; mistä(pä) keisari tietää, teillä(hän) on housut.» No, he [ottivat ja] leikkasivat ja antoivat; itse menivät kotiin.

¹ kummaltakin. — ², ⁵, ⁷, ⁹, ¹² (pres.). — ³ hänellä. — ⁴ Tuo. — ⁶ Nämä. — ⁸ häneltä. — ¹⁰ (mom.). — ¹¹ Keisarille (tuli) niin ilo. — ¹³ (lok.). — ¹⁴ »jorva»-puolesta.

kūššimā. tāiben kälēved vūššēd vūššē^A, je ošlēldēd^a. tāi kolēšōtk-vūōvtpāfē^e, sušt lēai tiēr^mšest uūōōm no^{kkām} ti^ηē^A, štō sōn māgd hālēž, ten i vūōōž^A. sōn vālp ra^{kk}li hēā^{ppqž} ēl^{āsés}, pel sielg ol veļļi jo tiērrlē^{ti}, tiē^{li} tō^{kk}, vāšlī, vāšlī tejd bo^lē^{rid}, te māust vuāšti. to^{bben} vālpē kāupijest, sā^ηē v^{kk}le tsāre, ēxt ōtmāž lēai tūōstot, jāllō^{ti}, p^{kkid} vāstī, je tie^o, što kī lēai. nu^{bb} pēiv epet pūā^lte, epet son nuūtše jāllō^{ti} to^{bben}. tsāre sa^{nō}: »epet lēai ōtmāž, hēā^{ppš}in tiē^{li}, te suov^a p^lni.» te kōatmā^d pēiv epet pūā^lte. son epet tiērrlē^{ti}, nuūtše vāšlī p^{kkid}. te tsār^a v^l su^lnie mierk tšēⁿšte, ri^{ppé}š, štō piešše to^{ōōd} mā^ηē^o. te epet vāst mēⁿ. tsāre vi^{kkē} māⁿšid, mo^{xt} epet ēxt ōtmāž jielⁱ. — tsār nie^o kälēved vūōōved vuā^{bb}ez kiē^{ti}šod, mo^{xt} jāllāst, lqš je tšuai^{ōd} vūōō^{bb}sez. te soⁱ vuōlgin, mēⁿin tō^{kk} kiē^{ti}šod i^{kkān} mē^lō sūōlē^l, ā vuā^{bb}esku^utes lⁱⁿ

— Toisen maan sankarit tulivat kaupungin näkösaalle. Täältä piti lähteä vastaan, (mutta) ei uskallettu.¹ Tällä kultasilkkihiuspojalla² oli sellainen ukkosen³ antama kapine, että hän sai⁴, mitä halusi.⁵ Hän [otti ja] vaati itselleen hevosen, hyppäsi⁶ selkään ja lähti laukottamaan, karautti sinne, sivalsi sivaltamistaan noita⁷ sankareita ja ajahutti kotiinsa. Siellä kaupungissa [ottivat ja] veivät⁸ sanan keisarille, (että) eräs mies oli rohkea, käväisi (ja) sivalsi kaikkia; he eivät tiedä, ken⁹ (se) oli. Toisena päivänä (sankarit) taas tulivat; hän niinikään käväisi siellä. Sanoivat keisarille: »taas oli mies, karautteli hevosella, niin (että) savu nousi.» Kolmantena päivänä tulivat jälleen. Hän taas karautti¹⁰ (ja) samoin sivalsi kaikkia. Keisarin vävyt sitaisivat hänelle merkiksi¹¹ huivin, jotta voisivat¹² tuntea jäljestä. (Hän) meni taas takaisin. Veivät keisarille sanomat, miten taas oli käynyt¹³ eräs mies. — Keisarin tyttäriä halutti¹⁴ lähteä katsomaan sisartaan, kuinka (hän) eleli¹⁵, mutta¹⁶ eivät näyttäytyisi¹⁷ sisarelleen. Niin he lähtivät, menivät sinne katsomaan salaa ikkunasta; sisar oli miehensä kanssa makuulla.

¹ pitävät — eivät uskaltaudu. — ² (nom.), hänellä. — ³ (agentti). — ⁴ saakin. — ⁵ (pot.). — ⁶ h. vain. — ⁷ niitä. — ⁸ (mom.). — ⁹ että k. — ^{10, 15} (prees.). — ¹¹ merkin. — ¹² pääsevät. — ¹³ (impf.). — ¹⁴ tytärten pitää. — ¹⁶ saati. — ¹⁷ näyttäydy.

l'eénómén. ten ołmōst l'ēi ri'ppik jualg'ešt tšēnōm. so^ai vāldin, tōvdin ri'ppik. siĭ vīvost tet ri'ppik, kon tobben tšēņe. te so^ai vualg'in māust, jev ni tšuditō'ttom. mēnin, māinštin e'ltšsez, ts^oāre: »tet lī l'ēämmōž miĭ vjv^a, kō'tt^ego tobben vuaišt.» tsār^a vūōššon iĭ ōsk^A. tek niēd^a tuōd^ašte, štō tuōdĭ so^ai vuaiņin ten ri'ppik, l'ēi jualg'ešt tšēnōm. te tsār pā'kkī ko'ltšōd. meņne, ko'ltšō, tsieļ'kļe: »tsār^a ko'ltšai toņnai kužti.» so^ai tsieļ'kļe: so^ai jev vualg'e! e'ļteš ōlās vuaiļi, so^ai jev tuost^A vūōļēd l'ēnāb. jos puōdēž jē'ltš. te siĭ māust meņne, sarnō tsāre, štō »viņvad iĭ pōgō. sārī, štō sōn iĭ tuost^A l'ēnāb puō'tted. jos puōdēžik jē'ltš, mōļp tūōļjēž tāļe.» te tsār^a pel tšēvō'ldi, tō'let vuolg' vīvost ko'ltšōd. te puōd. puōdī pe'tte, tiervō'i vīvost jo niēdos. tsār^a kēā'ltš^A, ēm^attgšš^A, štō sušt lā'ļtem vjv^a mo'kkām ēņ lī. te dešt ko'ltšai miēļdēs, te vūōļē. te puōd tsār^a pe'ttšes kuōššivuij, te stuōļd (kūōššē'vērāid) r^ogāje. te aļē tet jūγγēd. tet ā'ļe

Miehellä ¹ oli huivi sidottuna jalkaan.² He [ottivat ja] tunsivat huivin. Heidän vävyllään (oli) se huivi, jonka siellä sitoivat. He lähtivät takaisin näyttäytymättä.³ Menivät, kertoivat isälleen, keisarille: »se on ollut meidän vävy(mme), joka siellä ajeli.» Keisari ei aluksi uskonut.⁴ Tyttäret ⁵ todistivat, että he tosiaan näkivät sen huivin; oli jalkaan sidottuna. Keisari käski kutsua (hänet). Menivät, kutsuivat, sanoivat: »keisari kutsui teidät molemmat.» He sanoivat, (ett)eivät he lähde; (kun) kerran ajatti ulos, he eivät tohdi enää lähteä; tulkoon ⁶ itse. Niin he menivät takaisin (ja) sanoivat keisarille, että: »Vävyysi ei tule; sanoi, ettei hän tohdi enää tulla. Jos tulisit itse, mitä tehnee silloin.» Keisari siis pukeutui (ja) lähti sitten ⁷ kutsumaan vävyänsä. Tuli siis. Tuli tupaan, tervehti vävyään ja tyttärtään. Keisari katsoi ⁸ (ja) ihmetteli ⁹, että hänen¹⁰ moittimansa vävy on sellainen.¹¹ Kutsui siitä mukaansa ja (he) lähtivät. Keisari tuli tupaansa vieraineen ja laitettiin ¹² pidot.¹³ Alkoivat sitten¹⁴ juoda. Tuo¹⁵ moittittu vävy kun sieppasi lakkinsa

¹ Sillä m. — ² (lok.). — ³ eivät n—tyneetkään. — ⁴, ⁸, ⁹ (prees.). — ⁵ Ne t. — ⁶ jos tullee. — ⁷ sitten se. — ¹⁰ (agentti). — ¹¹ millainen nyt. — ¹² laittoivat. — ¹³ pöydät (vierasateriat). — ¹⁴ siitä. — ¹⁵ Sepä.

lä'ittem viiv^a keppres ge ro'it'i meädd^A, šol'kolle'vuovt^A i'it^Ele. tsār èšk'e süōrā^Anēšt. te vāld_{de} ōddzì süōr^mlē'k'k'id, tšuar'i ts'āre. ts'ār^a kē^Jttš^Ali: »mek tāχ lē?» »ā tū vīv^a vāēle lōppivuij, tek tšūō'ppe.» süōr^mgēγγid vālpē ge ro'it'i^E, kuχlin šil'šēsnlē'k'k^E. te ōddzīgōs tšēlmivd kōr'mnestes, tšuar'i ts'āre. tsār^a kē^Jttšvt: »mek tāχ lē?» »jēχmen^a tōvd^A vlvād tšēlmid? lōppivuij vāēle.» keppriv ge k'āgšte tūjn vīvin, tek kuχlō tšūlmbielin. tsār^a i' tēδ^e mājip rēssēd. te kōalmād viiv^a epet ōddzì te tšuar'i tsāre tšuar^{ab}el'pē'tāid: »tōvdakā mek tāχ lē?» tsār tšēl'kk^A: »mā meχ lē?» »tū vīvì tšuar^{ab}el'pē't^o, mušt^E lōppiv vāēle.» k'ā'it'jid ge nēl'šte tūjn vīvin, t'le kuχlin tšuar^{ab}ielin pē't^A meädd^a. tsār^a su't^Ali, o'qē^ēi olgās puərebid vīv^aēs, pēδ^a miēl'd vgl tšieulššt. nōw^emōs vīvōž šēddì puəre'mōs viivon. emān teχ stuqlid eñne.

pois, (niin) tulivat silkkikultahiukset näkyviin. Keisarikos hämmästyi. Vävy¹ [otti ja] etsi sormenpuoliskot (ja) näytti keisarille. Keisari kysäisi: »mitä² nämä ovat?» »Sinun vävysi vaihtoivat lintuihin³, he⁴ leikkasivat.» Kun [ottivat ja] kiskaisivat⁵ (heiltä) sormikkaat, (niin) molemmilla (oli) pikkusormista (vain) puolet.⁶ Hän etsi nyt silmät taskustaan (ja) näytti keisarille. Keisari kysäisi⁷: »mitä nämä ovat?» »Etkös tunne vävysi silmiä? Vaihtoivat lintuihin.» Kun kohottivat⁸ noiden vävyjen⁹ lakkeja, he (olivat) kumpikin silmäpuolia.¹⁰ Keisari ei tiennyt¹¹, mitä tehdä. Kolmas vävy taas etsi ja näytti keisarille pyllynpaloja: »tunnetko, mitä nämä ovat?» Keisari sanoi¹²: »no mitä (ne) ovat?» »Sinun vävyjesi pyllynpaloja, (joilla he) minulta vaihtoivat lintuja.» Kun housuntauokset riisuttiin¹³ noilta vävyiltä, (niin)¹⁴ kummankin paistipuolistista (olivat) palat poissa. Keisari suuttui, työnsi ulos paremmat vävynsä, potkaisi vielä takapuoleen. Huonoimmasta vävystä tuli paras vävy. Vasta he¹⁵ kemuja pitivät.

¹ Hän. — ² mitkä. — ³ lintujen kanssa. — ⁴ ne. — ⁵, ⁷, ¹¹, ¹² (prees.). — ⁶ pikkusormenpuoliskot. — ⁸ (mom.). — ⁹ noilta vävyiltä. — ¹⁰ silmäpuolin. — ¹³ riisuiivat (mom.). — ¹⁴ siitä. — ¹⁵ ne.

7. *kī vual'tt^A tsār^a niēδ^a rūš'kksā'ītēd.*

te l'äi oūōlēst ts'ār^a, sušt l'äi niēīd^A. tsār^a niēīd^A l'äi nuūpēm ge iḡ vōšigi pōγγ^δstam. te tsār^a sārī, štō kī sū niēδ^a vugitež rūš'kksā'ītēd, tēt i k'āron vūāōōz^A. te oīmō iō^aīte toēben, jos makō jejä vuait^{AJ}ūše rūš'kksā'ītēd. niēδost l'äi no'kkām ḡrrōmsaj^p oīō^δēlēn, ēllijōzōst, toī oīmō piešše vūāīēd, moīt liḡ. te oīmō tēš'ētōs iō^aīte, žiervin rāḡje juō'kē nāīla, veī'kk^A moīt; tēt iḡ ruš'kksas. te mo'ītām ḡtmāž^{de} žoīš^Iji, mēnī, p'ā'pōst tāv^eī s'āūd^A, te vāpōz^Eī rāe pērt^A, vūāīl i'kkan. te p'ā'pōz^Eī te vūšmāšī, ḡtmāž s'āūd^Azīn mān^a. pēigōs pā'kksī: »kīētšā ḡtmāž s'āūd^Azīn mān^a. mēn mēn tāv^eī kīōd^A!» te pēīō ršī ḡlās, mēnī, tāv^eī oīlāid, te pōšš^Ani tēz oīlāi tūš'kka. te tēt vugl' mīēīp^E. ḡtmāž tēt vāōōz^A, saūōz^A mēbelēn, pēīō val mīēīp^E. p'ā'pō i'kkan mīēīp vūšmāšī, štō pēīō^{še} ūidi mīēīp, te ā'kēš rēīē^Iī: »kīētš ḡtmāž pēīō uīōī!» te p'ā'pōz^Eī pel^e ḡlās, ūr^Itšī,

Ken voi naurattaa keisarin tyttäret.

Olipa kerran keisari (ja) hänellä oli tytär. Keisarin tytär oli sellainen, ettei¹ ollenkaan nauranut. Keisari ilmoitti², että ken voisi³ hänen tyttärtään naurattaa, saisi (hänet) vaimokseen.⁴ Ihmiset kulkivat⁵ siellä, jos muka voisivat⁶ naurattaa. Tytöllä oli sellainen olinpaikka ulkona⁷ korkealla, jotta⁸ ihmiset voisivat⁹ nähdä, miten (asia) oli.¹⁰ Ihmiset tietysti kulkevat, tekevät kaikenlaisia mukavia, vaikka miten; hän ei (vain) naura. Muudan miespähoksi (keinon), meni (ja) sieppasi papilta lampaan ja lähti kävelemään (papin) tuvan ohi, ikkunan alitse. Papinvaimopa huomasi, (että) mies menee lampaan kanssa. Käski¹¹ piikaansa: »Ka, mies menee lampaan kanssa. Mene, mene, ota kiinni!» Piika lähti juoksemaan ulos, meni, otti kiinni villoista ja takertui siihen, villoihin.¹² Hän¹³ lähti siis mukaan. Mies se asteli¹⁴, lammas jäljessä, piika vielä mukana. Pappi huomasi ikkunasta, että piikakin lähti mukaan, (ja) kiljaisi vaimolleen¹⁵: »ka, mies vei pois piian.» Papinvaimo

¹ kun. — ² puhui. — ³ (pot.). — ⁴ se saakin vaimoksi. — ⁵, ¹⁰, ¹⁴ (pres.). — ⁶ eivätkö voisi. — ⁷ ulkopuolella. — ⁸ silloin. — ⁹ pääsevät. — ¹¹ (mom.). ¹² villojen taakse. — ¹³ Se. — ¹⁵ (obj.).

peigos koχtō tāv^ei; te tet pašš^Ani. pa'p̄p i'kkan miēl̄D kēā^Jtš^A, vūāiⁿa:
 sūst^E ā'k̄k̄^e di det ūidi miēl̄D; pūkkid uχdī òtmāž. te jē^Jlš vūā'k̄k^Ai,
 ūr^Jtšⁱ, tāv^ei ā'k̄k̄^es koχtō, te tseggstōdī, ij ni vūāittam tseggstō^tttōd;
 kied^aēs lēai rō'it̄^Jjam mēādd^a, di kied^a pašš^Ane. kied^a pašš^Ane, te
 p^oa'p̄p ūidi miēl̄D. òtmāž tet vāddz^A rāidin, te tsōā^Jtt košt lež lēāmmōž,
 te vūāmm^ašī. vūāmm^ašī, štō òtmāž vāddz^A, saūdz^A mēbeļn di
 pā'pp peļ^a, pā'pp(ā'k̄k̄^E), jēlš pa'p̄p^A vūl mō^Jemōzzovst nēlōsk^a'l̄t̄jē.
 tsūā^Jtt vūāiⁿa, štō p^oa'p̄p mānn^a nēlōsk^a'l̄t̄jē mōemōzzovst, jūf̄p̄i,
 sōn ge ūr^Jtšōž, suormōs oāēēž p^oa'pp pē^Jtšōl̄mā, mēādd^a ge rō'it̄^Jjež,
 te pa'p̄p pūāš^Jēād, te rāi^DA makō tel̄ mōl̄tšā^t, oūvōl ts'ār niēd^a vūāmm^a
 m^ašem. te tsūā^Jtt nuūt̄i tuāļjē, te ūr^Jtšī tō'kk^o, suormōs ūuā^Jšēi,
 ūuā^Jšēi, te oāēi. vā^DA ge rō'it̄^Jai, sūōr̄m ij mōl̄tštam, tēz i pašš^Ani.
 te tsūā^Jtt vuog^r miēl̄p^E, ge sūōr̄m^a pašš^Ani. tet òtmāž vāddz^A, v^oāppz,

(riensi)¹ ulos, juoksi (ja) tarttui piikansa hameeseen ja hän² ta-
 kertui (siihen). Pappi katsoi³ ikkunasta, näki⁴: hänen⁵ vaimonsa-
 kin⁶ lähti mukaan; mies vei kaikkia. (Hän)pä lähti itse koikkimaan,
 juoksi, tarttui vaimonsa hameeseen ja ponnisti vastaan, (mutta) ei
 voinutkaan pidättää; yritti kiskaista⁷ kätensä pois, (mutta) kädet⁸
 tarttuivat kiinni. Kädet tarttuivat ja pappi lähti mukaan. Mies
 se asteli raitonsa kera, niin piru missä lie ollut, huomasi (sen).
 Huomasi, että mies kävelee, jäljessä(än) lammas, papin piika, papin-
 vaimo, itse pappi vielä viimeisenä⁹ housut nilkassa. Piru näki¹⁰,
 että pappi menee viimeisenä housut nilkassa, (ja) ajatteli, (että)
 hän kun juoksisi¹¹, työntäisi¹² sormensa papin peräreikään (ja)¹³
 kiskaltaisi¹⁴ pois, niin pappi p—see ja raito silloin muka hajoaa,
 ennenkuin keisarin tytär (sen) huomaa. Piru tekikin niin, juoksi
 sinne, nuolaisi sormeansa, nuolaisi ja työnsi. Kun [otti¹⁵ ja] tem-
 paksi¹⁶, sormi ei irronnut(kaan, vaan) tarttuikin siihen. Piru lähti
 siis mukaan, kun sormi tarttui kiinni. Se mies astui¹⁷, astui

1 vain. — 2 Se. — 3, 4, 10, 15, 16, 17 (prees.). — 5 häneltä. — 6 vaimo sekini.
 — 7 oli kiskaissut. — 8 kädetkin. — 9 viimeisessä. — 11, 12, 14 (pot.). —
 13 kun.

v^oāpḏz, te pājhel jāv^apēald^A vuļḡ tein rāidiņes: tešt lē ḡl̄mō jāv^a-
pēaldost reūḡ^omen. tek ḡl̄mō vūšm^aše, štō ḡtmāž vādḏz^A s^oāudziņ,
te p^oā^opp peļḡ ḡllāi tuw^ol̄kēn, mḡebeln pā^opp(ḡ^ol̄)l̄^E, pa^oḡp te tsūā^ott
vat mḡemāst^A; tsuḡrtešt nēuv^a jēnnam miēl̄D kēāss^Ije. toḡben mo^oltām
tsiēl̄^ol̄kē, štō »kiē^ottšvḏ kiē^ottšvḏ, tāl^o gvl puk jāv^apēald pillāst», te
mo^oltām riū^opkuaivin w^ott^oše. si^o ge kuaivs^ol̄žžē tsuḡrt nēuv^ovḏ, kūāḡp^ol̄e
pājhel pēald^A, tēl̄ pēald^A jē pilļest. te nu^ott^o tūš^oljē. te meḡḡe^o de kudiv^ošte,
te kūāḡpe kūāḡpe pājhel pēald^A, vāl̄dā^o ge liš^ol̄ē, te teḡ tēz pḡšš^Aḡe
kuai^ov nēuv^ovḏ kiḏḏ^A, te ḡl̄mō kūāḡv^onēḡdiv kiḏḏ^A; te tek miēl̄p^E. te
vūšl̄ḡe puk. te ḡl̄mō pōγγ^ošte, mḡ^ottē pōγγ^oštē, te mēn^oškuoḡin tein
rāidiņes tō^okk košt ts^oār nēḡl̄^A li^o. meḡḡe meḡḡe; tsār^a nēḡl̄^A vušm-
māš, štō tāle puḡ^ottē, te vāl̄d^A ge ruš^okkās, puk rāḡ^A kō^ott^E kōz
rēvv^o, te mōlt^ošte, te tēt ḡtmāž vūāḏḏāi ts^oār^a niēiḏ^a k^oāv^on.

astumistaan ja lähti raitoineen¹ (menemään) viljapellon² yli. Siinä oli³ ihmisiä työskentelemässä viljapellolla. Nuo⁴ ihmiset huomasiivat, että mies astuu lampaan kanssa ja papin piika (kiinni) villoissa⁵, jäljessä papinvaimo, pappi ja vielä piru viimeisenä; piron⁶ neuvot laahautuivat maata pitkin. Siellä muutammat sanoivat, että »katsokaa, katsokaa, (se) tässä pilaa kyllä kokonaan viljapellon»; niin muutammat juoksivat (sinne) rautalapioineen⁷ (tuumien, että) he kun nostavat lapioihin⁸ piron neuvot (ja) kantavat⁹ yli pellon, (niin) silloin (ne) eivät pilaa peltoa. (He) tekivätkin niin. Menivät, nostivat lapioihin ja kantoivat kantamistaan yli pel- lon, (mutta) kun [ottivat ja] laskivat (maahan), niin lapiot tarttuivat siihen, kiinni neuvoihin, ja ihmiset kiinni lapionvarsiin; siis mukaan he(kin).¹⁰ Lähtivät siis kaikki. Ihmiset nauroivat¹¹, mahtoivat(kin)¹² nauraa ja alkoivat mennä raitoineen¹³ sinne, missä keisarin tytär oli.¹⁴ Menivät menemistään; keisarin tytär huomasi¹⁵, että tässä (ne) tulevat, ja kun (hän) [otti¹⁶ ja] nauroi¹⁷, (niin) koko raito lennähti mikä minnekin; niin (he) irtautuivat ja se mies sai keisarin tyttären vaimokseen¹⁸.

¹ niine r. — ² jauhopellon. — ³, ¹¹, ¹², ¹⁴, ¹⁵, ¹⁶, ¹⁷ (prees.). — ⁴ Ne. — ⁵ villojen takana. — ⁶ pirulla. — ⁷ (merkitys yksiköllinen). — ⁸ kaivanevat (mom.). — ⁹ (mom.). — ¹⁰ ne. — ¹³ niine r. — ¹⁸ vaimoksi.

8. piļļe.

te liņje kōlmōs vīltnž, kuālmōd ļāi piļļe. kūšxt pūār^asab vīltnž
jev kūāski vāļdam ten piļļe miēļdēz. mo'ttmeš vūōļēļēskuōdin, štō
so^ai vūōļēve. ts^oār o'rra. tet piļļe v^oāl p te lāuk sīz tsā'kkōdē. tēk vīltnž
vāļpin_{de} vugļin. meņne tsuār t peļ'tte, tō'kk vāļdin i'nⁿšted.
tsūā'tt vīγγi vūāđđed sōnnai tenše peļ'tte košt niēd^a vūāđde, pīi
niēdaēsvuim paļēlēžēzi vūāđđed. niēdaēs pīiⁱ vīļēēs ke'p'p^Eri p, ā
pārtd pīiⁱ rūāvšis ke'p'p^Eri d, štō tēļ e'kka puōdēž, pēāss tein pārtn
vugivid tšūō'p'pvd. te vūāđd'je. te piļļe vālp kēāssōdē lāuk sīst mēādda,
niēden vālp vīļē's ke'p'p'ri d mēādda, pīiⁱ pāri vūāļvā, ā pārtn vālp
rūāvšis ke'p'p'ri d, pīiⁱ niēdē vūāļvā, štō pēāss tsūā'tt manitō'ttd.
jē'ttš vāst mēnē lāuk sīz. te tsūā'tt puōd e'kka, koin liņje rūāvšēs
ke'p'per, peļ tsēū'kštē rāst^A vugivid. tēk vāļpe, tuāslā ko'ts'je te vā'p'p'ēle.

Pilla.¹

Olipa kolme veljestä, kolmas oli Pilla. Kaksi vanhempaa veljeä ei koskaan ottanut Pillaa mukaansa. Kerran (he) tekivät lähtöä mennäkseen ² keisarin luo. Pilla [otti ja] työnsihe (heidän) laukkuun(sa). Veljekset [ottivat ja] lähtivät. Menivät pirun tupaan, sinne [ottivat ja] yöpyivät. Piru vei heidät nukkumaan samaan tupaan, jossa hänen tyttärensä nukkuivat ³, (ja) pani (heidät) nukkumaan vierekkäin tyttäriensä kera. Tyttärilleen pani (päähän) valkeat lakit, mutta pojille pani punaiset lakit, jotta sitten yöllä tulisi ja saisi noilta pojilta leikata ⁴ päät (poikki). Niin (he) rupesivat nukkumaan. Pillapa [otti ja] vetäytyi pois laukusta, otti tytöiltä valkeat lakit pois, pani (ne) poikien päähän (ja) taas pojilta otti punaiset lakit (ja) pani tyttöjen päähän, jotta pääsisi ⁵ pirua pettämään. Itse (hän) meni jälleen laukkuun. Piru tulikin yöllä (ja) keillä oli punaiset lakit, (niiltä) hakkasi ⁶ päät poikki. Pojat ⁷ [ottivat ja] heräsi-

¹ piļļe (= s. pilla 'tihutyö'), merkitys: koltosten tekijä, veijari. — ² että he lähtevät. — ³ tyttäret nukkuvat. — ⁴ jotta silloin yöllä tulee, pääsee niiltä pojilta leikkaamaan. — ⁵ pääsee piru pettymään. — ⁶ vain h. — ⁷ Ne.

tsüäřtt puođ, keJtš: jieijps nieđin lii vuovivd tsüö'ppam. piļe puođ nuBb pēiv tsuqr̄t ořra; tsuqr̄tešt liije olēan kolle'sāveķ. piļe teiv nāukšti, urštī. tsüäřtt vūšmm^azi, štō sušt sāv^eķķid uāđī, te miēļp^E. piļe ūrJtšī, ūrJtšī, rāst^A toļ^ajōγγ^a nuļ^aķķī, ā tsüäřtt ij kūōštam. tsüöřvⁱji: »kořpikā mušt nieđid?» »kořpim.» »vaļpikā mušt sāv^eķķid?» »vaļpim.» »puadakā val?» »puadam.» piļe juā^aķķ^E vuāra tievā^att^A jēres pižtšivuiim. te piļe epet puođⁱ, tsōqr̄tešt tāv^eļi kolle'suobbid. te epet tsuqr̄tin keJtš-tōžzi. piļe pēl epet nuļ^aķķī rāst^A toļ^ajōγγ^a. tsüäřtt pāppz nuBb pēālla, tsüöřvⁱji: »kořpikā mušt nieđid?» »kořpim.» »vaļpikā mušt kolle'sāv^eķķid?» »vaļpim.» »vaļpikā mušt kolle'suobbid?» »vaļpim.» »vala puadak?» »puadam val.» tsüäřtt tiē^attlōs piļe ij tōvd^A, ge piļe lii tūōšlōl, pja^att sū luž māin^astōllad. tsüäřtt jōrō^A, štō sōn ij tuošt^A tienāB pja^atted sū luzz^A; sōn ij xožse temmeř. piļe puođⁱ tsōqr̄t luž, māust vuglg, kūāvtšī kolle'rōvv^a, te epet keJtš-tōžzi piļlin. piļe

vāt aamulla ja lähtivät kävelemään. Piru tuli, katsoi¹: omilta tyttäriltä(än) oli päät leikannut². Pilla tuli toisena päivänä pirun luo; pirulla oli ulkona kultasukset. Pilla kähvelsi ne (ja) lähti juoksemaan. Piru huomasi, että (Pilla) vei pois hänen suk-sensa³ ja (riensi) jälkeen. Pilla juoksi juoksemistaan (ja) hyppäsi tulijoen yli, mutta piru ei päässyt (yli). (Piru) huusi: »tapoitko minun tyttäreni?»⁴ »Tapoin.» »Otitko minulta sukset?» »Otin.» »Tuletko vielä?» »Tulen.» Pilla pukeutui⁵ joka kerralla eri vaateisiin. Sitten Pilla tuli taas, sieppasi pirulta kultasauvakot. Taas peräkkäin pirun kanssa. Pilla hyppäsi⁶ jälleen tulijoen yli. Piru jäi toiselle puolen (ja) huusi: »tapoitko tyttäreni?» »Tapoin.» »Otitko minulta kultasukset?» »Otin.» »Otitko minulta kultasauvakot?» »Otin.» »Vieläkö tulet?» »Tulen vielä.» Piru ei tietenkään tunne Pillaa, kun Pilla on uskalias (ja) tulee hänen luokseen juttelemaan. Piru luulee, ettei Pilla⁷ tohdi enää tulla hänen luokseen; hän ei hoksi sen vertaa. Pilla tuli pirun luo, lähti takaisin, koppasi kultarou'on⁸ ja (piru) taas perävilkkää Pillan kanssa. Pilla vain hyppäsi

¹, ⁵ (prees.). — ² on l. — ³ häneltä sukset. — ⁴ minulta tyttäret. — ⁶ h. vain. — ⁷ hän. — ⁸ rouko = vällyt.

peļ rāst toļļejōγγ^a nuuļ'kēkē, tsūāŗ'tt ij tūōslōm nuuļ'kēkēd. piļļ^e nuBB
 pīēln jōγγ^a pōγγ^estōlad; tsūāŗ'tt tšūōŗvī'ji: »kōprikā mušt niēdid?»
 »kōpřim.» »vaļprikā mušt koļļ^esāve'kēkēd?» »vaļpřim.» »vaļprikā mušt
 koļļ^esuōBBid?» »vaļpřim.» »vaļprikā mušt koļļ^erōv^a?» »vaļpřim.» »vala
 puadak?» »puadam val.» tsūāŗ'tt puođⁱ māus^{at}, je'kēkē vūāddⁱji
 °ā'kēkēnes; tsūāŗ'tt iē'tlōs lāvai lošsinet vūāđđed. tsuār'tā'kēkēst lēai
 lōvtāst vāš'li'ļ^E. piļļ^e puođ te mēnī lovīd, pōγγī la'kēkē rāig^E, sam^{ai}
 tēγγō, kōγγō tsūāŗ'tt vuadd^a. piļļ^e vāļp vālai ten rāig^e mīļp vāšņ^e
 sam^{ai} tsuār't oļ^a. tsūāŗ'tt tuzlā kō'its^Iji, tsēāļ'kk^A: »kōāBBōž moñnāst
 liļ pižlšid mārijam?» te xožš^Iji, vet sōn piļļ^e epet liļ jāllam. ā'kēkē^E
 mēnī lovīd, kēā^Its: piļļ^e liļ puk vāšņ^e vāllam. tsēāļ'kk^A: »piļļ^e liļ
 jāllam epet.» tsūāŗ'tt tsēāļ'kk^A: »tāle mōn po'pppōv^Ažim piļļ^e, toļļ^e
 gāle kie'ttām.» piļļ^e puođ epet tsuār't oŗra. tsūāŗ'tt^E kō'itt^{sA} piļļest:
 »lēākā vūāņānam piļļe? vōše vuōŗji miļjid. puk suzti, māļp kāunī.»
 piļļ^e tsēāļ'kk^A: »mōn vet i lēām piļļ^e.» tsūāŗ'tt peļ kiōv^a tāv^ei, vīγγī

tulijoen yli; piru ei tohtinut hypätä. Pilla naureskeli¹ joen toisella puolen. Piru huusi: »tapoitko minun tyttäreni?» »Tapoin.» »Otitko minulta kultasukset?» »Otin.» »Otitko minulta kultasauvakot?» »Otin.» »Otitko minulta kultarou'on?» »Otin.» »Vieläkö tulet?» »Tulen vielä.» Piru tuli takaisin (ja) rupesi illalla nukkumaan akkansa kanssa; pirun tapana oli² tietysti nukkua sikeästi. Pirun akalla oli ullakolla taikina-astia. Pilla tuli ja meni ullakolle (ja) kaiversi laipioon reiän, juuri sille kohtaa, missä piru nukkui.³ Pilla [otti ja] ja kaasi reistä⁴ taikinan juuri pirun päälle. Piru heräsi aamulla (ja) sanoi:⁵ »kumpi meistä on tahrinut vaatteet?» Sitten (hän) hoksi, (että) Pillakin⁶ on kait taas käynyt. Akka meni ullakolle ja katsoi⁷: Pilla oli⁸ kaatanut kaiken taikinan; sanoi⁹: »Pilla on käynyt taas.» Piru sanoi¹⁰: »ka (jos) minä saan¹¹ kiinni Pillan, (niin) silloin kyllä keitän (hänet).» Pilla tuli jälleen pirun luo. Piru kysyi¹² Pillalta: »Oletko nähnyt Pillaa? (Hän) kiusaa¹³ meidät peräti. Kaikki varasti, mitä löysi.» Pilla sanoi¹⁴: »minähän olenkin

1, 2, 3, 5, 7, 8, 9, 10, 12, 14 (prees.). — 4 sitä reikää myöten. — 6 hän Pilla.

— 11 (potent.). — 13 (impf.).

ā'k'kēs o'rra. »tāl'tte po'ppe'ittim pi'llē.» tsēäl'kk °ā'k'k'ines: »ēnē gēlak pi'l'jnd ki'itēd, ā mon jē'it's vuulam kuq'ssid ko'it'snd.» tsōgr'tešt li' lo'k'k'ē'k'urē'tt^A lō'k'kin. ā tsū'ā't't tet mēnī kuq'ssid ko'it'snd. pi'llē tsēäl'kk °ā'k'k'in: »mo'xt li' lo'k'k^A tān k'urēito'st?» tsuqr't(ā'k'k'ē' tsuait'ōl), mo'xt lē. te pi'llē mēnī k'urēit si'z. sōn mka i' tš'ā'γγ^a jo i' siēt'tad. sōn mēnī n'ut't stō lo'k'k'ē' i' siē'it^Atše k'ā'itēd. tsēäl'kk^A: »mēnast mka tōn vūō'sson, e'utt^E mo'xt li' siē'it'lāb.» te tsōgr't(ā'k'k'ē' mēnī k'urēit si'z. te pi'llē lō'k'k'ē' k'ō'ā'tt. »jā nait vuanak li'!» pel' lō'k'k'ēšt ki'dd^A k'urēit te p'ī'i ki'itēd tsuqr't(ā'k'k'ē', ā jē'it's pi'llē tiev'ōdī tsuqr't(ā'k'k'ē' pi'z'it'si si'z. pi'llē kie'tt, kiēr'ā'ni, p'ī'i stuq'ē ol vēr^a. te tsū'ā't't^E puq'di kuq'sšivuij. pū'ut' kuq'ssid, s'ā'p'plāid, vū'ā'rēvāid, pū'ā'v'jāid, jū'ō'k'k'ē'nāl'šēm nā'up'id. te pā'k'ki i'st'nd pūkkid pir^a stuq'ē. jē'it's tsū'ā't't i'sti k'āškō stuq'ē. te āl'ē pōrrōd. tsū'ā't't tāv'ēi sam^a ā'k'k'ēs ku'nā'beällaz (pē'it^Apeällaz). »mī li' tāt mglō mū ā'k'k'ē' ku'nā'bieles?» pi'llē

Pilla.» Piru paikalla¹ sieppasi (hänet) kiinni (ja) vei akkansa luo. »Kas tässä, sain Pillan kiinni.» Sanoi² akalleen³: »nyt sinun pitää panna (hänet) tulelle⁴; minä itse lähden vieraita kutsumaan.» Pirulla oli⁵ lukollinen kansipata.⁶ Piru⁷ meni(kin) vieraita kutsumaan. Pilla sanoi⁸ akalle: »millainen⁹ on lukko tässä padassa?» Pirun akka osoitteli, millainen oli.¹⁰ Sitten Pilla meni pataan. Hän ei muka mahtunut¹¹ eikä osannut.¹² Hän meni niin, että kantta¹³ ei sopisi sulkea. Sanoi¹⁴: »mene¹⁵ sinä ensinnä, että (näen), miten on mukavampi.» Pirun akka meni pataan. Pillapa sulki kannen. »Jaa, vai näin (se) on!»¹⁶ Samalla¹⁷ (hän) lukitsi¹⁸ padan ja pani pirun akan tulelle, mutta Pilla itse pukeutui pirun akan vaatteisiin. Pilla keitti, sai valmiiksi¹⁹ ja pani keiton pöydälle. Piru tulikin vierain(een). Toi vieraita, pikku hiiriä, oravia, kärppiä (ja) kaikenlaisia otuksia. Käski sitten kaikkien istua pöydän ympärille. Piru itse istui keskipöytään.²⁰ Alkoivat syödä. Piru tarrasi peräti akkansa hävynpuoliskoon.²¹ »Mikä tämä on, aivankuin akkani

¹ vain. — ², ⁵, ⁸, ¹¹, ¹², ¹⁴ (pres.). — ³ akkansa kanssa. — ⁴ (oik.) panna keittämään. — ⁶ k.-p. lukoin. — ⁷ P. se. — ⁹ miten. — ¹⁰ miten ovat. — ¹³ (nom.). — ¹⁵ (mom.-deminut.) mene muka. — ¹⁶ vuanak < vuanak 'näet'. — ¹⁷ Vain. — ¹⁸ (mom.). — ¹⁹ kerkesi. — ²⁰ keskelle pöytää. — ²¹ (tai: pyllynpuoliskoon), obj.

tsüäp̄v̄i: »sam^ai t̄v̄eⁱlik āⁱkkovd kuñ^abēällov.» te tsöäp̄t̄t̄ veⁱl̄iⁱji stual^e tuwⁱk̄ken, tās p̄llin keⁱtiš^olōžž̄i yr̄st̄in. piⁱl̄e ur̄t̄i pel̄ nuuⁱk̄k̄i r̄ḡst^A toⁱl̄eⁱjōγ^a. tsüäp̄t̄t̄ epet ij̄ εst̄am. puođi māust, j̄urdaⁱt̄t̄, moⁱxt̄ s̄on ēne gal̄ā^A āⁱl̄ēed tein p̄llin. j̄ā, muⁱti^a tāⁱḡ^A s̄on āⁱl̄ēed l̄iⁱl̄e t̄w̄äⁱj̄ēd val̄m̄šā, eⁱl̄l̄e p̄ll̄e poⁱpp̄^ot̄t̄ež, p̄äuss^A t̄^okk̄ oⁱl̄ēēd, te toⁱl̄eⁱjōⁱk̄k̄e j̄ōr^al̄-
j̄äⁱt̄ted. te piⁱl̄e nuuⁱb̄ p̄ēiv^e epet jer̄es nālla tiev̄ōdi, te p̄o^at̄t̄, v̄āⁱḡ^A tsu^aḡⁱ o^ra. v̄ū^añā, tsüäp̄t̄t̄ l̄iⁱl̄e t̄w̄äⁱj̄ēd. puođi luzz^A, k̄ēⁱl̄l̄e: »m̄j̄d t̄w̄äⁱj̄äk[?]» ä l̄iⁱl̄e t̄w̄äⁱj̄ām piⁱl̄e. piⁱl̄e sešem vuor̄j̄i. puk tuav̄i m̄j̄d k̄āun̄i, nieđid k̄ōpp̄^o di āⁱk̄k̄^E k̄ōpp̄, j̄ek t̄on v̄ū^añam[?]» ä piⁱl̄e tsēäl̄kk^A: »ä moⁱkkam l̄ēi oⁱtm̄ž[?]» tsüäp̄t̄t̄ tsēäl̄kk^A: »mä kol̄ tet l̄ēi nuuⁱp̄em^š pošt̄ai^{ge} t̄on». »j̄ēm v̄ū^añam. j̄ēkko^{son} āⁱnaⁱl̄l̄e vieⁱk̄k̄^E, m̄on vieⁱk̄k̄^E l̄iⁱl̄e t̄im tū t̄w̄äⁱj̄ēm, s̄ērab l̄iⁱl̄e k̄ēr̄ā^{ne}l̄l̄e.» tsüäp̄t̄t̄ tsēäl̄kk^A: m̄ñⁿ iⁱ, vieⁱk̄k̄^E ž̄ōm kol̄ il̄ l̄iⁱl̄e š̄ē n̄ōur̄ā^B.» te so^ai o^al̄gin l̄iⁱl̄e t̄w̄äⁱj̄ēd ku^out̄el. tsöäp̄t̄t̄ ij̄ t̄ōvd^A, št̄ō k̄i liⁱ su^ot̄ vieⁱk̄k̄^E, ä piⁱl̄e

hävynpuolisko?» Pilla huusi: »tarrāsit juuri akkasi hävynpuolis-
koon.» Piru ryntäsi pöydän takaa; (he) lähtivät taas Pillan kera
juoksemaan perävilkkaa. Pilla juoksi ja ¹ loikkasi yli tulijoen. Piru
ei taas(kaan) saavuttanut. Tuli takaisin (ja) mietti², kuinka hänen
nyt pitää ruveta (vastustamaan) tuota Pillaa.³ Jaa, mutta hän tai-
taa ruveta valmistamaan ⁴ astiaa, jotta, (jos) saisi ⁵ Pillan kiinni,
voisi (hänet) syöstä ⁶ sinne ja (sitten) vierittää tulijokeen. Pillapa
taas toisena päivänä pukeutui eri lailla ja tulla asteli⁷ pirun luo.
Näki ⁸ pirun tekevän ⁹ astiaa. Tuli luokse (ja) kysäisi¹⁰: »mitä teet?»
»No astiaa teen Pillalle. Pilla kiusaa¹¹ (minut) peräti. Kaiken noukki,
mitä löysi, tyttäret tappoi ja akan tappoi. Etkö sinä (ole) häntä
nähtyt?» Pilla sanoi¹²: »millainen oli mies?» Piru sanoi: »no kyllä
se oli melkein samanlainen kuin sinä(kin).» »En (ole) nähnyt. Etkös ¹³
tarvitse ¹⁴ apuria, minä auttaisin sinun työntekoa(si), astia pikem-
min valmistuisi.» Piru sanoi¹⁵: »miksei, apurihan kyllä ei olisi hu-
nomp*i*.» Niin he alkoivat tehdä astiaa kahden. Piru ei tuntenut ¹⁶,

¹ vain. — ² (prees.). — ³ sen Pillan kanssa. — ⁴ tekemään valmiiksi. —
⁵ (potent.). — ⁶ pääsee syöksemään. — ⁷ tulee, astuu. — ^{8, 10, 12, 15, 16} (prees.).
⁹ piru tekee. — ¹¹ (impf.). — ¹³ Etkö hän. — ¹⁴ pitäisi.

viē^lkē^eāt, sōn makō ni mā^xp i^x tiē^δ. te so^ai tū^šl^jn, tū^šl^jn, te li^ṽtt^E kiēr^āne^škuo^ḡI. lo^ḡkkid rā^xskuo^ḡin. ālda li^ṽtt^Ekiēr^āne^mpi^ll^e mānn^a l^ṽtt^E si^z, tšāⁿη^a te mi^čēr^rā^ṽtt^a. sōn maka ni mā^xp i^x tiē^δ. li^ṽtt^E vālp kiēr^āni, pi^ll^eā puk kē^jj^vo, mo^xt lo^ḡkkē. tsū^šā^rtt^E puk mā^ṽtt^atā^ll^a, mo^xt lē jo mo^xt kalā lo^ḡkkēD. pi^ll^e o^ar^vo^lā^ḡD^A: »tān li^ṽtt^E si^zχōm ko^le^ḡ gē^lā^Jtt^ši pi^ll^e tš^oā^ḡkkōD.» tsū^šā^rtt^E tsē^āl^ḡkk^A: »nu^ṽtt^E mōn go^le^ḡ jūr^DA^Jtt^šam, e^ṽtt^E gē^lā^Jtt^ši tš^oā^ḡkkōD.» pi^ll^e tsē^āl^ḡkk^A: »ā šur^rā vet sōn li^ḡ ḡ^lmā^žž?» »nā il^ḡ le šur^{ab} tū.» pi^ll^e tsē^āl^ḡkk^A: »jos tōn šie^ṽttak^E jē^ṽtt^š, tū^ll^e go^le^ḡ pi^ll^e šie^ṽtt^a. o^ṽtt^škā^ž i^x gē^lā^Jtt^še tū^šl^jēD.» te pi^ll^e epet mānn^a l^ṽtt^E si^z, tsū^šā^rtt^E l^ṽtt^E kā^ṽtt^a. l^ṽtt^E nō^wre^t šie^ṽtt^a kā^ṽtt^eD. pi^ll^e mānn^a j^oā^uti nā^le^lti^ḡhet. pi^ll^e tsē^āl^ḡkk^A: »mōn vi^ššingē^ḡ jē^m si^ḡl^ṽttad pu^šzā^št mēⁿno^v l^ṽtt^E si^z gē^ḡ l^ṽtt^E i^x šie^ṽtt^a. ā mēⁿ makō tōn jē^ṽtt^š li^ṽtt^E si^z, e^ṽtt^E mo^xt tōn šie^ṽttak^E. te tsū^šā^rtt^E mēⁿi li^ṽtt^E si^z, te pi^ll^e l^ṽtt^E kā^ṽtt^a; go^lḡ^ḡet šie^ṽtt^a l^ṽtt^E. tsū^šā^rtt^E tsē^āl^ḡkk^A: »šie^ṽtt^a lo^ḡkkē?»

kuka¹ hänen² apuri(nsa) oli³; Pilla taas auttoi⁴, hän ei ollut tietävinäänkään.⁵ He tekivät tekemistään ja astia alkoi valmistua. Ryhtyivät laittamaan lukkoja. Kun astia oli melkein valmis⁶, Pilla meni⁷ astiaan, ryömi⁸ ja mittaili⁹. Hän ei ollut¹⁰ tietävinäänkään. Astia [otti ja] valmistui; Pillapa kyseli¹¹ kaikkea, miten (se) lukitaan.¹² Piru opetti¹³ kaiken, miten (ne) ovat ja miten pitää lukita. Pilla arvelee: »tähän astiaanhan kyllä pitäisi Pillan mahtua.» Piru sanoo: »niin minä kyllä luulen, että pitäisi mahtua. Pilla sanoo: »isokohan mies hän on?» »No ei ole isompi sinua.» Pilla sanoo: »Jos sinä sovit itse, silloin kyllä Pilla(kin) sopii. Pientä ei pitäisi tehdä.» Sitten Pilla menee taas astiaan (ja) piru sulkee kantta. Kansi sopii huonosti kiinni.¹⁴ Pilla menee (sinne) tahallaan sopimattomasti.¹⁵ Pilla sanoo: »Minä varmaankaan en osaa mennä hyvästi astiaan, kun kansi ei sovi. Menepäs¹⁶ sinä itse astiaan, jotta miten sinä sovit.» Piru menikin astiaan ja Pilla sulki¹⁷ kannen; kyllähän¹⁸ kansi sopi¹⁹. Piru sanoi²⁰: »sopivatko²¹ lukot?» Pilla

¹ että kuka. — ² hänellä. — ³, ⁴, ⁷, ⁸, ⁹, ¹⁰, ¹¹, ¹⁷, ¹⁹, ²⁰ (pres.). — ⁵ hän muka ei tiedä mitään. — ⁶ liki astia(n) valmistumista. — ¹² lukitsevat. — ¹³ (frekv.). — ¹⁴ sulkea. — ¹⁵ (oik.) tavottomasti. — ¹⁶ M. muka. — ¹⁸ kyllä se. — ²¹ (impf.).

te piļļe āļģ lō'kkēD lō'kkēD, ā lį'ļļE lēāi kōlmin lō'kkin. piļļe lō'kkē
 vūōss^Dmōs lō'kk^A, te nūBB^E lō'kkī, te kualmōD_{ce} lō'kkī, te tsēāļkk:
 »piļļe te lō'kkī tsōarļ lį'ļļ sīz.» te tsūāļ'ļļ lēāi tsīeūtss^Dttam; nā kōz
 pēāss^A nuūpēm nēn^a lį'ļļešt. te piļļe vuolģ jōr^aļted ts^oār oŗra tsuqrļ^E.
 ts^oār^a vūāmm^ašī, štō piļļe poļļ tsōarļ^E sū oŗra, tsūārv^a: »jelē pū'ļļe,
 jelē pū'ļļe, niēda vūāddžāk k^oāvōn_{di} jūllmōž.» te piļļe vuolģ jōr^aļted
 jōγγ oŗra, pēļ jōr^aļģē'ļļ toļļjō'ļļē. nūļļi kōpp^I tsuqrļ^E ēļļōn piērrjīnes.
 te piļļe vūāddžāi ts^oār^a niēd^a k^oāvōn, te šēD^D ts^oār^a vūvōn. te māinōs
 pūdi.

9.

mo'lt^ameš vuōšpōD jō tsōāļ'ļļE kōunōdin ēut sōļļō. so^ai jōōdin
 ēut sōļļōšt, māļp ležžin reūēam. so^ai vāļdin kuolē, āļģin kį'ļļed. kuolē^E
 go tūōļp'jī, vuōšpōD vāļp k^oā'ppōst, āļģ sōvt^A kōāļvōD. tsōāļ'ļļ vuōin,

alkoi lukita lukkoja; astia oli kolmilukkoinen.¹ Pilla lukitsi ensi-
 mäisen lukon, sitten lukitsi toisen; kun kolmannen lukitsi, niin
 sanoi²: »Pillapa lukitsi pirun astiaan.» Silloin piru alkoi potkia³;
 no mihinkäs pääsi⁴ semmoisesta lujasta astiasta. Pilla lähti pyö-
 rittämään pirua keisarin luo. Keisari huomasi, että Pilla tuo pirua
 häntä kohti, (ja) huusi⁵: »älä tuo, älä tuo, saat tyttären(i) vaimok-
 sesi⁶ ja omaisuutta. Pilla lähti pyörittämään jokeen päin ja⁷ vie-
 rähytti (astian) tulijokeen. Niin (hän) tappoi⁸ pirun perheineen⁹.
 Sitten Pilla sai keisarin tyttären vaimokseen¹⁰ ja tuli keisarin vä-
 vyksi. Satu loppui.

Kerran jumala ja piru kohtasivat toisensa.¹ He kulkivat yh-
 dessä², mitä lienevät hommanneet. He ottivat kalan (ja) alkoivat
 keittää. Kun kala(keitto)rupesi kiehumaan, (niin) jumala otti kapus-
 tan ja alkoi ammentaa vaahtoa. Piru näki, että jumala ammensi

¹ kolmin lukoin. — ², ⁴, ⁵ (prees.) — ³ oli potkiskellut (mom.-refl.). —
⁶, ¹⁰ vaimoksi. — ⁷ vain. — ⁸ tappoikin. — ⁹ yhdessä p.

¹ »löytäytyivät» yhteen sijaan. — ² yhdessä sijassa.

što vuos'pod kōaivi sōvt^A ḷgg^pskēij^p ḡl kūni s̄iz. vuos'pod vāld, luqšt vėär^a, kiežžⁱ, ālḡ pōrrrd. tsōāř^{tt} kē^Jttšol: »kōgāl^{šv}t mū vėär^a?» »jīēkmēn^a vūāñnam, tū vėär^a kūāñvōm kūni s̄iz.» tsōāř^{tt} mēni teid pōrrrd. tsōāř^{tt} iḷ vūāñttam pōrrrd vuos'pod kuāld, ko sušt lije piijgam blaoslovešt kārē ol. tsōāř^{tt} jūrđtšⁱ, jūrđtšⁱ, tsēāl^{kk}^A vūōspodin: »kōABBāž sēraB¹ pāššsem tūāijēž, tet i kuāimes pāšt^A.» vuos'pod tsēāl^{kk}^A: »jō, ālāa tūāijēd.» te so^a i ālgin vuollad kēlbai. tsōāř^{tt} vuozl^a tšō^{kk}klāB kēij^p, a vuos'pod vuozl^a tsīēgčtemčēij^p.² tsōāř^{tt} vūāñ^a, što vuos'pod mādd^Ačēij^p vuozl^a, vōt kē^Jttšli: »ten čēij^p mēn vuola^{kk}?» vuos'pod tsēāl^{kk}^A: »jō, moχ(t)^{šv}t pāššon tsēāčgōd.» tsōāř^{tt} vūāmmšōdi, što sušt še galā rāijnd mādd^Ačē^Jttš. tsōāř^{tt} ālḡ tsīēgčtemčēij^p vuollad, a vuos'pod pel tsīēgčtem-čēij^p vūōll^ai, a tšō^{kk}klāB iḷ ni vuotlam, pel tāv^{ei}i tsōart^e, nu^{tt} i oāč^vi pāššsem pē^Jttšālmrāij^e miēld, pel

vaahdon liedenkulmaan tuhkan sekaan.³ Jumala otti padan tulelta⁴, pani keiton ruoka-astiaan⁵ ja alkoi syödä. Piru kysäisi: »missäs minun ateriani (on)?» »Etkös nähnyt, (että) sinun ateriasi minä ammensin tuhkan sekaan?» Piru meni sitä⁶ syömään. Piru ei voinut syödä jumalan kaloja, kun ne olivat⁷ asetetut kaukaloon⁸ siunauksen kera. Piru mietti, mietti ja sanoi jumalalle: »kumpi meistä pikemmin tekee⁹ vartaan, se paistaa¹⁰ kumppaninsa.» Jumala sanoi¹¹: »joo, ruvetaan¹² tekemään.» Niin he alkoivat vuolla kilpaa. Piru voolee (puunsa) terävämpää päätä, mutta jumala voolee tyvipäätä.¹³ Piru näkee, että jumala voolee tyvipäätä, ja [vielä] kysäisee¹⁴: »miksi voolet sitä päätä?» Jumala sanoo: »joo, kuinkas (muuten) pystyy pystyssä?» Piru huomasi, että hänenkin¹⁵ täytyy laittaa tyvipää. Piru alkoi vuolla tyvipäätä, mutta jumala vuolaisi vain tyvipäätä eikä terävämpää päätä vuollut ollenkaan, vaan tarttui piruun ja työnsi vartaan siltään¹⁶ (hänen) peräreikänsä¹⁷, pystytti paistumaan

¹ (< sēryaB). — ² = mādd^A-G'.

³ tuhkien sisään. — ⁴ laski keiton (koukusta alas). — ⁵ veti (keiton). — ⁶ niitä. — ⁷ olivat hänellä (j:lla). — ⁸ kaukalon päälle. — ⁹ tehnee. — ¹⁰ se paistaakin. — ¹¹ (pres.). — ¹² ruvetkaamme (dual.). — ¹³ pystyttämispäätä (joka pistetään maahan). — ¹⁴ (impf.). — ¹⁵ hänelläkin. — ¹⁶ niin. — ¹⁷ p-ää myöten.

tsiēggatēšt tolt^a bēāll^a s^a pāšl^e d, tsiēll^e, što: »tā, kiēv^e gābbā lijjim.»
nyttⁱ p^o āštⁱ tsjarⁱ ^E. volⁱ ajn mošl^e ten vuamm^e priddi^k; pārgⁱ go
āļē pāššem tūšlⁱ jēd, vāļē go tš^o kklāb kēij^o vuol^o škōāⁱ te vūššon,
te tsiēlⁱ kⁱ kē pā^rid: »mēz ten kēij^o vūšl^o veⁱ l^e d, kōn kēij^o tsōāⁱ tⁱ ^E
vuoli? ten kēij^o jeⁱ p^e d vuol, kōn kēij^o vuos^o pod vuoli.»

10.

tš^o kⁱ kⁱ p^e r¹ puo^o dⁱ kōāⁱ ūta. lūššⁱ ^E li lāukvs, kōā^o d^e š^t l^e ai āⁱ kⁱ ^E.
tiērm^e s^o w^u tⁱ ^E j^o l^e te, tiērm^e s^o kollāi, s^e m^o d^o, tš^o kⁱ kⁱ p^e r¹ p^o ūla. kēi-
j^o d: »mā kollāi?» »i^k kullō ni mā.» tiērm^e s^o tšⁱ ē^r ē^r ¹ jⁱ kōā^o d^e āⁱ n, tš^o k-
kⁱ p^e r¹ s^o ō^r ē^r ⁴ nⁱ, ur^s tⁱ ō^l y^ā s. l^e ai j^o r^o d^o am lāukvs t^ā v^o ^o l^e d. i^k p^o p^o p^o dⁱ-
tam, t^ā v^o ^o l^e li lōā^o d^o tuorgⁱ d lāukvs s^o g^o j^o a. i^k tē^r v^o ā^m u^o x^o s^o r^o āⁱ ^o e^o mⁱ ē^r d. nyttⁱ i
mēⁿ i kōāⁱ tⁱ pⁱ elin, što špōuk^o s kōāⁱ tⁱ muorⁱ n, mēⁿ i teivv^o im tš^o āⁱ tsa,
te pō^r āⁱ li, pē^l mu^o lⁱ tūš^o l^o p^o j^e. la^o kⁱ kⁱ p^o ā^o p^o z kōāⁱ ūta. āⁱ kⁱ ^E ā^v i lāuk^o A,
kie^o l^o tš^o d: tō^o b^e n li^o j^e pē^l ^e la^o g^o s^o m^o m^o z k^o ā^o w^o, vuamm^e ska^o r^o i, n^o i^o B^e,

tulen ääreen ja sanoi: »ähä, nopeampi olin.» Niin hän paistoi pirun. Vieläkin muistavat (ihmiset) tuon vanhan tavan; kun lapset alkavat tehdä varrasta ja ryhtyvät¹ vuolemaan ensin terävämpää pääätä, niin (he) sanovat lapsille: »miksi sitä pääätä vuollette, jota piru vuoli, ettekä vuole sitä pääätä, jota jumala vuoli?»

Piippolakki (s.o. piru) tuli kotaan. Laski (maahan) laukkunsa; kodassa oli akka. Ukkosen ohdot² kulkivat, ukkonen kuuluu, (kaukana) jymisee (ja) piru pelkää. Kyselee: »mikä kuuluu?» »Ei kuulu mitään.» Ukkonen jyrähti kodan yllä, piru säikähti, juoksi ulos, ajatteli³ siepata laukkunsa. Ei osunut (kaan, vaan) sieppasi loidon torkoja⁴ laukkunsa sijasta. Ei osannut (ulos) oviaukosta. Niinpä vei mennessään puolet kodasta⁵, että kotapuut paukkuivat⁶, vei ne mennessään⁷ veteen, niin (että) pyrysi, vain kuplat alkoivat kiehua. Laukku jäi kotaan. Akka avasi laukun, katseli⁸: siellä oli

¹ tav. -ke^o p^o r^o.

¹ ottavat kun ryhtyvät. — ² kuurot. — ³ oli ajatellut. — ⁴ s.o. makuu-
sijan varpuja. — ⁵ meni kotapuolen kanssa. — ⁶ (oik.) räiskis kotapuiden
kanssa. — ⁷ meni niiden kanssa. — ⁸ (prees.).

nūul^e, sūōr^mvuog^e, vuamm^e rūōstriū^ūpnāul^e. — jos mī la^ppai, tsēl^lke vol^lein: »tsō^lkkō^gpper ten piel^ges vūš^lla tšē^pli.

11. Fe^tā^kkk^v māin^ōs.

Fe^tā^kkk^vž jāl^astōl^l Pa^ljjēan^ašt. tsūā^ltt^l l^eai vāl^ldam ē^lmō^lmō^l k^oāv^on, sām^eniē^o. so^ai jāl^ašt^ln jāl^ašt^ln^l de sušt k^oāv^a šē^odl^l jēūr^as. mēⁿl^l mēⁿl^l ā^lē^l de pā^lppu^llembo^od^a pō^ođ^eškuo^ođ. nā ē^lmō^lmaž i^l piē^zz^a pā^rēšt ē^lmō^lmō^ltā. te k^oāv^a tsē^ll^lkk^a kāl^lšines, što sōn i^l piē^zz^a tāšt ē^lmō^lmaž il^l. tsō^ltt^l tsē^ll^lkk^a, kāl^l sōn ve^ođ^a. nā mī l^eai tešt, tš^ltl^ls vuol^g vj^ođ^ož^o. sōn mēⁿl^l Fe^tā^kkk^v o^rra. Fe^tā^kkk^vž l^eai mū^orlū^šđ^oams^ož^ost; sū lu^z i^lđ^l o^lmaž, māin^lšt^l ā^lš^les ā^lkk^až^e, tsē^ll^lkk^a, sōn vē^lkk^a i^okk^odi m^oāus^at po^lž^l. nā ā^lkk^vž v^oā^lđ^l lo^lpp^ođ^l, rā^eđ^ođ^l vū^ol^lē^lem^lā^lla. tsūā^ltt^l tsē^ll^lkk^a: »mēⁿ ēⁿ^e mū

ainoastaan hylkykaluja: vanhoja saksia, veitsiä, neuloja, sormustimia, vanhoja ruostuneita rautanauvoja. — Jos jotakin¹ katoaa, sanotaan² vieläkin³: »piru painahutti sen peukalonsa alle.»

Fett-akan tarina.

Fett-akka¹ asusteli Yläenolla.² Piru oli ottanut vaimokseen ihmisen³, lapintytön. He elelivät elelemistään, niin hänen⁴ vaimo(nsa) tuli raskaaksi. Aika meni menojaan⁵ ja alkoi tulla synnytyshetki.⁶ No ihminen ei selviä⁷ lapsesta ihmisen avutta.⁸ Vaimo sanoi⁹ äijälleen, että hän ei selviä tästä, kun ei ole ihmistä (apuna). Piru sanoi¹⁰, (että) kyllä hän noutaa. No mikä(pä) siinä oli, tietenkin (hän) lähti noutamaan. Hän meni Fett-akan luo. Fett-akka oli rantteella¹¹; hänen luo(kseen) ilmestyi mies, kertoi asiansa akalle (ja) sanoi¹², (että) hän vie sinne ja tuo takaisin. No, akka [otti ja] lupautui, laittihe lähtökuntoon. Piru sanoi¹³: »Mene nyt minun

¹ mikä. — ² sanovat. — ³ vielä aina.

¹ (deminut.) Fett = Fedotov (sukunimi). — ² (Patsjoen yläjuoksulla). — ³ »ilmi»ihmisen. — ⁴ hänellä. — ⁵ meni, meni. — ⁶ lapsentuomahetki. — ⁷ pääse. — ⁸ ihmisettä. — ⁹, ¹⁰, ¹², ¹³ (pres.). — ¹¹ puunhalkomasijassa.

sielg^e õl. tsèlmāð gēlak mosktāšted, jēk kēl āvāšted tsēlmāð oūd^oIsā
 mōn pā'kk^ožim.» te ā'kkovž mēni sielg^e õl, tsēlmēs ts^og^ovⁱji te hu^ori^oin.
 hōrēit^on, hōrēit^on de koll^oji ōr^ošti. tsūā^or^ot^o tsēāl'kk^A: »te puoðin.»
 so^ai mēniⁿ pe^or^otte; ā'kkovž tsēāl'kk^A: »tōn gēlak mēnnod meādd^a
 kōzni tēi pē^oid go pā^or^on šgōd^A.» tsūā^or^ot^o tsēāl'kk^A: »jō, kq̄l sōn sā^ot^A
 mēnnod meādd^a.» tsūā^or^ot^o mēni meādd^a, te li^oje li^oje, te ma^oηηa pā^or^oē^e
 šēddⁱ go ē^omōtmaž piēšt. te tsō^or^ot^o puoðⁱ, pā^or^on l^oai šēddam, kuaryast,
 nu^ot^o mēnad, štō pā^or^oē^e šēddⁱ. kūšssied jō^oχlēškuoðⁱ, po^oχ^A jūš^ol^oē^o-
 nal^ošem pō^orrmōššid kūššvėärron. ā'kkovž ni mō^oip ij pō^or^a tsu^og^or^ot^o
 pō^orrmōššid; tsō^or^ot^o ij tieð^e, mō^oid rēssēd. k^oāv tsēāl'kk, štō sōn ij
 pō^or taid pō^orrmōššid, sōn li^o riš^olōtmaž, su^oηηe gq̄lē jē^or^os pō^or^omōšš.
 tsūā^or^ot^o tsēāl'kk^A: »kq̄l mōn sē^or^oē^A», pe vətškli. mēni mo^ottām ruošš^A
 pā^ol'kka, te mēni pe^or^otte. to^oβben l^oai ruošš^ol^oē^o samē sā^oη^oid kiesšmen;
 meā^ot^A blaoslovest, te tsūā^or^ot^o ij vu^og^ot vā^ol^opēd. te jō^ott^A pē^or^ot^o mē^ol^od,

selkääni.¹ Sinun pitää peittää² silmäsi et(kä) saa avata silmiäsi, ennen kuin minä käsken.³ Akka meni selkään, painoi silmänsä umpeen ja sitten (he) lähtivät huristamaan. Huristivat huristamistään, niin (kyytimies) tuntui pysähtyvän.⁴ Piru sanoi⁵: »tulimme (perille).» He menivät tupaan; akka sanoi⁶: »sinun pitää mennä pois jonnekin siksi aikaa kuin lapsi syntyy.» Piru sanoi⁷, (että) joo, kyllä hän saattaa mennä pois. Piru meni pois. Olivat aikansa, niin sitten lapsi syntyi, kun ihminen päästi. Piru tuli, lapsi oli syntynyt; (piru) iloitsi⁸ (ja) oli niin mielissään⁹ (siitä), että lapsi syntyi. Alkoi touhuta kestitystä¹⁰, toi¹¹ kaikenlaisia ruokia vierasateriaksi. Akka ei syö mitään pirun ruokia; piru ei tiedä, mitä tehdä. Vaimo sanoo, että akka¹² ei syö näitä ruokia, hän on ristitty, hänelle pitää olla eri ruokia. Piru sanoo: »kyllä minä pian» ja¹³ katosi. Meni muuttaman venäläisen taloon ja meni tupaan. Siellä oli venäläisen muija juuri nisuja¹⁴ vetämässä (uunista), mätti¹⁵ niitä siunaten eikä piru voinut¹⁶ ottaa. Kulki¹⁷ tuvasta toiseen¹⁸ ei(kä) mistään voinut¹⁹

¹ selän päälle. — ² (mom.). — ³ (pot.). — ⁴ pysähtyi. — ^{5, 6, 7, 8, 11, 15, 16, 17, 19} (prees.). — ⁹ niin meneskelee. — ¹⁰ kestittää. — ¹² hän. — ¹³ vain. — ¹⁴ »sankeja». — ¹⁸ tupia myöten.

ni košt iḡ vugiḡ vāḡḡped. te mo'ttām saḡja mēn^ašli, toḡBen lēai εχt ā'kēk^E
kieššmen. pāra liḡje iḡenni ten ā'kēk^Eest. kešk kieššem ro'ḡte sāḡḡid,
te ā'kēk^E jā'ḡtāvv^a, te mo'ttām (v)uzra_{de} tsēāḡkk^A: »tsōāḡ'ḡ^E mēn^a
poḡḡ liḡjid teḡše, temmeḡ je'ḡḡped ēst vūōḡḡped, go mōn kēāzzam.» tsūāḡḡtt
kūl^ašti, što sū piēḡḡ^Ali, pe(l) kōaftšī sāḡḡid_{de} māust. pūā'ḡḡḡ peḡ'tt-
šēs māus^{at} liēḡḡ sāḡḡivuiḡm, tūō'ḡḡḡte val, iḡ kū'kēk^E āḡḡ^onam jō'ḡ^Emen.
te pā'kkī ā'kkō pōrrōd. ā'kkōž pōri, kēḡḡ^Ani, te tsūāḡḡḡ^E kaḡḡ^A
pāḡḡ^E māḡḡḡed suḡḡne. tsēāḡ'kk^A: »mī pāḡ'kēk^Een?» »māšt tiedōm, māḡḡ
ūud^ežik.» tsūāḡḡḡ pe vētškī epet; k^oāv tsēāḡ'kk ā'kkže: »ēne āḡ^A tuḡḡne
pāḡḡ^E māḡḡḡed, poḡḡ^A sāḡḡid (-ḡḡ-), te āḡ^A tū gška sāḡḡid mēḡḡēd.
veḡkk^o moḡt iḡenni vūoiḡžik, mēḡḡēž, jḡk kēḡ^a tsēḡ'kēk^Eed 'no'kk^o, āḡ
jē'ḡtš kiešš^eāt.» lēai, lēai_{de} tsūāḡḡḡ i'ḡ^Eli sāḡḡ^El^oādin. te ^oāḡ ā'kkže
s^oāḡḡid gška nuḡḡōd. nuḡli, nuḡti, ā'kk^Aže tšugitā'ḡ^A, što sāḡḡid
nuḡ^oskuoḡd nuḡḡ iḡenni ge sāḡḡ^e vūōḡḡe pācēbēālla vugiv^e, te eḡḡ^e nuḡḡ^a.

ottaa. Meni¹ muutamaaan paikkaan; siellä oli eräs akka vetämässä
(nisuja). Sillä akalla oli paljon lapsia. (Ne) sieppasivat nisuja kesken
vetämistä, niin akka hätääntyi² ja sanoi³ siinä⁴: »piruko teidät
tuo siihen, sen vertaa ette ehdi odottaa, että⁵ minä vedän.» Piru
kuuli⁶, että (akka) nimesi hänet, sieppasi samassa⁷ nisut ja (sitten)
takaisin. Tuli⁸ tupaansa takaisin lämpimine nisuine(en); (ne) höy-
ryisivät vielä, (hän) ei viipynyt kauan kulkiessa(an). Käski akan
syödä. Akka söi, kerkesi (siitä), niin pirun piti⁹ maksaa hänelle
palkka. Sanoi¹⁰: »mitä palkaksi?» »Mistä (minä) tiedän, mitä anta-
net.» Piru¹¹ katosi taas; vaimo sanoi¹² akalle: »Nyt (se) alkaa mak-
saa sinulle palkkaa, tuopi sarkaa¹³ ja alkaa mitata sarkaa sinun syliisi.
Vaikka miten paljon näkisit mittaavan¹⁴, et saa sanoa 'nokko'¹⁵; anna
itsensä repäistä.»¹⁶ Oli aikansa, niin piru ilmestyi¹⁷ sarkapakan
kanssa. Alkoi purkaa sarkaa akan syliin. Purki purkamistaan;
akasta näytti¹⁸, että alkoi purkaa niin paljon, että¹⁹ sarka kohosi²⁰
yläpuolelle pään. Ja yhä purki.²¹ Akka ei malttanut, vaan²² virk-

1, 6, 8, 17 (mom.). — 2, 3, 9, 10, 12, 21 (prees.). — 4 muutaman k. — 5 kun. —
7 vain. — 11 P. vain. — 13 (pl.). — 14 nähnet, mitannee. — 15 s.o. kylliksi. —
16 a. itse repäisee. — 18 akalle näyttäytyi. — 19 kun. — 20 lähtivät. — 22 niin.

ā'kkvž ij māššam, te neḡmmī: »te lep̄pž, eḡetteḡma ālqšskōa'tt jo tāšt.»
 tsūā'ḡtt ten sānešt pe radpžčē'ḡtt rāst^A sārg'id, jē'itš vgl luqšt: »sēm-
 m^bnā jēk m^oāššam.» te tsūā'ḡtt s^oārjēs vṭ'kkv vētškṭi. k^oāv tsēā'kk
 ā'kkže: »mōn jo r^og^vv'jim tuḡḡe, što jik kēl tsēl'ḡkēd 'no'kk^b.
 eḡ^e mēnžik māus^{at}, ḡot moḡt vē^{te}žid, te nuor^mmōs pārnsad mā'itsāḡ
 sūā'ḡbiell ij tieud^A.» (ā'kkvšt l'ḡje tsē'itšam ālqēd). te tsōā'ḡtt pūā'ḡtt
 vāsī^A sārgjēs vṭ'kk^Amen, te vuolqšskua'tt^A ā'kkv vṭ'kkv māus^{at}. te
 ā'kkvž proš^Ijḡdī kà'pp^oγā, te mēnin otyās. tsōā'ḡtt pā'kkī ā'kkv
 sielq^I ol, te tsēlmid mōskṭed ḡgā kištēd oūōlsā puoḡ^ožin. ā'kkvž mēnī
 tsuqṭ sielq ol, te huḡṭṭin. ḡōrēttin, ḡōrēttin, te ḡr^oštīn. tsōā'ḡtt tsēā'kk:
 »te puoḡin.» ā'kkvž kištī: tenše sḡjḡ pūḡḡ, košt v^oālp^I. jē'itš pe kōz
 lež šēḡdam. te ā'kkvž pār^aēs mā'itskīd vē^ḡi, te ēut mā'itskā sūā'ḡbiell
 ij ḡēḡdam, moḡt jo toḡben sārī tsuqṭ^E k^oāv^a; tuoḡimešī šēḡdī nutt.

koi: »jo riittää¹, nyt jo tästä alkaa² (piisata).» Piru siitä sanasta
 kurahutti³ saran poikki ja itse vielä virkkoi⁴: »et malttanut (vielä)
 vähän.» Piru katosi viemään sarkaansa. Vaimo sanoi⁵ akalle:
 »Minä jo neuvoin sinua⁶, ettet saa sanoa 'nokko'. Nyt (kun) menet⁷
 kotiin, (ja) vaikka miten leikannette, niin nuorimman lapsesi⁸
 mekko jää hihapuoleksi.»⁹ (Akalla oli seitsemän poikaa.) Piru
 tuli¹⁰ takaisin sarkaansa viemästä ja lähti¹¹ viemään akkaa takaisin.
 Akka hyvästeli vaimon¹² ja (he) menivät ulos. Piru käski akan
 (nousta) selkään(sä), peittää silmät ja olla katsomatta¹³, ennenkuin
 tulisivat¹⁴ (perille). Akka meni pirun selkään ja (he) lähtivät hur-
 ristamaan. Huristivat huristamistaan ja pysähtyivät. Piru sanoi¹⁵:
 »jo¹⁶ tulimme.» Akka katsahti: (piru) toi samaan paikkaan, josta
 otti(kin). Minne lienee(kään) itse joutunut. Akka leikkasi lapsilleen
 mekot, ja yksi mekko jäi hihapuoleksi¹⁷, niinkuin pirun vaimo jo
 sanoi(kin) siellä; tosiaankin kävi¹⁸ niin. (Jälkeenpäin sanottiin¹⁹,

¹ lienet. — ² rupeaa alkamaan. — ³ vain k. — ⁴ laski. — ⁵, ¹¹, ¹⁵ (prees.).
 — ⁶ sinulle. — ⁷ (pot.). — ⁸ lapsellesi. — ⁹ m. ei täytä hihapuolta. —
¹⁰ (mom.). — ¹² vaimon kanssa. — ¹³ eikä katsoa. — ¹⁴ (pot.). — ¹⁶ niin. —
¹⁷ yhteen mekkoon hihapuoli ei täyttänyt. — ¹⁸ syntyi. — ¹⁹ puhelivat.

(*maq̄ḥa sār^aè, štō Fet̄ttā'kkō sōγγovst puoḥovst pūāḥē eḫt leḫ pe vāivōš pēššvd*).

12. *siḥp*.

oḥdḥest tuwlaivž oḥmō main^ašteḥḥe sīḥdi pīr^a. siḥp lī magō ḡtmāž moḥt^ameš. sōn vuzij ḡēūjjerjīn, sušt lī ḡēūj^abīšēsk^A ḡḥn, ḡēūj^a-gāmme, ḡēūj^aseša, ḡēūj^agām^aspūus^a jo vīḡis keḥper. ā ḡēḡē^E lī sušt pu^k žiervī sišt žierv^attōm. siḥp kuḥdḥēppe tuwlaivž āigēst je^kk^a, kēskīⁿnnā ložzemōs pōdv^A. tāḥā lēai teḥt pōdv^A, kḡāš kuḥdḥe sīḥd^e. ḡōḥ^abēiv^e ja vēreštī (tsāppz^Erištpeiv^e) kēskovst, tḡl sōn lāvai vuvijed. tel oḥdḥest kuḥdḥēppe kaḥp^Iji pēāllast, teḥt lī pu^k ḡēḥmⁱjammōs kuḥdḥem-saj^p. kōḥm tsuvγγḡsrāḥ^Attōγγovst še kuḥdḥēppe. teḥt il_lḡi^k leḥkk^A nu^{tt} ḡēḥmī. kuḥdḥēppe pēl ten_gi^{tt}, štō tōl pōḡ^{tt}e tieḥ^{tt}ed ḡēḥḥemes, moḥkkām jiellem šādv^A ovdas. moḥtmā tsōḡi^at riḡḡ^Esvuod^a ja

että Fett-akan suvussa tulee¹ polvesta polveen yksi pysymään² aina³ köyhänä).

Sild.

Ennen vanhaan muinaiset ihmiset juttelivat sildeista. Sild on toisinaan kuin ihminen. Hän ajaa valkkohärällä¹, hänen yllään on valkea peski, valkeat kengät, valkeat kintaat, valkeat koipihousut ja valkea lakki. Hänen härkensä on yltyleensä koristeltu.² Sildiä kuunneltiin³ muinoin illalla, sydänyön sikeimpänä⁴ aikana. Talvella oli se aika, jolloin sildiä kuunneltiin. Uudenvuodenpäivän ja »vieristän» (vedenristimäpäivän) välillä, silloin hänellä oli tapana ajaa. Ennen⁵ kuunneltiin (häntä)lähteiden ääressä; se on kaikkein hirmuisin kuuntelupaikka. Kolmen tien haarassakin⁶ kuunnellaan. Se ei ole kuitenkaan niin hirmuinen. Kuunnellaan vain sentähden, että siten⁷ tullaan tietämään elämän (kulku)⁸, millaiseksi⁹ elämä sukeutuu eteenpäin. Muutamalle (sild) näyttää rikkautta ja muuta-

^{1, 2} lienee pysyä. — ³ vain.

¹ s.o. valkealla ajoporolla. — ² Härkä hänellä on kaikki korujen sisällä koristettu. — ³ kuuntelivat. — ⁴ raskaimpana. — ⁵ Silloin e. — ⁶ (oik.) erotteessa. — ⁷ silloin. — ⁸ elämänsä. — ⁹ millainen.

moʻltomā jām̄mem jo vāiv^osvu^oδ^a, kēāz moʻkt leʻkkstāvv^a. kēūʻk xālē tieʻtted, te teʻk kul̄d̄le.

te lījē moʻttameš ęut āʻkkvst koʻtm^a nięd^a. się ar̄vleḡpe, što się vūšlḡe kaḡp̄ibēäll^ašęst kul̄d̄led. vaḡpe, jeḡḡešęez keʻttḡše, eʻtt lūšštā sięjēd jeḡḡez kul̄d̄led. jeḡḡez tsēälʻkk^A: »tię jeʻḡped kuidęgi kiḡla, što kaḡp̄ibēäll^ašęst li tšūt xęḡm̄i. kuaut vuoz^a tšāʻttę pieddast. kḡal-maeš pieddast tšūtm̄zz^a. te jeʻttš iʻttāt miēḡḡ^E. a sušt ię ḡḡeʻt yrstēd igā sūḡḡ^Aned. i pḡḡ(ḡ^o) puwḡḡ^o, jos sūḡḡ^Aneʻḡped.» nięd^a tsieḡḡḡe, jē się pḡḡ^o, kol się vūšlḡe. te moʻttmeš jeʻkk^a vualḡškušḡte kul̄d̄led, ā jeḡḡez p^oāḡḡz peʻttę ęḡḡō. się vaḡpe vūšlḡe, meḡḡe kaḡp̄ibēäll^asa, raḡje piḡra jięjḡz tsiertō, koʻtm̄ tsiert^A, juwḡḡḡkḡž ęḡḡ^ases. aḡḡe ḡḡḡḡ. āʻkkvž ḡḡōv, što je teʻk się kiḡla kaḡp̄ibēäll^ašęst kul̄d̄^Aled, yrstē się. się ḡḡḡō, ḡḡḡō, ḡḡḡō, te tšāʻttę piedd^oḡi vūḡšs vuozra; się ḡḡḡō. te nuḡḡeš kōudḡi, sięjḡ kazdōd̄t pḡḡ^oitōs. kḡāḡmaeš ko pieddḡi, te się yrstē,

malle kuolemaa ja köyhyyttä, miten kullekin ¹ onnistuu. Ketk^ä haluavat tietää, niin ne kuuntelevat.

Olipa kerran eräällä eukolla kolme tytärtä. Nämä ² arvelivat, että he lähtevät lähteen äärelle ³ kuuntelemaan. Ottivat (ja) kysyivät äidiltään, päästäisikö ⁴ äiti ⁵ heidät kuuntelemaan. Äiti sanoi: »Te ette kuitenkaan kestä, sillä ⁶ lähteen äärellä on hyvin hirmuista. Kaksi kertaa vesi nousee ⁷. Kolmannella kertaa nousee ⁸ kovimmin. Sen jälkeen (hän⁹) ilmestyy itse. Mutta ei sovi¹⁰ häntä juosta pakoon eikä säikähtää. Ei tule hyvä, jos säikähdätte.» Tytöt sanoivat, (että) eivät he pelkää, kyllä he lähtevät. Niin kerran he illalla päättivät ¹¹ lähteä kuuntelemaan, mutta (heidän) äitinsä jäi pirttiin yksin. He [ottivat ja] lähtivät, menivät lähteen äärelle, tekivät ympärilleen viivat, kolme viivaa ¹², jokainen itselleen. Alkoivat odottaa ¹³. Eukko arvasi, että he¹⁴ eivät siedä kuunnella lähteen äärellä, (vaan) lähtevät juoksemaan. He odottivat odottamistaan, niin vesi nousahti ensimmäisen kerran. Tulvahti toistamiseen, (ja) heistä (se) näytti pelottavalta. Kun kolmannesti nousahti, niin he lähtivät juoksemaan,

¹ kenelle. — ² He. — ³ äärellä. — ⁴ että päästääkö. — ⁵ äitinsä. — ⁶ että. — ^{7, 8} (mom.). — ⁹ s.o. sild. — ¹⁰ kelpaa. — ¹¹ alkoivat. — ¹² s.o. kehänmuotoisen viivan (maahan). — ¹³ olla alallaan. — ¹⁴ ne he.

kūšx̄t niēd^a, kōalmad ij urštām. siļp mox̄t i'li^Eli, teļskān i miēļp^E. nuḅḅ^E nējḅ kēļšī tšūš'kkaz ol^a, vūšsmōs ūrļšī pērt q̄rra. ā'kkvž kūt^ašti, što niēd^a pōā'ļte. nējḅ i'li^Eli, mox̄t pā'jhel uχšēḅḅvž xar'š'ji, tēzkān i kēļšī, šq̄lḅa. ā'kkāž pēt veš'k^Enā'pp piļj^oli vuqiv ol^a. siļp miēļp i'li^Eli, lāv^oli vūāļvā, nā'p^E lēai vuqiv āļn, tein i mēn^l. nuḅḅ^E niēd^a, kō'ļt tšūš'kkāz ol kēļšī, ten niēd^a lei pōr^astam, ja tešt āj^onēš'ļ. mēn^l māust, kōalmad nējḅ^A lēai kaļpḅiḅēāllašt, tēz main^ašti: »tōn ližžik reḅḅḅ, ā vūāḅḅadipḅiḅ iž šēḅḅ^A mi'k^lkin jāl^amōžžid, mān iž keļšjam.» siļp kēļšāni main^aštemen, te jē'utš mēn^l vāšt, kaļp^lja lēuktⁱ. nējḅ vāp^Eli māust, puqōⁱ, sārļ pu'k, mo'kkam lēai siļp^E. siļp li tšā'p^Es pi'ļšivuijm, tšūšvēs pōalavuijm.

siļpje'kkēāi kuļḅle pērtvst, i'kkavrāig^e miēļp lūššte sōā^p, lašv olmō jē vēļ tie'ļtev. te mo'lt^ameš v^oālp ežt nezeⁿčōtmāž, e'kka luqšt

(nimittäin) kaksi tyttöä, (mutta) kolmas ei lähtenyt juoksemaan. Heti kun¹ sild ilmestyi, (niin) samalla (hän lähti) perään. Toinen tyttö kaatui tielle, ensimmäinen juoksi pirttiä kohti. Akka kuulosti, että tytöt tulevat. Tyttö ilmestyikin (äkkiä ja) heti² kynnyksen yli harpattuaan kaatui siihen paikkaan lattialle. Akka vain pani vaskinapon hänen päänsä³ päälle. Sild ilmestyi jäljestä (ja) tarttui (tytön) päähän, (mutta kun) nappo oli pään päällä, (niin sai sen käteensä ja)⁴ meni. Toisen tytön, joka tielle kaatui, (hän)⁵ oli syönyt heti ja siinä viivähtänyt⁶. (Sild) meni takaisin; kolmas tyttö oli lähteen vieressä (ja) tälle⁷ (hän) jutteli: »sinä olet rikastuva⁸, mutta sisarellesi ei koidu⁹ mitään elonvaroja, koska¹⁰ (hän) ei kestänyt (alallaan).» Sild (kun) kerkesi juttelemasta, niin¹¹ meni taas (ja) painahti lähteeseen. Tyttö käveli kotiin¹², tuli (ja) kertoi kaiken, millainen sild oli. Sildillä on mustat vaatteet (ja) kirkaat napit.¹³

»Sildin iltoina» kuunneltiin¹⁴ tuvassa; ikkuna-aukosta laskettiin hiha (ulos), ihmiset eivät saaneet¹⁵ (sitä) tietää. Niin kerran eräs nais-

¹ Miten. — ² miten — — — harppasi. — ³ pään. — ⁴ sen kanssa. — ⁵ sen tytön. — ⁶ (imperf.). — ⁷ sille. — ⁸ lienet rikastua. — ⁹ synny. — ¹⁰ miksi. — ¹¹ niin itse. — ¹² (alk.) takaisin. — ¹³ Sild on mustin vaattein ja kirkkain napein. — ¹⁴ kuuntelivat. — ¹⁵ saa.

sōai^p ḽkkanrāig^e miēl̄p̄, ālgⁱ kuḽḽled. ḡrai, ḡrai, l̄^eai, l̄^eai, te koll^aješ-kuoḡⁱ, ḽkks^{tā}tt sōai^p, te ālgⁱ sōai^p siz miē^{l̄}led. sōn koll^a, eiḡ meā^{tt}A, sōaij^p loḡs^Aneškuoḡⁱ, ālgⁱ tsē^{l̄}led sōai^p sišt. mie^{l̄}l̄, mie^{l̄}l̄, jēsk^{l̄} koll^a-jem. sōn vālp kieḡḡⁱ sōai^ps méādda, te jēsk^{l̄} kuḽḽlēmēn. tāšt maḡḡḡa son jēlēskuoḡⁱ puwzāšt, reḡgai tsoḡ^āA ja šēddⁱ riḡḡes¹. sōn jielⁱ, jielⁱ, kḡ^{l̄}l̄^e maḡḡḡa dešt sōn pel^{l̄} puwzāšt pi^{r̄}ḡⁱji. sōn vālp de mo^{tt}-meš te jūrdw^{tt}š, mḡḡ sōn nuḡḡ^ḡ (v)uwa^ra iḡ ālg^e kuḽḽled, jos iḡā šēdd^a vḡl reḡs^{av}. sōn nuḡḡ^ḡ i tuā^{l̄}j^ḡ, epet te nuḡḡ^ḡ še luḡšt^{l̄} sōai^ps ḽkkanrāig^e miēl̄p̄. te ālg^e kuḽḽled. ḡrai, ḡrai, kuḽ^{l̄}ḡḡi, te puḡḡⁱ, noḡ^{l̄}k^Ai sōai^p, koll^a, sōaij^p nuḡḡ^ḡ še loḡs^{av}, moḡ^{tt} tel^{l̄} k^oāc^{ai}. te koll^a, kuḽ^{l̄}skuoḡⁱ, pošt sōai^p. te sōn ḡr^a, pūšt^{l̄}, pūšt^{l̄}, sū miḡ^{l̄}ḡ^ḡ ḡr^a, maḡ^{l̄} kēā^ḡḡpsmeškuoḡⁱ. te sōn pūšt^{l̄}, pūšt^{l̄}, kiē^{r̄}ḡ^Aḡi, vḡl luḡšt^{l̄} jē^{tt}š: »te jēk mā^{tt}am ḡḡ^ḡed.» jē^{tt}š jāukⁱ. tešt maḡḡḡa sōn vāiv^{l̄}ḡ^ḡskuoḡⁱ, maḡḡḡa vōše

ihminen otti (ja) yöllä laski hihan ikkuna-aukosta (ja) alkoi kuunnella. Odotti, odotti, oli, oli, niin alkoi tuntua.² (siltä, että joku) liikuttaa hihaa ja rupeaa³ hihaan mättämään (jotakin). Hän tuntee⁴, (että) yhä mättää; hiha alkoi käydä raskaaksi (ja) hihassa rupesi kilisemään. Mätti, mätti, (sitten) lakkasi tuntuma(sta). Hän otti (ja) veti hihansa pois ja lakkasi kuuntelemasta. Tämänjälkeen hän alkoi elää hyvin, vaurastui kovin ja tuli rikkaaksi. Hän eli elämistään (ja) kauan senjälkeen hän tuli hyvin toimeen.⁵ Hän [otti ja] kerran ajatteli, (että) miksei hän ryhdy toista(kin) kertaa kuuntelemaan, jos päätyisi⁶ vielä rikkaammaksi. Hän tekikin niin, laski taas samoin hihansa ikkuna-aukosta. Sitten alkoi kuunnella. Odotti, odotti, kuulosti, niin (joku) tuli(kin), sulloi (jotakin) hihaan; hiha oli yhtä⁷ raskas, miten⁸ nosti(kin). Niin (hän) tuntee, alkaa tuntea, (että joku) pudistaa hihaa. Hän oli⁹ alallaan, (tuo) pudisti (ja) hänen mielestään oli¹⁰ kuin (hiha) alkaisi¹¹ kevetä. Pudisti, pudisti, herkesi¹² (ja) virkkoi¹³ vielä¹⁴: »etpä osannut pitää (onneasi).» (Sitten) katosi. Senjälkeen vaimo¹⁵ alkoi köyhtyä (ja) sitten hän jou-

¹ eli reḡḡ^ḡin.

² (oik.) kuulua. — ³ (impf.). — ⁴ (oik.) kuulee. — ⁵ vain »pärjäsi» hyvin. —

⁶ jos eikö synny. — ⁷ tuntee, hiha samoin r. — ⁸ miten silloin, mitenpä. —

⁹, ¹⁰ on. — ¹¹ alkoi. — ¹² (oik.) kerkesi. — ¹³ laski, päästi. — ¹⁴ vielä itse. — ¹⁵ hän.

vàivlōvi. tēst maḡḡḡa l̄ai vūšm̄m^ašd̄ttom, mu'it^A m̄ḡḡḡed. sōn t̄ā'ìi vol jènāB reḡḡad. tein_ā'tte ī γḡl mēñnōD nyBB vuuzra kul̄d̄led. ḡl̄m̄ōl̄m̄ō t̄šā'īm̄^e k̄ḡāš l̄iḡūD^A ḡ'ulsn̄ain, ḡḡl̄^ašk̄ḡa'it jènāB ja jènāB. maēḡiḡḡe p̄ā'ts^A no'it^A. tēz pūḡi māinōs.

13. kufēt^{or} r māinōs.

oḡd̄l̄est l̄ai k^oāv^a juḡḡ^aḡi ḡl̄n̄^e (juḡḡ^aḡid̄ kiē'it̄sm̄en), vūā'ñ, kōlmas vuuzij^a. ny'it̄ tiḡr^aḡe_ḡe muo'it^A pōrgōs. ny'it̄ i vuuziḡe sū luž. jierjē liḡje puk hiḡrv̄i s̄iḡi^E, kiḡll^a t̄š^äpp̄tin. ā jierjē_še pōrḡ^Epiḡl̄iḡi s̄iḡt, piḡsk^a_di k^oam̄me_di kešl̄ō ny'it̄ mō'it̄sōD, puk hiḡrv̄ōt̄ōm. sū v^oḡl̄pe tiḡrv̄ōt̄l̄le. k^oāv^a iḡ tiḡ'it̄l̄ōs tōv^A, m̄ḡšt̄ tiḡ'tt̄ kēāk lē, ḡo vūā'ñam ni_ḡāš il_le. kḡ'it̄^e k̄āpp̄ješt, e'it̄^e liḡā p̄ā'ḡl̄k̄i^E ḡlda. k^oāv^a s̄āri, štō il_le ku'ḡl̄ken s̄iḡi^e p̄ā'ḡl̄k̄i^E. ḡl̄m̄ō tēk k̄ā'it̄^e, liḡā iḡn̄saḡi^v p̄ērtōšt.

tui peräti puutteeseen. Jälkeenpäin (hän) havahtui¹, mutta (liian) myöhään. Hän tahtoi (näet) vielä enemmän rikastua. Sildiä² ei saa mennä toista kertaa kuuntelemaan. Milloin(pa) ihmisen silmä täytyy vähästä; pitää olla³ enemmän ja enemmän. Lopuksi jää ilman. Siihen loppui juttu.

Kufettarin tarina.

Ennen vanhaan oli (eräs) vaimo juomustamassa¹, näki² kolmen ihmisen ajavan³; niin laukottivat⁴, että⁵ lumi pyrysi.⁶ Niin ajoivatkin⁷ hänen luo(kseen). Härät olivat kaikki koristettuja⁸, kellot kaulassa.⁹ Itsekin (he olivat) purkatamineissa¹⁰, peskit ja kengät ja kintaat¹¹ niin kauniit, kaikki koristetut. [Ottivat ja] tervehtivät häntä. Vaimo ei tietenkään tuntenut¹², mistä(pä) tiesi¹³, keitä (he) olivat¹⁴, kun ei ollut koskaan nähnyt.¹⁵ Kysyivät vaimolta, onko¹⁶ talo lähellä. Vaimo sanoi, ettei heidän¹⁷ talo(nsa) ole kaukana.

¹ (pluskvamperf.). — ² Sen kanssa. — ³ täytyy ruveta (olemaan).

¹ juomuksien (s.o. jääverkkojen) päällä. — ², ⁴, ⁶, ¹², ¹³, ¹⁴ (pres.). — ³ kolme (kollekt.) ajaa. — ⁵ kun. — ⁷ (mom.). — ⁸ koristeissa. — ⁹ k. kauloissa. — ¹⁰ purka = hieno karva (taljassa). — ¹¹ (merkityksessä) lapaset. — ¹⁵ (perf.). — ¹⁶ että onko. — ¹⁷ s.o. hänen perheensä.

*k'āv^a sār^l, štō sīst li^j tšūt q'ūtskqž pēr^{tt}^A, tō'kk^a kuidēngi je'p^{pe}
 šiq'utt^A ĩnnšted. ède k'āv^a kiēr^c^Ani sārⁿ^amen, vuqin pēl^o: ɛʒt lāvdžl-
 m'ā^{tt}^s^A k'āgg^Aštⁱ; sōn pēl kē^J^{tt}štⁱ, tet i l^eai; q'īm^v tek l'a'p^p^Ije. sōn
 k'āv^a tet liežžⁱ, liežžⁱ, kōāš gij^ošt^s lež vūžmmš^v^{tt}am. nā sōn vūžmm-
 šōdžⁱ: sušt q'īm^v d^eek ni gōāšš^Ijāž jā lā. kuor^l, vād^vz^lšⁱ pⁱr^r^a,
 ni mī i^j vūž^vtō tēā kūšš^v. sōn v'ālp kiēr^c^Ani de m'āust vūž^j^eli,
 puqōⁱ m'āust je'kl^e^ā, te māin^oštⁱ q'īm^es, māj^v sōn vuqin jo mož^l
 l^eai. pōārraz sārⁿa suņne: vāžž^a de lijjⁱik, jēk mā^vttam vā^lp^ed.
 tet il l^eām go kufettor li^j l^eāmmaž.»*

*tuslajāž q'īm^vhōm nu^vtt i māinstōtae jo ejn vat māinšte jo
 moš^{le}, e^{tt}^E māj^v vūāžⁿ mie^{tt}sešt kufettor tāj^{ver}, mī sā^v^{tt}^A, gq^l^ē
 tšōš^lked v'ā^vttⁱⁿ lebe mī li^j kiedošt tⁱq^ā^A, vūžš^{ta} lebe pāj^{jel} tⁱr^š^Aled,
 te d^et jōryal^j jā^lmōšš^{vn}. kufettor tšōait^{tt} vā^vkk^a mož^l^E, pōā^vzvⁿ,*

Nuo¹ ihmiset kysyivät², onko tuvassa yösijaa. Vaimo sanoi, että heillä on hyvin pikkuinen tupa: »sinne (te) ette kuitenkaan mahdu yöpymään.» Tuskin vaimo kerkesi puhumasta, (kun) näki vain, (että) yksi (heistä) kohotti hihnanmutkan; hän kaatui siihen³, sillä hyvä⁴, nuo ihmiset katosivat. Hän, vaimo, makasi makaamistaan, milloin lieneekään⁵ havahtanut. No, hän havahti: noita ihmisiä ei ollut missään.⁶ (Hän) seurasi jälkiä, käveli ympäri; ei vuottunut⁷ eikä näkynyt⁸ mitään. Hän [otti ja] kerkesi (siitä) ja lähti ajamaan takaisin, tuli kotiin illalla ja kertoi väelleen⁹, mitä hän näki ja miten (asia) oli. Vanhat sanoivat¹⁰ hänelle: »Hupsupa olit, et osannut ottaa. Se ei ollut (muu) kuin kufettar.¹¹

Entiset ihmisethän niin kertoelivat ja yhä vielä kertovat ja muistavat, että (jos) [mitä] kufettarin tavaraa näkee metsässä, mitä sattuu, (niin) pitää (sitä) lyödä vanttuulla tai (jos) on jokin¹² esine kädessä, (niin) pitää) viskata (se) vastaan tai yli, niin tuo¹³ (tavara) muuttuu omaisuudeksi. Kufettar näyttäytyy vaikka miten,

¹ Ne. — ², ⁷, ⁸, ¹⁰ (prees.). — ³ hän vain kaatui. — ⁴ (oik.) se olikin. — ⁵ iässään lienee. — ⁶ hänellä ne ihmiset eivät ole milloisiakaan. — ⁷ vuot-
 tunut = näkynyt jälkiä. — ⁹ ihmisilleen. — ¹¹ k—r on ollut. — ¹² mikä.
 — ¹³ se.

òlm^ožen, viērⁱson, s^oaūðzvn, moxt kēaz tāⁱtt^A. ī tšugitāⁱtt tolvn, mo^ott^Amid èlās; tet galē siētⁱttēð vāļpēð. nuⁱtt āⁱtte māinstōlāe pōqarēs āigēst jo vōl ēn^egi pūðtō^v puolvost.

14.

te l^eai òlmāž, sušt l^eai k^oāv. sōn jēⁱttš jōⁱttli mieⁱttšest ko^ppen, pālⁱkkšes puat^A de poⁿnāⁱlāⁱtt^A (jōryālj) òlmžen. no so^{ai} jāl^aštēn, jāl^aštēn, soⁿnāšt šēðdē pā^rñ^e. kāl^lles tet jō^ott^A mieⁱttšest, k^oāppⁱjās vā^rrād (r^oāvāi), što jēk kēl pā^rñ^e kōððžlēð tuat^e òl. no, mo^ottām vu^oā^r v^oālp k^oāv te li^j pūðⁱtt^rðⁱttam pā^rñ^e kōððžvð tuat^e òl. te jēⁱttš puo^ði mieⁱttšest, puo^ð māust, tsēāⁱkk^A: »kōððžlām l^eāx pā^rñ^e tuat^e òl. te tolvⁱ vūð^rñⁱk mū.» tā^ldet mēnⁱ, tšē^rrñⁱ ko^ppen, k^oāv tēzⁱ p^oāppz pā^rñes. so^{ai} jielin, jielin, pā^rñ šēðdē jo ežže pā^rñ^e, jiennes vu^oitškuo^ð v^eēⁱl^eēⁱēð. sōn pe(l) kēⁱjad jennštes, štō košt eⁱttšes li^j:

porona, ihmisenä, jääränä, lampaana, miten kullekin tahtoo. Ja (se) näyttäytyy (myös) tulena, muutamille hiiloksena; se täytyy osata ottaa. Niinhän kertoeltiin ¹ vanhaan aikaan ja vieläkin polvi polvelta.

Olipa mies (ja) hänellä vaimo. Hän itse kuljeksi metsässä peurana, tuli ¹ kotiinsa, niin muuttihe ² ihmiseksi. No he elelivät elämistään (ja) heille ³ syntyi lapsi. Äijä se kulki ⁴ metsällä; varoitti ⁵ (neuvoi ⁶) vaimoan, että »et saa antaa lapsen kastella (makuu)-taljaa ⁷.» No kerran vaimo [otti ja] ja päästi ⁸ lapsen kastelemaan taljan. Mies ⁹ tuli metsältä, tuli takaisin (ja) sanoi ¹⁰: »Olet antanut lapsen kastella taljan. Näet minut nyt viimeisen kerran.» ¹¹ Silloin hän ¹² meni, lähti juoksemaan peurana; vaimo jäi ¹³ siihen lapsineen. He elivät elämistään, lapsi kasvoi jo aika ¹⁴ pojaksi, alkoi autella äitiään. ¹⁵ Hän aina ¹⁶ kyseli ¹⁷ äidiltään, missä ¹⁸ (hänen) isänsä on:

¹ k—livat.

¹, ⁴, ⁵, ⁶, ¹⁰, ¹⁷ (prees.). — ² »pyörtää». — ³ heillä. — ⁷ et saa kusettaa lasta taljalle. — ⁸ (perf.). — ⁹ Itse. — ¹¹ Niin ainoastaan näit minut. — ¹² se. — ¹³ jäikin. — ¹⁴ tavalliseksi. — ¹⁵ alkoi voida auttaa. — ¹⁶ vain. — ¹⁸ että m.

»l^eai t_ema mušt še e^Jttš^E.» á jeñnes ij sār^a štō pāṛñ^e lij kōpp^E tšiv^gA
 (pāṛñ^e). te so^ai liñ mō^ttmeš muoṛiḍ lūšd^Amēn_{de} pārašt v^oālp
 á^okkši (pašš^Añi) áxš^A mūṛṛe. te sōn pā^okkī jēñnes pñ^ol^ed juāḷḡe
 mūṛlūāmma. jeñnes tš^el^lōs tān^sštī (tuolm^aštī) juāḷḡēs ten lūāmma.
 pāṛñ^e ro^ol^lji āušvs, te jeñ^eštēs juā^ol^lḡ^E pašš^Añi lūāmma. te pāṛñ^e
 k^oJ^lttš jeñ^eštēs: »ñēm luāš^lḡ^E o^ol^ltsā sār^ožik, košt e^Jttšām lij.» á jeñnes
 kōzgozā_{de} fe^ol^lji sārⁿāb. pāṛñ^e ge kūlī, štō košt e^Jttšēs lij jo mo^oxt
 āšš^E l^eai, pel^e šnōdḡi koḡpen, piēñ^eñes k^oāggaštī te tš^eṛ^ali. jeñnes
 tšū^oṛ^ol^lji: »ḡ^a ḡ^a pāṛñam, mōn mā^ol^lāstam.» tu^t v^oālp_{de} sēñm^anā
 tiē^aštī te ḡ^aštī kūt^ol^led. jeñnes ḡ^otte tšuzrcāi suññe, štō māšt kēlak
 pāṛñam v^oār^ol^led: »ñe^otsmiēutid vuḡñžik p^ol^lḡ^onōḍdam, tein_gēlak
 pēllod. (tek lē mē^ol^lḡ^Elā, kok nā^oḡ^ol^lle). mājp kūt^ažik r^oāḍzēm,
 tein_gēlak pēllod. vuḡñžik iēgḡēšt joṛ^oēmiēutid li^okk^aēm (poñ^o-

»oli kai minullakin isä.» (Hänen) äitinsä ei sanonut¹, että poika on peuran poika. Niin he olivat kerran puita pilkkomassa ja pojalta kirves [otti ja] juuttui (tarttui) puuhun. Hän käski äitinsä panna² jalkansa³ (siihen) puunrakoon. Äiti⁴ tietenkin polkaisi jalkansa rakoon.⁵ Poika kiskaisi kirveensä ja äidin jalka tarttui rakoon. Poika sanoi⁶ äidilleen: »en laske (sinua) ennenkuin sanot⁷, missä isäni on.» Äidin täytyi siis⁸ sanoa. Kun poika kuuli, missä⁹ (hänen) isänsä on ja miten asia oli, (niin hän) vain puhahti peurana, nosta-hutti saparonsa ja lähti juoksemaan. Äiti huusi: »pysähdy, pysähdy, poikani, minä (sinua) vähän opetan.» Toinen¹⁰ [otti ja] juoksi vähän ja pysähtyi kuuntelemaan. Äiti huusi hänelle, että: »Näitä pitää (sinun), poikani, varoa.¹¹ (Jos) näet¹² vihvilämättäiden kohoilevan, niitä sinun pitää peljätä. Ne ovat metsämiehiä, jotka vaanivat. Jos kuulet¹³ mitä ratinaa, sitä¹⁴ sinun pitää peljätä. (Jos) näet jängällä¹⁵ pyörömättäiden liikkuvan (pyörähtelevän), niitä (sinun) ei

¹ (prees.). — ² (mom.). — ³ jalan. — ⁴ Äitinsä. — ⁵ siihen r. — ⁶ kysy. — ⁷ (potent.). — ⁸ minne-minnekä niin. — ⁹ että m. — ¹⁰ Tuo. — ¹¹ että mistä sinun pitää, poikani, varautua. — ¹², ¹³ (pot.). — ¹⁴ niistä. — ¹⁵ (suolla).

sñōdam), tein ij gēl pēllod. (tek lē nezzōn.)» kuīdli, kuīdli de tšērrli.
— tēndiēt lij kōp̄p^E pēla^Jtš.

15.

oūdlešt oīmō jō^owle nau^opēn. sij jōrylē nau^opēn ge meñne muo^a
lūz^a de va^oppe pīr^a muo^a kōlm (v)u^az^a, te šēp̄pe nau^opēn. te mo^ol-
tameš vāldin de kuāžt kaū^opp^ljōz ar^ov^alēštīn, e^ott^E tō^opēv so^ai vūālēv
kuōvōdžon jō^otted. so^ai nu^ott i tūā^ojīn. so^ai mēnīn mēā^ottsa, kōlm
vu^az^a vāp̄p̄zēštīn pīr^a muo^a, šēddīn kuōvōdžon. so^onnošt ke kuovdž^a
to^ork^A šēddī ol, pī^oxtōz šēp̄pe tōrk^A vūā^otā. tieq^oq^E lī^oje pōā^okknešt.
so^ai tšē^ottōs jō^ottēv mie^olšī mē^ol. jō^ođin, jō^ođin, so^ai pōrstōuškuo^ođin.
qū^oq^E lē^oi samē tšē^olš^A, jā^ou^ore kēlm^ottšēškūā^ottē, mo^ottām lī^oje ka^otām.
so^ai puo^ođin ēut jaū^orī^oddō. jaū^orēddāšt lē^oi kō^ott^E. vuo^ol^ogin rāst^A
rāžžes jā^ou^ore. mēnīn, mēnīn, te kē^olšīn. kē^olšīn de nu^obb^E val ka^oā^ođi^o
jī^oη^a ol, ā nu^obb ij vūā^ottam, tō^okk i p^oāppz, tē^opp^olv. nu^obb^E mēnī

tarvitse peljätä. Ne ovat naisia.¹» (Poika) kuunteli kuuntelemistaan
ja lähti juoksemaan. — Sentähden on peura pelokas.

Ennen (vanhaan) ihmiset kuljeksivat metsänotuksina. He muut-
tuivat otuksiksi, kun menivät puun luokse ja astuivat puun ympäri
kolme kertaa; niin (heistä) tuli otuksia. Kerran kaksi kauppiasta
arveli¹, että he taitavat lähteä karhuina kulkemaan. He tekivätkin
niin. He menivät metsään, astuivat kolme kertaa puun ympäri (ja)
tulivat karhuiksi. Kun heidän ylleen syntyi karhun turkki, (niin)
vaatteet jäivät turkin alle. Rahat olivat vyössä. He tietenkin
kulkivat² metsiä pitkin. Kulkivat, kulkivat, (niin) heidän tuli nälkä.
Oli juuri syksyn aika³, järvet alkoivat jäätyä⁴, muutamat olivat
(jo) jäätyneet. He tulivat erään järven rannalle. Järven (toisella)
rannalla oli kota. (He) lähtivät heikkojäisen⁵ järven yli. Menivät,
menivät, niin putosivat. Putosivat, niin toinen vielä nousi jälle,
mutta toinen ei jaksanut, (vaan) jäi⁶ siihen (ja) hukkuu. Toinen meni

¹ (marjoja poimimassa).

¹ kerran otti ja — — — arveli. — ² (prees.). — ³ Aika oli juuri syksy.
— ⁴ kylmiä. — ⁵ heikon. — ⁶ jäikin.

riḏḏḏ, vūšm̄m^aši kōq̄d̄e, puoḷḷōš vōl l̄ai. sōn mēni kōq̄d̄e luž, q̄vī
 ūus, ā'kkvž l̄ai eḡl̄a kōq̄d̄ešt. puoḷḷi, kōā'ṭa tsān̄l. kōq̄d̄ešt l̄ai toḷḷ^a
 kḡšk̄p̄āiḡk̄ešt. sōn mēni nuḃḃ^E p̄ēāḷḷa tōḷ^a, kōq̄abb_{be}l̄n il l̄ām ā'kkvž.
 ā'kkvž vūāḡn^a, t̄et l̄i jāuḡrešt kḡ'ṭšām, ko seḡšōm l̄ē tšq̄'ṭṭsen ja pūḡḷḷ^a
 šen kaḷm̄am. toḷḷbēāḷḷašt p̄āšl̄šq̄'ṭṭ^A, seḡšmēs p̄ā'kkat. tšq̄aitāḷḷ^a nāl-
 m̄āšes, što sōn p̄orstāv^a. sōn t̄ē'ṭṭōš sārḡḡḡḡ iḡ siēḷ'ṭṭad¹. ā'kkvž
 ūup suḡḡe p̄ōrrḡḡ, māḡp lež oḡḏam. ḡē'ṭṭ pel kḡ'ṭṭ^A jāuḡ ḡl, kuḷḡḡl.
 ā'kkvž ḡurḡḡ'ṭṭš, māḡp kōḷ^a toḃḃen jāuḡrešt, ko t̄ō'kk^a kḡ'ṭṭ^A. te sōn
 tešt i vuḡḡi tuāḡl̄ižḡe nuḃḃ_{be}l̄n l̄q̄aid^A. tuāḷā koḡ'ṭṭsi ā'kkvž, vūāḡn^a,
 sk̄iē'ḡḡp̄ōr l̄i eḡn tešt. kūḡḡḡž v^aāḷp kaḡcāḡḡdi, seḡšōm q̄iḡešt l̄iḡje koḡšḡen.
 te vūōḷc̄leškuḡḡi mēāḡḡ^A. te jāuḡ ḡl tšq̄aitāḷḷ^a, e'ḡ^E āḡ sušt sk̄iē'ḡḡp̄ōr
 ḡ'ṭṭše. jos kaḡḡḡe, koḷ toḃḃen vūāḡḡžv p̄āḷḷ^E. ḡē'ṭṭ vuoḷḡⁱ. ā'kkvž
 t̄ē'ṭṭ^Alōš q̄r̄vī, e'ḡ^E vet sun sušt sk̄iē'ḡḡp̄ōr l̄i kḡ'ṭṭšam jāḡra. sušt

rannalle, huomasi kodan, oli näet² pakkanen. Hän meni kodan luo, avasi oven, akka oli yksin kodassa. Tuli (ja) kömpi kotaan. Kes-
 kellä³ kotaa paloi⁴ tuli. Hän meni toiselle puolen tulta, jossa akka
 ei istunut.⁵ Akka näkee, (että) se on pudonnut järveen⁶, kun karvat
 ovat vetiset ja pakkasessa jäätyneet. (Karhu) paistattaa itseään tu-
 len ääressä, lämmittelee karvojaan. Osoittelee suuhunsa, että hänen
 on nälkä. Hän ei tietenkään osaa puhua. Akka antoi hänen syödä,
 mitä lienee antanut. Hän⁷ vain katsoo järvelle päin⁸ (ja) kuunte-
 telee. Akka miettii, (että) mitä(hän se) kuulee sieltä järveltä, kun
 katsoo sinne. Siinä hän nukkuikin huomeneen asti, loidon⁹ toi-
 sella puolen. Akka heräsi huomenissa, näki¹⁰, (että) kaveri on yhä
 siinä. Karhu otti (ja) nousi, äijän karvat olivat kuivat.¹¹ Teki pois-
 lähtöä, osoitteli järvelle päin, että etsisivät hänen kumppaninsa.¹²
 Jos löytävät, kyllä sieltä saavat palkan. Karhu¹³ lähti. Akka tie-
 tenkin arvasi, että kaiketi karhun¹⁴ kumppani on pudonnut järveen.

¹ (< sielga²ttad).

² vielä. — ³ keskipaikassa. — ⁴ oli. — ⁵ kummalla puolen akka ei ollut. —

⁶ järvessä putoellut. — ⁷, ¹³ Itse. — ⁸ järven päälle. — ⁹ makuupaikan (tarkoit-
 taa: toisessa lieden molemmin puolin olevista loidoista). — ¹⁰ (prees.). —

¹¹ kuivina. — ¹² anna häneltä kumppalin etsivät. — ¹⁴ hänellä.

o^lmō pūš^lte māust, sār^l, sušt tintintta jiel^l kūšš^E. sōn main^Aš^li
pār^aēs pu^k, mo^lšt l^eai āšš^E. pār^q meⁿne o^ltssd ten sāv, te
kaūⁿe kuovdž^A. pu^lte pā^kka, te a^lte. tō^bben l^eai kuovdžvšt,
tšō^up^E go va^lpe, χ^lēr^v^aβ^oγγvⁿ, ten sišt liⁿje tie^oq^E. si^l ā^lvē, tē^k
lē lem o^lmō.

16. k^llles ku^ldžon.

te l^eai mo^lt^ameš ε^l k^llles, sōn ju^ol^kl^E nau^lpēn kiē^ltiš^oli jo^lted,
ij tu^ll^eām ni m^lšt. sōn jūr^olⁱši, štō tā^l sōn ku^ldžon vū^ol^led.
nā^ode sōn tiē^ll^os mēⁿi. sušt liⁿje kūš^ll p^lr^e, na^ltl^otlam. si^l
meⁿne nūš^lted, nūš^lte, nūš^lte, te k^llles tē^vi^l nu^ol^l s^lž. nā si^l
kiē^lše, kiē^lše, vū^ol^le, jēⁿn^a ku^oll nu^ol^l s^lšt. te kiē^lše: t^lle ku^ldž;
k^oā^gšte v^enn^asā, jēⁿn ku^ldž štō . . . p^lrⁿ v^oāl^l mu^ol^ln kū^ol^lk^ll^li

Hänen omaisensa ¹ tulivat kotiin ²; (hän) kertoi ³, (että) sen- ja senlaatuinen vieras oli käynyt. ⁴ Hän jutteli pojilleen ⁵ kaikki, niin- kuin asia oli. Pojat menivät etsimään sitä paikkaa (järvestä) ja löysivät (kin hukkuneen) karhun. (He) toivat (sen) kotiin ja nylkivät. Karhulla oli ⁶, kun he ottivat nahan, koristettu vyö (ja) sen sisällä oli rahoja. He arvasivat, (että) nuo karhut ⁷ olivat ⁸ olleet ihmisiä.

Ukko taimenena.

Olipa kerran eräs ukko; hän koetti kulkea joka otuksena, (mutta) ei pitänyt mistään. Hän mietti, että taitaa hän lähteä taimenena uimaan. No niin hän tietenkin meni. Hänellä oli kaksi poikaa, naineita. He menivät nuottaamaan, nuottasivat nuottaamistaan, niin ukko osui nuottaan. No he vetivät vetämistään (ja) näkivät ¹, (että) iso kala (on) nuotassa. Vetivät: kas taimen! Nostivat veneeseen; iso taimen, että . . . (Toinen) poika [otti ja] kolahutti (sitä)

¹ ihmiset, miehet. — ² takaisin. — ³ puhui. — ⁴ niin ja niin kävi. — ⁵ (oik.) lapsilleen. — ⁶ oli siellä. — ⁷ ne. — ⁸ ovat.

¹ (pres.).

kallō, kuūdz v°ālp tēiη^aḡkī, ij nī lī^lkkōD tūōšlam, e^{ttē} nuūB_B(v)u³α^a ij vα^δḡḡtī^lttē. sōn v°ālp, māḡḡḡḡ^lttšō pī^l kūūDž^v. l°āi, l°āi kuūdz te vāst jāll^oji, lī^lkkḡtī, pī^ētt^vrēḡtī pḡḡjel vε^lnōz ruo^vD^A. sij mēn^atte kūūDžoz, māḡp m°ḡ^ltte; kuūdz šōt l°āi šurr^a, ḡ^ltsōn koll^ate. te sij pū^ātte rī^lōDō (la^pl^lje), meḡḡe pā^lkkḡsez, °ḡ^lḡe vēr^as kuū^le kī^ltted. kālles tet vuḡ^l rī^lōDō, te puḡḡ m°āust pē^lttzes. nā_{de} sij vēr^as kuū^le v°ḡ^lpe kī^ltte je^lkk^a, te °ḡ^lḡe pōrrōD. te pō^rš^lkū^ātte, pō^rre, pō^rre; pḡ^rē vū^āḡn, èj^ēḡtes pḡ^lkk^ē kallast, tsē^ākk^A: »mḡḡt e^lttssan pḡ^lkk^ē lī^l šē^ldam k°āllō?» vuḡ^rōs tsē^ākk^A: »ā mōn_{vet} lī^ljīm tet kuūdz^A, māḡp tōn vā^δḡḡtīk vū^āḡvā. tāḡt ḡ^lttē^l šē^lDDi^l tet pḡ^lkk^ē.» pḡ^rē nε^lmī: »ō^lDDā_{gie}^lttšen, tē^lttam ḡēm tšū^āB val vā^δḡḡtēD. kuūdzōn jō^ltt kḡl lī^ljīk nḡ^lttō^lDD! tāḡt lī^ljīk mḡ^lttē^l, e^{ttē} vala lī^ljīk mē^lnād nuūB_B(v)u³α^a.»

puulla kalloon; taimen [otti ja] pökertyi eikä tohtinut liikkua, ettei (tuo) löisi toista kertaa. Hän [otti ja] pani taimenen veneen perään. Taimen oli (aikansa)¹ ja ² virkosi taas. Liikahti, ponnistihe yli veneenlaidan. He menettivät taimenensa; minkä(pä) mahtoivat; taimenhan oli iso, vähän löivät. Niin he tulivat rantaan, menivät kotiinsa (ja) alkoivat keittää tuoretta kalaa. Ukko se ui rantaan ja tuli takaisin tupaansa. Niin he [ottivat ja] keittivät illalla tuoretta kalaa ja alkoivat syödä. Rupesivat syömään, söivät syömistään; poika näki³ pahkan isänsä⁴ otsassa (ja) sanoi⁵: »mistä on isän⁶ otsaan tullut⁷ pahka?» Äijä sanoi⁸: »Minähän olin se taimen, jota sinä löit päähän. Siitäpä se pahka tuli.» Poika virkkoi: »Kutti parhaaksi⁹, en tiennyt vielä kovemmin lyödä. Olisit¹⁰ kyllä, taimenena kulkija, luopunut¹¹ tavastasi. Tästä muistanet¹², jos vielä¹³ mennet¹⁴ toisen kerran.»

¹ oli, oli. — ² niin. — ^{3, 5, 8} (prees.). — ⁴ isällään pahka. — ⁶ isälleni. — ⁷ syntynyt. — ⁹ (oik.) intojesi tähden. — ^{10, 11} olit — — — luopua. — ¹² olit muistaa. — ¹³ että vieläkö. — ¹⁴ olit mennä.

17. *koŕl^eráp^pp^epārv.*

*oūdlest jāl^ašte Pájjeänäst jiel. sij jō^ttte je^kl^eài nūš^tmen.
pārv oṛrō jie^tlⁱš^tnez tešt. no sij jāl^ašte, jāl^ašte tešt. mo^ttmeš epet
meñ^e je^eñ^siš^pp^ze nūš^tted. pārv tiš^tl^lōs tešt lē. te sij oṛra, mo^t-
tām (v)u^za^a pūš^ttte pārv tšūš^vēspūš^tl^rēppin, te si^vv^oim a^lš^e
si^grrōv. sij li^je jie^tlⁱš^tnez, tāk pārv. siš^tṛre, siš^tṛre, te sij vūš^tl^lēš^kš^kš^tte
māust, sārⁿō teid pā^rv: »jānⁿa^diš^pp^zid je^ep^ped aš^ta sārⁿad. mi^j
epet pūš^ttte.» jie^j vūš^tš^e, meñ^e jaū^ra, tō^kk i jaū^rl^e. je^kl^eài
jeñ^siš^pp^ze pūš^ttte māust. sij je ni sārⁿam. te nuš^v pēiv epet meñ^e
nūš^tted. pārv pa^tš^e pāk^ka tiš^tl^lōs. li^je, li^je, koŕl^eráp^pp^epārv pe^t
i^tte jāu^rest, te pūš^ttte sij oṛrō. epet tešt li^je, siš^tṛre si^vv^oim. māust
vūš^tš^kš^kš^tte, epet r^oš^vje: »je^ep^ped aš^ta mājⁱgi jānⁿa-*

Kultarintalapset.

Ennen eleli Yläenolla¹ asukkaita. He kulkivat² illoin nuottaamassa. Lapset olivat³ siinä yksinään. No he asuivat asumistaan siinä. Kerran taas äiti ja hänen kumppaninsa⁴ menivät nuottaamaan. Lapset tietenkin jäivät siihen.⁵ Olivat, niin⁶ tuli (paikalle) lapsia rinnassa(an) kirkkaat napit⁷ ja alkoivat leikkiä heidän kanssaan. He olivat yksinään⁸, nämä lapset. Leikkivät leikkimistään, niin he tekivät takaisinlähtöä (ja) sanoivat⁹ sen paikan¹⁰ lapsille: »Äidillenne ja hänen kumppanilleen ette saa sanoa. Me tulemme taas.» Itse (he) lähtivät, menivät järveen (ja) katosivat¹¹ sinne. Illalla äiti kumppaneineen tuli kotiin. He¹² eivät sanoneet.¹³ Toisena päivänä menivät taas nuottaamaan. Lapset jäivät tietysti kotiin. Olivat aikansa¹⁴, (niin) kultarintalapset¹⁵ ilmestyivät järvestä ja tulivat heidän luo(kseen). Olivat taas siinä (ja) leikkivät heidän kanssaan. Tekivät takaisinlähtöä (ja) neuvoivat jälleen: »ette saa kertoa mitään äidillenne.» Nämä lapset tahtoivat¹⁶ tie-

¹ Paijjeäna («Yläeno») on Patsjokivarrella. — ^{2, 3} (prees.). — ⁴ kumppani oli ehkä piika; isä oli, kuten tuonnempana selviää, kalastamassa eri seudulla. — ⁵ ovat siinä. — ⁶ n. muutaman kerran. — ⁷ kirkasnappirinnoin. — ⁸ itsekseen. — ⁹ puhuivat. — ¹⁰ niille. — ¹¹ k—tkin. — ¹² (lapset). — ¹³ s—tkaan. — ¹⁴ olivat. — ¹⁵ k—t vain. — ¹⁶ ottivat, alkoivat.

diŕpziD.» ták pārv val̄pe tieđ^ešküš^oŕte, košt pārv püš^oŕte jo kōz mǎñne. jeññⁱsŕppz^e jie tieđ^e ni mǎñp^e. te mo^ottǎm (v)u3r^a jeññsŕppz^e püš^oŕte m^oāust nūš^oŕt^emen, te nuor^omōs pārvž moštⁱji, tsēäl^okk^A: »kultve^oŕted mǎñD. mišⁱoŕren vet jo^oŕte pārv, mo^ottšvs^opüäl^orēppin.» te jeññⁱsŕppz^e kēj^ošküš^oŕte pǎrrsōbin, e^oŕte »mǎñD tāt jeñ^o mēäl^o jo mǎñD vüš^oñne jo mek lē pāri^oD, kō^ok jo^oŕte tišⁱoŕren, tsūš^ovēs rēppivuo^oim?^o» tu^ok j^oe sār^a. si^o vu3rn^ote pu3rebož^o: »kǎl^o tišⁱ tie^oŕte^oŕted, mu^oŕta j^oe^opped sār^a.» si^o nu^ott k^oŕ^oŕte vu3rn^ote, te pārv sar^onō: »jō, jo^oŕte, koŕ^oŕte buall^o kēj^omeñ^oŕD rēppⁱ, jāy^orešt püš^oŕte, jā^oŕa vāst mǎñne.» te jeññ^esŕppz^e pēl^ošküš^oŕte, te vüš^oŕte si^oŕped mēād^o nu^o33 sa^oñj^o, ä jie^oŕtš kǎl^oles l^oai pǎrrsōmōs p^oār^oñes mē^oŕtšjāy^ore (Vu^oŕtšlemjāy^ore) š^oŕ^oŕte men. te puo^oŕ^o māust, ä o^oŕnō jā lā tešt, pe^o k^ou3rās pǎ^oŕ^oŕte. sōn ā^oŕv^o, e^oŕte kōz meñ^one, mu^oŕta sōn i^o tie^ottam, š^otō men^oŕ^oŕte vüš^oŕte. sōn mē^oñ^o o^oŕnēs o^oŕra. to^o3ben ŕ^oŕte kēj^oŕ^o: »mēz mēād^o vu^oŕg^oŕD?»

tää, mistä (nuo) lapset tulevat ja minne menevät. Heidän äitinsä ei tiennyt¹ (asiasta) mitään. Kerran (kun) äiti tuli kotiin nuottaamasta, niin nuorin lapsi hoksi² (ja) sanoi³: »kuulkaas⁴, meidän luonapa kulkee lapsia kauniit napit rinnassa.»⁵ Äiti alkoi kysyä vanhemmilta (lapsilta), että mitä tämä hupsu loruaa ja mitä (he) näkivät ja mitä ovat (ne) lapset⁶, jotka⁷ kulkevat heidän⁸ luona(an), kirkkain rinnoin. Nuo eivät sanoneet.⁹ He tutkivat tarkemmin¹⁰: »kyllä te tiedätte, mutta ette sano.» He tutkivat niin kauan, että¹¹ lapset sanoivat: »joo, kulkevat, kultanapit (ovat) kautta rinnan¹², järvestä tulevat (ja) järveen menevät takaisin.» Äiti alkoi peljätä ja lähti (väkineen) muuttamaan pois toiseen paikkaan, mutta itse mies oli vanhimman poikansa kera pyydystämässä metsäjärvellä.¹³ Hän tuli kotiin, mutta ihmisiä ei ollutkaan¹⁴ siinä, (vaan) ainoastaan tyhjä paikka. Hän arvasi, mihin¹⁵ (ne) olivat menneet¹⁶, mutt'ei tiennyt, miksi¹⁷ olivat lähteneet. Hän meni omaistensa¹⁸ luo. Kysyi siellä¹⁹:

¹ H. ä. kumppaneineen eivät tiedä. — ² muisti. — ³, ⁹, ¹⁴ (prees.). — ⁴ kuulette mitä. — ⁵ kaunisnappirinnoin. — ⁶ mitkä ovat lapsia. — ⁷ kutka. — ⁸ teidän. — ¹⁰ »vannottivat» paremmin. — ¹¹ niin. — ¹² päättä myöten rintojen. — ¹³ pyytämässä m.-järveä (nimeltä Vuettšlemjaur). — ¹⁵ että m. — ¹⁶ (impf.). — ¹⁷ että m. — ¹⁸ ihmistensä. — ¹⁹ sielläpä, -hän.

siĵ m̄ainšte, štō tintintta jo mo^zi^E l̄'ai sišt. te kālles väst pūu^t o^tmēs ten_{še} pā^lkka. te tešt maⁿηa ge tāk pārv m̄ain^ošte jeⁿstppzid teid ko^ll^rā^ppārⁱd, te jēij pu^k j^oam̄me. mo^ttiām jār^dšē, e^tte mek_{son} te^k m̄aka li^jje. li^jjego_{son} tek jāu^ri^jiel^t pārv voi li^jjego ten pāⁱk^E jiel^t?

18. Rie^opp.

l̄'ai sām^elāž, sušt lein kūš^zt ālge, ā son v^oāl^di, ij jⁱelēškō^attam mānaxⁱ l^yh^e, vuogⁱ mēādda. nu^bb āljest l̄'ai pārvž. āj^es puo^di, pā^lkkⁱ sū vuappž^E ki^jl^ed. pārvž v^oāl^di, vuappž^E vⁱddžⁱ, pⁱlⁱ ki^jl^ed, kō^pp^e vuappž^e. k^oā^a tsēāl^kk^A, što mek kāl^ge sērn^atsā vuappž^E. ā vuappž^E ton pō^ri, te vā^ppž^eškuo^de; pārv ko^jl^sai miē^ldēs. tsu^ariⁱ suⁿηe: »tun tšō^lkkā ol kuarⁿam_{de} ištam. ko^ll^aješkuo^diž sūmaem tū^odd^Arešt, te šā^dd^A nāu^res šēⁿη^a (tā^lcl^kl^E)» vā^ppž^Eli, pārvž pā^lts^A,

»miksi lähditte pois?» He kertoivat, että niin ja niin, kuten (asia) oli.¹ Miespä toi omaisensa takaisin samaan paikkaan. Senjälkeen kuin lapset² kertoivat äidilleen ja hänen kumppanilleen noista kultarintalapsista³, (he) kuolivat itse kaikki. — Muutamat ajattelevat, että mitähän⁴ nuo⁵ (kultarintalapset) muka olivat. Olivatkohan ne järvenhaltijain vai⁶ sen paikan haltijain lapsia?

Riepp.

Oli (eräs) lappalainen, hänellä oli kaksi poikaa; hän ei ruvennut elämään (Petsamon) munkkien luona, (vaan) lähti pois. Toisella pojalla oli lapsi. Äiji¹ tuli (ja) käski tämän² keittää lihaa. Lapsi [otti ja] nouti lihaa, pani pataan³ peuran lihaa. Vaimo⁴ sanoi⁵, että mitä pyhä mies lihoja tarvitsee.⁶ Mutta (äiji) söi sen lihan ja lähti kävelemään; lapsen (hän) kutsui mukaansa. Osoitti hänelle: »Tuon huippusen päälle kiipeän ja istun. (Jos) tunturista alkaa⁷ kuulua humina, niin syntyy paha sää.» Lähti kävelemään, lapsi

¹ ja miten heillä oli. — ² nämä l. — ³ niitä k—lapsia. — ⁴ mitkä hän. — ⁵ ne. — ⁶ v. olivatko.

¹ (= isoisä), äijinsä. — ² hänen. — ³ keittää. — ⁴ s.o. lapsen äiti. — ⁵ (pres.). — ⁶ pyhällemiehelle pitää (olla). — ⁷ alkanee.

nezzān pāšš^Añe lūḍḍā. te v^oāḷḷe kāllaz pūḍḍite mieḥḥeṣṣe, ā nezzān liḥḥe pāšš^Anam. ko kāllaz pūḍḍite, te piḥḥe. kāllaz v^oāḷḷe de suḥḥe eḥḥez ḡl, suḥḥe, tsīḥḥe kḥḥe, āḷḷe pḥḥe eḥḥez. pūḍḍite vūḍḍe, meḥḥe, te muoḥḥe^A ṣḥḥe. so^ai tṣuḥḥe pḥḥe n tḥḥe muoḥḥe. muoḥḥe^A ṣḥḥe, te vūḍḍe, ḡlda meḥḥe ton tūḍḍar vūḥḥe. sōn vuṣḥḥe tūḍḍar mān^a pūḍḍe-sēsvuim. koḥḥe liḥḥe piḥḥe eḥḥez lūḥḥe, je piḥḥe, te vūḍḍe māust. raḥḥe suḥḥe rīst^A, vūḍḍe rīst pḥḥe, te piḥḥe, rīst tṣeḥḥe, pūḍḍite māust. Vūḥḥe^a liḥḥe tūḍḍar neḥḥe, koḥḥe Rieḥḥe pḥḥe, tḥḥe jōḥḥeⁱ kḥḥe, liḥḥe vāḥḥe kḥḥe.

19.

liḥḥe kūḥḥe^E nḥḥe^A, vīḥḥe, tsīḥḥe kḥḥe jān^aṣeḥḥe, so^ai vūḍḍe Ainⁱ-sūḥḥe vīḥḥe Pēḥḥe^a nāl^a. tsīḥḥe kḥḥe k^oāḥḥe: »ḡḥe kḥḥe^a tṣeḥḥe, jēḥḥe luḥḥe^E jān^a ḡḥe.» te eḥḥe.

jäi¹ (siihen ja) naiset tarttuivat (paikalleen) loitoon.² (Heidän) miehensä tulivat metsältä, mutta naiset olivat tarttuneet (paikalleen). Kun miehet tulivat, niin (naiset) pääsivät irti. Miehet [ottivat ja] suuttuivat isäänsä³, suuttuivat (ja) sanoivat ryhtyvänsä⁴ polttamaan isänsä. Lähtivät polttamaan, menivät, niin syntyi lumi(pyry). He hakkasivat tervaksia. Syntyi lumi(pyry), niin (he) lähtivät, menivät liki, sitä tunturia kohti. Äijä⁵ meni⁶ alas tunturia poroineen. (He) yrittivät⁷ kolmasti päästä isänsä luo, (mutta) eivät päässeet; siis lähtivät ajamaan takaisin. Laativat hänelle ristin (ja) lähtivät pystyttämään.⁸ Niin (he) pääsivät, pystyttivät ristin (ja) tulivat takaisin. Vuoggoaiv (Onkipää) on (sen) tunturin nimi, jossa Riepp asuu. Silloin (hän) muuttui kiveksi (ja) on vielä (kin) kivenä.⁹

Oli kaksi noitaa, veljeksiä; he sanoivat äidilleen lähtevänsä¹ nou-tamaan Heinäsaarta Petsamovuonon suuhun. Sanoivat vaimoilleen: »mitä alkanette(kaan)² kuulla, (niin) älkää laskeko äitiämme ulos.»

¹, ⁶ (pres.). — ² loito = makuu- ja olinsija kodassa kahden puolen liettä. — ³ isänsä yli. — ⁴ ryhtyvät. — ⁵ Hän. — ⁷ (pluskvamp.). — ⁸ ristiä pane-maan. — ⁹ (nom.).

¹ he lähtevät. — ² alatte.

jeññ^é kũlškuođⁱ, ālgⁱ ki^lkkov, liū^ūpⁱjed na^lkkA^réš, te mēniⁱ ðlyš. kã^ūppi je kũllam ðlyš mēñnam, oũ^ūoũ^ū ge liū^ūpⁱšⁱ: »je mũ pãro kō^ār^āš^āttam jāutⁱ, e^ūtt pō^āut^A Āinⁱsuulō; soñnast lō^ūppin kēñm^anem, sg^rvīn škuorkos, tšuarvin škāl^ā jo vuazžin brēugos». tego Sōudisuulō pō^rjost, stiū^ūran liⁱ Ristiñārē, Ji^rnⁿjemkie^Jutš stiū^ūli. te pō^rj^ūšten Ji^rnⁿisāðk oũ^ūpe. tego jeññ^é liū^ūpⁱšⁱ, te i^šl^Ali kō^ūoũ^ūžov. u^ūttš jō^ūγ^ūž kō^ūl^šJⁱ; ā^ūh^š kō^ūoũ^ūž^A. je^Jutš šē^ūoũ^ū kiē^ūð^ēn ja nō^āida šē^ūoũ^ū kiē^ūð^ēn, meñne Vā^renārya pē^āl. Āinⁱsuulō pu^k piē^ūš^Ani, rē^ūvl kō^ūttēkō^z. pũ^ōutšō^š šē kiē^ūð^ēn šē^ūpe, re^ūvⁱje.

20. nuš^ūlⁱjārjovž j^oāmmi.

te l^eai mo^ūti^ameš Nuš^ūlⁱjā^ūrest tiē^ūttē^ālles. sōn jiel^l kũ^ūl^lē te pō^āar^asmⁱ, te p^ūlⁱ o^ūm^ūoũ^ū jiel^ljs oũ^ūpe jā^ūmed. te sōn l^eai, l^eai, te jⁱē^Jutš

Sitten (he)menivät. Yöllä äiti alkoi kuulla, rupesi laulamaan noitalau-
lua, joikaamaan unessa ja meni ulos. Vaimot eivät kuulleet ulosme-
noa, ennenkuin (hän jo) joikasi: »eivät minun poikani turhia kerskan-
neet, että Heinäsaari tulee; heillä linnut meluavat, hirvaat korsku-
vat, (kuuluu) niiden sarvien kalina ja vasojen roukuminen.» Kun
Sōudisaari tulee purjehtien¹, (niin) peräsimenä² oli Ristiniemi (ja)
mastona³ Jiernin kärki. Niin (he) purjehtivat Jiernin valkaman eteen.
Kun äiti joikasi⁴, niin istahti laskemaan vettänsä. Pikku joki ru-
pesi virtaamaan; (hän) laskee vettä (kaiken) ikänsä. Itse (hän) ki-
vettyi ja noidat kivettyivät, menivät Varanginniemen puoleen.
Heinäsaari särkyi kokonaan (ja) sinkoili minne sattui. Porotkin
muuttuivat⁵ kiviksi ja sinkoilivat (hajalleen).

Nuortijärveläinen vainaja.¹

Oli kerran Nuortijärvellä tietäjä-äijä. Hän eli kauan ja vanheni
ja laitto² ihmisiä omasta puolestaan³ kuolemaan. Hän oli ja eli⁴,

¹ purjehtii. — ^{2,3} (nominat.). — ⁴ (mom.). — ⁵ syntyivät. — Kertoja on
syntyisin Suonikylästä, jossa tätä aihetta vanhat ihmiset esittävät oikeas-
taan laulun muodossa.

¹ kuolija, ruumis. — ² pani. — ³ itsensä eteen (tarkoitus: kun äijän vuoro
oli kuolla, niin hän antoi jonkun kuolla hänen itsensä puolesta). — ⁴ oli ja oli.

*j°ām maḡḡa, te vuosḡod ī vālḡam tun ḡlḡa. te sōn vālp rōm^aljī. sōn tiē^ottlos ḡnnid kḡ^ottsa, te °ālgⁱ ḡlḡmⁱḡD ūr^Jtstallḡod pḡrrḡod. siḡ je ni moḡt piē^oḡē tein roḡm^aḡin. pēḡva sōn mḡnn^a vāst liḡ^ottēs siḡ. te tintta siḡ taḡḡō suin. te lē a^okkōllam sū āušivuijm ja nḡḡbivuijm. suḡt šēḡpe riḡḡpḡḡe, puk muḡriḡ kḡḡḡḡkuḡḡi. ā kied^a suḡt liḡje blaḡstlovest tšḡḡnḡm kiḡḡ^A, sun kiedⁱvuiim ī vuḡiḡ^E tḡv^oḡtted kiḡḡḡ^A, pel nālmin poḡḡpḡ^ott kḡḡḡḡed ḡlḡmⁱḡ. siḡ kē^ottšē tšiv^okkḡod vūḡḡḡed jamm^ejes, ā jēḡj je tuḡst^A vūḡḡḡed; jēḡj^os pḡḡḡ^o šē ī tuḡst^A ēḡjes vḡkkḡod. puḡḡⁱ māḡḡ^E ḡlmḡḡ siḡjⁱ pḡḡkka. vālḡe pāl^okk^Aleškūḡ^ottē jamm^ejes vḡkkḡod. tot ḡlmḡḡ v^oālp loḡḡpḡḡḡi vḡkkḡod, ā je sārḡam, što tet lī rōm^aljam. te pḡḡḡ^oe vḡḡḡḡ tšiv^okk^Arešt kūḡḡ^ot jier^oje, nuḡben pūuḡ iḡr^osos koḡḡḡḡ-
jier^oje, te ten koḡḡḡḡjier^oje piḡje sū kiesḡed, ten rōmljam vūḡḡrḡōz. te*

niin viimein kuoli itse, mutta¹ Jumala ei ottanut (häntä) tuonelaan.² Hän [otti ja] muuttui kummittelijaksi. Hän tietenkī valvoi³ yöt ja alkoi ajaa takaa⁴ ihmisiä syödäkseen (heidät). He eivät mitenkään tulleet⁵ toimeen tuon⁶ kummittelijan kanssa. Päivällä hän meni⁷ jälleen arkuunsa.⁸ Niin he »taajoivat»⁹ hänen kanssaan. Uhkailivatpa¹⁰ häntä kirveillä ja veitsillä. Hänelle kasvoivat rautahampaat (ja hän) alkoi purra puitakin.¹¹ Mutta hänen kätensä olivat sidotut siunaten¹² kiinni eikä hän (sentähden) voinut¹³ siepata kiinni, (vaan) ainoastaan suulla(an) tavoitteli¹⁴ puremaan ihmisiä. Heidän olisi pitänyt¹⁵ lähteä hautaamaan ruumis¹⁶, mutta itse (he) eivät tohtineet¹⁷ lähteä; oma¹⁸ poikakaan ei tohtinut viedä isäänsä. Tuli(pa) matkamies heidän taloonsa.¹⁹ [Ottivat ja] pyysivät (häntä) maksusta²⁰ viemään ruumiin.²¹ Mies²² [otti ja] lupasi viedä, eivätkä (he) sanoneet²³, että se oli muuttunut²⁴ kummittelijaksi. Poika nouti tokasta²⁵ kaksi härkää, toiseksi toi aran peurakkahärän²⁶, ja sen peurakkahärän panivat vetämään kummittelija-ukkoa²⁷. Niin (tuo

¹ niin. — ² tuohon ilmaan. — ³, ⁵, ⁷, ¹³, ¹⁴, ¹⁷ (pres.). — ⁴ juoksutella. — ⁶ sen. — ⁸ astiansa sisään. — ⁹ hulluttelivat. — ¹⁰, ²⁴ (perf.). — ¹¹ (oik.) kaikki puita. — ¹² siunauksella. — ¹⁵ pitäisi. — ¹⁶ ruumiinsa. — ¹⁸ itsensä. — ¹⁹ taloon. — ²⁰ alkoivat palkata. — ²¹ ruumiinsa. — ²² Se mies. — ²³ puhuneet. — ²⁵ laumasta (alk. kiekeröstä eli »jäkäläkai vokselta»). — ²⁶ sellaisen, jossa on peuranverta. — ²⁷ vetämään häntä, sitä k.-u.

*sun vāldi te vūāhji vīkkod. ā peivgōs lī lēām mājēd, ā tšivēkkam-
sāhjo kuļķe vuājed. sōn vuōi, vuōi, peiv vālp luāšiškuođ, ā son
sa'lti te't ī tieđe ni māj. te kuzus ko luōšt, te sōn vuōi, vuōi: mēndiēt
sušt māebāž jēfē^E pēl^askuođi, tievī paļpe. son vālp ko kie'ttšvst
mājēlōššvss, tāl jāmni išt kōā'kkaš jo jierjē χēška't sū paļpe, tēndiēt,
što pēāss pōrrvd lebe jūlēšted. jos sušt lē'ltš lēām lāvūž kōāllstōm
kuļķēnet, te jēfē^E lēi tievī sū vōše paļpe; vār^a lēai pōrrvdgi tāl
sū. sōn vālp te riēvī^aji: »māj ton e'kka kōddzā'k?» pēl škāll^a mēnī
lī'ites sīz vāst. epet siēmniā vuāšstī, ī kō'kkāš ni vuāijam, epet
jēfē^E pēl^askuođi. sōn vāld^A, kie'ttšvst mājēlōššvss, tāl sušt pro'ppšei
epet išt kōā'kkaš. sōn epet riēvī^aji: »māj ton i'nnā'vōdd kōddzā'k,
i'nnhōm lī vūāđdem(ā)lē^E!» te sa'lti vālp jurvīšēskuođi, mo'vt sōn ēn^e*

matka)mies [otti ja] lähti ajamaan viedä(kseen ruumiin). Päivä oli ¹ jo myöhäinen ja ² kalmistoon (oli) pitkä ajaa. Hän ajoi ajamistaan ³, aurinko alkoi laskea, mutta hän, kyytimies, ei tiennyt mistään.⁴ Kun koi sammui⁵, niin hän (yhä) ajoi ajamistaan. (Mutta — ajatteli hän —) miksi hänen jälkimäinen härkensä ⁶ rupesi pelkäämään (ja) juoksi vierelle. Kun hän [otti ja] silmäsi taakseen⁷, siinä vainaja istua kököttää ja hoputtaa⁸ ajokasta(an) hänen vierelleen, sentähden että pääsisi⁹ (häntä) syömään tai juomaan (verta). Jos hihna¹⁰ olisi ollut kollostettu¹¹ pitemmäksi, niin härkä olisi juossut¹² aivan hänen viereensä; vaara oli, (että ruumis olisi) hänet silloin syönytkin.¹³ Hän [otti ja] karjaisi: »mitä sinä yöllä valvot?» Kolisi vain, (kun ruumis) meni jälleen arkkuunsa. (Hän) ajoi¹⁴ vähäisen, ei kauas ajanutkaan, (niin) härkä rupesi taas pelkäämään. Hän (ottaa ja) katsoo taakseen: siinä (tuo) kuolio taas istua kököttää. Hän karjaisi jälleen: »mitä sinä yönaikaan valvot, yöhän on nukkuma-aika!» Kyytimies [otti ja] alkoi tuumia, miten

¹ Mutta päiväkös on ollut. — ² mutta. — ³ ajoi, ajoi. — ⁴ se ei tiedä mitään. — ⁵ laski. — ⁶ häneltä j. härkä. — ⁷ jälkeensä. — ⁸ sanoen *kš, kš*. — ⁹ pääsee. — ¹⁰ hänellä (s.o. ruumiilla) hihna. — ¹¹ s.o. jälkimäisen poron hihna sidottu edellisen ahkion perään. — ¹² oli juosta. — ¹³ vaara oli syödäkin silloin hänet. — ¹⁴ (deminut.).

piĩřĩđđ tein. jos kǫalmǫđ vuoz^a veļļiⁱjež, jǫⁱkķēāt val riēņģĩjem, ā nellāđ vuoz^a veļļiⁱjež, tell gǫļ suņņe ī pǫđđe puwřĩe. ā sǫn tieđⁱ, štō tǫbēben jǫⁱ lǫ kuⁱkķēn tšūšⁱkķǫz ūļņe kũāčt šur^a kuozz^a. ā tšēčtš-seuņĩđđ teⁱk lē kũⁱkē^E. sǫn kiērvⁱt, štō gēlatšĩ kiēřā^Aņed vuajjed ūļplā teid kuozzⁱđ. ī kǫⁱkķōs ni vuajjam, epet jⁱeřģ tieřⁱ palĩpe. sǫn go kiē^Jttšost mǫņĩ^etōšsǫs, tǫl^e rōmōs tās čēskat jierj kǫāľmaeš jo. sǫn epet riēņģĩ^Jji, rōmōs pel škal^aĩi lĩⁱttēs sǫž. son jǫⁱttlobet vuajj^v, jē^Jttš jūrda^Jttš, kēl^aĩš^I kiēřā^Aņed vuāššed kuozzⁱ lūzz^a oũđv^l go nellēš veļļāi. te sǫn vuāššĩ ten kuwut kuozz^a lūzz^a, jierjēs tšēlatšš, tšēn^ašĩ, jē^Jttš ūⁱlšĩ, kũōřⁱņⁱ kũōšs^Alāđđā. sǫn ōrra tǫbēben pǫjien, kēā^Jttš vuāšš, štō sērgā sušt skēō^ppōr veļļei. rōmōs vālp^I veļļiⁱji, kiē^Jttšvđ, kũšbēđđ. vālp^I veļļiⁱji mēāđđ^A lĩⁱttēs sǫšt, pǫņn^vsvđ pĩrvs, kiē^Jttšvđ puⁱk piĩr^a, āľgⁱ kiēļⁱđ kuor^aēđ. puōđⁱ kũōšsmađđ^agā, sũst^vttš. sun

hän nyt tulee toimeen sen kanssa. Jos (se) kolmannen kerran nousee¹, (niin se) tottelee vielä karjaisua, mutta jos neljännen kerran nousee, niin silloin kyllä ei hänen käy hyvästi.² Hän tiesi, että siellä, vähän matkan päässä³ on tien varrella⁴ kaksi isoa kuusta. Syyspimeät, ne ovat pitkät. Hän kiiruhtaa, että kerkiäisi⁵ ajamaan lähemmäs noita kuusia. Ei kauas ajanutkaan, taas juoksi härkä viereen. Kun hän katsahtaa taakseen, nyt kummittelija taas hoputtaa härkää, jo kolmannesti. Hän karjaisi taas (ja) kummittelija meni kolisten⁶ arkkuunsa. Hän ajaa nopeammin, ajattelee⁷, (että) pitäisi kerjetä ajamaan⁸ kuusien luo ennen kuin (se) nousee neljännen kerran. Niin hän ajoi niiden⁹ kahden kuusen luo, päästähytti härkensä rakkeista¹⁰, sitaisi (ne liekaan), juoksi itse (ja) kiipesi kuusenlatvaan. Hän on siellä ylhäällä, katsoo alas (nähdäkseen)¹¹, pianko hänen¹² kumppani(nsa) nousee. Kummittelija [ottaa ja] nousee¹³, katselee (ja) kurkkii. [Ottaa ja] nousee¹⁴ arkustaan, pyörähtää ympäri¹⁵, katselee ympäri¹⁶, alkaa¹⁷ seurata jälkiä. Tulee¹⁸ kuu-

¹ nousee. — ² hänelle ei tule hyvä. — ³ ei ole kaukana. — ⁴ päällä. — ⁵ pitäisi kerjetä. — ⁶ vain kolisi. — ⁷ itse a. — ⁸ (deminut.). — ⁹ sen. — ¹⁰ valjaista. — ¹¹ että. — ¹² häneltä. — ^{13, 14, 17, 18} (impf.). — ¹⁵ ympärinsä. ¹⁶ kaikki y.

tiē^ul^lōs iⁱ vuqit k^gār^hḥv k^uš^šse, go kied^a lei ki^dō^d blqoslovešt tšēn-
nōm. sōn ālg^g k^qš^šk^ēd kuozz^a rāst^A. sōn sa^lti tet ā^rvī, što t^lg^g g^l
li^hje ton jāmmi a^kk^ōllam āuš^vvujm, ge ālg^g mu^or^a k^qš^šk^ēd. tšē^hš^šinn
lē k^uš^š. sōn vālp k^uš^šōs^ōuš t^qā^hli. rōm^as tot k^ul^ašⁱ, ālg^g kiē^hš^šōv
pāias, jōyo tet ḡ^hm^qž p^oa^u v^uslās. sōn vuqitⁱ što rōm^ōs kē^hš^šitš, l^qq^qšⁱ
ton ōuš v^uslāš ḡ^llā o^bb^sā. rōm^ōs jūrp što ḡ^hm^qž n^uš^hki; sōn ur^štī
miē^lp^ē ōuš luž, t^qv^oli n^oāl^mines, kēš^hki ten ōuš. p^qā^hli v^ust k^uš^šōs^a-
ma^dv^jā, epet ālg^g k^qš^šk^ēd. ḡ^hm^qž v^uā^hn, što epet k^qš^šku^qḡ. sōn
fe^rttⁱji tiē^llōs ḡ^llōv sū, što t^lg^g iⁱ kiē^rcan k^qš^šk^ēd ku^zustš^ūv^ov^anam
rājv kuž^hv kuozzⁱd. sūn vāl^v te ōuš š^ou^hkkal; rōm^as kiē^hš^šast,
sōn vāl^v te ten k^ēsk^ošt tšē^ov^ot ōuš v^uslāš. rōm^ōs ten ōuš miē^lp
epet o^rš^š, tās p^qā^hli k^uš^šma^dv^jōv^šs. tās āl^ē k^qš^šk^ēd. k^oāš^h,
k^oāš^h, kuoss li^hkk^aš^hku^qḡ, tet kuoss^A, k^ošt ḡ^hm^qž l^oai. sōn vālp m^ēn^l

sen juurelle, nuuskii. Hän tietenkään ei voi kiivetä kuuseen, kun kädet oli siunaten sidottu yhteen¹. Hän alkoi purra kuusta poikki. Kyytimies² arvasi, että nyt kyllä oli tuota³ vainajaa uhattu⁴ kirveillä, kun (se) alkoi purra puuta. Syysyöt ovat pitkät. Hän [otti ja] katkaisi kuusenoksan. Kummittelija⁵ kuulosti, alkoi katsoa ylös, (että) joko tuo⁶ mies tulee alas. Mies⁷ näki kummittelijan katsovan (ja) viskasi [sen] oksan alas, ulommas umpiseen.⁸ Kummittelija luuli, että mies (itse) hyppäsi; hän juoksi jäljestä oksan luo, tarttui (siihen) suullaan ja repäisi sen oksan. Tuli⁹ jälleen kuusen juurelle (ja) alkoi taas purra. Mies näki¹⁰, että (se) alkoi taas purra. Hänen täytyi tietenkin viivyttellä sitä¹¹, jotta¹² (se) ei kerkiäisi¹³ puremaan (poikki) koin valkenemiseen saakka molempia kuusia. Hän [ottaa ja] (katkaista) rasahuttaa oksan; kummittelija katsahtaa, mies¹⁴ [ottaa ja] viskaa sen sill'aikaa alas. Kummittelija juoksee taas oksan¹⁵ jälkeen, (ja) tulee jälleen kuusen juurelle.¹⁶ Alkoi taas purra. Puri puremistaan¹⁷, kuusi alkoi huojua¹⁸, se kuusi, jossa

¹ kiinni. — ² Hän k. se. — ³ sitä. — ⁴ olivat uhanneet. — ⁵ K. se. — ⁶ se. — ⁷ Hän. — ⁸ umpilumeen. — ⁹ (mom.). — ¹⁰ (pres.). — ¹¹ häntä. — ¹² j. silloin. — ¹³ kerkiä. — ¹⁴ hän. — ¹⁵ sen oksan. — ¹⁶ juurelleen. — ¹⁷ puri, puri. — ¹⁸ liikkua.

nỳbb kuozz^a láđva, ge küšžt kuozz^a l̄jje sam^ai abldžžl̄. kuoss^A t̄eṭ
 l̄j̄kkēškuođi tšūáb; rōmōs j̄eṭtš kēštš, što kuoss^A go k̄ēṭšvž de
 đlmqž k̄aṭtš miēl̄p, te sōn p̄äss p̄ršt̄ed. k̄āšl̄ēli, k̄āšl̄ēli, te kuoss^A
 vāl̄p^I joṭt̄ji, á đlmqž p̄ōāppz nỳbb^E küššse. j̄eṭtš rōmōs k̄ēštš:
 kuoss vāl̄v^A go k̄aṭtš^A, te sōn ȳrsti k̄ēj̄imⁱel̄v kuozz^a, p̄el̄ müšṭl̄j̄ešt̄
 p̄oṭā^A; ūr̄l̄š̄i, ī ni māj̄v kaūnam tōb̄ben. oḍdžl̄, kiēl̄š̄l̄ pu^k vēzze, ī
 kaūnam. p̄oḥn^vs̄ōddl̄, p̄oḥn^vs̄ōddl̄, m̄oṭt̄meš vāl̄v^A vušmaš nỳbb^E
 kuozzōst. ūr̄l̄š̄i vāst, tās āl̄q̄ k̄āšl̄ēd. đlmqž tōb̄ben p̄āj̄jen oūš_ā
 vāl̄v, á go t̄ōājj̄al̄, rōm^as vāl̄v te kišl̄āṭt̄ p̄ājas. đlmqž t̄eṭ ten k̄ēškošt̄
 tšēāvāt̄ vušl̄ās. rōm^as tās miēl̄p^I m̄ānn^a. tōb̄ben j̄eäll^a, ij̄ kāun ni
 m̄āp̄^E. epet p̄ōaṭt^A kuozz^a k̄āšl̄ēd. đlmqž j̄urdv^{l̄}tš, što k̄ēl̄š̄i kiēṭā-
 ṇed kušus^A tšūšv^aṇed, oūddl̄ go r̄āst^A k̄āšl̄^A. son vāl̄v^A niēšl̄k̄ōaṭt^A
 vušl̄ās kuozz^A rōmōz oṭra. rōmōs kiēl̄š̄k̄ōaṭt, vūšṭ^A, što sū

mies oli. Mies¹ [otti ja] meni toisen kuusen latvaan, kun (nuo) kaksi kuusta olivat aivan lähekkäin. Kuusi² alkoi huojuua kovemmin; kummittelija katselee³, että kun se kaatuu⁴, niin mies kaatuu mukana, ja hän saa syötävää.⁵ Puri puremistaan⁶, niin kuusi [otti ja] kaatui⁷, mutta mies jäi toiseen kuuseen. Kummittelija itse katsoi⁸: kun kuusi [otti ja] kaatui⁹, niin hän juoksi kuusen runkoa myöten latvalle¹⁰, (niin että) lumi vain pyrysi¹¹; juoksi eikä löytänyt sieltä mitään. Etsi, katsoi kaikki tyynni ei(kä) löytänyt. Pyörähteli, pyörähteli, vihdoin¹² [otti ja] huomasi¹³ (hänet) toisesta kuusesta. Juoksi takaisin (ja) alkoi purra (tätä).¹⁴ Mies siellä ylhäällä ottaa oksan¹⁵ ja¹⁶ kun taittaa, (niin) kummittelija [ottaa ja] katsahtaa ylös. Mies¹⁷ sill'aikaa paiskaa (oksan) alas. Kummittelija taas menee perään. Käy siellä, ei löydä mitään. Tulee jälleen puremaan kuusta. Mies miettii, että pitäisi koin kerjetä valkenemaan, ennenkuin (kummittelija) puree (puun) poikki. Hän [ottaa ja] alkaa laskeutua alas kuusesta¹⁸ kummittelijaa kohti. Kummittelija alkaa

¹ Hän. — ² K. se. — ³ itse katsoo. — ⁴ kuusi kaatunee. — ⁵ pääsee syömään. — ⁶ (mom.-deminut.). — ⁷ lähti jutamaan, s.o. lähti liikkeelle. — ⁸, ⁹, ¹³ (prees.). — ¹⁰ kuusen päästä päähän. — ¹¹ lumesta vain pyryää. — ¹² muutamasti. — ¹⁴ taas. — ¹⁵ oksanpa. — ¹⁶ mutta. — ¹⁷ M. se. — ¹⁸ kuusta.

ōra tāl^e pja'tt^A. ðlmāž tet vāst vūšlā^{GA} pāias. epet keṛlā'tt^A kāsķēd. nuṭt so^ai tālīm toḅben oḅb^A inn^a. ðlmāž jūrda'ttš, štō tāl gāle seṛē^A kuusus tšuovvn. rōmōs tet pel tuəjēs tūšljāb; ðlmāž sū āi^etāll^a, što pēāss ku'ķē^eāb āj^aned. l^eāi, l^eāi, te kuusus oālē ruznēd, ā rōmōs tet jē'ttš. iⁱ ēst^A kiē'ttšvd ni mājāp^E, pēl^e kāsķ^A. nuṭt jēnⁿl kiē'ē^Ani kāsķēd ge jānāb pielest. te v^oālp^I te kuusus šieγγ^a nalla tšūōv^aneškuoḡ. ðlmāž jūrda'ttš, tāl sōn oḷvāi: »mājāvd tōn ein koḡvdzā'k, kiē'tš, mī nūōt^Ijest kūšslāi!» rōm^as ko kiē'tšl, sōn ðlmāž vālp te oḷvⁱji tēn gēskōst: »kukurikū!» rōmōs ke vūšm^ašā'tt, što kuusus jo nāit jēnⁿi tšūōv^anam, te sōn v^rstī, pēl^e līj^e le mēne, ūr^Itšī, pel le'tšēs nū'ķķī: školl. ðlmāž vuojⁱ, što le'tšēs mēn^l; ōrai val ku'ķē^eāb toḅben, sā peṽⁱ puərebo^zl^E tšuovvan, tieḡ što tet ī veḷle tiēnāb. sōn nīēj^l vuulās, puoḡⁱ tō'kk^a rōmmōz luzz^A. rōmōs nuṭt

katsella, odottaa, että (tuo) tulee nyt häntä kohti. Miespä¹ lähtee jälleen ylös(päin). (Kummittelija) taas rientää² puremaan. Niin he taajoivat siellä koko yön. Mies ajattelee, että nyt kyllä koi pian valkenee. Kummittelija³ vain tekee⁴ työtänsä; mies häntä viivyttelee, että voitaisi aikaa.⁵ Aika kului⁶, niin koi alkoi(kin) vihertää, mutta kummittelija puolestaan⁷ ei ehtinyt⁸ katsomaan mitään, (vaan) ainoastaan puri.⁹ Niin paljon kerkesi puremaan, että pääsi sivu puolivälin.¹⁰ Koi [otti ja] valkeni hyväisesti. Mies ajatteli¹¹ (ja) karjaisi nyt¹²: »mitä sinä yhä valvot, katso, mikä idästä näkyy!» Kummittelija kun katsoi, (niin) mies¹³ [otti ja] huusi sill'aikaa: »kukurikuu!» Kun kummittelija huomasi,¹⁴ että koi (oli) jo näin paljon valjennut, niin hän lähti juoksemaan, (niin että käärin)liinat hulmusivat, juoksi, hyppäsi¹⁵ arkkuunsa kolin-kolia. Mies näki, että (se) meni arkkuunsa; (hän) pysyi puussa¹⁶ vielä jonkin aikaa¹⁷, saati päivä paremmin valkenisi.¹⁸ (Hän) tiesi, ettei kummittelija¹⁹ nouse enempää. Hän laskeutui alas, tuli sinne kummit-

¹ Mies se. — ² lennähtää. — ³ K. se. — ⁴ (impf.). — ⁵ pääsee kauemmin viipymään. — ⁶ Oli, oli. — ⁷ se itse. — ⁸, ⁹, ¹¹, ¹², ¹⁴ (prees.). — ¹⁰ kuin enempi puolesta. — ¹³ hän mies. — ¹⁵ vain h. — ¹⁶ siellä. — ¹⁷ kauemmin. — ¹⁸ valkenee. — ¹⁹ se.

še leäšš^A moxt oūdwl l'äi. sön vālp ħerjēs, jo'kktōšt te vūšļj^eli. mēnā tšē'kkamsaġjw, te tōl pļⁱ. te rommōz ro'ļl'ji l'itt sįst oļvās, jūšļģ-gāddwd pāšļli, vāst pļⁱ l'itt sįz, nauūļšt kčdd^A, te tšēäv^aliti rāģā¹ kōmmwd, te tšieγγl, kčērēn, ħē'ltš vūšļj^eli m^oāust. sön rommōz pļⁱ tēndiēt kōmm^alōš(še), wļ ī vuai^E kačēb'ltwd pājas. te vuļgⁱ pōnna tsā'kkē'ltwd, te vļnāēl^e. te kollaji tešt mčġġa vļnā^aēm, tšil'ltšom e'kļēd ħeņin mēn. nu'itt tšēġġlōšše ħēnāmā mēnⁱ ge ħēskl koll^ojemēn. te pūđⁱ māinōs.

21. Triffan māinōs.

tel^lego kčāš Triffan puođ K'ēāġġsā, sām^e jā lām rišlōm. sį ħe tiē'ttam, štō mī l'äi rišlōšk^A 2. Triffan go puođⁱ, te sön tūšļjⁱ tsērkov, te oļmāwd rištⁱ, pārlwd o'āļģ mā'lt^Awd. nā pārv tšē'ltlōs toBben jo'ļte

telijan luo. Tämä lepäsi³ (siinä) niinkuin ennen(kin). Hän otti härkensä, »jukotti»⁴ (ne) ja lähti ajamaan. Meni kalmistoon ja teki⁵ tulen. Tempaisi sitten kummittelijan ulos arkusta, paistahutti (sen) kantapää (tulessa), pani (sen) jälleen arkkuun, naulasi (kannen) kiinni, paiskasi (arkun) hautaan⁶ kumolleen⁷, peitti (mullalla), kerkesi (työstä ja) lähti itse ajamaan takaisin. Hän asetti kummittelijan ylösalaisin sentähden, (että se) silloin ei voinut⁸ nousta ylös. (Se) lähtikin työntäytymään alaspäin⁹ ja vaikeroi.¹⁰ Jälkeenpäin kuului vaikerointi, seitsemän vuotta (se) meni (alaspäin) ääntä pitäen¹¹. (Se) meni maahan niin syvään, että¹² lakkasi kuulumasta.

Trifonin tarina.

Silloin kuin Trifon¹³ tuli Könkäälle, eivät lappalaiset olleet ristittyjä. He eivät tienneet, mitä¹⁴ kristinusko oli. Kun Trifon tuli, niin hän teki kirkon, kastoi ihmiset (ja) alkoi opettaa lapsia. No lapset

¹ = aūda.

² l. rišlōvierr^a.

³, ⁸ (pres.). — ⁴ s.o. kiinnitti vetohihnan (vuottoraipan) ahkioon. — ⁵ pani. — ⁶ (oik.) reikään. — ⁷ s.o. ylösalaisin. — ⁹ pohjaan. — ¹⁰ (adv.). — ¹¹ äänen kanssa. — ¹² kuin. — ¹³ Lähetyssaarnaaja Trifon, joka eli 1500-luvulla. — ¹⁴ että m.

Triffan q̄rren. Triffan sijid mā'ttot jo p̄ōrāt. Triffan go p̄ōrāt, te sušt liḡ ɛḡt leḡēpiellē; sōn vālō^A, tšuo'ppad tēn lēib p̄ārid, ā leḡēpiellēt tēt ni vōše ij kēā'p̄pan, pēl^e liḡ temmer. ā p̄ārid tēt ɛmōs: ā vot sišt moḡkkām ḡlmḡž! te p̄ārv jeḡkk'āi pūā'ḡtte p'ōāikēz, te māinšte jeḡnsi'ppzid, štv moḡt sijid tēt ḡlmḡž mā'ttot jo p̄ōrāt, leḡēbiel^e tšuo'ppad, ā leḡēbiell ni vōše ij kēā'p̄pan. p̄ār ā'ḡtte sārna jeḡnsi'ppzid: »kull^e-veled māḡp^E, miḡjid vet tēt ḡlmāž mā'ttot o'ḡḡ^Enōššid jo dostoin'jid lō'kkad. miḡ vet siēl'ttēp jo lō'kkad.» jeḡnsi'ppzegōs tšēl'kḡke p̄ār'ēz-vuij: »ā pḡḡkēp-ḡškō (= p-p kḡškō) tiḡjid dostodoin'jid, e'ḡḡ^enḡppze ɛt (= ɛut) ḡḡḡe liḡ dostodoin'jitā, te nuḡt^e še ḡḡḡz ḡḡḡe.»

22.

te liḡje oḡd^elešt pḡl'pesšḡl, siḡ liḡje moḡ'ttmeš kēāššō'ttmen. kēāšše'ḡtte, kēāšše'ḡtte, te kolḡe, štv pḡl'pes kollāi poḡD^Alḡn. siḡ ḡḡ'ḡḡōs kḡḡḡše, kḡḡḡše,

tietysti kulkevat siellä Trifonin luona. Trifon heitä opettaa ja syöttää. Trifon kun syöttää, niin hänellä on leivänpuolisko ¹; hän ottaa, leikkelee sen leivän lapsille, mutta leipä se ei ensinkään hupene ², on vain samankokoinen. ³ Lapsista ⁴ se (on) ihme: kas millainen ihminen heillä (on)! Lapset iltaisin tulevat koteihinsa ja kertovat vanhemmilleen ⁵, miten ⁶ tuo ⁷ mies heitä opettaa ja syöttää, leivänpuoliskoa leikkelee, mutta se ⁸ ei ensinkään hupene. Lapset puhuvat vanhemmilleen: »kuulkaas ⁹, se miespä meitä opettaa lukemaan isämeidän ja neitsyt Maarian rukousta, mepä jo osaamme lukea.» Vanhemmat sanoivat lapsilleen: »mepä p—nnamme keskelle teidän ¹⁰ rukouksia(nne), isämme ja äitimme elivät teidän rukouksittanne ja niinkin (he) elivät ikänsä.»

Olipa ennen paltaanpyytäjiä, he olivat kerran kokemassa (selkäsiimaa). Kokivat kokemistaan, niin tunsivat ¹¹, että pallas tuntui (olevan) siimassa. He tietysti vetivät vetämistään, niin tuli iso

¹ yksi l. — ² kevene. — ³ sen verran. — ⁴ Lapsille. — ⁵ äidille ja hänen kumppanilleen. — ⁶ että m. — ⁷ se. — ⁸ l.-p. — ⁹ kuulette mitä. — ¹⁰ (oik.) teille. — ¹¹ »kuulevat».

te puođ j^gñ^a pāl^lpes v^enōsrūvōp^e. si^j t^en pāl^ldaz gāl^lg^e āl^lg^ed v^en^sā vāl^lp^ed. si^j g^e t^suo^lā^st^e li^eppin, t^e pāl^lpes vāl^ld^a g^e moll^lvstōdi, t^e pūō^ltrē^lte e^gl^lōn li^eppines. nā si^j pūō^ltte māus^at rⁱvōdō, m^ain^st^e, štō pāl^ldaz pūō^ltrē^ltim e^gl^lōn li^eppines. nā t^ešt l^eāi e^gl^lt kāl^lles, l^ež lāmgo si^j si^er^evōl^gž vai l^ež lāmgo j^er^es kāl^lles, ā šⁱl^le^men kuidēngi l^eāi; sušt l^eāi n^em^m^a Sūō^lnⁱž^ž. sōn l^eāi t^sēāl^lk^kam, štō sušt n^gkk^qr koll^lje, sōn l^enⁿāst. »j^el^led p^ett^s^Elōž¹ pār^g, kāl^l pāl^lds^qž vuzij^a vāst.» t^et^l l^eāi, sōn vāl^lp oⁱg^lvōdi^l d^e si^em^mnā l^eāi d^e n^gkk^l. i^j k^ul^ll^l ni m^ennam^l d^e vuōđdi āl^lg mu^lr^ed. ā tā^k, k^ok k^ott^lsmen lⁱžje, r^evōdāšt vūō^lm^še, štō pāl^ldes vuōj^ad sam^ai t^eāv^ll^l si^št li^eppin. si^j v^oāl^lp^e, u^ll^lše rⁱvōdō, koll^lje t^en pāl^ldaz.

pallas veneen ääreen.² Heidän piti³ ruveta ottamaan sitä pallasta veneeseen. Kun he löivät (sitä) hukilla, niin pallas kun [otti⁴ ja] pyristihe, niin (se) pääsi heiltä karkuun hukkeineen.⁵ No, he tulivat takaisin rantaan (ja) kertoivat, että »meiltä pääsi pallas karkuun hukkeineen.» No, siinä oli eräs ukko, lieneekö ollut heidän seuralaisensa vai lieneekö ollut muu ukko, mutta oli kuitenkin pyytämässä. Hänen⁶ nimensä oli Suōnnijaž. Hän sanoi⁷, että häntä nukuttaa⁸, hän paneutuu⁹ pitkälle. »Älkää surko, pojat, kyllä pallas¹⁰ ui takaisin.» Se siitä¹¹, hän [otti ja] ojensihe ja vähän ajan perästä¹² nukahti. Ei kulunut¹³ kauan, niin nukkuja alkoi hyräillä. Ne¹⁴, jotka olivat valveilla, huomasivat paltaan uiskentelevan hukkeineen rannalla aivan levien seassa.¹⁵ He [ottivat ja] juoksivat rantaan (ja) nuijivat sen paltaan.

¹ l. s^oāl^le.

² reunaan. — ³, ⁴ (pres.). — ⁵ päästättivät yhdessä h. — ⁶ hänellä. —

⁷ (pluskv.). — ⁸ että hänellä »kuuluvat» unet. — ⁹ (mom.). — ¹⁰ (deminut.).

— ¹¹ Se olikin. — ¹² oli vähän. — ¹³ mennytkään. — ¹⁴ Nämä. — ¹⁵ sisässä.

23. ställ^a.

oṽḍleṣt l^eai ställ^a, suzti sāmēniēd^a kāvōn. viḷḷ^a puoḍ māust, vūḍḅḅ il_{le} pērtost. vuolgⁱ oṽtsod. mēnⁱ te kāunⁱ vūḍḅḅes. vūḍḅḅ l^eai eḡtō, ställ^a il_l l^eam pūlkeṣt, l^eai mieḡḡseṣt. jo sōn gēli vūḍḅḅes vāḷḅed. vūḍḅḅ^E arṽ^alēṣt, što ställ gāḷē koḅped. mēnⁱ je^ok^eā tšāⁱḡḡkaḷḅi pēäll^asā. toḅben l^eai tšāⁱḡḡkⁱkōḍḅvōmmūōr^acuḡḡ^E. pṽⁱi tšāⁱḡḡkⁱ sⁱz kēḷmēd. vūḍḅḅ^E tsielkⁱ, što ställ pō^att^A e^okka tō^ok^a peḡⁱtte. ställ je^ok^eā puoḍi māust. pōrⁱ, vūḍḅḅⁱji, niēḡḡḡḡ, oḷmāž puoḍi jo kēḷm^a kūuṣin kaḷḷō uḡpⁱ (tšēṣkⁱ). koḷtsⁱji te māin^aṣi ng^ok^kA^res kà^opp^Aḡḡs^s ¹, e^ott^E sōn vuḡinⁱ ng^ok^kar jo niēḡḡḡ, oḷmāž puoḍi, kēḷm^a kūuṣin kaḷḷō uḡpⁱ. kōv^a tsielkⁱ: »pāš^kām tū ng^ok^kA^rid, lⁱ tuṣt tā^oḡ^omeṣt tein ng^ok^kA^rin.» ställ i^o sārⁿam ni_{māḡḡ}^p^E. vuolgⁱ mēā^oḷtsa, viḷḷ^as puoḍi vūḡḅḅes oṽra pōrrōd. vūḍḅḅ^E viḷḷ^aṣes māin^aṣi, moḡt ställ^a niēḡḡḡ.

Staalō.

Oli ennen staalo ², varasti lapintytön vaimokseen. ³ (Tytön) veli tuli kotiin ⁴ ei(kä) sisar ollut ⁵ tuvassa. (Hän) lähti etsimään. Meni ja löysi(kin) sisarensa. Sisar oli yksin, staalo ei ollut talossa ⁶, (vaan) oli metsällä. Hänen piti ottaa sisarensa (sieltä pois). Sisar arveli, että staalo pitää tappaa. (Veli) meni illalla vesilähteen ääreen. Siellä oli vedenammennuspuukauha. Pani siihen ⁷ vettä jäätymään. ⁸ Sisar sanoi, että staalo tulee yöllä sinne tupaan. Staalo tuli illalla kotiin. Söi, rupesi nukkumaan, näki ⁹ unta, (että) ihminen tuli ja jäätyneellä kauhalla iski ¹⁰ (häntä) otsaan. Heräsi ja kertoi vaimolleen unensa, että hän näki unta ja uneksi, (kuinka) ihminen tuli (ja) löi otsaan jäätyneellä kauhalla. Vaimo sanoi: »(minä) p—nnan sinun unille(si), herkeä ¹¹ houkkimasta uninesi ¹².» Staalo ei puhunut mitään. Lähti metsään (ja) veli ¹³ tuli sisarensa luo syömään. Sisar kertoi veljelleen, miten Staalo näki unta. Veli

¹ eli -A^oḡḡs^s.

² Lappalaiselle vihamielinen väkevä olento, joka vaatii hänet tavallisesti kanssaan painimaan elämästä ja kuolemasta; voittaja saa haltuunsa toisen omaisuuden. — ³ vaimoksi. — ⁴ takaisin. — ⁵ ole. — ⁶ paikassa. — ⁷ sisään. — ⁸ kylmimään. — ⁹ näkee. — ¹⁰ antoi. — ¹¹ on sinulla. — ¹² h-misessä niillä unilla. — ¹³ veljensä.

vi^ll^a vuolqⁱ epèt kâlmîted kûu^sE. stáll puođi m^oāust, vūāđđiji. vu^oBB^E vi^ll^a puođi e^okkō u^zšē, kolla^t ū^sA. stáll^a kûl^ašti, ðlmqž puođi u^zšē. sōn kûl^ašti^o de vūžmm^ašđđi. lⁱkk^táll^a kà^oppjes: »k^oštsō, kûl, ðlmqž puođi. mēn kē^ltsōd, kī puođi.» k^oāv tsēāl^okk^a: »mēn jē^lttš, mēndiēt ā^okkad pā^oka^ok kē^ltsōd?» ū^s ā^ovi, ðlmqž ū^s tūš^olka tsq^ol^ođđi. stáll kūš^oBBi pā^ojel ū^sA, ðlmqž kē^lm^a kūu^sin ka^llō luqšⁱ. stáll kⁱrp (kē^lšⁱ) jē^onn^amā. te vuolqⁱ vi^ll^a vu^oBBi^ones m^oāust.

24.

o^ođlešt lⁱjje pārv, ju^okl^oE pēiv tšierstālle m^oš^ohed je^okk^oā jo ru^ošje, jeyā kul^odlam kō^oš^oki je^oņ^oš^oppzid. m^oš^omeš val^ope^o de lⁱjje tšierstōll^omēn, tintta^oše lⁱjje ru^oš^omēn. stālqž puođi^o de tierm vūš^ola sēpp^olāukas. pārv val^ope, kō^oš^o tšierast, tē^oi lāuk siž. tintta tšierstālle, te pu^ok mē^oņe lāuk siž. stālqž val^op^o de nā^olm tšē^oš^oti kⁱōd^oA, te vuolqⁱ

lähti jälleen jäädyttämään kauhaa. Staalo tuli takaisin (ja) rupesi nukkumaan. Veli¹ tuli yöllä ovelle (ja) kolkutti² ovea. Staalo kuulosti, (että) ihminen tuli ovelle. Hän kuulosti ja hävahti. Pudistelee³ vaimoansa: »Herää, kuule, ihminen tuli. Mene katsomaan, kuka tuli.» Vaimo sanoo: »mene itse, miksi eukkosi käsket katsoa?» (Staalo) avasi oven (ja) ihminen vetäytyi oven taakse. Staalo kurkisti oven yli (ja) ihminen löi häntä otsaan jäätyneellä kauhalla. Staalo kaatui⁴ maahan. Sitten veli lähti sisarensa kanssa kotiin.⁵

Oli kerran lapsia, (jotka) joka päivä laskivat mäkeä myöhään illalla ja melusivat eivätkä koskaan kuunnelleet vanhempiaan.¹ Kerran he [ottivat ja] olivat (taas) mäkeä laskemassa. Samalla tapaa olivat meluamassa. Staalo² tuli ja pingotti laukkunsa törmän alle. Ken lapsista³ laskei mäkeä, se (joutui) laukkuun. Niin he laskivat mäkeä ja kaikki menivät laukkuun. Staalo [otti ja] sitaisi (laukun) suun kiinni ja lähti kantamaan eukkonsa luo. Kan-

¹ Sisaren veli. — ² (prees.). — ³ Liikuttelee. — ⁴ kⁱrp lensi. — ⁵ takaisin.

¹ (oik.) äitiään ja hänen kumppaliaan (verbit osaksi prees.). — ² (de-minut.). — ³ Lapset ottivat, ken laskee . . .

kuõõp̄ped ä'k̄k̄es õrra. kuopp^I, kuopp^I, õr^ast̄i, tsëäl'kk^A: »pāra'i_pārvo, õrrve'itetā tāst, ke mōn vuulam vīd^a vārū tūõ'k̄ka pāš'k̄ed?» pārvo tsie'k̄k̄e: »õrrap.» te stālqž kōdd^Ast̄i lāuk^s pīē'it̄scoχsā, jē^Jttš vāp̄p̄z^Elī pāš'k̄ed. pārvo pa'it̄se jīē'it̄s'nez, ar̄v^alep̄pe, ēn^e viššim sōn mēn^l ko'kkās. ēžt pārqž tsëäl'kk^A: »kešt lī nīž^B^E, e'it̄^E līn lāuk tsāll^led kuūvōn, pīes-sōn līn mēādd urstēd?» ēžt pārqž tsëäl'kk^A: »mušt lī nīž^B^E.» niēdvōzōs tsëäl'kk^A: »mušt lī nēulvž. tīj^ge tsāll^estežžēd lāuk^A, mīj vāll̄p̄ep, kiēd'g'īd mīē'it̄ep sīz, te kōar^ast̄ep kīvōv^A. te jīē'j^jemān urstēp māust.» sīj vāll̄pe tsāll^e lāuk^A, ke^Jit̄še pu'k vuulās. sīj pīžj^e kiēd'g'īd lāuk'k̄e, kuōrrō kīvōv^A lāuk^A. pārq urstē māust, ēžt tsāll^me'it̄emes pārqž p^oāp̄p̄z, ij vūāll̄ttam urstēd. stāll^a puođ māust, tāv^eī lāukas, k^oāgast̄i lāuk^s, lōssān tšūt^I. tsie'k̄k̄^I: »pārvo pu'k lē pāš'kam lāuk sīz. pārva'i pārq, leppedā tešt?» jīē kuūttō. vuolq kuõõp̄ped ä'k̄k̄es õrra. puođ māust, tsëäl'kk̄ ä'k̄kes: »ä'k̄k̄^E ä'k̄k̄^E ä'k̄k̄^E, kōddvōst jēn^a šjāda pēāsta'kkieulīn.»

toi, kantoi, pysähtyi (ja) sano¹: »lapset hoi, lapset, oletteko alalanne tässä, kun minä lähden viiden vaaran taakse p—ntamaan?» Lapset sanoivat: »olemme». Staalo ripusti laukkunsa männynoksaan (ja) lähti² tarpeellensa. Lapset jäivät itseks^{een} (ja) arvelivat, (että) nyt se varmaan meni kauas. Yksi lapsista³ sanoo: »kenellä on veitsi, että viiltäisimme⁴ laukun halki (ja) pääsisimme juoksemaan pois?» Yksi pojista sanoo: »minulla on veitsi». (Eräs) tyttönen⁵ sanoo: »Minulla on neulanen. Kun te viiltänette laukun, (niin) me [otamme ja] mätämme sisään kiviä ja kuraisemme (laukun) kiinni. Itse⁶ juoksemme kotiin.» He [ottivat ja] viilsivät laukun (ja) putosivat kaikki alas. He panivat kiviä laukkuun, neuloivat laukun umpeen.⁷ Lapset juoksivat kotiin, (mutta) yksi sokea⁸ lapsi jäi ei(kä) voinut juosta. Staalo tuli takaisin, sieppasi laukkunsa, nosti laukkuaan: (se oli) hyvin raskas. Sanoi: »Lapset ovat kaikki p—ntaneet laukkuun. Lapset hoi, lapset, oletteko siinä?» Heitä ei kuulu. Lähti kantamaan eukkonsa luo. Tuli kotiin, sanoi eukolleen: »eukko, eukko, eukko, ripusta iso pata (tullelle)

¹ (prees.). — ² itse lähti kävelemään. — ³ lapsi (t. poikanen). — ⁴ »lienemme viiltää». — ⁵ -kōs -pa, -pä. — ⁶ emān -pa, -pä, juuri. — ⁷ kiinni. — ⁸ silmätön.

ḡ'k̄k̄^E k̄ōdd^Aḡḡi k^ureḡ'ttšōadv. k^ureḡ'tt tūāḡḡ^Iji, jē^Jttš k̄ōarnḡ reḡḡpen ḡt, vāl^aḡḡi reḡḡpenrāig^e miēḡḡ ten lāukvs: kuḡḡdon k^ureḡ'tt, ā'k̄k̄^Eḡḡes pu'k tšēḡmiv puoḡp. ḡ'k̄k̄^E tšēāl'kk^A: »mī tūḡḡ^E lēāi, pu'k mūḡḡ^E tšēḡmiv pūḡḡḡik k̄ieḡḡ'vujim!» ställ tšēāl'kk^A što: »jie mēn^a lēammaž pārḡ?» ställ puoḡḡi kē^Jtšsvd peḡ'ḡḡe. tāḡe pērtvḡt tiēḡḡ^A k̄ieḡḡ^E, kuḡḡdon k^ureḡ'tt liḡ mēnnam, ḡ'k̄k̄^Eḡḡes tšēḡmiv liḡ pḡāḡdam. ställ vuoḡḡ vāšt tḡ'kk^b pāriv ḡ'tsvd. sōn kōḡ^a, ḡḡt tšḡḡm^eḡḡemes pārḡž vādvz^A jo reā'kk^A. māna pāḡḡ^A. pārḡž tšēāl'kka: »tuḡḡā ḡ^Jtšḡm ja jānnam tḡ^a tḡḡben pḡāḡḡe.» ställ puoḡḡ, pē^e tḡv^ei ten pārḡ ja k̄ōpp^Eḡḡi tḡḡk̄anē, vuoḡḡ^I māust ḡ'k̄k̄es ḡḡra, tšieḡḡ^I ā'kk̄ses: »puḡḡim ēḡ^e tuḡḡe vēḡḡs vūāḡḡḡ^E.»

25. stāl^aḡ'k̄k̄^E.

te lēāi mḡḡ^ameš, k^oā'pp^Ijest la'ḡḡ^Iji (j^oāukⁱ) jḡ'ḡḡemmḡ'k̄k̄est k̄āḡḡes jo pḡḡḡ^e. mieḡḡḡest lāi stāl^a pēḡ'tt^A. stāl^a k̄ōdd^Aḡḡe ḡḡmiv,

vitsasangasta.»¹ Eukko ripusti pataranin. Pata alkoi kiehua, (Staal) itse kiipesi reppänälle ja tyhjensi reppänänreiästä² laukkunsa: pata (meni) halki ja (hän) poltti eukoltaan silmät tyyten.³ Eukko sanoi⁴ »mikä sinun oli, (kun) poltit minulta silmät tyyten kivillä!» Staal sanoi⁵, että: »eivätkös (ne) olleet(kaan) lapsia?» Staal tuli pirttiin katsomaan. Pirtti⁶ (on) täynnä kiviä, pata on mennyt halki, (hän) on eukoltaan silmät polttanut. Staal lähtee⁷ sinne taas lapsia etsimään. Hän kuulee, että yksi sokea lapsi kävelee ja itkee. Kuu paistaa. Lapsi sanoo: »tuolla, isäni ja äitini siellä tulta polttavat.» Staal tuli, sieppasi⁸ sen lapsen ja tappoi oitis, lähti takaisin eukkonsa luo (ja) sanoi eukolleen: »toinpas sinulle verestä lihaa.»

Staalon akka.

Sattuipa¹ kerran, (että eräältä) vaimolta hävisi matkalla² mies ja poika. Metsässä oli Staalon tupa. Staalot tappoivat³ ihmisiä,

¹ vitsasangoin. — ² -reikää myöten. — ³ kaikki. — ⁴, ⁵ (pres.). — ⁶ tässä pirtissä. — ⁷ lähti. — ⁸ vain sieppasi.

¹ Olipa. — ² kulkemamutkalla, s.o. matkalla jonnekin ja sieltä takaisin. — ³ (frekv.).

*kõäṣ meṇṇe sūjji pāḷḷka. teḷ stāl^a liḷje koḍdam soṇnai. nā de k^oāv
 vuolḷḷ ḍ^ottsod, vuaiēl, āldin. nīppḷpārā v^oālḷ miēḷḷēs. suṣt l^eai
 kuḷḷōs āl^a. sōn tiē^oḷḷōs māṣt tieḍ māḷp^E, meḷ lē mie^oḷḷṣṣṣt. sōn
 vuolḷ, vuolḷ tṣūṣ^okkāz miēḷḷ, pē^rtt^a kūṣṣlāi. sōn mēṇi^o ten pērt lu^ozz^a,
 ālḷōs tṣṣṇi^o, mēṇi^o siṣ. stālā^oḷḷ^E l^eai εḷḷō, ḷ^oḷmō vuoppḷiv l^eai pāṣḷimen.
 sōn āṣv^o tḷskānē, ṣtō tāt il^olā koḍḍ^opāḷ^oḷḷ^E. stālā^oḷḷ^E tsēāl^okk^a:
 »ō kūṣṣ^oṣ^o puoḍ^oḷ^o», jīē^oḷḷ^o vuoppḷiv pāṣḷ^a. sōn māka kūṣṣ^oṣ^ovēārāiv
 rāij^o. stālā^oḷḷ^okeṣt liḷje ḷ^oḷmō jō^oḷḷimen mie^oḷḷṣṣṣt. sōn tiē^oḷḷōs āētāl^o,
 ṣtō suṣt ḷ^oḷmō puoḍiṣe, pieṣṣe ten k^oā^oppi^o koḍped. ā jīē^oḷḷ^o ḷ^oḷmō vuoppḷiv
 ge pāṣḷ^a, te pāṣḷ pāṣḷ nūalḷst. k^oāv^a vūāṇ, tāt kāle il^ole koḍḍ^o
 kūṣṣ^oṣ^ovēār^a rāij^o. k^oā^opp^oḷ^ojest ḷāi pārāḷ ḷṣṣkeṣt. pārāḷēs pēij^o nīppḷ^o,
 jīē^oḷḷ^o tṣār^o pārv, pārāḷ pēāss^a reū^okkod. k^oāv tsēāl^okk^a: »pārāḷ
 seṣēm iḷ ḡra (māṣṣ^a), ḷ^oḷāḷn liḷḷim vijḡēd.» sōn v^oālḷ mēṇi^o pāriṇe*

kun¹ (nämä) menivät heidän taloon(sa). Nuo² staalet olivat tappa-
 neet heidät.³ No vaimo lähti etsimään, ajaen⁴ vaatimella. Rinta-
 lapsen otti mukaansa. Hänellä oli vireä vaadin. Mistä(pä) hän
 tietenkään tiesi, mitä metsässä on.⁵ Hän ajoi ajamistaan tietä
 pitkin, (kunnes) tupa tuli näkyviin. Hän meni tuvan⁶ luo, satoi
 vaatimensa (ja) meni sisään. Staalon akka oli yksin, ihmisen lihoja
 oli paistamassa. Vaimo⁷ arvasi heti, ettei tämä ollut⁸ kunnolli-
 nen paikka. Staalon akka sanoi⁹: »oo, vieras tuli» ja paistoi¹⁰
 (vain) lihoja. Hän muka laitto¹¹ vierasateriaa. Staalon akan mies-
 väki oli¹² kulkemassa metsällä. Hän tietysti viivytteli, jotta hänen
 miesväkensä tulisi¹³ (ja) saattaisi¹⁴ tappa tuon¹⁵ vaimon. Itse (hän),
 kun paistoi¹⁶ ihmisen lihoja, niin paistoi¹⁷ paistamistaan ja (välillä)
 nuolaisi¹⁸. Vaimo näki¹⁹, ettei tämä kyllä ollut²⁰ kunnollinen vie-
 rasaterian laittaja. Vaimolla oli lapsen sylissä(än). Antoi²¹ lap-
 selleen rintaa ja²² puristi²³ lasta, (jotta) se²⁴ alkaisi itkeä²⁵. Vaimo
 virkkoi²⁶: »lapsi ei ensinkään viihdy, minun pitää käyttää ulkona²⁷.»

¹ koska. — ² Ne. — ³ (dual). — ⁴ (adv.). — ⁵ mitkä — — ovat. — ⁶ sen
 tuvan. — ⁷ Hän. — ⁸, ⁹, ¹¹, ¹⁶, ¹⁷, ¹⁸, ¹⁹, ²⁰, ²³, ²⁶ (pres.). — ¹⁰ itse paistaa. —
¹² miehet olivat. — ¹³ (potent.). — ¹⁴ pääsevät. — ¹⁵ sen. — ²¹ Panee. — ²² itse.
 — ²⁴, ²⁵ lapsenon pääsee itkemään. — ²⁷ ulkona lienen käyttöä.

ðbyðs, mēni, āldās tšqūp̄li, tšr̄r̄^atē^u. āl̄b^A vāl̄b^A go tierral, te keṛres kuar^aji šglatst (šgalk āl̄n^e). stāl̄q̄^ak̄k̄^E te kul^aṣti, i^ut̄^Eli ðbyðs, te yr̄sīā^u. k^oā^upp^Ijest l̄ai k^oār^astak kēäss^Ijemnālla kēār̄ōv. ūr^It̄ṣti, ūr^It̄ṣti, te t̄āv^eli k^oār^astak̄k̄^E. k^oāv vāl̄p, n̄i^ubin tšēṣ^Il rāsta k^oār^astōḡ; stāl̄q̄^ak̄k̄^E kāvōq̄v rēvv̄i. sōn tšēttlōs āij^oni teṣt. ā k^oāv^a tet kēēr̄ō^An̄i k^okkās t̄i^{r̄}^aed jō^ut̄^Elōs āl̄vin. stāl̄q̄^ak̄k̄^E veļļⁱji epet miēļ^p^E, ūr^It̄ṣti, ūr^It̄ṣti, liē^ak̄k̄^E t̄āv^eli. k^oāv suorm̄i^v vā^zṣt̄; stāl̄q̄^ak̄k̄^E iṣṣ̄i kē^It̄ṣt. pel n̄ibes ō^utsli, te vū^l^{r̄}, jē^It̄ṣ tšū^{r̄}v̄ⁱji: »koļļiē^{r̄}nēibvž te kē^{r̄}pe tšū^hn̄ā pe^utē!» n̄i^u^E pel keṛresliē^ak̄k̄^E tšū^hkk̄ti, sē^m^ana vgl l̄ai mēⁿ^v k^oāpp̄i sēāl̄ōa. nu^ut̄ⁱ pū^utrē^u, i^u ni ē^lam. k^oāv puo^uð m^oāust, māiⁿṣti, štō sū källaz jo p̄^{r̄}^e li^uje ko^uvam stāla.

Hän [otti ja] meni lapsineen ulos, meni, päästähytti vaatimensa (ja) lähti laukottamaan. Vaadin kun [otti¹ ja] lähti² laukkaamaan, niin ahkio kolisi lumikamaralla. Staalon akkapa kuulosti, ilmestyi ulos ja lähti³ juoksemaan perään. Vaimolla oli kaariste⁴ laahautumassa⁵ oikosenaan.⁶ (Akka) juoksi⁷ juoksemistaan perässä ja tarttui kaaristeeseen. Vaimo [otti ja] löi kaaristeen puukolla poikki; staalon akka lennähti kumoon. Hän tietysti viipyi siinä, mutta vaimo⁸ kerkesi laukottaa kauas nopealla vaatimella. Staalon akka karkasi taas perään, juoksi juoksemistaan jäljestä (ja) tarttui liekkoon.⁹ Vaimo viilsi sormet poikki; staalon akka kaatui istualleen, mutta¹⁰ vetäisi¹¹ puukkonsa, sinkosi (sen ja) huusi¹²: »kultateräpuukkonen, lennäpä hanhen takapuoleen!» Puukko töksähti¹³ ahkionliekkoon, oli vähällä mennä vaimon selkään. Niin (hän) pääsi¹⁴ pakoon, (akka) ei saavuttanutkaan. Vaimo tuli takaisin (ja) kertoi, että staalot olivat tappaneet hänen miehensä ja poikansa.

1, 2, 3 (prees.). — 4 nuora, jolla tavarat köytetään ahkioon. — 5 vedetyksitulemistapaan. — 6 (siis ahkion perässä, lumessa). — 7 juoksutti, j. — 8 v. se. — 9 ahkion selkänojaan. — 10 vain. — 11 etsi (mom.). — 12 h. itse. — 13 t. vain. — 14 päästättikin.

26. *Pičšš¹k^oāmmi²mērōšt.*

Kuāšš³jaū⁴rredōšt jā⁵š⁶teļle jielē. sišt ļāi Vāš⁷kemvierōšt kuā⁸tt. kāl⁹sāšt ļāi pā¹⁰r¹¹ē, stā¹²l¹³mstāla li¹⁴j¹⁵e pgedam sū ol. so¹⁶našt l¹⁷ai pi¹⁸jōm le¹⁹tt, e²⁰tt²¹e Pičšš²²k²³oāmmi²⁴mēr²⁵ašt²⁶ so²⁷i kē²⁸l²⁹ā³⁰v k³¹o³²ā³³und³⁴ttōd. stā³⁵lmstāll³⁶a v³⁷o³⁸ālp³⁹ tšō⁴⁰gū⁴¹lō⁴²di prōstai ō⁴³lmžēn vū⁴⁴ōšš⁴⁵ōn. nā⁴⁶de sār⁴⁷l, štō⁴⁸ tieztiezzā gē⁴⁹lak puā⁵⁰tted ja tientien⁵¹nā pēiv. sōn puō⁵²di m⁵³o⁵⁴āust, m⁵⁵ain⁵⁶ašt⁵⁷i kāl⁵⁸l⁵⁹sēž⁶⁰že, tin⁶¹itinttā sōn vuō⁶²ņ ol⁶³mō. ja puk m⁶⁴ain⁶⁵št⁶⁶i, mo⁶⁷xt l⁶⁸ai jo. kāl⁶⁹l⁷⁰sāž kē⁷¹j⁷²i, li⁷³ā šurr⁷⁴ ō⁷⁵lmāž. sōn sār⁷⁶i, štō⁷⁷ sū miē⁷⁸l⁷⁹ōšt i⁸⁰ ō⁸¹r⁸²ōm šurr⁸³a. kāl⁸⁴l⁸⁵sāž pā⁸⁶kk⁸⁷l vāllad s⁸⁸i⁸⁹l⁹⁰ā⁹¹luō⁹²di⁹³v vārās. nā⁹⁴jo li⁹⁵ šurr⁹⁶a stā⁹⁷lmstāll⁹⁸a, sōn pē⁹⁹āss¹⁰⁰ tō¹⁰¹l pā¹⁰²ttōd, tō¹⁰³l i¹⁰⁴ ni tšū¹⁰⁵gū¹⁰⁶lō¹⁰⁷d (pā¹⁰⁸r¹⁰⁹ē). stā¹¹⁰lmstāll¹¹¹a s¹¹²i¹¹³l¹¹⁴ē¹¹⁵luō¹¹⁶di¹¹⁷v i¹¹⁸ vuō¹¹⁹ņ lō¹²⁰mō¹²¹d, te pā¹²²ts¹²³a. sōn vuō¹²⁴ļ ge miē¹²⁵r¹²⁶r¹²⁷pe¹²⁸v puō¹²⁹di, sār¹³⁰vā vgl v¹³¹o¹³²āp mē¹³³l¹³⁴dēs. stā¹³⁵lmstāll¹³⁶a kollāi, ū¹³⁷u¹³⁸r¹³⁹ē¹⁴⁰stāll¹⁴¹a tō¹⁴²b¹⁴³ben Pičšš¹⁴⁴k¹⁴⁵oāmmi¹⁴⁶mēr¹⁴⁷ašt¹⁴⁸. te sōn v¹⁴⁹o¹⁵⁰āp mē¹⁵¹ņl ā¹⁵²lda, sār¹⁵³všes tšē¹⁵⁴ņl t¹⁵⁵ā¹⁵⁶b¹⁵⁷lā. jē¹⁵⁸ttš v¹⁵⁹o¹⁶⁰āp

Tuohikenkämorosto¹.

Kuašš-järven rannalla eleli asukkaita. Heillä oli kota Vaskemharjulla. Ukolla oli poika, ja staalo vainosi tätä.² Heillä oli tehtynä sopimus³, että heidän tulee kohdata toisensa Tuohikenkämorostossa. Staalo [otti ja] näyttäytyi ensin tavallisena ihmisenä. No niin (hän) puhui, että sinne ja sinne sinun pitää tulla sinä ja sinä päivänä. Poika⁴ tuli kotiin (ja) kertoi äijälle⁵, (että) sen- ja senlaisen ihmisen hän näki. Ja kertoi kaiken, niinkuin asia oli.⁶ Äijä kysyi, oliko⁷ iso ihminen. Hän sanoi, että hänen mielestä(än) ei ollut iso. Äijä käski (hänen) valaa varalta hopealuoteja. Jos⁸ staalo on iso, (niin) poika saattaa⁹ silloin ampua¹⁰ ei(kä)¹¹ näyttäydy. Staalo ei voi taikoa¹² hopealuoteja; siis (pyssy) laukeaa. Hän lähti, kun määräpäivä tuli, (ja) vielä hirvaan otti mukaansa.¹³ Staalo kuului¹⁴ (jo tulleen), se vihelteli¹⁵ siellä Tuohikenkämorostossa. Poika [otti ja] meni lähemmäs¹⁶ (häntä kohden ja) satoi hirvaansa

¹ Morosto = koivuvyöhyke tunturilla tai korkea vaara, jonka laki on tunturikoivikon peittämä. — ² (oik.) olivat nostaneet staalon hänen päälleen. — ³ Heillä (s.o. pojalla ja staaloilla) oli pantuna liitto. — ⁴ Hän. — ⁵ (deminut.). — ⁶ miten jo oli. — ⁷ (prees.). — ⁸ No kun. — ⁹, ¹⁰ hän pääsee ampumaan. — ¹¹ eikä silloin. — ¹² lumota. — ¹³ (arv. taakkaporoksi). — ¹⁴, ¹⁵ (prees.). — ¹⁶ Hän meni lähelle.

pej'ullōdi. sōn vūāñ^a, štō stālmstāll^a li₁ tšū₁ šur^a. tēt nōryā_D, štō
 ij val puqde he₁βōmskiē'p̄p̄r. stālmstāll^a puo₁đ ū₁plā sū o₁rra, tšē₁lmī
 jōry^al₁; sōn v^oāl_p p^oāijⁱ rā_Dva. stālmstāll^a kē₁'tš₁ kāv_Dva, tšū₁ā₁r₁v₁'ji:
 »pāij nu₁βēš!^a» sōn tšū₁ā₁r₁v₁'ji vū₁šš^a: »mān₁cas li₁ ē₁utin luod₁in jā₁m-
 mam, jā₁māk val to₁ngi*.» su₁ñne v₁r₁ pē₁l^attōssōn, ū₁r₁štī, sū miē₁lōšt
 mātō miē₁l_p^E pu₁at^A. sōn nūt₁ tšō₁ū₁gā ū₁r^Jtš₁ ge sār₁ves ij tū₁ā₁r₁ēskua₁ttam
 miē₁l_p^E, te kē₁'tš₁. sōn v^oāl_p tšū₁ā₁r₁v₁'gi, jē₁'tš₁ epet ū₁r₁štī. sū miē₁lōšt, mātō
 miē₁l_p_Dēya pu₁at^A. sōn nūt₁ kō₁'kkās ū₁r^Jtš₁ ge jē₁sk₁' kol^ajemen. sōn
 v^oāl_p vuol₁g vāst kiē₁'tš₁va stālmstā^a. mē₁v₁, tēt nu₁'tš₁ l₁'āi kāv_Dva,
 mo₁ž₁ vū₁ššōn kē₁'tš₁. stālmstā₁lāšt lei la₁ū₁'kk^A lu₁ñ^e. sōn v^oāl_p
 tšē₁γ₁γ₁ stālmstā₁la, rō₁gg₁, lō₁g₁ē₁piē₁šš₁id p₁ñ₁'i jē₁ñnam₁ā₁ū₁ba. vā₁p₁p₁z₁^E li
 m^oāust, puo₁đⁱ m^oāust nu₁ββ pē₁v. nūt₁ i kō₁pp^I tē₁n stālmstā₁lā.

tänнемäs. Itse [otti ja] piiloutui. Hän näki¹, että staalo oli²
 hyvin iso. Se vihelteli, kun³ (muka) painitoveri ei vielä tullut.⁴
 Staalo tuli likemmäs häntä kohden (ja) kääntyi päin⁵; hän [otti
 ja] ampui (staaloa) rintaan. Staalo kaatui selälleen (ja) huusi:
 »ammu toistamiseen». Hän huusi vastaan: »moni on kuollut yhdellä
 luodilla, kuolet vielä sinäkin.»** Häntä rupesi pelottamaan⁶, (hän)
 lähti juoksemaan; hänestä tuntui aivan kuin (staalo) tulisi jäljestä.⁷
 Hän juoksi niin kovasti, että⁸ hirvas ei ruvennut kestämään perässä,
 vaan⁹ kaatui. Hän [otti ja] pisti (sen kuoliaaksi), itse lähti taas
 juoksemaan. Hänestä tuntui aivan kuin (staalo) tulisi juuri jäl-
 jessä. Hän juoksi niin kauas, että¹⁰ (staalo) herkesi kuulumasta.
 Hän [otti ja] lähti takaisin¹¹ katsomaan staaloa. Meni, (niin) se
 oli selällään, niinkuin¹² ensin kaatui. Staalolla oli luona(nsa) laukku.
 Hän [otti ja] hautasi staalon, kaivoi (ja) pani (maa)hauta_n nila-
 tuohia.¹³ Lähti kävelemään takaisin (ja) tuli toisena päivänä kotiin.
 Niin (hän) tappoi¹⁴ sen staalon.

* eli: »mañ₁csēšt li₁ ē₁utin luod₁in pē₁'tš₁ā₁r₁v₁'gi tšā₁'p̄p̄m, tšā₁'p̄p̄v val
 tšū₁tš₁».

** eli: »monelta on yhdellä luodilla peräreikä mustunut, mustuu vielä si-
 nultakin».

¹, ², ⁴ (prees.). — ³ että. — ⁵ silmin. — ⁶ Hänelle lankesi pelotukseksi. —
⁷ hänen mielestään aivankuin tulee jäljestä. — ⁸, ¹⁰ kun. — ⁹ niin. — ¹¹ taas.
 — ¹² miten. — ¹³ s.o. ruumiin alle ja päälle. — ¹⁴ tappoikin.

te moʹtmeš Prokpì vuolçʹ pòrjʹēštēd rāst^A Varjēvuon^a. te stāḷ^{em}-
stāll^a de liḡ puāʹttam veḡnsā, ištōm liḡ mǝ́h́geʹttšv kēivkeʹpprin.
kērr^a piēāc^Acōs sam^{ai} lʹai. ā Prokpì lʹai tšūt tūōštvt pòrjʹēštēd. nūīt
pòrjvst, olsišt tšāʹttš ij puođe veḡn^asā. stāḷmstāll^a pēḷ^astāll^a; siḡ Prok-
peiḑḑe arēāláḑpe, mēndiēt mišt vēnōs liḡ tšūt pēḷ^a ḡḷḡ. no siḡ je
ni mǝ́h́nez. te siḡ pòrjʹēšte rāst^A vuon^a. pūḑ^{ḷte} riḑḑō. stāḷmstāll^a
k^aaācōḑḑi mānūgeʹijvst, te tšēāḷ^{kk}^A: »kēras Prokpì pòrjʹēštēd, mōn_eškē
pēḷ^astēḷḷim.» te siḡ emǝ́n tied^ašte, štō mēndiēt lʹai vēnōs pēḷ^a ḡḷḡ.
sōn tešt māin^ašti, štō kōz jōʹtt^A. sōn_ḡ^{ḷte} sārì tešt, e^{ḷte} āḡ Kānn-Ō^{ut}
puāʹtt^A suḡn χεḷḷāv tiētiennā pāḷ^ḷka jo tiētiennā pēiv_di tšiessiḑ
puk pḷi, kon_āiḡ^E kēḷḷāv so^{ai} kāunḑ^{ttv}. te sōn vāḑḑzḷi tešt. tuk_ḡ^{ḷte}
sārī^ō Kānn-Ō^{uu}le, štō tintintḷ ḷtmǝ́ž tū kōʹttšāi tiētiennā pāḷ^ḷka.

Prokofi ¹ lähti kerran purjehtimaan Varankivuonon poikki.² Staalo oli ³ tullut (salaa) veneeseen (ja) istunut perään kaihtolakki päässä.⁴ Oli perin kova tuuli, mutta Prokofi oli hyvin rohkea purjehtimaan. Niin purjehti ⁵, (että) vähältä vesi oli tulla ⁶ veneeseen. Staalo pelkäili ⁷; Prokofi tovereineen arveli ⁸, (että) miksi meidän ⁹ vene(emme) on (niin) kovin perällä(än).¹⁰ No, he eivät (olleet) millänsäkään.¹¹ Niin he purjehtivat poikki vuonon. Tulivat rantaan. Staalo kohottautui perältä ja sanoi ¹²: »kova (on) Prokofi purjehtimaan, minä vallan pelkäilin.» Silloin he vasta saivat tietää, miksi ¹³ vene oli perällään. Hän siinä kertoi, minne matkasi.¹⁴ Hän näet puhui siinä, että tulcoon ¹⁵ Kann-Uula ¹⁶ painimaan hänen kanssaan siihen ja siihen paikkaan sinä ¹⁷ ja sinä päivänä, ja tunninkin määräsi ¹⁸, mihin aikaan heidän piti ¹⁹ kohdata toisensa. Sitten hän lähti kävelemään siitä. Toiset ²⁰ sanoivat ²¹ Kann-Uulalle, että »sen-

¹ Eräs entispolven kolttia. — ² (Ruijan puolelta Petsamoon). — ³ on. — ⁴ kaihtolakein (k-l:lla tarkoitamme näkymättömäksi tekevää lakkia). — ⁵, ⁷, ¹², ¹⁹ (pres.). — ⁶ ei tule. — ⁸ arvelevat. — ⁹ meillä. — ¹⁰ s.o. peräpaineissa. — ¹¹ minäänkään. — ¹³ että m. — ¹⁴ että m. matkaa. — ¹⁵ anna tulee. — ¹⁶ (eräs Petsamoon siirtynyt porolappalainen). — ¹⁷ ja sinä. — ¹⁸ kellon (pl.) kaikki pani. — ²⁰ Nuopa. — ²¹ puhuivat.

Känn-Öul tiētlōs vūšl̄g^A. tuk_ā'tte sar̄nō, štō »šurr^a l̄'ai ðlmāž, moxt̄ ton piēfē^eāk tein?» sōn vāl^p vālai s̄l̄bluodid; jos šurr^e li^u de sōn pēäss pā^Jttšv; s̄l̄bluodid tiētlōs ij vuāi^E lōnmāv. te sōn vuol^g, vuol^g tō^hkk^o, koz gēl̄. sōn mēni s̄ēm^anā oū^vol, pe^lttlōdi kie^hje tūš^hkkō. l̄'ai, l̄'ai, te stālmstāll puo^h, šōrāt ðlmāž, ūf^gstōlad, v^oāvz^Jttš. »ij val Känn-Öul pō^gð^e, kū^hkkēbā ja^hkk^A.» te v^oāvz^Jšⁱ, v^oāvz^Jšⁱ, ā^lp^Elā puo^h, sū q̄ra tšēlm̄i pō^hlō^vðⁱ, te Känn-Öul p^oā^ji. stālmstāll^a i^hte kē^Jttšⁱ, tšē^lkk^A: »pā^jp nu^vēš.» Känn-Öul tšē^lkk^A: »māncas lē ēutin luod̄in jāmmam, jā^māk val tō^hgi.» sōn tō^lskāni ū^Jtšⁱ jā^lmā^vz̄ vuzr̄nted. stālmstāll^a tāv^ett̄ pō^hkk^Anā^g lūš^ll^A pū^jjel iē^jjos. Känn-Öul ge tšē^gstā^vtt^A, te rāst^A pō^gayā^v rē^vv^l. Känn-Öul l̄'ai ā^vp^pðlmāž. jos ā^vp^ptāv ðlmāž, tē^hzkāni l̄'ai j^oāmas lūš^lted. te stālmstāll^a ij ni sārⁿōm jā^lmā^vz̄z̄v, e^vttē^go ij kō^vdam

ja senlainen mies kutsui sinut siihen ja siihen paikkaan.» Kann-Uula tietysti lähti.¹ Toiset sanoivat², että »iso oli mies, miten sinä piisaat hänelle?»³ Hän [otti ja] valoi hopealuoteja. Jos on iso, niin hän saattaa ampua⁴; hopealuoteja (se) tietenkään ei voi taikoa. Niin hän lähti, lähti sinne, minne piti. Hän meni vähän ennen (määräaika ja) piiloutui kiven taakse. Oli aikansa⁵, niin tuli staalo, kookas mies, vihelteli⁶ (ja) asteli.⁷ »Ei vielä tule Kann-Uula, kauanpa viipyy.»⁸ Asteli astelemistaan, tuli likemmäs, käännähti häneen päin⁹, ja Kann-Uula ampui. Staalo lyyhistui istualleen (ja) sanoi¹⁰: »ammu toisen kerran.» Kann-Uula sanoi¹¹: »monet ovat kuolleet yhdellä luodilla, kuolet vielä sinäkin.» Hän juoksi samassa tiedustamaan¹² (staalon) tavaroita. Staalo tarttui (häntä) vyöhön ja¹³ koetti¹⁴ paiskata¹⁵ ylitseen. Kun Kann-Uula ponnisti¹⁶ (vastaan), niin vyö katkesi.¹⁷ Kann-Uula oli väkimies. Jos (oli) heikompi mies, (niin) siihen¹⁸ olisi kuoliaaksi paiskannut.¹⁹ Staalopa ei ilmaissutkaan²⁰ tavaroitaan, koska²¹ (Kann-Uula) ei tappanut

1, 6, 7, 10, 11, 16 (prees.). — 2 puhuivat. — 3 »pärsjät» sen kanssa. — 4 pääsee ampumaan. — 5 Oli oli. — 8 katoaa. — 9 p. silmin. — 12 *vuzr̄nted* (alk. vannottaa) kovasti tiedustaa. — 13, 14, 15 kun paiskaa (oik. laskee). — 17 kirposi poikki. — 18 »siihenkhän». — 19 oli paiskata. — 20 puhunutkaan. — 21 että kun.

vu^oχ̄ēšet, mez m^oānī. tešt ā^otte sōn val sārī, oū^pl^o go vōše j^oām:
»pīj)D Gēlak mū jēnnam(aū^oda, jⁱek Gē^a kuəððed kārñōzzid kieškēD.
Kānn-Ū^ol nuīt^o i tūðjī. nuīt^o i kōpp stālmstāl^a.

28.

mo^ott^omes pāede N^oaū^odam sām^elā ōl stālmstāl^a, kōl^omēš. kuəut
vu^oz^a kō^opp^l, pāijj^o kuχ̄l^o vu^oz^a. kūā^olmaeš puoðⁱ vūš^oχ̄sōn, stāll^oe-
Dšuo^or^ov^ou^oim. sōn vūš^om^ašⁱ ten, sušt l^eai peš^s^A mīē^lp^e. sōn ge
peš^s^os lievneškuoð, te lāštē^l ā^okk^oši, kun o^ora i^o vūō^oD^ož^ov, i^o tī^ol^o
īgā tō^okk^o. tīē^ott^os vūš^oχ̄s^A lōmāi (peš^s^A). mo^ott^omes ge tīē^oppāl kīē^or-
šet, lāštē^l tšē^oδ^a kīē^ott^okēāmman. no sōn i^o kō^oz^ol^o tienā^ov, yr^ostī māus^ot,
ūr^ol^ol^o pā^oū^ol^o kūš^ost^omā, te kāi(g)l^oji. tešt o^ol^omō vūš^om^aše^o de pūš^otte;
vūš^oχ̄s^A i^o ēš^olam, te vuol^oē mēā^oDD^A, te vūš^oll^o val, tšuo^oz^ovāi ā^otte^o, štō
N^oaū^odam sū^ol^o il^o lū^ož^oē jā^onā^ov kō^ol^omō^oD (vī^ottō^oD) sū^oō^ovō^oD.

oikealla tavalla¹, vaan² petti. Siinä hän puhui vielä, ennenkuin perki kuoli: »sinun pitää panna minut [maa]hautaan, et saa jättää kaarneiden revittäväksi.»³ Kann-Uula tekikin niin. Siten (hän) tappoi⁴ staalon.

Kerran nostatettiin¹ (erään) Näytämön lappalaisen kimppuun² staalo kolmasti. Kaksi kertaa (hän) tappoi (staalon), ampui kummallakin kertaa. Kolmannesti (se) tuli terässarvisen sonnin haamussa.³ Hän huomasi sen; hänellä oli pyssy mukana. Kun hän alkoi ladata pyssyään, niin laastukki juuttui (piippuun) ei(kä) inah^otanut⁴ minnekään päin, ei sinne eikä tänne. Sonni tietysti taikoi (pyssyn). Kun⁵ (hän) painahutti⁶ kiireissään, (niin) laastukki (meni) läpi kämmenen. No hän ei (kyennyt) mihinkään enää, (vaan) lähti juoksemaan kotiin(sa), juoksi kotinsa näkymiin ja pökertyi.⁷ Siitä ihmiset huomasivat ja tulivat (apuun); sonni ei saavuttanut, (vaan) lähti pois ja manasi vielä, huusi⁸, että Näytämön kylä ei tulisi olemaan⁹ kolmea (viittä) savua¹⁰ isompi.¹¹

¹ oikein. — ² miksi. — ³ k—ille repiä. — ⁴ tappoikin.

¹ nostattivat. — ² päälle. — ³ sonnina, terässarvin. — ^{4, 6, 8} (prees.). —

⁵ K. muutamasti. — ⁷ p. kalveten (verenvuodosta). — ⁹ ei liene. — ¹⁰ (siis perhekuntaa). — ¹¹ enempi.

29. tšúðð^e.

1. tšúðð^e puoðⁱ Anrã, Anręst valpe vüä'p̄paz. vüä'ł̄ge tšüäigäle vuazlãs Pa'łtšjiejò^uγγ^a, K'ëäǖñaz s̄jĩd^a koḡḡped. püä'ł̄te moḡ'ltam saḡj̄w ðnn^a ḡrrw, p̄j̄je pu'k s̄v^eł̄kēz äł'tta. ten y'nn püä'ł̄w'ł̄te ten s̄v^eł̄kē(ä'ł̄)^E. ä'ł̄tt puk puołⁱ. j̄je ni pięssam ten vuaz^a K'ëäǖñaz s̄j̄ĩd^a koḡḡped.

2. nuḡḡ(v)vuaz^a vüä'ł̄ge kēässa vęñn^as̄ivuw^oim Anarj̄awur miēł̄p̄^I. te šęddł̄ kęrr^a pej̄v̄p̄äštł̄k. te vuq'ppes tsēäl'kk^A šür^vmḡzzin: »vüä'ł̄gep s̄üðł̄gä riḡḡḡ. toḡḡben le j̄ęnnł̄ muarj̄e». te s̄i vüä'ł̄ge riḡḡḡ. te jaḡš̄e piḡł̄š̄ez ḡł̄nēz ge lei tšüł̄ p^oä'kas, te meḡne jo küäððe vüä'p̄paz tēz vęñn^as̄i lwz^a ja küäððe ēut vāut^A. te vuq'ppes tsēäl'kk^A: »mäj̄w tón tást̄ j̄auti ḡḡ'k, mēn puarj̄āb tón_še muorj̄id vüä'p̄pww. jo kōz mōn tást̄ šęddam. mōn kuiḡin jem vuāł̄g^e ni_kōz tást̄.» te vāutōž mēnł̄ tšōraḡēällä. te sōn vuq'ppes äł̄gⁱ tšęn^aēv vęñns̄iv pu'k ke'ł̄tsł̄ḡzi. kiēr^añi, te soł̄li tāväs vęñns̄ivuw^oim. t̄v̄ven sōn ḡr^ai, e'ł̄te sergā s̄j̄

1. Vainolaiset tulivat¹ Inariin, ottivat Inarista oppaan. Lähtivät hiihtäen² alas Patsjokea, tappaakseen Kōnkään³ kylän (väen). Tulivat muutamaan paikkaan olemaan (siellä) yötä (ja) panivat kaikki suksensa aittaan. Sinä yönä sytytettiin⁴ tuo⁵ suksiaitta palamaan. Aitta paloi kokonaan. Eivät päässetkään sillä kertaa Kōnkään kylää tappamaan.

2. Toisella kertaa (vainolaiset) lähtivät kesällä venein (kulkemaan) Inarijärveä myöten. Tuli⁶ kova päivänpaiste. Opas sanoo päällikölle: »Lähtekäämme⁷ saareen, rantaan. Siellä on paljo marjoja.» Niin he lähtivät rantaan. Riisuivat vaatteensa yltään, kun oli hyvin lämmin, menivät ja jättivät oppaan siihen veneiden luo ja jättivät yhden vartijan. Opas sanoo (vartijalle): »Mitä sinä tässä turhaan olet, mene mieluummin sinäkin marjoja poimimaan. Minnepä minä tästä päädyn⁸, minä en kuitenkaan lähde tästä minnekään.» Vartija⁹ menikin syrjään. Opaspa¹⁰ alkoi sitoa kaikkia veneitä peräkkäin. (Kun) kerkesi (työstä), niin souti ulapalle veneineen. Selällä hän

¹ vainolainen tuli. — ² (adv.). — ³ s.o. Kolttakōnkään. — ⁴ sytyttivät. — ⁵ se. — ⁶ syntyi. — ⁷ lähdemme. — ⁸ synnyn. — ⁹ (deminut.). — ¹⁰ Niin hän opas.

vũžmm^ašá'ite. te vũžmm^aše tǎðven vὲh̄n̄s̄iv̄, pũž'ite riððð. il_ε ni vug'ppes, ni je lá ni vὲh̄n̄ðz. su'it^Ale vāut^A ðl̄, te tsěäl'kk^A šūr^mm̄s̄ (tšũð^eo'r'is̄): »mǎjð t̄on rὲš̄eik̄ tǎšt, ko lũš̄lik̄ vũž'p̄p̄z mēāddā?» te tšũð^eo'r'is̄ āl̄q̄ⁱ tšũžr̄vāð vũž'p̄p̄z riððð: »jos puada'k m^oāust riððð, m̄on kē'ttam χ̄ū'ì ja jē'it̄šan pǎš̄lem ōydam kὲððzðð.» vug'ppes ī_ni puat̄tam riððð. tšũðo'r'is̄ su'it^Al̄i, tǎv^el̄i vāut^A kuəw̄t̄ jũš̄l̄ā, r̄o'it̄'ji kuūðon. te āl̄q̄e tǔarr̄ðð kὲšk̄n̄z, k̄ðð^AJ̄t̄š̄ed̄ kũž̄im̄ kuəim̄z. pu'k k̄ðð^AJ̄t̄š̄e jo jañme tēz. te tēz_i pũðⁱ tēn vuzr^a mǎj̄l̄^E.

3. kualmad vuzr^a vũž'q̄e epet vuzlās Pa'it̄š̄ej̄o'γγ^a, k̄o'p̄ped̄ K'ěäũ'j̄p̄z s̄j̄d^a. sišt̄ lei vug'ppes ān^ar̄q̄ž̄ s̄āmm^el̄w̄ž̄. pũž'ite pu'k vuzlās kuoš̄k̄l̄ð_de jāȳj̄v̄ð εt m̄ān̄št̄ s̄ā K'ěäũ'j̄p̄z lũð̄B̄bal̄ r̄āj̄j̄n. te si' j̄č̄e tiq̄'ttam̄ ēut̄ K'ěäũ'j̄p̄z kuoš̄k̄^A. te p̄q̄āðesk̄ũž'ite ālda kuoš̄k̄^A, k̄oll̄e'ješ̄kuoðⁱ k̄uoš̄k̄^Ak̄āmmam. te k̄ē'it̄š̄v̄l̄ tšũð^eo'r'is̄^o: »mi tē't̄ k̄oll̄āj̄ t̄o'v̄ben?» vug'ppes tsěäl'kk^A suñ̄ne: »tē't̄ l̄i tē't̄, š̄to s̄q̄l̄^E jo saũ'j̄^e

viivähti¹ (nähdäkseen), pianko² he huomaavat (tapahtuman). (He) huomasiivatkin veneet selällä (ja) tulivat rantaan. Ei ollut³ opasta, ei ollut veneitä. Suuttuivat vartijaan ja päällikkö sanoi⁴: »mitä sinä puuhasit tässä, kun päästit oppaan pois?» Päällikkö alkoi huutaa opasta (tulemaan) rantaan: »jos tulet takaisin rantaan, (niin) minä keitän puuron ja annan (sinulle) oman lusikkani puuron syöntiin.» Opas ei tullut⁵ rantaan. Päällikkö suuttui, tarttui vartijan molempiin jalkoihin (ja) kiskaisi (hänet) kahtia. Sitten (vaimolaiset) alkoivat tapella keskenään, surmata toinen toisiaan. Tappoivat kaikki ja kuolivat siihen. Niin loppui⁶ matka sillä kertaa siihen.

3. Kolmannen kerran he lähtivät taas alas Patsjokea tappaakseen Kōnkään kylän (väen). Heillä oli inarinlappalainen opas. Tulivat alas koskia ja järviä (myöten) yhtä menoa aina Kōnkään lompolaan⁷ asti. Vain⁸ Kōnkään koskea he eivät tietäneet (olevan). Alkoivat lähestyä⁹ koskea (ja) kosken pauhina rupesi kuulumaan. Päällikkö kysäisee: »mikä se sieltä kuuluu?» Opas sanoo hänelle: »se on sitä, että suola- ja makeavesi yhdessä¹⁰ tappelevat ja se polt-

¹ oli alallaan. — ² että pianko. — ³ ole. — ⁴ sanoo. — ⁵ tullutkaan. — ⁶ loppuikin. — ⁷ s.o. jokijärveen. — ⁸ Yhtä. — ⁹ tulla lähelle. — ¹⁰ yhteensä.

εχ̄λ̄σεζ τ̄ο̄αρραβ̄ jo tet p̄ōā̄l̄b̄^A puk ja'kk̄(ōl̄m̄in̄ t̄š̄ēl̄m̄id̄.» t̄š̄ū̄d̄eōr̄l̄š̄
t̄š̄ēāl̄'kk̄^A: »mōz̄t̄ mī ē̄ne āl̄ē̄p̄e?» vua'ppes t̄š̄ēāl̄'kk̄^A: »ē̄ne fēt̄'f̄l̄j̄ē̄pet
pu'k mōš̄ks̄q̄ k̄^oa'lt̄š̄d̄'tt̄ōv, tāss̄i'ž̄ze_{go} mī r̄ā̄le m̄ē̄nn̄o'p̄.» te s̄on̄
t̄š̄ē̄n̄i puk v̄ē̄n̄^aš̄id̄ ke'l̄t̄š̄l̄ō̄γγ̄i jo sīj̄ puk k̄^oa'lt̄š̄ē̄'lt̄e, ā t̄š̄ū̄d̄^or̄l̄š̄ l̄'āi
ten š̄e v̄ē̄n̄s̄ešt̄, košt̄ vua'ppes. te vua'ppes vuoq̄ḡi l̄ū̄š̄l̄ē̄d̄ v̄uā̄l̄ās
kuošk̄^A. s̄ū̄γγ̄^ol̄i p̄īras, te lu'p̄p̄ž̄'ji m̄ā̄em̄ūs v̄ē̄n̄š̄id̄ ō̄dašt̄ v̄uā̄l̄ās.
te j̄ē̄'lt̄š̄ s̄ū̄γγ̄^ol̄i vua'ppes j̄iē̄j̄j̄os rēd̄^Al̄ā. m̄ē̄n̄š̄kuoq̄d̄i ā̄lda m̄ā̄em̄ūs
ka'l̄l̄'j̄ā kuošk̄n̄ē̄š̄l̄ka. te ā̄r̄ēs̄ muōrt̄ōst̄, j̄ē̄'lt̄š̄ n̄ū̄l̄'k̄k̄i (n̄ū̄š̄k̄i) r̄j̄d̄v̄ō.
t̄š̄ū̄d̄^or̄l̄š̄ te k̄ū̄l̄^aš̄l̄i, ā̄v̄āst̄ k̄ā'lt̄^Atm̄ō̄z̄z̄os, k̄išt̄ad̄, t̄ā̄le vua'ppes rēd̄d̄āšt̄.
t̄ā̄v̄^ol̄i s̄ā̄l̄'lt̄s̄ō̄q̄bb̄es, ke t̄š̄ē̄ā̄v̄^at̄, same v̄ū̄ā'p̄p̄oz̄ kād̄v̄ō. j̄ē̄'lt̄š̄ n̄ū̄l̄'ci
m̄ē̄n̄i v̄uā̄l̄ās kuošk̄^A. tōl̄ vua'ppes ū̄rst̄i v̄uā̄l̄ās s̄ā̄r̄n̄ōv̄ ō̄l̄m̄id̄, tōl̄
s̄īl̄d̄ l̄'āi tun_{bel̄n} j̄ō'γγ̄^o. t̄ā̄iben s̄īd̄d̄ost̄ v̄ū̄š̄š̄t̄^a: j̄ō̄tm̄ā̄ž̄ o'lt̄š̄^A
k̄ū̄š̄^oη̄η̄a rēd̄d̄^a. sīj̄ ū̄rst̄ē v̄ū̄š̄š̄t̄^a ā̄ūš̄l̄v̄ūīm̄ jo n̄īl̄b̄iv̄ūīm̄, j̄ū̄f̄p̄e š̄to
r̄ū̄ō'lt̄s̄ o'lt̄š̄^A k̄ū̄š̄^oη̄η̄a rēd̄d̄^a. vua'ppes ō̄l̄ē̄'ji s̄īl̄ji v̄ū̄š̄š̄t̄^A, e'lt̄e j̄ē̄l̄ē̄d̄

taa kaikilta hurrikkailta¹ silmät.» Pällikkö sanoo: »mitä me nyt teemme?»² Opas sanoo: »nyt teidän täytyy kaikkien peittäytyä umpihuppuun, siksi kunnes me menemme (paikan) ohi.» Niin hän satoi kaikki veneet peräkkäin ja he peittäytyivät kaikki, mutta päällikkö oli samassa veneessä kuin³ opas. Opas lähti laskemaan alas koskea. Kääntyi soutaen⁴ ympäri ja päästi viimeiset veneet edeltä alas. Itsensä opas souti rannemmaksi. Oli menossa⁵ liki viimeistä kalliota, koskenniskaan. Silloin (hän) laski⁶ aironsa veneen laidolle (ja) itse hyppäsi rannalle. Pällikkö kuulosti, nosti⁷ peitteensä, katsahti⁸: opas (oli) siinä rannalla. (Hän) sieppasi keihäänsä (ja) kun viskasi⁹, (niin osui) opasta juuri kantapäähän. Itse hän meni siltään alas koskesta. Silloin opas juoksi alas sanomaan¹⁰ ihmisille; kylä oli silloin joen tuolla puolen. Täällä kylässä huomasivat: mies juoksee rantaa pitkin. He juoksivat vastaan kirveet ja puukot mukana, luulivat, että »ruotsi» juoksee rantaa pitkin. Opas karjaisi heille¹¹ vastaan, että älkää häntä

¹ s.o. ensikertalaisilta, »äkkimiehiltä». — ² alamme. — ³ jossa. — ⁴ soudatti. — ⁵ Alkoi mennä lähelle. — ⁶, ⁸, ⁹ (prees.). — ⁷ avaa (mom.). — ¹⁰ puhumaan. — ¹¹ heidän.

sū, mu'ltw kiē'ltšvD jō'γγad ol, me'k toβben pōg'tte. si' val'pe, kištē to'kk^b, tāle puk tša'p̄pēn jo'kk. te pūš'ite vuuzlas jō'γγa mo'ltam pieļin sōrmin, ko'k kie'lt^Apielin jo jūā'īē^Epielin. si' me'ne ve'nnsi-vuim jo ko'p̄pe pū'kkid. ma'η^a tašt val'pe, rebdāst kau'ne, ko'lēdm lī kie'lt^A, tšūδdr^Jtšvšt lī l'ām tōā'jām. te tšū'ltē^Esnāšt l'ei ko'ļē^esuormōs. tot suormōs l'ei nu'lt šur^a, ko pū'j'le kiē'ite, te mēnī o'ltisšt kē'nvor rā'ja.

30.

tuzlajvž āig'ešt o'ltmō j'eāl^asteļle kuo'ḡin ja jē'nnavuuzlāžkuo'ḡin. tā'let l'ei pal'ā'ē^E, rū'ō'its pel jō'ḡi pā'ikī mē'ld ja pō'dairiē'p̄pōz kō'āš tē'k jo. o'ltmō j'eāl^asteļle pel vār'in. tā'lvjvž ā'ē il l'ām g'nⁱjvž ā'ig^e nā'la. l'ijē mo'lt^ameš t'ittā_še jāl^aštemen kō'ā'ḡešt pi'er^a. nā, si' šē'le jā'urešt, ko ja'ūr'rebdāšt jāl^ašte. si' tē'lt^Alvs sāmēz ā'ī^e jō'ite juā'kē^E pēiv. j'e'k'ē'ā pūš'ite kō'ā'itsez. ko'ltm pō'dairiē'p̄pōz lē je'āllam kō'ā'it-

(tappako), vaan katsokaa joellenne, mitkä sieltä tulevat. He [ottivat ja] silmäisivät sinne: siellä (oli) koko ¹ joki mustanaan. (Vainolaiset) tulivat alas jokea, toiset ² puolikuolleina ³, toiset ⁴ käsi- ja jalkapuolina. Kyläläiset ⁵ menivät venein ja tappoivat kaikki. Jälkeenpäin [ottivat ja] löysivät rannalta: oli ⁶ ajautunut käsi, päälliköltä oli katkennut. (Sen) pikkusormessa oli kultasormus. Se sormus oli niin iso, (että) kun panivat ⁷ käteen(sä), niin (se) meni melkein ⁸ kyynärpäähän asti.

Muinois ihmiset eleivät kodissa ja maanlaisissa kodissa. Silloin oli pelon aika ¹, »ruotsi» kulki ² asuinpaikkoja myöten ja karkulaiset väliin hekin. ³ Ihmiset eleivät vain vaaramaissa. Silloinen aika ei ollut nykyisen ajan kaltainen. ⁴ Olipa (eräs) perhe kerran niinikään elelemässä kodassa. No, he pyydystivät ⁵ (kalaa) järvestä, kun eleivät järven rannalla. He tietenkin kulkivat verkoillaan joka päivä. (Kerran) illalla (he) tulivat kodalleen. Kolme karku-

¹ kaikki. — ² muutamat. — ³ puolin surmin. — ⁴ kutka. — ⁵ He. — ⁶ on. — ⁷ (mom.). — ⁸ vähältä.

¹ pelko aika. — ² vain kulki. — ³ milloin ne ja. — ⁴ laatuun. — ⁵ (prees.).

*kuūšštmest. vu^oi^oēst je tūōšlam pe^owa ge lē o^otsan, kōlmōs e^ode. si^o ar^ovōp^ope te^ok ru^oō^ols^A, je^okk^oā si^ost kōl^om^ošēst jāl^ol ε^oχ^ol kiē^ol^otsmen re^op^open-
rāig^oe miē^ol^op; piēs^ose tie^otted, e^ol^ol^oE jēnnjā lē o^ol^omō kōq^ode^ost. si^o o^orra nu^oll^o
kū^okkē^oge o^ol^omō vūādd^oi^oje, te emān pō^oā^ol^ote vu^oo^oδ^oi^o si^oz. si^o nu^oll^oi
tūō^ol^ojē. te e^okk^oā^o seū^ol^oni, de te^ok kō^oā^ol^ojieli jāl^oste jālaēz, k^oā^ov^oa l^oāi
ku^ow^ole ke^ol^oam, ku^ow^ole l^oāi kie^oš^omen k^oā^ori si^oz, ā k^oāl^oles l^oāi liēž^ožemen,
l^oq^ošō kō^otsa. k^oā^ov^oa l^oāi k^oū^orēit ā^ol^ol^o, te kē^oš^ok ku^oō^ol^oe^ogie^oš^osem mu^oz^ott i^oδ^oi
k^oū^orēit si^oz. sōn ā^ol^ov^oi, t^oāl^og^ol il^ol^oge kō^oō^ov^o, te l^oi kō^oq^ode ā^ol^ol^o ru^oō^ots^A, t^oāl^ol^oo^oz
o^ol^omō li^ol^ojē tšē^oδ^oa pā^ola ma^ol^ol^ojam. sōn i^ol^o ki^oš^otām pā^oj^ovs i^ogā kō^oz, ā si^ost
i^oē^ol^ol^ots l^oāi nu^oū^ol^oem ā^ol^ov^oem^ol^okk^o^A: sōn vāl^op, pe^ol vū^oā^ov^oē^ol^ots-
ka^op^ol^ow^oγ^o ku^ow^ole t^oā^ov^ol^oi, tšē^og^oō^oš^ol p^oā^oš^oem^og^oe^ol^ots^A paš^ol^ojed. k^oāl^oles mo^oz^ot*

laista oli¹ käynyt kodan näkyvillä. Suoraan eivät olleet tohtineet² (tulla) päivällä, kun olivat³ vähälukuiset⁴, ainoastaan kolme. Nuo⁵ »ruotsit» arvelivat, (että) illalla heistä kolmesta yksi käy katsomassa reppänän reiästä⁶ (kotaan); (niin he) saavat⁷ tietää, paljoko⁸ ihmisiä kodassa on. He olivat⁹ (alallaan) niin kauan, että¹⁰ ihmiset rupesivat nukkumaan, silloin vasta (— tuumivat karkulaiset —) he yllättävät nukkujat.¹¹ He tekivätkin niin. Ilta pimeni ja nuo¹² kodan asukkaat elivät ja olivat¹³; vaimo oli keittänyt kalaa (ja) oli nyt ammentamassa kalaa kaukaloihin, mutta mies oli loikomassa, melkein valveillaan.¹⁴ Vaimo oli padan ääressä¹⁵, niin kesken kalan ammentamista kasvojen kuvajainen¹⁶ ilmestyi pataan (liemen pinnalle). Hän arvasi, (että) nyt kyllä eivät (asiat) ole hyvin¹⁷, sillä kodan päällä on »ruotsit». Silloiset ihmiset olivat pelon johdosta¹⁸ harjautuneita.¹⁹ Hän ei katsahtanut ylös eikä mihinkään, vaan heillä²⁰ oli tietenkin sellainen arvausmerkki²¹, (että) hän otti (ja) vain tarttui kalan päänpuoliseen kappaleeseen (ja) pystytti²² sen vartaankärkeen paistumaan. Hänen miehensä²³, loikomassa ollen²⁴, näki,

1 on. — 2 eivät tohtineet. — 3 ovat. — 4 vähän. — 5 he — ne. — 6 reikää myöten. — 7 pääsevät. — 8 että m. — 9 (prees.). — 10 kun. — 11 tulevat nukkujain sisäään. — 12 ne. — 13 eleivät elojansa. — 14 valvoo (loikomassa, frekv.). — 15 yllä. — 16 kasvot. — 17 ei ole hyvä (kunnollinen). — 18 lävitse. — 19 oppineet. — 20 nim. kodan väellä. — 21 s.o. varoitusmerkki. — 22 (mom.). — 23 Mies. — 24 miten oli loikomassa.

l^eai liēžžemen, vuoiṅ što moṅt kāv^a tsieggōtšt ten tolt^a bēäll^a s^a, te āṽvī. pel veṽṽērnuolas tāv^eti. sōn tieḍⁱ, što nuḅḅ (v)uzi^a kištā^{tt}, ko eṽṽēš kištī. ḡrštī valmšēšt veṽṽērnuolīn. ā rūḡ^{ts} epet vālḅ eḡ kušḅḅā^{tt}, tu^t vālḅ^A go pā^{ts}tāst, samē l^apprāiv^ažē. kol^lji pel jaḡḡti vuolās kōgḡde. kuḷḅli vol, što kol^ljā jārraz, nār^avōḅḅ, e^ḡḡ^E l^ḡkkēškō^{tt} vai ij te^t ḡtmāž. kūli, što ij l^ḡkkad. te sōn v^oālp kēāšḅḅḅi ḡl^{as}, vāppz p^{ir}r kōgḡḡ, t^ll^l āijvž lēāšsa. jēgē^A il^{le} ni gošt, luḡḡḡ^a li teṽvōm samē l^apprāiv^ažē. nā, tu^k kuuzētēs līn tšōrāšt, jē ni lām^{ma}ž ku^ḡḡk^{en}, mu^{tt} son āṽvī te^t ḡtmāž, e^ḡḡ^E sušt lē skiē^{pp}ōr. tāiv sōn vuolḡⁱ tšōr^a bēälla v^oāḅḅ^{tt} šed. ij ko^{kk}ās ni vāḅḅzam, seṽṽēn vūāṽ, tolt^a puuz^{tt}. sōn vālp, nāḡḡl^l ḡl^lḡ^El^l, ā tu^k tiē^{tt} t^oš^{tt} dšēlmvuijm jē vuoiṅ. ji māiṅštev, kōz moṅnast ḡtmāž jāuk^l. pōraev tolt^a bēällāšt. sōn vālp, ko pā^{ts}tī nūḅḅe, te^t kāv^{ad} rēv^l. ā skiē^{pp}ōr

miten ¹ vaimo pystytti sen tulen ääreen, ja arvasi (asian). Hän ² tarttui jouseensa. Hän tiesi, että (karkulainen) katsahtaa (vielä) toistamiseen, kun (jo) yhden kerran katsahti. (Hän) oli valmiina jousineen. Kun »ruotsi» taas otti ja kurkisti ³, (niin) hän ⁴ otti ⁵ ja laukaisi ⁶ (osuen) juuri soliskuoppaan. (Karkulainen) kuului vain mätkähtävän ⁷ alas kodan päältä. ⁸ (Lappalainen) kuunteli vielä, kuuluisiko muita ⁹ (tulevan, ja) tarkkasi, liikkuisiko ¹⁰ tuo ¹¹ mies vai ei. Kuuli, ettei liiku. Silloin hän otti (ja) vetäytyi ulos, asteli kodan ympäri (ja näki): äijä lojuu siinä. Henkeä ei ole vähääkään ¹², nuoli ¹³ on osunut juuri soliskuoppaan. No, nuo (toiset) kaksi olivat syrjässä, eivät olleetkaan kaukana, mutta hän arvasi, tuo ¹⁴ mies, että hänellä on tovereita. Hän lähti kävelemään syrjään näitä (tavoittamaan). Ei kävellytkään kauas, (kun) näki pimeässä tulen palavan. ¹⁵ Hän otti, hiipi likemmäs, mutta nuo tietenkään eivät näe tulen häikäisemänä. ¹⁶ Ja puhelevat, (että) minne meiltä mies katosi. Syöskentelevät tulen ääressä. Hän kun otti ja ampui toista, (niin) se keikahti selälleen. Mutta kumppani ei tiennyt, mitä siinä ¹⁷ tapah-

¹ että miten. — ² Vain. — ³ kurkistaa. — ⁴ tuo. — ⁵, ⁶ (prees.). — ⁷ mätkähti. — ⁸ kotaa. — ⁹ että kuuluvatko muut. — ¹⁰ alkaa liikkua. — ¹¹, ¹⁴ se. — ¹² missään. — ¹³ luoti. — ¹⁵ tuli palaa. — ¹⁶ tulisilmin. — ¹⁷ samassa.

ij̄ tēʹttam, štō mī šēḏḏī tǎl̄skāni, ko veʹtternúuoll̄ ij̄ kull̄ō. son p̄īʹi nuḅḅ^E luḡḡ^Δ, pàʹl̄stōšt, nuḅḅ^E skāudž̄i kàvrad. lež̄ il̄ liž̄že j̄állam luḡḡ^E, vǎḡḡp̄z^E li de puḡḡ^Δ māust. te sār̄l̄, što tḡḅḅen val̄ liž̄je kuəutēs, sōn p̄āij̄ⁱ kuž̄l̄id. no nuḡḡ^Δ ḡ^Δttē l̄^Δai tēʹt māinōs.

31.

te liž̄je moʹttmeš ruḡḡ^Δts^A jo^Δttē^Emen tǎl̄va p̄ūḡ^Δtsivuijm, sišt̄ l̄^Δai sǎʹt̄l̄^Atož̄. ruḡḡ^Δts vuoḡje puk̄ kǔāll̄sešt, tšūḡḡoi^Δl̄š^A l̄^Δai rāiḡšt̄ vuoḡjēmen. ā vūḡ^Δppes tieḡ^Δ, košt̄ liḡ p̄āž̄l̄^E, tḡ^Δkk̄ i vuoḡj^Δ. vuoḡi, vuoḡi ālda ten p̄āi^Δk̄^E, te ḡl̄m̄ šēḏḏi vai lež̄go sōn r^Δau^Δkk̄lam ḡl̄m^E. te sēḏḏi kēḡr̄ ḡl̄m^E, tšḡl̄m̄^Δvōk̄ il̄ le. te vuoḡ^Δppes tiēʹt̄l̄ōs vuoḡi ten p̄āuḡ ālda, ā rāiḡšt̄ l̄^Δai kēḡr̄^Δ piəuḡi^Δk̄. ā sušt̄ l̄^Δai ḡl̄^Δštes vūḡ^Δjim^Δeḡḡ^E no^Δkk̄am, što koḡ tǎʹt̄l̄, tḡ^Δkk̄ i vuoḡi. sōn ḡ^Δttē vuoḡi vōše ālda p̄ūž̄t̄reḡḡe, te

tui, koska ¹ nuolta ei kuule.² Lappalainen ³ pani toisen nuolen, laukaisi (ja) toinen(kin) kierähti selälleen. Liekö käynyt vai eikö (niiden) luona, (hän) lähti kävelemään ja tuli kotiin. (Hän) kertoi⁴, että siellä oli vielä kaksi (ja että) hän ampui molemmat. No niinhän se juttu oli.

Olivat kerran ruotsit kulkemassa poroin talvella; heillä oli kyytimies.¹ Ruotsit ajoivat ² kaikki kolloossa.³ Vainolaispäällikkö oli ajamassa kyytimiehen takana.⁴ Opas tiesi, missä oli ⁵ pahta ⁶ ja ajoi ⁷ sinne. Ajoi ajamistaan liki sitä paikkaa, niin syntyi (pyry)sää vai lieneekö hän pyytänyt ⁸ pyrysäätä. Syntyi kova ilma, (niin että) ei voinut silmiä avata.⁹ Opas tietenkin ajoi liki sitä pahtaa, ja jäljessä oli raju peurakka.¹⁰ Hänellä itsellään oli sellainen ajohärkä, että (sillä) ajoi¹¹, minne tahtoi. Hän siis ajoi aivan liki pah-

¹ kun. — ² nuoli ei kuulu. — ³ Hän. — ⁴ puhui.

¹ saattolainen. — ^{2, 5, 7} (prees.). — ³ (nom. kollos), s.o. raidossa, jossa kukin poro on hihnalla kiinni edellä olevan ahkion perässä. — ⁴ »rajassa». —

⁶ s.o. jyrkänne. — ⁸ (mom.). — ⁹ silmänavaus ei ole. — ¹⁰ puolivilli poro. —

¹¹ ajoikin sinne.

tšuo'p̄p̄šti rajjijerg'ēšt rāst^a lāvp̄ž^E te h̄išk̄li val. tet piəuril̄ rōkk^on go z̄išk̄lem šēdd̄i, pe_t̄iēr^{al}i vuuzlās p̄āu^E, puk rāidīnes i_mēn̄i. teḡ pux jāmas meḡne ruo^{ts} di pūš^{ts}ō.

32.

oā^lblešt m̄ainstō^lae, štō Eḡ^hnevē^δδ^a l^oai kum̄m^ep̄āi^{h̄}k̄^E. te liḡje ruo^{ts}A jō^{h̄}tt^Emen, s̄iḡ^{h̄} k̄o^{h̄}p̄ep̄. lež leämmažgo kum̄m^ep̄āi^{h̄}k̄^E voi lež leämmažgo n̄ā^{h̄}ḡ^{h̄}, siḡ liḡje jō^{h̄}tt^Emen, te jēnnam v^oāl^{h̄} lū^{h̄}ḡ^{h̄}A^{h̄}i, teḡ ruo^{ts}A puk meḡne jēnnam vūš^lla. sišt je p̄ā^{ts}am ge jū^{h̄}k̄^Ek̄^Ek̄^Ek̄^Ešt eḡt tšipp̄ž^{pi}el v^oa^{h̄}ttspiell. tešt_ā^{h̄}tte maḡ^{h̄}ḡa ḡ^{h̄}m̄ō kau^{h̄}ne ten s̄ū^{h̄}de lo^{h̄}k̄ke teiv v^oa^{h̄}tt^{h̄}s; teḡ liḡje vōše ē^{h̄}u val^{h̄}ḡ^{h̄} tšilo. tešt maḡ^{h̄}ḡa go kō^{h̄}tt^E jāuk̄šk̄ō^{h̄}tt mie^{h̄}tt^{h̄}sešt kū^{h̄}k̄^E, te tšē^{h̄}k̄ke štō »kōz tet ḡ^{h̄}m̄āž jāuk̄l, jogo mēn̄i tšū^{h̄}de t̄iē^{h̄}ḡ^{h̄} Eḡ^hnevē^δḡe?»

danreunaa, leikkasi takanaolevan härän hihnan poikki ja hoputti¹ vielä. Peurakka² kun kuuli hoputuksen³, juoksi⁴ pahdasta⁵ alas (ja) meni⁶ koko raitonsa kanssa. Ne kuolivat⁷ kaikki, ruotsit ja porot.

Ennen kerrottiin¹, että Ein-morosto oli kummituspaikka. Olivat ruotsit kulkemassa tappamaan kyläkuntaa. Lieneekö ollut kummituspaikka vai lieneekö ollut noita, he¹ (kun) olivat kulkemassa, niin maa [otti ja] halkesi (ja) nuo² ruotsit menivät kaikki maan alle. Heistä ei jäänyt kuin jokaiselta vasemman käden vantu.³ Siitä ihmiset jälkeensä löysivät sen paikan ja laskivat⁴ ne vanttuut; niitä oli kerrassaan yhtä vaille seitsemänkymmentä. Siitä pitäen⁵, kun joku alkaa viipyä metsässä kauan, niin sanotaan⁶, että »minne se ihminen hävisi, joko meni täyttämään seitsemääkymmentä Ein-morostoon?»

¹ (ääntämällä kš). — ² P. toki. — ³ kun hoputus syntyi. — ⁴ (mom.). — ⁵ pahtaa. — ⁶ menikin. — ⁷ menivät kuoliaaksi.

¹ kertoilivat. — ² ne. — ³ yksi vasemmanpuolen vantupuoli. — ⁴ lukivat. — ⁵ siitä jälkeen. — ⁶ sanovat.

33. tšū̀dì mǎinǎs.

te liīje mǒʹttǎm vuʹzr^a jǎl^aʹstemen jǎur redǎšt, lež l^oāmǎ kuǎʹtt^E
 voi lež l^oāmgo pɛʹtt. sīj̄ j̄ēl̄le, j̄ēl̄le, te kollai kiēʹkk^A kōʹkk^A nūbb
 piēln jǎur^e. tuʹzlǎ kollijeʹskuođ, pēiv^e kēij^emiēl̄w kōʹkk^A. sīj̄ j̄urd^A īšēš-
 kũšʹl̄te, štō mēndiēʹtt^A kiēʹkk^A nūtt̄ kũʹk̄k̄^e kōʹkk^A ǒrstōlkǎni, nī gũāš̄
 nūtt̄ ī kollijam. nezzǎn tsēl̄ʹk̄k̄e: »vũāʹl̄ēep kiēʹʹt̄šw, tōbben līj̄ mīni.»
 vūāmm āʹkkvž tsēāʹkk^A: »vāʹl̄pēw mū miēl̄dēw.» te sīj̄ vāʹl̄pē te vūāʹl̄ē.
 āʹkkvž rǎš̄ʹk̄^E biēʹk̄k̄w vāʹl̄p̄l̄ vɛ̄nn^asǎ. ā pǎʹk̄ka p^oāppz^I vūāmm^e
 kǎllsvž jo ūr^I tšijje pǎrvž, sierr^a tešt velt̄^ernuolīn. te suʹk̄k̄e, suʹk̄k̄e,
 kǎsk^A jǎur mēn̄ne, vūāʹn̄e: tǎle pūāʹl̄te, pūāʹr^ev̄v̄uim. joske tek
 lē l^oām tšū̀d^e, pūāʹr^ev̄v̄d lē tūāʹj̄ām pēʹv̄bāʹv̄. εʹxt̄ tšū̀d̄d^e līj̄ pelt̄^e kōʹk-
 kōm kiery^a nǎlla; nūbb^E gɛ tsēāʹkkvst, sōn āuš̄in εʹxt̄nǎ kōʹkkōl̄:
 »kukkũ»; tel̄ maka āʹš̄ īj̄ kullō rǎst^A jǎur^e, tel̄ je tiedǎšt sɛr̄c^A. te

Vainolaisten tarina.

Olipa kerran ihmisiä ¹ asumassa järven rannalla, lieneekö ollut kota vai tupa. ² He olivat ja elivät ³, niin kuului ⁴ kaksi kukkuvan ⁵ järven toisella puolen. Aamulla alkoi kuulua, koko päiväkauden ⁶ kukkui. ⁷ He alkoivat tuumia, että miksi kaksi kukkuu niin kauan herkeämättä; ei koskaan ollut sellaista kuultu. ⁸ Naiset sanoivat: ⁹ »lähdemme katsomaan, siellä on jotain.» Vanha akka ¹⁰ sanoi: ¹¹ »ottakaa minut mukaanne.» He ottivat ja lähtivät. Akka otti veneeseen riepuja. ¹² Kotiin jäi vanha ukko ja juoksenteleva poikanen, (joka) leikki ¹³ siinä jousin(een). Soutivat soutamistaan, menivät keskelle järveä (ja) näkivät: ¹⁴ kas (ihmisiä) tulee ¹⁵ lauttoilla. Lienevätkö ¹⁶ olleet vainolaisia, (mutta) lauttoja (ne) ovat tehneet päiväkauden. Yksi vainolainen on vain kukkunut käen tavoin; toinen kun hakkaa, (niin) hän kirveen iskiessä ¹⁷ kukahtaa: »kukkuu»; siten ¹⁸ muka ei kirves kuulu järven poikki eivätkä ¹⁹

¹ Olivatpa muutaman kerran. — ² lienee ollutko k. v. lienee ollutko t. —
³ elivät, elivät. — ⁴, ⁷, ⁹, ¹¹, ¹³, ¹⁴ (pres.). — ⁵ kukkuu. — ⁶ päivän päätä (tai loppua) myöten. — ⁸ ei k. niin kuulunut. — ¹⁰ (deminut.). — ¹² riepukappaleita. — ¹⁵ (pl.). — ¹⁶ josko ne ovat. — ¹⁷ kirveen kanssa yht'aikaa. — ¹⁸ silloin. — ¹⁹ e. silloin.

*sij aļģe koll^aied teid tšūδid. mo^ottām tšūδ^e pōā^oļte^o de veñnōz tšy^oģeē
nūjbin; ā^okkvž rāš^ok^oē^o bē^ottv dā rāš^ok^oē^o bē^ottv nōθkast ten rājga. te tāšt
sij koll^aie, koll^aie, te puk koll^aie. ēut lē pūōlrō^ottam. te tet vālp
vuoj^o nuββ pēālla jāyurⁱ, ā pārqž lē^oai red^odāšt sierr^amen. sōn mēn^as-
kuoδ vōše ālda rēdd^a, vūžm^ašⁱ pārv red^odāšt, pārv vūžsta p^oānēs
vīddzāl^a. pārvž vūāñ, štō nāiļ pōa^ott^A. sōn pel^e ve^oļ^or^onuo^olas kēigōst
ge p^oā^ott^osat, tšūδ^eor^oļš^A lē^oai vuoj^omen vūāļv^e tšēāģgad. luoδ^o sam^ai
la^op^op^orāi^ožē. tēz^o i jēģg^A mēadda. te tu^k vāļpe, pūš^oļte m^oāust,
tsiēļ^oķē: »pāñ mīšt^E stuor^a sārva li^o kōōdam.»*

(ihmiset) saa pian tietoa. — Hepä alkoivat nuijia noita¹ vainolai-
sia. Muutamat vainolaiset tulivat² ja iskivät³ venettä puukoilla;
akka sulloi⁴ rievun toisensa jälkeen⁵ reikiin.⁶ Siinä⁷ he nuijivat
nuijimistaan ja nuijivat kaikki. Yhden päästättivät⁸ pakoon. Se
[otti ja] ui järven toiselle puolen, mutta poikanen oli rannalla leikki-
mässä. Hän meni⁹ aivan liki rantaa, huomasi lapsen rannalla (ja)
irvisteli¹⁰ lapselle.¹¹ Lapsi näki¹², että näin (tuo) tulee. Hän vain
ojensi¹³ jousensa (ja) kun laukaisi¹⁴, (niin) vainolaispäällikkö oli
uimassa pää pystyssä. Nuoli¹⁵ (osui) juuri kaulakuoppaan. Henki
pois samalla.¹⁶ Toiset¹⁷ [ottivat ja] tulivat kotiin (ja) sanoivat:
»meidän poika(mme)¹⁸ on tappanut ison hirvaan.»

Njaala-ukko.¹

[Oli talvi ja koltat asuivat talvikylässä. Njaala-ukko oli met-
sässä ja hänen mukanaan olivat hänen molemmat poikansa. Vaino-
laiset tulivat kylään. Heillä oli kuitenkin ehkä tieto, että kylän
miehet eivät kaikki olleet saapuvilla ja siksi he käskivät kylänväen

¹ niitä. — ², ¹², ¹³, ¹⁴ (prees.). — ³ pistävät. — ⁴ (mom., prees.). — ⁵ riepupalasen ja r—sen. — ⁶ siihen reikään. — ⁷ Tässä. — ⁸ (perf.). — ⁹ (inchoat.). — ¹⁰ (prees.) i. hampaitaan. — ¹¹ lasta vastaan. — ¹⁵ Luoti. — ¹⁶ Siihen henkin p. — ¹⁷ Nuopa. — ¹⁸ Poika meillä.

¹ Tarinan alkua ei sen loppuosan kertoja muistanut, mutta myöhemmin maist. P. Ravila Kolttakönkäällä käydessään sai kuulla alkupuolen Krišan nimiseltä vanhukselta. Se esitetään tässä sulukkeissa ja ainoastaan suomeksi, jolla kielellä se merkittiin muistiin.

34. N'āl^akāllēs.

ʔeäi moʔtmeš tsūðoʔ^Jlš viēγγ^ateēmmen N'āl^akāllōz. ā āl^eštēs vie^{ck}A pu^aʔt^A miēl^pE. N'āl^akāllēs ʔeäi pārēsvuim vuəj^jemen. si j vuəjje vuəjje, kāllēs vālp p^oāppz, jⁱeṛḡ^E ij tūāṛām. te tsūðoʔ^Jlš v^oāldⁱ, ēstl te kōpp^I tšē^{tt}lōs. sōn vālp tsājⁱ kāllōz piṛl^šid o^lōs, te vuəj^jēli pārⁱ miēlp kāllōz jierjin. pār^aā^ḡte vuəjje, vuəjje; nu^{BB}E jⁱeṛḡ^I sōnⁿāšt kē^Jlš, so^ai vāldin pel tšūðḡ^tn, jiej j^šlⁱⁿ ēut keṛ^resā. so^ai vuəjin vuəjin, te è^Bšēskuoḡin, štō mēndiēt e^Jl^šez p^oāppz^I. so^ai vāldin mēā^ḡzet vuəj^eskuoḡin, p^ḡäss e^Jl^šez ēst^o. nā so^ai mēnin mēnin, tsūðoʔ^Jlš j^ḡi kūššimā. nu^{BB} vi^l tsēā^lck^A: »ā^ḡte pu^aʔt

ruveta pallosille, jotta metsämiehet saapuessaan luulisivat rauhan olevan maassa. Njaala-ukko palatessaan huomasi kylässä oltavan pallosilla. Heti hän arvasi, etteivät asiat ole oikealla tolalla, kun arkena ollaan pallosilla. Kun he ajoivat kylään, niin vainolaiset riensivät vastaan. Njaala-ukolla oli iso lapinpuukko ja hän aikoi tappaa vainolaiset. Njaala-ukko oli voimamies. Hän ei saanut kuitenkaan puukkoaan tupesta ja niin vainolaiset pääsivät äijään käsiksi ja tappoivat hänet. Tällä välin olivat pojat päässeet pakoon. Vainolaisten päällikkö puki äijän vaatteet ylleen ja lähti ajamaan poikia takaa].

Oli kerran vainolaispäällikkö ajamassa takaa Njaala-ukkoa. (Hänen) oma väkensä tuli jäljestä.¹ Njaala-ukko oli poikineen ajamassa (poroilla). He ajoivat ajamistaan; ukko [otti ja] jäi, härkä ei pysynyt perässä. Vainolaispäällikkö [otti ja] saavutti ja tietenkin tappoi (hänet). Hän [otti ja] veti ylleen ukon vaatteet ja lähti ajamaan poikien jälkeen ukon härällä. Pojat ajoivat ² ajamistaan; heiltä kaatui toinen härkä, he [ottivat ja] pistivät ³ (sen kuoliaaksi ja) itse istuivat samaan ⁴ ahkioon. He ajoivat ajamistaan ja alkoivat pitkästyä, että miksi (heidän) isänsä jäi (jälkeen). He [ottivat ja] rupesivat ajamaan hitaasti, (jotta) isä voisi ⁵ saavuttaa. No, he menivät menemistään (ja) vainolaispäällikkö ilmestyi näkyviin. Toinen veli

¹ Mutta itsellään väki tulee mukana. — ² (prees.). — ³ vain p. — ⁴ yhteen. — ⁵ isänsä pääsee.

e^Jltšán.» nu_{BB} vāl_D^A kištā^{tt}: »ī tāt le^ʔk e^Jltšān nalt^ʔšemgi.» tsěälkk:
 »mōn pāijam.» nu_{BB}^E epet_i tsěälkk^A: »jel^e pāij^o, e^Jltšān ko_{DD}āk.»
 ālp^lē^lā puo_ḡḡ^lškuo_ḡⁱ, kiē^Jltšōv: »tu_ḡḡⁱ il_lä^ʔk. āināgi l_i ko_{DD}am e^Jltšān.»
 so^ai te vūāļjev o_ḡvdost ēut ke^rršēšt, tšū_ḡḡ^lš^A tet vuzij^a mēl^lp^E. nu_{BB}
 vil^la tsěälkk^A: »lōn vuo_ḡ^e m^oal^lkkad, štō sōn ge puo_ḡḡ^ž ten ma^ʔttse,
 te mōn pāijam.» so^ai vāl_ḡḡⁱn nu_{tt}_i tšū_ḡḡⁱn. vuo_ḡḡⁱn p_rōs, tšū_ḡḡ^lš^A
 tšē^lttōs vuzija ten_še tšū_ḡḡ^lkk_ḡz mēl^lp^E, kōγγ^ḡ so^ai vūāļjev. te
 pō_ḡḡ^lškuo_ḡⁱ m^oḡ^lttse, so^ai vāl_ḡḡⁱn pe p^oāijin, sōn pe kē^Jltšⁱ. so^ai vil_lo^ž
 puo_ḡḡⁱn, tšū_ḡḡ^lš^A ko_{DD}št_in pāiaspē_ḡḡⁱ mūā^rre jo vāl_ḡḡⁱn ġer^e, te vūāļje-
 l_in o_ḡvdos. vie^lkk^A te tšū_ḡḡ^lš^A mēl^lp^E jō^{tt}^A. te pūā^ʔttē ten ko_{DD}ōm
 källōz rā_ḡḡ^ḡ, ġiē_ḡ val ar_vlā_ḡḡ^ḡ: »tās_ḡḡ^l ēut ēšlam, āšl^A val tu_ḡḡ^lḡⁱ.»
 te_ḡ l_ḡje ten o_ḡskāšt. te epet vūā^lḡ^e o_ḡvdos. me_ḡḡ^e me_ḡḡ^e, vūā^ḡmm^ḡše,
 ts^el^lkkē: »nu_{BB}^e l_ḡ ēšlam.» ālp^lē^lā mā_ḡḡ^e, tā^le ġiē_ḡḡ^ḡ o_ḡmā^ž. te

sanoo: »tuossa isä¹ tulee.» Toinen [ottaa ja] katsahtaa: »ei tämä ole
 isän näköinenkään²». (Jälkimäinen veli) sanoo: »minä ammun». Toinen
 taas sanoo: ³ »älä ammu, tapat isän.» Alkaa ⁴ tulla lähemmäs, katso-
 vat: »ei tosiaan ole; (se) on sittenkin ⁵ tappanut isän.» Niin he ajavat
 edellä samassa ahkiassa, päällikkö ⁶ ajaa perässä. Toinen veli sanoo:
 »aja sinä mutkin ⁷, jotta kun hän tulee ⁸ käänteeseen ⁹, niin minä
 ammun.» He [ottivat ja] tekivätkin niin. Ajoivat ympäri (ja) vaino-
 laispäällikkö tietenkin ajoi¹⁰ samaa tietä pitkin, minne¹¹ he(kin) ajoi-
 vat.¹² (Hän) alkoi tulla käänteeseen; he [ottivat ja¹³] ampuivat, hän
 samalla ¹⁴ kaatui. He, veljekset, tulivat, ripustivat päällikön ylös-
 alaisin ¹⁵ puuhun, ottivat härän ja lähtivät ajamaan eteenpäin. Pää-
 likön¹⁶ väki kulki¹⁷ jäljessä. Tulivat tuon¹⁸ tapetun ukon luo¹⁹,
 arvelivat²⁰ vielä: »taas on saavuttanut yhden, saavuttaa vielä nuokin.»
 Ne olivat siinä uskossa. Lähtivät taas eteenpäin. Menivät menemis-
 tään, huomasivat (ruumiin), sanoivat: »(jo) toisen on saavuttanut.»
 Menivät²¹ likemmäs: tässä (olikin) oma²² mies. Silloin he [ottivat ja]

¹ isämme. — ² kaltainenkaan. — ³ sanookin. — ⁴ (impf.). — ⁵ »ainakin». —
⁶ p. se. — ⁷ (adv.). — ⁸ (pot.). — ⁹ siihen k. — ¹⁰, ¹², ¹⁷, ²¹ (pres.). —
¹¹ mitä kautta. — ¹³, ¹⁴ vain. — ¹⁵ ylösersein. — ¹⁶ päälliköllä. — ¹⁸ sen. —
¹⁹ asti. — ²⁰ itse arvelevat. — ²² itsensä.

sij val̄pe sūōr̄g^Ane. t̄āl il ližže puōrr^e, ge j̄ič^Jl̄š koōD^Jji. te sij val̄pe māust ma^Jl̄tse, k̄i tiē^{tt}^A, kōz ližže mēnnam.

35.

tšūδ^eōr^Jtš^o val̄pe ge rañne Kuolāγγvšt, te sū vūā^Jl̄ge v̄^JkkvD māus^{at} t̄ō^Jkk, košt sōn l̄^eai puā^{tt}am. sū ve^Jk̄kē veñnšin j̄ō^{γγ}ā miē^JD p̄ājas. ā sōn vā^ppzed ij vuq̄i^E, ge sušt ližje p̄ā^Jttšam j̄wālg^e. sū t̄ič^{tt}l̄š ve^Jk̄kē

säikähtivät. »Nyt ei liene hyvä, kun itse sai surmansa.» He [ottivat ja] palasivat takaisin, ken tietää, minne lienevät menneet.

[Vainolaispäällikkö lähti Inarista,¹ kulki tappamassa ja ryöstämässä. Viimein hän päätti lähteä Kuolaan. Hänellä oli opas, nimeltä Meklakkaž. Kun he saapuivat lähelle Kuolan kylää, niin päällikkö lähetti oppaan katsomaan, olisiko siellä vartijoita. Opas menikin, mutta varotti samalla kyläläisiä ja ilmoitti vainolaisten olevan tulossa. Kyläläiset eivät kuitenkaan uskoneet, vaan suuttuivat oppaaseen ja panivat hänet kiinni. Myöhemmin he sentään lähettivät ratsumiehen katsomaan, olisiko asiassa sittenkin perää. Kun päällikkö huomasi ratsumiehen tulevan, niin hän lähti suksilla tätä kohti. Ratsumies pakeni kylään päin ja päällikkö hiihti perässä, kunnes sukset taittuivat. Silloin hän lähti juosten ajamaan takaa. Mutta kun hän pääsi lähelle kylää, niin vartijat ampuivat häneltä jalan poikki. Mutta silloin saapuivat jo päällikön omat miehet ja lähtivät kuljettamaan häntä ahkiolla takaisin].

Kun vainolaispäällikkö haavoittui¹ Kuolassa, niin (miehet) lähtivät häntä viemään kotiin, sinne mistä hän oli tullut. Veivät² häntä veneellä jokea³ ylös. Hän ei voinut⁴ kävellä, kun häneltä oli jalka ammuttu (poikki). Veivät⁵ häntä tietenkin ja hänen jalkaansa

¹ Tämänkään tarinan alkua ei loppuosan kertoja muistanut, vaan on sen myöhemmin maist. P. Ravila pannut muistiin (suomeksi) Krišan-äijältä, kuten edellä osan Njaala-ukon tarinaa. Tämä alkuosa julkaistaan tässä su-lukkeissa. Sen tapahtuma-aika on talvi, loppuosassa sensijaan kesä.

¹ V.-päällikköä ottivat kun haavoittivat. — ^{2, 4, 5} (prees.). — ³ j. myöten.

de sušt jūšl̄g^E tet pūutšai; moxt níduřet sū li'kkstá'tte, te sòn su'ttol, ejn mo'ttām ołmō vāšlal j'āmas, kon vuala't. nā tinttā sij meņņe de m̄gēžēšse je pā'ttsam go loemī ołmžed. te mo'ttam sō'vost vaļpe sij de ten tsūdōr'tšos mēn^alle kūšš'ke, ližžego sij lēā'vō'jō'ttam veñn^ašez vai (voi) ližžego sij jēijjkaņi oļg^eām. vūā'ņe, što sij je mūden pi'gēv; tāt su'tlōm dēt pūkiD koD^A. tšūđōr'tš tē'itlōs tē'pplōvī kūšš'ke. te tēk mō'āppes vūā'gē māus^{at}. meņņe á'tte tō'kk^o de tšūđōr'tš jeñņe l'ei jo'kkreDdāšt sam^ai v^oā'tsīD peššlēmēn. te sij vaļpe māinšle jānna, štō tū pā'ņe koD^lji, tet il_läk jēll^emēn, tet ij puğđ^e māust. á'k^E go kūll tēn, su't^Ali, tšī'tšōm v^oā'tspiel^e pōn^všī rāš^a, te tšēll^e vgl: vil_lām tān ā'k^E kiedl̄ sišt šēDdam, ge toBven ij geġgam māust puğ'ted.»

kivisti.¹ Kun ² (he) liikuttivat ³ häntä huonosti, niin hän suutahti ⁴ (ja) iski ⁵ aina kuoliaaksi jonkun miehen, kenen yletti ⁶. No siten he menivät eikä lopulta jäänyt jäljelle kuin kymmenkunta miestä. Muutamassa paikassa he [ottivat ja] antoivat sen päällikkönsä mennä ⁷ koskeen, lienevätkö he täyttäneet ⁸ veneensä vai lienevätkö he itse työntäneet (sen sinne). Näkivät ⁹, etteivät he muuten tule toimeen ¹⁰; tämä suutuksissaan ¹¹ tappaa kaikki. Päällikkö tietysti hukkuu koskeen. Sitten nuo harvat miehet ¹² lähtivät kotiin. Menivät sinne, niin päällikön äiti oli jokirannalla vanttuita ¹³ pesemässä. He [ottivat ja] kertoivat äidille, että »sinun poika(si) sai surmansa, hän ¹⁴ ei ole elossa ei(kä) tule takaisin.» Akka kun kuuli sen, suuttui, väännähytti seitsemän vantutta poikki ja sanoi vielä: »ei(pä) ollut tämän akan käsissä kasvanut, kun ei saattanut ¹⁵ tulla sieltä takaisin.» ¹⁶

¹, ³, ⁴, ⁵, ⁶, ⁹ (prees.). — ² Miten. — ³ (mom.). — ⁷ menettivät. — ⁸ täytyt-
täneet (Krišanin mukaan he työnsivät päällikön ahkiossaan koskeen). —
¹⁰ »pärjää». — ¹¹ suuttunut se. — ¹² ne muutamat (kollekt.). — ¹³ juuri v. —
¹⁴ se. — ¹⁵ pitänyt. — ¹⁶ tarkoitus: »kun oli kasvanut tämän akan käsissä, niin
olisipa pitänyt tulla takaisin.»

*liĵje oŭd̄lešt kuawutes vil'loz pĵĕrrjēzvuijm jāl^ašteñmen tšor^abāi-
kēšt; taĵ^oĵōž āigēšt je lām sīĵd^p. te so^ai vil'loz jō^ottlin mie^olšsteñmen,
te mo^ol^ameš v^oāl^din, mēniñ mo^oā^opp^E pĵĵvā šĵĵled. pĵĕrrri pa^ol^oše jĵē^otš-
ņez. te k^oā^oppⁱ nu^ob^ob pēiv tuzlā ko^olts^Ije; nu^ob^ob^E k^oā^ov tsēāl^okk^A,
tā^ob^ob^E sōn ij niĵ^oγām ko^obd^p na^okkār. »ko^ol miĵ tā^ob^ob^E vūšl^oĵep mēādda
tāšt nu^ob^ob pēālla jāyur nuš^ol^oted.» te siĵ nu^ol^oti tūšĵjē. te liĵje siĵ je^okkēā
nuš^ol^omen; siĵ pā^ol^okk^E pu^ozrāst kūššlai nu^ob^ob pĵēln jāyur. siĵ liĵje,
liĵje, te ōl^omāž i^ođi siĵ pĵēt luž l^oāukin. te šorāt ōl^omāž v^oāddz^ottš
pĵr^a-pĵr^r pĵēt^A. vāddz^ol^oš^oi, vāddz^ol^oš^oi, ij ka^oū^onam ni mā^ol^op^E, te j^oāukⁱ;
vu^oin štō ōl^omō jē lā. em^okk^oe sū^oĵiv liĵ vūšm^ošam ge l^oāi, l^oāi, te
i^ođ ten^oše^o bēālla rēdd^A, košt siĵ liĵje nuš^ol^omen. te tšūšv^oa sū^oĵiv
ri^oddō. siĵ je tūššlam mēnnōd ri^oddō. te ra^okk^o s^ol^okuā^o. siĵ je tūššlam
mēnnōd ri^oddō kuā^o uū^op^o. siĵ vā^op^oe, pĵĵje kuā^o āir^omiel^o ōl^o, te
nu^ol^o uū^op^o. te tet ōl^omāž j^oāukⁱ. tet li vā^ol^oam^o de te^ovōm li vā^op^ozēd*

Oli ennen kaksi veljestä asumassa perheineen syrjäseudulla¹; siihen² aikaan ei ollut kyliä. He, veljekset, kuljeksivat metsästävässä, niin kerran [ottivat ja] menivät moniaaksi päiväksi pyydystämään. Perheet jäivät itsekseen. Vaimot heräsivät toisen päivän aamuna (ja) toinen vaimo sanoi³, (että) tänään hän ei nähnyt hyvää⁴ unta. »Kyllä me lähemme tänään tästä pois toiselle puolen järveä nuottaamaan.» He tekivätkin niin. He olivat illalla nuottaamassa; heidän (asuin)paikkansa näkyi hyvästi järven toiselta puolen. He olivat aikansa⁵, niin (eräs) mies ilmestyi heidän tupansa luo laukkuineen.⁶ Kookas mies asteli⁷ ympäri⁸ pirtin. Asteli astelemistaan, ei löytänyt mitään ja katosi; näki, ettei ihmisiä ole. Varmaankin huomasi⁹ heidät, kun oli aikansa, niin ilmestyi samalle puolen järveä, jossa he olivat nuotalla. Huusi¹⁰ heitä (tulemaan) rantaan. He eivät tohtineet mennä rantaan. Sitten vaati¹¹ heiltä kalaa. He eivät tohtineet mennä rantaan kalaa antamaan. He [ottivat ja] panivat kalan aironlavalle ja antoivat siten. Niin tuo¹² mies katosi. Hän¹³ [otti¹⁴ ja]

¹ syrjäpaikassa. — ² silloiseen. — ³, ⁷, ¹⁰, ¹¹ (pres.). — ⁴ kunnollista. — ⁵ olivat, olivat. — ⁶ laukuin. — ⁸ ylt'ympäri. — ⁹, ¹⁴ (perf.). — ¹², ¹³ se.

sam^ai mǎē'lt̄s(ol̄m̄i' ol. no sōn tsēäl'kk, štō sōn āl̄ē^A toñnai luññ^e
 i'ñn^ošt̄ed, e'lte vālp̄ve'lteā sū. tuk tsīēl'k̄k̄ev: »mān_i» te si_i lē
 ēñ^e kōlmōs. je'k̄k̄'āž šēDD^Aškuođ. si_i muo_riD küäp̄pe, pōālp̄em-
 muo_riD. tet ołmōž küšDD^A stuorr^a muo_riD, štō pēäss^A vūāđđ^ostō-
 vięus lē jo kuabbōž li_i vięusab. nuBB viłl^o lēāi vięusōs ołmōž, sōn
 jo āp̄vī, e'lte mēk̄ ju_rō'j_iD lē skič'p̄p^Arest. si_i li_ije, li_ije_{de} vūāđđ^ostō-
 tōskūō'lt̄ē. so^ai ten ołm̄žez tel'lj̄ev keš̄k̄e vūāđđed, tel' p̄iessōv kül^ašt̄ed, jos
 mā_iD āl̄ē^A rēssēD. si_i tič'lt̄ōs vūāđđi_{je}. nuBB viłl^o p̄l̄i k̄ā^e puññēs.
 nuBB^E viłl^a tōl̄skāñi vūāđđi_{ji}, ā vięusab viłl^o i_i vuad^e, pel o_rr^c,
 nu_il̄^E sōn makō vuadđ^a. te lēāi, lēāi, k̄ēsk^Amōs ołmōž li_i'kkēškuođi.
 te sōn i_i t̄an tię'lt̄am, pel tšy^oč̄t̄i sam^ai kār_{ra}. pel vel'lj̄in ku_žt̄ō, te
 ālj̄in č̄ēbōD. ā nuBB viłl^o vuadđ^a, i_i kül ni mā_ip̄ēn. sōn tič'lt̄ōs

osui¹ kävelemään juuri metsämiesten² luo³. No hän sanoi⁴,
 että hän aikoo yöpyä heidän luokseen, jos he ottavat hänet.⁵ Toiset⁶
 sanoivat⁷: »miks' ei.» Heitä oli⁸ nyt kolme. Ilta alkoi joutua.⁹ He
 kantoivat puita, polttopuita. Tuo¹⁰ mies kantoi¹¹ isoja puita, jotta
 pääsisi¹² näkemään, miten vahvoja (toiset) ovat ja kumpi (heistä)
 on vahvempi. Toinen veli oli väkevä mies; hän jo arvasi, mitkä¹³
 ajatukset kaverilla olivat.¹⁴ He olivat aikansa ja tekivät maatamenoaa.
 He asettivat¹⁵ tuon¹⁶ miehen¹⁷ nukkumaan keskelle; siten¹⁸ (he)
 saattaisivat¹⁹ kuulostaa, jos (hän) mitä alkaisi²⁰ puuhata. He tieten-
 kin rupesivat nukkumaan. Toinen veli²¹ pani kaaran²² povelleen.
 Toinen veli nukkui heti, mutta väkevämpi veli ei nukkunut²³,
 olihan vain nukkuvinaan.²⁴ Olipa aikansa, (niin) keskimäinen mies
 alkoi liikkua. (Kun) hän ei tiennyt (mitään) kaarasta, (niin hän)
 pisti (puukkonsa) juuri siihen²⁵. (He) hyppäsivät kumpikin pystyyn ja
 alkoivat painia. Mutta toinen veli nukkui²⁶ ei(kä) kuullut²⁷ mitään.

¹ (perf.). — ² (s.o. noiden veljesten). — ³ päälle. — ⁴, ⁷, ⁸, ¹¹, ¹⁴, ²³, ²⁶,
²⁷ (pres.). — ⁵ e. h. alkaa y. teidän luona, että otatteko hänet. — ⁶ Nuo. —
⁹ syntyä. — ¹⁰ Se. — ¹² pääsee. — ¹³ että m. — ¹⁵ »tälläävät». — ¹⁶ sen. —
¹⁷ miehensä. — ¹⁸ silloin. — ¹⁹ pääsevät. — ²⁰ alkaa. — ²¹ (s.o. väkevämpi v.).
 — ²² puukaukalon. — ²⁴ on vain, niin hän muka nukkuu. — ²⁵ Hänä ei tätä
 tiennyt, vain pisti juuri kaaraan.

lōmai tet koḷē^Atož. viḷḷos rēāḡē^A štō »koḷṡsa, koḷṡsa viē^kḡēn.» tet iḡ kṡl^a māḡḡḡiḡi, vuadḡ^a māḡo kēḷmān. teḡ tuk kuawūtes mēnēv, viḷḷ^o tet tšoḡē^A viḷḷos oḡra, jos^s iḡa vual^aḡi^Jḡḡḡ^e moḡṡtni tšieutššted, jos makō tḡḡ^e kṡl^ast. so^ai mēnīn, mēnīn, te moḡṡ^ameš te vual^aḡi viḷḷos tšieutššted. te viḷḷ^o veḷḷⁱḡi, tāt viḷḷ^o tsēāl^kkk^A: »māḡṡ ton vūādḡk, kṡl ni māḡṡ ḡēk? mōn koḡḡ^Jjemet vāḡḡ^o mēnām.» tet viḷḷ^o kuabvḡž veḷḷⁱḡi vūādḡḡⁱmen, iḡ tuost ni kōž tḡv^eḡted, tsēāl^kkk: »kōž mōn tḡv^eḡḡm, kōž?» tut tsēāl^kkk^A: »ḡḡēḡḡ^a kēškvḡ juoḡḡi, tḡvet ḡōvīd.» te tut pel ḡḡēḡḡⁱ te tḡv^eḡḡi. tet oḡmḡž pel ḡēn^amā kēḡ^Jttšḡ. so^ai vāḡḡⁱḡ^o kōḡḡḡⁱn. laḡkk^A ḡāi lošsad ten oḡḡmōšt. toḡben ḡḡḡe veḡ^kkk^A meḡk noḡrōm. oḡḡmī^o tšōup^e ḡḡḡe ḡūōvōm, koškōm toḡḡ^abeāḡḡ^ast, ā kḡšsōm šmā^okkvḡžen. ḡḡḡe tḡēⁱttōs, ḡē oḡḡmī^o kōḡḡ^attš, meḡk lē oḡḡmī^on, teid^o i vāḡḡ^a, kēšt

Hän, tuo ¹ kulkuri, tietysti taikoi (hänet). (Toinen) karjuu veljelleen ², että: »herää, herää avuksi.» Tuo ³ ei kuule mitään, nukkuu kuin kuolleena. ⁴ Nuo ⁵ kaksi rehkivät ⁶, veli ⁷ tiukkaa veljeään kohti, jotta ⁸ yltäisi jotenkuten potkaisemaan, jos (tämä) muka silloin kuulisi ⁹. He rehkivät rehkimistään, niin vihdoin ¹⁰ (hän) yltikin potkaisemaan veljeensä. Veli karkasikin pystyyn ja (painiva) veli ¹¹ sanoi: ¹² »Mitä sinä nukut et(kä) kuule mitään? Minä rehin (tässä) melkein henkiheittona.» ¹³ Se veli, joka hyppäsi nukumasta, ei tohtinut ¹⁴ tarttua mihinkään, (vaan) sanoi ¹⁵: »mihin minä tartun, mihin?» Toinen ¹⁶ sanoi ¹⁷: »syöksy jalkojen väliin ¹⁸, tartu kopeksiin.» Hän ¹⁹ syöksyikin ²⁰ ja tarttui. Tuo ²¹ mies kaatui heti ²² maahan. He [ottivat ja] tappoivat (hänet). Sillä miehellä oli raskas laukku. Siinä ²³ oli koottu(na) vaikka mitä. ²⁴ Ihmisen nahkoja oli nyljetty, kuivattu tulen ääressä ja kääritty mytyiksi. Oli ²⁵ tietysti, kun (tuo mies) tappoi ²⁶ ihmisiä, mitä ihmisillä oli ²⁷, (niin) ne (hän) otti ²⁸; kenellä mitä oli ²⁹, ne pani ³⁰ laukkuun(sa).

¹ se. — ² (obj.). — ³ Se. — ⁴ kylmänä. — ⁵ Ne nuo. — ⁶ meneskelevät. — ⁷ v. se. — ⁸ jos eikö. — ⁹ kuulostaa. — ¹⁰ muutamasti. — ¹¹ tämä v. — ¹², ¹⁴, ¹⁵, ¹⁷, ³⁰ (prees.). — ¹³ tappamista[pa] vailla. — ¹⁶ Tuo. — ¹⁸ keskeä jalkojen (jaloin?). — ¹⁹ Niin tuo. — ²⁰ vain syöksyi. — ²¹ Se. — ²² vain. — ²³ Siellä. — ²⁴ olivat k. v. mitkä. — ²⁵ (pl.). — ²⁶ (prees., frekv.). — ²⁷ mitkä i. ovat. — ²⁸ ottaakin. — ²⁹ (prees., pl.).

mek lē, teid pèij^a lāuk sijz. — te so^ai vuolgin māust. puəðin māust, jã lã ni ołmō. sij ołmō lē mēnnam rãst jãu^r sũãll^aγã. so^ai_ã^rtte tšuzrvãin ołmēz viđđžvđ, emⁱk^kke jã lak l^eãm ku^rk^ken, ge je kũl^ottin. te pũđ^rtte viđđžvđ. nã sij ołmō mãin^ašte puk, moxt l^eãri. tuk kuəutes_še mãin^ašte, moxt soñnãšt_še l^eãri. te pũu^rttin ołmēz vãšt pã^rk^ksez.

37. Námmeš.

te l^eãi kãlles, sušt jã lãm pãrã á^rl^eštēs ni vōše, ẽxt pãr^rñ^ebiell^e l^eãi, tet l^eãi na^rttlō^rttam. tet ij jãl^astam tein kãll^ašin ẽut pẽrtvšt, tet jãl^ašt tšõrãšt, lašõ ẽut sũđvšt. kãlles lãi riğges, sušt lĩje pũđ^rtsõ jo tr^eẽñ^c^A_še l^eãi. nã sij jo^atte pũđ^rtsĩđ õ^rts^Amen pel^e ẽut_sãrvšt, jo mie^rttšte tõbven, šelje kõppĩđ^odi va^rk^k^A mãjđ jeřes n^oãũđĩđ. á tet pãr^rñ_še l^eãi riğges jo šlll, ãle kõpp kõppĩđ^odi jeřes nãũpĩđ_še.

— Sitten he lähtivät kotiin. Tulivat kotiin: ei ollutkaan ¹ ihmisiä. Heidän omaisensa ² olivat ³ menneet järven poikki saareen. Hepä huusivat omaisiaan noutamaan (heitä) — varmaankaan (nämä) eivät olleet ⁴ kaukana, koska kuulivat miesten huudon.⁵ Niin tulivat noutamaan. No, miehet ⁶ kertoivat kaiken, miten (asia) oli. Nuo kaksi (vaimoa) kertoivat myös, mitä heille oli sattunut.⁷ Sitten (miehet) toivat omaisensa takaisin kotiinsa.

Nammets.

Olipa ukko, hänellä ei ollut itsellään ollenkaan lapsia, oli (vain) yksi poikapuoli; tämä¹ oli naimisissa. Hän² ei asunut sen ukon kanssa samassa ³ tuvassa, hän asui syrjässä, vaikka samassa kylässä. Ukko oli rikas, hänellä oli poroja ja oli renkikin. No he kulkivat ⁴ poroja etsimässä aina ⁵ yhdessä ⁶ ja metsästivät ⁷ siellä, pyydystivät ⁸ peuroja ja muitakin otuksia. Tuo ⁹ poikakin oli rikas ja pyyntimies, alinomaa tappoi peuroja ja muitakin otuksia. Mutta ukko kadehti

¹, ³ (pres.). — ² ihmiset. — ⁴ (perf.). — ⁵ kun ne tulivat kuulluiksi (je harv., = tek). — ⁶ he, m. — ⁷ miten heillä myös oli.

¹, ², ⁹ se. — ³ yhdessä. — ⁴, ⁷, ⁸ (pres.). — ⁵ vain. — ⁶ yhdessä sijassa.

á kállles k^oād^ošit ten pāre, leäi su^oltam jo jūr^op^ol pel^o pā^ottēd sū. no li^oje mo^ottmeš si^o jō^ottmen tintā^oše mie^ottsešt pū^oš^otsivui^om, kō^otmōs. leäi má^ohēv tšē^oš^oš^oA, mu^ott^o mu^ott^o il^olām vgl jē^on^oamešt. te tr^oe^oē^oā vūš^om^oš^oi, što kállles v^oālp peššs te so^on^oai vūšš^oš^oA ski^oš^oš^oi^oješkuo^oš^oi. tr^oe^oē^oā tšē^oš^oš^oA p^oā^orin: »kiē kállles mo^on^oai vūšš^oš^oA ski^oš^oš^oi^oš^oš^oi.» no so^oi jēv kiē^oē^oā^onam ni kō^oz, pešš^oA pō^ouk^oti (p^oā^oš^oš^oi). pā^oš^oš^oi tiē^oš^oš^oi kē^oš^oš^oi. ná nu^ott^oi kō^opp^ol kállles pā^oš^oš^oi^obieles. te v^oālp tet kállles ten j^oā^om^oš^oš^oi^omō, ku^opp^o piē^oš^oš^oi^o pē^oš^oš^oi^osā, p^oš^oi lāš^oš^oš^oi, te vū^oš^oš^oi^o kied^oā k^oā^oš^oš^oi pā^oš^oš^oi, jē^oš^oš^oi sār^oi vgl: »ā^oš^oi pā^oš^oš^oi tu^oš^oš^oi^o stuor^oā a^oš^oš^oi^o kō^oš^oš^oi^omer(-kō^ove).» jo tō^ol t^oš^oš^oi triē^oš^oš^oi, p^oš^oi jē^on^oā^omā, jē^oš^oš^oi š^oš^oi^o tšō^oš^oi š^oš^oi, te o^oš^oš^oi vūš^oš^oi^oš^oi, e^oš^oš^oi tet i^o sār^oi^oš^oi kē^oš^oš^oi t^oš^oš^oi š^oš^oi. »jos jē^oš^oi sār^oi kē^oš^oš^oi, t^oš^oi piē^oš^oš^oi^oš^oi, mu^ott^o jos tiē^oš^oš^oi^oš^oi, š^oš^oi mā^oš^oš^oi, jē^oš^oi ku^oš^oš^oi^oš^oi ni tū jē^oš^oi.» tr^oe^oē^oā tiē^oš^oš^oi jē^oš^oš^oi š^oš^oi^oš^oi, e^oš^oš^oi sō^on i^o sār^oi. te kállles i^o ni kō^oš^oš^oi. pā^oš^oš^oi^obiele^o pū^oš^oš^oi^o mo^ott^oam vū^oš^oš^oi^o so^oi kō^opp^oin. á Nā^om^oš^oi leäi pā^oš^oš^oi^obiele^o jē^oš^oš^oi; ten š^oš^oi kō^opp^oin. nušš

tuota¹ poikaa, oli suuttunut ja tuumi vain häntä vahingoittaa. No, he olivat kerran kulkemassa niinikään metsällä poroin(een), kolmen. Oli myöhäinen syksy, mutta lumi ei ollut vielä maassa. Renkipä huomas²i, että ukko otti pyssynsä ja alkoi tähdätä heitä kohti. Renki sanoi² pojalle: »ka, ukko tähtää meitä kohti.» No, he eivät kerjonneet minnekään, pyssy pamahti (laukesi); poika tietenkin kaatui. No, niin ukko tappoi³ poikapuolensa. Ukko⁴ otti ruumiin⁵, kantoi petäjän ääreen, asetti pitkälleen, nosti ylös oikean käden (ja) sanoi vielä itse: »paistakoon aamuaurinko suuren erämiehen kouraan.»⁶ Ja sitten tarttui renkiinsä, väännälsi (hänet) maahan, istui itse vatsan päälle ja alkoi vannottaa, ettei hän⁷ puhuisi kenellekään tästä asiasta. »Jos et puhu kenellekään, silloin pääset hengissä⁸, mutta jos saan tietää⁹, että kerrot, en jätä¹⁰ sinuakaan henkiin.» Renki tietysti lupasi¹¹ henkensä tähden¹², ettei hän puhu. Ukko ei siis tappanutkaan (häntä). Poikapuolen poroista¹³ he teurastivat osan.¹⁴ Nammets oli (eräs) poikapuolen härkä; teurastivat senkin.

¹ sitä. — ² (pres.). — ³ tappoikin. — ⁴ Se u. — ⁵ sen kuolleen ihmisen. —

⁶ tai: kouransilmään, -koverrukseen (obj.). — ⁷ se. — ⁸ (sing.). — ⁹ tietäisin.

¹⁰ (kond.). — ¹¹ lupautui. — ¹² edestä. — ¹³ poroja. — ¹⁴ muutaman o.

vuazze kuadin jielled, tendiēt štō ge so^ai mēnnōv m^oāus^{at} jo go toβben kō^jttše, štō košt toñnāšt kōalmāv ðlmāž, tāl so^ai sārñōv, štō mo^ai je tieðe, ge sōn l^eai tšōrāšt moñnāšt. em^lkke li^j parīšdōvam moxtni, ge mo^jttām pūō^ltsō pūō^lte mi^j pūō^ltsi sīz, ā jie^jts i^j puatam. viššingē il le jicgōšt, ā mo^ai je kaūⁿam ni košⁱl^e.» no to^j so^ai puadin m^oāust. pāikēšt tiē^llōs ke^jttše, štō košt toñnāšt kōalmāv li^j. ā kālles sārī nuwt, moxt sušt l^eai oū^dlešt smiē^lttōm. trie^lē^a tiē^llōs ten vu^z^a i^j sārⁿam ten āššēšt māj^pgi, ge kālles l^eai tšō^uē^a vūšrnāqmmōž. trie^lē^a mo^jttam āige kēij^ošt eⁿ jēäll^a ke^llⁱjemmen li^ēsk o^rren. ā li^ēšk^a pe^l kēijⁱ trie^lngōšt, e^lte kōz sušt kālles li^j šēōdam vo^j li^jā hot jiel^lemēgi. ko^l tet li^ēšk^a jo ā^rōvī, ko^l tet il lā jiel^lemen tienāv, mu^w^o sōn tā^rttⁱ tie^lted, e^lte li^jā kālles ko^odam, ge sōn l^eai oū^dat sū āšlam. tet li^ēšk^a e^lutā kēijⁱ trie^lngōšt ten āšš^e, ā trie^lē^a tā^j tsēāl^k li^ēskiⁿ: »jos vu^zlāk k^oāvōn, kāl mōn tā^j vu^qitam sārⁿad.» no li^ēšk^a

Toisen osan jättivät eloon¹ sentähden, että kun he menevät koitiin ja kun siellä kysytään², että missä teillä (on) kolmas mies, he silloin sanovat, että: »Me emme tiedä, kun hän oli meistä syrjässä. Luultavasti (hän) on jotenkin vahingoittunut, koska muutamat porot tulivat meidän porojemme sekaan³, mutta itse ei tullut. Varmaankaan (hän) ei ole hengissä emme(kä) me löytäneet (häntä) mistään.» No, sitten he tulivat takaisin. Kotona tietysti kysyttiin, että missä teillä on kolmas. Ukko puhui niinkuin hän oli ennakolta miettinyt.⁴ Renki ei tietenkään sillä kertaa puhunut siitä asiasta mitään, kun ukko oli ankarasti vannottanut. Muutaman ajan päästä renki rupesi käymään kylässä⁵ lesken luona. Leski aina kyseli rengiltä, minne⁶ hänen miehensä on joutunut vai onko edes elossakaan. Leski⁷ kyllä jo arvasi, ettei hän⁸ ole enää elossa, mutta hän tahtoi tietää, onko⁹ ukko (hänet) tappanut, kun tämä oli ennen häntä uhannut. Leski¹⁰ alati kyseli rengiltä sitä asiaa, ja sitten renki sanoi¹¹ leskelle: »jos rupeat¹² vaimokseni, (niin) kyllä

¹ elää. — ² kysyvät. — ³ sisään. — ⁴ hänellä oli e. mietitty. — ⁵ aina käy kyläilemässä. — ⁶ että m. — ^{7, 10} Se l. — ⁸ kyllä se ei o. — ⁹ että o. — ¹¹ (prees.). — ¹² lähdet.

t̃iē'lt̃ōs lo'pp̃ōdi su'ñne k'āvōn. no to'ļe tri'eḡā māiñst̃i pu'z nu'tt še mo'xt k̃ā'ļles p'āij jo mo'xt kuopp p̃ā'ñbieles p̃iē'ļtsmaōv'ā jo m̃ā'īD s̃āri to'ļe di m̃ā'īD t̃iē'ļjē p̃ūō'ļtsiD. mo'xt so'i ēn'ē ṽūā'ļte'v k̃ā'ļlaz mān-
 nod, što j̃iē'ļjos kiela'ļš̃i kiōD^A? no tri'eḡā de ho'z̃š̃i, e'ļte »pu'q'ļted
 mo'ttam je'k̃k̃ē'ā ke'ļ'jed k̃ā'ļlaz pe'ē'ļte, li'ēšk̃ jo vier'ēs(ō)hm^ažin m̃ō'ā'pp̃ē
 je'ē's nezzvno'ō'īmō.» no tā'ļ tek k'ā'pp̃ē jo li'ēšk̃ p̃ūō'ļte mo'ttam je'k̃k̃ē'ā
 ke'ļ'jed, mu'tt^b si' je pu'a'ttam e'z̃lnā, p̃ūō'ļte kō'itt kōnā vu'zr^a e'z̃l^A,
 što k̃ā'ļles i'j ā'f̃v'ļš̃e teiv ar'v'ō'ļōzzid. te tri'eḡā ā'ļš̃kuo'đ ṽēār^a ki'ļ'ļted,
 ṽiōDž̃i p̃ūō'ļtsōvu'ive, p̃ū'ut̃ same Nāmme'ļs vu'iv^e, te o'ā'ļ tsē'ā'kkad
 ā'uš̃in. te sōn t̃iē'lt̃ōs t̃siē'ļ'ļi nu'tt mo'xt l'ē'āi lo'pp̃ō'ttam: »oh, ā'z̃šōn
 p̃iē'đdim Nāmme'ļs vu'ivešt̃!» te ten s̃ā'ņest̃ k̃ā'ļles ko'r̃rō'itt: »jos t̃ān
 l'ē'ā'kkām tiē'ttam tā'ļe, što tōn s̃ā'rak, j̃ēm li'je ku'ā'đōdēv ni tū j̃iellē-
 men.» te t̃ā'v'ē'ļte k̃ā'ļlaz kiōD^A, ā s̃i'j(ō)īmō vā'ļpe tri'eḡā še kiōD^A tēndi'ē't̃
 stō k̃i tiē'tt jos tēt t̃šē'k̃k̃āi, ā tri'eḡā lo'pp̃ō'đi t̃su'ū'ļted ten kō'ōvōm
 p̃ā'ē, što ko'št tēt li'j. te tu'zā vā'ļpe, tu'nm'je, što si'j pe'je k̃ā'ļloz j̃iellē'men

minä saatan sanoa.» No, leski tietysti lupautui hänelle vaimoksi. No, silloin renki kertoi kaiken, miten ¹ ukko ampui ja miten kantoi poika-
 puolensa mänyntyvelle ja mitä puhui silloin ja mitä (he) tekivät
 poroille. Miten he nyt voisivat ² pettää ukon, jotta (hän) kielisi itsensä
 kiinni? No, renkipä hoksi, että: »tulkaa jonakin iltana kyläilemään
 ukon-tupaan, (sinä) leski ja todistajiksi ³ moniaita muita naisihmisiä.»
 No, sitten ne vaimot ja leski tulivat eräänä iltana kyläilemään, mutta
 he eivät tulleet yhdessä, (vaan) tulivat, ken kulloinkin, yksi(telle)n,
 jottei ukko arvaisi heidän aikeitaan. ⁴ Renki alkoi keittää ateriaa (ja)
 nouti poronpään, toi juuri Nammetsin pään ja alkoi hakata kirveellä.
 Sitten hän tietenkin sanoi, niinkuin oli luvannut: »oh, kirveeni tär-
 väsin Nammetsin päässä.» Siitä sanasta ukko kirosi: »jos olisin ⁵ tien-
 nyt silloin tämän, että sinä puhut, en olisi jättänyt ⁶ sinuakaan eloon.»
 Silloin (he) ottivat ukon kiinni ja kyläläiset ottivat renginkin kiinni
 sentähden, että ken tietää, jos hän ⁷ karkaa, ja renki lupautui näyt-
 tämään tuon ⁸ tapetun pojan, missä ⁹ hän ¹⁰ on. Aamulla (he) [otti-

¹ samoin m. — ² voivat. — ³ vieraaksi mieheksi. — ⁴ niitä aikeita. —
⁵ (1 p. sg. imperat.). — ⁶ ollut jättää. — ⁷, ¹⁰ se. — ⁸ sen. — ⁹ että m.

jaūrā jier^a vūšlā. jo källwz á'kkw sarña, što kállles vūšlġ^A mġemōs
 mǎθk^E, á'kġ^E tsielk^E stō p^oā'kġ^E nā p^oā'kġ^E ken sořm^e. te källwz rářġ^p-
 keřr^e sá kiġ^D k^ogřre, te valġe miēldēz, á triēřġ^A tiē'ltōs vuolġ vūšp-
 řen. meřne to'kk, kaūne ten koġġōm oġmō ja tát l^eāi nuwt^t mořt l^eāi
 sušt piřġōm. te valġe ten miēldēz. te siř vūšřje mořtōm jaūrā. l^eāi
 tšēřlš^A tǎř^e. jušře k^ogřř, te källwz piřje ēřtōn keřřřines jier^a vūšlā.
 jiej vūšřjle m^oāust, pūšřřte māust, triēřġ^A ten lūšřle. sōn vūšġġāi
 liēsk^A k^oāvōn.

38.

l^eāi mořtam sǎmmelǧž, neřm^a Illep-Huozttar. sōn l^eāi šřlġ^emen
 ēutin oġmġn, lež lām l^oāřvž voi lež lāmgo rūšš^slǧž. ten vēnōšhoř-
 jenešt l^eāi pāřvž miēřġ^E. tet sǎmmelōž l^eāi sušt šřlġ^emen vūšřšlōžžōn.
 siř šřlġ^e, šřlġ^e ten kied^a miērořt l^oar^obiēln. siř šřlġ^e ten kied^a pušřřšt.
 hořjen tet l^eāi riēřes^o oġmǧž. nā sišt gġřneškuoġ jēškamboġ^A. ten

vat ja] päättivät, että he panevat ukon elävältä¹ järveen, jään alle.
 Ja sanoivat ukon eukolle, että ukko lähtee viimeiselle matkalle(en).²
 Eukko sanoi, että pakanalle pakanan surma. (He) kaaristivat ukon
 kiinni raitoahkioon ja ottivat mukaansa, ja renki tietysti lähti op-
 paaksi. Menivät sinne, löysivät tuon³ tapetun miehen ja se⁴ oli
 (vieläkin) niinkuin hän oli pannut.⁵ Ottivat sen mukaansa. Sitten
 he ajoivat eräälle järvelle. Oli syystalvi. Jystivät avannon ja pa-
 nivat ukon ahkioineen⁶ jään alle. Itse lähtivät ajamaan takaisin,
 tulivat kotiin (ja) laskivat rengin⁷ (irti). Hän sai lesken vaimokseen⁸.

Oli eräs lappalainen, nimeltä¹ Illepin-²Huotari. Hän oli pyytä-
 mässä erään miehen kanssa, lienee(kö) ollut norjalainen vai³ venä-
 läinen. Veneenomistajalla oli poikanen mukana(an). Tuo⁴ lappa-
 lainen oli hänellä pyytämässä osakkaana. He pyysivät pyytämistään
 sinä keväänä merellä Norjan puolella. He pyysivät sinä kevänä
 hyvästi. Isäntä⁵ oli rikas mies. No, heillä alkoi lähetä lopettamis-

¹ elämässä. — ² (obj.). — ³ sen. — ⁴ tämä. — ⁵ häneltä oli pantu. — ⁶ yh-
 tenä a. — ⁷ r. sen. — ⁸ vaimoksi.

¹ nimi. — ² Illep = Filip. — ³ v. lienee ollutko. — ⁴ Se. — ⁵ I. se.

sāmm^elōšt l^eäi miēlōšt, sōn kōḏD^A hōzjenes. siḡ liḡje tiē^llōs jō^llmen, kōz lež l^eām; hōzjen māšt tiē^ltt^A, mek jūrḏjīd lē sū skičēpprēst; ten kū^lk^lē šī^lle ēutsōvšt. nā siḡ meḡne meḡne; em^lkke lē l^eammaž sēm^onā jūlestammaž voi lež l^eāngo hōzjen vūāḏḏ^emen, nā sušt jo mek liḡje jūrḏjīn, mēn^l de vēnas^lzēdešt tsoḏD^l tšēsk^l; tet tiē^llōs tār^aškuoḏ. pārvž vuḡin, štō e^llšses n^lāurēt (n^lāūr^e) kiēv^l, sōn v^oāl^p tšā^ltsa nū^lk^lē, tō^lkk^l i tē^lpp^llōv^l; kōz mā^ltt pārvž šēḏḏḏ, sūō^lān kō^ltt lā^lttas. sōn tiē^lḏ^l, štō ge eljes kōpp, suḡne iḡ puāḏ^e puārre. nā tet i l^eäi. sōn ḡ^ltte jie^lttš, Illep-Hu^lttar, v^oāl^p tiē^lq^lid, te mēn^l rīḏḏḏ, vēn^lōz kuoḏ siē^lttajemnālla, štō tō^l mōka je^l puāḏ^e tiē^ltted. te jie^lttš vā^lpp^lē^li m^oāust, sōn mōkō ni mā^lid iḡ tiē^lḏ^e, ḡtmōž šī^ll^emen pu^ltt^A. sōn ḡ^ltte kḡ^lē^A puā^ltted m^oāust, te vūā^lbes niē^lḡ^lvi puā^ltted vūšš^lA, te sār^li vō^lt oḡ^lḏḏ^l: »kō^lttē^l ēn puōdež, tet liḡ n^lāur tū^lḡjām lebe lež

hetki. Lappalaisella¹ oli mielessä, (että) hän tappaa isäntänsä. He olivat tietenkin kulkemassa, minne lienevät olleet; mistäpä isäntä tiesi², mitkä aiheet³ hänen kumpanillaan olivat⁴; niin⁵ kauan pyydystivät yhdessä. No he menivät menemistään; varmaankin olivat⁶ vähän ryyppänneet vai lieneekö isäntä ollut nukkumassa, no lappalaisella⁷ mitkä aiheet olivatkin⁸, (niin hän) meni ja iski veneen-omistajalta kurkun (poikki); isäntä⁹ tietenkin alkoi tehdä kuolemaa. (Kun) poikanen näki, että (hänen) isälleen kävi huonosti, (niin) hän [otti ja] hyppäsi veteen (ja) hukkuu¹⁰ sinne. Minne(pä) mahtoi¹¹ poikanen päästä¹², säikähtää (sellaisesta) kuka tahansa. Hän tiesi, että kun (tuo) tappoi (hänen) isänsä, (niin) hänelle(kään) ei käy hyvin.¹³ No, se siitä.¹⁴ Hän itse, Illepin-Huotari, otti rahat, meni rantaan (ja) jätti veneen kolhiutumaan, jotta siten¹⁵ eivät muka (ihmiset) tule tietämään (asiasta). Itse (hän) käveli kotiin(sa); hän ei muka tiedä mitään, mies (vain) tulee pyytämästä. Hän (kun) aikoi¹⁶ tulla kotiin(sa), niin (hänen) sisarensa näki unen ennen tuloa¹⁷ ja sanoi¹⁸ vielä ennen: »joka nyt tulee, se on tehnyt pahaan tai aikoo tehdä¹⁹».

¹ sillä l. — ², ⁴, ¹¹ (pres.). — ³ mitkä aikeita. — ⁵ sen. — ⁶ (perf.). — ⁷ hänellä. — ⁸ m. olivat aikeina. — ⁹ se. — ¹⁰ hukkuikin. — ¹² syntyä. — ¹³ tule hyvä. — ¹⁴ se olikin. — ¹⁵ silloin. — ¹⁶ Hänpä pitää. — ¹⁷ tulemaa vastaan. — ¹⁸ puhui. — ¹⁹ lienee tehdä.

tšäijjēD.» nä ij kù'k'k'^{IE} ni mēnnam, te I.-H. puoð. vūgēbes tšielk:
 »vīlām jō'ut^A nāi.» skieŋh^oid vōl pūut^c vūābšēs, jē'itš l'ēai šieγγ^a
 piχīšⁱ sīst; tiē'itlōs ōlmaž šieγγ^a tiēnn^ašest pōa'ut. nä ij kū'k'k'^{IE} ni
 mēnnam, te šūr^a pūō'ite, te I.-H. kiōD^A tāv'ite. te puχīte K'ēāūŋsā,
 tassīžže^o go l'ampp^A puo'ut^A. te test v^oaχī'ije sāmē vužrai vužrai
 (vūšr^ottōγγⁱ vūšr^ottōγγⁱ). te mo'ut^ameš l'ēai Jeffa vaχī'ijemvužr^a.
 te sōn tiē'itlōs vaχī'ai fāŋG^A, te sōn vūgð^osīāv^a. l'ēai, l'ēai^ode no'kkī.
 I.-H. vālōam liχ leχēpāšīemkiū'ōvōn ōl liχ mēnnam. ā Jeffāž ij ni
 kūllam. te sōn l'ēai l'ēai kiū'ōvōn ōlŋ, te sōn ōl'vai siēčēšes jē'ŋne: »Jeffāž»;
 ōl'ōvōn maka ōl'mō tšūšfē'ije Jeff^ože, štō faŋē^A mēni. Jeffāž ij val
 kūllam. te nuēbēš tšūšfē'vai nu'ut^oše: »Jeffāž.» te J—ž kùl'sti,
 kiē'itšast puk pi'r^a pērtōs. ōlmaž ni kōāššⁱjnž il_lā. te ōlyās vēll'ji,
 ku'ōvōl ōl'ōan, ni mī ij kūllō. vāst puoð sīž. epet kull'āsti siēčēšes jēnn^a:
 »J—ž.» ku'ōval, ij tieð^o košt kōl'ai. vūšmāš, tāle kiū'ōan ōlŋ. sōn

No, ei kulunut ¹ kauan, kun ² Illepin-Huotari tuli. (Hänen) sisarensa
 sanoi: »veljeni(hän) tässä ³ kulkee.» Toi vielä lahjoja sisarelleen (ja)
 itse oli hyvissä vaatteissa; tietenkin mies tulee hyvästi ansainneena.⁴
 No, ei kulunut kauan, (kun) herrat tulivat ja ottivat kiinni Illepin-
 Huotarin. Toivat Könkäälle, siksi kunnes höyrylaiva tulisi.⁵ Siinä
 lappalaiset vartioivat (häntä) vuorotellen. Kerrankin oli Jeffažin
 vartiovuoro. Hän tietenkin vartioi vankia ja kävi ⁶ uneliaaksi. Oli
 aikansa ⁷, niin nukahti. Illepin-Huotari [otti ⁸ ja] meni ⁹ leivin-
 uunin ¹⁰ päälle, mutta Jeffaž ei kuullut. Hän oli aikansa uunilla ja
 sitten huusi vienolla äänellä: »Jeffaž», (teeskenfellen, että) ulkona
 muka ihmiset huutavat Jeffažille, että vanki meni. Jeffaž ei vielä
 kuullut. (Hän) huusi ¹¹ toistamiseen samoin: »Jeffaž.» Jeffaž kuuli ¹²
 (sen), katsasti ¹³ ympäri ¹⁴ tuvan. ¹⁵ Miestä ei ollut ¹⁶ missään. ¹⁷ Ryntäsi
 ulos, kuunteli ¹⁸ ulkona, (mutta) ei kuulunut ¹⁹ mitään. Tuli taas
 sisään. Jälleen kuului ²⁰ vieno ääni: »Jeffaž.» (Tämä) kuuntelee, ei
 tiedä, mistä (se) kuuluu. Huomaa, (että) tässä(hän se on) uunilla.

¹ mennytkään. — ² niin. — ³ näin. — ⁴ hyvästä tienestistä. — ⁵ tulee. —
⁶, ¹¹, ¹³, ¹⁶, ¹⁸, ¹⁹ (prees.). — ⁷ oli. — ⁸, ⁹ (perf.). — ¹⁰ leivänpaistamakiukaan.
 — ¹², ²⁰ (mom.). — ¹⁴ kaikki y. — ¹⁵ tupansa. — ¹⁷ Mies ei ole kulloinenkaan.

še val hǣ̅r̅v̅ō̅ll^a, j̅ē̅I̅t̅š̅ fa̅ŋ̅ō̅^A. te tešt_ā̅I̅te va̅x̅I̅je nu̅tt̅ k̅ū̅k̅k̅^E ge
v̅j̅ō̅d̅ž̅I̅ pu̅ā̅I̅te, te sū u̅x̅ō̅ T^oar̅r̅^aj̅ē̅n̅^am̅ā, tō̅m̅ā.

39.

te I^eāi Vier̅st̅ mō̅tt̅m̅ēš̅ ta̅r̅^av̅ē̅x̅ō̅^A, ij̅ ε̅x̅I̅^Aε̅i su̅j̅n̅ pi̅ē̅r̅ē̅ xe̅x̅ō̅d̅.
te̅ v̅ē̅x̅ō̅^A k̅ō̅ā̅r̅ō̅ā̅^{tt̅a}, st̅ō̅ t̅ān̅ p̅ā̅i̅k̅ē̅st̅ ij̅ ka̅x̅ō̅n̅ō̅ nu̅y̅ū̅p̅em̅ o̅tm̅ō̅ž̅, k̅ō̅^{tt̅E} sū
v̅ū̅š̅ō̅^A t̅ū̅š̅ō̅^A pu̅ā̅^{tt̅ed}. n̅ā̅ _de̅st̅ j̅ō̅^{I̅te} mō̅tt̅am̅ k̅ē̅I̅t̅š̅^ol̅ō̅d̅^Amen, mu̅^{tt̅a}
j̅ē̅ pi̅ē̅r̅ē̅. ε̅x̅I̅ ka̅x̅pp̅I̅j̅ō̅s̅ tie̅ō̅, š̅t̅ō̅ Sed̅d̅ar̅ li̅j̅ vie̅us̅ō̅s̅ o̅tm̅ō̅ž̅, j̅ū̅r̅d̅ō̅^{tt̅s̅}:
»ij̅ō̅s̅ Sed̅d̅ar̅ pu̅ā̅^{ō̅} Vi̅ē̅r̅re, ge̅ te̅ t̅ā̅v̅ā̅i̅ j̅ō̅^{tt̅ed} Vi̅er̅st̅; s̅ō̅n̅ go̅I̅ p̅ā̅I̅^{k̅-}
k̅ē̅^{tt̅s̅} Sed̅d̅ar̅ xe̅x̅ō̅d̅.» n̅ā̅ l̅ā̅i, l̅ā̅i, v̅ū̅š̅ō̅m̅^aš̅e, t̅ā̅I̅^e p̅r̅j̅ō̅s̅ k̅ū̅š̅ō̅l̅ā̅i,
pu̅ā̅^{tt̅A} v̅u̅x̅ō̅ē̅st̅ Vi̅ē̅r̅re. ts̅ē̅I̅^{k̅k̅ē}: »t̅ā̅I̅^e _go̅I̅e̅ vi̅š̅ō̅ŋ̅gi̅ Sed̅d̅ar̅ pu̅ā̅^{tt̅A}.»
n̅ā̅ _de̅t̅ p̅r̅j̅ō̅s̅ pu̅ō̅^{ō̅} v̅u̅x̅ō̅ē̅st̅ Vi̅ē̅r̅re, l̅^oā̅p̅^{I̅ji}. t̅ō̅b̅ben̅ mō̅tt̅ām̅ ts̅ē̅I̅^{k̅k̅ē}:
»j̅ō̅, te̅ pu̅ō̅^{ō̅} Sed̅d̅ar̅.» te̅t̅ ka̅x̅pp̅I̅j̅ō̅s̅ t̅w̅I̅sk̅ā̅ni̅ Sed̅d̅ar̅ o̅r̅r̅ō̅; pu̅ō̅^{ō̅},

Hän vielä kujeilee, (vaikka on) itse vanki(na). Siinä siis vartioivat
niin kauan kuin noutajat tulivat ja veivät hänet pois Norjaan,
linnaan.

Siitari ¹.

Olipa kerran Vuoreijassa ² vahva ruijalainen ³; ei yksikään piisan-
nut hänelle painissa. ⁴ Tuo väkimies ⁵ kerskasi ⁶, ettei tässä paikassa
löydy sellaista miestä, joka tohtii tulla häntä vastaan. No siinä
kulkivat muutamat koettelemassa, mutt'eivät piisanneet. ⁷ Eräs
kauppias tiesi, että Siitari ⁸ oli ⁹ vahva mies (ja) ajatteli ¹⁰: eiköhän
Siitari tule Vuoreijaan, kun hänellä on tapana ¹¹ kulkea Vuoreijassa;
hän kyllä palkkaisi Siitarin painimaan. No kului jokin aika ¹²,
huomasivat: kas purje näkyi ¹³, tuli ¹⁴ suoraan Vuoreijaan. Sanoi-
vat ¹⁵: »kas, kyllä Siitari varmaankin tulee.» No, se purje tuli suuraa-
päättä Vuoreijaan (ja) laskei rantaan. Siellä muutamat sanoivat: »joo,
tulipas Siitari.» Tuo ¹⁶ kauppias (meni) paikalla Siitarin luo; tuli (ja)

¹ = Sidor. — ² Vierra, oik. h a r j u. — ³ Norjan (tai Ruijan) vahva, vä-
kevä. — ⁴ pärjää hänen kanssaan painia. — ⁵ Se väkevä. — ⁶, ⁷, ⁹, ¹⁰, ¹³, ¹⁴,
¹⁵ (pres.). — ⁸ (entispolven kolttia). — ¹¹ se »ruukaa». — ¹² No oli, oli. — ¹⁶ Se.

tsěäl'kk^A: »jekko_són li^Jttš nu^{tt} puw^ré⁶ jo vuozla^Jttšik ěutin o^tmⁱn
 çèibšted[?] ij ka^unⁿō t^āiben Vierōšt nu^ūp^{em} o^hm^čž, puk p^āi^ke ku^aiⁱ.»
 nā Seddār tsěäl'kk^A: »nā ge l^aam^āi m^ū, kⁱ mušt pi^črrⁱ ruo^čkš^koa^{tt}^A?»
 ka^upp^Jōs tsěäl'kk^A: »tešt j^ček k^ēl p^ēll^od; mⁱ š^ēdd^ž, puk m^ōn v^āš^lām.»
 tassiz^ž vuorjⁱ ka^upp^Jōs ge Seddār v^oālp lo^čp^ōdi. te vuolgin ç^ēl^bōm-
 sa^{ij}n. o^ūd^la^čkk^A v^ūā^čem vⁱjⁿ ū^up ju^lšted. te meⁿne vieus^A o^rra,
 tsⁱč^lkk^e: »tāt ō^{tt}e jo^rō^A tuⁿ ç^ēibšted.» vⁱč^š tsěäl'kk^A: »nā mⁱb^ā
 tešt.» si^j k^āč^ē m^ēn^oo v^ūō^o^Asā ç^ēibšted, š^to v^ūō^oš^ešt li^j temms^āb.
 tarr^avⁱč^š^A li^j š^urr^a, ā Seddār tet il^lā nu^{tt} š^urr^a, il^lā ni o^{tt}sk^ož,
 no^čkkam le^{tt}o^hm^čž. tešt si^j s^ūō^ppe nu^{tt}: k^ōā^b^Aže mⁱ š^ēdd^ž, tet
 tein fe^čttⁱ to^{tt}ā^d. tarr^avⁱč^š j^ūrd^{tt}^š: i^čōm tāt s^ū vu^oi^č^E. nā
 tetⁱ l^āi. nā so^ai v^oāpp^zin e^žl^šēz, v^ālpⁱn s^ēl^āb^āg^ā. vⁱč^š tsěäl'kk^A:
 k^ōā^b^ož o^uo^{št} li^jkkst^{tt}^A?» Seddār tsěäl'kk^A: »tet i^čōl^lōs o^uo^{št},

sanoi¹: »Etköhän olisi niin hyvä, että² lähtisit painimaan erään miehen kanssa? Ei löydy täältä Vuoreijasta sellaista miestä; koko³ paikkakunnan nujersi.»⁴ No, Siitari sanoi⁵: »mutta jos⁶ (hän) runtelee minut, (niin) kuka alkaa huoltaa minun⁷ perhettä(ni)?» Kauppias sanoi⁸: »sitä sinun ei pidä peljätä; mitä sattunee(kin), minä vastaan kaikesta⁹.» Kauppias kiusasi siksi, kunnes Siitari [otti ja] lupautui. Niin (he) lähtivät painipaikalle. Vähää ennen lähtöä (kauppias) antoi (Siitarin) ryypätä viinaa. Menivät väkimiehen luo. Sanoivat: »tämä¹⁰ aikoo painia sinun kanssasi.» Väkimies sanoi¹¹: »no mikäpä siinä.» Heidän piti¹² mennä hietikolle painimaan, (syystä) että hietikolla on pehmeämpi. Vahva ruijalainen oli¹³ iso, mutta Siitari¹⁴ ei ollut¹⁵ niin iso; ei ollut¹⁶ pienikään, (vaan) semmoinen keskulainen.¹⁷ Siinä he sopivat niin, (että) kummankin täytyy tyytyä siihen, mitä hänelle sattuisi.¹⁸ Vahva ruijalainen ajatteli¹⁹, (ett)eihän tämä voita häntä. No se sikseen.²⁰ No he kävivät yhteen²¹ (ja) panivat²² syli-painiksi. Väkimies sanoi²³: »kumpi ensin liikahttaa?» Siitari sanoi:

1, 5, 8, 11, 12, 13, 15, 16, 19, 23 (prees.). — 2 ja. — 3 kaiken. — 4 paikan kuihdutti, riudutti. — 6 no kun. — 7 minulta. — 9 kaikki. — 10 tämäpä. — 14 S. se. — 17 (oik.) liitto-, sopuuhminen. — 18 kummalle mitä sattunee, sen täytyy sen kanssa tyytyä. — 20 No se olikin. — 21 yhteensä. — 22 ottivat.

kò'it^E xēbē kâbād.» sonnäst lix ny'tt štô kolmōn vuuzršt jos ij vūait',
te l nuBB li'kkstā'it^A. te vjēžs^A gē li'kkstā'it^A, pāias eške lovī'stē.
gē lāqg^eāst, Sebdār kē'itšī juolg'ì ol. ten vuuz^a ij vūā'ittam. te
nuBBes: te tienā^B ij vūā'ittam ny'tt tšqū'ē^A, à kōālmēs ij tšū' ni li'kk-
stā'it^Ed vūā'ittam. te Sebdār tšēā'kk^A: »te ēn lix mū vuuzr^a. te
vārōd^o!» te tair^avjēžs^A vālp vūōdsā tuolmstōdī puolvi rā'jō. te
Sebdār vāld^A gē li'kkstā'it^A, kūhī, stū il'la lōssad. sōn vāld^A gē
k'āggōst, li'kkstā'it tun'ōrra; vjēžs jōrō^A, štō tō'kk jōrō^A lāqg^Ešted.
Sebdār kūk'kēld nuBB ōrra gē kieššāl, vieusvšt pēl'ē kād^A rēvtšte.
te vjēžs l'ēāi su'tilam, jōrōdam l'ēāi nuBB(v)uzr^a. tāiben tšēā'k'kē,
štō ij'ij mo'zī'gī tienā^B, mo'zī l'ēāi sa'rōm, gvl tešt lix no'kk^A ēut
vuuzršt. stuor^a vjēžs^A kūārr^ani. te tet kaūpp'jōs kuargost, e'tte

»se tietysti ensin, joka vaatii painimaan.»¹ Heillä oli² (sovittuna)
niin, että jos (ensimmäinen) ei voita kolmella yrityksellä³, silloin lii-
kahuttaa toinen. Kun väkimies liikahutti⁴, (niin) nostalsi (Siitarin)
vallan kohoksi. Kun heitti⁵, (niin) Siitari putosi jaloille(en). Sillä
kertaa ei voittanut. Sitten toisen kerran: eipä voinut⁶ enää (heit-
tää) niin rajusti; kolmannella kertaa⁷ ei voinut paljon liikahuttaa-
kaan. Sitten sanoi⁸ Siitari: »Nyt on minun vuoro(ni). Ole varuili-
lasi!» Vahva ruijalainen [otti ja] polki jalkansa⁹ hietaan polvia
myöten. Kun Siitari [otti¹⁰ ja] liikahutti¹¹, tunsi¹² (hän), ettei (toi-
nen) ollut¹³ raskas. Kun hän [otti¹⁴ ja] nostalsi¹⁵, (niin) liikahutti¹⁶
tuonne päin; väkimies luuli¹⁷, että (hän) aikoi¹⁸ heittää sinne (päin).
Siitari kun äkkiä kiskaisi¹⁹ toisaalle, (niin) väkimieheltä vain kanta-
pää tilahtivat²⁰. Väkimies suutahti²¹ ja aikoi²² (vaatia painiin)
toisen kerran. Sanoivat tässä²³, että »ei ei millään; niinkuin oli
puhe²⁴, kyllä vain²⁵ on nokko²⁶ yhdessä(kin) kerrassa». Iso väki-
mies hävisi.²⁷ Kauppias se oli²⁸ mielissään, kun²⁹ Siitari voitti.

¹ kaipaa painijaa. — ^{2, 4, 5, 8, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 28} (prees.). — ³ kerralla.
— ⁶ (oik.) voittanut. — ⁷ kolmannesti. — ⁹ polkaisihe. — ¹² kuuli. — ¹⁹ ve-
täisee. — ²⁰ s.o. hänen kaatuessaan maahan. — ^{21, 22} (pluskv.). — ²³ täällä
(nim. katsojat). — ²⁴ puhuttu. — ²⁵ siinä. — ²⁶ kylliksi. — ²⁷ (oik.) kuihtui,
riutui. — ²⁹ Se k. kehui, että.

Sebdār vuoi. te jēski vīēžs raṁmⁱjeṁmen. tet kaūpp^ljōs nytt puuzrāšt m^oāuṣ, te vījñ val ūuṣ^l. Sebdār tiē^lllōs kiē^rc^Ani, te pō^rj^vni māust.

40.

te liṁje mo^tmeš jā^la^stemen koṁv^oṣešt. ēut o^lmōšt lai samē εχ^t jⁱe^rē^l, te tet jⁱe^rē^l jō^tllⁱ pē^le koṁvāz luṁṁ^e, vuqives tsā^lkk koṁvāz siž. tet o^lmāž sōn ij tie^ttam, štō tet li^j sū jⁱe^rē^l. tsēā^lkk^A: »ēⁿe val puo^diž, mōn kāle āu^sin gōḁam (tsēā^lkastam).» te mo^tmeš v^oāl^p te tet še sēām^a jⁱe^rē^l puo^di koṁvāz luž, vuqives tsā^ljjⁱ koṁvāz siž. tet o^lmāž su^llōmšuzmāšt ij ēslam ni kiē^rl^sṁ, štō mī lai pū^ol^sṁ, pēle āuš tā^vēⁱ, tsēā^lkš^ti rāst tsēā^lp^pat. jⁱe^rē^l tiē^lllōs kē^rl^s. jārrvz tsⁱē^lkkē: »tōn jē^jṁv jierj ko^pri^k.» mān^a kiē^rl^s o^lgabēālla: tā^le jē^jṁv^s i jⁱe^rē^l. nā mā^ld mā^ll^A, εχ^t jēār^vž l^eai, ten tsēā^lkkⁱ.

Lakkasipa väkimies kerskumasta.¹ Se kauppias maksoi (Siitarille) niin hyvin ja viinaakin² antoi. Siitari tietenkin sai asiat selviksi³ ja lähti purjehtimaan kotiinsa.

Olipa kerran miehiä¹ asumassa laavossa.² Eräällä miehellä oli ainoastaan³ yksi härkä, ja se härkä kuljeksi vain laavon luona; työnsi⁴ (tavantakaa) päänsä laavoon. Tuo mies⁵ ei tiennyt, että se oli⁶ hänen härkensä. Sanoi⁷: »nyt jos (se) vielä tulee⁸, (niin) minä kyllä isken⁹ kirveellä.» Kerranpa tuo sama härkä [otti ja] tuli laavon luo (ja) työnsi päänsä sisään. Mies¹⁰ ei vihanvimmassa ehtinyt katsoa, mikä poro (se) oli¹¹, vaan¹² sieppasi kirveen (ja) iski kaulan poikki. Härkä tietenkin kaatui.¹³ Toiset sanoivat: »sinä tapoit oman härkäsi.» (Hän) meni¹⁴ katsomaan ulkopuolelle: siinä (oli) hänen härkensä.¹⁵ No, minkä(pä) mahtoi¹⁶, yksi härkänen oli, sen(kin) iski (kuoliaaksi).

¹ »ramaamasta». — ² viinaa vielä. — ³ kerkesi.

¹ Olivatpa k. — ² puolikodassa. — ³ (oik.) peräti. — ^{4, 6, 7, 14, 16} (prees.). —

⁵ Se mies hän. — ⁸ nyt v. tulee. — ⁹ gōḁa^lm (norjanlp. sana) = annan. —

¹⁰ Se mies. — ¹¹ että mikä oli poroja. — ¹² vain. — ¹³ = kuoli. — ¹⁵ ka itsensä härkäkin.

41. nuwəɽj^é māinōs.

te lǝjje moʷttmes̄ tārāž (l^oāddž^A) jǝʷtt^Emen Jǝjǝmmǝɽvost muturin. moʷtt^Am sǝvost lǝjje mēnn^amen, vǝǝjǝ^e, nǝǝɽjⁱ jǝjǝ^a ǝlǝ^e vuadd^a. ɛʒt tsǝälʹkk^A, lǝǝšǝlled sū rǝddō, sōn mānn^a jo ruoʷkk^Inin ruoʷkkost. nǝǝɽjⁱ lǝi vǝǝǝ^ǝmén, tet ij kǝl^a go sōn nǝ^akk^A. moʷttām tsǝlʹkǝ: »jǝjǝ tōn vuǝit lǝǝlʹjed, pǝǝʷtt^rttak rǝǝkkⁿnes.» tet l^oāddž^A tsǝälʹkk^A: »kǝl mōn ɛt nuwəɽj^{est} stoʷpp^Ijam, ɛɛ mōn nuwəɽj^e tsǝnam ruoʷkkǝjǝ^ǝde, pǝr^a kǝ^ǝtan kǝzzam, kǝl ruoʷkkǝn ij mōltsǝt kǝdovst sǝʷtt^Enalla.» nǝ jǝrrvz mājv tǝz, sij vǝlǝ^e de lǝǝšǝ rǝddō ǝhmžez, ǝ sōn mēnǝ tet l^oāddž^A rǝddō jo vuǝlj n^oākkov. nǝjǝ vō^uše nuwəɽj^e luz. nǝǝɽj^é tǝ^ǝllōs ij kǝl^a, lǝss^Ine(t) vuadd^a. te vǝlǝ^a go ruoʷkkost tet nuwəɽj^e, nǝǝɽj^é sǝǝr^ani, te t^ǝšǝ^ǝtsǝ tsǝ^ǝut^sstōdǝ. tājǝž lǝi tsǝǝgstōttam, ǝ nǝǝɽj^é lǝi vōše jǝjǝ^ǝvovst. tājǝž nu^ǝttⁱ pōš^ki mǝlǝ^ǝ. tuʷk jǝrrvz lǝjje muturin tǝvven, vǝǝjǝ^e bel^e, sij ǝlǝm^ǝst pel^e kǝdd^A vǝtš^kte nuwəɽj^e

Hyljejuttu.¹

Olipa kerran norjalaisia kulkemassa Jäämerellä moottoriveneellä. Olivat muutamassa paikkaa menossa, (niin) näkivät², (että) hylje nukkui³ jäällä. Eräs (heistä) sanoi, (että) laskekaa⁴ hänet rantaan, hän menee ja koukkaa (sitä) varsikoukulla. Hylje on⁵ nukkumassa, se ei kuule, kun hän vaanii. Jotkut sanoivat⁶: »et sinä voi pidättää (sitä), päästätät varsikoukkuineen.» Se norjalainen sanoi⁷: »Kyllä minä tarristaudun yhtä hyljettä vastaan.⁸ Kun minä sidon nuoran koukuvarteen (ja) käärin käteni ympäri, ei varsikoukku nuljahda vähällä⁹ kädestä.» No, mitä(pä) toiset siihen, he [ottivat ja] laskivat miehen¹⁰ rantaan, ja hän, tuo¹¹ norjalainen, meni rantaan ja lähti vaanimaan. Hiipi aivan hylkeen luo. Hylje tietenkään ei kuullut¹², (vaan) nukkui¹³ siki. Kun (hän) otti¹⁴ ja koukasi¹⁵ hyljettä¹⁶, (niin) hylje säikähti ja potkaisihe veteen. Norjalainen tarristihe¹⁷, mutta hylje oli ihan jäänreunalla. Niinpä norjalainen puljahti hylkeen mukana (veteen). Nuo toiset olivat moottorissa¹⁸ selällä (ja) näki-

¹ Hylkeen j. — ², ³, ⁶, ⁷, ¹², ¹³, ¹⁴, ¹⁵ (pres.). — ⁴ (mom.). — ⁵ (impf.). — ⁸ »toppuutan» yhdestä hylkeestä. — ⁹ »sa(a)tilaihin». — ¹⁰ miehensä. — ¹¹ se. — ¹⁶ sitä h. — ¹⁷ (pluskv.). — ¹⁸ moottorin kanssa.

*mīēl̄p tsā'itsa. te tet ōlmāž jāukl, jāukl tsā'ppezst, lai lai te i'it̄li.
nā tuz mutur̄ōlmō vūājie luzza, te k'aḡge ten tsā'it̄sōlmāžes; ruo'kkij̄n
l'ei mēnnam nuar̄je mīēl̄p eχl̄on nuor̄ines. kō'it̄še: »moχt jō'it̄l̄ēnet
mēn̄l̄ nūā'j̄e?» kāl̄les tsēā'kk^A: »kāl̄ det mēn̄l̄ jō'it̄l̄ēnet, sōn il̄ le
jō'it̄ām nō'kkām mā'k̄^E val ge ēne jō'it̄i nuar̄je mēbe'ln. nu'it̄ kū'k̄^E
ge sōn nuar̄je mēbe'ln pēžžl̄, koko āi'ge l'ei kōš'ken. ge nūā'j̄i mēn̄l̄,
te rōā'ḡ^E p'ā'p̄p̄z̄i mēbe'āll̄a. ge šust nuar̄je nūā'it̄^Aji kiedošt luovas,
te sōn mōltš'it̄, te emān k'āst̄i.»*

42.

*pā'j̄n̄ mēn̄l̄ nu'ē^E pā'kka kē'it̄jed, niēdā kē'it̄šōd. te puo'it̄i pē'r̄tte.
nēj̄ō tsēā'kk, što »kūā's̄š^E puo'it̄i. 1. tsā'lm̄ l'ē'kkaz lēm̄m^a, vūā'j̄n̄ed
l̄ij̄im, pē'it̄^a l'ē'kkaz l'ēm̄m^a, kūt̄ōd l̄ij̄im.» pā'j̄n̄e kō'it̄š^A: »košt
e'it̄šā?» 2. »e'it̄šām mēn̄l̄ o'it̄s̄n̄āž piē'k̄^Eid v̄j̄ōdžōd.» »košt jā'n̄nad?»*

vät, (kuinka) heidän mieheltä(än) vain kantapäät vilahtivat hylkeen mukana veteen. Se mies viipyi viipymistään vedessä, oli aikansa, niin tuli esiin. No, nuo moottorimiehet ajoivat luokse ja nostivat (veneeseen) sen vesimiehensä; varsikoukku oli mennyt nuoriin hylkeen mukana.¹ Kysyivät²: »miten nopeasti hylje meni?» Äijä sanoi³, (että) kyllä se meni nopeasti, hän ei ole kulkenut vielä sellaista matkaa kuin nyt kulki hylkeen perässä. Niin kauan kuin hän pysyi hylkeen perässä, (hän) oli koko ajan kuivana. Kun hylje meni, niin reikä jäi (veteen sen) perään. Kun häneltä nuora liisi⁴ kädestä pois⁵, niin hän irtautui ja (silloin) vasta kastui.

Poika meni toiseen taloon¹ kylästelemään, tyttöä katsomaan. Tuli tupaan. Tyttö sanoi: »Vieras tuli. 1) (Jos) olisivat² olleet silmät, olisin nähnyt³, jos olisivat olleet korvat, olisin kuullut.» Poika kysyi⁴: »Missä (on) isäsi?» 2) »Isäni meni noutamaan pieniä kappaleita».

¹ h. m. yhdessä n. — ², ³ (prees.). — ⁴ liisiä = irtautua (nuorasta, ansasta).
— ⁵ irtaimeksi (nominat.).

¹ paikkaan. — ² olkoot. — ³ olin nähdä. — ⁴ (prees.).

3. »jānnam mēnī kuṣṣe kieḷḷid teḗppod.» »koṣt viḷḷod?» 4. »viḷḷom mēnī iñn^arāugid urtštōḷḷod.» 5. »koṣt emmad?» »emmam liḡmā pōḡḡ^aṣṭi, ēne mēnī teid réā'kkod.» pāḡḡ^e puṣṭi māust. jeḡḡes kēḷḷi: »mo'kkam lē'āi niēḷ^aD?» pāḡḡ^e tsielkⁱ: lē'āihōm mo'ttam vāžž^a.» jeḡḡⁱ kēḷḷi: »nā mendīēḷ lē'āi vāžž^a?» pāḡḡ^e māin^vṣṭi pu'k, majd liḡḡ^e sāḡnam. jeḡḡ^e tsiēḷḷi: »vāžž^a lē'ā'k tōn je'ḷtš.» 1. »jos pāḡḡ liḡḡe leḡ oḷḡan, vūāḡḡed liḡḡe.» 2. »e'ḷtšes mēnī kālva viḷḷōžod.» 3. »jeḡḡes mēnī sāimid tsiēḷḷed.» 4. viḷḷos mēnī niēḷⁱḷid šīḷḷed.» 5. »iḡmmes mēnī pāḡḡ puḡḷⁱed¹.»

43. tšuošk^A.

tšēḷḷiskiežž^e ge lōpp^e jo tšuošk^A māḡḡe vāst loppžen(ā'kkō oḡra, loppžen(ā'kkōž toḅben sišt kḡ'ḷtš^A, što kōž mo'ttam seḗpe, ge ḡje pu'attam puk. nā tšuošk^A tiē'ḷḷōs māinṣṭe ā'kk^Aže, kōž šeḗpe. ēḷt

»Missä äitisi?» 3) »Äitini meni kalan jälkiä tukkimaan.» »Missä veljesi?» 4) »Veljeni meni yö-suokulaisia(?) juoksuttelemaan.» 5) »Missä veljesi vaimo?» »Veljeni vaimo viime vuonna nauroi, nyt meni niitä itkemään.» Poika tuli takaisin. (Hänen) äitinsä kysyi: »millainen oli tyttö.» Poika sanoi: »olihan muuan hupsu.» Äiti kysyi: »no miksi oli hupsu.» Poika kertoi kaiken, mitä (he) olivat puhuneet. Äiti selitti: »Hupsu olet sinä itse. (Tyttö tarkoitti:» 1) »Jos lapset olisivat olleet² ulkona, olisivat (he) nähneet.» 2) »Hänen isänsä meni (muutto)tava-roita³ noutamaan.» 3) »Hänen äitinsä meni paikkaamaan verkkoja.» 4) »Hänen veljensä meni näätiä pyytämään.» 5) »Hänen veljensä vaimo meni lasta synnyttämään⁴.»

Sääsket.

Syyskesällä, kun linnut ja sääsket menevät takaisin lintujen eukon luo, (niin) lintujen eukko siellä kysyy heiltä, että minne muuttamat joutuivat, kun eivät kaikki tulleet. No sääsket tietenkin kertovat eukolle, minne (ne) joutuivat. Yksi putosi kiehuvaan veteen,

¹ eli šēḷḷ^aēḷ.

² (olivat olla). — ³ kalua. — ⁴ hankkimaan.

2. Piē'tt puođⁱ Pēā'tts^Amešt, pūu^t pūūd^ebiel^e p^ott^Ešid, Pārašk pōrⁱ pu^k p^ott^Ešid, pāij¹ Pie'tt pēāl^ā. Pie'ttošt piē'tt^E pūōđk^Ani, p^oāppz piē'tt^Epiell^e.

3. Vāšk^E vāp^oz^Eli vārra, vāldⁱ vārr^e, vārešt vīddžⁱ veñnōz, vīγγⁱ viērr^e, viērošt vūāddžai veñn^ašešt. vi'tt^{Al}o viē'tts^o, viērtsēs vīγγⁱ Viđñemā. Vāšk^E vāp^oz^eli vāšt.

s i e r a.

45. tō^okk^o mānn^a kie^oppⁱ tšūš^okkšāž.

ten si^or^a ge^oal^outē sierr^o, te lē ā^okkvž da käll^osvž; teχ lē tek, keāχ lē pāriⁿ pōāri^asōmmōz. ā^okk o^or^en lē pārv. käll^osvž li jēr^es sāžvšt, te sōn puā^ott^A ā^okk o^orra ēll^ošēs viē^okk^o vīddž^o. te vāddz^A ten kie^oppⁱ tšūš^okkšā miē^o sūā^oBB^E kiedvšt, jie^ottš veē^oGA, štō kōz mānn^a tēt tšūš^okkšāž: »tō^okk^o i mānn^a kie^oppⁱ tšūš^okkšāž, tō^okk^o i mānn^a

Pekka tuli Petsamosta, toi puoli puutaa perunoita; Paraske söi kaikki perunat, ampui² Pekkaa peukaloon. Pekalta katkesi peukalo, jäi (jäljelle) peukalopuoli.

Vasko käveli vaaralle, otti louteen³, toi vaaralta veneen, vei (sen) harjulle, harjulla sai veneestä viisikymmentä jäärää, vei jääränsä Viernimään. Vasko lähti kävelemään takaisin.

Leikkejä.

Sinne menee nokinen tie.¹

Sitä leikkiä kun ruvetaan² leikkimään, niin on ukko³ ja akka⁴; ne ovat niitä, jotka ovat lapsista vanhimmat. Lapset ovat akan luona. Ukko on eri paikassa ja hän tulee akan luo noutamaan itselleen apureita. Kävelee tuota⁵ nokitietä pitkin sauva kädessä ja⁶ hokee, että minne se tie menee: »sinnehän menee⁷ nokinen tie, sinnehän menee no-

¹ eli pūšš^oki.

² eli p—si. — ³ telttavaatteen.

¹, ³, ⁴ (deminut.). — ² aloittavat. — ⁵ sitä. — ⁶ itse. — ⁷ meneekin.

kieppil tšūš'kksāž.» te puat^A ā'kkv luž, kūōlkkal suobvines, kūl^At-
tāst; ā'kkvž kūlast, tsēālkk^A: »mī kull^Aš'i?» käll^Asvž vāšlād: »mon
ro'kkāž.» »kōz vūā'k'ik?» müōrrlūšōd^Ijä q'ra.» ā'kkvž tsēāl'kk^A:
»mēn no'itō.» te käll^Asvž vāst vāp'pāl, nuutt^A še veōg^A: »tō'kk^A i mānn^A
kieppil tšūš'kksāž» (nuutt^A kū'kkē ge tšūš'γās peš^A). te nuōv
(v)uōr^A puat^A ā'kk^A q'ra käll^Asaž. ā'kkvž vuōttad epet no'itō.
te epet puat^A, kualmaēs. te vūāōdž vie'kk^E, jos niēd^A raū'kk^A de
niēd^A vūāōdž^A, jos pāra raū'kk^A de pāra vūāōdž^A. sōn raū'kk^A,
jos niēd^A, sār^A štō māōen sū tārbōš (suōnne gal^A): »šū'kkūōp'jēn
lebe šū'p'pēss^Ijen lebe nā'p'pēss^Ijen, pēssō'k'š^Ijen, kozkožā pā'k'ldōš-
sōn, lei'p'pāš^Ijen, vēār'k'š^Ijen, šū'p'vāš^Ijen, müōrrkūōp'jēn pē'p'pē,
mūō'j'ēuss^Ijen. kūāš ālmaidipār^I tārbōš, tēn vālō^A müōrrlūšōd^Ijen lebe
lōp'p'š^Ijen, pōādōzsi'p'jēn, kuōll^Eš^Ijen, nau'ōdš^Ijen, kōp'p'š^Ijen,
sā'k'kōō'j'ēn, tūō'j'ēlōšōn. nuutt^A ā'kk^A käll^Asvž jō'p'p^A ā'kk^A q'fren vjōdž-
men ēll^Ašēs vie'kk^E, kōnā vuōr^A ēut vālō^A. nuutt^A kū'kkē jō'p'p^A vjōdž-

kinen tie.» Tulee akan luo, kolahuttaa sauvallaan, kuuluttaa¹; akka
kuulee², sanoo: »mikä kuului?»³ Ukko vastaa: »minä raukka⁴.»
»Minne matka?»⁵ »Halonhakkaajan⁶ luo.» Akka sanoo: »mene ilman». Ukko lähtee kävelemään takaisin, hokee samoin: »sinnehän menee
nokinen tie» (niin kauan kuin tietä piisaa). Ukko tulee toistamiseen
akan luo. Akka lähettää (hänet) taas ilman. Tulee taas, kolmannesti.
Sitten (hän) saa apurin, jos vaatii tyttöä, niin saa tytön, jos vaatii
poikaa, niin saa pojan. Jos hän vaatii tyttöä, niin sanoo⁷, miksi⁸
häntä tarvitsee: vedenkantajaksi tai lattianpesijäksi tai kupinpesi-
jäksi, (vaatteen)pesijäksi, jonkinlaiseksi⁹ käskylääksi, leivänpaista-
jaksi, ruoankeittäjäksi¹⁰, lattianlaasijaksi, puunkantajaksi tupaan,
marjanpoimijaksi. Milloin tarvitsee poikalasta, (niin) ottaa sen ha-
lonhakkaajaksi tai linnustajaksi, poronsiirtäjäksi, kalastajaksi,
otuksenpyytäjäksi, peuranpyytäjäksi, verkonkutojaksi, työmieheksi.
Niin siis ukko kulkee akan luona noutamassa itselleen apureita (ja)
ottaa yhden kullakin kerralla. (Hän) kulkee noutamassa niin kauan,

¹, ², ³ (mom.). — ⁴ (deminut.). — ⁵ lähdit. — ⁶ Puunhalkojan. — ⁷ puhuu.
— ⁸ että m. — ⁹ minne minnekä. — ¹⁰ keitonkeittäjäksi.

men go pūkkivd vāl̄v^A; ā'kkvž pā'uts^A ɛχ̄l̄v̄. te ā'kk_ōrragōs vāp̄p̄zāl
 vīd̄v̄d̄, puā'ut^A, kūl̄tāst; ā'kkvž kūl̄v̄st, tsēāl̄kk^A: »mī kūt̄s̄tī?»
 »ā mōn rō'kkāž.» »kōz vūā'q̄ik?» källsvž tsēāl̄kk^A: »tū ōrā vūā'q̄em,
 pāṛā ā'k̄kēžškūā'q̄e, l̄žžik vūā'q̄ed tōn_še.» ā'kkvž tsēāl̄kk^A: »mēn
 no'ūt̄.» iḡ vūā'q̄e vgl ten vūzr^a. källsāž vūā'q̄e^A ɛχ̄l̄v̄ māus^{at}. te
 nuḡv̄(v)uizr^a puā'ut, ā'kkvž epet iḡ vūā'q̄e. kuabmaeš puā'ut^A,
 te vūā'q̄e^A. te puq̄'ite ā'kkvž dā käll'svž ɛχ̄l̄nā, pārv̄ kuargast mē-
 n^aēškuā'q̄e, što »ā'kkōm puoḡ'ī.» te lē, lē tāst, te ā'kkvž dā käll'svž
 ā'q̄ev hej̄v̄ad. pārv̄ veq̄e: »āij̄v̄m vūā'q̄'ut^A! niēd^a veq̄e: »ā'kkōm
 vūā'q̄'ut^A! tešt_ā'q̄'ite soai hej̄v̄v̄, te vūā'q̄'ut^A kuabvžž l̄i vieusav. te
 tēz_i sierr^a pō'ut^A.

46. suonn^asierr^a.

suonn^asierr^a go ā'q̄e sierrv̄ de vāl̄pe suoniv̄; jos lē kūd̄s, tež
 gā'q̄e kōl̄m suon^a, ā jos lē kāuṭses, tež gā'q̄e neļl̄ suon^a, ā jos lē lōxes

että¹ ottaa kaikki; akka jää yksin. Sitten (hän) lähtee kävelemään
 akan luo noutaa(kseen hänet), tulee (ja) kuuluttaa; akka kuulee,
 sanoo: »mikä kuuluu?» »Minä raukka.» »Minne matka?» Ukko sanoo:
 »sinun luoksesi lähdin, lapset alkoivat ikävöidä, lähtisitkö² sinäkin?»
 Akka sanoo: »mene ilman», ei lähde vielä sillä kertaa. Ukko lähtee
 yksin takaisin. Tulee toisen kerran, akka ei taas(kaan) lähde. Tulee
 kolmannesti, niin lähtee. Akka ja ukko tulevat yhdessä, lapset
 iloitsevat³, että »akkamme tuli.» Ovat siinä⁴ aikansa, niin akka ja ukko
 alkavat painia. Pojat hokevat: »äijämme voittaa!» Tytöt hokevat:
 »akkamme voittaa.» Siinä he painivat ja (se) voittaa, joka⁵ on vah-
 vempi. Siihen leikki loppuukin.

Lankaleikki.

Kun aletaan¹ leikkiä lankkaleikkiä, niin otetaan² lankoja; jos
 on kuusi (henkeä), (niin) siihen tarvitaan kolme lankaa. Jos on kah-

¹ kun. — ² olisit lähteä. — ³ ilossa alkavat meneskellä. — ⁴ tässä. —
 kumpi.

¹ alkavat. — ² ottavat.

(lõeme'it'es), tež gǫl'ge vi'it suon^a. ežt vālv^A teiv suonid, m^oā'ttsat
 ēut vuor^a mā'ttsod, te tūšl'ai m^oā'ttsost nuvbin kiedin, te jārraz
 jūš'kk'kž tāve'ite suonke'itšō, jietš val mǫemāst^A tāvāt te luoš'it
 mā'tts^A. tešt q'ite si jvālpē, ki kein teiv^a ēut sūšņne, tet ten i tsuū-
 māst. jos nēxō niēdin teiv^a ēut sūšņne, tāl lē puorrin mištost, štō
 pārivuijm je teivām, ā jos nēxō^A teiv^a pārivuijm, tvl vūšst^a pēija
 (vej'kk^A mištogi tūšijēž).

47. nuorrsierr^a.

vālpē tsāustōγ, te kužl'id kēijid tšāņne ežle, kol'ksen, te tūš'ppā'ite
 ten nūšrra niēd^a di pārō, nezzōn di ālma. te q'ge sierrōd. ežt mānn^a
 kōlts^E sīž. te tet ālā^A šil'led teiv, kēak nuorrest tūšl'ā'ite, kiedin kuosk-
 stō'tted lebe tāve'ited, jos tā'it^A, mu'it^A ij šil'ijā lēš'kkō lō'pp^E o'lg-

deksan, (niin) siihen tarvitaan neljä lankaa, ja jos on kymmenen,
 (niin) siihen tarvitaan viisi lankaa. Yksi ottaa ne langat, kääntää (ne)
 kaksinkerroin¹ ja pitää toisella kädellä taitteesta; sitten muut kaikki²
 tarttuvat langanpäähän³, (hän) itse vielä tarttuu viimeiseksi ja pääs-
 tää taitteen irti. Siitä he [ottavat], ken kenen(kin) kanssa sattuu
 yhteen lankaan, (niin) hän suutelee kumppaniaan.⁴ Jos tyttö sattuu
 tytön kanssa yhteen lankaan, silloin (he) ovat hyvillä mielin, ettei-
 vät sattuneet (yhteen) poikien kanssa, mutta jos tyttö sattuu pojan⁵
 kanssa, (niin) silloin panee vastaan (vaikka mielikin tekisi⁶).

Nuoraleikki.

Ottavat suopungin, sitovat molemmat päät yhteen, renkaaksi, ja
 siihen nuoraan tarttuvat vierekkäin tytöt ja pojat, naiset ja miehet.
 Sitten alkavat leikkiä. Yksi menee renkaan sisälle. Hän¹ alkaa
 pyydystää niitä, jotka pitävät kiinni nuorasta, (koettaa) käsin kosket-
 taa tai tarttua(kin), jos tahtoo, mutta pyydystäjän ei ole lupa mennä

¹ taittaa yhden kerran mutkalle (adv.). — ² jokainen. — ³ (kuk n yhteen l.-päähän). — ⁴ sitä. — ⁵ poikien. — ⁶ (pot.).

¹ Se.

běālla nuar^e mēnnov lebe vūāļle tsān^lled. jos nuut^l tāvā^l, tō^l i^l lo^lkkšv^a. ā tet vūā^lDDŽ^A lūāš^li^Eled nuar^es meā^lDD^a jo vrs^ltēv meā^lDD^a, koⁿ šī^ll^l vī^lē^lklā^lu^A (vrs^ltā^lu^A). Kēān go po^lppā^lu^A de tetkōs jo^lū^lD^A nuar^e sī^lž. sī^lšt li^l sierr^amōš nu^lu^l, što pā^lg^l šelle niē^ldi^lv, ā niē^lda šelle pā^lri^lv, ā tendiē^lt le^lkkō vūā^lDDŽ^v tāv^eled sēā^lkkō. ten sierrē tā^lvā o^ll^lgan, sī^lđi^ln, ko^lšt lē jē^ln^ln^l o^ll^lmō. tet li^l hī^lē^lr^lves sierr^a, to^lbben mā^lnn^a ruo^lij^v, sī^l o^ll^lvō jo pō^lγγ^lšte.

48. sēā^ll^lgavō^ld^ašt^lemsierr^a.

tet sierr^a li^l nu^lū^lēm: vā^ll^lpe^l de ri^lppik^l po^ln^lie mā^ll^ltsav mā^lvo nuar^e, tšor^lā^lšinet. te vā^ll^lpe, ē^lut pe^lje sē^ln^l o^lrra tšē^ll^lmī, lašō tet i^l gē^ll^l kiē^ll^ltsō^lv. ā jār^lroz kā^ll^lē^l vā^ld^aštēv tein po^ln^lōm ri^lppik^ln sū sēā^ll^lgā. ā sōn gā^ll^l ā^lr^lvē^lv, kō^lā^lš^l kī vā^ld^ašt. kō^lu^le^l ge vā^ld^ašt, ri^lppik^les lā^lg^lg^lāst

nuoran ulkopuolelle tai ryömiä (sen) alitse. Jos siten ottaa kiinni, niin ¹ (sitä) ei oteta lukuun. Se, jota pyydystäjä ajaa ² takaa ², saa laskea nuoransa irti ³ ja juosta pois. Kun (hän) tavoittaa jonkun ⁴, niin se ⁵ joutuu (vuorostaan) nuoran sisälle. Heillä on leikkitapa ⁶ sellainen ⁷, että pojat pyydystävät tyttöjä ja tytöt poikia, mutta silti saa kuitenkin ottaa kiinni sekaisin. Sitä leikitään talvella ulkona, kylissä, missä on paljon ihmisiä. Se on mukava leikki, siellä on melua ⁸, he huutavat ja nauravat.

Selkäänlyöntileikki.¹

Se leikki on sellainen: [ottavat ja] vääntävät huivin kaksinkeroin nuoran tavoin, tiukasti. [Ottavat] jonkun ² (ja) panevat silmin seinään päin. Hän ³ ei saa katsoa. Muiden pitää lyödä ⁴ sillä väännetyllä huivilla häntä selkään. Hänen pitää arvata, kuka kulloinkin ⁵ lyö. Kun joku lyö, (hän) heittää huivinsa samassa muille ei(kä) itse

¹ silloin. — ² juokсуттаа. — ³ pois. — ⁴ kenen. — ⁵ Sekös. — ⁶ leikkiminen. — ⁷ niin. — ⁸ menee melu.

¹ (Sama kuin meillä »heinänpunnitus» tai »kauransyöttö»). — ² yhden. — ³ vaikka se. — ⁴ (mom.). — ⁵ koska.

tǝl̥l̥^eskani jǝrrsǝ, j̥e^ltt̥š mǝk̥w ni men tuǝj̥ešt il_lǝ. ǝ jos ǝ^rvǝd, tǝl̥ vǝd̥^ast̥ij̥^e po^rppad s̥ǝnǝ. jos ij̥ ǝ^rv̥ed, tet fe^rtt̥ai nu^{tt} k̥^ukk̥^e ǝrr̥od go ǝ^rvǝd, va^rkk̥^a si^rramb̥ē^{id} ǝr̥s.

49. suorm̥ssi^rerr̥^a.

suorm̥ssi^rerr̥^a še lij̥ si^rerr̥^a; t̥ēz kǝl̥č̥e v̥d̥ōs, k̥ūd̥ōs, tet̥ p̥āias. mǝde j̥ǝnǝ^b, tǝde puǝr̥^b. ǝ^rtt̥^a lij̥ m̥ē^rtt̥i, ǝ nu^b^b lij̥ s̥ēⁱnešt. j̥ǝrr̥az ǝrr̥ō puk̥ i^šte p̥ǝldi. m̥ē^rtt̥i tet̥ »m̥ē^rtt̥^a», v̥^rkk̥^a s̥ū^rm̥ōz p̥ir̥^a ǝl̥m̥ōšt ǝtm̥ze, te v̥^rγ^γad j̥ū^škk̥^a k̥ǝmm̥er si^{št} k̥iedas, te ǝut ǝl̥m̥^aže ku^zdd̥^a, k̥ēaz la^š t̥ǝ^rtt̥^a p̥ij̥j̥od. ǝ s̥ēⁱnešt ǝrr̥i v̥ū^ād̥ž^a v̥^rkk̥^v k̥iē^rtt̥š^{vd}, le^rkk̥^a l̥i su^{ij̥}^e, v̥ā^ddas ǝ^rv̥ed, ge m̥ē^rtt̥i lij̥ k̥ǝ^vvel. jos ǝ^rv̥ij̥^e k̥ōl̥m (v)uz^r^a skr̥āja ij̥ ǝ^rv̥ed^e de tǝl̥ m̥ē^rtt̥i k̥^utt̥^a k̥^oāvsǝz^a, jos lij̥ p̥ǝ^rñ^e s̥ēⁱnešt, ǝ jos lij̥ n̥ē^rd̥ s̥ēⁱnešt, tǝl̥ k̥^utt̥^a v̥ū^ǝd̥dam: »k̥i lij̥ k̥^oāvsǝ (vū^ǝd̥dam)?» tet̥ ts̥ǝl̥kk̥^a k̥ēānni tein, k̥ēūz l̥ē p̥ē^rtt̥st lebe j̥e^res s̥ā^{št}.

ole olevinaan¹ missään työssä. Mutta jos (tuo) arvaa, silloin lyöjä joutuu seinään. Jollei arvaa, (niin) hänen² täytyy olla (siinä) niin kauan kuin arvaa, vaikka olisi³ (koko) leikin ajan.⁴

Sormusleikki.

Sormusleikkikin on leikki; siihen tarvitaan viisi kuusi (henkeä ja) siitä ylös(päin). Mitä enemmän, sitä parempi. Yksi on »mättäjä» ja toinen on seinän vieressä.¹ Muut ovat kaikki istumassa² vierekkäin. Mättäjä³ »mättää», vie sormusta ympäri miehestä mieheen, kuljettaa⁴ kättänsä jokaisen kourassa ja jättää (sormuksen) yhdelle⁵, kenelle vain tahtoo panna. Seinän vieressä olija saa vaikka katsoa(kin), yhdentekevää on hänelle, vaikea arvata, kun mättäjä on viekas. Jos arvaaja ei arvaa kolmella kerralla⁶, niin silloin mättäjä kysyy morsianta, jos seinän vieressä on poika, mutta jos on tyttö seinän vieressä, silloin kysytään⁷ sulhasta: »kuka on morsian (sulhanen)?» Hän sanoo jonkun niistä, jotka ovat tuvassa tai muualla.⁸

¹ muka ole. — ² sen. — ³ olkoon. — ⁴ leikkikaudet.

¹ seinässä. — ² istualla. — ³ M. se. — ⁴ vie (frekv.). — ⁵ y. ihmiselle. —

⁶ 3:n kerran rajasta (съ края). — ⁷ kysyvät. — ⁸ eri sijassa.

són käl̄ē^A nuw̄tt̄ kù^lk̄k̄ē^E sēineš̄t̄ ōrr̄w̄d ge á^lř̄v̄á^D, á jos ij̄ á^lř̄v̄ed^D de jw̄á^lk̄k̄ē^E kō^lm̄w̄n vuw̄r̄ášt̄ k̄á^Jtt̄š^A. á jos á^lř̄v̄á^D, te š̄á^Dá^D m̄ě^ltt̄^ljen, tet̄ š̄á^Dá^D s̄e^lř̄ná, k̄ešt̄ á^lř̄v̄á^D, á m̄ě^ltt̄^l p̄ě^láss^A i^lš̄w̄d.

50. ru^lχ^lsierr^a.

vũ^lš̄š̄w̄n r̄á^lje š̄á^lk̄ ō^l r̄á^lř̄w̄d, teid̄ r̄á^lje nell̄^v t̄š̄ě^lk̄k̄ē, kuw̄ut̄ s̄á^lja. teid̄ r̄á^lje mie^lř̄^e m̄ě^lř̄w̄d, e^ltt̄^E tek̄ k̄á^lř̄ē^e ř̄ep̄ ku^lř̄t̄w̄ ě^lut̄ š̄ūr^a jo wat̄ r̄á^lje teid̄ ħ̄árt̄ m̄ě^lř̄w̄d vu^lř̄ē^lš̄t̄, t̄š̄ě^lk̄k̄ā ā^lš̄š̄in temmer̄ š̄t̄w̄ puw̄r̄ášt̄ to^vř̄^lje. te jō^rē mu^lor̄ast̄c̄w̄s̄ s̄á^lw̄je r̄ū^lχ^lw̄d, k̄ū^lš̄š̄w̄ p̄ě^lá^lā^l ku^lst̄aml̄ō^lk̄k̄ē jo tešt̄ p̄ā^ljas. te r̄á^lje p̄á^lk̄ē^lw̄d, m̄á^ln̄ t̄š̄á^lk̄ē r̄ū^lχ^lw̄d. r̄ū^lχ^lw̄d lad̄dē kuw̄ut̄ ná^llla; vu^lor̄as̄ ō^lm̄w̄ m̄ě^lř̄ē^lte ru^lχ^ll̄á^d n̄ḡn̄š̄in̄et, kuw̄ut̄ p̄ě^lá^lla t̄š̄ē^lgam^lná^llla, á p̄á^lř̄á^l lad̄dē nu^ltt̄k̄ā^ln̄i, mat̄w̄ nu^lř̄^aka^lš̄š̄l̄w̄d. tego á^lř̄ē^e sierr̄w̄d, te ku^lř̄t̄^l b̄ě^lá^llla k̄á^lř̄ē^e ř̄ep̄ ě^lut̄ vē^lř̄w̄ ō^lm̄w̄, v̄ū^lá^lř̄w̄^l w̄á^lk̄k̄^A kuw̄ut̄es̄

Hänen pitää olla seinän vieressä niin kauan, että¹ arvaa, mutta jollei arvaa, niin (mättäjä) kysyy joka kolmas kerta². Mutta jos arvaa, niin joutuu mättäjäksi, (ja) se joutuu seinän viereen, josta (hän) arvaa; mättäjä taas pääsee istumaan.

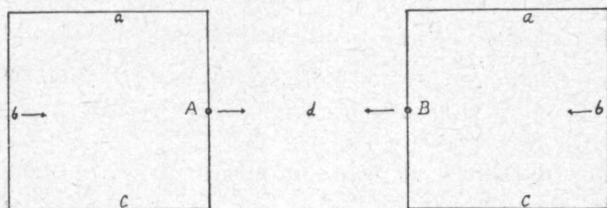
Kyykkäkisa.

Ensin laitetaan¹ lumitanterelle »rajat», ne laitetaan nelikulmaisiet², kahteen paikkaan. Ne laitetaan mitan mukaan, että ne olisivat³ kumpikin yhtä suuret, ja ne laitetaan vielä ajosauvojen avulla⁴ suorasti, hakataan kirveillä (lumeen) sikäli, että (ne) hyvin tuntuvat. Sitten sahataan pyöreästä puusta kyykkiä, kummallekin puolen 12 ja siitä ylös(päin). Sitten laitetaan kartut, joilla kyykkiä lyödään. Kyykät ladotaan kahdella lailla; raavaat ihmiset mättävät kyykkäläjän lujasti, molemmin puolin pystyttäen, mutta lapset latovat siltään⁵, niinkuin halkoja. Kun aletaan leikkiä, niin molemmin puolin pitää olla saman⁶ verran ihmisiä; saa vaikka kaksi(kin henkeä)

¹ kuin. — ² joka kolmessa kerrassa.

¹ laittavat. — ² neljään kulmaan. — ³ pitävät olla. — ⁴ mukaan, myöten (siis ajosauvoja viivottimina käyttäen). — ⁵ »niinkhän». — ⁶ yhden.

sierr̄DD, à mād̄e jānāB ḡl̄m̄D, tād̄e puar̄āB. juar̄k̄k̄^E pāl̄k̄in kūš̄z̄t ḡl̄m̄D, tš̄s̄k̄lev, nūBB nūBB^E pel̄n, nūBB nūBB pel̄n. vūš̄š̄on sij̄ k̄l̄t̄t̄te. k̄l̄t̄stem l̄i tet, š̄t̄D tš̄q̄š̄ke k̄eij̄ⁱm̄iēl̄D rāīl̄, nuutt̄ k̄ūⁱk̄k̄^e ge rūχχ mānn^a p̄āij̄jel rāī^v; tend̄iēl̄ vūāDD^Z m̄ēnn̄DD jānāBḡi, tet līj̄ s̄ēām^a. à jos ī m̄ēn, te t̄l̄ nūBB^E tš̄q̄š̄k̄^A k̄eij̄ⁱm̄iēl̄D rāī^v, ten_še biel ḡl̄m̄q̄ž. à jos mānn^a p̄āij̄jel rāī^v, tel̄ jār̄raz pieš̄se ḡl̄p̄^Eleš̄t tš̄q̄š̄k̄ēv, j̄iēij̄oz l̄āda lūññ^e. t̄l̄l̄ego puk̄ tš̄s̄k̄le pāl̄k̄ēz, te tuk̄piel (tun_biel) ḡl̄m̄DḡD̄s̄ °al̄ttē nuutt̄_še moz̄t vūš̄š̄bā. nuutt̄ tiēⁱl̄l̄s̄ sierr̄^a vūš̄l̄ḡ^A. te epet k̄eš̄tni go pāl̄ik̄ k̄a^Jt̄s̄^A rāī^v sīz, te t̄l̄ feⁱl̄l̄ai pāl̄ik̄ rūχχin, à lebe pāl̄ik̄ k̄a^Jt̄s̄^A kūš̄š̄ēn, toⁱl̄_še feⁱl̄l̄ai loñnāD, tet rūχχ^A p̄āⁱt̄ts̄ kūš̄š̄ēn. siš̄t

A ja B kyykkäläjät. Neliöt ovat linnoja («rajoja»), a, b, c ulkorajoja; b:stä »keitetään» nuolen osoittamaan suuntaan. A:sta ja B:stä tapahtuu läheltälyönti. Jos karttu putoaa neliöiden väliin (d), jää se »vieraaksi».

leikkiä, mutta mitä enemmän (on) ihmisiä, sitä parempi. Joka kartulla lyö kaksi ihmistä, toinen toisella, toinen toisella puolen. Ensinn he »keittävät¹». Keittäminen on se, että lyödään rajojen (välillä), päästä päähän², niin kauan, että³ kyykkä menee rajan yli (a:n, b:n tai c:n); silti saa mennä enemmänkin, se on sama. Mutta jollei mene, niin silloin toinen lyö, saman puolen mies, rajain päästä toiseen. Jos taas menee rajan yli, silloin muut pääsevät lyömään lähempää, oman läjänsä luota (A, B). Sitten kun kaikki ovat lyöneet⁴ karttunsa, niin tuon puolen miehet aloittavat samoin kuin⁵ edelliset.⁶ Niin tietenkin leikki jatkuu.⁷ Kun taas joltakin karttu putoaa rajan sisälle, silloin täytyy karttu (lunastaa) kyykällä, tai jos karttu putoaa »vieraaksi⁸», (niin) silloinkin täytyy lunastaa; se kyykkä jää vieraaksi. Heillä on

¹ (mom.). — ² rajojen päitä myöten. — ³ kun. — ⁴ (prees.). — ⁵ miten. — ⁶ ensimmäiset. — ⁷ lähtee. — ⁸ s. o. A:n ja B:n väliin.

lij kuχl̄ibeln oīm̄in miell^a rūχχid v̄i'kknd p̄l̄jel rāi^v, kūāb̄bā oūdōst
 pel̄ k̄iērġ^Ane. jos kūāb̄bā vuaitā'itte, te teχ fei'itt^Ije kūāp̄ped teid,
 keāχ vūā'itte, jo kūāp̄ped fei'itt^Ije tāde miēl̄d, māde miēl̄d rūχχ p̄ā'it̄se
 siž. juā'k̄k̄^E rūχχv̄st kūāp̄pe ēut raj^vgēsk^A, ā jos kūāšš^E p̄ā't̄ts^A,
 tet̄ lij t̄iurōs, fei'itt^Ije kuā^amlo vuāz^a (= raj^vgēsk^A) kūāp̄ped kuāimez
 kuāššest. tāl̄lego siž kūāp̄p^Emešt k̄iērġ^Ane, te vāetāv̄ve t̄šēsk̄l̄emsā^v.

51. p̄āll^asierr^a.

p̄āll^asierr^a kuāut̄ nālla sierr̄e. jānāš sierr̄e pel̄ k̄oīm̄ešt̄šāš̄k̄emp̄āll^a,
 nuūb̄b^E lij ēutvuāz^at̄šāš̄k̄em. ten k̄ōl̄mvuāz^at̄šāš̄k̄emp̄āll^a sierr̄e o't̄tsn̄ž
 oīm̄iv̄uim, nugo (nuttko) neil̄^všest, mu'it̄^v tešt̄ p̄āi'ōrra. māde jānāb
 oīm̄ō, tāde puāāb. mī s̄iīdōst sierr̄e k̄iđd^ak̄iezz^e jo k̄ēās^a ḡōāš̄ l̄ē
 j̄ēnn̄i oīm̄ō, ā j̄eres s̄iīdin k̄iđd^at̄ālv̄, ārgv̄st, m̄āη^a ijj̄bēivin, tass̄iž̄ē
 go sij̄p̄ed vūā'ēe k̄ieššp̄ā'k̄ka. p̄āll^a sierr̄e smaiv̄^a p̄ārv̄ jo vuōrōs

kummankin puolen miehillä tarkoitus viedä kyykät yli rajan,
 kummat vain ensin kerkeävät. Niiden, jotka tappaavat¹, täytyy
 kantaa niitä, jotka voittavat, ja kantaa täytyy sen mukaan kuin²
 kyykkiä jää sisälle. Joka kyykästä kannetaan yksi rajaväli, mutta
 jos jää vieras, (niin) se on kallis, heidän täytyy 12 kertaa (= rajaväliä)
 kantaa toisiaan³ vieraasta. Sitten kun he kerkeävät kantamasta,
 vaihtuvat lyöntipaikat.

Palloveli.

Pallosilla ollaan¹ kahdella lailla. Enimmästi pelataan vain kol-
 mastilyöntipalloa, toinen (laji) on yhdestilyönti. Kolmastilyönti-
 palloa² pelataan vähin ihmisin, esim.³ neljän hengen⁴ sekä⁵ siitä
 ylöspäin⁶. Mitä enemmän ihmisiä, sitä parempi. Meidän kyläs-
 sä(mme) pelataan kevätkesällä ja kesällä, kun⁷ on paljon ihmisiä,
 mutta muissa kylissä kevättalvella, arkisin⁸, jälkeen pääsiäisen⁹,
 siihen asti kuin lähdetään siirtymään kesäpaikkaan. Palloa pelaavat

¹ Jos kummat voitattautuvat. — ² minkä mukaan. — ³ toistaan.

¹ Palloleikkiä leikkivät. — ² Sitä k. — ³ niinkuin. — ⁴ (lok.). — ⁵ mutta. —
⁶ »ylää kohti». — ⁷ koska. — ⁸ arkena. — ⁹ »yöpäivistä», (alk.) »isänpäivistä»
 (ējj̄bēivin).

o^lm̄ō. pāl^a go si^er^aškō^g’tte de mo^g’tmes vū^äř^{bē}: si^j vā^lpe pⁱē^lō-
 nu^äř^e tš^ol^ē, o^ūd^ol tš^ēäv^lem nu^bb piell^e vā^lō^A tš^q’tt^spiel^e, ä nu^bb
 piell^e ko^š’k^ē biel^e. te lā^gg^ē tē. kō^gbb^gž piell^e ko^g’tt^s^A pā^gebē^älla vu^ař^best,
 tet tš^ēš^k’ⁱjen š^aō^d^A vū^öšš^on, ä nu^bb piell^e š^aō^d^A var^d’ⁱjed. pā^rv
 vū^äř^{bē} pⁱē^lōmu^ořⁱn. vū^öšš^on vū^äř^{bē}v ku^au^tes, kō^lm vu^ař^a tš^ēäv^le
 ò^uds^māus^at pⁱē^lōmu^oř^a, kō^z ku^alm^ad vu^ař^a s^a’^ut^A tū^šš^lō^d, te tet
 pāⁱas si^jř^ev kū^äm^eř^ēz vu^ař^ottō^gγ^l, èt (è^ut) m^ānašt ke^g’tt^sō^u, te kū^äb^bg
 kie^ut^A pā^gebē^älla š^aō^d^A, te tet tš^ēš^k’ⁱjen, ä vu^ař^lō^bž var^d’ⁱje^jjen. te
 nu^utt kū^ä’k^ē vū^äř^{bē} vu^ař^ai vu^ař^ai go o^lm̄ō lē. vū^öšš^on go si^er^aš-
 kō^g’tte, te pē^lē pā^rā lē jāⁿāš si^er^amen, te pō^gđ^eš^ku^a’^ute mo^g’ttam vu^oř^os
 o^lm̄ō, kō^g’^ute var^d’ⁱjed, kō^g’^ute tš^q’k^ēd; nu^utt^g’^ute lā^s^s^Aneš^kō^g’^ute si^er^l.
 to^ll^e go jēⁿnⁱ š^gā^pē pāl^asi^er^l, tell^e ij^e tienā^b h^āi^l^e m^āřⁱ’^gi, ve^j’^kk^A
 vū^äđ^z lēp nu^bb^b bⁱē^ln jāⁿā^bgⁱ o^lm̄ō. — tek keäk lē tš^ēš^k’ⁱ, te lē
 vū^öšš^on tš^q’k^ēems^g’^ušt, ä tuⁱn è^řl^e ā^lē^A u^u’^led, ä j^äř^rvz m^āņ^e var^d’ⁱ-

(niin) pikku lapset (kuin) raavaat ihmiset(kin). Kun aljetaan pelata palloa, niin toisinaan arvotaan; he [ottavat ja] sylkäusevät karttuun (ja) ennen (sen) viskaamista toinen puoli valitsee ¹ vesipuolen, toinen kuivanpuolen. Sitten viskaavat. Kumpi puoli putoaa arvassa päällepäin, se tulee ensinnä lyöjäksi ja toinen puoli tulee vartijaksi.² Lapset arpovat (myös) kartulla. Ensin arpoo kaksi, (he) heittävät karttua kolmasti edestakaisin (ja) mihin kolmannella kerralla (koura) sattuu tarttumaan kiinni, niin (he) siirtävät siitä ylös(päin) kouriaan vuorotellen yhtämenoa päähän (asti), ja kumman käsi tulee päällepäin, se (pääsee) lyöjäksi, ja alempi vartijaksi. (He) arpovat vuoronperään, niin kauan kuin ihmisiä on. Ensin, kun alkavat pelata, on³ enimmäkseen vain lapsia pelaamassa; sitten alkaa tulla muutamia raavaita ihmisiä, ken vartioimaan, ken lyömään; niin pelaajat alkavat lisäytyä. Silloin kun pallonpelaajia tulee paljo, ei³ enää haittaa mitään, vaikka toisella puolen olisi⁴ enempikin ihmisiä. — Ne, jotka ovat lyöjiä, ovat ensin lyöntipaikalla, ja toisista⁵ rupeaa yksi »nostattamaan»⁶, mutta muut menevät vartioi-

¹ ottaa. — ² vartioimaan. — ³ silloin ei. — ⁴ saa olla. — ⁵ noista. — ⁶ antelemaan (palloa).

jed. tšáškjed vüáďďž jüá'kk'kčž kōtm vuor^a, te mǎnn^a urštēd. jo ij
 vgl teštiki ľ'ä'kk^A pá'kk^A táškaní urštēd, mu'it^b vüáďďž^A urštēd,
 kōāš h°ālād jo kōāš tūšst^A. á mo'ttam li tūššllāb, tet urštād kōāš
 h°ālād; kō'it li vēkk'k'rab, tet vāld^A núkk'k'ád pājel pāl^a, te ní'kk^A-
 lā'it^A, soj'plā'it^A ōud o'rra tšig'g'es, te mo'ttmes o'g'ā'it^A jēn^amā,
 o'r'iš, o'r'iš, māus^a mō'itšāl, tuar^espēāll^a o'g'ā'it^A jo vīlāšš^A vēkk^A
 mo'it, te lēkk^A tēdiēt kōpp^Etā'it^A. á ārg'eb tet vūšr^A, što kōāš
 pāl^a mǎnn^a vōše ko'kkās, pājel jēn^anam. te emān urštā'it, štō kōpp^E-
 tōd^aitš ij. á kōpp^Etō'it^a li tēt, štō var^bjēin kīnī tōbben ten ur'iši
 pāl^an kōppāst lebe tšēvat vūšst^A. sišt tšē'it^a li pījōm rāj^v, men
 rājōm gā'ē^e ur'išvd. jos ur'iši kērcan pājel rāj^v, te tē' tienāb je kōp-
 pešt. uūp^Elev pe'ij^e nō'kkām o'lmō, kō'it li puar^e tūššlad, štō tet ij
 nu'it piēzzat o'lmōd urštēd jegā tūššllēnet vūššēd go tie'tte štō uūp^Elije
 li puar^e. kīnī go kōpp^Etā'it^A, te jārroz tšūšr^vje: »jo tšuo^autōđi»

maan. Jokainen saa lyödä kolmasti, sitten menee juoksemaan. Eikä
 vielä siitäkään ole pakko heti juosta, vaan saa juosta, koska haluaa
 ja tohtii. Joku on rohkeampi, hän ¹ juoksee, koska haluaa; joka
 on ketterämpi, se [ottaa ja] hyppää pallon yli, kumartuu ², sujahut-
 taa selkensä eteenpäin ja toisinaan heittäytyy maahan, juoksee
 juoksemistaan, palaa ³ takaisin, heittäytyy poikittain ja puijaa
 vaikka miten, mutta silti voi yhtäkaikki »palaa». ⁴ Mutta arempi ⁵
 odottaa, kunnes ⁶ pallo menee vallan kauas, yli »maan» ⁷. Sitten
 vasta (hän) juoksee, jottei palaisi. ⁸ Palaminen on se, että joku
 vartijoista »polttaa» ⁹ siellä tuon ¹⁰ juoksijan pallolla eli viskaa vas-
 taan. Heillä on tietysti pantuna raja, johon asti heidän pitää
 juosta. Jos juoksija ehtii yli rajan, niin (he) eivät (häntä) enää polta.
 Nostattamaan pannaan sellainen ihminen, joka on hyvä ottamaan
 »kopiksi», jotta hän ¹¹ ei niin (helposti) päästäisi ¹² ihmisiä juoksemaan
 eikä ¹³ rohkeasti lähtemään, kun tiedetään, että nostattaja on hyvä.
 Kun joku palaa, niin muut huutavat: »jo tuli suomustetuksi» tai

¹, ¹¹ se. — ², ³ (mom.). — ⁴ tulee tapetuksi (kun pallo sattuu häneen). —
⁵ a. se. — ⁶ että koska. — ⁷ (s.o. juoksuvälin). — ⁸ tapattautuisi. — ⁹ tappa
 (mom.). — ¹⁰ sen. — ¹² päästätä. — ¹³ eivätkä.

lebe »tšõudes mēn^alī», »kõp̄ptõdī matw siēl̄d^A.» tu'kkõs vāšl̄e: »ij leh_h hie'tt^E, kōl̄ mi' vāst lāin̄ t̄mēp.» mō'ttam lē tšēšl̄ēš, go tšāšl̄ē^e de pāl̄l^a nūyṛṛ^eād pājas, ā mō'tt^Amin mānn^a vūōl̄l̄i jēnnam, mō'ttam tšāšl̄ē veñna, ā ten je tu'k̄k̄ed, što veñna ī gēl̄ jāuti tšāšl̄ēd. mō'ttam lē kēd̄dzī tūššlad, ā mō'ttam lē, pāl̄l^a ni kūāš je pēžžat, lī matw »tšūōl̄d^A tēya kōāmmer sišt», mō'ttam tšūšr̄v^a tēz, kō'tt^E pāl̄l^a ij pēžžat: »kūāmmer gal̄ē tāṛv̄ēd.» jos var̄d̄l̄j̄iē kōp̄pe tšēšl̄j̄id lebe tūššla, tāl̄ piešše jēl̄j̄p̄ tšēšl̄j̄jen. tušstēle šgōd^A vāetas, vūōšs vuz^a līj̄ eṛl̄ēš tūššlad, ā nuḅḅ vuz^a līj̄ kūššl̄ēš tūššlad, ā kualmad vuz^a kol̄mēs; juw'k̄k̄^E vuz^a ge kōāḅḅā tūššl̄^A de nuḅḅ piel̄ oṛm̄id pel^e juw'k̄k̄^E vuz^ašt lašsan tūššlm̄ōš. tūššl̄^Amōš_šše līj̄ mōāp̄^E nāl̄la: mō'ttmeš siērre nuūt̄ stō, jos rāzz^A lē tūōštam, jos tel̄ kōp̄p^Etā'it̄te, tel̄ mōñne r^oāzz^A puk tuššen; nuḅḅ nāl̄lagōš siērre nāit̄, što tūšštamr^oāzz^a je mēn

»menetti nahkansa», »tapattautui kuin silli». Toiset ¹ taas vastaavat: »ei ole hätää, kyllä me pehmitämme lainan takaisin.» Muutamat ovat hyviä lyömään; kun lyövät, niin pallo menee viheltäen ² ylös; muutamilta menee maata myöten ³, muutamat lyövät vinoon, mutta siitä ei pidetä ⁴; ei ⁵ pidä lyödä vasiten vinoon. Muutamat ovat »kynteviä» ottamaan kopiksi, mutta on joitakin, (jotka) eivät koskaan saa palloa kiinni ⁶, on aivankuin »kanto kourassa ⁷»; muutamat huutavat sille, joka ei saa palloa kiinni: »pitää tervata koura». Jos vartijat polttavat lyöjät tai saavat kopin, silloin (he) pääsevät itse lyöjiksi. Kopinotossa ⁸ tapahtuu muutos ⁹, ensimmäisellä kerralla on otettava yksi koppi ¹⁰, toisella kertaa kaksi koppia ja kolmannella kolme. Joka kerralla, kun (jommat)kummat ottavat kopin, niin toisen puolen miehille vain lisäytyy kopinotto joka kerralta. Kopinottokin on muutamanlainen ¹¹: joskus pelataan niin, että jos on otettu koppeja, (niin) jos silloin palavat, menevät ¹² kaikki kerrat hukkaan ¹³; toisella tapaa pelataan taas niin ¹⁴, että kopinottokerrat eivät mene hukkaan, vaikka (joku) palaa; he [otta-

¹ Nuo. — ² viheltää. — ³ maan ali. — ⁴ sitä eivät tykkää. — ⁵ että ei. — ⁶ pysytä. — ⁷ kouran sisällä. — ⁸ (adv.). — ⁹ vaihto. — ¹⁰ on yhdesti ottaa koppi. — ¹¹ muutamaan laihin. — ¹² silloin m. — ¹³ tyhjäksi. — ¹⁴ näin.

*tuššēn, vaīkk^A koḥp^Etā^UA; siḡ vāīpē peḡje meṇnī rāḡjō mier^e, te
puk ke tūššlō, te epet vūšlō^A oḥḥešt.*

52. *sāṇṇvājōz (sāṇṇv^uaddž^atōz).*

ruoḥ^a keḥp̄per iḡ gēl tšūšl̄pē.

pḡaddz pūō^ltsō, ḡlmaž ḡlṁō.

piēṇnešt lē piēṇne oḥḥ^A.

pās kušše tšuorvid ī uup^E.

tḡ^lk̄k̄^E ḡlṁō koḥḥ^A.

tiēḡḡin vūāḥḥ^A vaīkk^A tšuorvid vūāḡv^ašēs.

tiēḡḡin pešs^A veī^lkka Ammerik̄k̄i ja tšuorvid vūāḡvā vūāšl̄ēv.

ī pā^lk̄ōs tāḡvid tōḡ^e.

skāḥḥ^a ī pōḡ kēāll^a tš^eā^lpp̄tēšt.

vat ja] panevat johonkin rajaan määrän¹ ja kun saavat kaikki kopit, niin (peli) alkaa² taas uudestaan.

Sananlaskuja.

Suvun lakkia ei anneta kannolle.¹ (Tarkoitus: ei omena putoa kauas puusta).

Poron poron, ihminen ihmisen. (Tarkoitus: kullakin porolla on suosikkinsa porojen joukossa, kuten kullakin ihmisellä ihmisten parissa).

Koiralla on koiran tavat.²

Vihaiselle³ lehmälle ei anneta⁴ sarvia.

Täi ihmisen tappaa.

Rahalla saa vaikka sarvet päähänsä.

Rahalla pääsee vaikka Amerikkaan ja ostamaan sarvet päähän(sä).

Ei lämmin luita riko.⁵

Vahinko ei tule kello kaulassa.

¹ (s.o. määräävät koppiluvun). — ² lähtee.

¹ ei pidä kannon päähän. — ² (oik.) innot. — ³ pahalle. — ⁴ anna. — ⁵ taita.

*je lax pēiv^e pāij^olōγγi, mu^{tt}A lē ke^Jttšlōγγi.
 kō^{ttē} tšā^{ttš} kōmman, tēn jiek vāst kōaiwōst.
 puārr^e lēai kūāšš^E, tāBBe stōālešt pōr^l, vā^{ppz}E^li te stōāllg^Jttš pēš^{kl}.
 kiel^attēm^m ni tšā^{ppz}E^l je ū^{ud}e.
 jos tān ālmešt kē^{ppz}stak tā^rppāš^lem, tel^l Vuos^{ppod} tūn ālmešt oū^BA
 tu^{ttē}ne mī^{tt}ppāš^lem.
 šā^{ij}e buai^pttā ī^γēl jāmmed.
 ī lex val Anar kierkašt kul^{tt}ttō^vvm.
 sieⁿp^Jtšmu^ott^A mā^lem puāremōs vu^oidōs.
 tiē^rv^uo^{tt}A kul^{tt}ttjēs,¹ oūdas vuos^{ppod} tšū^ōv^{ad} ² āl^me.
 rī^{pp}ōs, rī^{pp}ōs, tšō^āie^t tšuo^rvā^d, ā^χšnē^δa kō^lka, ni^lbnē^δa kā^zza.
 kō^{pp}E^lkē^{ppz}A, k.-k., vala vuainak mu^{ttē}ne lu^oz^a?*

Eivät ole päivät päälletysten, vaan ovat perätysten.

Mikä vesi kaatuu ³, sitä et takaisin ammenna.⁴

Hyvä oli vieras, tänään söi pöydässä, lähti ⁵ ja pöydänkulmalle p—nsi.

Kielettömille ei vettäkään anneta.⁶

Jos tässä elämässä ⁷ syöt tervalusikalla, niin Jumala toisessa elämässä ⁸ antaa sinulle mesilusikan.

Sianrasvatta ei pidä kuolla. (Silavaa ei yleensä pidä syödä, vaan kerran elämässään on sitä sentään maistettava).

Ei ole vielä Inarin kirkossa kuulutettu. (Asiasta, jonka päätös ei ole varma).

Raelumi on maailman paras (suksi)voide.

Terveyttä kuulukoon, antakoon Jumala kirkkaan taivaan. (Näin sanotaan, kun kuullaan jonkun tuttavan kuolemasta).

Etana, etana, näytä sarvesi ⁹, kirvesvarren pituiset, puukonpään paksuiset.

Peurankynsi, peurankynsi (eräs taimenen päänluita), vieläkö näet minulle toisen lohen? (Sanotaan lohen päätä syötäessä).

¹ (pro kol^{tt}ajeyγys). — ² (pro tšū^ōv^{és}).

³ kumoutuu. — ⁴ (mom.). — ⁵ l. kävelemään. — ⁶ eivät anna. — ⁷ tässä ilmassa. — ⁸ tuossa ilmassa. — ⁹ (pl.).

nēj̄d^A l^oäi temmet i^ok̄k̄ed_o ge t̄õäjī j̄üäḹē^E.
pi^oeḹē^E li kaš̄k^a küāmmer.
tšūõḹd̄ (riūūḹnaū^{l̄e}) li küāmmer sišt.
te li j̄ p̄aržam vūāḹōs̄ad küõḹkk̄lam.
k̄q̄l̄ sušt mo^ott^Ameš̄ nūūḹne vūõḹōan.
lāγγošt li k̄irj^eitōm.
eš̄ke ēz̄z̄d̄ kārsti (kār^sAḹti), vuovt^A ts̄iēḡg^Ane.
tšāḹe j̄äḹd̄^ott̄i tšōḹd̄^oješt.
kuḹd̄al̄ èš̄ke tšūōš̄k̄ōm^o tšualäivuij̄m.
k̄ōḹmin̄ tšēḹmin̄ puoḹi (kaš̄k^A k̄äll^o k̄q̄al̄mad̄ tšḡḹm^e).
suovv^a vq̄l̄ paj̄jan̄ vuq̄ivešt, tu^spp̄äst.
mq̄to nūūne vūš̄st̄ t̄εya tšēš̄k̄^{l̄}.

Tyttö oli sen ikäinen¹, että² jalka taittui. (Tarkoittanee sukukypsyyttä).

Peukalo on keskellä kouraa. (Esim. taitamattomalla vuolijalla).

Kanto (t. rautanaula) on kourassa. (Sanotaan sille, joka ei saa palloa lennosta kiinni).

Onpa, poikasen, kolautettu päähäsi. (Sanotaan, kun joku puhuu asiasta, jota hän ei tunne).

Kyllä häneltä kerran nenä oikenee. (Saa kurituksen).

Katossa on kirjoitettu(na). (Sanotaan, kun joku istuessaan katselee kattoon).

Aivan ihoa karsi, hiukset nousivat pystyyn. (Sanotaan karmivaa juttua kuultaessa).

Sydän käväisi kurkussa. (Pelästyksestä).

Kuuntelee aivan kylmennein suolin.³ (Karmivaa juttua kuultaessa).

Kolmin silmin tuli (keskellä otsaa kolmas silmä). (Sanotaan lapselle, joka silmät ilosta loistaen tulee kertomaan jotakin, esim. että on saanut ansasta riekon).

Aivan⁴ savu nousee päästä, tupruaa. (Näin narrataan lasta).

Ihankuin nenää vasten löi. (Sanotaan, kun joku äkkiä kääntyy takaisin, huomattessaan jotakin unohtaneensa).

¹ sen verran ikää. — ² kun. — ³ (deminut.). — ⁴ Vielä.

53. *ářvōz̄.*

*ářvōv mī te't lī: tālvā ke'pp^Eřin, á kěāssa ke'pp^Ertā? — tšūōl̄D^A.
 kěāssa mō^JttšvD, á tālvā rō^Jtt^E? — sōā^Jkk^E.
 kěāssa pičtštn, tālvā pičtšttā? — sūā^Jkk^E.
 tālvā pušidv^k, á kěāssa škořn^l? — sō^Jtt^E.
 piř^a jāuro vičis kieđýé? — nálm sišt pāne.
 nú^Jkkēs tšāppžest, á pie^Jttse^k reDvāst. — kyč^Jš^E.
 vūōll^e vāri, vūōll^e vięri jō^Jttv^l tořkk^A jo káčlan? — vič^Jř^ls^A.
 pęrtvšt jālāst, oľvōn tšēlmēs pāss^A? — tšielgaš.
 vuslās lāđvi, pęčias vūāDvšⁱ (maDv^Ji) šāDv^A? — la^Jkk^Jš^Jv^všt
 jięņ^a kalmōm.
 kęškōD kuovut jęn^a vāř^e tšūōl̄D^A? — puč^Jttš^A.
 piř^a jāvur^e suč^Jkkēs vūōv^Jp^E? — kuñ^a.
 vusl^Jā, mu^Jttā tšuzγās ī pāppž^E? — vęnōs.*

Arvoituksia.

Arvaa, mikä se on: talvella lakillinen ¹, mutta kesällä lakitta? — Kanto.

Kesällä kaunis, mutta talvella ruma? — Koivu.

Kesällä vaatteissa, talvella vaatteitta? — Koivu.

Talvella lihava, mutta kesällä laiha? — Tuura.

Ympäri pikku järven valkeat kivet? — Hampaat suussa.

Hauki vedessä, mutta pyrstö rannalla? — Kauha.

Vaarojen alitse, harjujen alitse kulkee turkki ja kauhtana? —

Jääri. ²

Tuvassa asuu, ulkona silmänsä pesee? — Harjahirsi.

Kasvaa latvoin alas(päin), juurin (tyvin) ylös(päin)? — Jää-
 puikko räystäässä. ³

Kahden ison vaaran keskellä kanto? — Penis.

Ympäri järven sakea metsä? — Pudendum.

Ajaa, mutta tienuraa ⁴ ei jää? — Vene.

¹ lakin kanssa. — ² (Tämä arvoitus on venäl. alkuperää.) — ³ Katon-
 reunassa jää kylmettyneenä. — ⁴ talvitie.

pèivid jo ìnnid tsěä'kk^A, lāst ję ni vōše rēv̄v̄l? — tsjess^A.

přěc̄g ī pięzz^a, ā tsěδ^a kũžšīai? — j'kkōn.

mī tet lī, mājid ģlmqž juā'k̄k̄^E pèiv^e lũžšī^A (pèj^a, šęđđđđ, kaļv^a)?

— *pęš'k^A.*

kuāw^Es vīllvž ur'ušv, ni ģōābbqž kuāimēs ōdi bēāll^a ī pięzz^a?

— *juālg^e.*

ęutīn juolg'in tsũžđđž^A? — luām^e.

54. Sään enteitä.

jos re'p̄p^A ģrr^a muorī āļñ^e, tet vēigvš kũžlđšęηvd (teļ nāwres šęņid vēigvš).

pūō'łtsō tsužskae jęřes šęņi'v (šęņi ōydošt).

ođđ^a mañnašt ģe lē tsō'kkol kieij^v, tet li puolšmān^a.

jos mañnašt lē toļppī kieij^v, piñv'łs mān^a.

jos mān^a liķ kāvāv, tet liķ kũžlđmān^a.

Päivät ja yöt hakkaa, lastuja ei koskaan sinkoile? — Kello.

Tuuli ei pääse, mutta läpi näkyy? — Ikkuna.

Mikä se on, jota ihminen joka päivä laskee (paneer, synnyttää, kylvää)? — Ulostus.

Kaksi veljestä juoksee, ei kumpikaan pääse toisensa edelle?¹ — Jalat.

Yhdellä jalalla seisoo? — Hilla.²

Jos riekko on puussa¹, ennustaa se lumisateita (silloin ennustaa pahoja säitä).

Porot »kilostelevat» (hyppivät) säännuutoksen edellä (l. eri säitä).

Kun uudella kuulla on terävät sakarat², (niin) se on pakkaskuu.

Jos kuulla on tylpät kärjet, (niin se on) lauha kuu.

Jos kuu on kumolla(an), (niin) se on lumisateinen kuu.

¹ etupuolelle. — ² (Muurain.)

¹ puiden päällä. — ² kärjet.

jos mān^a jōryāl̄j p̄ivv^al̄i s̄išt, tēt līj puqlōšmān^a.

jos mān^a jōryāl̄j p̄ūōll^aš̄i s̄išt, tēt līj p̄ivv^al̄os mān^a.

jos jūū^uš^e p̄oñⁿl̄ā^lite sāujas sēibin, tōl̄ kuuzus sēr^āā^A tšuvvan.

ge k^oā^lk̄^l^Etiⁿ pua^{tt}^A, tēl̄ ná^āBB^A.

ge k^oā^lk̄^l^Etiⁿ kołlai, ā^lv^eš^ēη^lid vēigvš.

jos k̄ie^lkk^A k̄ū^lk̄^l kō^lkk^A ēut ḡrra (ō^rstōtkāni), te š̄l̄c̄^lk̄^l^E.

mān^ajōrg^{al}(d)ōγγošt kuoll^ē (luōss^A) pōrr^a puərebo^χ^l^E.

tšā^lp̄p̄zjōryl̄jōγγošt kuoll^ē pōrr^a puərebo^χ^l^E, tōl̄_{det} luōss^A pōuka^l.

ē^ltt̄št jo tsua^{kk}l̄i miē^lp̄^E luōss^A puərebo^χ^l^E pōrr^a, tiē^lūt^lš̄ā^lp̄p̄z ā^lig^e
i^l pōr^a.

k̄ērr^a piē^ēgōn jos pe^lv̄ mānn^a piegg ol̄, tōl̄^ē maka lu^op̄p̄žāi.

Jōrgope^lv̄ pua^{tt}^A ērv̄in, Mi^lk^lpe^lv̄ r^oā^lz̄z̄in.

jos o^lδ^āBēiv vūš^lā^A lē tšūt̄ tā^lz̄n^egōs, luəm^l^l^E.

Jos kuu kääntyy lauhan aikana ¹, on se pakkaskuu.

Jos kuu kääntyy pakkasilla, on se lauha kuu.

Jos otava käännähyttää häntänsä ² etelään, silloin koi pian valkenee.

Kun kaakkuri tulee, silloin suveaa.

Kun kaakkuri huutaa ³, ennustaa (se) sadesäitä.

Jos käki kukkuu kauan samallepäin ⁴ (herkeämättä), niin (tulee) saalisvuosi.

Kuunkäänteessä kala (lohi) syö paremmin.

Vedenkäänteessä ⁵ kala (lohi) syö paremmin, silloin se lohi »paukahtaa» (verkkoon).

Nousu- ja laskuvedellä ⁶ lohi syö paremmin, täydellä vedellä ei syö.

Jos aurinko kovalla tuulella menee tuulen päälle, silloin muka vaimenee.

Jegorinpäivä tulee satein, Mikonpäivä ruohoin.

Jos uuttavuotta vasten on paljon tähtiä, tulee hillavuosi ⁷.

¹ lauhojen sisällä. — ² jouset käännähtävät hännin. — ³ kuuluu. — ⁴ yhteen suuntaan. — ⁵ (Kun jokisuulla tuntuva merivesi on pitkän ajan, 1—2 viikkoa, ollut korkealla [vuorovedestä riippumatta] ja sitten alkaa laskea.) —

⁶ -veden mukana. — ⁷ hilla = murain.

*kōn pōdd^A lē tālvā kērr^a pūōllōž, te ten pōdd^A lē kēšsa kērr^a
pēivpāštōγ.*

nunn^ešūōšk^A pja^{tt}^A, kiezz^e vēigvš.

*ge sāudz^A kōppe, te nuovv^e jo kuзм^{at}šōu^{je} vālpē jo jōr^ō^A, tešt
maka li^ī mērk^k^A, štō jos sāudz^A tšou^{je} li^ī vuō^{kk}^o, tel^ī šgōd^A mūš^ltes
tālv^e, ā jos li^ī nā^ē^o, tel^ī maka vēigvš mūš^ltemes tālv^e.*

pejō tšougav pāšl^eškuo^{de}ž, šgōd^A sieñ^ltšmuō^t^A.

55. Enteitä (unesta).

*jos nq^{kk}^Arešt li^ī tšāppzešt, josgo niγγav tšāppz^E lebe jōrr^a
tšā^ltsa, nā tel^ī tet makō li^ī vālp^E (vēigaš ten otm^aže vāld^e).*

*jos nq^{kk}^Arešt niγγav varjōžžid, tet makō li^ī kumpp^c. ā varjōžž^o
še go niγγē, jos si^ī vūā^{ne} nq^{kk}rest sāmto (mūō^rttlōzzid), te si^ī
nūit^o še ts^el^lke, štō li^ī kumpp^c.*

Mihin aikaan ovat talvella kovat pakkaset, siihen aikaan ovat kesällä kovat päivänpaisteet.

Nokkasääski¹ tulee, kesää ennustaa.

(Kun lammas tapetaan², nyljetään (se) ja rapamaha otetaan ja käännetään; siitä on muka merkki, että jos lampaanmaha on tiheänukkainen, silloin tulee luminen talvi, mutta jos on harvanukkainen, silloin (se) muka tietää lumetonta talvea.

(Kun) aurinko kovemmin alkaa³ paistaa (kevättalvella), syntyy raelunta.

Jos unessa on vedessä, joko näkee unta vedestä tai putoaa veteen, niin¹ silloin se on muka valtaa (ennustaa sille ihmiselle valtaa, vapautta).

Jos näkee unta varankilaisista, (niin) se muka tietää sutta.² Varankilaiset myös, kun näkevät unta, jos he näkevät unessa lappalaisia (»kolttia»³), niin he sanovat samoin, että (se) tietää sutta.⁴

¹ sääskeä sanotaan leikillä näin, kun se ensi kerran ilmestyy. — ² lampaan tappavat. — ³ (pot.).

¹ no. — ², ⁴ on susi. — ³ itäläisiä.

jos puõ'łtsıD nięɣɣad nq'kkArest, te tet lię muo'łA lebe kũsłB^A,
 á jos kěässsa nięɣɣad puõ'łtsıD, te tet li ęřv^e.

jos j°ámmı nq'kkArest j'elıe, te lię nđures šęŋŋ^a. á lebe tet j°ámmı
 jám^a nq'kkrest, tel nđures šęŋŋ^a pō'ıt^A.

jos nq'kkrest nięɣɣad vuoř^v, te li kęř^a úáBB^E.

jos nq'kkArest nięɣɣad niędiD, mını šqđD^A vašłs.

jos nq'kkrest lę nięda tšút rá'kkôz, tel makô li ęlda kę'pp^A.

nęernüęɣɣem se lię māŋc^A nallšem, tet il le_{bel}^e šłw ęłł^ęses tšęaitā'ıt
 nęernüęɣɣajıv, mu'ł^a nęer lię še mąđł^E ęłmōv o'udost. jos nq'kkar
 nięɣɣad, te mąđł^E ęłmęž puā'ıt ten bēiv, te tğl maka tet nęer šqđD^A
 ten ęłmōv ęł, á lebe jos ię puęđ^e mąđł^E ęłmęž, tğll^e gōs męř'łkē kęll'jęıv,
 jos kī vüšsmāst^A pęā'ıt^A kęll'jed. tās epet go mąđkavüđřem vüššł
 nięɣɣad, tet tšęaiā'ıt mę'ttęm nęer tuo'tıv.

mąđł^E ęłmęž tšęaitā'ıt^A sę'pplięn.

Jos näkee unta poroista, niin (silloin) tulee¹ lumi(sade) tai tuisku,
 mutta jos kesällä näkee unta poroista, niin tulee² sade.

Jos kuolleet elävät unessa, niin tulee paha sää.³ Mutta⁴ jos se kuol-
 lut kuolee unessa, silloin loppuu paha sää.

Jos näkee unta rasvasta, niin se tietää kovaa suvea.⁵

Jos näkee unta tytöistä, tulee jokin vastus.

Jos tytöt ovat unessa hyvin rakkaita, silloin on muka tauti
 lähellä.

Unennäkeminenkin on monenlaista; se ei ole vain (niin), että (se)
 osoittautuu itselleen unennäkijälle⁶, vaan uni käy⁷ myös matka-
 miehen edellä. Jos näkee unta ja matkamies tulee sinä päivänä, niin
 silloin se uni muka koskee sitä ihmistä⁸, mutta ellei matkamies
 tule, silloin panevat merkille kylänkävijöitä, jos joku ensiksi tulee
 vieraisiin. Taas⁹ kun näkee unta ennen matkaanlähtöä¹⁰, (niin)¹¹
 joku uni näyttää (sen) todeksi.

Matkamies näyttäytyy hiirenä.

^{1, 2} se on. — ³ »nöyrä sää». — ⁴ M. tai. — ⁵ (= lauhaa). — ⁶ (tarkoitus:
 että se koskee vain itse unennäkijää). — ⁷ on. — ⁸ syntyy sen ihmisen päälle.
 — ⁹ T. jälleen. — ¹⁰ m. vastaan. — ¹¹ se.

mō'ttam oīmō puo'tte tie'tted na'kkār mieļp^E oīmīn k^oāppzid. kāppz lē māng^Anal^ašem: sāudz^Agāppz^E, kuovdž^Ag., piēñneg., nuar-j^eg., nāij^eg., nā kellai pu'k lō'kkod.

vīñ il_lē koḏḏ^v na'kk^Arešt; jos jō'kk^A lebe oūpe jū'kkod, tet vēigvš nōur^e, sāt^lA vūāñned jāmmem.

jos na'kkrest tšūz'p^A kieḏos, vērr i jōļēe, tet il_lē koḏḏ^v, ā jos vērr^a koļēai, tet il_lē nōurⁱ.

jos epet nieryad vāšņ na'kk^Arešt lebe lēibid lebe pōr^amōštāvver, tās_epet hūšm^aņid, te tež vūāñne šiey^a tiēñnōz lebe šļiļi.

jos oīmōž li j puo'ts^Amen, te na'kkrest niēy^eē, što tet oīmōž lē tiervōs, te tē i tšūajet puar^e.

tol^a li na'kk^vrešt šaūļ^e (tol^v lē na'kk^vrešt šaūļ^e).

Muutamat ihmiset tulevat unien avulla ¹ tietämään ihmisten ² seuralaishaamut. ³ Seuralaishaamut ovat monenlaisia: lammas-, karhu-, koira-, hylje-, made-seuralaishaamuja, no kestää (niitä) kaikkia luetella. ⁴

Viina ei ole hyvä unessa; jos juo tai antavat juoda, (niin) se ennus-
taa paha, saattaa nähdä kuolemaa(kin).

Jos unessa leikkaa kätensä ei(kä) verta rupea valumaan, (niin)
se ei ole hyvä(ksi), mutta jos verta rupeaa valumaan, (niin) se ei
ole paha(ksi).

Jos taas näkee unessa taikinaa tai leipiä tai ruokatavaraa, esim. ⁵
hilloja ⁶, niin ne näkevät hyvää ansiota tai saalista.

Jos ihminen on sairaana ⁷ ja nähdään ⁸ unta, että tuo ⁹ ihminen
on terve, niin silloin (se) ei osoita hyvää.

Tuli on unessa kade (tulet ovat unessa kateet). ¹⁰

¹ mukana. — ² ihmisillä. — ³ kumppanit. — ⁴ lukea. — ⁵ taas jälleen. —
⁶ (muuraimia). — ⁷ potemassa. — ⁸ näkevät. — ⁹ se. — ¹⁰ (merkitsee, että
tällöin unennäkijällä on kadehtijoita tai muuten pahansuopia).

56. Muita enteitä, taikoja y.m.

*tu3lajvž ołmō liŋje no'kkam, ge vūōl'ēe kōzni māđka lebe tšor'a-
sīđiđv kũžssa, te tie'tiđōlmāž ge liŋ, te peļje sǎ'pplē oūđšez tendiēl,
štō jos sīđošt lē tieđiołmō, aŋe lūššite siŋi' vūšst^A māđni žēv'ijid
jo mo'ttam lūššite nuol'iv, siŋ jiejij v'ārā'ite. jos ten sǎ'pplē vūšm-
m^aše_{de} koḗped po'ppv'ite, tǎl_{det} kol' sǎ'ppliŋjen jō'ttē nǎl'itāv^a.*

*εχt mǎj'kk^A liŋ vūōđđ^Lkiešs^Amešt. k'omim'iv tsākk^Emen vuōdd^A
tšūōłmāv^a, tǎl maka puav^{uA} māđk^E lebe tšūāđ^at koḗped māđni,
jos liŋ šūl'emen. val tenŋi mǎj'kk^E, štō jos vūōšsbōž vuōdd^A tšūōł-
māv^a, tel' tšūāđ^at ten_{beļva}, ko'n_{bēiv} tšūōłmāv^a, aŋe mārebōž
vuōdd^A tšūōłmāv^a, te tet tšūāđ^at nuōbb peļvižže. jo ten tšuolm^a val
koll'ie puol' āln, štō puareben koḗpe.*

*jos ołmōšt vuof^IA ku'ut^Eerāv^a ge kēijmāēl_v vuoft^A kēddzi'v^oim
vēdāst, tet li šieγγ^Alūšnd^Alqž.*

Entiset ihmiset olivat sellaisia, kun (he) lähtevät jonnekin matkalle tai syrjäkyliin vieraisiin ¹, niin — tietäjähminen kun on — panevat edellensä hiiren sentähden, että jos kylässä on tietäjähmisiä, ja kun laskevat heitä vastaan joitakin eläimiä ja muutamat laskevat (noidan)nuolia, (niin) he itse varautuvat. Jos (kylän ihmiset) huomavat sen hiiren ja saavat (sen) tapetuksi, (niin) silloin kyllä se hiirenä-kulkija saa kurituksen. ²

Eräs merkki on paulankäärimisessä. ³ (Jos) kenkiessä ⁴ paula solmeutuu, silloin muka tulee matka tai (se) osoittaa jonkin (otuksen) tappamista ⁵, jos on pyydystämässä. Vielä senkin panevat merkille, että jos ensimmäinen paula solmeutuu, silloin (se) osoittaa siksi päiväksi, jona solmeutuu, mutta kun jälkimäinen paula solmeutuu, niin se osoittaa toiseksi päiväksi. Ja sitä solmua vielä takovat polven päällä, jotta paremmin saalistaisivat ⁶.

Jos ihmiseltä hius kihartuu, kun hiuksen vetäisee kynsien välitse ⁷, (niin) se (ihminen) on hyväluontoinen.

¹ (sing.). — ² (s.o. menettää henkensä). — ³ (nim. kengänpaulan). —

⁴ Kenkiä (jalkaan) työntäessä. — ⁵ tappaa jotain. — ⁶ tappavat. — ⁷ hiuksen v. kynsillä päästä päähän.

je_γēl téäbb^a špòukléd, kὲrr^a pīēēg^A šādd^A.

tšeinix i_γēl ni küāš puχ núzrgléd, što nuββ vu3r^a mka pōāīd^A.

jos puoʹttst oīnōst tīʹkīē^E pajj^one jēnnē lebe poʹtte vōše, te aštwl̄le, štō tet il_lē kōōd^D. jo epet tīʹkīē^E mka šāp̄pe pīeustōʹkrāigt mīēl̄D.

jos kuəuṭes ūisōst εχ̄l̄sez iʹtī^Elev, tel̄ mka šēōōdōv kuomež.

toī^a sārñ^a lebe māinast moʹttmes; jos jeʹkk^{eā} māinast, twl̄ aštwl̄le, štō tet il_lē sam^ai puərr^e.

jos āīd^A tšuoṛvēs lāēē^east oūōōl küāp̄pem, tel̄ makō küšōōd^A oṛesvuəzē^e.

pūōʹtswid kāšl̄ke mōāp̄p^Enāīlō, moʹttām nūbin tšāllē, moʹttām kāšl̄ke p^oāntvujm. jos tšōūōō kāšl̄ke, te šāp̄pe nām^{et}šuarv^e. epet aštwl̄le, što jos jieēēst kāsī^A sgrōva, tel̄ še mka šādd^A nām^{et}vūāīv^e.

Leviä ei saa¹ paukuttaa, (muuten) tulee kova tuuli.

Kahvipannua ei saa koskaan tiristää kuiviin², koska³ (se) muka polttaa toisella kertaa.

Jos sairaalla ihmisellä nousee paljon täitä tai (ne) loppuvat tyystin, niin ennustelevat, että se ei ole hyvä(ksi). Ja täit taas muka syntyvät hikirei'istä⁴.

Jos kaksi henkeä sattuu⁵ ovesa vastakkain⁶, silloin (heistä) muka tulee kummikset⁷.

Tuli puhuu tai juttelee toisinaan; jos illalla juttelee, ennustelevat, että se ei ole aivan hyvä(ksi).

Jos vaadin heittää sarvensa ennen vasomista⁸, silloin (se) muka synnyttää urosvasan.

Poroja »purraan»⁹ erinäisin¹⁰ tavoin, muutamat leikkaavat veitsellä, muutamat purevat hampain. Jos tyystin¹¹ purraan, niin kasvavat (porolle) nahkasarvet.¹² Luullaan myös¹³, että jos hirvaan puree jängässä¹⁴, (niin) silloinkin muka kasvavat nahkasarvet.¹⁵

¹ Levät eivät s. (Merilevissä on ilmarakkuloita, jotka puserrettaessa paukuvat). — ² kokonaan. — ³ että. — ⁴ hikireikiä myöten. — ⁵ ilmestyy. — ⁶ yhteensä, pahki. — ⁷ (Näitä ovat, paitsi lapsen molemmat kummit keskenään, myös jompikumpi lapsen vanhemmista ja jompikumpi kummeista keskenään.) — ⁸ kantamista, poikimista. — ⁹ purevat (s.o. kuohitsevat). — ¹⁰ moniaain. — ¹¹ kovasti. — ¹² kelomattomat »naamasarvet». — ¹³ Taas ennustelevat. — ¹⁴ suolla. — ¹⁵ naamapää.

*jɛr^etni^k m^oanⁿō pōr^ra; tū^ll^e kū^šz^l ā^χšt^{ier}e e^zīe koll^aie.
kūsk^vz pū^šl^aje gē tšū^l kē^šl^šA.*

na^znāz na^lkk^A, pēiv^e ivje!

*jos je^kkestā^šñ lī tšū^šv^vad, te nu^bb o^{sk}A kōn^agō^zz^všt lī mīnt
kuargⁱD.*

jos tu^ll^estā^šñ lī tšū^šv^vad, tel^l li^z ru^šš^Atsā^rast kū^šr^gA.

pi^zennⁱ o^lv^a, kūmpⁱD vēig^š.

kārⁿōs kra^lkk^aš, kūmpⁱD ti^ztt^A.

ki^zkk^A ke^rv^A pū^ljel pē^rt^A, n^šur^e vēig^š.

jos o^lma^z kū^lkk^e i^z kū^l ki^zγ^a, il^l pu^ze o^vdv^{št}.

gē o^lma^z k^oā^zz vū^šl^šA li^z pu^ze, tel^l k^oā^zz ā^zst pu^ze.

*jū^šl^z su^zgr^mñ lī m^lkk^A ā^lm^ai^ol^mō^št lebe nezzāⁿo^lm^ōšt. jos.
ā^lm^ōšt lī p^ll^z ā^lv^b go tšū^lkk^e, te j^šl^š li^z k^zr^as^ab gē k^ov^a. jos*

Peikko syö kuuta (näin sanotaan kuun pimentyessä). Silloin lyödään yhteen kahta kirveenterää.

Revontulet yltyvät¹, kun (niitä) kovin katsoo.

Nainaz naikka, pēive ivje.² (Merkitys tuntematon; kun näin lausuu erikoisella nuotilla, yltyvät revontulet).

Jos iltatähti on kirkas, niin toisen uskon kuninkaalla on jokin ilo.³

Jos aamutähti on kirkas, silloin on Venäjän keisarilla ilo.

Koira ulvoo, ennustaa susia.

Kaarne ronkkuu, tietää susia.

Käki lentää tuvan yli, ennustaa pahaa.

Jos ihminen on kauan kuulematta⁴ käkeä, (niin se) ei ole hyvän edellä.

Kun ihminen on hyvä kissaa kohtaan, silloin kissa toivottaa hyvää.

Varpaissa on merkki miehenpuolella tai naisenpuolella(kin).⁵ Jos miehellä on isovarvas⁶ korkeampi kuin etuvarvas, niin hän⁷

¹ syttyvät palamaan. — ² *nāinas* (josta gen. olisi *na^znāz*) tarkoittaa eräässä muotkalaisessa laulunpätkässä heinäsirkan miestä. *pēive* 'auringon'. *ivje* (tai *ivije*) sanan arvellaan merkitsevän 'valoa'. — ³ iloja. — ⁴ ei kuule. — ⁵ mies-ihmisellä, naisihmisellä. — ⁶ peukalo. — ⁷ itse.

tšw^ojiikⁱ liⁱ ālā^B, telⁱ lī k^oāv^a k^er^rasab go jīeⁱtš. sēām^a nezz^an_ot-
mōštⁱkⁱ.

jām^mi^jožkie^l kol^oje pēllⁱn (pēllⁱain): j^oāmmi s^oā^kk^A pu^att^A.
nūn^o sēvv^a, te suⁱllak sē^rg^A (suⁱlmōš liⁱ ālda).

o^aBBen sēvv^a nūō^rv^ošid (vēr^ršid).

jos tšⁱppžkie^{tt} sēvv^a, te vūā^oDDž^A, ā vual^gskie^{tt}, te o^uā^A.

tšⁱppžkie^{tt} li vūā^oDDžamkie^{tt}, vual^gskie^{tt} li vū^upemkie^{tt}.

jos jūā^ol^gvuu^o3^a sēvve, te h^oā^opp^A (kiér^os) urⁱlš^ov^o lebe vā^opp^zed.

kī mū moštⁱji, ge nⁱkkⁿāstam.

jos mā^oka vual^gēn kašⁿ^a, tet il^olä k^oō^ov^o.

kēsk vēär r^oāⁱjom ge kašⁿ^a, te tsⁱe^lk^e: kī tebe ašt vēär^a.

jos pu^otsⁱl^omaž k^ukl^e iⁱ k^oāšⁿ^e, tet maka il^ole k^oō^ov^o.

ke jēnnⁱ s^app^lē lē, tek je vū^oin pu^oar^e, te menⁿi o^uvd^ošt lē epet tās.

tse^oDDž^o iⁱ gēl k^oō^oped, jām^ok.

on vihaisempi kuin vaimo. Jos etuvarvas on korkeampi, silloin on vaimo vihaisempi kuin hän.¹ Samoin ² (on) naisihmiselläkin.

Kuolinkellot kuuluvat korvissa ³: kuolinsanoma tulee.

(Jos) nenä syyhyy, niin suutahdat pian (suuttumus on lähellä).

Nenänalus ⁴ syyhyy tuoreita (vereksiä).⁵

Jos vasen käsi syyhyy, niin saa, jos oikea käsi, niin antaa.

Vasen käsi on saantikäsi, oikea käsi antokäsi.

Jos jalkopohjat syyhyvät, niin (tulee) hoppu (kiire) juosta tai kävellä.

Ken minua muisti, kun nikottelen?

Jos matkaan lähtiessä aivastaa, se ei ole hyvä(ksi).

Kun kesken keitonlaiton aivastaa, niin sanotaan ⁶: kukahan aterian yllättää? (S.o. tulee sisälle talonväen ollessa ruoalla).

Jos sairas ihminen on kauvan aivastamatta ⁷, ei se muka ole hyvä(ksi).

Kun on paljon hiiriä, eivät ne tiedä ⁸ hyvää; jonkin edellä ovat taas⁹ (liikkeellä).

Tiaista ei saa tappaa, (muuten) kuolet.

¹ itse. — ² Sama. — ³ (korvat »soivat pilliä»). — ⁴ (Myös: viikset.) —
⁵ (s.o. kalaa, lihaa). — ⁶ sanovat. — ⁷ ei aivasta. — ⁸ näe. — ⁹ taas jälleen.

teḏḏžlì kq̄l̄ē^A tsìvtsted.

mal̄ñēst iḡ gēl pēllḡḡ, ten iḡ gēl koḡped.

ñāḡmmel l̄i kēḏḏz^A žēvai, ten je pōrām oḡḏlēst, pāžtḏlae.

ēunḡž iḡ gēl koḡped, il_{le} náḡures žēvai.

kⁱeḏḏē^E iḡ gēl tséäv^al̄ed tsá^ltsa tsōl̄ēḡkāñi; vuosḡḡḡḡ pá^lkk^A tun ḡl̄mešt vāst viḏḏžḡḡ. mo^lttam ge poḏḏ^ol̄ja^lkkar tséäv^al̄te tsá^ltsa, te tēz tsōl̄ēḡ, lebe pōr̄žstemēn lē, paḗlaškiēḡḡ'iv tséäv^al̄teškaḡ^lte, tsōl̄ēḡ.

ḡl̄mḡ vūžs̄i^A iḡ gēl tsōl̄ēḡḡ, tel̄ tun ḡl̄mešt vuosḡḡḡḡ pá^lkk^A nuallat test méüḏḏ^A.

ōudⁱžāž ḡl̄mḡ l̄iḡje no^lkkam jo ēñgi val lē mo^lttam, šḡl̄l̄jēz pēl̄^ll̄l̄le tsā^lmḡ^ll̄mešt. jos kuḡl̄iv koḡpe, te peḡl̄te kuḡl̄ēs, štō tsā^lmḡ^ll̄^lš je; nuḡḡ^B ḡl̄maž ge vūāḡⁿ, te sōn tsā^lmḡ^ll̄^lts^A. lebe šḡl̄^lemen pua^lts^A, te jēres ḡl̄mḡ sust kuḡl̄iv vūāḡ^ñ, te maḡḡa ge náḡur̄^eboḡ^lē kōḡḡ^Eškaḡ^lts^A, juḡḡḡḡ, što mo^lts^Amešt l̄i l̄^eāmmaž náḡ^l tsā^lmḡ.

Sisilisko pitää panna pihtiin.

Sammakkoa ei pidä peljätä, sitä ei pidä tappaa.

Jänis on kynsieläin, sitä ei syöty¹ ennen, (vaan) »pyhitettiin.»²

Hämähäkkiä ei pidä tappaa, (se) ei ole paha eläin.

Kiveä ei pidä viskata veteen sylkäisemättä (siihen); (muuten) Jumala käskee toisessa elämässä³ noutamaan (sen) takaisin. Muuttamat, kun viskaavat poukariipan⁴ veteen, sylkäisevät siihen, tai (kun) ovat purjehtimassa (ja) alkavat viskata painolastikiviä, (niin) sylkäisevät (niihin).

Ihmistä vasten ei pidä sylkeä, sillä⁵ toisessa elämässä Jumala käskee nuolla (sen) pois.

Entiset ihmiset olivat sellaisia ja muuttamat ovat vielä nytkin, (että) pelkäävät⁶ saalistensa »silmäämistä». Jos saavat⁷ kaloja, niin peittävät kalansa, ettei (niitä) silmättäisi⁸; toinen ihminen kun näkee, niin hän silmää. Tai (jos kalastaja) tulee pyydystämästä ja muut ihmiset näkevät hänen kalansa⁹ ja kun hän senjälkeen saa huonomasti saalista¹⁰, (niin hän) ajattelee, että jollakin on ollut paha silmä.

¹ eivät syöneet. — ² pyhittelivät. — ³ tuossa ilmassa. — ⁴ pouka = pitkäsiima. — ⁵ silloin. — ⁶ pelottelevat. — ⁷ tappavat. — ⁸ etteivät (ihmiset) silmäisi. — ⁹ häneltä kalat. — ¹⁰ alkaa huonommin tappaa.

jos šivet pūšā^A pāijel tšadādam, tel ij jiel^e.

Eṽvanpēiv jo Pēderpēiv kēsksost i γél vuoidā^{ttov}, tel tšāppzjiellē rō^{ttai}.

ōud^{ijōž} oīmō j^oamm^{ij} oīl pījē vuamm āušid, vuamm kuaiuid, vuamm skālaid jo māgd ejn košt, tendiē^l štō j^oammī mąka tārβše teiv. teiv pījje jo tek kālēe nuwt^E kū^{kē} qrrōd ge kuor^{ts}je. teiv mąka j^oammī je sōvāš l^{ij}kktdllam.

tāll^e go kōāš la^{pp}jin šl^{aj}šše, te sij la^{pp}jēz vūā^{fb}lae, kēdā, oūd^{ot} go sīllēd vūā^lē. sišt l^{ij}je vōše kuatāmlō la^{pp}jed. tāll^e go sij vūā^{fb}, te tienā^v je vūā^{fb} oūd^{ot} go pī^rōs li^j mēnnam. jūā^k k^ēkāž izped (puk hōz^{ij}en) rā^{ij}ā oī^āšes vuor^be muor^{ost}, tēz pējj nēm^a lebe kēlgalmiēr^k, te teiv vuor^bēz pejj^e sieul^l sīz. te εχ^l oīmaž sieu^llin l^{ij}kktdl^aška^{ut} teiv vuor^bid, štō kō^{tt}ē vēllāi, ten la^{pp}jā, kon

Jos eläin rasvoittuu sydämestään ¹, ei se elä.

Iivananpäivän ja Pietarinpäivän välillä ei pidä uida, silloin vete-
hinen ² tempaa.

Entiset ihmiset panivat haudoille ³ vanhoja kirveitä, vanhoja lapioida, vanhoja sankkoja ja minkä mitäkin ⁴, sentähden että kuolleet muka tarvitsevat niitä. Panivat niitä, ja niiden pitää olla (siinä) niin kauan, että lahovat. Kuolleet eivät muka salli (niiden) liikuttelamista.

Silloin kun ⁵ (ihmiset) pyydystelivät lohiapajoilla, he arpoivat apajansa, keväällä, ennenkuin lähtivät pyydystämään. Heillä oli yhteensä 12 apajaa. Sitten kun he arpoivat, eivät he enää arvo, ennenkuin »pyyntikierto» ⁶ on mennyt. Jokainen isäntä laittaa itselleen puusta arvan, panee siihen nimen(sä) tai puumerkinsä ja nämä arpansa (he) panevat seulaan. Yksi mies alkaa liikutella seulassa noita ⁷ arpoja, jotta mikä (niistä) hypähtää (pois), (se joutuu)

¹ sydämen yli. — ² vedeneläjä. — ³ kuolleiden päälle. — ⁴ mitä aina mistä. — ⁵ kun koska. — ⁶ Apajia oli 12 ja »kierto» kesti 12 vuotta, joiden kuluessa kaikki perheet vuorotellen pyydystivät jokaisessa apajassa. — ⁷ seullalla niitä.

siḡ mēḡrḡkē. laḡppī māḡne rajḡ^oḡyḡi, nuḡḡ moḡḡt siḡt liḡ piḡḡōm jo tyḡmḡjōm.

57. Parannustapoja.

saḡdḡ^A liḡ sḡḡppvḡijjeḡt, te nōḡḡḡḡm tšūḡḡḡ^A ḡḡuḡḡn, tāḡ maka pūḡḡrḡn.

piḡennḡ ge āḡ^A muoḡḡd kḡḡḡed, teḡ liḡ māḡtt^A nōḡḡḡmeḡt, te lāvḡje piḡēnneḡt seḡḡ^Erieijḡ^o tšḡḡḡkkaḡ, ā moḡttam kōk siḡḡḡtē, te tek vḡḡḡpe nōḡḡḡmeḡt māḡ^o. tek vḡḡḡpe de nuoḡḡn kuḡuḡḡ oḡra ḡḡḡm tšoḡḡḡe, šḡḡ toḡ vūḡḡḡte nōḡḡḡḡm oḡḡḡs kieḡḡed. nōḡḡḡḡm tšḡḡḡḡte nḡḡḡbin temḡḡḡ, šḡḡ māḡtt iḡḡḡḡl, te rōḡḡḡte māḡ^a, tšuoḡḡḡte kuḡuḡḡ sḡḡjḡḡ, nuḡḡḡ^E kieijḡ^o lḡḡḡḡ^Eḡḡte, ā nuḡḡḡ^E kieijḡ^o peijje lēḡḡ oḡl, oḡḡḡpe ten piḡēnḡḡ^aḡā pōḡḡḡed, teḡ pūḡḡrḡn, lḡḡḡ ten iḡ ḡuḡḡḡḡ^Ekḡḡž siḡḡḡḡḡḡ (siḡḡḡḡt).

jos pḡḡḡḡḡ ḡḡḡḡ^A kḡḡḡḡ^Aḡoḡḡva, te ḡḡḡḡḡḡ^e vuḡḡ^a lebe oḡḡḡpe nuḡḡḡḡ^e seḡḡḡḡḡḡḡ pōḡḡḡḡḡ.

siihen apajaan, jonka he merkitsevät.¹ Apajat menevät perättäin², niinkuin³ heillä on pantu(na) ja tuumattu(na).

(Kun) lammas on sappitaudissa, niin pistetään¹ kieltä neulalla, silloin muka paranee.

Kun koira alkaa purra puita, silloin on mato kielessä; on tapana silloin leikata koiralta hännänpää, mutta muutamat, jotka osaavat, ottavat² madon kielestä. He³ [ottavat ja] pingottavat nuoralla suun auki⁴, jotta sitten saattavat vetää kielen ulos. Kieltä viilletään veitsellä senverran, että mato tulee⁵ näkyviin, kaivetaan⁶ mato (irti) ja leikataan (se) kahtia⁷; toinen pää heitetään pois, mutta toinen pää pannaan leivän päälle ja annetaan koiran syötäväksi⁸; silloin (se) paranee, vaikka sitä (temppea) ei jokainen osaa.⁹

Jos poro tulee »kusiummelle», niin (sille) juotetaan rasvaa tai annetaan hylkeen karvoja syötäväksi.

¹ (s.o. siihen apajaan, jonka nimi on vuorollaan mainittu). — ² rajakkain. — ³ niin miten.

¹ pistävät. — ² niin ne o. — ³ Ne. — ⁴ kahtaanne. — ^{5, 6} (mom.). — ⁷ kahteen sijaan. — ⁸ koiralle syödä (mom.). — ⁹ (Samantapaista kertoo E. B. Nordström Ruotsin-Lapista kirjassaan »Kätornas folk»).

jos kie'tt^A pūuļšai lebe liķ tšūō'p̄p̄m, te jos sã'tt^A p̄ō'tt^Aned lebe mōļp̄^E, te tšōññ^e tšã'p̄p̄s lāig^e kiē'ļte, peļje tšuolm̄i^D, kōļm̄ voi kãļļ^e de pīžē, tēndiēļ štō toļ iķ p̄ō'ttan nuuļ tšūļ^I.

ruuļp̄^Ekārñōž galē^A vāļp̄ed tšēd^a rļu^p^E, niļbē^E kgalē^A pūļjov náļmō jo kãš^k^Ešted, te tuajjed.

58. pūō'tsō kōp̄pem.

ā pūō'tsō kōp̄pe mōāp̄^Enālla, mō'ttām kōp̄pe nišlēmaōv̄i mēļp̄^E (tšēγγ^ardōkrāiγō miēļp̄^E), te epet vāļp̄e pūō'tsō tšuov̄i^D, pōññe jēñn^amā, te ešļe tšōu^j^e ōl te tšūō'q̄ē tšādd^amā. te tšōōv̄i pīēšļe, vāļp̄e pāēldōž tšōōv̄i^Iješt, toβben ē'tt^A vīļē^s dēt, te tšūōļmē tšōōv̄i tēndiēļ, štō sišklōž je kuam^atōv^a. vīļē^s dēn ge tšūōļmē, te rušļē^s dēn vāšt ōl kiešše. te tuoļl^e tšāļļe kēļj^emēļ^D, kāibešt pīēļjov̄n raļjō. juoļgⁱ^D

Jos kättä kivistää tai (siihen) on tullut haava ¹ ja jos sattuu ajettumaan tai muuten ², niin sidotaan käteen musta villalanka, (johon) pannaan solmuja, kolme vai montako pantanee, sentähden että silloin ei ajetu niin kovin.

Närästys ³ pitää ottaa raudalla ⁴, pitää panna veitsi suuhun ja puraista, ja (siten) »taittaa» (närästys).

Poron tappo.

Poro tapetaan ¹ erinäisin ² tavoin, muutamit tappavat niskaan pistämällä ³, (toiset) taas ottavat poroa sarvista ⁴, vääntävät (sen) maahan, istuvat mahan päälle ja pistävät sydämeen. Avaavat ⁵ kurkun, ottavat kurkusta päällyksen, sieltä tulee esiin se(llainen) valkea (kelmu), ja solmeavat kurkun sentähden, että sisukset eivät ryvettyisi ⁶ rapaan. Kun se valkea (kelmu) solmetaan, niin ruskea ⁷ (kelmu) vedetään jälleen sen päälle. Talja viilletään (auki) pitkin pituuttaan, leuasta saporoon asti. Jalat kaulotaan ⁸, muutamit (kau-

¹ on leikattu. — ² mitä. — ³ Rautakaarne. — ⁴ raudan lävitse.

¹ Poron tappavat. — ² moniain. — ³ niskaa (niskaluunreikää) myöten. — ⁴ sarviin. — ⁵ Päästävät. — ⁶ ryvety. — ⁷ se ruskea. — ⁸ (s.o. nahka viilletään jalantyyven ympäri).

kaūļe, mo'ttām puχ εχlnā, mo'ttām pel' oūbjuolgr'v. te nuarve tuall'e meādd^A, kōγγ^o tšōrmīn je vūāddž^o, tēγγ^o nūbīn vādsvomōs p^oāikīn. kāll^a pā'jts^A meādd^A tuall'est. kuχtī biel' ge šāppe pīēslōm tuall'est, telļ^e bel^e vūāiv'ēē'itšō tuall'e tāv'le, te kiēšk^lte krō'ppost luovōs. tuall'e liev'le mūō'tlī ōl, vuāls sēχsmī, pāias ēzē; te siēm^anā kāl'māst, te ko'pp^Eka'vve tšēp^Ele. te tšālle tšōuj^e, te āl'ēe sīšk'ldžēzīd vāļpēd. puoīdīd pōd^aite tšōrvō (pīrkīēsslemvuoīp^E; mō'ņemōš pā'jts^A krō'ppe). vūōivōz vāļpē meādd^A še, vēr^a kūāivō lī'it sīz. te tšāddām vāļpē jo kēā'p'pnōzīd kiē'k^lre'ittmīnes, kāš'ke pu'ites mūō'tl'ā. te lēd^ašte vuiv^e jo tš^eā'ppāt kūāivādā sāja. te šādd^A kaūp'krō'pp^A. o'vāsā peļje ko'mmōd jo sīz vūōššm mūō'tl'ijīd rē'p'p^Ale, jānāš vuāšš^E vērr^a nūāzrē^A, a lūō'p'p^A kq'itš^A mūō'tl'ī mēļd. jos jīējvz vārās ko'p'pe, tel' pōd^bite pe'tvōn: vūāivō, tš^eā'ppāt, tšūāmitōz, mēļē^A, tšuar^a-biel^e, j'ē'it^Epiel^e, tšielg^e. tšielg^e lēd^ašte. vūōššm l^oāviē ki'itēd

lovat) kaikki yhdellä kertaa, muutammat vain etujalat. Talja nyljetään pois; mistä ei nyrkillä saada (irti), sieltä, hankalimmista paikoin, puukolla. Kallo¹ jää taljasta pois. Kun taljan² molemmat puolet ovat irroitettut³, tartutaan⁴ taljan pääpuoleen ja kiskaistaan ruhosta irti. Talja levitetään lumelle, karvat alas(päin), kesi ylös(päin); (se) jäähtyy vähän ja painetaan⁵ (sitten) kaksinkerroin⁶. Maha leikataan (auki) ja aletaan ottaa sisuksia. Kuut (rasvat) erotetaan syrjään (mahapaita; munuaiskuu jää ruhoon). Maksakin otetaan pois, veri ammennetaan astiaan. Sitten otetaan sydän ja keuhkot henkitorvineen, viskataan puhtaalle lumelle. Raajotaan⁷ pää ja kaula, kumpikin erilleen⁸. Siten syntyy kaupparuho⁹. (Se) pannaan umpiselle¹⁰ kumoon¹¹ ja sisään varistellaan ensin lunta¹²; ensin osa verta¹³ noruu (pois) ja loppu putoaa (sisällepannun) lumen mukana. Jos omiksi tarpeiksi¹⁴ teurastetaan, silloin erotellaan (ruho) paloiksi¹⁵: pää, kaula, lavat, rinta¹⁶, paistit¹⁷, kyljet (ja) selkä. Selkä taite-

¹ (s.o. otsanahka). — ² taljasta. — ³ tulevat päästetyiksi (selkäranka jää vielä kiinni). — ⁴ silloin t. vain. — ⁵ (mom.). — ⁶ (peuramutkalle). — ⁷ (s.o. leikataan nivelestä). — ⁸ kumpaankin sijaan. — ⁹ (»roppi»). — ¹⁰ umpilumeen. — ¹¹ (s.o. selälleen). — ¹² (pl.). — ¹³ (nom.) — ¹⁴ itseänsä varten. — ¹⁵ (»raajoiksi»). — ¹⁶ (»melki»). — ¹⁷ (»jorvakset»).

tšielg^o, tšadđam, vüõõvõz lebe pãššte oã̄võl ki'ļtem, pɛ'ltpuaiɪp še ki'ļte. juolg'in nuarve k^oamõvz meãdd^A, jũãļģ^Evuõppživ pðð^oļte, te suõnĩv pĩẽššte. te lẽð^ošte vüõššõn kẽddzĩv, te lẽð^ošte ẽðð^omid. teiv ki'ļte siẽmm^anã jo lũãvõa. ẽð^o liĩ tšũt nãlõad põrrõv.

B. Suonikylästä.

1. rienvj^e mainõs.

õumaž vualji kuõļiv viõvžãõttõv. riẽmj^e lei sušt viõvõn, de puõðⁱ vüõšš^A, tšielļki: »nieiv^astad ãļģ^E lĩ šẽvõdam, ãlɣažnẽmm^a.» te mã'ļšĩ mãs^{at} kãlã^asvž, mẽn^{ai} ã'ļes ɣõrra, tšielļki: »niẽvõ^A to't kũõšsa kõ'šš^{ai} j'ẽnņes.» te iĩ vüõlõõam ã'ļģ^E. kãlã^asvž v'pèt vualji kuõļiv viõvžãõttõv. riẽmj^e puõði vüõšš^A, tšielļki, što »nieiv^astad pãrņ^e, kẽskažnẽmm^a pãrņešt.» te v'pèt mã'ļšĩ kãlã^asvž, mẽn^{ai} kõãõtses, tšielļki, što niẽvõ kũõšsa kõ'šš^{ai}. ã'ļõž iĩ vüõlõõam. kãlã^asvž v'pèt vualji.

taan kahtia¹. Ensin on² tapana keittää selkä, sydän (ja) maksa, tai (ne) paistetaan ennen keittämistä; peräsuolikin³ keitetään. Jaloista nyljetään koivekset pois, pokkalihat⁴ erotetaan ja jänteet⁵ irroitetaan. Sitten erotetaan ensin koparat⁶, sitten erotetaan konnit⁷. Niitä keitetään vähän ja halkaistaan. Ydin on hyvin makea syödä.

Ketun satu.

Mies lähti kaloja noutamaan.¹ Hänellä oli kettu vävynä ja (tämä) tuli häntä vastaan, sanoi: »tyttäresi on synnyttänyt² pojan, (ja sen) nimenä (on) Alku³». Ukko palasi, meni eukkonsa luo, sanoi: »tytär⁴ kutsui äitinsä vieraisiin⁵». Eukko ei lähtenyt. Ukko lähti taas kaloja noutamaan. Kettu tuli vastaan, sanoi, että »tyttärelläsi (on jo toinen) lapsi ja sen nimenä on Keski». Taas palasi ukko, meni kotiinsa, sanoi, että tytär kutsui vieraisiin. Eukko ei lähtenyt. Ukko lähti

¹ (oik.) leikataan nivelestä. — ² »ruukaavat». — ³ perserasva. — ⁴ jalkalihat. — ⁵ (»suonet»). — ⁶ kynnet. — ⁷ (s.o. ydinluut).

* ¹ (takalistojärven rannalla olevasta aitasta). — ² tyttärestäsi on syntynyt. — ³ Alkunimi. — ⁴ t. se. — ⁵ vieraaseen.

jōdi, jōdi, v'pèt puədi riēm̄j^e vūšst^A. tsěä.l'kk^A, što »nĭēḡḡ kŭšsā kōš'š^{ei}. luoptažnēm^a pāḡḡest.» v'pèt mā'šī käl.l^asvž, mēn^{ei} q'kēs γοῖra käl.l^asvž. te qōk'k^E vuəlji kŭšsā, nieidas γοῖra vuəlji kŭšsā. te mēn^{ei}, tšūō.lḡ^A lei tiev^ottōm, riēm̄j^e lī pōrram nieida. te tot käl.l^asvž tsěä.l'kk^A: »qō.lḡan tšūōḡḡ'žā nĭēḡḡ^A, puəḡāšt vūšḡḡā.» käl.l^asvž mēn^{ei} nieida γοῖra, vūāḡⁿ, tšūō.lḡ^A lie tievttōm nieida sqḡja. son mēn^{ei}, tšōr̄m̄ij tšuo.lḡa, te rāst kie^{tt}^A mēn^{ei}. te tšieutš^oštⁱ ton tšuo.lḡas, te jūōḡḡ^E mēn^{ei} rāst^A käl.l^asvšt. te vūōḡḡe mās^{at}. te riēm̄j^e nieida kēassa, puədi sḡōḡplī vūšst^A. »vėä'k^et mū.» »mī pāl'k^est?» »kēazza'k te pōra'k.» te puədi nēōḡḡ^E, te riēm̄j^e tsěä.l'kk^A: »vėä'k^et kieššed.» »mī pāl'k^est?» »kēazza'k te pōra'k.» te tšeurēs puədi vūšst^A. »vėä'k^et kieššed.» »mī pāl'k^est?» »kēazza'k te pōra'k.» te zōvvel puədi vūšst^A. »v. k.» »m. p.?» »k. t. p.» ḡōāmmel p. v. »v. k.» »m. p.?» »k. t. p.» te kēā'k^e p. v. »v. k.» »m. p.?» »k. t. p.» te tšieḡḡziyam p. v. »v. k.» »m. p.?» »k. t. p.» te qijiyam p. v. »v. k.» »m. p.?» »k. t. p.» te siḡ vūōḡḡe jōā'ḡed. joaḡḡe, joaḡḡe, qijjeyam tsěä.l'kk^A, što pōrstūškūōḡḡe.

taas. Kulki, kulki, kettu tuli jälleen vastaan. Sanoo, että »tytär kutsui vieraisiin, Loppu on nimenä (kolmannella) lapsella». Ukko palasi taas, meni eukkonsa luo. Eukko lähti vieraisiin, tyttärensä luo lähti vieraisiin. Meni, (niin) kanto oli puettu (ihmiseksi), kettu oli ¹ syönyt tyttären. Ukko sanoo: »ulkona seisoo tytär, hyvin odottaa». Ukko menee ² tyttären luo, näkee kannon puetuksi tyttären sijasta. Hän meni, löi nyrkillä kantoa, niin käsi meni (ukolta) poikki. Potkaisi kantoa ³, niin jalka meni ukolta poikki. Lähtivät takaisin. Kettu veti ⁴ tyttöä, (niin) tuli hiiri vastaan. (Kettu sanoi:) »auta minua». »Mitä palkaksi?» ⁵ »Vedät ja syöt.» Tuli näätä, niin kettu sanoi ⁶: »auta vetämään». »Mitä palkaksi?» »Vedät ja syöt.» Tuli saukko vastaan. (Samat vuorosanat). Tuli soopeli vastaan. — — — Jänis tuli vastaan. — — — Ahma tuli vastaan. — — — Susi ⁷ tuli vastaan. — — — Karhu ⁸ tuli vastaan. — — — He lähtivät kulkemaan. Kulkevat, kulkevat, karhu sanoo, että heidän tuli

¹, ⁶ (pres.). — ² (imperf.). — ³ kantoansa. — ⁴ vetää. — ⁵ palkasta. — ⁷ »Setäseni». — ⁸ »Äijäseni».

rīēm̄j^é tsēä^lkk^A: »*λυᾱḡḡḡ, λυᾱḡḡḡ mū t̄so^ok̄kieḡjē ō.α, oḡm̄ān λoᾱkk^A λam.*»
te sōn λoγγ^askuᾱḡḡi: »*ḡjē^st̄t̄s̄ mōn puᾱḡḡ ḡumāž, ḡjēḡam puᾱḡḡ ḡumāž,*
t̄sieḡḡziḡam p. ḡ., kēā^ot̄k̄^E p. ḡ., ḡḡām̄mel p. ḡ., t̄ḡeūrēs p. ḡ., nēāḡt̄^E
p. ḡ., ḡḡḡḡḡḡḡ nieūrēs ḡumāž.» *te ton nieūrēs ḡumžez pōr^aḡḡe, jōḡḡe,*
jōḡḡe, ḡjēḡam t̄siel̄k̄i, pōrstūškūḡḡḡḡ. »*λυᾱḡḡḡ, λυᾱḡḡḡ mū kēāḡḡḡ ḡ.α,*
oḡm̄ān λoᾱkk^A λam. *ḡjē^st̄t̄s̄ mōn puᾱḡḡ^e ḡumāž, ḡjēḡam p. ḡ., t̄sieḡḡ-*
ziḡam p. ḡ. — — — nēāḡt̄^E nieūrēs ḡumāž.» *ton i pōrḡḡe. v^op̄ēt*
vūḡḡe. ḡjēḡam t̄siel̄k̄i, pōrstūškūḡḡḡḡ. *rīēm̄jⁱ λoᾱkk^Ai*: »*ḡjē^st̄t̄s̄ mōn*
puᾱḡḡ ḡumāž, ḡjēḡam p. ḡ. — — — t̄ḡeūrēs lie kēāḡḡas ḡumāž.»
ton i pōḡḡe. māḡemōzozost leḡje kḡ.amas, rīēm̄j^é, ḡjēḡam te t̄sieḡḡziḡam.
v^op̄ēt pōrstūškūḡḡḡḡ. *rīēm̄j^é t̄siel̄k̄i*: »*vūāḡḡv^ožveḡḡḡed ḡēiB^eḡḡed. kḡabbaž*
vūḡḡ^ott^A, tot i kuāimēs poarra.» *ḡjēḡam lei vieḡusα, pōr^oi t̄sieḡḡziḡam.*
v^op̄ēt ḡudαs vūḡḡe, ḡjēḡam pōrstūskuᾱḡḡi. *rīēm̄j^é t̄siel̄k̄i*: »*kūḡḡḡ^E λāḡḡ,*
kūḡḡḡ^E λāḡḡ vēūα pōrḡḡmsḡḡḡḡḡḡḡ.» *kuᾱḡḡi, kuᾱḡḡi, t̄ḡēāḡḡāž kuḡḡḡḡḡ,*
rīēm̄j^é t̄siel̄k̄i: »*mḡḡḡ lei puᾱḡḡ āiḡv^ož, kḡḡḡ mōn t̄ḡēāḡḡḡḡ sēā.λḡḡ kēḡḡ^ot-*
t̄im.» *ḡjēḡam t̄siel̄k̄i*: »*mḡḡḡ sārḡḡḡ, mḡḡḡḡ?*» »*nā, jem ni mḡḡḡ,*

nälkä. Kettu sanoo: »laske, laske minut suippokivelle, (niin) lukaisen mieheni». Sitten hän alkoi lukea: »itse minä (olen) hyvä mies, karhu hyvä mies, susi hyvä mies, ahma hyvä mies, jänis hyvä mies, saukko hyvä mies, näätä hyvä mies, hiiri huono mies.» Söivät tuon huonon miehen¹, kulkivat, kulkivat. Karhu sanoi, (että) heidän tuli nälkä. »Laske, laske minut kivelle, (niin) lukaisen mieheni. Itse minä hyvä mies, karhu hyvä mies, susi hyvä mies — — — näätä huono mies.» Söivät sen. Taas lähtivät. Karhu sanoi, (että) heidän tuli nälkä. Kettu lukaisi: »itse minä hyvä mies, karhu hyvä mies — — — saukko on keho mies». Söivät siis sen. Lopulta heitä oli kolme, kettu, karhu ja susi. Heidän tuli taas nälkä. Kettu sanoi: »Saatte painia. Kumpi voittaa, se syö kumppaininsa.» Karhu oli vahvempi (ja) söi suden. Lähtivät taas eteenpäin (ja) karhun tuli nälkä. Kettu sanoi: »kanna, kanno (minua) vähän vielä syöntipaikkaan.» (Karhu) kanto, kanto, kuului tikka² (takovan), kettu sanoi: »silloin oli hyvä aika³, kun minä tikan selkää⁴ kirjasin». Karhu sanoi: »mitä puhut, mitä?» »No, enpä mitään, kanno,

¹ miehensä. — ^{2, 3, 4}, deminutiivimuoto.

kuəpp kuəpp pòrramsaj̄^asad.» v'pèt te tšéäšnaž kullaäst. riēm^je tšéä^l'kk^A, što »táll^e lei puərr āiyvž, kōaš mōn tū sēalya kēry^ettim.» āljēxam kēštšōa: »māḡv sārnaž, māḡva?» riēm^je gällēs tšéä^l'kk^A: »mōn tōn suñne tsiēl'kēim, što táll^e lei puərr āiyvž, kōaš mōn sust sieljē kēry^ettim.» nā āljēxam tšéä^l'kk^A: »vuaóž'a^k mušt^še kēry^etted.» »kēry^ettšim mōn kāl, muótt^A jēnngi li tuəijē. kālšē péäštay pōhōv da tāt^ve muor^{id} tšuoəppov, kōā'jšk^hnaž vierov, jēn tōla pūjov ja tšuo^lda rājov.» »kāl mōn jēštš pu^k, tāt^ve kōā'jšk^hnaž^{id} vieram, te péäštay^{id} pōhām.» »naγo jēštš ālyak, kāl mōn kēry^ettam.» nāve ālji, kuəpp^E skuədi muor^{id}, péäštay^{id} pōh^{ai}, te pā^kai jēijvs tšēnnov, pā^kai jēijv tō^la pūjov. nāve néəvzstā^{id}, pu^k meñne rāst^A, pūō^lk^Ane. v'pèt pōh^{ai} péäštay^{id}, pōh^{ai}, te tšēnnov pā^kai. te néəvzstā^{ott}, néəvzstā^{ott}, je pūō^lkan. tō^la^o bēä^llašt^o arra ki^{id}DA. riēm^je gällēs ālji sieljē kēry^etted: »kēryvž, kēryvž, paššan, paššan.» »riēm^je gällēs, riēm^je gällēs, pō^lpškūō^{tt}ik mū.» »mī leā^k, i^k ni pañn tšéäš^o vēr^d ki^{er}DA.» te kōā'jšk^hnaž^{id} nā'kⁱ sežšmī sⁱz. »ojjoi

kanna (minut) syöntipaikkaasi.» Taaskin kuuluu tikka (takovan). Kettu sanoo, että »silloin oli hyvä aika, kun minä sinun selkääsi kirjasin». Karhu kysyy: »mitä puhut, mitä?» Kettuäijä sanoo: »sitä minä sinulle¹ sanoin, että silloin oli hyvä aika, kun minä hänen selkäänsä kirjasin». No karhu sanoo: »saat minultakin kirjata». »Kirjaisin kyllä, mutta (siinä) on paljon työtä. Pitää vääntää vitsaksia, hakata tervaksia, veistää sytykkeitä, tehdä iso nuotio ja laittaa pylväs.»² »Kyllä minä itse (teen) kaiken, tervasytykkeet veistän ja vitsakset väännän.» »No kun itse rupeat, (niin) kyllä minä kirjaan.» Sitten (karhu) ryhtyi (työhön), alkoi kantaa puita, väänsi vitsakset, käski sitoa itsensä (ja) käski ketun³ virittää⁴ tulen. No (karhu) tempoili, kaikki (vitsakset) menivät poikki, katkesivat. Väänsi taas vitsaksia, väänsi ja käski sitoa. Tempoilee, tempoilee, eivät katkea. (Karhu) on kiinni tulen vieressä. Kettuäijä alkoi selkää kirjata: »kirjanen, kirjanen, tartu, tartu». »Kettuäijä, kettuäijä, rupesit minua polttamaan.» »Mikä (sinä) olet, (kun) et tikkapahaisen vertaa kestä.» Työnsi sytyk-

¹ sinä s. — ² kanto. — ³ (oik.) itsensä. — ⁴ panna.

riēm^é *gállés*, *mū pūđl̄p̄i*^k.» *riēm*^{jé} *tiērri* *mēūda*. »*riēm*^{jé} *gállés*, *pięz*^a-*zim*, *kāun*^a *zim*, *te pōram*.» *te riēm*^{jé} *oarai*, *pāžta* *tsān*^{ai}. *mon kū*^h *kū*^h *lež* *tobben* *oarram*, *te vòepi*, *vuolji* *sòn* *keštłšvd* *ton* *ajjézan*, *puλλam* *k̄* *vai* *pięssam*. *mēn*^{ai}, *te puλλam* *lie*, *paž* *tāuta* *lię* *kūđđđ*^{jam}. *nōr*^{ai} *tāuľid* *sēu*^k *siz*, *te vāp̄p̄zi*. *sīrpi* *joaotle*. *sòn* *pōštłskuđi* *tāuľid*.» *mo*^k *tust* *tást* *lē?*», *to*^t *đumāž* *kaštłša*. »*to*^k *ajjézan* *tsiepp̄zi* *zan* *ārva*. *ji*^k *tòn* *muňne* *ronn*^a *ālda* *kāupaš?*» *te* *kāupši* *ton* *ālda*, *vuabóžai* *ton* *sēu*^k.» *»i*^k *гел* *оудл̄* *kōlam*^{ai} *sūľid* *keštłšvd*, *mo*^k *leđv*^{že}.» *sòn* *ronn*^a *āldas* *vālp̄i*, *vīγγ*^{ai} *jočk̄kriđđ*. *te* *sòn* *āļi* *koḡped*. *iž* *vuaiť* *koḡped*. *tsūđr̄vi*: »*pōg*^{ot} *ved* *vēđk̄ka*.» *te* *puđi* *pūđi*^{đi}. *rossad*, *rossad*, *iž* *vuaiť* *koḡped* *žot*. *lei*, *lei*, *riēm*^{jé} *tsuāřvi*: »*ajjézan*, *tsiepp̄zi* *zan*, *puđ*^{ot} *ved* *vēđk̄ka*.» *te* *pūđ*^{ot} *te*, *paž* *koḡpe* *ton* *ālda*, *pòršt̄eskuđ*^{ot} *te*. »*muňne* *žot* *tsōu*^{je} *uū*^{ped}.», *riēm*^{jé} *tsiel̄ki*. *mēn*^{ai} *toi* *tsōu*^{je} *jočk̄k-*

keitä (karhun) karvoihin. »Oijoi kettuäijä, poltat¹ minut.» Kettu juoksi tiehensä. »Kettuäijä, jos pääsen irti ja löydän², niin syön (sinut)». Kettu oli (aikansa), pujahti pahtaan.³ Miten kauan lienee siellä ollut, (lopulta) meni ulos, lähti katsomaan karhua, onko (tämä) palanut vai päässyt (irti). Meni, niin palanut on, vain pikku luita on jäänyt jäljelle. Keräsi luut säkkiin ja lähti käymään. Muuttajat⁴ olivat kulkemassa⁵ (ja tulivat vastaan). Kettu alkoi pudistella luita. »Mitä sinulla siinä on?»⁶ kysyi mies. »Ne (ovat) karhun (ja) suden perintöjä.⁷ Etkö myy minulle runovaadinta?»⁸ (Mies) myikin vaatimen (ja) sai (luu)säkin. (Kettu sanoi): »et saa ennen kuin kolmen vuorokauden päästä katsoa, mitä ne ovat».⁹ Otti runovaatimensa (ja) vei sen jokirannalle. Ryhtyi tappamaan, (mutta) ei kyennytkään.¹⁰ Huusi: »tulkaa apuun». Tuli kärppä. Ponnisteli, ponnisteli¹¹, (mutta) ei kyennyt¹² tappamaan, vaikka (mikä olisi). Kettu oli (aikansa), huusi: »karhu (ja) susi, tulkaa apuun». (Nämä) tulivat, tappoivat vaatimen (ja) alkoivat syödä. »Antakaa minulle edes vatsa», sanoi kettu. Meni vatsoineen jokirannalle, läimähytti¹³ (vatsaa)

¹ poltit. — ² päässen, löytänen. — ³ vuorensinämään. — ⁴ (Toiseen asuinpaikkaan) siirtyvät. — ⁵ kulkevat. — ⁶ Mitkä — — ovat. — ⁷ deminutiivimuoto. — ⁸ mahaa naarasporoa (tällainen on lihava). — ⁹ ennen kolmea vuorokautta k., m. lienevät. — ¹⁰ ei voi tappaa. — ^{11, 12, 13} (pres.).

le.» »mɔqkkam juə leḃḃʒe, laš leḃḃʒe tšāḷme.» te vālpri sɔajješt tšəl̄m̄id, te vuəlj̄i, tsiel̄ki: »tšāḷm^ažan, tšāḷm^ažan, mǎḷḃ tiḷ puəḷren?» »kuəḷken vūḃḷḡep.» »pelt^vžan, pelt^vžan, mǎḷḃ tiḷ puəḷren?» »kuəḷken k̄l̄llap.» »juḃḷḡ^ažan, juḃḷḡ^ažan, mǎḷḃ tiḷ puəḷren?» »jōāḷḷan̄iḷe veəḷḷe.» »sèi-^Bžam, sèi^Bžam, mǎḷḃ tón puəḷren?» »kóaḃḃzādam, ḃḷ^aššam.» sēibes ḃḷ sūḷiḃi, lēāššḷāḃḃi tšūḃḃkkaz ḃḷ. ḡumaž vuvija, kēšštš^A, kēḷm^a riēm̄j^e ḃarra tšūḃḃkkaz ḡḷḡ. vālpri riemjē ton, pēḷiḃ keḷrēz ḃḷ. iḷ pǎššan ni kōz. sōn vālpri, kǔškkūḃḷḡeḷrēz ḃḷ pēḷiḃ, te pǎššan̄i. te vūḃḷḡ^eḷi. riēm̄j^e keḷrēšest joḃkk^Aḷḃḃḃžē kāšškš̄i, kēḷrēs kūḃḃḃḃḷi. kḷḷlēs tot mēn^ai siḷpē, tsiel̄ki: »mōn kaḷḷim kēḷm^a riemjē.» »košt l̄i?» »kǔškkūḃḷḡeḷrēz ḡḷḡ.» mǎḷḡe kēšštšḃḃ, il̄le ni kēḷrēs. »tuəḷžē ḃarra, tuəḷā^{de} vīḃḃžam.» pogoda šēḃḃi, iḷ ni kaḷḷnam ton keḷrēšēs. nāde riēm̄j^e pǎž̄ia kuəḃḃi pūḃk toid kǔškkuəḷid. ḡjēyam tšieḃḃziyam

»Koivu». »Onko sinulla silmät?» »On, kapeat ovat.» »Olkoot ¹ mil-
laiset (tahansa), kunhan ovat ² silmät.» Niin otti koivulta silmät,
lähti ja sanoi: »silmäseni, silmäseni, mitä hyvää teistä ³ (on)?» »Kau-
kaa näemme.» »Korvaseni, korvaseni, mitä hyvää teistä (on)?»
»Kaukaa kuulemme.» »Jalkaseni, jalkaseni, mitä hyvää teistä (on)?»
»Nopeasti viemme.» ⁴ »Häntäseni, häntäseni, mitä hyvää sinusta
(on)?» »Jarrutan, pidän perää.» (Kettu) suuttui häntäänsä ⁵ (ja) pa-
neutui maata talvitielle. ⁶ Ihminen tulee ajaen ⁷, katsoo, kuollut ⁸
kettu on tiellä. (Hän) otti sen ketun, pani ahkion (kuorman) päälle.
(Kettu) ei pysynyt (alallaan) missään. ⁹ Hän otti (ja) pani (sen) kapa-
kala-ahkion päälle ja (silloin) pysyi (alallaan). (Hän) lähti ajamaan.
Kettu puraisi (poikki) ahkion ¹⁰ jukkohihnan (ja) ahkio jäi (paikalleen).
Ukko ¹¹ meni kylään, sanoi: »minä löysin kuolleen ketun». »Missä (se)
on?» »Kapakala-ahkion päällä.» Menevät katsomaan: ei ole (koko) ah-
kiota. »Saa olla ¹² huomisaamuun, aamulla noudan.» Syntyi pyryssä ¹³
eikä (hän) löytänyt ahkiotansa. No kettu kantoi pahtaan kaikki ¹⁴

¹ jo lienevät. — ² lienevät. — ³ mitä te hyväksi. — ⁴ (duali). — ⁵ häntänsä
päälle. — ⁶ talvitien päälle. — ⁷ ajaa. — ⁸ (oik.) kylmä, kangistunut. — ⁹ ei
tartu mihinkään — ¹⁰ ahkiosta. — ¹¹ Ukko se. — ¹² on. — ¹³ (paha) sää. —
¹⁴ kaikki ne.

pūāwīte. »kōšt ton tájd kōškkuəlīd vālda'k?» »sīdkalīp'jēšt vūōcōm.»
 »vūāīēep mišē vūācōad.» »jēū^akas iñ^a go šqōda, tvī puāēben
 poāppē.» tee meñne to'k, sēibez kalīp'jv tsaōkē, ājēxam tšieppzixam;
 riēm)^égālles pēdas vūōl^a sēibes pīi'. »riēm)^égālles, riēm)^égālles,
 juāno poāppē?» »^oarrad, ^oarrad, je poāppad, oūōv^a go tuālēcinn^a.»
nu, siī o'rō. te tuālēskuous tšūōv^aneškuādi. tšāōttškūāppīāōkē^E
 puādi. te siī pelīpe, a riēm)^égālles pai tšērr^aī. ājēxam velī'ji, te rāst
 seīb^E; tšieppzixam pai reōī'ji, iī meñnam rāst. pūāīdī pāppzī, tiērad,
 nāūcōd. vūāīē^Emuor^ain āōkē^E tšēški seībā, te seīb^Egešttšā kiēōp-
 pāī'kē^E šēd^ai. toin i lī pūāīdī'jēšt tšāōppēs seīb^Egiešttš^E. te pūdi.

2. píēñn^ai mairōs.

ā'kōž da kāl^asvž jēīle kūōxītašt. soñnašt jie lā pārna. vōspod
 pārnaid ī ūupe. »xot ūūpžī nieida, xot ūūpžī kāzza», tšēī'kē, »te

kapakalat. Karhu (ja) susi tulivat (siihen). »Mistä sinä otit¹ nämä
 kapakalat?» »Ongin kylän avannosta.» »Lähdetään mekin onki-
 maan.» »Kun tulee sees yö, silloin (kalat) paremmin tarttuvat.»
 Niin he² menivät, karhu (ja) susi työnsivät häntänsä avantoon; kettu
 pani häntänsä takapuolensa alle. »Kettuäijä, kettuäijä, joko (kalat)
 tarttuvat?» »Olkaa, olkaa (alallanne), eivät (ne) tartu, ennenkuin
 aamuyöstä.» No, he olivat (alallaan). Aamunkoi alkoi valjeta. Ve-
 denkantaja-akka tuli (paikalle). He peljästyivät, ja³ kettuäijä lähti
 juoksemaan. Karhu hyppäsi pystyyn, niin häntä (meni) poikki;
 susi vain tempaisi eikä (häntä) mennyt poikki. Kärppä jäi (siihen),
 juoksenteli (ja) vinkui⁴. Akka löi (sitä) korennolla häntään, niin hän-
 nänpään tuli nokinen jälki⁵. Siitä on⁶ kärpällä musta hännänpää.

Koiran satu.

Akka ja ukko elivät kahden. Heillä ei ollut¹ lapsia. Jumala ei
 antanut² lapsia. »Antaisi vaikka tytön, antaisi vaikka kissan», sa-

¹ otat. — ² ne. — ³ mutta. — ⁴ (prees.). — ⁵ paikka. — ⁶ Niistä onkin.

¹ ole. — ² anna.

kāzza ī ūupe, te ūupžī pīēñni.» te šēdd^oi pīēnnai soñngje. te sāna jāastšküōtte, sāna jālle, to¹ pīēnnai šēlla, meä²išest joactta, pōactt^A meä²išest, te tšieljē lie nālmēst, to¹ lī keōlled. te vūōlā^A v³pēt meä²ūsa, pāōkka jēānn^asēs: »vīdvž⁴ muñne kāōpp^oi» i ještš⁵ vūōlā^A. te ā⁶kvšt liē koīm⁷ nieida. te vūōlā^A jēñ⁸ ton ā⁶kv⁹ goōra, te mēñ^oi toōkka, kamēmēs jāyūsi, ta¹⁰lā^ašid kiezzē, ta¹⁰lā^ašin lei toō¹¹ pūōjē. »to¹k mišt pōrr^amūš liē. te ūup muñne pēiγ^a» uūpe pēiγ^a, pōārrsōmmōs nieida uūpe. te vūōlā^A, joōkk^A puōdi, te leū¹²perēšse kātškšti, te rušš¹³i, rāst jōγya mēñ^oi košljjuōlješt. te meñ⁸ne, peļāšēs pā¹⁴kai. lōēv^A kieššev. peļā¹⁵ kiezzē¹⁶skuōdi, tsēā¹⁷kk^A: »mī lī mūγt pīēñ^oi pēšš^A a¹⁸pša?» ā⁶kvž⁴ tsēā¹⁷kk^A: »to¹k mišt i ōum^ažen lie. γot mī uūšē kōaaklež, kieōdvzštēž¹⁹i²⁰k, jē²¹k keγ tsēl²²kēv, što pīēñ^oi puōdi, ōum^až⁴ puōdi.» nēōv^A jūrdaštš²³: »košt mun pūōttim nēveš²⁴» lei, lei, pai kōaakti

noivat (he), »ellei anna kissaa, niin antaisi (edes) koiran». Heille syntyikin koira. Elelevät¹, koira pyydystä, kulkee metsällä, tulee metsältä, niin selkäkappale² on (sillä) suussa keittoa varten³. Niin lähtee taas metsälle, käskee äitiään: »nouda minulle vaimo» ja⁴ lähtee. (Eräällä) eukolla on kolme tytärtä. Äiti lähtee eukon luo. Meni sinne, riisui kenkänsä, veti ulos kenkäheinät⁵: heinissä oli tunkapintaa⁶. (Sanoi): »Tämä on meillä ruokana⁷. Anna minulle piika⁸.» Annettiin⁹ piika, vānhin tytär annettiin. (He) lähtivät¹⁰, tuli (vastaan) joki, niin (akka) puraisi lepänoksa¹¹, sylkäisi (ja) meni joen yli kuivin jaloin. Niin (he) menivät (ja hän) käski piikansa siivota loidon¹². Piika alkoi siivota, sanoi¹³: »miten (täällä) haisee ikäänkuin¹⁴ koiran lanta?» Akka sanoi: »Ne¹⁵ meillä ovatkin ihmisinä. Vaikka mikä kolkuttanee oveen (ja sinä) katsahtanet, (niin) et saa sanoa, että koira tuli, (vaan) ihminen tuli.» Tyttö ajatteli¹⁶: »mihin¹⁷ minä tulin(kaan) miniäksi».

¹ He alkavat elää, elävät. — ² s.o. otuksen s. — ³ se on keittää. — ⁴ ja itse. — ⁵ kengän heinäpanokset. — ⁶ s.o. »tunka»-suolessa kuivattua talia. — ⁷ ne ovat m.r. (tarkoitus oli kehua). — ⁸ s.o. yksi tyttäristäsi piiksi. — ⁹ antoivat. — ¹⁰ Nim. akka ja piika. — ¹¹ risua. — ¹² s.o. makuupaikat. — ¹³ sanoo. — ¹⁴ mikä on kuin k.l.h.? — ¹⁵ s.o. koirat. — ¹⁶ ajattelee. — ¹⁷ (oik.) mistä.

u₇šē. te kiēḏḏzšī, mī puḏi. ī ni mī p_oac_ot_ot_om, e₇l_ot_o p_ie₇n_on_oi puḏi. p_ie₇n_on_oi puḏi tšieljē nāl_omēšt. nu ki_ol_ot_ote vēāraz. n_iē₇ḏ_oḏ^A t_ošt t_ou_ol_oḏ kaš_ok^A p_ie₇n_on_oi_oγa. te p_oḡḡe, tsē_ol_okk^A p_ie₇n_on_oi: »jē_oā_on_om, šieḏe s_oā_oje.» ā_ol_ot_ota šieḏi s_oā_oje, te me₇n_one to_ot p_ie₇n_on_oi i n_iē₇ḏ_oḏ^A to_oš_ok_oka ā_ol_ot_ota v_ou_oḏḏeḏ. sier_ot_ol_ol_ol_oš_ok_oū_oḏ_ol_ot_ote. n_iē₇ḏ_oḏ^A tsē_ol_okk^A: »mo_ok liē tušt p_ie₇n_on_oi sier_oiḏ?» p_ie₇n_on_oi s_oū_ol_oi, k_oū_oḡ_ot nēḏḏ_ože k_ol_oš_ok_oš_ot_o te ā_ol_ot_o v_ou_ol_ol_o l_oḡ_oḡ_oš_ot_o ton nieḏa. te j_oā_om_oi to_ot n_iē₇ḏ_oḏ^A. t_ou_ol_oā k_oḡ_oḡ_ol_ot_oḡ_oji, v_ou_ol_oḡ_oš_okuḏi mē_oḡ_ol_ot_osa, tsē_ol_okk^A jē_oā_on_oš_os: »jē_oā_on_om, v_oḏḏ_ož k_oḡ_oḡ_op_oi.» j_iē_on_oḡ_o mē_on_oi, to_oš_ok_oka mē_on_oi, košt i j_ie₇l_oi s_on, mē_on_oi v_oḡ_op_ot, t_ol_ol_ol_oš_os kie₇ḡ_ozi, to_oḡ_oḡ_oḡ_op_oḡ_oḡ_o l_oi t_ol_ol_ol_oš_on, t_osiel_ok_oi: »to_ok mišt liē por_or_om_ošš_ov_on. v_oū_oā_ov_oḏ_o ī m_oā_ož_o e₇l_oḡ_o, si_oḡ_or_ov_oḏ il_o le k_oē_on.» ā_ol_oḡ_ož ū_ou_opi k_oē_oš_ok_ol_oḡ_om_oš_o nieḏas. v_oḡ_op_ot v_oḡ_op_oḡ_oe, v_oḡ_op_oḡ_oe, jo_oš_ok^A puḏi, lē_oḡ_oḡ_oḡ_oš_o k_ol_oš_ok_oš_ot_o, koš_ok_oj_ou_ol_oḡ_oješt me₇n_one j_oḡ_oḡ_o r_oā_osta. kie₇ḡ_ozi nē_oveš_ok_o l_oḡ_oeḏa, te v_oū_oḡ_oḡ_oḡ_oš_ok_oū_oḏ_ol_ot_ote. »m_oi l_oi m_oḡ_oḡ_ot p_ie₇n_on_oi_op_oš_ok^A ḡ_oḡ_oš_o» »to_ok mišt i ḡ_om_ož_on liē. ḡ_ot m_oi k_oḡ_ol_okl_oē₇ž, te ik_o t_osiel_ok_oē₇ž, š_oto p_ie₇n_on_oi puḏi, t_osiel_ok_oē₇ž š_oto ḡ_om_ož_on puḏi.» »košt p_oḡ_oḡ_ol_ot_om m_on nē_oveš_ok_o!»

Kului vähän aikaa, jopahan kolkutettiin ¹ oveen. (Hän) katsasti, mikä tuli. Ei tullut mikään (ihminen), tuli (vain) koira ², selkäkappale suussaan. No, keittivät ateriansa. Tyttö siitä nakkelee luita koiralle. Söivät, (ja) koira sanoi: »äiti ³, laita vuode» ⁴. (Äiti) laittoi vuoteen aitta-
taan, ja (niin) menivät koira ja tyttö sinne aittaan makaamaan. Alkoivat leikitellä. Tyttö sanoi: »mitä koiranleikkejä sinulla on?» Koira suuttui, puraisi (häneltä) molemmat ⁵ nisät ja viskasi tytön aitan alle. Niin kuoli se tyttö. (Koira) heräsi huomenissa, teki lähtöä metsälle (ja) sanoi äidilleen: »äiti, nouda (minulle) vaimo». Äiti meni sinne, jossa (jo) oli käynyt ⁶, meni taas, veti heinät (kengistään): tunkapintaa oli kenkäheinissä; sanoi (tytöille): »Tämä on meillä ruokana. Sisarenne ei viihdy yksin, ei ole leikkiveria.» ⁷ Eukko antoi keskimäisen tyttärensä. Kävelivät takaisin ⁸, tuli joki (vastaan. Akka) puraisi lepänoksa (ja he) menivät yli kuivin jaloin. Miniä ⁹ siivosi loidon, (he) tekivät maatamenoa. »Miten täällä haisee aivan koiran lannalta?» »Ne meillä ovatkin ihmisinä. Vaikka kuka kolkuttanee, niin älä sano ¹⁰, että koira tuli, vaan: ihminen tuli.» »Mihin tulin-

¹ kolkutti. — ² yksi koira. — ³ äitini. — ⁴ sija. — ⁵ kaksi. — ⁶ kävi. — ⁷ kenen kanssa leikkiä. — ⁸ taas. — ⁹ s.o. tyttö. — ¹⁰ et sanone.

kḡaalki pai uḡše, puəði. niēīḏ^A kiēḏḏvost, mī puəði. ī ni mī pḡaattam, muatt pḡennai puəði. puəði pḡennai tšieljē nālmēst. te vḡpèt vēar^a kiōtte, niēīḏ^A toṽ tāmūḏd kašika pḡēn^aḡa. »jēānnam šieḏe sḡie.» āḡṽtta šieḏi sḡie, meḡḡe āḡṽtta, vuoḏḏe, niēīḏ ī pḡennī. sier^ttā^aškūḏōṽten. »moṽk liē pḡēn^ai sier^aid?» pḡennai vḡpèt sūṽṽi, kḡḡḡt nēḏḏḡe kḡḡḡḡtī, te āḡṽ vū.ā. lḡḡḡ^Eḡtī. vḡpèt vuoḡj^eškuəḏi. »jānnam, vīḏḏḡ kāḡḡḡ^ai.» vuoḡji vīḏḏḡḏḏ, sēāmmānā.ā. tā.ā.ā. sēz kiezzī, toḡḡḡ^Epḡḡḡ^E lei tā.ā.ā.šin. tsēā.ā.ā. nuor^amḡs niēḡḡḡpe: »vūā.ā.ā.ā. ī māžza, sierrad il le kein.» te nuor^amḡs nieida ūḡḡi ā.ā.ā. kḡaamad nieida. vaḡḡḡze, vaḡḡḡze, jo.ā.ā. puəḏi. lē.ā.ā.ressē kḡḡḡḡḡtī, ru.ḡḡḡ^eji, ko.ḡḡḡ^evuoḡjēst meḡḡe nūst^A. nēvesḡḡ kiezzī.ā.ā.ā.ā. toṽ ī ni mḡḡḡ tsēā.ā.ā.ā. »ḡot mī kḡaalkiež, iḡk ko.ā.ā. tsiē.ā.ā.ā.ā. što pḡennai puəḏi.» ko.ā.ā.ā. kḡaalkiem. »ḡumāž puəḏi, niēīḏ^A tsēā.ā.ā.ā. pḡennai toṽ puəḏi tšielji nālmēst, sēibes liḡktā.ā.ā., kḡarḡašt lī, što ḡumāž lī sōn. ko.ḡḡḡ^e tāmūḏd ī ū.ā.ā.ā., vuoḏḏḡe porḡeš.

kaan miniäksi!» (Jopahan) tulikin ja kolkutti ovea. Tyttö katsasti¹, mikä tuli. Ei tullut mikään, tuli vain koira, selkäkappale suussaan. Keittivät taas aterian, tyttö viskeli² luita koiralle. »Äiti laita vuode.» Laittoi aittaahan vuoteen, (he) menivät aittaahan, nukkuivat³, tyttö ja koira. Alkoivat leikitellä. »Mitä koiranleikkejä (nämä) ovat?» Koira taas suuttui, puraisi molemmat nisät, viskasi (ruumiin) aitan alle. (Aamulla) teki taas lähtöä. »Äiti, nouda vaimo.» Lähti noutamaan, samalla tapaa veti heinät⁴ kengistään (ja) niissä oli tunkapintaa. Sanoi⁵ nuorimmalle tytölle: »sisaresi ei viihdy, ei ole leikkitoveria.» Eukko antoi nuorimman, kolmannen tyttärensä. Kävelivät, kävelivät, tuli joki (vastaan. Akka) puraisi lepänoksa, sylkäisi (ja he) menivät yli kuivin jaloin. Miniä siivosi loidon eikä virkkanut mitään. »Vaikka mikä kolkuttanee, niin älä sano, että koira tuli.» Kuului kolkutus. »Ihminen tuli», sanoi⁶ tyttö. Koira tuli selkäkappale suussaan, heilutti⁷ häntäänsä, oli⁸ mielissään siitä, että häntä sanottiin ihmiseksi.⁹ (Tyttö) ei antanut¹⁰ laihoja¹¹ luita (koiralle), (vaan kaikki) söivät lihaa. »Äiti, laita vuode». Niin

¹ -staa. — ² -lee. — ³ nukkuvat. — ⁴ heinänsä. — ⁵ -noo. — ⁶, ⁷, ⁸ kaikki preesensissä. — ⁹ että hän on ihminen. — ¹⁰ anna. — ¹¹ kuivia.

»jeñnam, šieðe sãje.» te meñne v'pèt àì'tta vuqððev. te vuqððe, sier-
lã^aškũðõjje, niẽp̄^A i ni men tsëã.ì'kkam. te vüððe, kqõts^vje ja kãva
lì sušt. te jã.ãašte, ã'kvž kaštłša: »muũp̄em lĩ ðumãž?» kãva tsëã.ì'kk^A;
»tõrkas jážša, nuuł lĩ mòštłšad, àì'łł łšũõvvan.» ã'kvž tsëã.ì'kk^A,
što »tõn mãłt mĩ tõrka vüðj'p̄e p̄ sušt meãvva?» mññ^e tsëã.ì'kk^A
što »mãna lãn àitešt vüððemén. süõvvas γα.ããa p̄j̄j̄j̄j̄ àì vüð.ãã^a.
sõn tõrkas ãnna jũãĩ^E rözžvšt. mõn łšieutšam ton õ.ãγas, tòn γẽ.ãγak
tev^vled süõvvas õ.ã, àñ p̄v.ã.ã.» nuuł i ražje. kẽšłš^ai to't to'kk^A
süõvvas õ.ã^a, te p̄vãł'skuððì, te šũõřš^A ðpsškuððì. sõn tsëã.ì'kk^A;
»mĩ p̄v.ã.ã?» »ĩ ni mĩ p̄vãle.» »kqõst lĩ mušt to'kk^A?» vẽłłⁱji, to'kk^A
te p̄v.ã.ã. te vuãljì, łsielłki: »jĩẽõpped kãuna mũ õũv.ã ko koũm
sõã^{BB} šãã^Ane kieda rãjja ja koũm vüãvãt kieda rãjja nüv.ãã^aje
ja naĩp̄i kãšłłša to.ãã kũððãi, te mũ kaũnãveõtted.» te kãva paj
ràj^vli koũm vüãvãt ja koũm sõã^{BB}, te vuãljì ðõttsv.ã.ã. kã.ãã^asvž

menivät taas aittaam maata. Makasivat, alkoivat leikitellä; tyttö ei sanonut mitään. Nukkuivat¹, heräsivät ja koiralla² oli vaimo. Elelivät, (niin) akka kysyi³: »millainen on mies?»⁴ Vaimo sanoi: »turkkinsa (kun) riisuu, on niin kaunis, (että) aitta valkenee.» Akka sanoi⁵: »miten⁶ me voimme (saada) häneltä turkin pois?» Miniä sanoi: »Me olemme aitassa nukkumassa. Pitää laittaa⁷ nuotio⁸ aitan alle. Hän pitää turkkiaan jalkopuolessa. Minä potkaisen sen ulos (ja) sinun tulee panna (se) nuotioon⁹, että se palaisi¹⁰.» (He) tekivätkin niin. Turkki putosi nuotioon, alkoi palaa ja käry rupesi haisemaan. Mies sanoi: »mikä palaa?» »Ei pala mikään.» »Missä on turkkini?»¹¹ Hyppäsi pystyyn, (huomasi, että) turkki palaa. Silloin¹² hän lähti (ja) sanoi: »ette löydä minua, ennen kuin kolme sauvaa kuulu kädensijaa¹³ myöten ja kolme kerää kehiiä kättä myöten¹⁴ ja kehrävarren kärkeen jääpi tuli, sitten (vasta) minut löydätte». Vaimopa laittoi kolme kerää ja kolme sauvaa ja lähti etsimään.

¹ -uvat. — ² hänellä. — ³ kysyy. — ⁴ ihminen. — ⁵ sanoo. — ⁶ Sinä miten. — ⁷ panna. — ⁸ suitsu. — ⁹ suitsun päälle. — ¹⁰ »anna» palaa. — ¹¹ minulla turkki. — ¹² Niin. — ¹³ kättä. — ¹⁴ s.o. tyhjiin.

ja ā'kvož kũvððeje kužtõ. te mēn^{ai}, kouñ vūāivāt nũžll^{aje} kieda rāija, kouñā sǝbbe šāġā^Ane kieda rāija, te kāun^{ai}. sʏst lĩ kāva juŋ, nuβv^e kàɔppɔγ lĩ vālvam, àǝtse'kñiēĩ^D lĩ. te siĩ γāġe vūāððejed. kǝbbaž kāva puəði mieġp^E sʏst, to't pĩĩ' õlas viēšġ^Etšɔkkam. te vūāððeje. kǝbba γōr tšēlmĩ joarγalēž, to't i kāvan suŋne šǝvda. te ton γōra joarγali, kǝbbaž mieġp^E puəði. te àǝtse'kñiēĩ^D olĩ'ji_{de} kuñvõn mēn^{ai}, jeǝǝ^Eàǝtse^Ekin šēv^{ai}. »jĩɔpped lēje kaũvõv tiĩ, jem lēje sārñad», ðumaz̄ tsielkĩ. te māst vūāġe ā'kv_{de} kāl^asa γōra. te puā'lte māst. ā'kast te kāl^asast lei toł^a nalĩgēĩjēst puāllimēn. sǝppliĩ lei tšēll^{kkam}: »pǝss^Aam tōla.» ā'kvž te kāl^asvž tšēl'kġev: »jel vūāšite pǝssal, mañnašt pārñan pǝatt^A. te sañnašt pǝrñe puəði, i ni pǝss^Aam sǝppliĩ toġle. te maĩnas puəði.

Ukko ja akka jäivät kahden. Meni (ja) kolme kerää purkautui kättä myöten, kolme sauvaa kului kädensijaa myöten, (ja) niin löysi (miehen). Tällä¹ oli² jo vaimo, toisen vaimon oli ottanut, Syöjättären tyttären. Tuli aika kaikkien kolmen³ panna maata. Se vaimo, joka oli tullut miestään hakemaan⁴, pani vaskisuan vaatteihinsa⁵. Niin (he) panivat maata. Kumman puoleen (mies) kasvoin⁶ kääntyisi⁷, siitä tulisi⁸ hänen vaimonsa. (Hän) kääntyi sen puoleen, joka oli tullut hakemaan⁹. Silloin Syöjättären tytär parkaisi ja halkesi kahtia¹⁰, muuttui¹¹ suosirkaksi. »Ette olisi löytäneet, jollen olisi sanonut»¹², virkkoi mies. He lähtivät takaisin akan ja ukon luo. Tulivat takaisin. Akalla ja ukolla oli tuli palamassa kehrävarren päässä. Hiiri sanoi¹³: »(minä) puhallan tuleen¹⁴». Akka ja ukko sanoivat¹⁵: »älä toki¹⁶ puhalla, meidän poikamme tulee». Heidän poikansa tulikin eikä hiiri puhaltanut tuleen.

¹ Hänellä. — ² on. — ³ Niin heidän pitää. — ⁴ kumpi vaimo tuli hänellä jäljestä. — ⁵ yllensä. — ⁶ silmin. — ⁷ -ynee. — ⁸ tulee (syntyy) vaimoksi. — ⁹ kumpi tuli jäljestä. — ¹⁰ meni keskeä. — ¹¹ syntyi. — ¹² puhunut. — ¹³ oli sanonut. — ¹⁴ tulta. — ¹⁵ (prees.). — ¹⁶ ensin(kään).

3. kuovdža māinas.

kuovdža ij vuajite koṛped ni māṛt pešsⁱⁿ, jos tot tieṛtta oṛd^Alēt. — te lei εṛt ḡumvž, sōn vuolji kaṛpp^Ijvž lūzz^a, māṛp ležž vūāštam. te kaṛpp^Ijvs tsēā^lkk^A, što »jos kuovdžaguḡde kāun^ažik, te gē^lγak tšēupē muṛne puṛtēd.» »ōyda^{kā} ḡne tieṛṛ^{id}?» »ōydam.» nā, vuaṛvž^{ei} tieṛṛ^{id}, te puḡḡi m^oāus^{at}, jieḡi, jieḡi, vuolji mēāōltsa, te juḡḡi, juḡḡi, kāun^{ei} kuovdža, te šēleškuḡḡi. te kuaugl, ī koḡd^o nā^llā šēḡdam. nā kūōbḡž^A veḡl^{ei} sū ḡ^ul^a, kēšk^{ei} nieure^t, ā ḡumvž jammējēn sūōṛp^ējāḡḡi. te kūōbḡž^A sū k^oāḡḡi, luḡṣṡi jēn^amā, ālji āuda rāṛpp^o. ḡumvž lēāšša, ij tuosta liḡkk^o ni kōz. kūōbḡž^A rāvaškuḡḡi, rāṛpp^A, rāṛpp^A, ḡumvž kēāšltsa, sōn paj lēāšša, māṛt lei, nuṛtⁱ lēāšša. liḡžžⁱ liḡžžⁱ, kūōbḡž^A rāvai, rāvai, jāuk^Aškuḡḡi juḡ vūōṛ^ašēšt, te mā^lsi oṛm^o ḡōra; sušt lei tseṛēs piṛ^a kiṛšsōm, te kūōbḡž^A vāḡp^o ton, kuvu^aṣṡi, te tḡšt kešltsē tieṛṛe. te mēn^{ei} v^opet aṛpe, te ālji

Karhutarina¹.

Karhua ei voi tappaa mitenkään pyssyllä, jos se tietää edeltäpäin. Olipa eräs mies, hän lähti kauppiaan luo, mitä lienee ostanut. Kauppias sanoi², että »jos löydät³ karhunpesän, niin sinun pitää tuoda nahka minulle.» »Annatko rahat nyt?» »Annan.» No (mies) sai rahat ja tuli kotiinsa⁴, eli (ja) oli, lähti metsälle, kulki kulkemistaan, löysi karhun ja alkoi pyydystää. Sitten (hän) ampui⁵, (mutt')ei osunut⁶ kunnolla. No karhu ryntäsi hänen kimppuunsa⁷, raateli⁸ (häntä) pahoin, mutta mies heittäytyi kuolleeksi. Karhu nosti hänet, laski maahan (ja) alkoi kaivaa⁹ hautaa. Mies makasi¹⁰ ei(kä) tohtinut¹¹ liikkua mihinkään. Karhu alkoi kuopia, kuopi kuopimistaan; mies katsoi¹², hän vain makasi, niinkuin oli, siten makasi. Makasi makaimistaan (ja) karhu kuopi kuopimistaan, alkoi jo hävitä näkyvistä (maahan), (mutta) palasi miehen luo. Tällä¹³ oli vyö¹⁴ ympäri kiedottuna; karhu otti sen, käänsi nurin ja siitä tippui rahoja. Meni,

¹ Karhun t. — ², ¹⁰, ¹¹, ¹² (prees.). — ³ (pot.). — ⁴ takaisin. — ⁵ pamahutti. — ⁶ syntynyt. — ⁷ päälle. — ⁸ repi. — ⁹ kuopia, raapia. — ¹³ hänellä. — ¹⁴ vanhanaikainen, toisesta päästään tupenmuotoinen vyö.

rāppod, jāuk^ai. te tot ðumvž vālpī pēšsas, liemņešti oððest ja vuṛpeškuoði. ko kūōbðž^A n^opēt ēði, te sōn ðumvž tsēā^lkk^A: »mendīēt jīellēi ðum^aže āuda rāja^k?» kūōbðž^A tsēā^lkk^A: »mendīēt gāg^Akuobvža tšēupe kauptšed oā^oda go ko^oda?» te pajj^aneškuoði sū vālpēd, ā ðumvž pāji, te kālā tei^o. kūōbðž^A jōrī aūpe; sōn ruo^kai ton to^k, te v^oγγī tieč^oid vāst kaūpp^ljvšše.

4. vižusas jⁱeṛč^E.

kālā^asvst lei jⁱeṛč^E, jⁱeṛč^E lei vīžč^s^A, veīkk^A men lošsāv pījī kuṛmē, tot paj kiezzī. mo^ottam vuṛa ko kēāss^aštī jierjes, te pījī tšiš^ltšam škūle jāvvi^o, ā jⁱeṛč^E i^o kēāssam. nu^obb^E tsēā^lkk^A: »muolt^a lī tušt nⁱeū^o jⁱeṛč^E, ko i^o vuaitē tšiš^ltšam škūle jāvvi^o kieššed. mōn pījam jīš^ltšam jierje, te vuaina^k, māč^l kēāssa mū jⁱeṛč^l.» nu, pīš^lle kālā^asv jierje ja pījīe sājīa nūbbe jierje. tot ko kiezzēškuoði, te

taas hautaan, alkoi kuopia (ja) hävisi. Silloin mies¹ otti pyssynsä, panosti (sen) uudelleen ja alkoi odottaa. Kun karhu jälleen tuli näkyviin, niin mies² sanoi:³ »miksi teet hautaa elävälle ihmiselle?» Karhu vastasi⁴: »miksi pitää myydä karhun nahka ennen kuin (sen) tappaa?» (Karhu) rupesi nousemaan ottaa(kseen) hänet, mutta mies ampui ja osui otsaan. Karhu kierähti hautaan; hän hautasi sen sinne ja vei rahat takaisin kauppiaille.

Väkevä härkä¹.

Ukolla oli härkä, härkä oli väkevä; vaikka miten raskaan kuorman pani, se vain veti. Kerran kun (hän) valjasti härkensä, niin pani (kuormaksi) seitsemän »kulia» jauhoja, mutta härkä ei vetänyt(kään). Toinen (mies) sanoi²: »Mutta on(pa) sinulla huono härkä, kun ei voi vetää seitsemää jauhokulia. Minä panen oman härkäni, niin näet, miten minun härkä(ni) vetää.» No päästivät (valjaista) ukon härän ja panivat sijaan kumppanin³ härän. Kun se rupesi vetämään, niin

¹ se m. — ² hän, m. — ³ (prees.). — ⁴ sanoo.

¹ S.o. ajoporo. — ² (prees.) — ³ toisen.

ruomm^a mēnⁱ rāst^a. ton vālpi oððešt, te lēñġ^E mēn^{ai} rāst^a. ton vuadv-
 žai oððešt, nuBB^E ruomm^a mēn^{ai} rāsta. ton vālpi, v'pēt ruomm mēnⁱ
 rāsta, ruom^a vālpi, v'pēt lēñġ^I mēn^{ai} rāst^a. ton vālpi, j'eřġ^E rođit^Eji,
 rođit^Eji, i vūđl'ttam kieššev. te sōn mēn^{ai} m^oāus^at, tsěāł'kk^A: »im
 vaijam kuormē pučl'ed, ko tšūut lošsav lei kūđřm^e ja nēävva lēje
 rāžře.» tuelā mēnⁱ oððešt. tego kēāsřti ja tot kiežzeřkuadi, te ruom^a
 meņne rāst^a. p'ijl' oððešt, nēävva aijn meņne rāsta. te vālpi oððešt,
 te j'eřġ^E rođit^Eji, rođit^Eji, i vūđl'ttam l'k'ed. sōn tājšt tājja, te puadi
 kāl^asvž vižusas jierjines. kēässast jierjes, mēnⁱ kuorm^e o^a ja
 nūbbe vga kō'sl's^{ai} puođted. tego tot vižusas j'eřġ^E kēšř^Eli, te jōđit^aji
 kūđřm^e. kāl^asvž tsěāł'kka: »te vūđñi'k, řto mođkkam l' tšišťšam
 řkūle j'eřġ^I! kiežři tšišťšam řkūle jāv^{ai}d ja oūm^{ai}d vga.»

ruoma meni poikki. (Hän) otti uuden¹, niin länget² menivät poikki.
 Sai uudet, (niin) toinen ruoma meni poikki. Otti uuden³, (niin)
 taas meni ruoma poikki; otti ruoman, (niin) taas menivät länget
 poikki. Otti uudet, (ja) härkä tempoi tempomistaan, (mutt')ei jak-
 sanut vetää. Niin hän meni kotiin (ja) sanoi⁴: »en voinut tuoda kuor-
 maa, kun kuorma oli kovin raskas ja kampeet⁵ olivat löyhät»
 Aamulla meni uudestaan. Kun (hän) valjasti ja härkä⁶ rupesi vetä-
 mään, niin ruomat menivät poikki. (Hän) pani uudet, (mutta)
 kampeet menivät aina poikki. (Hän) otti uudet ja härkä tem-
 poi tempomistaan, (mutt')ei voinut liikahuttaa (kuormaa). Hän
 reuhtoi⁷ siinä, niin ukko tuli väkevän härkensä kanssa. Valjasti⁸
 härkensä, meni kuorman päälle ja kutsui toisenkin⁹ tulemaan.
 Kun se väkevä härkä vetäisi, niin kuorma lähti liikkeelle¹⁰. Ukko
 sanoi¹¹: »Siinä¹² näit, millainen¹³ on seitsemän kulin härkä! Vetä
 seitsemän kulia jauhoja ja miehet lisäksi¹⁴.»

¹ sen uudestaan. — ² (sing.). — ³ sen. — ⁴, ⁸, ¹¹ (pres.). — ⁵ neuvot. —
⁶ se. — ⁷ hourii. — ⁹ toisen vielä. — ¹⁰ kulkemaan. — ¹² niin. — ¹³ että m.
 — ¹⁴ vielä.

5.

te lei εχτ̄ ðumvž, sòn vāp̄p̄z^Eli, vāḃḃz^A, vāḃḃz^A, te p̄r̄tt^A puəði vūššla. puəði ðumvž, tsěäl'kkā: »vāḃḃkā mušt kāz̄z^a? tu't vālpi kāz̄z^a, te mēn^ai p̄r̄t sēz. ā'kōž̄ tōḃḃen jāḃḃast, suḃḃe muor^aid vēḃḃž^ai. to't ðumvž v'p̄et vāp̄p̄z^Eli, te nuḃḃp^E p̄r̄tt^A vūššla puəði. te ḃās puəði ðumvž, tsěäl'kkā: »vāḃḃkā mušt p̄l̄č̄n̄n̄ž^a? nu, to't ðumvž vuošt̄i, mēn^ai p̄r̄tt̄e. ā'kōž̄ tōḃḃen jāḃḃast, sòn suḃḃe muor^aid vēḃḃž^ai. te vāp̄p̄z^Eli, puəði laḃḃna, tōḃḃen lei tsār^a. sòn tsār^a nieida vālpi k^aāv̄n. suḃḃe šēp̄pe oḃḃ^a p̄r̄t^A, te šēp̄pe vāut^A kuḃḃp̄č̄äḃḃ uχš̄k̄εḃḃḃaz. ton nieidvšt̄ li kōl̄l^esuomas, sušt̄ li lēm j̄eres vūḃḃḃam. te suḃḃlae ton kōl̄l^esūḃḃm̄az, ḃḃḃḃḃvž̄ vūḃḃḃam puəði te vālpi. nu tsār^a tsěäl'kkā^A ton ðum^až̄e: »kōz̄ mušt̄ tūḃḃj̄eik̄ nieida?» to't tsěäl'kkā: »nuḃḃḃ vūḃḃḃam vālpi_{de} v̄j̄j̄i.» tsār^a tsěäl'kkā^A: »p̄l̄j̄ḃḃ ton oḃḃm̄ḃ tōr̄m̄a!» te p̄j̄je sū tōr̄m̄a, kō'kas uḃḃē. sòn tūr̄m̄est̄ ēšt̄^A, te kāz̄z^a i p̄l̄č̄n̄n̄vōž̄ vūššl̄e p̄r̄t^A tier̄re. tot nuḃḃḃ vūḃḃḃam puəði sū lūz̄z^a, sū ḃḃḃḃḃḃ.

Olipa eräs mies, hän lähti käymään, kävi¹ käymistään, niin tuli tupa vastaan. Tuli mies, sanoi²: »otatko minulta kissan?» Toinen³ otti kissan ja meni tupaan. Siellä asui⁴ eukko; (mies) nouti hänelle puita. Se mies lähti jälleen käymään ja tuli vastaan toinen tupä. Tuli taas mies, sanoi: »otatko minulta koiran?» No, se mies osti (ja) meni tupaan. Siellä asui eukko; mies⁵ nouti hänelle puita. (Hän) lähti käymään, tuli kaupunkiin; siellä oli keisari. Mies⁶ otti keisarin tyttären vaimokseen⁷. Hänelle sukesivat⁸ uudet tuvat ja vartijat kahdenpuolen kynnystä. Tytöllä⁹ oli¹⁰ kultasormus, hänellä oli¹¹ ollut eri sulhanen. Se kultasormus varastettiin¹², entinen sulhanen tuli ja otti (sen). No keisari sanoi tuolle¹³ miehelle: »minne toimitit tyttäreni¹⁴?» Tämä¹⁵ sanoi: »toinen sulhanen otti ja vei.» Keisari sanoi: »pankaa tämä¹⁶ mies tyrmään.» Panivat siis hänet tyrmään, veivät kauas pois; hän istui¹⁷ tyrmässä, niin kissa¹⁸ ja koira¹⁹ juoksivat²⁰ tuvan alitse. Toinen²¹ sulhanen tuli hänen luo(kseen) häntä pilk-

1, 2, 4, 10, 11, 17, 20 (pres.). — 3 Tuo. — 5, 6 hän. — 7 vaimoksi. — 8 syntyivät. — 9 sillä t. — 12 varastivat sen k.-s:n. — 13 sille. — 14 m. teit minulta tyttären. — 15, 16 Se. — 18, 19 (deminut.). — 21 Se t.

sušt lei koļļ^esuormas kiedošt. kāzovž i pļēñn^hovž pūōōite_{še} ūus^A miēļp^E. tot ōumovž tsēā^lkk^A sàñnaje: »oļģēd sēibad tun ūuññ^eserr^amī miēļp^E.» nā, sān^a nūuitt_i tūōļjē. te sōn ro^hļjē ton koļļ^esūōrmovz, te siļ tšēōļk^Eje, kōamas. vūōļģe vāst, ts^oār^a γōrra, vūōļģe jāyurē miēļp, vūōļj^ele. no, ōumovž ton sūōrmaz kē^stš^Aļi jāyūra. te siļ jīē tūōštām mēñn^{ovd} tsāra γōrra, ā vūōļģe ā^hkv pā^hkk^A. ā^hkvž_{da} niēļp^A vūōļģe sāmī (γ)ōrra, ko^ppe kuōļd. tšāleškūōōite, niēļp^A tšāli_{de} koļļ^esūōrmaz k^oāunļ. ā^hkvž_{tsēā^lkk^A}: »tāt koļļ^esuormas nuor^amōs niēļpsan.» nu, k^oāzovž_{da} pļēñn^{ovž} vā^hje nieidošt ton sūōrmovz. tot pēļi sūōrmaz iļpⁱ ō^u. nā_{de} to^k ro^hļjē, tiēřre ton ōum^ožes o^rra. tot vālpi kīēōit^Ašēs, vūōřbšnā pļiñi. ēnna vuōdi, te tsāra niēļp^A puōdi miēļp^E. nā tsār_orra mānna, tsēā^lkk^A: »tāļtte tū niēļp^A.» tsār^a vālpi, tsēā^lkk^A: »lēj^hk nu^bv^E vūōōdam luñņe[?]» niēļp^A tsēā^lkk^A: »mēñ mōn ton vūōōd^Amest!»

kaamaan. Hänellä oli kultasormus kädessä(än). Kissa ja koira tulivat myös ovesta. Mies¹ sanoi heille: »työntäkää häntänne tuon sieraimiin².» Ne he tekivätkin niin. Hän sieppasi kultasormuksen ja he pakenivat, kolmen. Lähtivät takaisin, keisarin luo, lähtivät uimaan pitkin järveä. No mies pudotti sormuksen järveen. He eivät tohtineet mennä keisarin luo, vaan lähtivät eukon kotiin³. Eukko ja (hänen) tyttärensä⁴ lähtivät verkoille (ja) saivat⁵ kaloja. Alkoivat perata⁶, (niin) tyttö perkasi ja löysi kultasormuksen. Akka sanoi⁷: »tämä kultasormus nuorimmalle tyttärelleni.» No kissa ja koira pitivät silmällä⁸ tytön sormusta⁹. Hän¹⁰ pani sormuksen hyllylle, no he¹¹ sieppasivat (ja) juoksivat sen miehen¹² luo. Hän¹³ otti (sen) käteensä, pani sakarisormeen(sa). Nukkui yön ja keisarin tytär tuli jäljestä. No (mies) meni¹⁴ keisarin luo, sanoi¹⁵: »tässä (on) tyttäresi.» Keisari [otti ja] sanoi (tyttäreille): »olit(ko) toisen sulhasen luona?» Tytär sanoi: »mitä minä siitä sulhasesta!»

¹ Se m. — ² sieraimia myöten. — ³ paikkaan. — ⁴ tyttö. — ⁵ tappoivat. — ⁶ viiltää. — ⁷, ¹⁴, ¹⁵ (prees.). — ⁸ vartioivat. — ⁹ tytöltä sitä sormusta. — ¹⁰, ¹³ Se. — ¹¹ ne. — ¹² miehensä.

6. tšūðe.

tšūðe lēje moðttam vuðra joaott^Emen, Kũðllāy juṛpe vāṛped. pūðoṛte lāñne kũðštmā. te tšūði šūr^mmōs tot lei vieγγas oũv^vv'elñ vuðij^emēn, iḡ māššam oũmēs vūðṛped, pe tiḡ^aṛti kṛepost lūz^a, te vāṛpi de nūḡ^ḡkḡi kṛepost sēin o^u. nu toḡvven pāšt^{le}le tūšt ḡlva. te vāṛpi, ko pāšt^{le}, te pāḡjel luoda nūḡ^ḡkḡi. moðttam vuamm^e kāl^a-svž tšē^ākk^A: »pāḡjela pāšt^{sv}, pāḡjel nūḡ^ḡkḡi^{ād}.» ko siḡ tūð^ḡi-tāoṛte, te sušt rāst^a nūš^kōs mēñ. sōn vāṛpi, te nūḡ^ḡkḡi vuḡvads, tšē^ākk što: »āḡva mōn nuv^v vuðra puadam, te kār^anaz pieott^E kḡḡ pṛēðān tūšt.» mēñ^ḡi, te viekk^A lei puoott^Emēn same ḡlva Kũðllāy^v. tot sū^ḡi vieγγas o^u, mēz mē^uḡažet joḡṛte, tḡve^ḡṛti oũmēs, k^oṛti, k^oṛti, jḡññ^ḡi oũm^ḡid kōḡṛpi. te m^oāusat vūð^ḡḡe. mḡññe, mḡññe, mḡññe, te sōn ton juḡjēst jāðtāvaskaual^A, te v^ḡpēt āḡi kḡḡ^ṛtev toḡv oũm^ḡid, ko^k jieijvs vḡγγē. te tintta sōn ju^oði, ju^oði, same moḡḡpes paḡṛše.

Vainolaiset.

Vainolaiset olivat kerran kulkemassa, aikoivat yalioittaa¹ Kuolan. Tulivat kaupungin näkyville. Vainolaisten päällikkö oli ajamassa väkensä edellä ei(kä) malttanut odottaa miehiänsä, vaan laukotti linnan luo, [otti ja] hyppäsi linnan seinälle. No siellä ampuivat läheltä². Kun ampuivat, niin (hän) [otti ja] hyppäsi kuolan yli. Muuan vanha ukko sanoi³: »ampukaa ylemmäs, (se) hyppää yli.» Kun he tähtäsivät (ja ampuivat), niin häneltä meni jalkajänne poikki. Hän [otti ja] hyppäsi alas, sanoi⁴, että: »annas (kun) minä tulen toisen kerran, niin korpin petäjä kyllä särkyy sinulta.» Meni, ja väki oli tulossa aivan Kuolan lähellä. Hän⁵ suuttui väkeensä⁶, koska⁷ (he) kulkivat hitaasti, sieppasi kiinni miehiään, kuritti (?) kurittamistaan (ja) tappoi paljon miehiä. Sitten (he) lähtivät takaisin. Menivät menemistään ja hän tuskastui jalkaansa⁸ ja alkoi taas kurittaa niitä miehiä, jotka häntä kuljettivat⁹. Niin hän kulki kulke- mistaan, vain¹⁰ moniaita jäi (eloon). Menivät menemistään, (hän)

¹ ottaa. — ² siitä l. — ^{3, 4} (prees.). — ⁵ Se. — ⁶ väkensä päälle. — ⁷ miksi. — ⁸ siitä jalasta alkaa hätäytyä. — ⁹ itseään veivät (frekv.). — ¹⁰ vallan, peräti.

meñne, meñne, oñnēs ajn kōppi, tołki kōamas paōttse. si pēa^askūōtte
 tiēott^A aw. nā mōžt lebdže tūđjām, Tūđlāmceāñsa man ožē sū
 sāott^A aw. te meñne, meñne to'k tšūde, pūōtte mō^aemōzowst jieijvz
 jēñn^a mā. meñne ton šūr^v mōz jieñne lūz^a, tsieļ'kē, što mintint^A
 tū pāñne koḡpe.» tšūdeāōkē^E lei jēñn^a, tot lei piēōkk^A awštšmēn,
 vā'lsid piēōkkōl. te kōam^aid sōrē^E vā'ls^aid paljeadžžī piñi^a de pōn^aši
 rāsta, te tšēākk^A: »il lām tai kied^ai sūt tūōļ^e jammož ōumož, ko
 toḡben γēl^a koḡd^a jed.» nuw'ī ā'ļte lei tot mainas, ton main^astōlae
 tuolajvž āigēst.

7.

lei ēžt ā'kē^E Paštšvei pⁱeln, sušt lēje koāñ nieida. ā'kē^E vālpi^a
 de āļi jūōkkāttm. nieida rēid^askūōtte. ā'kē^E tot suōta^a, āšt^A,
 sōn poassa sijjiv noḡvōn. to'k pelje vūōšta: v'k vuqite. te ā'kē^E pošs^A li
 ēut^A An^ara, tāšt šēvōl Kōļ^e ā'kē^E; tot lī tsookksuvla Tšuoļisvuonvst.

tappoi yhä miehiään, ainoastaan kolme jäi (jäljelle). Hé tietenkin pelkäsivät¹. No miten lienevät tehneet, saattomiehet työnsivät hänet kai Tuulomankönkäeseen². Ne vainolaiset menivät menemistään (ja) tulivat lopulta omalle maallensa. Menivät tuon³ päällikön äidin luo (ja) sanoivat, että »niin ja niin sinun poikasi surmattiin⁴». Vainolaisakka oli iso; hän⁵ oli karttuamassa (poukkuja), karttusi⁶ vanttuita. (Hän) pani kolmet sarkavanttuut päällekkäin, väännähytti (ne) poikki ja sanoi⁷: »ei(pä) ollut mies pidetty näissä käsissä, kun siellä piti saada surmansa.» Niinhän se tarina oli, sitä kertoeltiin entiseen aikaan.

Oli eräs eukko Patsjoen puolessa; hänellä oli kolme tytärtä. Eukko [otti ja] ja alkoi jakaa (heille omaisuuttaan). Tytöt rupesivat riitelemään. Eukko suutahti¹, uhkasi², (että) hän puhaltaa heidät noidiksi. Tytöt³ panivat⁴ vastaan: et voi. Silloin akka puhalsi yhden Inariin. Siitä syntyi Kulta-akka; se on juppurasaari Suolisvuonossa⁵.

¹ alkoivat peljätä. — ² (lähellä Tuulomajoen lähtökohtaa Nuortijärvestä). — ³ sen. — ⁴ surmasivat. — ⁵ se. — ^{6, 7} (prees.).

^{1, 2, 4} (prees.). — ³ Ne. — ⁵ (Inarijärven koillispuolella, inariksi Kōlleakk^a u).

te nūbbe poſs^{Al} Ἀλγυζῆς rjōdō, tot lī Ἀλγυζῆς pāutōž. te kuaa-
 mad rēvvi nuortijā, Avverjāyur tšidvž^E vēālla. Kōll^ā kēst liē vūā-
 ſnam tōl^{ai}o puoll^emēn. jos ton luvnāna, te ſqōda nieurēs ſeηη^a. Avv^e rēšt
 lē vūāſnam taū^{ja} tōl^a puoll^emen ja kōp^p tuōkk^A mānn^a pāyute sēz.
 Avverjāyur q̄ln ī γῆλ tšūōrōd; ēut sōiēšt rāidōmō γq̄l^ē kaēgōttō
 tšuoōvžēt ja kōmmēdallōd. Ἀλγυζῆς pāutōžt leū^pē^šlē, ſto »jāōkk-
 oūmō jīē γῆλ kīēšl^ē tšad ton pās tšq̄lmēl. kōlīm vllōž rāiē joaūtē,
 λυvōkenna rāiē māηē. sēšt lī kōdōz^A stōm kōlīm riēmē, tšōp^pēs
 rīēm^ē mānna sīz^a māžl^e pērt ūy^a mīēl^p.» moottam kāl^asvž lei
 gūnam sāimōv tōšt pīra ja tōla pōāōdam, ā ij vūāōvžam ni māōd.
 tot pāžl^ē sārna, ko ton sārna^t, māin^ašte, ſto tōvben liē sīšt kuvras
 vuvōga. tōšt liē kuvut sōiēšt māžl^e pūārōaz. jos kīni jāōkkōumāž
 lī joaūt^emēn ja luvnāna ton pāyute lebe sušt il^lē vēv^h mīēl^p^E, te ſqōda
 nieurēs ſeηη^a. moottam oūmōž lei nieurēs sāηē tōšt mūōštam. te
 vūōij^ele tōšt, tot oūmōž ij ni puōttam, ij piēssam vārōv, jīēfē^E pe

Toisen puhalsi Algažjärven¹ rantaan; se on Algažjärven pahtanen. Kolmas kirposi itään, Imanteron² vasemmalle puolen. Kultra-akassa on nähty tulien palavan. Jos sitä pilkkaa, syntyy paha sää. Imanterolla on usein nähty tulien palavan ja peuratokan menevän³ pahtaan. Imanterolla ei saa huutaa; yhdessä paikkaa pitää raitomiesten nousta seisolle ja kumarrella. Algažjärven pahdasta joikataan, että »Oudot eivät saa sitä katsoa pahalla silmällä. Kolme veljestä (sen) ohi kulkee, pilkkaamatta ohi menee. Sisällä on ripustettuna kolme kettua, musta kettu menee sisään kuin tuvan ovesta.» Muuan ukko oli pitänyt siinä verkkoja ympärillä ja polttanut tulta, muttei saanut mitään. Se pahta puhuu, kun sitä puhuttelee; kerrotaan, että siellä on sisällä tyhjiä onkaloita. Siinä on kahdessa paikkaa ikäänkuin portaat. Jos joku outo on kulkemassa ja pilkkaa pahtaa tai hänellä ei ole viinaa mukana (uhriksi), niin syntyy paha sää. Eräs mies oli siinä pahan sanan laskettanut⁴. Lähdettiin⁵ siitä ajamaan, (mutta) se mies ei tullutkaan, ei päässyt matkaan, härkä vain juoksi ympärinsä.

¹ (Suonikylän alueella). — ² (ven. Imandra). — ³ p.-tokka menee. — ⁴ laskenut. — ⁵ Lähtivät.

pīras tiē²i. te nu²B^E kūāllā²sti, kēijī² pā²utešt: »i²kko luvšt²A²šī oīmō²» i² tāšt pū²dr²nam, ā ko kū²ke ro²ūt²Eje, mā²xt juā vū²l²tte, te piē²še rā²je pā²ute ja tāšt mā²ηηa j²eī²ē² jō²di i jē²št²E²nes.

8.

pa²p²A pē²llid tš²ū²ō²p²pa.

su²št k²l tš²u²arve ke²št²E.

su²št k²l kam²maz vu²ē²A²ne.

niē²dkār²ja kū²ō²št²A²je, pu²olā²š š²ā²ō²da.

ko nū²utš²všt lī tš²ū²ij²ms jien²a, te kie²š²E sē²ē²A² pu²oat²a.

i² jē²l nō²ō²ō², niē²urēs š²ē²η²a š²ā²ō²DA.

tego nu²okkē²ž vuoivas lī kie²ijē²št sē²ē²E, te š²ā²ō²da ko²š²E kie²š²E, ā jos kie²št²E lī ko²ō²ō²i, te š²ā²ō²da ē²ē²ē²E.

mā²l²kekō²š²E lei, te mā²l²k²E pu²oat²a.

Toinen (mies) kollosti¹ (ja) kysyi pahdalta: »etkö laskisi miestä?» Ei parannut siitä(än), mutta kun kauan tempoivat, minkä² jaksoivat³, niin pääsivät pahdan ohi ja sitten härkä kulki itsestäänkin.

Sekalaista.

Pappi leikkaa korvat. (Näin pelotellaan lapsia).

Häneltä kyllä sarvet putosivat. (Ylpeys sai rangaistuksen).

Häneltä kyllä koivet¹ oikesivat.

Seulaset näkyvät, tulee pakkanen.

Kun joutsenella on kirkas ääni, tulee kesä pian.

Ei saa viheltää, tulee paha sää.

Jos hauen maksa on kärjestä hoikka, tulee kuiva kesä, mutta jos kärki on leveä, tulee sadekesä.

Jäi hiuksia niskaan (pois palmikosta), siis tulee matka (eteen).

¹ (sitoi härän hihnan oman ahkionsa perään). — ² miten jo. — ³ voivat.

¹ (jalkanahat, »kengäksset»).

vεr̄^apaāl̄^Aš̄in kāl̄l̄v̄st vūā̄n̄a, muū̄p̄em òamv̄ž̄ lie.
pūōl̄ts̄v̄ t̄š̄uə̄v̄id̄ γαλ̄^A p̄ēj̄v̄v̄ mūōrr̄^amaōv̄^aγ̄a lebe muor̄^a ḡl̄.
kuov̄v̄ž̄a p̄ēār̄^{tt}^Ama γαλ̄^a p̄ēj̄v̄v̄ l̄ākk̄v̄n̄ òut̄s̄^e muor̄^ev̄id̄, ī j̄ēā-
nav̄ īga ḡ^{l̄}š̄āv̄. kuov̄v̄ž̄v̄st̄ l̄ī òut̄s̄^e oūm̄v̄ vieak̄^A.

9.

ān̄_{de} mōn̄ ālyam̄ l̄ēū̄p̄^Eš̄t̄ev̄ kul̄_{gul}_{gul}
j̄ier̄j̄i š̄lāj̄v̄st̄ ja puə̄r̄^ev̄uoōv̄st̄.
gnarv̄ž̄ l̄iē j̄ier̄j̄ē kul̄_{gul}_{gul}
sūōj̄^ē_{de}la_{gul} siē^{ka} j̄v̄n̄ kul̄_{gul}_{gul},
k̄ēōv̄za p̄aj̄jel̄_{go} muo^{l̄}^A š̄ēōv̄^Aš̄kuaōtta kul̄_{gul}_{gul},
s̄āve^{l̄}_{kd̄} j̄ūōl̄^a si^{j̄} p̄ēj̄ē j̄v̄n̄ kul̄_{gul}_{gul}.
s̄ām̄^elv̄ž̄_{de}la_{gul} j̄ier̄j̄ē j̄v̄n̄ kul̄_{kul}_{gul},
t̄š̄ēv̄ve ḡ^{l̄}_{go} muo^{l̄}^A š̄āōv̄^a kul̄_{gul}_{gul}
j̄āš̄ka k̄ā^{r̄j̄}^eš̄t̄ēl̄ ja raū̄j̄ēl̄ v̄uə̄j̄je.

Otsan verisuonista¹ näkee, millainen ihminen on.

Poron sarvet pitää panna puunjuurelle tai puuhun.

Karhun ritaan pitää panna katoksi yhdeksän hirttä², ei enempää eikä vähempää. Karhulla on yhdeksän miehen voima.

Nytpä minä alan joikata
 härkien laadusta ja hyvydestä.
 Inarilaiset härät ovat
 (kuin) heinäsäkit jo;
 kun lumi alkaa nousta¹ kynnen yli,
 sivakat jalkaan he panevat jo.
 Kolttalaiset² härät jo,
 kun lumi polven päälle nousee³,
 vasta »nulkaten» ja »tolvaten»⁴ ajavat.

¹ veripoluista otsalla. — ² puuta.

^{1, 3} syntyä. — ² Lappalaiset. — ⁴ hölkäten ja juosten.

10. *koṣṣīkaṭṭe lēuṭṭe.*

ḡumvž vuvija, iḡ peššvž iḡ tsōzsvž,
 ɛḡt kuola^avuossvž keṛrez vuvdāšt.
 mī tšūdnai lī toṭ vāra.vvīd?
 iḡ peššvž iḡ tsōzsvž,
 ɛḡt kuvras kuola^avuossvž keṛrez vuvdāšt.

C. Nuortijärveltä.

1. *riemnie māinas.*

*āḡkōš te ka.l.a.svš lēlje. sānnašt lei niēḡ^dt^A. nieida vāḡṭi riēmñ^e
 kāvvn. ka.l.a.sēšt lei nē.l.a^a, toḡḡpen liē koṣṣīkuḡḡ^e sušt. te āḡkōš tsēä.lkka:
 »mēn_—diēt iḡk jiele vūōḡḡ^Amēn, poṛḡje?» källes vualjñ, nē.l.a ḡḡra
 vāḡṭ^Elī. vāḡḡṭi, vāḡḡṭi, vivv^a, toṭ riēmñ^e, vašta puḡṭi, te keṣṣtš.a.l:
 »koḡ^Aša källes vūḡḡḡ^ek?» källes tsēä.lkka: »vūḡḡḡ^em nē.l.a vūōḡḡ^Aḡ.»*

Metson¹ joiku.

Ihminen ajaa, ei pyssy² ei(kä) kalua³,
 (vain) yksi kopespussi ahkion pohjalla.
 Mikä kummallinen matkamies⁴ se on?
 Ei pyssyä eikä kalua,
 (vain) yksi tyhjä kopespussi ahkion pohjalla.

Ketun satu.

Oli akka ja ukko. Heillä oli tytär. Kettu otti tyttären vaimokseen.¹ Ukolla oli nili², siellä oli³ hänellä kapakaloja. Akka sanoi:⁴ »miksi et käy (niitä) katsomassa?⁵ tulevat (vielä) syödyiksi». Ukko lähti, käveli⁶ niliä kohti. Käveli kävelemistään, tuli vastaan vävy, se kettu, ja kysyi:⁷ »minne matka⁸, ukko?» Ukko sanoi:⁹ »lähdin niliä

¹ »kuivanlinnun». — ^{2,3} (deminut.) — ⁴ matkamiehiä.

¹ vaimoksi. — ² s.o. puupatsaan päähän rakennettu aitta. — ^{3,4,9} (pres.).

— ⁵ oppimassa, kokemassa. — ⁶ lähti käymään. — ⁷ (pres., mom.). —

⁸ kauasko lähdit.

riēmñe tsēäl'kka: »mön emtlen rāje pūōđtēm, ij vūōđtōm ni mī, ij ni sūōmm^a sāōpplējōš.» tsēäl'kka val: »nieid^Asta^dt āļōķ^E lī, nēmm^a lī ālyasņemm^a.» (āly^oī kōšķkuāļ^e porra). te to't kqll^asvōš āķēs γōrra mēn^oi. āōķķ^E kqšttšā: »jīēļļēk_ī'k?» »im jēāllam. vivv^a vāšta puāpī, tīērvvuod^oi^dt neāvvi, što āļōķ^E lī sānnašt, nēmm^a lī ālyasņemm^a. tsiēļķī, što āite γōrren ij vūōđtōm ni mī.» āōķķ^E ij ār̄vāmma tōže. maņηa āōķķ^E o'pēt pū'k^Aškuāpī kqll^ašēs: »mān tōn jiele jī'k vūōōpp^Amēn?» to't i vuoļjī. vāppzi, vāppzi, vivv^a vāšta puāpī, sōn nēla rāj ij ni kūōšlam. kēšttšā^a vivv^a: »ko'kšo vūōļōķē'k?» »kā, vūōļōķēm nēllan vūōōppad.» »mo'k lē vūōōppad? mön rāje pūōđtēm, ij ni mī vūōđtōm. nieid^Asta^dt nuōp^E āļōķ^E lī, nēmm^a lī kēšklōmmōs nēmm^a.» (kōšķkuāļⁱ^dt āōķķ^E rāļ lei porra). to't kālles o'pēt māsat maōtsa, ij dōivam nēla rāj. qōkkšes sār̄na tīērvvuod^oi^dt: nieidvōšt lī āļōķ^E, kēsknš lī nēmm^a. āōķķ^E ij tōže ār̄vāmmaš. o'pēt vuoļvī

katsomaan». Kettu sanoi¹: »minä juuri tulin ohitse, ei vuottunut² mitään, ei (edes) somaa³ hiirtäkään». Sanoi⁴ vielä: »tyttärelläsi on poika, (sen) nimi on Ensimmäinen kerta⁵. (Kettu oli aloittanut kapakalain syönnin⁶.) Ukko⁷ meni akkansa luo. Akka kysyi⁸: »käv itkö?» »En käynyt. Vävy tuli vastaan (ja) toimitti terveisiä, että heillä on poika; (sen) nimi on Ensimmäinen kerta. Sanoi, ettei aitan luona vuottunut mitään.» Akka ei myöskään arvannut (asiaa). — Sitten akka alkoi taas käskeä ukkoansa: »miksi sinä et käy katsomassa?» Tämä⁹ lähtikin. Käveli kävelemistään, vävy tuli vastaan ei(kä) hän pääsytäkään nilille asti. Vävy kysyi¹⁰: »minne matka?» »Ka, lähdin niliäni katsomaan.» »Mitä (siinä) on katsomista¹¹? Minä tulin ohitse, ei vuottunut mitään. Tyttärelläsi on toinen poika; (sen) nimi on Keskimäinen kerta.» (Hän oli syönyt kapakalat puoliväliin.) Ukko palasi¹² taas takaisin, ei mennyt nilille asti. Akalleen (hän) sanoi¹³ terveisiä: tyttärellä on poika, (sen) nimi on Keskimäinen kerta. Akka ei myöskään arvannut (asiaa).

¹, ⁴, ⁸, ¹⁰ (pres.). — ² näkynyt (jälkiä). — ³ (merkityksessä:) kummallista, omituista. — ⁵ Alkuis-nimi. — ⁶ Aloitti syödä kapakalaa. — ⁷ Se u. — ⁹ Se. — ¹¹ Mitkä ovat katsoa? — ¹² Se u. palaa. — ¹³ puhuu.

kaλλḗsēs, tsēäl'kka: »mēna, mēna, joape nēla γοῖρα, pai mā'lsa'k
 κἔskrāiēst. tu'k poaṭte pu'k.» kuaamaešt vualji källēs. vivva o'pēt
 vasi puapī, kašttsa: »kōz vūōlōkē'k?» »aj'ttan vūōppad vūōlōkēm.»
 »mo'k lē vōvōōttam, mōn pai vuo'pam, rāie joavam, ij ni mi vūōōttō.
 kuaama^{dt} ḡlōkē^E šēDD^{ai} nieid^Asta^{dt}, nēm^a tāst lī auoptašnēm^a.»
 källēs ij jēälām nēlavst, mā'lsī kūāōtsēs. ḡōkk^Asēs tsēäl'kka: »kuaa-
 ma^{dt} ḡlōkē^E lie juā nieidōst, auoptašnēm^a lī.» āōlōkē^E i ḡrēi, što vivva
 sist juā pu'k pōr^{ai}. te riēm^he puapī, kōs'š^{ai}: »puōṭted kūōssa.»
 kaōppajēs son lei porrašmas. μαῖηα tšuoada tieva'lī; tuiv γōs
 kūōssa kōs'š^{ai}, jēššē mēvda tšēr^{ai}lī. to'k pūōōtte, kēššē. källēs
 tsēäl'kka: »niēḡ^{dt}, niēḡ^{dt} i lēū'k, ko vūvra'k.» meḡne ḡl'la, vūāne,
 što il le'k ḡūmas, tšūōl^{dt} lī tieva'ttōm. te tsēl'kē: »jēlīm, te
 kēē^{ak}ānīm, kōšš'kuaōlī^{dt} pōr^{ai}, te nieida va. pōr^{ai}, te kūōssa va. kōs'š^{ai}.»
 te riēm^he tšēr^{ai}lī āij'χan lūzz^A. āij'χam vālpi sū kūōōted. kuappī,
 kuappī, tsielkī: »riēm^he γālles, ūupe muḡne porr^amōz. i'k ūup^E žē por-

— Lähetti jälleen ukkonsa (ja) sanoi¹: »mene, mene, kulje nilille
 asti, (kun) aina palaat puolitiestä²; kalat³ loppuvat kaikki». Ukko
 lähti kolmannesti. Vävy tuli taas vastaan, kysyi⁴: »minne matka?»
 »Lähdin katsomaan aittaani.» »Mikä(pä siellä) on käynyt⁵, minä
 aina katson, kuljen ohii ei(kä) vuotu mitään. Kolmas poika syntyi
 tyttäreillesi⁶; sen nimi on Viimeinen kerta⁷.» Ukko ei käynyt nilillä,
 (vaan) palasi kotaansa. Sanoi⁸ akalleen: »tyttärellä on jo kolmas
 poika; (sen) nimi on Viimeinen kerta». Akkapa arvasi, että vävy jo
 söi heiltä kaiken. Sitten tuli kettu (ja) kutsui: »tulkaa vieraisiin».
 Vaimonsa hän oli syönyt. Senjälkeen (hän) puki kannon (vaimonsa
 vaatteihin). (Hän) kutsui nuo vieraisiin (ja) itse juoksi metsään. Nuo⁹
 tulivat ja katsoivat. Ukko sanoi¹⁰: »tytär, tytär oletkin, kun varrot
 (meitä)». Menivät likemmäs, näkivät, ettei (se) ole(kaan) ihminen,
 (vaan) kanto on puettu. Sanoivat sitten: »elimme ja ennätimme;
 kapakalat söi, tyttärenkin¹¹ söi ja vieraisiin vielä kutsui». — Kettu
 juoksi karhun luo. Karhu otti hänet kantaa(kseen). Kantoi kanta-
 mistaan (ja) sanoi: »Kettu-ukko, anna minulle syötävää. Jos et

¹, ⁴, ⁸, ¹⁰ (prees.). — ² keskirajasta. — ³ nuo. — ⁵ Mitkä ovat käyneet? —
⁶ (lokat.). — ⁷ Lopetus-nimi. — ⁹ Ne. — ¹¹ tyttären vielä.

r^amōž, jieija^{dt} pōram.» tu't tsëäl'kka: »ār sājēst vūžst, ār sājēst, mōn lookkālāstam, maḡḡa tunḡe tāšt porr^amōž šaḡta.» te lōγγaškuapī tieḡe't: »ājēxam, tšieḡzēxam, jiešš' mōn puərre' ḡūmaš.» sāna jōāḡte, kauḡḡe sāḡplei, riēmḡ' tsielḡkī: »sāḡplei il le puərre' ḡūmaš.» tālaš pōrštī tom, jiešš' paj kūḡḡta riemḡe. o'pè't tsëäl'kka: »ūupe muḡḡe porr^amōž. i'k ūup^Ežé, jieija^{dt} pōram.» riēmḡ' tsielḡkī: »ār sājēst, mōn lookkālāstam.» te lōγγaškuapī: »ājēxam, tšieḡzēxam, jiešš' mōn puərre' ḡūmaš.» vūḡḡe kēātḡe. riēmḡ' tsielḡkī: »kēā'ḡḡe lī kēāxnas ḡūmaš.» te tālaš tom pōr^ai, o'pè't kuappī. riēmḡ' tsielḡkī: »tālḡ lei āḡḡ^E puərre', kūāš tšëāšḡe tšielḡe kēḡje'ttēm.» tālaš tsielḡkī: »kēḡje't must_še.» riēmḡ' tsielḡkī: »košt lī kēḡje'ttōmmōs, jḡnḡai lī tuājje. γaḡka pēāštay, γaḡka tšō'ska, γaḡka kūā'ḡḡ^Enaž.» tālaš tsëäl'kka: »pū'k mōn jiešš' vuarvžam.» te tšō'sk^ai^{dt} vuarvž^ai, pēāštay^ai^{dt} pu'k vuarvž^ai. riemḡe pḡḡka, što »kōra te tšōyga.» »te lēšš'laḡlāst tšō'sk^ai ḡl. kōrai tālḡ pēāštay^aivūim, tsielḡkī: »vēlḡjēāst.» to't

anna¹ syötävää, niin syön (sinut) itsesi.» Toinen² sanoi³: »ole ensin alalla(si), ole alalla(si), minä lukaisen, (niin) sitten sinulle siitä syntyy syötävää». Alkoi lukea näin: »karhu, susi⁴, itse minä hyvä mies». He kulkivat⁵ (ja) löysivät hiiren. Kettu sanoi: »hiiri ei ole hyvä mies». Karhu söi sen (ja)⁶ kantoi⁷ edelleen⁸ kettua. Sanoi⁹ taas: »Anna minulle syötävää. Ellet antane, syön itsesi.» Kettu sanoi: »ole alalla(si), minä lukaisen». Alkoi lukea: »karhu, susi, itse minä hyvä mies». Näkivät ahman. Kettu sanoi: »ahma on keho mies». Karhu söi sen (ja) kantoi (kettua) edelleen.¹⁰ Kettu sanoi: »silloin oli hyvä aika, kun (minä) kirjoitin tikan selän.» Karhu sanoi: »kirjoitin minultakin». Kettu sanoi: »Mikäpä on kirjoja¹¹, (mutta) paljon on (siinä) työtä. Pitää (olla) vitsakset, pitää (olla) pölkyt, pitää (olla) sytykkeet.» Karhu sanoi: »kaikki minä laitan¹² itse». Laittoi pölkyt, laitto vitsakset, kaikki. Käski¹³ kettua, että: »sido ja kiristä». »Siis paneudu pitkällesi pölkkyjen päälle.» (Kettu) sitoi karhun vitsak-

¹ Et antane. — ² Tuo. — ^{3, 5, 7, 9, 13} (prees.). — ⁴ johdannaisia 'äijää (isoisää)' ja 'setää' merkitsevästä sanoista. — ⁶ söi (mom.) sen, itse. — ⁸ vain, yhä. — ¹⁰ taas. — ¹¹ Missä on kirjojen. — ¹² saan.

run¹ttšā²i, run¹ttšā²i, ij vajjam kačkā³ttōd. te riēm⁴ē tōla pū⁵i, te soχ⁶som tsirragyū⁷ōtte. riēm⁴ē tājja: »šē⁸ddo kē⁹ŋe, šē⁸ddo kē⁹ŋe.» tu¹⁰t tšū¹¹r̄da: »te pu¹²l¹³pškū¹⁴ōtte¹⁵k, te pu¹²l¹³pškū¹⁴ōtte¹⁵k mū riēm⁴ē!» te riēm⁴ē: »mī le¹⁶k, i¹⁷k tēpe pann¹⁸a tšē¹⁹ūš²⁰ne vē²¹pe.» to²²t tsiel²³l²⁴i: »pu²⁵leškū²⁶ōttem, pu²⁵leškū²⁶ōttem.» te riēm⁴ē to²²t vu²⁷l²⁸ji tierrōd, tā²⁹laš pu³⁰l³¹i. to²²t jū³²šk³³i, jū³²šk³³i, te pu³⁴o³⁵i mās³⁶at. pū³⁷l³⁸amma ā³⁹rr⁴⁰a pu³¹k. sōn tā⁴¹yt⁴²i⁴³ ku⁴⁴ar⁴⁵gai vē⁴⁶artsa sēz, te vā⁴⁷l⁴⁸l⁴⁹i. sē⁵⁰r⁵¹pei pu⁴²o⁴³tte vā⁴⁶šta, kē⁵²št⁵³l⁵⁴e, tsiel²³l²⁴i: »mā⁵⁵ŋ⁵⁶i riēm⁴ē⁵⁷gāl⁵⁸les ku⁵⁹dd⁶⁰a⁶¹k?» »mōn ku⁵⁹dd⁶⁰am ā⁶²j⁶³ē⁶⁴χ⁶⁵an, tšie⁶⁶p⁶⁷zē⁶⁸χ⁶⁹an ā⁷⁰r⁷¹bi⁷²i.» »vā⁷³ie⁷⁴t rō⁷⁵n⁷⁶ā⁷⁷l⁷⁸in.» sōn tsiel²³l²⁴i: »ko⁷⁹št l⁸⁰i vā⁷³ie⁷⁴tmōš. a tō⁸¹da ij γ⁸²o⁸³λ⁸⁴ viē⁸⁵ŋ⁸⁶e⁸⁷ ke⁸⁸št⁸⁹l⁹⁰ōd.» te vā⁷³ie⁷⁴tte⁹¹. riēm⁴ē vā⁹²p⁹³zi ā⁹⁴l⁹⁵l⁹⁶inēs, pō⁹⁷rstō⁹⁸i, ā⁹⁹l¹⁰⁰ji ko¹⁰¹št¹⁰²ed ā¹⁰³l¹⁰⁴da, ij vō¹⁰⁵ie. sōn tšū¹⁰⁶ō¹⁰⁷r̄¹⁰⁸ō¹⁰⁹ji, tsiel²³l²⁴i: »ā¹¹⁰j¹¹¹ē¹¹²χ¹¹³am, tšie¹¹⁴p¹¹⁵zē¹¹⁶χ¹¹⁷am, pu¹¹⁸o¹¹⁹tte¹²⁰d vē¹²¹ō¹²²l¹²³ka.» te to¹²⁴k tiē¹²⁵ŋ¹²⁶e, pū¹²⁷ō¹²⁸tte. kō¹²⁹pp¹³⁰ŋ¹³¹e ton ā¹³²l¹³³da, te pō¹³⁴rs-

silla (ja) sanoi: »nouse¹ pystyyn». Karhu² sätkytteli, sätkytteli, (mutta) ei voinut kohottautua. Kettu teki³ tulen ja (karhun) karvat alkoivat käristä. Kettu hoki⁴: »synny kirja, synny kirja.»⁵ Karhu⁶ huusi⁷: »rupesit polttamaan, rupesit minua polttamaan⁸, kettu!» Kettu: »mikä (sinä) olet, (kun) et kärsi tikka-pahaisen vertaa». Karhu⁹ sanoi: »rupesin palamaan, rupesin palamaan». Kettupa¹⁰ lähti juoksemaan (ja) karhu paloi. Kettu¹¹ viipyi poissa¹² ja tuli (sitten) takaisin. Kaikki (tyynni) oli¹³ palanut. Hän keräsi luut säkkiin ja lähti kävelemään. Tuli vastaan muuttajia¹⁴; kysäisivät (ja) sanoivat: »mitä kannat, kettu-ukko?» »Minä kannan suden (ja) karhun perintöjä.» »Vaihda runovaatimeen¹⁵.» Kettu¹⁶ sanoi: »Mikäpä on vaihtaa¹⁷. Mutta ei pidä heti katsoa säkkiin.» Niin (he) vaihtoivat. Kettu käveli vaatimiseen, hänen tuli nälkä (ja hän) ryhtyi tappamaan vaadinta, (mutta) ei kyynty(kään)¹⁸. Hän alkoi huutaa (ja) sanoi: »karhu, susi, tulkaa apuun». Nuo¹⁹ juoksivat (ja) tulivat. Tappoivat²⁰ vaatimen²¹ ja

¹ (deminut.). — ², ⁹, ¹¹ Se. — ³ pani. — ⁴ hourii. — ⁵ kirja merkityksessä »kirjavat viirut, täplät» (tai myös: tule kirjavaksi, t. k.). — ⁶ Tuo. — ⁷, ¹³ (prees.). — ⁸ = aiot polttaa. — ¹⁰ K. se. — ¹² viipyi, viipyi. — ¹⁴ s.o. lappalaisia, jotka siirtyvät vuodenojoista riippuen eri asuinpaikkoihin. — ¹⁵ runovaatimen (s.o. vasattoman l. vasikattoman ja siis lihavan naarasporon) kanssa. — ¹⁶ Hän. — ¹⁷ Missä on vaihtaminen. — ¹⁸ voi. — ¹⁹ Ne. — ²⁰ (mom.). — ²¹ sen v.

*kũđõj̄te. tu'k poĩre, r̄iẽm̄h̄e ārra, ts̄ẽãl'kka: »muñne çot t̄s̄õuj̄e kuap-
ped.» tu'k t̄s̄õuj̄e sunne sũđõpp̄Eje. s̄õn vāl̄p̄i tom, m̄ẽn̄⁹i jaũr̄r̄id̄t̄õ,
te t̄s̄õuj̄e toẽds̄kuap̄i. r̄eçõit̄Eji tom, p̄ẽã't̄s̄k̄A|i m̄ãdda vaš̄ta, t̄s̄ũãr̄õEji:
»im m̄õn! aĩj̄çam, t̄s̄iep̄z̄çam.» tu'k ts̄ieł̄k̄i: »k̄õla, ẽũm̄çõumaš̄
kol̄lai.» vał̄ãte, t̄iẽrr̄le m̄ẽãdda. r̄iẽm̄h̄eγãlles m̄ẽn̄⁹i toçkka āla-
porramsaj̄ja, vāl̄p̄i p̄ũđõł̄k̄ũske, m̄ẽn̄⁹i peĩt̄te, p̄ĩã⁹i p̄ãš̄ied. to't p̄ũđõł̄k̄i
ts̄er̄h̄i, s̄õn õ.ayas ūr̄s̄t̄ãi, ts̄ieł̄k̄i: »ẽũm̄çõumaš̄ puacotta.» m̄ãsat puap̄i,
k̄ẽš̄t̄s̄ã, p̄ũđõł̄k̄i t̄õ.apt̄ ts̄er̄ãt. s̄õn vāl̄p̄i, r̄eçõit̄Eji ton puap̄ipes, k̄ep̄ãk̄ẽãt
vaš̄ta p̄ẽã't̄s̄k̄A|i, t̄s̄ẽlm̄ees puap̄i. vuol̄ji t̄s̄ẽlm̄id̄ ãn̄ããã, vãp̄t̄s̄li, muorr̄^a
puap̄i vaš̄ta. k̄ẽš̄t̄s̄ãã muora: »m̄i le'k̄ muorr̄^aiãt̄?» »m̄õn lem sũãr̄õE.»
»leçõ tušt̄ t̄s̄ãł̄me?» »l̄ẽš̄t̄s̄ẽ, te k̄õš̄k̄ãz̄ l̄ẽ.» iĩ vãl̄õãã, o'p̄ẽt̄ vuol̄ji,
muorr̄^a puap̄i. »m̄i le'k̄ muorr̄^aiãt̄?» p̄ieçõit̄s̄E lem.» »p̄ieçõit̄s̄E le'k̄, leçõ
tušt̄ t̄s̄ãł̄me?» »l̄ẽš̄t̄s̄ẽ, te peok̄k̄ãĩ l̄ẽ.» »iĩ õñe't̄.» r̄iẽm̄h̄e vãpp̄z̄l̄, vãpp̄z̄l̄,
o'p̄ẽt̄ muorr̄^a vaš̄ta puap̄i. »m̄i le'k̄ muorr̄^aiãt̄?» »p̄iẽš̄s̄E lem?» »leçõ*

alkoivat syödä. Nuo söivät, kettu odotti¹ (ja) sanoi²: »jättäkää mi-
nulle edes maha». Nuo viskasivat hänelle mahan. Hän otti sen, meni
järven rantaan ja alkoi viruttaa mahaa. Sieppasi sen, läimäytti
maata vasten (ja) alkoi huutaa: »en minä, (vaan) karhu (ja) susi!»
Nuo sanoivat: »kuule, ihminen³ kuuluu (olevan siellä)». [Ottivat ja]
juoksivat pois. Kettu-ukko meni sinne vaatimensyöntipaikalle,
otti rasvapalan, meni tupaan, pani (rasvan) paistumaan.⁴ Rasva⁵
kärisi (ja) hän juoksi ulos (ja) sanoi: »ihminen tulee». Tuli takaisin
(ja) näki⁶, (että) rasva kärisi⁷ tulessa. Hän [otti ja] tempaisi ras-
vansa, paiskasi (sen) kiveä vasten (ja) poltti silmänsä⁸. Lähti pyy-
tämään silmiä, kävelemään; tuli puu vastaan. Kysyi puulta⁹: »mikä
puu olet¹⁰?» »Minä olen honka¹¹.» »Onko sinulla silmät?» »Olisi¹²,
(mutta) ovat kuivat.» (Kettu) ei ottanut, (vaan) lähti edelleen¹³
(ja) tuli puu (vastaan). »Mikä puu olet?» »Olen mänty.» »Vai mänty¹⁴,
onko sinulla silmät?» »Olisi, (mutta) ovat pihkaiset.» »Ei kelpaa.»
Kettu käveli kävelemistään; taas tuli puu vastaan. »Mikä puu olet?»

¹ on. — ², ⁷ (prees.). — ³ ilmi-ihminen. — ⁴ paistamaan. — ⁵ Se r. —
⁶ katsoo. — ⁸ (kun kuuma rasva pirskahti silmiin). — ⁹ Kysäisee puuta. —
¹⁰ olet puita. — ¹¹ s.o. kuiva, kuoreton mänty. — ¹² Olisivat. — ¹³ taas. —
¹⁴ Mänty olet.

tōz i kũđđđ^Aji, sērpēi pai vūđđi^ele. riēmñ^e keřřez uđ^dtēl, vļŗŗ^oi jaũra, tōkka kađ^dtējv tsāđđi, a sēiwiņes vūāčka tōbpen kođđkkuāđđi^dt. te tierre tōkka sũ ȝōŗra tālaš, kēā^lđđ^E, pāđpes, nála^a, núāmmel, pūđđ^dtēj. keđđtđđ^Ale: »riēmñ^egāđđes, māđđi^dt rēssā^ok?» »mōn vuagcam, kođđkkuāđđ^e pooppae seđ^bpā.» tu^k keđđtđđ^Ale: »kōđđt miđđ āđđ^ođđ^ep?» »tuđđp^llađđ^oše, tuđđp^llađđ^oše», pōāčka. nuuđđ tu^k še pūđđje sēibēz. ārrō, ārrō, iđđ ni mī pooppōđđ. riēmñ^e tsēāđđ^okka: »ārrōđđ, same kũ^ođđe ārrōđđ, āđđ sēibe kđđum^eškuagōđđe.» ođđrō, ođđrō, sēibe kđđum^eškũāđđe. te āđđ^ođđ^E puāđđta kađđ^dtējv vūāđđ^ođđ^E-muorr^a kiedōđđt. tu^k peđđ^dtē, tđđ^oŗr^ale, a sēibe kađđmām, mođđt^Amest rāđđta međđne sēibe, mođđt^Amest núōvōđđe. te pūđđ^dtēj tēarra āđđ^ođđe rāđđe. sōn vāđđđi, lei jōđđ^dtām tōkklēđ pūđđ^dtēj, iđđ āđđ^ođđ^otām, seđ^bp^okēāđđtđđv tōkka^Ađđi. tōđđt i đđ kēōđđpāđđ^ođđ^E sũ seđ^bp^okēđđjeđđt.

muuttomiehet vain ajoivat (edelleen). Kettu vei ahkion pois, vei järveen, työnsi sinne avantoon ja onki¹ hännällään sieltä kapakaloja. Sinne hänen luokseen juoksivat² karhu, ahma, susi, naali, jänis (ja) kärppä. Kysyivät: »kettu-ukko, mitä hommaat?» »Minä ongin, kapakalat tarttuvat häntään.» Toiset³ kysyivät: »mistäs me alamme (onkia)»? (Hän) käski⁴: »tuonnemmaksi, tuonnemmaksi!» Niin toisetkin panivat häntänsä (avantoon). Odottavat odottamistaan⁵, ei tartu mitään. Kettu sanoo: »odottakaa, hyvin kauan odottakaa, jotta hännät alkavat jäätyä⁶». Odottivat odottamistaan (ja) hännät alkoivat jäätyä. Tulipa akka avannolle korento kädessä. Eläimet⁷ pelästyivät (ja) lähtivät juoksemaan, mutta (kun) hännät (olivat) jäätyneet, (niin) muutamilta⁸ hännät menivät poikki, muutamilta nylkeytyivät. Kärppä juoksi⁹ akan ohitse. Tämä¹⁰ [otti ja] aikoi¹¹ lyödä kärppää, (mutta) ei ylettänyt, (vaan) löi hännänpäähän. Siitä onkin sen¹² hännänpäässä nokipaikka.

¹, ², ⁴, ⁹ (prees.). — ³, ⁷ Nuo. — ⁵ Ovat ovat. — ⁶ kylmettyä. — ⁸ muutamalta. — ¹⁰ Hän. — ¹¹ oli ajatellut. — ¹² hänen.

2. piennaj mäinas.

ā'kōš te ka.l.l^asvš jelle küõžlqst. sännast jie le pārnā. te tsieļ'kē, xot pienn^aiūūne na.l.l^ašem možkam šēdvaštsi. te maḡḡa sist pāḡḡ^e sēdva^ai, same māžle piennaj, pienn^ai nūnḡ^e i pu'k. te jēlle, jēlle, te kādgi pāḡḡ^e. sāna ričōkkō, što pāḡḡ^e lei šēdtam, te kādgi. maḡḡa māsat ḡḡi, vuarvže šellemen lei lemma. pāḡḡ^e pōžka: »ēāštsam, pūḡ vāra, mon vuarvže pužlēm.» te sāna saavvā'ite, što vuarvže pūuḡ. ton vāraz kēzite de pōḡḡe. maḡḡaḡōs ējjes pōžka, što »ēāštsam tūōjied luops vuarvže ānnev.» jienḡes pā'kai: »jēānnam jiel kōppay muḡḡe vjdtšmēn.» tu't tsēā.l'kka: »mōn jem tiepe košt, pāḡḡ^e.» »toḡpen lie ā'kaš kōum^ain nieiv^ain, toḡpen jiele.» sōn te vualji ā'kaš kōppay vjdtšv. mēn^ai ā'kō ḡōḡra, košt lei koḡm nieida. tu'k tsieļ'kē: »kōz pūōzite'k?» a sōn tsēā.l'kka: »a muḡḡe kōzvo'kēn vualje.» āčl'kē tsēā.l'kka pūārrsōmmōs niēḡ^ate, vualješ to't. to't pūārr^asōmmōs niēḡ^atē

Koiran satu.

Akka ¹ ja ukko ² elivät kahden. Heillä ei ollut ³ lapsia. (He) sanoivat, (että) kunpa koirankuonon kaltainenkaan ⁴ syntyi. Sitten heille syntyikin poika ⁵, aivan kuin koira, koiran kuono ja kaikki. Elivät (ja) olivat, niin poika katosi. He itkivät, koska ⁶ poika oli syntynyt ja (nyt) katosi. Sitten (hän) ilmestyi takaisin, oli ollut lihaa saalistamassa. Poika käski ⁷: »isä ⁸, laita ⁹ keitto, minä toin lihaa». He kiittelivät, koska (hän) toi lihaa. Keittivät ateriansa ja söivät. Sitten (hän) käski ¹⁰ isäänsä, että »isä, tee alusta lihan pitopaikaksi». ¹¹ Äitiänsä käski: »äiti, käy noutamassa minulle vaimo». Tämä ¹² sanoi ¹³: »poika, en minä tiedä, mistä». »Siellä (ja siellä) on akka kolmin(e) tyttärin(een), käy siellä.» Akka ¹⁴ lähtikin vaimoa noutamaan. Meni (sen) akan luo, jolla oli kolme tytärtä. Nämä ¹⁵ sanoivat: »minne olet menossa?» ¹⁶ Hän sanoi: ¹⁷ »lähdepä minulle piiaksi». ¹⁸ Äiti ¹⁹ sanoi ²⁰ vanhimmalle tyttärelle, (että) lähteköön

^{1, 2} (deminut.). — ^{3, 7, 10, 13, 17, 20} (pres.). — ⁴ kaltainen muutama. — ⁵ t. lapsi. — ⁶ että. — ⁸ isäni. — ⁹ pane. — ¹¹ pitää lihaa. — ¹² Tuo. — ¹⁴ Akka hänpä. — ¹⁵ Nuo. — ¹⁶ tulit. — ¹⁸ kasakaksi. — ¹⁹ Akka.

vuolji. sāna i vāp̄l̄s̄^Ele māsat. vāp̄l̄se, vāp̄l̄se ā^lke pā^lkka. ā^lk̄k̄^E tuory^ai^d tuā^li lo^lā^dt̄ō. tu^t tsēā^lk̄kka: »lē tēve ā^ld̄l̄est.» te ma^lḡḡa vāp̄l̄s̄^Ele, tuory^ai^d vā^lp̄^li nīē^lā^dt̄^A. te ā^lk̄k̄^E pā^lkai lōēda kieššed. nīē^lā^dt̄^A lōēda kēāssa, te tsēā^lk̄kka: »mo^lk lē teyo pienn^ai vēs̄k̄ ā^lp̄s̄^A?» te ā^lk̄k̄^E tsēā^lk̄kka: »mist to^lk i ōumōš̄ēn liē.» ma^lḡḡa sōn lōēda kiezz̄i, te tuory^ai^d šiepi. ā^lk̄k̄^E de kālles tsⁱel^lk̄k̄e: »vēāra γā^lk̄ka pēijov, ōumaš̄ mie^lš̄est puoatta.» p̄i^lāⁱ vēāra, kiēr^ak^Aḡi vēārr^a. ja^lk̄k^Aḡi kūāōl̄te^d vūōš̄la. ā^lk̄k̄^E tsēā^lk̄kka: »mist ōumōš̄ puāpi.» nīē^lā^dt̄^A āus āvei, tsēā^lk̄kka: »i^l ni kī pūāottam, ē^l piennaj̄ puāpi.» ā^lk̄k̄^E tsēā^lk̄kka: »muš̄t, muš̄t kūāōtta.» te muš̄t̄i kūāōtta. »ōumaš̄e por^amōž̄ p̄i^lāⁱ.» to^t ārra suōl̄ōm, mōz piennaj̄ēn tsie^lk̄k̄i, sēibes pēdas vūōš̄la kiezz̄i. te pōrškūōl̄te, nīē^lā^dt̄^A paj̄ tāyūⁱ^d oū^dl̄a piennaja. ā^lk̄k̄^E tsēā^lk̄kka: »mēn^{de}t pōr^dl̄a i^lk̄ muš̄te?» te sōn ā^ld̄l̄nāš̄ti. te ma^lḡḡa pō^lre, kiēr^a-

hän.¹ Se vanhin tytär lähti. He lähtivät kävelemään takaisin. Kävelivät kävelemistään akan kotiin. Akka taittoi torkoja² (pantaviksi) loitoon.³ Tyttö⁴ sanoi⁵: »onhan (niitä) lähempänä(kin kotia)». Sitten lähtivät kävelemään (ja) tyttö otti torot. Akka käski (hänen) siivota⁶ loidon. Tyttö siivoaa loittoa ja sanoo: »mitä (tämä) on⁷, häisee kuin koiranlanta?» Akka sanoo: »nehän⁸ ovat meillä ihmisinä». Sitten tyttö⁹ siivosi loidon ja järjesti torot. Akka ja ukko sanoivat: »keitto pitää laittaa¹⁰, ihminen tulee metsältä». (Tyttö) laittoi keiton, keitto kerkesi. (Joku) kolkutti kotaa vasten. Akka sanoi¹¹: »ihmisemme¹² tuli». Tyttö avasi oven (ja) sanoi¹³: »ei tullut ketään, tuli vain¹⁴ koira». Akka sanoi¹⁵: »laske, laske kotaan». (Tyttö) laski kotaan. »Anna¹⁶ ihmiselle ruokaa.» (Ihminen) oli¹⁷ suutuksissaan, sentähden että¹⁸ (tyttö) sanoi (häntä) koiraksi, (ja) veti häntänsä koipien väliin.¹⁹ Sitten he rupesivat ruoalle, (mutta) tyttö antoi²⁰ vain luita koiralle. Akka sanoi²¹: »miksi et päästä (häntä) pöytään?» Ihminen²² siirrähti lähemmäs. Sitten (he) söivät (ja) ker-

¹ lähtenee se. — ² koivunoksia, -varpuja. — ³ kodan makuupaikkaan. — ⁴ Tuo. — ⁵, ¹¹, ¹³, ¹⁵, ¹⁷, ²⁰, ²¹ prees.). — ⁶ vetää. — ⁷ mitkä ovat. — ⁸ s.o. koirat. — ⁹, ²² hän. — ¹⁰ panna. — ¹² meiltä ihminen. — ¹⁴ yksi. — ¹⁶ pane. — ¹⁸ miksi. — ¹⁹ takapuolensa alle.

k^Ane. ā³kaš te källes tsē³l³k³ke: »mennud a³ttu vuapped.» te sāna me³ne. to³t sierrā³ttu. n³ē³ā³t³ tsē³āl³kka: »mo³k lē³ tušt pienn³i sier³i^dl³» vāl³p³i to³t ōumš, sē³ā³tl³i, nē³dv³ž³i^dt k³ā³š³k³š³i ka³pp³ještēs, te vuv³as ā³itēšt sū³ā³pp³ē³ji, jē³š³l³š ma³ŋ³na vū³ā³dv³ji. to³t ko³dt³ji. ma³ŋ³na ē³ijēs p³ā³kai rū³ō³kkad ton jammei ma³tō. to³t i ruo³kai. jē³ŋ³es o³p³ēt p³ā³kai ka³ppay v³id³š³vd. ā³ō³k³ē³ o³p³ēt mē³ni ā³kv³ lū³zz³. tu³t k³g³š³tl³š: »kō³z pū³ō³l³tē³k³?» »pū³ō³l³tēm, što skū³š³no l³i j³ā³.la³štē³v, vū³ā³pēs to³š³kad.» to³t tsē³āl³kka: »vu³al³ješ kē³š³k³.lū³mmō³s n³ē³ā³t³.» tu³t i tsē³āl³kka: »mō³ž³t jem vu³al³je vū³ā³pan γō³ra.» te vū³ō³l³ē³ke, va³št³se, va³št³se, tsē³āl³kka ā³ō³k³ē³: »tuor³γ³i^dt tu³aj³je³, tā³št lē³ mo³š³tl³š³vd.» tu³t tsē³āl³kka: »li³ē tē³be ō³l³l³ēšt.» te va³št³se, va³št³se, tu³aj³i to³t n³ē³ā³t³ tuor³γ³i^dt. me³ŋ³ne k³ū³ā³l³ta. ā³ō³k³ē³ p³ā³kai lō³ē³va kie³š³š³ed, to³t lō³ē³dv³ kie³ž³ž³i, vu³g³b³es na³.la³ tsē³āl³kka: »mo³k lē³ to³k, pienn³i³ βē³š³k³ ā³p³š³a?» »mi³št tu³k i ō³um³š³en li³ē. tuor³γ³i^dt šie³p³i. o³p³ēt vē³ara pi³ij³vd p³ā³kai. vē³araz pi³ij³e, kē³ō³l³te, kē³ō³l³te, ki³ē³š³k³neš-

kesivät (ruoalta). Akka ja ukko sanoivat: »menkää aittaaan nukku-
maan». He menivät. Ihminen¹ alkoi leikitellä.² Tyttö sanoi³: »mitä
koiran leikkejä sinulla on»? Ihminen⁴ [otti ja] suuttui, puraisi nisät
vaimoltaan, viskasi (hänet) alas aitasta (ja) paneutui itse nukku-
maan. Tyttö⁵ heitti henkensä.⁶ Sitten (ihminen) käski isänsä hau-
data vainajan⁷ maahan. Hän⁸ hautasikin. Käski äitinsä tuoda taas
vaimon. Akka meni jälleen (tuon) akan luo. Tämä⁹ kysyy: »minne
olet menossa?»¹⁰ »Tulin (siksi), että (tyttäresi) on ikävä elellä, kaipaa
sisartaan.» Akka sanoi¹¹: »lähteköön¹² keskimäinen tytär». Tämä
sanoikin¹³: »miksi en lähtisi¹⁴ sisareni luo». Niin (he) lähtivät, käve-
livät kävelemistään; akka sanoi¹⁵ »(pitää) taittaa torkoja, tässä on
kauniita». Tyttö¹⁶ sanoi¹⁷: »onhan lähempänä(kin)». Kävelivät kä-
velemistään (ja) tyttö¹⁸ taittoi torot. Menivät kotaan. Akka käski
siivota loidon (ja) tyttö siivosi loidon; sanoi¹⁹ sisarensa tavoin: »mitä
tämä on, haisee koiranlanta»? »Nehän²⁰ meillä ovat ihmisinä.» (Tyttö)
järjesti torot. (Akka) käski taas laittaa keiton. Laittoivat keittonsa,

¹ se. — ² leikittelee. — ^{3, 13, 15, 17, 19} (prees.). — ⁴ Se i. — ^{5, 8} Se. — ⁶ tuli
tapetuksi. — ⁷ sen v. — ^{9, 16} Tuo. — ¹⁰ tulit. — ¹¹ Se sanoo. — ¹² lähtenee.
— ¹⁴ lähde. — ¹⁸ se t. — ²⁰ Nuohan.

käöjle. õumas tās puəpì mieʹlšest. áǝk̄k̄^{IE} tsěä.ä'kka: »õumas mišt puəpì.» nĭēx̄^{dT}A tsěä.ä'kka: »εχ̄t piennaj puəpì.» toʹt õumas sěäbɔi, kěäntamma kes̄ltsā. vēaraz kiēšše, tās aī^gk̄e pōrrɔv. toʹt ij puəpe ā.ɔva, suəltōm lī. nĭēx̄^{dT}A toʹt sunne tāuŋi^{dT} oū^{dT}ā. áǝk̄k̄^{IE} ǝs̄ kas̄ltsā: »men_{de}ʹt tāb^Epa pɔi^{dT}E γes̄ltsā iʹk̄ luəšše?» te tsāj^elādi tāb^Epa, te vēaraz pɔi^gre. maŋŋa kālles te áǝk̄k̄^{IE} paəkkō q̄tta vuəpped. sāna meŋŋe. oʹpēt ālji sier^atalɔv kaəppajēs, kāʹšk̄āst te verr^abāi^{k̄k̄^{IE}} šǝbta. nĭēx̄^{dT}A tsěä.ä'kka: »moʹk lē tušt pienn^ai sier^ai^{dT}» sōn vālpì oʹpēt nēv^džⁱd^t kāʹšk̄i, vuəlas āiēšt sūəpp^Eji, jies̄šš vūāb^dji. vuəpì, kɔəts^Δji, pāʹkai ēššltsēs rūəkkɔv. jěān^asēs tsěä.ä'kka: »šē^DA ij tāšt kāv^a. ton kuəlamad kəppay jiel^e vjēlsmēn.» oʹpēt mēⁿi ton āʹkō ɔɔra. toʹt kas̄ltsā: »kōz pūəjēk?» »a pūəjēm, nuora^bp vūāb^pēs toškai. kuəlama^{dT} õumas ɔā^gk̄a.» āʹkōš tsěä.ä'kka: »vuəlj^ež^ek nuora^ms nĭēx̄^{dT}A.» »a vuəlam.» te vāp̄t^Ele. áǝk̄k̄^{IE} tsielk̄i: »tuori^ai^{dT} tuaje.»

keittivät keittämistään (ja) alkoivat kerjetä (valmiiksi). Ihminen tuli taas metsältä. Akka sanoi¹: »ihmismme tuli». Tyttö sanoi²: »tuli vain koira». Ihminen³ suuttui, katsoi⁴ kyräillen. Ammensivat keittonsa (kaukaloon), alkoivat taas syödä. Ihminen⁵ ei tule liki, (vaan) on suutuksissaan. Tyttö⁶ antaa hänelle luita. Akkapa kysyy: »miks'et päästä tänнемäs pöydänpäähän?» Silloin (ihminen) siirrächti tänнемäs ja (he) söivät ateriansa. Sitten ukko ja akka käskivät aittaan nukkumaan. He menivät. (Hän) alkoi taas leikitellä vaimonsa kanssa⁷; puraisi⁸, niin syntyi⁹ haava¹⁰. Tyttö sanoi¹¹: »mitä koiran leikkejä sinulla on?» Ihminen¹² [otti ja] taas puri nisät, viskasi (hänet) alas aitasta (ja) itse paneutui nukkumaan. Nukkui, heräsi (ja) käski isänsä haudata (ruumiin). Sanoi¹³ äidilleen: »Ei tästä tullut¹⁴ vaimoa. Käy sinä noutamassa kolmas vaimo.» (Äiti) meni jälleen tuon¹⁵ akan luo. Tämä¹⁶ kysyi¹⁷: »minne olet menossa?» »Tulin, (koska hänen) nuorempi sisarensa ikävystyi; pitää (olla) kolmas(kin) ihminen.» Akka sanoi¹⁸: »lähtenkö¹⁹, nuorin tytär?» »Lähden.» Niin (he) lähtivät kävelemään. Akka sanoi:

1, 2, 4, 8, 9, 11, 13, 14, 17, 18 (prees.). — 3 Se i. — 5 se. — 6 T. se. — 7 vaimoan. — 10 veripaikka. — 12 Hän. — 15 sen. — 16 Se. — 19 lähtenet.

to't tuə̀ɣì, mǎ̀ɣ̄t p̄ā'kai ā'knoš. te meḡne kūāolta. áǒǒk̄k̄^E tsiell̄k̄i: »lòèd kiezzze.» to't kiezzzi, ī ni mǎ̀j̄^dt sǎ̀r̄nòm. »véära p̄iiv, òumaš puaotta.» p̄iiv^ai véära, te tūāǎ^dl̄^Eji, kiēr^ak̄^Aneškuap̄i. òumvoš puap̄i, jǒl̄kk̄^Ali. to't niēǎ^dl̄^A uǧ̄s. luam miēǎ^dl̄ k̄eštt̄ša, tsēāā'kka: »òumaš puap̄i.» piēnnaj̄ rammuɣuap̄i, što òumšēn tsiēǎ^dl̄k̄k̄ēš, te sēibes pošta, rappējà^dlta. véaraz kiēšše, poǧre. to't tsǒak̄kād̄i áǎ^dl̄^Ela, òut sǎ̀ješt i poǧre. te kiēr^ak̄^Ane porr^amēn. o'p̄èt áǎ^dlta vūāǎ^dl̄^Eked p̄ǒkk̄ō. te sāna meḡne, vūādd^dje. piēnnaj̄ sierr^alā^dl̄^A, niēǎ^dl̄^A rappējà^dlta, sēǎnad: »ǧo-ǧo-ǧo, ǧo-ǧo-ǧo.» te vūādd^dje. to't piēnnaj̄ tōrkas j̄āušì mèādda, te òumaš toǧpen mošt̄švš séšt. te kǒat̄s^dji k̄ā^a, vūāǎ^dl̄^A, jēānna māinašt, što tōrkas j̄āušì, te mošt̄švš l̄ òumvoš. áǒǒk̄k̄^E p̄ǒkka tsiēǎ^dl̄k̄k̄ēd vūāppembōdda: »mušt̄ tšuo'šk̄ēs l̄i, j̄uǒlje mušt̄ k̄ǎ^dl̄me. k̄ā^dl̄ mušt̄ j̄uǒlj̄^dt tain tōrk^ain.» son nuu^d i tsiell̄k̄i, te òumvoš tōrkas j̄āušì, j̄uǒlj̄^dt k̄ā^dl̄i. te maḡḡa vūādd^dji. k̄ā^a tōrka ḡ. l̄yas j̄uǒlj̄inēs tsāij̄i. òumaš nǒkkei, iǧ̄ k̄o. l̄lam. áǒǒk̄k̄^E

»taita torkoja». Tyttö¹ taittoi, niinkuin akka kās̄ki. Menivät ko-
taan. Akka sanoi: »siivoa loito». Hän² siivosi ei(kä) puhunut mi-
tään. »Laita keitto, ihminen tulee.» (Hän) laittoi keiton; (se) alkoi
kiehua (ja) valmistua. Ihminen tuli, kolkutti. Tyttö³ katsoi⁴ oven-
raosta, sanoi⁵: »ihminen tuli». Koira alkoi iloita (siitä), että (häntä)
sanottiin ihmiseksi, heilutti⁶ häntäänsä (ja) oli⁷ mielissään. Ammen-
sivat keittonsa (ja) söivät. Hän⁸ työnsihe lähemmäs (ja he) söivät
yhdessä. Kerkesivät syömästä. Käs̄kivät⁹ jälleen lähtemään aittaan.
He menivät, paneutuivat maata. Koira leikitteli¹⁰, tyttö iloitsi¹¹ (ja)
nauroi¹²: »ho-ho-ho, ho-ho-ho». Sitten (he) rupesivat nukkumaan.
Koira¹³ riisui turkkinsa pois ja sisässä (oli) siinä¹⁴ kaunis mies. Vaimo
heräsi (ja) näki¹⁵ (sen); (hän) kertoi¹⁶ äidille, että turkkinsa (kun)
riisui, niin kaunis oli¹⁷ mies. Akka käs̄ki¹⁸ (hänen) sanoa nukkuma-
aikana: »Minun on kylmä, jalkojani palelee. Peitä minun jalkani
tuolla¹⁹ turkilla.» Hän sanoikin niin ja mies riisui turkkinsa (ja)
peitti jalat. Sitten (hän) rupesi nukkumaan. Vaimo työnsi turkin
jaloillaan ulos. Mies oli (jo) unessa ei(kä) kuullut. Akka otti turkin²⁰

^{1, 2, 8} Se. — ³ Se t. — ^{4, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 15, 16, 17, 18} (prees.). — ⁷ pudistaa. —
¹³ Se k. — ¹⁴ siellä. — ¹⁹ tällä. — ²⁰ sen t.

välpi ton torka, te tojle pxi^ai. vuopi, vuopi, mo^ani, tsää^akka: »mi li, te go mü to^akka a^apša?» kava tsää^akka: »mušt juolji ä^añe li kaotim.» ij oškam, nõdaxi, a^apša, tsää^akka: »oūdlest mü i^ak kāuna, koūm ejje keštlšēn. koum^aid^a ruū^aikamm^aid^a suv^eještlšēk, da koūm ruū^aisuvve, da koūm säimlāj^evūā^avat, emlense mü kāuna^ak.» te to^a ğumvš sārñai^a de vuolji. te mañna kāv^a mē^al^al. son säimlāj^evūā^avat ke^af^akei: kōz vūā^avat mānna, tōz sōn i mē^al^al^e. te ruū^aikamm^aid^a tsā^aji jūō^akka, kēōlšēs pxi^ai suvve, toin vāp^azi, va^ar^eji. same ēij jō^api, te kam^amō tšēōk^are. ruū^aisūā^avp^e kieda rā^a pū^api, säimlāj^evūā^avat vūō^advō kūō^advō^aji. te p^el^al ē^api, te tsää^akka, što »poūnāda mü ğōra ā^asī, a mie^alše ğōra ēōk^are.» p^el^al pīras jō^avi, te sōn emen to^akk^a p^el^al mē^ai. to^appen lei āōk^al^el ē^al^añēštlšēs. sōn i keštlšā: »ko^aks^av vūō^al^aē^ak?» »vūō^al^aē^akem ka^al^asan ootšv. tie^ada^ak i^ak, ko^ašt mušt kālles li?» »tiepeš kešklām^avš vūā^avam, mōn im tiepe.» o^ap^et tāj^ast vuolji

ja pani tuleen. (Mies) nukkui nukkumistaan, havahti (ja) sanoi¹: »mikä on, ikäänkuin minun turkki(ni) haisisi²?» Vaimo sanoi³: »(se) on minulla peittona⁴ jalkojeni päällä». (Mies) ei uskonut, (vaan) hyppäsi pystyyn, haistoi⁵ (ja) sanoi⁶: »Et löydä minua ennen (kuin) kolmen vuoden päästä. (Jos) kulutat⁷ kolmet rautakengät ja kolme rautasauvaa ja kolme verkkolankakerää, (niin) vasta minut löydät.» Mies⁸ sanoi (sen) ja lähti. Sitten vaimo (lähti) jäljestä. Hän purki verkkolankakerän: minne kerä menee, sinne hänkin myötä. (Hän) veti jalkoihinsa⁹ rautakengät, pani käteensä sauvan (ja) siten varustettuna¹⁰ käveli, lähti vaeltamaan. Kulki vuoden umpeensa¹¹, niin kengät menivät puhki. Rautasauva kului kättä myöten, verkkolankakerä loppui aluseensa¹². Tuli tupa näkyviin ja (hän) sanoi¹³, että »käännä ovin minuun päin, ikkunoin metsään päin». Tupa pyörähti ympäri ja hän meni heti sinne tupaan. Siellä oli akka yksinään. Tämä¹⁴ kysyi¹⁵: »kauasko olet menossa¹⁶?» »Lähdin miestäni etsimään. Tiedätkö, missä minun mieheni¹⁷ on?» »Keskimäinen si- sareni tiennee, minä en tiedä.» (Hän) lähti siitä taas eteenpäin. Vaih-

1, 3, 5, 6, 13, 15 (prees.). — 2 haisee. — 4 peitettynä. — 7 kuluttaisit. — 8 Se m. — 9 jalkaan. — 10 niiden kanssa. — 11 aivan vuoden. — 12 jäi pohjaan. — 14 Hän. — 15 lähdit. — 17 minulla mies.

oudas. vāġ^olì nu^{BB}l^d ru^ud^dika^mm^oi^d, te jieres suq^Bbe vāl^pi, lōže jieres vūā^ldat. o^pè^t vūā^ldat òudašt mēⁿoⁱ, sòn paj mīē^ld^lE. jō^pi, jō^pi, lšēā^lkk^Are ka^mmō, te vūā^ldat pū^pi, o^pè^t kāun^oi pēr^o. tsiel^lkⁱ nuu^l še: »mū ġor^ra ū^si, mie^lše ġor^ra éok^kAⁿi.» mēⁿoⁱ pe^r’^tte. áok^lk^E lī šō^ra^t, māna né^vv^zē^zin kē^ukan vā^sla, núō^lš^moⁱnes ĩ^aoⁱd kū^okk^a. te kē^st^lša: »kōz vūā^lé^ok^o?» »vūā^lēm ka^lsan oatts^o. tiē^va^k i^k, košt son lī?» »nuora^p vūā^lpam tiē^vta, mōn jem tie^pe.» oppē^t tie^vā^di, te vuā^li. mēⁿoⁱ, mēⁿoⁱ, kua^lam^o eok^lk^E tiē^voⁱ. pe^r’^t o^pè^t ē^pi. tsiel^lkⁱ: »mū ġor^ra ū^si, mie^lše ġor^ra éok^kAⁿi.» mēⁿoⁱ pe^r’^tta, áok^lk^E lī tū^st šō^ra^t. kē^st^lša sušt: »tiē^va^k i^k, košt lī mū kāl^les?» »te tiē^vam mōn. sušt Á^lsé^lk^l lī kāv^on, te pā^rna liē ju sušt.» kāv^o tsēā^lkk^a: »mun^{ne} ġō^vl^še vūā^ljed.» áok^lk^E vua^pšⁱ, ū^upⁱ ka^opp^oγ^o lšō^okk^om, te tsēā^lkk^a: »mēⁿžē^lk te vuaⁱva^d lšō^oγ^o, te sòn tē^be āⁿš^oku^oatt^A ton lšō^okk^om.» sòn i mēⁿoⁱ Á^lsé^lk^l pe^r’^tte. vuaⁱves lšō^oγ^oš^oku^opⁱ, Á^lsé^lk^l vūā^lm^ošⁱ, što mo^st^lš^o lī lšō^oγ^oam, te tsēā^lkk^a: »kāl^les, kāl^les, vua^ste mun^{ne}.» »mōn jem mie^oγ^o. vā^lp^zi

toi toiset rautakengät, otti eri sauvan, samoin eri kerän. Kerä meni taas edellä, hän vain perässä. Kulki kulkemistaan, kengät menivät puhki ja kerä loppui; taas (hän) löysi tuvan. Sanoi samoin: »minuun päin ovin, metsään päin ikkunoin». Meni tupaan. Akka on (siellä) kookas, näemmä nisillään kiuasta luutii, kielellään hiiliä koukkii. Kysyy: »minne matka»? »Lähdin miestäni etsimään. Tiedätkö, missä hän on?» »Nuorempi sisareni tietää, minä en tiedä.» (Hän) varustautui¹ uudestaan ja lähti. Meni menemistään, kolmas vuosi täytyi. Tuli taas tupa näkyviin. (Hän) sanoi: »minuun päin ovin, metsään päin ikkunoin». Meni tupaan; siellä² oli³ kookas akka. Kysyi⁴ häneltä: »tiedätkö, missä mieheni on»? »Tiedänhän minä. Hänellä on Syöjätär vaimona ja hänellä on jo lapsia.» Vaimo sanoi⁵: »minun pitäisi mennä maata (mieheni kanssa)». Akka neuvoi, antoi vaimolle suan ja sanoi⁶: »kun menet⁷, niin sui päätäsi ja Syöjätär⁸ alkaa pyytää sitä sukaa». Hän menikin Syöjättären tupaan. Alkoi sukia päätänsä; Syöjätär huomasi, että suka oli⁹ kaunis ja sanoi¹⁰: »mieheni, mieheni, osta minulle (suka)». »Minä en myy. (Mutta)

¹ pukeutui. — ² siinä. — ^{3, 4, 5, 6, 9, 10} (prees.). — ⁷ mennet. — ⁸ hänpä.

kāllasa^dt tojka vuapped, te ōdam.» sōn i vālpī vuapped. kālles ij vūššēl^dt poín^a āwā lšēlmī sū γorr^a. te vūššē, kožts^dje. kāv^a tojka āl^eje γorra mēn^ai. to^t kēš^tš^Alⁱ: »vā^dl^eš tū?» tsēā^a kka: »vā^dl^eš.» »poín^a āwā kālles tū γorra lšēlmī?» »ij vā poín^a āwāttam.» te sōn tsēā^a kka: »kūššā mon ōdam tunne, šol^kkk^Arūššāz lē, koļl^ena^dl^eje. mēn^žē^k, te pāņēskuap^žē^k, te o^pēt kēš^tš^Al^eš vūššēd.» te kāv^a o^pēt i mēn^ai tojka. te pāņned āljī, pānna. te tu^t i kēš^tš^Alⁱ. »kālles āi kālles, mānnašt γā^āka vūššēd.» tu^t tsēā^a kka: »mōn im mierya. a vālp^{ži} kālles tojka vuapped, tūlle ōdam.» o^pēt i vālpī tojka. ij vā poín^a āwāttam lšēlmī. kožts^dje, kuamaešt mēn^ai tojka ā^les γorra. tu^t kēš^tš^Al^e: »poín^a āwā tū γorr lšēlmī?» »ij vā poín^a āwāttam.» ā^les tsēā^a kka: »ā mōn tunne koļl^esūššāz ōdam. mēn^žē^k, te kie^sšēškuape, te kēš^tš^Al^e šā^āta. te sōn i vūmmaš i vūššēškuawta.» kāv^a mēn^ai tojka^a, te kiedašt vā^āard^ātt^A sūššāz, te kēš^tš^Alⁱ šā^āta.

jos miehesi ottaa¹ luokseen² nukkumaan, niin annan (suan).» Hän ottikin nukkumaan. Mies ei ensi kerralla kääntynyt³ silmin häneen päin. Niin (he) nukkuivat (ja) heräsivät. Vaimo meni takaisin⁴ akan luo. Tämä⁵ kysyi: »otettiinko sinut?» (Hän) sanoi⁶: »otettiin.» »Kääntyikö mies silmin sinuun päin?» »Ei vielä kääntynyt.» Akka⁷ sanoi⁸: »Minä annan sinulle kuosalin⁹, (siinä) ovat silkkiroivaat (ja) kultavärttinä. Kun menet¹⁰ ja alat kehrätä¹¹, niin (Syöjätär) taas kyselee¹² (sitä) ostaa(kseen).» Vaimo meni jälleen sinne. Alkoi kehrätä, kehräsi.¹³ Syöjätär kysyikin. »Mieheni, mieheni, meidän¹⁴ pitää ostaa (tuo).» Vaimo¹⁵ sanoi¹⁶: »Minä en myy. Mutta jos mies ottaa¹⁷ luokseen¹⁸ nukkumaan, silloin annan.» (Mies) ottikin taas luokseen. Ei vielä(kään) kääntynyt silmin. Heräsivät (ja vaimo) meni kolmannesti sinne akan luo. Tämä¹⁹ kysyi²⁰: »kääntyikö silmin sinuun päin?» »Ei kääntynyt vielä.» Akka sanoi²¹: »Minäpä annan sinulle kultasormuksen. Kun menet, niin ala (sitä) katsella ja pudota²² lattialle. Silloin hän huomaa (sen) ja alkaa ostella.» Vaimo meni sinne, irroitti²³ kädestä(än) sormuksen ja pudotti lattialle. Syöjätär huo-

¹ Ottanee m. — ² Sinne. — ³ 3, 6, 8, 13, 16, 20, 21, 23 (prees.). — ⁴ sinne. — ⁵ Se. — ⁷ Hän. — ⁹ kehruupuun. — ¹⁰, ¹¹, ¹², ¹⁷ (potent.). — ¹⁴ meillä. — ¹⁵, ¹⁹ Tuo. — ¹⁸ sinne. — ²² pudotat.

Àtsé'k vūðm^aši, āļji keštšnd. kāv^a tsēā'kka: »im mieγγa. μαξίσε'k kaλλ^asa^{dt} tūð'kka vuapp^{ed}, ōudam.» μασί, vūāð^Aje. vūðpe, vūðpe, káll^{es} tūð'ji kaapp^Ajes γοrra tšélmī. te Àtsé'k morrañi, te oļ'ē'ji, kuū^{dt}wn μūðt^Añi, nuu^t sūōr^cAñi. te tğšt kootts^Aje kaλλ^aξēñnes, kaçkà'ite, te Àtsé'k pārnai^{dt} koðte pu'k. jiejj vūāð'ke ton ā'ke γοrr, ku vuç'pš^{ti} kaλλaz vūāðtšnd. āçk^ē siji^{dt} ūuðⁱ jeñn^a tšū'ke suaⁱ-vujm. ton tšū'ke sēz ēš^{te} pālvī, te kēř^{dt}le toin tšū'kñēz, māsat pūā'ite. ā'kōš da kaλλ^asvš kuçpešt liē, toλλ^a lī poçttam, nař^{dt}ēj kieijest toλλ^a, a sāçpplēivš tōla pōassa. tu'k tšēļ'kē: »jel vūāš^{te} pōzvo.» sāçpplēj: »pošš^ējam, pošš^ējam.» ā'kōš da kaλλ^asvš juř^{dt}ē: »eγγa lēije puççt^{ed} mī pārnō?» to'k tšū'kñēz i pūā'ite, a tain toλλ^a nař^{dt}ēj kieijest, sāçpplēj tōla pōassa. tu'k eš^{te}, te tōla vūāðtšnd tğšt, kaλλ^asvš i ā'kōš jēā^aje. toðpen val^lē jiel^ēmen.

masi (ja) alkoi ostella. Vaimo sanoi¹: »En myy. Jos päästät miehesi taakse nukkumaan, (niin) annan.» (Syöjätär) päästi (ja he) rupesivat nukkumaan. Nukkuivat nukkumistaan (ja) mies pysytteli silmin vaimoonsa päin. Sitten Syöjätär havahti, huusi (ja) halkesi kahtia, niin (kovasti) säikähti. Siitä aviopuolisot heräsivät, nousivat ja tappoivat. Syöjättären lapset kaikki. Itse (he) lähtivät sen akan luo, joka² oli neuvonut³ (vaimoa) saamaan miehen(sä takaisin). Akka antoi heille ison siivellisen⁴ kirstun. Sen kirstun sisään (he) istuutuivat rinnan ja lähtivät lentämään kirstuineen⁵ (ja) tulivat takaisin. Akka ja ukko ovat kodassa, tuli on loppunut (liedestä), värttinän kärjessä (on) tuli ja hiiri⁶ puhallaa tulta. He⁷ sanoivat: »älä toki puhalla». Hiiri (sanoi) »puhalla, puhalla». Akka ja ukko ajattelivat: »eivätkö tule meidän lapsemme?» Nämä⁸ tulivatkin kirstuineen; noilla⁹ (oli) tuli värttinän kärjessä (ja) hiiri puhalsi¹⁰ tulta. Tulijat¹¹ ennättivät (väliin), saivat siitä tulen (ja) ukko ja akka tointuivat. Siellä (he) ovat yhä elämässä.

¹, ¹⁰ (prees.). — ² kuka. — ³ (impf.). — ⁴ siipien kanssa. — ⁵ niine k. — ⁶ hiiripäs. — ⁷, ¹¹ Nuo. — ⁸ Ne. — ⁹ näillä.

3. pēivē māinas.

ka.l.a.svš vualjī pēivē kēšltsvd. sunne γαῦ^gk^A tieçtted, kōn pāiķešt peivē pajjan, sōn toçkk^a mānna. te vāp̄ts^Elī, vādtsa, vādtsa, te vāles puap̄i; toçt lēāšša. sōn kēijem eļ^dlī vā.l.a.az vāppzi. vāles kēšltsa.l: »ko^okaša vūāļ^oķē^ok?» »mōn tintinlen vūāļ^oķēm pēivē kēšltsvd.» vāles i tsielk̄i: »mēnžē^ok, mušt tiērēvuo^ai^dt sārno, mēndiē^t lēāžžam tāšt, vāp̄^dlīed im vāje, te pāljes šē^odd^oi kēijemiēļ^dlī sieļje.» o^op̄ē^t ka.l.a.svš vāp̄ts^Elī, ēvadas vualjī, puap̄i tuçresjoçk̄ķē. te tāšt ka.l.a.svš svγγā^A vennisin, sū rāsta vjγγ^oi. te kēšltsa.l: »ko^okaša vūāļ^oķē^ok?» tuçt tsēā.l.kka: »mōn vūāļ^oķēm pēivē kēšltsvd.» »sārno mū tiērēvuo^ai^dt, mēn diē^t mōn tāšt svγγām, te vāp̄^dlīed im vāje mēādda.» ka.l.a.svš vāp̄ts^Elī ēvadas, vāppzi, vāppzi, jaū^o lī, kūā^oχ̄i kàçppγ lē tāšt, tsāp̄ze kuai^ošte ēvadas māsat, kaļ^dlīe^oješt kaļ^dlīe^ojp. toçk kēšltsē: »kòz vūāļ^oķē^ok?» »a pēivē kēšltsvd vūāļ^oķēm.» »nu vūāļ^oķē^ok, te sārna mānnašt tiērēvuo-

Auringon satu.

Ukko lähti aurinkoa katsomaan. Hänen piti¹ tietää, mistä paikasta aurinko nousee; hän päätti mennä sinne.² Lähti käymään, kävi käymistään, niin tuli valas (vastaan); se lojui³ (paikallaan). Hän käveli valaan päästä päähän. Valas kysäisi:⁴ »kauasko olet menossa?»⁵ »Minä lähdin niin ja niin aurinkoa katsomaan.» Valas sanoi:⁶ »jos menet, sano minulta terveisiä, (kysyen), miksi (minä) lojun tässä en(kä) voi poistua; polku syntyi selkääni päästä päähän.»⁷ Ukko lähti taas kävelemään, lähti eteenpäin (ja) tuli kohti jokea.⁸ Siinä (muuan) ukko souteli⁹ venein(een ja) vei hänet poikki. Kysäisi¹⁰: »kauasko olet menossa?» Toinen¹¹ sanoi¹²: »minä lähdin aurinkoa katsomaan.» »Sano minun terveiseni¹³, (kysyen), miksi minä tässä soutelen en(kä) voi lähteä pois.» Ukko lähti kävelemään eteenpäin, käveli kävelemistään; (tiellä) oli¹⁴ järvi, siinä oli¹⁵ kaksi vaimoa, (jotka) ammensivat vettä edestakaisin, avannosta avantoon. He kysyivät: »minne olet menossa?» »Lähdin aurinkoa katsomaan.» »No (kun) lähdit, niin sano meiltä terveisiä, että miksi (me) tässä

1, 3, 4, 9, 10, 12, 14, 15 (pres.). — 2 hän menee sinne. — 5 k. lähdit. — 6 sanoinkin. — 7 päättä myöten selkää. — 8 poikkijoelle. — 11 Tuo. — 13 terveiset.

d^ai^dt, što *men_De't* tāšt *tšāp̄ze* *kūāx̄v̄p̄*, a *vāx̄^dēd* *je'p* *vāje*.» *o'pēt* *ka.l.a^asvš* *jōāōt^Aji*, *ēvdas* *mēn^ai*, *mēn^ai*, *te* *puəp̄i* *pēiv^e* *lūzz^A*. *peḡv̄e* *lī* *lūv̄štam*, *ēn^a* *lī*. *āōk̄k̄^E* *lī* *p̄ērtv̄st*, *kešt^tša*: »*kōz* *vūō^lē'k?*» »*a* *muḡḡe* *γούγ^tšⁱ* *pēive* *tiēot^ted*.» »*mōn* *tj^p* *tšā^le'tam*.» *vāl^pi*, *u^{x̄}^dēi*, *vj^γ^ai* *mā^{DD}A* *v^uv^ul^uš* *poγ^reva*, *ton_Diē't* što *pu^vl^aš^tšē* *i^j*; *o^l^akōn* *pu^vl^a*. *te* *peḡv̄e* *kačkā^vškuəp̄i*, *te* *poγ^rev* *tš^uov^{an}*, *te* *žā^a* *šā^dta*. *te* *lūōšⁱ* *ton* *ōumžes* *āōk̄k̄^E*; *kašt^tša*: »*vūō^lē'k* *jē'k?*» »*im* *vūā^lnam*, *pa^j* *tšūō^v^anā^vi*. *žā^a* *lei* *tšū^uti*.» »*a* *o^l^akān* *lēj^jē'k*, *te* *pu^vl^led* *lēj^jē'k*. *i'k* *lēj^e* *vāj^jed* *te^r^{pp}ov^v*.» *te* *maḡḡa* *kālles* *tšē^rv^uov^ai^d* *āl^ji* *sa^rn^ov^v*, *mā^žt* *to^vpen* *pačk^oš*. »*vāles* *tšē^rv^uov^ai^d* *nēāv^vi*, što *mēn_Diē't* *vāx̄^dēd* *i^j* *vāje*.» *āōk̄k̄^E* *tšiel^ki*: »*vā.l.ā^a* *il* *le* *proššēⁿie*, što *mēn_Diē't* *oūm^ai^d* *jiⁿna^j* *ūie^ai*, *v^{en}n^ši^v* *u^xčō^vi*. *te* *em^tten* *i'k* *kō^lγ* *sa^rn^ov^v*, *mēn^žē'k* *pāj^jēl* *sū*, *tāl^le* *sa^rn^ov̄*.» *ka.l.a^asvš* *vā^a* *sā^rn^oškuə^ott^a*: »*mēn_Diē't* *to^t* *ōumaš* *i^j* *vāje* *vāx̄^dēd* *jōγ^γov^tš^t*» »*sōn* *ton_Diē't* *i^j* *vāje*, što *mēn^ovē^jiⁿ* *lā^pai*, *ri^dtō* *i^j* *pi^ezza*. *mēn^žē'k*, *sōn* *tū* *rā^t* *vj^γov^š*,

vettä ammennamme emmekä voi poistua.» Ukko lähti taas kulkemaan, meni menemistään eteenpäin ja tuli auringon luo. Aurinko oli ¹ laskenut, oli yö. Akka oli tuvassa, kysäisi: ² »minne olet menossa?» »Minun pitäisi tiedustaa ³ aurinkoa.» »Minäpä näytän.» (Akka) [otti ja] vei (hänet) pois maanalaiseen kellariin, sentähden ettei (hän) palaisi; ulkona olisi palanut ⁴. Aurinko alkoi nousta, kellari kirkastui ⁵ ja tuli ⁶ helle. Akka päästi miehen ⁷ pois (ja) kysyi ⁸: »näitkö ⁹?» »En nähnyt, kirkastui vain (ja) helle oli kova ¹⁰.» »Jos olisit ollut ulkona, niin olisit palanut ¹¹. Et olisi voinut kestää.» Sitten ukko alkoi sanoa terveisiä, niinkuin matkalla ¹² käskettiin. »Valas toimitti terveisiä, että miksi (hän) ei voi poistua.» Akka sanoi: »Valaalle ei ole anteeksiantoa (siitä syystä), että (hän) nieli paljon ihmisiä (ja) haaskasi veneitä. Et saa heti sanoa (sitä hänelle, vaan kun) menet ¹³ hänen yli(tseen, niin) sano sitten.» ¹⁴ Ukko alkoi ¹⁵ vielä puhua: »miksi se mies ei voi poistua joelta?» »Siksi ei voi, että laskee rantaan perä edellä ¹⁶; ei pääse rannalle. (Kun) menet (ja) hän

^{1, 2, 5, 6, 8, 15} (prees.). — ³ tietää. — ⁴ u. palaa. — ⁷ sen miehensä. — ⁹ näit et. — ¹⁰ kovin, kovasti. — ¹¹ ulkona olit, niin palaa olit. — ¹² siellä. — ¹³ (potent.). — ¹⁴ silloin. — ¹⁶ peräpäin.

te tǎll̄ γōλγaʼk sārñōd, što »oṽm̄m̄ v̄iḍʼtšōd mēnaʼk, te oṽḍḍḍkēj̄j̄i λaḍl̄ʼj̄aʼk, j̄ešʼtš̄ v̄iḍʼtō ṽōdāʼk.» te kṽḍḍḍt̄ k̄aōppʼj̄ešt̄ sunne tiērv̄v̄uodʼiḍt̄ nēāv̄v̄i, mēn v̄iēʼt̄ k̄aḍʼl̄ʼj̄ešt̄ k̄aḍʼl̄ʼj̄ešt̄ kṽḍḍḍt̄ kṽḍḍḍt̄ v̄āḍḍḍt̄, v̄āḍḍḍt̄ed̄ j̄iē v̄āḍḍḍt̄. »ton v̄iēʼt̄, što nuḍpʼ mēḍḍḍk̄ka p̄l̄j̄iʼi tšāḍḍḍze, nuḍpʼ cōs̄ v̄eḍḍḍa. il̄l̄e prošš̄ēn̄iē s̄ānnḡiḍt̄.» te s̄ōn toʼt̄ k̄aḍḍḍaʼsḍḍ v̄uāḍḍj̄i mās̄at̄ oṽm̄m̄es̄ γōrra. v̄ūōss̄m̄ōz̄z̄p̄št̄ p̄ūōḍḍḍt̄ kṽḍḍḍt̄ k̄aōpp̄aγ, paj̄ tšāḍḍḍze kṽḍḍḍt̄. te rāḍḍḍ mēnʼi, s̄āna k̄ešʼt̄tš̄ʼle, m̄ōḍḍḍt̄ l̄i. »il̄l̄e t̄ānnḡiḍt̄ prošš̄ēn̄iē.» te s̄āna rēāγγv̄š̄kṽḍḍḍt̄: »vot̄ j̄eʼp̄ l̄āōkkō sieλγʼt̄amma j̄iēlled.» mēnʼi t̄āšt̄ ton k̄aḍḍḍaʼsḍḍ γōrra. toʼt̄ k̄aḍḍḍaʼsḍḍ s̄ū r̄āst̄ v̄iγγʼi, te k̄ešʼt̄tš̄l̄i: »m̄ōḍḍḍt̄ t̄ōḍpen s̄ārñōʼt̄? te s̄ōn tšēḍḍḍk̄ka: »oṽm̄m̄ v̄iḍʼtšōd mēnʼiʼk, paj̄ n̄ūn̄i λaḍl̄ʼj̄āst̄, j̄ešʼtš̄ v̄iḍʼtō ṽōdōd, t̄ǎll̄ p̄iēzzaʼk v̄eñn̄aš̄ešt̄.» oʼp̄ēʼt̄ oṽdas v̄uāḍḍj̄i, v̄āḍḍḍaaz̄ γōrra mēnʼi, k̄ēj̄imeḍʼl̄i v̄āḍḍḍaaz̄ v̄āpp̄z̄i. te v̄āles̄ k̄ešʼt̄tš̄v̄a, tšēḍḍḍk̄ka: »m̄ōḍḍḍt̄ t̄ōḍpen s̄ārñōʼt̄? » il̄l̄e prošš̄ēn̄iē t̄unne, m̄ōz̄ oṽm̄m̄iḍt̄ j̄iēnnaḍ̄ j̄ēv̄v̄aʼl̄j̄eʼk.» toʼt̄ t̄ōz̄ i kṽḍḍḍt̄j̄i, oṽm̄m̄ paj̄ v̄aḍḍḍt̄e s̄ū k̄ēj̄imeḍʼl̄i. te k̄aḍḍḍ-

vie¹ sinut poikki, niin silloin sinun pitää sanoa (hänelle), että (kun) menet (jotakin) ihmistä noutamaan, niin laske² rantaan keula edellä³ ja hyppää itse rannalle.⁴ (Ukko kertoi vielä, että) kaksi vaimoa hänen mukaansa⁴ toimitti terveisiä, (että) miksi (he) ammentavat avannosta avantoon eivät(kä) voi poistua. »Sentähden, että toinen pani vettä maitoon, toinen taas viinaan. Ei ole heille anteeksi-antoa.» Hän, tuo⁵ ukko, lähti takaisin (noiden) ihmisten⁶ luo. Ensin tulivat (vastaan nuo) kaksi vaimoa; (he) ammensivat yhä vettä. (Hän) meni ohitse (ja) he kysäisivät, miten (asia) on. »Ei ole teille anteeksi-antoa.» He alkoivat itkeä: »emmepä ole osanneet elää.» (Hän) meni siitä ukon⁷ luo. Ukko vei hänet poikki ja kysäisi: »miten siellä puhuttiin⁸?» Hän sanoi:⁹ »(kun) menet¹⁰ ihmistä noutamaan, (niin) laske¹¹ vain keuloin¹² rantaan, hyppää itse rannalle, silloin pääset veneestä.» Lähti taas eteenpäin, meni valaan luo, käveli valaan päästä päähän. Valas kysäisi¹³ (ja) sanoi¹⁴: »miten siellä puhuttiin?» »Ei ole anteeksi-antoa sinulle, koska¹⁵ tuhosit paljo ihmisiä.» Se jäi¹⁶ siihen; ihmiset kävelivät yhä sen päästä päähän.

¹, ¹⁰ (potent.). — ² lasket. — ³ etupäin. — ⁴ kahdelta vaimolta hänelle. — ⁵ se. — ⁶ ihmistensä. — ⁷ sen u. — ⁸, ⁹, ¹³, ¹⁴ (prees.). — ¹¹ (mom.). — ¹² nenin. — ¹⁵ miksi. — ¹⁶ jäikin.

masd^s puapⁱ māsāt tʁakka, koštⁱ vuəlji. toʁpen keš^ttt^Ale: »vūđiñé^k i^k pēive?» »a tšā^lmel jem vūāñam, tolki žā^a lei tšū^ut, kozza puam.»
te pūpⁱ māinas.

4.

kūdas lēje, pūđi^{te} kāiv pēā^llās. tal^kkanvéartsa val^lo tʁakka. te si^j a^lo^ke keđts^od. ğumaš tšā^ηη^ali tʁakka, te nu^bp^E tšā^ηη^ali, te kua^ama^d. si^j tsⁱe^ll^ke, pu^k si^j k^uđt^{se} ton sūđokk^ovz. te tšā^ηη^ale tʁakka o^pè^t. te tšō^uā^ođi^{te}, ko^blā^{ne}. kō^amas vā^đt^{se}le mēā^oda, tu^k tʁakka k^uđ^od^oje tš^go^ltsa. me^ηne tā^o ku^ape lū^zz^a, te ğum^oš tšā^ηη^ali k^uā^olta i tsi^ll^ki: »mōn jū^oā^okan ko li^kstā^lam, te mū re^ođi^{te}je^kke māsāt.» te ju^oljes ko li^kstā^li, te re^ođi^{te}je: il^{le} vū^ođi^o o^umō^ošt. tu^k tsⁱe^ll^ke, što keđts^omsā^oješt lei vū^oā^ove, k^uđ^ot^{se} lei vū^oā^ove. te tā^ošt vā^lle, vū^oā^oke, ku^apes k^uđ^od^oje, te vā^đt^{se}le sā^ona k^uō^ol^ošt, me^ηne, me^ηne, pie^ožest lo^ođ^{te} ā^or^a. te sōn tu^t ğum^oš tšē^ol^kka: »mōn vua^olam

Ukko tuli takaisin sinne, mistä lähtikin. Siellä kysyttiin¹: »näitkö auringon?» »Silmin en nähnyt, helle vain oli kova², miltei olin palaa³.» Satu loppui.

Oli kuusi miestä, tulivat lähteen ääreen. Tyhjensivät¹ sinne talkkunasäkin. Sitten he alkoivat syödä. Mies meni lähteeseen², sitten meni toinen ja kolmas. Sanoivat³, (että) he syövät sen puuron kaikki. Niin (he) menivät sinne yhä. Hukkuivat (ja) nousivat pinnalle. Kolme miestä lähti pois, toiset⁴ jäivät sinne veteen. Menivät karhun pesälle, niin yksi miehistä⁵ työnnäikse pesään ja sanoi: »kun minä liikahutan jalkaani, niin vetäiskää minut takaisin.» Kun hän liikahutti jalkaansa, niin vetäisivät: miehellä ei ollut⁶ päättä. Toiset sanoivat⁷, että (puuron) syöntipaikassa (sillä) oli pää, oli kaiketi pää. Siitä (he) [ottivat ja] lähtivät, jäivät kahden⁸. He kävelivät kahden, menivät menemistään (ja näkivät): männyssä on lintu⁹. Niin toinen¹⁰ mies sanoo: »minä lähden

¹ kysäisivät. — ² kovin, kovasti. — ³ miltei palan.

¹ Valoivat. — ² sinne. — ³ (prees.). — ⁴ nuo. — ⁵ mies. — ⁶ ole. — ⁷ Nuo sanovat. — ⁸ kaksi (kollekt.). — ⁹ s.o. metso. — ¹⁰ hän tuo.

лõppe šellẽd.» nuɓp^E tsëä.ä'kka, što vüä.ä'ka kõršv'k vjðtšõd. te to't i pëä.ä'tsa kuarnškuarì òumasš. pëä.ä'tsa kuarnškuarì, kuarnai, kuarnai, te лõp^E kër^dä'laš'šškuarì. te to't òumvš nuuɓ tsëä.ä'kka: »ton pičõttš-küä.ä'tš^Evi^dt põra'k, ton ðiç't kër^dä'laš'k. mõn prõäššxü'ł kēDDzam, ton ðiç't mõn paj_že kër^dä'lam.» te kër^dä'li лõp^E, te sõn miç^dä'ä'ä', te same tsüä.ä'ä'je kēš'š'ä'i i koðt'ä'ji. nuɓp^E teyo mäs^{at} jõaotta kõršv'kjin, māñte'p li. te sõn vādtsa, vādtsa, kēunē'k li. sõn pa.aa, što òumvš miç^dä'ä'ä' viççya't. sõn tsëä.ä'kka: »viççya't, viççya't, mõn luaš'ššēm tain kõršv'kainan, te vüä.ä'va^dt moðtan.» te sõn luaš'šš'li ton kēunē'kjes. te_γo luaš'šš'i, te keš'k'ä'ji suš' kõršv'k. te tsiç'k'k'i: »vot kepõ'kē'vüä.ä'va^dt, kõršv'kam keš'k'ä'ji.» te vālpi kõršv'kpēä.ä'v, te tain vāppzi, vāppzi, vāppzi, ton òumšes auzz lās puarì. täšt pāne vebts'ä'je. te tsëä.ä'kka: »viççya't, viççya't, luaš'ššēm tain kõršv'kpēä.ä'ainan.» te luaš'šš'li tom kõršv'kpēä.ä'ainēs, i_ç'pšä'ttam. te sõn reçõtt^Eä'ji mäs^{at}, mēn^{ai} mēä.ä'ä',

lintua pyytämään.» Toinen sanoo lähtevänsä kasaria¹ noutamaan. Mies alkoikin kiivetä mäntyyn. Alkoi kiivetä mäntyyn, kiipesi kiipeämistään, niin lintu teki lentoonlähtöä. Mies sanoi näin²: »Sinä syöt männynhakoja, sentähden lähdet lentämään. Minä syön hirssipuuroa, (mutta) lähden minä sentään lentämään.» Lintu lähti lentämään ja hän perästä, mutta putosi kantoa vastaan³ ja sai surmansa. Kun toinen on palaamassa⁴ kasareineen, on kuutamo. Hän käy käymistään (ja) näkee varjonsa⁵. Hän pelkää ihmisen seuraavan⁶ perässä. Hän sanoo: »aja, aja takaa, (jos) minä löisin⁷ (sinua) tällä kasarillani, niin pääsi musertuu.» Hän löikin varjoaan⁸. Kun löi, niin hänen kasarinsa halkesi⁹. Virkkoi: »kas kivipäätäsi, kasarini halkesi.» Otti kasaripuoliskon ja käveli sitä kantaen¹⁰, kävi käymistään, tuli jälleen kumppaninsa¹¹ luo. Tällä olivat¹² hampaat irvissä. Hän sanoi¹³: »ilku, ilku¹⁴, (minä) lyön¹⁵ tällä kasaripuoliskollani.» Löikin kasaripuoliskollaan, (mutta) ei osunut. Sitten hän sieppasi (sen) taas¹⁶,

¹ kõršv'k venäläismallinen reunoihin kapeneva kattila. — ² niin. — ³ aivan kanton. — ⁴ kulkee takaisin. — ⁵ on varjo. — ⁶ että i. seuraa. — ⁷ laskisin. — ⁸ sitä varjoaan. — ⁹ häneltä k. repesi. — ¹⁰ sen kanssa. — ¹¹ sen ihmimensä. — ¹², ¹³ (prees.). — ¹⁴ (oik.) irvistä. — ¹⁵ löisin. — ¹⁶ takaisin.

te väära p̄iḡ^ai, k̄eḡⁱEškuaḡi, k̄eḡ^ak̄neškuəḡi, Keḡ^llša: k̄ūḡ^lt oḡm̄ō^l lei puḡḡttm̄ēn. te reḡḡ^Eji ton vēārr^aciemḡēs, ūr^sl̄ēi t̄šōrr̄ō, t̄ō.ḡḡt m̄ēādda, muo^lt̄šuo.ḡ^A ḡūzz^A. ton ḡ^a p̄iḡ^ai kiemḡēs i to^lt paj t̄ūḡ^lḡ^dḡa. te oḡm̄ō tḡḡkk^a te p̄ūḡḡḡte. p̄ūḡḡḡte, te s̄ōn i ts̄ēā.ḡ^lḡkka: »vuaina^lk, muḡ^uḡ^dtem muḡ k̄iēmḡ^e l̄i. muo^lt̄šuo.ḡ^A ḡ^lḡ^e t̄ūḡ^lḡ^dḡa.» to^lk oḡm̄ō^l ts̄iḡ^lḡ^lḡ^e, što »mieḡḡa k̄ēāmn^{dt} miḡḡ^{dt}, miḡ le^p mie^lḡḡḡt j̄ḡḡḡtem̄ēn. miḡ p̄iḡḡ^p, te puḡḡḡ^E-ma t̄ūḡ^lḡ^dḡa.» te siḡ ton kiemḡe v̄ūḡḡḡte, te v̄ūḡ^lḡ^e j̄it̄l̄ḡḡēs. te vēāra p̄iḡḡe. nuḡ^lḡ^e še p̄iḡḡe kiemḡe muo^lt̄šuo.ḡ^A ḡ^a, te m̄ēāḡḡsa v̄ūḡ^lḡ^e, vēārra tebe t̄ūḡ^lḡ^dḡa. mie^lḡḡḡt j̄ḡḡḡḡte, j̄ḡḡḡḡte, te p̄ōrstūšk̄ūḡḡḡte, ts̄iḡ^lḡ^lḡ^e: »m̄āsat kaḡ^ḡka v̄ūḡ^lḡ^e, k̄iḡ^ḡk^An̄i miḡt vēārr^a.» te m̄āsat p̄ūḡḡḡte kiemḡez ḡūzz^A. k̄iēmḡ^e ārra kaḡ^ḡm̄am, vot i k̄iḡ^ḡk^An̄i! te siḡ ts̄iḡ^lḡ^lḡ^e: »v̄ūḡ^lḡ^e-k̄a^p miḡ ton šw̄^le koḡḡ^e, m̄ōz m̄ān^ai.» v̄ūḡ^lḡ^e. tḡḡpen l̄i to^lt ḡum̄ōḡ, k̄āv^a l̄i suḡt. kaḡḡḡḡḡas p̄iḡ^ai vērr^av̄ā^lḡḡ kuḡḡt p̄ēā.ḡḡ.ḡḡ k̄ḡḡḡn̄erv̄ūḡ^lḡḡ.

meni pois, pani keiton (tulelle), alkoi keittää, oli saamaisillaan (sen) valmiiksi¹, (kun) näki², (että) kaksi miestä oli tulossa³. (Hän) sieppasi keittokattilansa, juoksi syrjään, pois nuotiolta⁴, lumisen kannon luo. Pani kattilansa sen päähän⁵ ja kattila⁶ kiehui yhä⁷. Miehet tulivatkin sinne. Tulivat ja hänpä sanoi⁸: »Näet(te), millainen kattila minulla on. Kiehuu lumisen kannon päässä.» Miehet⁹ sanoivat, että »myy kattilasi meille, me olemme kulkemassa metsällä; me panemme (lähtiessä keiton kattilaan), niin (se) kiehuu tulemaksi.» Niin he ostivat kattilan ja ottivat (sen) itselleen. Sitten (he) laittoivat¹⁰ keiton. Panivat kattilan siltään¹¹ lumisen kannon päähän ja lähtivät metsälle (arvellen, että) kyllä keitto kiehuu. Kulkivat¹² metsällä kulkemistaan, niin heidän alkoi tulla nälkä (ja he) sanoivat: »täytyy lähteä takaisin, keittomme on valmis.»¹³ Tulivat siis takaisin kattilansa luo. Kattila oli¹⁴ jäätyneenä, sillä tavoin (keitto) valmistui! He sanoivat: »lähtekäämme tappamaan se hölmöläinen, koska¹⁵ (hän) petti». Lähtivät. Siellä on se mies (ja) hänellä on vaimo. (Hän) panee¹⁶ vaimolleen verellä

¹ alkoi kerjetä. — ² katsoo. — ³ tulemassa. — ⁴ tulelta. — ⁵ päälle. — ⁶ se. — ⁷ vain. — ⁸, ¹² (prees.). — ⁹ Ne m. — ¹⁰ panivat. — ¹¹ »niinkään» (niinkään). — ¹³ keitto meiltä valmistui. — ¹⁴ on. — ¹⁵ miksi. — ¹⁶ (impf.).

tsěääl'kka kaoppjñēs: »oũmũ̄ γο puapěže, m̄on p̄ā'kškuapizem, t̄on jel j̄ađkt̄āl; i'k j̄ađkt̄āl'skuap̄e, m̄on n̄eiv̄in t̄u t̄šuaaḡam, te maḡḡa r̄ēšš̄in v̄āst̄am, te t̄āll̄e j̄ađkt̄āl'skuada'k.» te to'k oũmũ̄ p̄ũđoļte. s̄on kaopp^Δjēs āļi p̄ḡađk̄kad, k̄āva i' j̄ađkt̄āl. te s̄on n̄eiv̄in kuχ̄l̄o p̄ěäā t̄šuaaḡai, s̄on ma'ka j̄ōi. oũmũ̄ k̄ičšl̄t̄še, m̄āχ̄t̄ s̄on kaopp^Δjēs vuq'p̄āst̄. te r̄ēšš̄in v̄āst̄i maḡḡa t̄šūāđk̄^Δm̄ēšt̄. tu'k paj̄ k̄ičšl̄t̄še. te k̄āva j̄ađkt̄āl'skuap̄i. maḡḡa to'k oũmũ̄ ts'el'k̄k̄e: »mieγya miĵi^{dt} n̄eiva^{dt}, te tāi^{dt} r̄ēšš̄i^{dt} t̄ōže. miĵ kaopp^Δjēn āļ^ok̄e'p̄ vuq'p̄štet̄.» s̄on n̄eibes mieγγ^{ai} i r̄ēšš̄i^{dt} mieγγ^{ai}. te to'k meḡḡe k̄ūāđt̄sez, kaopp^Δjēz t̄ōže p̄ḡađk̄ae, je j̄ađkt̄āl. te ğumaš n̄eibes ređl̄^Ej̄i, te t̄šuaaḡai, m̄āχ̄t̄ tu't̄_še ğumv̄š, k̄ūōχ̄t̄ p̄ěäā k̄ḡn̄n̄erv̄ũđāā, te rie'k̄ai r̄ēšš̄in. k̄āva i k̄ođt̄^Δj̄i, i' j̄ěäā^o-jam. o'p̄et̄ siĵ v̄ũāļ^ok̄e ton ğumšez γōrra s̄ū χ̄ēāva'tt̄ed. siĵ meḡḡe toq̄kka, tāve'tte i k̄ičšše roāšem s̄ēz. v̄j̄ađk̄e k̄aj̄v̄^av̄ěäā^ošv, t̄ōz i k̄ūāp̄e,

täytetyt turskanmahat¹ molemmille puolin kainaloon. Sanoo vaimoleen: »Kun miehet tulevat², (niin) minä alan (sinua) kāskeä³; (sinä) älä tottele. (Kun) et rupea tottelemaan, minä pistän sinua puukolla ja sitten hutkin vitsoilla, niin silloin alat totella.» Miehet⁴ tulivatkin. Hän alkoi kāskeä vaimoaa, vaimo ei totellut⁵. Hän pisti puukolla molemmille puolin (ja) vaimo⁶ muka kaatui. Miehet katselevat, miten hän vaimoaa opettaa⁷. Pistettyään⁸ (puukolla) hän hutki vitsoilla. Toiset⁹ vain katselivat. Vaimo alkoi(kin) totella. Sitten miehet¹⁰ sanoivat: »Myy meille puukkosi ja myöskin nämä vitsat. Me alamme opettaa vaimojamme.» Hän myi puukkonsa ja myi vitsat. Miehet¹¹ menivät kotiinsa, kāsķivät niinikään vaimojansa; (nämä) eivät totelleet¹². (Toinen) mies tempasi puukkonsa ja pisti, niinkuin tuokin mies, kahden puolen kainaloon, ja (sitten) suomi vitsoilla. Vaimopa heitti henkensä¹³ ei(kä) vironnut. He lähtivät taas tuon miehen¹⁴ luo häntä tuhoamaan¹⁵. He menivät sinne, ottivat (hänet) kiinni ja käärivät niinimattoon. Veivät lähteen ääreen

¹ »veriva:sat». — ^{2, 3} (potent.). — ⁴ Ne m. — ^{5, 12} (prees.). — ⁶ hän. — ⁷ opastaa. — ⁸ jälkeen pistämisestä. — ⁹ Nuo. — ¹⁰ ne m. — ¹¹ Ne. — ¹³ tuli tapetuksi. — ¹⁴ sen miehensä. — ¹⁵ hävittämään.

a jieij vūāī⁹kē mēādda muor^ai^dt tšūōāppov, što muor^aivūim o^āk^Ala^bp tsāōk^kē: tālle ij veļle tōda. sij lēje mie^li^sest, moottam ōumvš m^āh^hel puāpi χēāppšⁱⁿ. kašt^tša: »mon āra^k tāšt?« tu^t i tsēā^lkka: »mōn āram, što ka^lvō t^āōttō tsāōk^kēd mū.« sōn vālpⁱ i piēštⁱ mēādda. χēāppaž kuāpⁱ tōz, a jieštš v^uēļjⁱ mēādda vāppzēl. tu^t ōumas χēāppaž tšāp^zin vā^ltāv^ai. sust lei rū^hvāz, tāi^dt tōēpⁱ k^āivvšt. na[—]De to^k muora[—]vⁱv^zēi muoraēzin pūāōi^{te}, kēšt^tš^Ale: »tōn m^āi^dt tāšt jā^la^{sta}k? košt ton χēāppaž vā^ltē^k?« a sōn tsēā^lkka, što »mon tōb^{pen} k^āivvšt ka^lk^{em}. jⁱennaj lⁱ tōb^{pen} k^āivvšt, a kuō^kēn liē, jē^k v^uaa.» to^k tsē^lk^kē: »tsāⁱje mi^ji^dt muor^aivūim t^oak^a ku^lē^bp, što miⁱ tō^l v^uaa^p.« te sōn ēut vū^āšⁱle tsāⁱjⁱ, te m^āh^heta nūbbe. te toin o^ūm^āiⁿes piēzz^ai; to^k χēāv^ane. to^t šū^lē^F k^ūōō^dā^ji ē^lvō jiešt^tš^{ēs}.

ja jättivät siihen, mutta itse lähtivät pois puita hakkaamaan, jotta työntäisivät ¹ (niinimaton) ulommas (lähteeseen): silloin ei nouse heti (maalle). (Kun) he olivat metsässä, tuli eräs mies hevossa jäljestä (lähteelle). Kysyi ²: »mitä (sinä) tässä olet?« Toinen ³ sanoi: »minä olen (sentähden), että tahtovat työntää minut lähteeseen.« Hän [otti ja] päästi (hänet) pois. Jätti hevosen siihen ja ⁴ lähti itse pois käyden. Tuo mies valeli hevosen vedellä. Hänellä oli rohtimia ⁵ (ja) ne ⁶ hän virutti lähteessä. No niin, ne puunnoutajat tulivat puineen (ja) kysyivät: »Mitä sinä tässä hommaat? ⁷ Mistä sinä hevosen otit?« Hän sanoi ⁸, että: »Minä nostin tuolta ⁹ lähteestä. (Niitä) on paljon siellä lähteessä, mutta (ne) ovat etäällä¹⁰; et yllä (sinne).« He ¹¹ sanoivat: »työnnä meidät puilla sinne kauemmas, jotta mekin yltäisimme.«¹² Niin hän työnsi ensin toisen ¹³, sitten toisen. Siten (hän) pääsi (eroon) noista miehistä¹⁴; he hukkuivat. Tuo ¹⁵ hölmöläinen jäi yksin.¹⁶

¹ työntävät. — ^{2, 8} (pres.). — ³ Tuo. — ⁴ mutta. — ⁵ roivaita (näillä hän kasteli hevosen). — ⁶ nämä. — ⁷ elelet. — ⁹ sieltä. — ¹⁰ s.o. syvällä. — ¹¹ Ne. — ¹² me silloin yllämme. — ¹³ yhden. — ¹⁴ niistä m—ään. — ¹⁵ Se. — ¹⁶ y. itseksen.

5.

jālaṣṭi kaḷḷ^aṣṣṭi te ā¹koṣṭe te pārnṣṭe te kāzṣṣṭe, nēṭṭas. te nūṣṣṭe, te nel¹o kṣṣṣṭe koṣṭe. te sāna jōrṣṣṭe^Eskūṣṣṭe, kāzṣṣṭe gēṣṣṭe^aṣṣṭe koṣṭe, pārnṣṭe vōṣṣṭe^aṣṣṭe pījṣṣṭe. te kiē¹ṣṣṭe^ane, nūṣṣṭe vūṣṣṭe^aṣṣṭe, nūṣṣṭe, nūṣṣṭe te koṣṭe. kaḷḷ^aṣṣṭe tṣṣṣṭe^aka: »pārnṣṭe gēṣṣṭe^aṣṣṭe vīṣṣṭe; kāzṣṣṭe lī koṣṭe, il¹le koṣṭe vāṣṣṭe^aṣṣṭe.» pārnṣṭe^aṣṣṭe vīṣṣṭe vūṣṣṭe^aṣṣṭe. meṣṣṭe vōṣṣṭe^aṣṣṭe, gēṣṣṭe^aṣṣṭe pārnṣṭe vāṣṣṭe^aṣṣṭe māṣṣṭe. kiēṣṣṭe^aṣṣṭe vōṣṣṭe^aṣṣṭe sēṣṣṭe, il¹le ni pārnṣṭe, a tṣṣṣṭe^aṣṣṭe lī pārnṣṭe uṣṣṣṭe^aṣṣṭe. te ṣṣṣṭe^aṣṣṭe^aṣṣṭe: »mōṣṣṭe māna pījṣṣṭe vōṣṣṭe^aṣṣṭe.» te māinas pūṣṣṭe ton kēṣṣṭe^aṣṣṭe.

6. tṣṣṣṭe māinas.

tṣṣṣṭe^E vūṣṣṭe^aṣṣṭe pārnṣṭe^aṣṣṭe. kaḷḷ^aṣṣṭe lei εχ¹l pārnṣṭe. tṣṣṣṭe^aṣṣṭe tṣṣṣṭe^aṣṣṭe vāṣṣṭe^aṣṣṭe, kaḷḷ^aṣṣṭe ij ūṣṣṭe. te mōṣṣṭe^aṣṣṭe vūṣṣṭe^aṣṣṭe tṣṣṣṭe^aṣṣṭe alj¹i tṣṣṣṭe^aṣṣṭe. kālṣṣṭe tṣṣṣṭe^aṣṣṭe: »tṣṣṣṭe^aṣṣṭe jōṣṣṭe gēṣṣṭe^aṣṣṭe tṣṣṣṭe^aṣṣṭe. tṣṣṣṭe^aṣṣṭe mārṣṣṭe^aṣṣṭe^aṣṣṭe ūṣṣṭe i vāṣṣṭe^aṣṣṭe pārnṣṭe, a māṣṣṭe^aṣṣṭe gēṣṣṭe^aṣṣṭe^aṣṣṭe pārnṣṭe ōṣṣṭe^aṣṣṭe.»

Asui(vat) ukko, akka, lapsi ja kissa, neljä yhdessä. Nuottasivat ja saivat neljä kalaa. Ukko ja akka ¹ alkoivat tuumia, (että meidän) pitää tappaa kissa (ja) panna lapsi uuttuun.² Kerkesivät (sen tehdä), (niin) lähtivät nuotalle, nuottasivat nuottaamistaan ja saivat (kaloja). Ukko sanoi³: »pitäisi noutaa lapsi; kissa on tapettu, ei ole mistä ottaa.» Lähtivät noutamaan lastansa. Menivät uutulle; piti ⁴ ottaa lapsi takaisin. Katsahivat uuttuun: ei ollutkaan ⁵ lasta, vaan lempo oli ⁶ vienyt lapsen pois. Alkoivat surkutella: »miksi me panimme(kaan) uuttuun.» Satu loppui siihen päähän.

Piru satu.

Piru opetti lapsia. Ukolla oli poika. Piru tahtoi ottaa (hänet) oppimaan, (mutta) ukko ei antanut.¹ Kerran alkoi tahtoa kovasti. Ukko sanoi²: »Jopa sinulla on kova tarvis.³ Anna sata ruplaa ja ota poika, mutta sinun pitää antaa poika minulle takaisin.» Piru

¹ he (kaksi). — ² puunonttoon l. liukkuun. — ^{3, 4, 5, 6} (prees.).

¹ opettaa(kseen), u. ei anna. — ² (prees.). — ³ Jopa sinulle pitää kovin.

te bess p̄arnō vālpi vua²p̄šted, mēn³i, ton p̄arņe rāsta muḥ^dl̄i, kēū⁴kan sēz χοḗ⁵ji; to^t toḅpen puāli, puāli; māsat reḅ⁶ji de kiedje ē⁷a p̄ij⁸li, jēn⁹a vēāštšer̄in sēā.λ.λ.škuāpi. sēā.λ.λ.i, sēā.λ.λ.i ton p̄arnō, tšāōtsa χοḗ⁵ji, tšāōzešt nū¹⁰k̄ji, šē¹¹pa¹²i p̄arņe; kēštš¹³li tsūā¹⁴tt̄i: »tiēda¹⁵k¹⁶ a men¹⁷?» to^t tsēā¹⁸kka: »jim tiepe, ležže vā vuvin¹⁹stōštēm.» o²⁰pēt p̄arņe rāsta muḥ^dl̄i, kēū⁴kan sēz χοḗ⁵ji, puāli, puāli, roḅ⁶ji kēū⁴kan sēst, kiedje ē⁷a p̄ij⁸i, tāγγ⁹skuāpi, tāγγai, tāγγai, tšāōtsa χοḗ⁵ji. p̄arņe nōdai. »tiepak²¹ a men²²?» »tiepam²³ de oōtsan va.», tsiell²⁴i. o²⁵pēt rāst²⁶ p̄arņe muḥ^dl̄i, tās kēū⁴kan sēz p̄ij⁸i puāllēd, puāli, puāli, reḅ⁶ji, kiedje ē⁷a p̄ij⁸li, tās vēāštšer̄in sēā.λ.λ.škuāpi. nā²⁷ de tšāōtsa χοḗ⁵ji, p̄arņe nōdai, nū¹⁰k̄ji, tsiell²⁴i: »tiepam jāna²⁸p tōpe.» tsūā¹⁴tt̄i tsēā¹⁸kka: »tiēda¹⁵k, te puāre.» te kq.λ.λ.²⁹svš puāpi p̄arņes vjē³⁰svd, tsiell²⁴i: »pārnan ūupe māsat.» nā, bess tsiell²⁴i: »jāda puape ēppe³¹t, tō³²žē³³k p̄arna³⁴t, talle vā.λ.λ.³⁵k. jē³⁶k tō³⁷žē, jē³⁸k vālpe.» nā k.λ.λ.³⁹svš

otti poikasen opettaa(kseen), meni, mursi pojan kahtia¹ (ja) viskasi kiukaaseen. Poika² siellä paloi palamistaan; (piru) tempaisi (hänet) takaisin, pani³ kivelle (ja) alkoi takoa isolla vasaralla. Takoi takomistaan poikasta (ja) viskasi veteen. Vedestä hyppäsi (ja) syntyi poika (ja) piru kysyi: »tiedätkö mitä?» Poika⁴ sanoi⁵: »en tiedä; silmäsinhän⁶ vain.» (Piru) mursi pojan taas kahtia, viskasi kiukaaseen, poltti polttamistaan, tempaisi kiukaasta, pani kivelle, alkoi takoa, takoi takomistaan (ja) viskasi veteen. Poika hyppäsi (sieltä) ylös. »Tiedätkö mitä?» »Tiedän, mutta vähän vielä», sanoi. (Piru) mursi pojan taas kahtia, pani jälleen kiukaaseen palamaan, poltti polttamistaan, tempaisi (sieltä), pani kivelle (ja) taas alkoi takoa vasaralla. Sitten viskasi veteen; (sieltä) poika hyppäsi ylös, loikkasi (ja) sanoi: »tiedän enemmän kuin sinä⁷.» Piru sanoi⁸: »(jos) tiedät, niin hyvä (on).» Ukko tuli noutamaan poikaansa, sanoi: »anna poikani takaisin.» No, piru sanoi: »Tule huomenaamulla; jos tunnet⁹ poikasi, silloin saat ottaa¹⁰. Jos et tunne¹¹, et saa ottaa.»

¹ mursi (mom.) poikki. — ^{2, 4} Se. — ³ (mom.). — ^{5, 8} (pres.). — ⁶ näin (mom.-deminut.). — ⁷ enemmän sinua. — ^{9, 11} (potent.). — ¹⁰ silloin otat.

mās^{at} mēn^{ei}, jor^dta, māšt sōn ga^lk^A pā^rne to^blad. te tsū^ätt^E
vū^ädd^Äji, to^t pā^rñ^e sā^oppleiššēn jorr^{al}i, ēⁱjēs γ^orra ū^rst^{ei}, tsi^ell^{ki}:
»jāda mōn ā^lgam tš^üñd^tš^v tu^vγ^omōs rē^ävašt, te pē sa^opppe^Eji ē^l
kie^šš^v. k^u sa^opp^ei nō^ñne k^u’kēmōs ležž, to^t i mōn lē^äm. a kou^m-
ō^utt^E lⁱ ō^umšē^pte^d». ka^ll^asvš pu^ari ä^jje^ldt ē^ppe^ldt, te tsi^ell^{ki} tsū^är^{tt}a:
»ū^upe muⁿne p^arⁿan!» tu^t tsē^äl^kka: »tō^bvd^Ažē^k jieⁱja^{dt} pā^rne, t^äll^e
v^älda^k» na^{de} ka^ll^asvš kē^šš^vku^ari, tsi^ell^{ki}: »tā^šte m^u pā^rñ^e».
bešs tsi^ell^{ki}: »tu^ovd^{ei} tō^bvd^k, a pū^utt^Ežē^k tš^uo^{tt} m^ar^ksv^btš^edt, v^älda^k
pā^rna^{dt}». ka^ll^asvš vu^olⁱ tie^gg^{dt} vⁱd^tš^v. pū^uttⁱ tš^uo^{tt} m^ar^ksv^btš^edt,
te tsū^ätt^E tsi^ell^{ki}: »tō^bvd^{žē}k jāda pā^rna^{dt}, t^älle v^älda^k» na^{de} ka^ll^asvš
mās^{at} mēn^{ei}, na^{de} bešs^A vū^ädd^Äji, a si^j k^uñd^Äje si^er^vo^o, s^u pā^rne.
to^t pā^rñ^e sā^oppleiššēn jorr^{al}i, v^üñ^lel pō^vva^l ti^er^ralⁱ, te ū^rst^{ei} ēⁱjēs
γ^orra. tsi^ell^{ki}: »mōn jāda nu^bpen rē^ävašt ā^lgam tš^üñd^tš^v, te mu^{št}
lež k^opper pē^{lle} ē^l kē^lppa. to^t i mōn lē^äm.» na^{de} ka^ll^asvš
pu^ari ē^ppe^ldt, bešše tsē^äl^kka: »ū^upe p^arⁿan muⁿne.» »tō^bvd^Ažē^k

No, ukko meni kotiinsa¹ (ja) mietti², miten³ hän voisi tuntea pojan.
Piru rupesi nukkumaan; poika muuttihe⁴ pikku hiireksi, juoksi
isänsä luo (ja) sanoi: »Huomenna minä aion⁵ seisoa ta’immassa
rivissä, ja katso (sinä) vain saappaita⁶. Minä olen se, jonka saap-
paankärki on⁷ pisin. Miehiä on 27.» Ukko tuli varhain aamulla
ja sanoi pirulle: »anna minulle poikani». Piru⁸ sanoi⁹: »jos tunnet
poikasi¹⁰, silloin saat ottaa.» No, ukko alkoi katsoa, sanoi: »tässä
(on) minun poika(ni).» Piru sanoi: »tosiaan tunnet; (jos) tuot¹¹
sata ruplaa, saat ottaa poikasi.» Ukko lähti noutamaan rahoja. Toi
sata ruplaa; piru sanoi: »jos tunnet huomenna poikasi, silloin saat
(hänet).» No, ukko meni kotiin, piru rupesi nukkumaan, mutta hänen
poikansa jäivät leikkimään¹². Ukon¹³ poika muuttihe pikku hiireksi,
vikelsi multiaisen alitse ja juoksi isänsä luo. Sanoi: »Minä aion
huomenna seisoa toisessa rivissä ja minulla on¹⁴ lakki(ni) korvaa
kohti¹⁵ kallellaan. Se¹⁶ olen minä.» No ukko tuli aamulla, sanoi¹⁷ pi-
rulle: »anna minulle poikani.» »Jos tunnet poikasi, (niin) ota (hänet).»

¹ (oik.) takaisin. — ² ⁹, ¹⁷ (prees.). — ³ mistä. — ⁴ se p. lankesi. — ⁵ alan.
⁶ saappaiden päälle. — ⁷, ¹¹ (potent.). — ⁸ Tuo. — ¹⁰ itsesi pojan. — ¹² he jäi-
vät l., hänen p. — ¹³ Se. — ¹⁴ lienee. — ¹⁵ korvan päälle. — ¹⁶ sehän.

pārna^{dt}, vālpe.» te *ka.la^asvš kē^stš^skuəpì, kē^stš^si, tsiel^lkì:* »*mubpen réadašt, táš^te mū pář^ñe lie.*» *tsūāř^ttt tsēā^lkka:* »*tuod^{ei} tōbda^k. pūūt tš^uətt^E mar^ksvd^tš^edt, tälle pārna^{dt} vā^lpa^k.*» *kālles jiel^l, tieęę^ldt pūūtì, tsiel^lkì:* »*ūup pār^ñan.*» »*eppe^ldt puape, täl tōbd^Až^ek pārna^{dt}, vā^lpa^k.*» *ka.la^asvš mās^{at} vuəl^{ji}. nā^{—D} si^j kū^ūdd^Aje tōz, a tsūāř^ttt^E vuəl^{ji} vu^ošt^tš^ed χēā^oppšⁱⁿ, nemmbež^o lei sušt same. a pář^ñe to^t mán^{ne}l^{dt} ūr^stš^si ē^jjes ę^orr^a, mēⁿei, tsiel^lkì:* »*jadā mōn ā^lgam tš^ūdd^tš^od tābbemōs réadašt. te puapež^ek, bēš tēbe tsēā^lkka:* »*kōz pū^ol^le^k?*» *a mi^j tēbe li^okš^te^p mās^{at} ę^orr, te m^un tēbe mo^ltš^tstam. te tōn m^ok^a kie^ozsta^k, tsēā^lk^ak:* »*tāš^te mū pář^ñe,*» *te sōn tsēā^lkka:* »*tuod^{ei} tōbda^k, vālpe pārna^{dt}.*» te *kālles puapì. tsūāř^ttt tsiel^lkì:* »*kōz pū^ol^le^k?*» »*pār^ñan vi^od^tš^od.*» *nā si^j mās^{at} li^okstvō^lte, sušt pář^ñe mo^ltš^tš^li. sōn, kālles, kie^ozš^li, tsiel^lkì:* »*tāš^te lⁱ mū pář^ñe.*» »*tuod^{ei} tōbda^k, vālpe pārna^{dt}.*» *ka.la^asvš i pář^ñe vū^ol^lš^le, vā^ol^lš^le, mās^{at} meⁿne. te jā^lš^ti tō^open pār^ñi^{nes}. tā^t tsēā^lkka:* »*vū^ol^lš^le^p tsu^oř^lę^t tieęę^ldt sv^olaed.*»

Ukko alkoi katsoa, katsoi (ja) sanoi: »toisessa rivissä, tässä on poikani.» Piru sanoi¹: »Tosiaan tunnet. Tuo sata ruplaa, silloin saat poikasi.» Ukko kävi tuomassa² rahat (ja) sanoi: »anna poikani.» »Tule aamulla; (jos) silloin tunnet poikasi, saat (hänet).» Ukko lähti kotiin. No, pojat³ jäivät siihen, mutta piru lähti ajelemaan hevosella; hänellä oli juuri nimipäivä. Poikapa⁴ juoksi jäljestä isänsä luo, meni (ja) sanoi: »Huomenna minä aion seisoa tännimäisessä rivissä. (Kun) tulet, (niin) piru⁵ sanoo: 'Minne matka?'⁶. Me liikahdamme taaksepäin ja minä liukastun. Sinä muka katsahdat (ja) sanot: 'tässä minun poikani'; silloin hän sanoo: 'tosiaan tunnet, ota poikasi'.» Ukko siis tuli. Piru sanoi: »minne matka?» »Poikaani noutamaan.» No, pojat⁷ liikahtivat taaksepäin (ja) hänen poikansa kompastui. Hän, tuo ukko⁸, katsahti (ja) sanoi: »tässä on minun poikani.» »Tosiaan tunnet, ota poikasi.» Ukko ja poika lähtivät kävelemään (ja) menivät kotiin. (Ukko) eleli siellä poikineen. Tämä sanoo: »lähtekäämme⁹ varastamaan pirulta rahoja.»

¹ (prees.). — ² toi. — ³, ⁷ he. — ⁴ P. se. — ⁵ tullet siis, pirupa. — ⁶ tulit. — ⁸ Hän, ukko. — ⁹ lähdemme.

»māχlē?» »mij tieoittē'p, māχl. mon šēDDam χēäpppšen, ton gds ma'ka
 laχdīEja'k, same tsuarť eokkøn vūđl̄el.» te sāna meñne. kaλλasvš
 tsiełk̄i: »mieγγām χēäpppaž.» »men kaλλas lie?» »kaλλas lie, i'k vāje
 vūđšjed.» »a men kaλλas lie?» »küōχl̄ tšuape mar̄ksvdtšēdt.» »mon
 vuastam.» pūuñi, kaλλasvdtšē tieq̄đi ūuṛi. nā, kaλλasvš koššel sēz
 tieq̄đi pīāi, te χēäpppaž laχdīEjemnyape ālpāšl̄i bešše, nā de peđite
 pēā'skl̄i kēāmmñin, tsiełk̄i: »vot šieγγa χēavaš.» to't ko nu'k̄k̄ei,
 te χēäpppaž pūđottre'ñi bess. te puəṛi māsat peṛ'ite kaλλasvš. sušt lei
 juə pāṛñe puəttam, tsiełk̄i: »o'pet vūđl̄ē'p bēssvšt tieq̄đi syp. laev.»
 nā de, āl̄ēE lei χēavašen, kālles laχdīEji. te tsūāṛ'ittē χēäpppaž vūđšla
 sušt, sōn mieγγav. »men kaλλas v li?» »nellē tšūđott mar̄ksvdtšēdt.»
 tsūāṛ'ittē tieq̄đi pūuñi, kaλλasvdtšē ūuṛi. kālles tieq̄ēš ruo'k̄ei, te
 nyape tās ālpāšl̄i tsūār'tta, te peđite pēā'skl̄i. χēavaš nu'k̄k̄ead, te
 tsūāṛ'ittē tūđl̄ējāwtA, tšōwje vūđl̄ñe kēāssaj, te χēäpppšes pūđottre'ñi,
 ij vajjam tūđl̄jed. kālles puəṛi māsat, sušt pāṛñe lei juə puəttam.

»Miten?» »Me tiedämme, miten. Minä muutun¹ hevoseksi, sinä
 muka talumat, aivan pirun ikkunan ali.» Niin he menivät. Ukko
 sanoi (pirulle): »minulla on hevonen kaupan.» »Miten kallis (se) on?»
 »Kallis on, et voi ostaa.» »No, miten kallis on?» »Kaksisataa ruplaa.»
 »Minä ostan.» Toi (ja) antoi ukolle rahat. No, ukko pani rahat
 kukkaroon, lähennytti pirulle hevosen marhamintaa², läimäytti
 (hevosta) kämmenellä lautasille (ja) sanoi: »heh, hyvä hevonen.»
 Hevonen kun hyppäsi, niin piru päästätti sen³. Ukko tuli takaisin
 tupaan(sa). Hänen poikansa oli⁴ jo tullut (ja) sanoi: »lähtekäämme
 taas varastamaan pirulta rahoja.» No, poika oli hevosen (ja) ukko
 talutti. Piru osteli⁵ häneltä hevosta (ja) hän tarjosi⁶ kaupan.
 »Miten kallis on?» »Neljäisataa ruplaa.» Piru toi rahat (ja) antoi
 ukolle. Ukko pani rahansa talteen, lähennytti taas marhamintaa
 pirulle ja läimäytti (hevosta) lautasille. Hevonen hyppäsi⁷, piru
 pidätteli⁸, laahautui⁹ (sen) vatsan alla ja päästätti hevonsensa,
 (kun) ei jaksanut pidättää. Ukko tuli kotiin; hänen poikansa oli

¹ synnyn. — ² talutusnuoraa. — ³ Se kun h., n. p. p. hevosen. — ⁴ Hänellä
 oli poika. — ⁵, ⁶, ⁷, ⁸, ⁹ (prees.).

te jāaašle, te pāṛṇes tsiellēi: »vūā¹⁹keṛp tsuarṭešt tieḡḡi^dt vūād^tšvḡ
māḡt.» te vūā¹⁹ke, meṇṇe. tsūāṛ^{tt} puāṛi vašta. »mieḡḡa. ḡēāḡppsa^dt,
ka.aaš_a li?» »a kuāṭš^uāḡtt mār^ksvḡtšed.» »vuastam, tāṛt mošt^tšv^dt
lī tšūuti.» nā_{de} tieḡḡi^dt ūuṛi ka.aaš^ašad^tše, toṛt tieḡḡēs ruo^ki, te
ḡēāḡppaž āḡpei tsūār^{tt}a kiḡḡḡe. pēā¹ška.aa pēḡḡe, ḡēāvaš tēār^a, a
bešs^A ḡūāḡel^uāḡn^e tūāḡḡēji, ij pūḡḡḡeḡḡtam. nā_{de} moḡttam sāḡe tse-
ḡ^Astāḡtt, te ḡēāḡppšes ē^a nū^kḡḡēi, te vualḡi tieḡ^{tt}ed. toṛt pāḡḡel pēṛtī
nū^kḡḡēi, moḡkkam lei ḡḡḡal. nā_d puāṛi pēṛ^{tt} ūu^saḡkkšes, te
ḡēāḡppšes pḡḡas pēāšsa kō^ai, ḡe^sš^t vualḡi pēṛ^{tt}e pōrrḡḡ. te kuḡar^ka
kaḡḡal: »šieḡḡa ḡēāḡppaž vuasta^k, mūḡḡḡḡē^ak tinte.» bešs tseā^kka:
»ḡū^sštam lešt^tē^k, kḡḡḡam.» puāṛi, ḡēāvaš il_{le} ni kūāḡš^eḡḡš, ū^sšs-
tamma lī. te tsūāṛ^{tt} vualḡi kuorrḡḡ, kuḡḡra, kuḡḡra; ḡēāvaš mēⁿi
miḡḡre_{de} kūāḡḡēn, jōṛš^un jorr^aḡi, te vūōḡḡi. tsūāṛ^{tt} nōḡḡḡšēn
sūḡḡḡ^eḡā^ai, tšāḡḡešt vualḡi kuorrḡḡ. mēⁿi, mēⁿi, ē^stⁱ, jōṛš^A

jo tullut (ennen). Elelivät, (niin) poika¹ sanoi: »lähtekäämme
pirulta saamaan rahoja jotenkuten². Lähtivät (ja) menivät. Piru
tuli vastaan. »Myy hevosesi, kallisko on?» »No, kuusisataa ruplaa.»
»Ostan, tämä on hyvin kaunis.» Niin (hän) antoi rahat ukolle;
tämä³ pani rahat talteen ja lähensi hevosta pirun kättä kohti⁴.
Läimäytti⁵ lautasille (ja) hevonen juoksi⁶, mutta piru pidätti lujasti
eikä päästättänyt. Niin (hän) ponnistihe⁷ muutamassa paikassa⁸,
hyppäsi hevosen sa selkään⁹ ja lähti laukottamaan. Hevonen¹⁰ hyp-
päsi tupien yli, niin¹¹ oli raisu. (Piru) tuli sitten tupansa oven edus-
talle, satoi hevosen sa ylös koivuun (ja) itse lähti tupaan syömään.
Keittäjätär toruu: »ostat hyvän hevosen (ja) räähkää¹² noin.» Piru
sanoo: »jos päästät¹³ (sen irti, niin) tapan (sinut).» Tulee (ulos):
hevosta ei ole missään¹⁴, (se) on juossut (tiehensä). Piru lähti
seuraamaan jälkiä, seurasi¹⁵ seuraamistaan; hevonen meni mereen
ja muuttihe kalaksi, kiiskeksi, ja lähti uimaan. Piru loihe¹⁶ haueksi
(ja) lähti seuraamaan vedessä. Meni menemistään (ja) saavutti; kiiski

¹ poikansa. — ² miten. — ³ se. — ⁴ pirulle käteen. — ^{5, 6, 7, 15} (prees.).
⁸ muutamaa paikkaa. — ⁹ päälle. — ¹⁰ Se. — ¹¹ sellainen. — ¹² siten. —
¹³ olisit päästännyt. — ¹⁴ »milloinikaan» (adj.). — ¹⁶ heittihe.

njrr^ame lī nōņēšt tsoǰkkšamma. bēss mīēl^dt puəpī, tsiell^ki: »jorrvā vuōivī, mōn tū lējēm nīā^ašl^ed.» tu^t tsēäl^kka: »nuǰk^kēs lī pañnā^a, iǰ pieⁱš^ekēšt vāje nīā^ašl^ed.» pa^alⁱlašl^ešēn aⁱš^e tsūōd^tšōv, tsūōd^tšō, tsūōd^tšō, te pāštpe^v lī. tu^t jor^s kēāšl^ešā: nuǰk^kēs nǰǰk^kēi. son vūōj^alⁱ, moape peā^al^a, vuoi^ai, vuoi^ai, ō^umaš kūā^vā tsāp^ze oššā^t sēz kūu^šin. sōn nōd^gi, tsiell^ki: »mōn suormasⁿ šēddam, a bēss puəpēž mⁱēl^dt, mā^χt sūōrmaz ānōž, jēl ū^upe. i^k vāješkuəp^ze āñņed, sūōpppe šā^alⁱ a tsiell^ke, što l^at suormas iǰ ni muñņe, ni tuñņe, a mōn tebe gōr^χin peā^al^am. ōut gōro^χtsāⁱm saōpp^ekā^o v^uv^a to^pšā^al.» nu kīē^rā^anī, bēss χ^uā^ottā^ai, ō^umaš il le ni kūā^šš^ej^oš, vūōj^al^amma lie. sōn mīēl^di^e. puəpī ton o^um^ov γōrra, tsiell^ki: »ton mēz mušt sūōrmaz vaⁱl^ek^o? ū^upe muñņe sūōrmaz», kējⁱš^ekuəvī. »mū γōj^ren il l^ek, a vūōⁱš^epe^p pe^rttē.» nā^o vūōⁱš^e meñņe pe^rttē, to^bpen jā^ašl^e, jā^ašl^e. tās i mošt^ai tsūā^rttē, tsiell^ki: »ū^upe muñņe

oli töksähtänyt rantaäyryäseen nokasta(aan). Piru tuli perästä (ja) sanoi: »käännny päin, minä aion sinut nielaista¹.» Toinen sanoi²: »hauki on kehno, ei voi pyrstöpuolesta³ nielaista.» Rupesivat juromaan⁴ vierekkäin, juroivat juromistaan; oli⁵ paisteinen päivä. Kiiski⁶ katsoi⁷: hauki torkahti. Hän lähti uimaan, pelmuutti⁸ mutaa, ui uimistaan (ja näki, että) ihminen ammensi⁹ vettä kauhalla korvoon. Hän hyppäsi (maalle ja) sanoi: »Minä muutun sormukseksi, mutta (jos) piru tulee¹⁰ perästä, (niin) älä anna sormusta, vaikka (hän) miten pyytäisi¹¹. Jollet voi¹² (sitä) pitää, niin nakkaa lattialle ja sano, että 'tämä sormus ei (tule) minulle eikä sinulle', ja minä taas pelmahdan herneiksi. Tallaa (sinä) saappaankoron alle yksi herneenjyvä.» No, kerkesi (valmiiksi), piru havahti, miestä¹³ ei ole missään, (hän) on uinut (pois). Hän perästä. Tuli sen ihmisen luo (ja) sanoi: »Miksi sinä otit minulta sormuksen? Anna sormus minulle», (hän) alkoi kysellä¹⁴. »Ei minulla¹⁵ ole, mutta lähtekäämme tupaan.» Niin he lähtivät, menivät tupaan, oleksivat siellä aikansa; taas muisti piru (asian ja) sanoi: »anna

¹ olin sinut nielaista. — ² tuo sanoo. — ³ pyrstöstä. — ⁴ seisomaan. — ^{5, 7, 8, 9} (prees.). — ⁶ Se k. — ^{10, 11} (potent.). — ¹² alkane voida. — ¹³ s.o. kiiskeä. — ¹⁴ kysyä. — ¹⁵ minun luona(ni).

sũõrmaz.» nu tu't tsëäl'kka: »im ūupe, il le mü yõrren.» tsüä'rtt tsëäl'kka: »mušt lię oũmõ, nõl'kkõd lię tšie'pe, sij tõda pũäõtte.» ḡayas vēipì, núř'õl'ēji i sušt oũmõ pũäõtte. moõttam nõl'kkõ, moõttam siēřre. nã de keštšõd alji sũõrm^ases. »i'k ūupže, ḡnkenn^a põram.» tu't sũõrmaz roõtt^Eji kořmnešt, šgã^dta sũõõpp^Eji, tsiell'kì: »tãt suormas ij munne, ni tunne.» pu'k gõrçin pëã'li, sõn õut gõroçtšãlme saõppëjgãddas vũãlãa to'p'lsli. tsüä'rtt kãñnen šēdd^ai, alji gõroçtšãlmi^dt põrrõd. pu'k põr^ai sam^ei, põrpe ēã^a nõõgã, el'õ^eji, tsiell'kì: »põřrem še pãõ'la!» nã de gõroçtšãlmešt, mĩ oũmõ saõppëjgãdda vũãl'õ lei, šēdd^ai jãstre'p; nõõgã kãñe vũãl'õ, te kãñ^e tuõl'i. tsuar^tE kõppì i põr^ai, ještš šēdd^ai õum^ašén.

7. tšãðzej'ehñ^e.

lei moõttam kãv^a, jõγγa õl'õ^e jãlãštì. sũ kēvõ^b ñeõl'teš, te sõn kiev^bmén tšgõltsa ūr'õ^ai, rãje kãlã^ases, nuu^t što paj koçl'^A rõv^al'i.

sormus minulle.» No, toinen¹ sanoi:² »en anna, ei minulla ole.» Piru sanoi:³ »minulla on miehiä, (jotka) ovat taitavia hyppimään; he tulevat heti.» Lähti ulos, vihelsi ja hänen miehensä⁴ tulivat. Muutamat hyppivät, muutamat leikkivät. Sitten (hän) alkoi kysellä⁵ sormustaan. »Jos et anna⁶, niin syön (sinut) heti.» Toinen sieppasi sormuksen taskusta(an), nakkasi lattialle (ja) sanoi: »tämä sormus (ei tule) minulle eikä sinulle.» Se⁷ pelmahti herneiksi (ja) hän tallasi yhden herneenjyvän saappaankoron alle. Piru loihe kukoksi (ja) alkoi syödä herneitä. Sõi kaikkityynni, hyppäsi pöydälle, kiekaisi (ja) sanoi: »söinpäs lurjuksen!» Silloin herneenjyvästä, joka oli ihmisen saappaankoron alla, sukeutui kanahaukka; (se) syöksyi kukon niskaan⁸ ja tappoi⁹ sen. Tappoi pirun ja söi (ja) itse muuttihe ihmiseksi.

Vedenemo.

Oli eräs vaimo, (joka) asui jokivarrella¹. Hänet säikäytettiin ja säikähtäneenä² (hän) juoksi veteen, miehensä³ ohi, niin että vain

¹ tuo. — ², ³ (prees.). — ⁴ häneltä miehet. — ⁵ kysyä. — ⁶ (potent.). — ⁷ kaikki. — ⁸ päähän. — ⁹ taittoi.

¹ joen päällä. — ² »säikähtämänä». — ³ kãlles aviomies (elähtänyt).

källes mǎēl̄^dī^E ūr^stš̄i jō²đk̄ke, vūōlj^alē³ī, ij poəppāōttam. to^t kāv^a pai lēuk¹ī, tšā²đzejⁱeñ^ñe^e ro²đl̄^Eji. te mǎñ^ñηa kau^ūñe ton kāv^oppay, nǐrram ō^a lī kōšk̄itamma. keš¹tš̄e, mǎ²χ̄t lī. tšā²đzejⁱeñ^ñe^e lei tšōbtaya tāve^t-tamma, suorm^asā^īje to^bē^dī^Aje, tšā^oppes tā^bl̄^e pīrr^a tšē³ā^oppa^t. tāš^t tšē²đl̄e, što tšā²đzejⁱeñ^ñe^e lī χē²āva^tttam.

8.

källes lei kuapešt. pārnv sūγγ^tōlle lōpp^eēljⁱd^t. te pū²ōđte rj²d^tō, lā²đ^Eje, kuape γōrra meñ^ñe, te pārnv tšīēl̄¹k̄ke: »ešt¹tšam, ešt¹tšam, lōpp^eēljⁱd^t sūγγ^tālīm.» tu^t tšē²ā¹kka, što »mǎ²χ̄t veñ^ñaz kuapⁱd^t?» to^ll^a bē²ā¹l^ašt ārra k^al^asvš¹ i sieļ^{es} p^aš¹ta. pañ^ñη^ll^a veñ^ñaz kū²đ^ope, te tav^vñi. te källes vu²đjⁱ, lū²š¹l^aā²vī tšā²ōtsa i vu²ō¹ī. te veñ^ñasv tā^ve^ottā²vī, te vē²đγ²ī, tšā²đzejⁱeñ^ñe^e sū ro²đl̄^Eji. te sōn o²p²ēt ī²p²ī, te o²p²ēt lēuk¹ī, te jā²na^bp ij eottam. veñ^ñas kū²đ^ođ^oji tšā²ōtsa. ō²umaš¹ χē²ā²v^oñi i pārnv kū²đ^ođ^oje rj²d^tō rē²ā²kk^ov, kū²ō²ñ^ñηa rē²va vā²ř¹le.

hame hulmusi. Mies juoksi jäljestä jokeen, lähti uimaan, (mutta) ei saanut kiinni. Vaimo¹ vain painahti (veden alle), vedenemo (hänet) tempaisi. Sittemmin (he) löysivät sen vaimon; (hän) oli² joutunut kuivalle, rantapartaalle. Katsoivat, miten oli³. Vedenemo oli ottanut kiinni kurkusta, sormensijat tuntuivat, mustat täplät⁴ ympäri kaulan. Tästä (he) tiesivät, että vedenemo oli (hänet) hukuttanut⁵.

Ukko oli kotona.¹ Lapset ajoivat soutaen takaa linnunpoikia. Tulivat rantaan, nousivat maalle, menivät kodalle ja [lapset] sanoivat: »isä, isä, (me) ajoimme takaa linnunpoikia.» Isä² sanoi, että: »miten jätitte veneen?» Ukko oli³ tulen ääressä ja lämmitteli⁴ selkäänsä. (Lapset) olivat jättäneet⁵ veneen huonosti (kiinni) ja (se) ulkoni rannasta. Ukko lähti, laskeutui veteen ja ui. Koetti tarttua veneeseen, niin painahti upoksiin; vedenemo hänet tempaisi. Hän ilmestyi jälleen, mutta vajosi taas eikä enempää ilmestynyt. Vene jäi veteen. Mies hukkui ja lapset jäivät rannalle itkemään, käyskelemään⁶ pitkin rantaa.

¹ Se v. — ², ³ (pres.). — ⁴ (sing.). — ⁵ (perf.).

¹ kodassa. — ² Tuo sanoo. — ³ on. — ⁴ paistaa. — ⁵, ⁶ (impf.).

9. Ristikkädt^A.

kĩđdt^A lei vüöššon ristkenna, il_lem ni mađt^A rištikoš, ni oũmõ·
läämma ristõm. te paõpp puõpi, rištješ õũmõgi^{dt}. tonvičt pãũke nemm^a
šẽdõ^ai Ristikkädt^A. tsërkov tũđijješküđõite. te to'k tũđijjeaw eolka aĩõke
sierrõd da plääššõd da oãdõd. mađeta tšuddõd^Askuõpi, sij jieij pẽla^aš-
küđõite. mađt^Ahozjen to't_i pẽla^at. tũpãã lëjje rüđõkkam mađtõ
oũmõgi^{dt}, to'k lëjje noĩ^{dt}i oũmõw. õlyas liđõžje, keštšje to'kk^a tsërkov yõrra.
tãlle brëuñi^{dt} leũõka, tšuddõdõtt, mađõje õumõš to'ppen jëããšt. eđdõãdže
mãšter jãmì, tšõdtaya puõpi keõpp^A, te_õõ õumõš tãva't pĩrr^a tšõdtay.

10. rommaz mäinas.

Tũũlãmõmmuõke aĩn nũđõitjãurõš jãmì, kĩ tieõtta, noĩ^{dt}^A leš lemma.
sij vaĩ^{dt}õke, rüđõkõke ton jãmmëjez. to't xãũpešt kačkãdì, te romm^ašën

Ristikenttä.¹

Kenttä oli ensin ristimätön, ei ollut maa ristitty eivätkä ihmiset olleet ristittyjä. Niin tuli pappi (ja) ihmisiä ristittiin. Sentähden paikan nimeksi² tuli Ristikenttä. Alettiin³ tehdä kirkkoa. Ne työläiset alkoivat yöllä kisata ja tanssia ja hoilata. Sitten rupesi (paikka) kummittlemaan; he itse alkoivat peljätä. Maanhaltia se peljättikin.⁴ Muinoin olivat haudanneet maahan ihmisiä, ne olivat noitaihmissä. (He) lähtivät ulos, katsoivat⁵ sinne kirkkoon päin.⁶ Silloin (joku) viskeli⁷ hirsyä, kummitteli, niinkuin ihminen olisi siellä elämöinyt.⁸ Aamulla rakennusmestari kuoli; kurkkuun tuli tauti, aivankuin ihminen olisi ottanut kiinni kurkusta⁹.

Kummittelijan tarina.

Tuulomantaipaleessa¹ kuoli (eräs) nuortijärveläinen, ken tietää, lienee(kö) ollut noita. He [ottivat ja] hautasivat sen vainajansa. Se nousi haudasta ja loihe kummittelijaksi; öisin elämöi (ja kun)

¹ Nuortijärven itäpäässä, lähellä Tuulomajoen niskaa ja Nuortijärven koltien talvikylää oleva kirkkopaikka. — ² nimi. — ³ Alkoivat. — ⁴, ⁵, ⁷ (pres.). — ⁶ kirkon luo. — ⁸ n. i. siellä elelee. — ⁹ a. i. ottaa kiinni ympäri kurkun.

¹ T.-taipaleen päällä.

šĕDD^ai, ènnī jā^ašī, peṛv^e šqàta, te kaššīšā. te mōttam òumgš vuəlji sū māsat vjōkkōv. te ènn^a šĕDD^ai, iḡ ni kũōšlam ḡāupe rajja. te rōmas kačkāwì, ton oũmōv ùr^sšstaškuəpì pòrrōv. òumgš müšṛe kuarr^ai, jēnn^a pieōttš^E lei. rōmas ton muora kātškeškuəpì, kātškì, kātškì, same ènn^aBġje kātškì, toṛ paj muorašt ārra tōbpen. eḡ[—]šaṛt iḡ pũōṛīkan muorr^a. te kuovas āljì ššũōv^aned, sōn[—]i ššũōṛvèji: »men aṛšēk, peṛv^e šĕDD^ai!» rōmas ḡō[—]šēēwì tōkk^a grōva sēz. òumgš maḡḡa ā^ai, iḡ ḡnkenna tuosta nēijōv, eḡḡa kačkāw^a. te peṛv^e šĕDD^ai, sōn[—]i nēljāwì. jāmmejes w[—]dīei, te vḡḡ^ai Tũōššōmō, ḡā[—]šā kommōv pṛī^ai, vuvāas nālḡmī. te maḡḡa jāmmej jēsk^ai kačkāōttmēn.

11. Sārvesnārya māinas.

Sārvesvūupešt lei kal[—]ješt kīōbt^A, tāšt jā^ašī noḡškaššāsnš. sušt lēje kũōḡt ālje. jā^ašīte Pēv^Arbev[—]ōvōvā kēšša, te ālje tsīē[—]kē:

päivä tuli ¹, (niin) kaatui ² (ruumiiksi). Niin muuan mies lähti viemään häntä takaisin (hautaan). Tuli yö ei(kä) hän ehtinytkään haudalle asti. Kummittelija nousi (ja) alkoi juosten ajaa takaa ³ tuota ⁴ miestä syödä(kseen hänet). Mies kiipesi puuhun; (se) oli iso petäjä. Kummittelija alkoi purra puuta ⁵, puri puremistaan, puri kerrassaan yökauden; mies ⁶ vain oli ⁷ siellä puussa. Puu jo miltei oli ⁸ katketa. Silloin alkoi koi valjeta (ja) hän huusi ⁹: »mitä puuhaat ¹⁰, päivä tuli!» Kummittelija paiskautui arkkuun(sa) ¹¹. Mies oli ¹² vielä ¹³ alallaan, ei heti tohtinut ¹⁴ kiivetä alas, ettei vain (kummittelija) nousisi ¹⁵. Tuli päivä (ja) hän kiipesi ¹⁶ alas. Vei vainajan ¹⁷ pois Tuulomaan, pani (sen) hautaan kumoon, alassuin. Sitten vainaja lakkasi nousemasta.

Hirvasniemen tarina.

Hirvasoudassa ¹ oli kalliomaalla ² kenttä (ja) siinä asui noita-ukko. Hänellä oli kaksi poikaa. Elelivät Pietarinpäivän aikaan

¹, ², ⁷, ⁸, ¹², ¹⁴ (pres.). — ³ juoksutella. — ⁴ sitä. — ⁵ sitä p. — ⁶ se. — ⁹ huusikin. — ¹⁰ aloit. — ¹¹ sinne a. — ¹³ sitten. — ¹⁵ nouse. — ¹⁶ kiipesikin. — ¹⁷ v—nsa. — (Vrt. ss. 80-87).

¹ outa = havumetsä (Hirvasouta on Akkalan puolessa). — ² kalliolla.

küäotta tšaḡḡe, te kaḡḡasš kēkk^Amēn lei, tsielḡi: »tolḡi mū vuaiḡi^d; jeḡppe^d lēje ton sḡrva koḡḡed, te kw^ḡḡe^bp lējḡem jielḡed. te vḡḡ lējḡem tiḡi^d pōr^aḡḡed. ḡḡ tiḡ kōḡḡi^d sḡrva, ḡḡ mū kōḡḡi^d. jāna^bp iḡ tš^uḡḡe tān jaḡra koḡḡ^E, tolḡi tš^uḡḡotša mḡr^dḡaz (pre^ḡḡe) oḡḡašt.» te je^ḡtš jāmi kaḡḡasš. māinas pūḡi.

12.

noḡ^di, ḡumaḡ lei Sḡrvesvūḡpešt, pe pāḡvḡl šēḡi. te lei, lei moḡttam vuḡr^a, jāḡaḡi, jāḡaḡi, te peḡḡḡel sunḡe puḡḡi. te pūāššpuḡḡe^d oḡ^a ḡḡi^a, te ārr^a vuḡḡasvuḡvi, iḡ ni mon sḡrnō. sōn vuḡḡi, lōz tḡḡḡstāḡt, moḡttam sḡḡḡ tḡḡḡstāḡt, iḡ ni mḡḡi vḡḡe tūāḡḡ^ejāḡḡḡ, te uḡḡe pḡḡḡ^Aḡi. kenn^aḡi, kenn^aḡi, te toḡḡsḡḡḡ puḡḡi māḡ^t kavv^d, tsielḡi: »lī vḡḡ mōžno ēḡḡḡ^E jielḡed.» te o^ḡpē^t jāḡaḡḡḡkūḡḡḡe, jāḡaḡḡe, jāḡaḡḡe, te ēḡḡḡ^E tḡḡḡ^ai. te to^t pōḡ^A tḡs puḡḡi sušt. sōn ēḡḡa pūāššpuḡḡe^d oḡ^a,

kodalleen. Menivät kotaan, niin ukko oli hyräämässä (noitalaulua ja) sanoi: »Minut vain (te) näitte (siellä); ellette olisi sitä hirvasta tappa-neet, niin kauemmin olisin elänyt. Vielä olisin teitä ruokkinut. Nyt¹ te tapoitte hirvaan, samalla minut tapoitte. Enempää ei peura syöksy tähän järveen (tai) syöksyy vain martaaksi²». Sitten ukko itse kuoli.

Hirvasoudassa oli noitamies, (joka) vain palveilla¹ pyydysti. Sattuipa kerran², (kun hän) oli ja eleli, niin hänelle tuli murhe. (Hän) istui peräpalkille, oli³ allapäin ei(kä) puhunut⁴ mitään. Hän lähti (liikkeelle), ponnistihe⁵ siihen, ponnistihe tähän⁶ ei(kä) voi-nut mitenkään pidätellä; sitten tarttui oveen. Tuijotti, tuijotti, tuli takaisin liedelle selälleen (ja) sanoi: »saan⁷ vielä elää vuoden». Alkoivat taas asua, olivat ja elivät, niin vuosi täyttyi. Hänelle⁸ tuli taas se hetki. Hän istuu peräpalkille, on allapäin, niin lähtee⁹

¹ »anna». — ² »marras» merkitsee Lapinsuomessa outoa tai oudolla tavalla saatua riistaa, joka ennustaa pyydystäjälleen kuolemaa.

¹ s.o. uhraten. — ² Niin oli, oli muutaman k. — ^{3, 4, 5} (prees.). — ⁶ muuta-maan paikkaan. — ⁷ on mahdollista. — ⁸ Hänellä. — ⁹ (impf.).

te vυmasvuəivī ārr^a, te vuəļjī tās, loḡ^dtō tsegastāott^A, pu³k tuoryaēs-
vυim, to.λ.λ^asājje pu³k kūnaēsvυim kiepjēs-vυim nuuḡ mānna. te uḡ³se
mānna, tsegastāott, tsegākāott^A, kennas, te paḡtsāott^A, ij ni vāje māḡ³t
tūəļļ^ējāottov. te tās māsat kavvov^dt to.λ.λ^asajjv, kūn^ain por^ok pe mēn^ai.
tsieļļi: »mōžno əvkl^ē jielled.» nq_D jēļle, jēļle, əvkl^ē mēn^ai, tiəv^ai.
o³pēt to^t podt^A puəpī. sōn vυmasvuəivī ārra, te tsūāḡ^{tt}^E puəpī sū
ḡōrra, tāve³ļi, te jōtt^Ale. sōn tsegastāott^A, mōttam sajjv tsegākāott^A,
ij vāje ni māḡ³t tūəļļ^ējāottov. nā_{De} uḡ³skeš³ke paš^sānⁱ, tāšt nīppze^slšāv^ai,
nīppze^slšāv^ai, tsūāḡ^{tt} roḡ^{tt}^ēji, paj kāvva vēlšk³je, sōn kāv^ai. oḡmō³ ḡ³las
nōv^ae, ij ni košt kūššlō. tsūāḡ^{tt} lēuk³ļi, ovd^erin vḡḡ^ai ton k³λλaz.

13.

k³λλ^asvš³ jielī, sušt lei oḡ³l ḡ³l^ok^ē. sōn vuḡmes jvⁿ lie. ḡ³l^ok^ē lie
mieļšest. sōn nuuḡ ḡ³ļjes vūv^r^dta. əvkl^ē sušt tieotta, što mon_Dē³t

taas, ponnistaiksen loitoo¹; niin menee, (että loito hajoaa) kaik-
kine torkoineen² (ja) liesi kaikkine tuhkineen (ja) kivineen. Menee
ovelle, ponnistaiksen, tukeutuu, tuijottaa ja tarrautuu ei(kä) voi
mitenkään pidätellä. Taas (tuli) takaisin liedelle selälleen, meni
(niin, että) tuhka vain pölisi³. Sanoi: »saan elää vuoden». No niin
elivät (ja) olivat, vuosi meni (ja) täyttyi. Tuli taas se hetki. Hän
oli⁴ allapäin; piru⁵ tuli hänen luokseen, tarttui (ja) niin (he) lähtivät
menemään. Hän ponnistihe⁶ sinne tänne ei(kä) voinut mitenkään
pidätellä. No, tarttui oviaukkoon, siinä pinnisteli, ponnisteli,
(mutta kun) piru tempaisi, (niin) vain kantapäät vilahtivat (ja)
hän katosi. Ihmiset syöksyivät ulos, (mutta häntä) ei näkynyt⁷
missään. Piru hävisi (ja) vei tuon⁸ ukon ainiaaksi.

Eli(pä) ukko, hänellä oli poika¹. Hän on jo vanha. Poika on
metsällä. Hän odottaa niin poikaansa. Hänen eukkonsa² tietää,

¹ (s.o. makuupaikkaan). — ² (s.o. varpuineen). — ³ tuhkillä vain pyry.
— ⁴, ⁶, ⁷ (prees.). — ⁵ niin p. — ⁸ sen.
¹ yksi p. — ² Eukko hänellä.

vũđrđta. vũđrđt^A ġļhes ton_{diē}t, što tsũđrđt sũ taolta vāļđted. a sòn iġ tā_{lō}šē vũđlōķed, sòn ġļhes ōuda^stšì. te áokļē^E voddāott muərjđt^d uss^Amēn, te tie_{lō}đt^d pējġ^a ġā^oķsēs: iġ γē_{lγ}šē puāotted sunņe kuāpe γoġra. te ġlōķ^E mie_lšēšt vāđtsa mās^t, kēāštšā: tie_l ārra, je_t lũššō puāotted. sòn vāļđi, pe sār_všēštes kāđtsđt^d tšō_uđtļi, sũāp^Eġi mēādda, pe lā_Bđš^Eġējġđt^d tšũō_lmāštì, te pa_lķ^okaz mē_lđt^d sār_vđa rāv_všì. te sār_ves kēē_pte puāđi. kā_ll^as^osš ō_{lγ}as nōđai, pe lā_Bđšā sār_všēšt tā_vđi, kējē_mie_lđt lā_Bđ_ze mē_nštì, kēāštšā: tšũō_lm^a. te tšēļķi: »te muņņe lī vār^a puāottam.» vāļđi, pũu_ti jē_rđt, te pēā_tska. tšē_zš^A lēi, nuāddam lēi tolķi ja_uđe, iġ lēmma kā_lmam. te tsā_i jē_rđt, pēā_tska tsā_i, tie_vāđi tā_lē_nā_llā, te sār_všēs kēāštì, peš_{er}jun_{pe}đt^d kō_rei, te riō_kkēā_ll^ađi, te tšē_ppā_gġe pā_gġi, te ođ^A vũđijem_{ġe}ř_z jō_kļi, pe_lt^eġā_opper p_lđ_i vũā_všēs, kē_sl^ođt^d kē_ođte, te jē_nn nēi_{be} kō_Bđ^A tšē_uđt_lē_vin p_lras kō_rei.

miksi (ukko) odottaa. Odottaa poikaansa siksi, että lempo tahtoo ottaa hänet (itsensä). Mutta hän ei tahtoisii lähteä, hän antaisii poikansa. Eukkopa käy marjoja poimimassa ja panee merkkejä pojalleen: hänen ei pitäisii tulla kodalle. Poika käy metsästä takaisin, katsoo: on merkkejä, ei sallita hänen tulla. Hän otti, päästähytti¹ hirvaaltaan taakan, heitti pois, solmaisii hihnanpäät ja läpsäyttii hirvasta (menemään) polkua myöten. Hirvas tuli kenttään. Ukko ryntäsi ylös, tarttui hirvaan hihnaan², antoi hihnan mennä (kouransa lävitse) päähän asti³ (ja katsoi⁴: (siinä oli) solmu. Silloin (hän) sanoi: »siis on minulle tullut matka.» Otti (ja) toi koipihousut sekä peskin. Oli syksy (ja) järvi oli vain riuttynyt eikä jäättynyt. (Hän) veti ylleen koipihousut (ja) peskin, pukeutui talvasuun⁵. Sitten (hän) valjasti hirvaansa, satoi helmikoristeisen selkävyön ja vaskikellot, pangoitti⁶ tupsupäitset, jukotti⁷ uuden ajoahkion, pani päähänsä korvuseläkin, käteen(sä) kintaat⁸, satoi ympärilleen leveän nahkavyön isoine puukkoineen⁹. Istui ahkioon, löi hih-

¹ p. vain. — ² hihnaan hirvaalla. — ³ meni äkkiä hihnan p. a. — ⁴ (pres.). — ⁵ talven lailla. — ⁶ (= pani poron päähän). — ⁷ (= kiinnitti vetohihnan 1. vuottoraipan päässä olevan »jukko»-puun ahkion keulassa olevaan nahkasilmukkaan). — ⁸ (= rukkasel). — ⁹ ison puukon leveine n.-vöineen.

tie tšt^{ei} keřřsa, sqr^{va} ravnšⁱ, te vüđlj^{eli}, vüđř^ok^ešt jaũra m^{en}^{ei}. s^{ar}ves
vuojel vuolji, m^{en}^{ei}, m^{en}^{ei}, te vüđř^o leukli, pu^k k^{an}^{ei}, tšut tšut
tšugrvl^{ap}ve kũđšt^{aje}. te ka^ll^as^os^š pe vuqives nooltaš, te sqr^oš^ešt
tšur^{ve} kaolt^o. te ka^ll^as^oš^ešt vüđř^ove k^{an}^{ei}, te m^{en}^{ei} t^očk^a tš^{ap}zejiell^{ei}
ř^orra. ^aks^š p^{ar}n^{ei}š^{is} ^{al}ji jielled.

14. *Eine māinas.*

E^řñ^e lei s^{am}m^eks^š no^ř^ođ^o. s^{on} vuolji Tu^ũl^lo^mešt, pu^{ar}i Tam^mkv¹
ki^ođ^o. Kešt^lša: nu^ope kešt^lš^{en} ki^ođ^oda kũđšt^{ai} rũđ^oš^{ts}². s^{on} pu^{ar}i
toi oũmai ř^orr^a, te s^{on} ts^ěš^lš^oka: »ti^řv^o» tu^t ts^ěš^lš^oka: »ko^oks^o
vüđř^ok^e? košt t^{on} vüđř^ok^e?» E^řñ^e ts^ěš^lš^oka: »vüđř^ok^em s^{am}i^o
kešt^lš^o» »s^{am}i^o kešt^lš^o», tu^t s^ěš^lš^o, ř^uv^řš^oks^uarⁱ, te mi^ek^e
ř^ođ^oji, t^oř^o vuviv v^oš^led. v^oš^llⁱ: ř^{ie}ř^oks^{an} oũm^ošt vüđř^ove ř^ođ^oji.
tš^upea^řl^{mo}s^š ts^ěš^lš^oka: »k^oks^oks^o me^oda.» nu^oř^ove^o ř^ođ^oji,

nalla hirvasta ja lähti ajamaan, meni suoraan järveen. Hirvas lähti
uimaan, meni menemistään; (sen) pää upposi, (se) katosi kokonaan,
häthätää sarvenpää¹ (vielä) näkyivät. Ukko vain nyökkäsi²
päätänsä, hirvaalta sarvet(kin) hävisivät. Sitten ukolta pää hävisi
ja (hän) meni sinne ahdin³ luo. Akka rupesi elämään poikineen.

Einen tarina.

Eine oli lappalainen noita. Hän lähti Tuulomalta³ (ja) tuli
Tammakaš'in kenttään⁴. Katsoi:⁵ toisessa päässä kenttää näkyi
»ruotsi⁶». Hän tuli noiden⁷ miesten luo ja sanoi⁸: »tervel» Pää-
likkö⁹ sanoi¹⁰: »Minne matka¹¹? Mistä sinä tulet¹²?» Eine sanoi¹³:
»lähdin lappalaisia katsomaan.» »Lappalaisia katsomaan», toinen
suuttui (ja) alkoi matkia, tempasi miekan (ja) aikoi¹⁴ lyödä (häneltä)
pään (poikki). Löi: omalta mieheltä pää kirposi. Vainolaispäällikkö
sanoi¹⁵: »hirttäkää pois». Sieppasivat nuoranpätjän, sitoivat (Einen)

¹ nom. Tam^mks^š. — ² l. tš^uppe.

¹ s.-latvat. — ² (pres.). — ³ vedeneläjän.

³ S.o. Tuulomakönkäältä (T.-joki laskee Nuortijärvestä Kuolavuonoon). —

⁴ asuinpaikkaan. — ⁵, ⁸, ¹⁰, ¹³, ¹⁵ (pres.). — ⁶ vainolainen. — ⁷ niiden. — ⁹ Tuo.

— ¹¹ Kauasko lähdit? — ¹² lähdit. — ¹⁴ tahtoi.

pir^a tšëäppa^t kōr^ašte i ri^optàšte, keštšä: jieijmskän òumaš. tšupp^E tsëä^lkka: »kōršteokke te jodk^{ke} sūäpp^Ejeokke!» ton oim^o kōr^aštēs i jodk^{ke} jo sūäpp^Eje. kiedžsta: tāt jieijmskän òumaš. kie^oššvskuaatta, te to^t tāt i li E^lne keskošt narodu. tšupeažtm^o tsëä^lkka: »jēskov γαῦ^ok^A meädda, pu^k oim^{en} sūäppap jodk^{ke}. tāt il^{le} lūtskai òumaš.» nu sōn pu^ori, tsëä^lkka tšupeažtm^o: »nq ūrtššte^p, куавваš li jodk^{ke} la^bp ūrtššted.» te ūrtššte keštš^Alaštšēn. tšupeažtm^o o^oššä E^lne miē^lā, e^ošat i po^oppad tāv^otted. te tu^t nu^lk^{ke}stā^llā pā^ljel sv^ono, tu^t miē^lā ūr^ošša^t te űo^lkka, sū ēstā^llā. tu^t ko nu^lk^{ke}ād, te kaška veotk^{ke}, tōz i paššān. nq^o de E^lne ūr^ošš^Ašti, ūr^ošš^oi Tū^ollōm^o, tsëä^lkka: »rūōōts pu^oatta.» tu^k ts^oelk^{ke}: »rūōōts māna pu^oatta?» sōn nu^lšē tsëä^lkka: »rūōōts māna pu^oatta.» »tu^oo^oi māna pu^oatta?» »tu^oo^oi māna pu^oatta.» te tu^t naro^ot, ruo^ošsa, me^one, kiēššē veotk^{ke}št tšupeažtm^o, te e^oā^otā me^one Tū^ollōm^o sēida vā^lā^o. oim^o tšeo^lk^{ke}je,

kaulaan¹ ja hirttivät (hänet); (päällikkö) katsoi²: omapa mies. Vainolainen sanoi³: »sitokaan (hänet) ja viskatkaa jokeen.» Sitovivat Einen⁴ ja viskasivat jokeen. (Päällikkö) katsahti⁵: tämäkin (oli) oma mies. Hän alkoi⁶ katsoa ja Eine oli⁷ siinä väen keskellä. Vainolaispäällikkö sanoo: »Täytyy lakata⁸; kaikki miehemme viskaamme (näin) jokeen. Tämä ei ole oikea ihminen.» No, Eine⁹ tuli, sanoi¹⁰ vainolaispäällikölle: »no lähtekäämme juoksemaan¹¹, kumpi (meistä) on nopeampi juoksemaan.» Lähtivät juoksemaan peräkkäin. Vainolaispäällikkö juoksi¹² Einen jäljessä (ja) oli¹³ melkein saamaisillaan (hänet) kiinni. Eine¹⁴ loikki¹⁵ heinäjängän poikki¹⁶; toinen¹⁷ ajoi juosten takaa¹⁸, hyppi¹⁹ (ja) tavoitteli²⁰ häntä. Päällikkö kun hyppäsi²¹, niin (putosi) keskelle rimpeä²² ja tarttuikin siihen. Sitten Eine lähti juoksemaan, juoksi Tuulomalle (ja) sanoi:²³ »ruotsi tulee». Ihmiset²⁴ sanoivat: »ruotsi näet tulee?» Hän sanoi²⁵ samoin: »ruotsi näet tulee». »Todella näet tulee?» »Todella näet tulee.» Tuo joukko²⁶, ruotsit, menivät, vetivät rimmestä vainolaispäällikön ja menivät edelleen Tuulomalle

¹ kaulan ympäri. — ², ³, ⁵, ⁶, ⁷, ¹⁰, ¹², ¹³, ¹⁵, ¹⁹, ²⁰, ²¹, ²³, ²⁵ (pres.). — ⁴ sen miehen. — ⁸ l. pois. — ⁹ hän. — ¹¹ lähdemme j. — ¹⁴ Tuo. — ¹⁶ yli. — ¹⁷ tuo. — ¹⁸ juokсутta jäljestä. — ²² rimpeen. — ²⁴ Nuo. — ²⁶ väki, kansa.

sēx^dt lei mād^dvuvovš. pūōi^te, E^hñ^e li Tūōllōmest. kašt^tša sēida: košt li sēx^dt^A?» E^hñ^e tsēā^l·kka: »košt li sēx^dt[?]» sīvūim jūvžāvovskvāpī. tšuvea^hl^mvš tsēā^l·kka: »sārⁿō sēida. jē^k sārⁿžē, jēija^dt košt^ep.» nu E^hñ^e nuu^tše: »sārⁿō sēida. jē^k sārⁿžē, jēija^dt košt^ep.» no, tsēā^l·kka tšuvea^hl^mvš: »men sōn ālji mīvūim jūvžāvov[?] kōršt^eok^kke, sūōv^pē^ejeok^kke jook^kke.» te sōn E^hñ^e nuu^tše sārⁿōi. n^ade, ton^{še} gumšes vā^dte, kōršt^e, jook^kke lēu^gšt^e. kīēdžž^te, tā^t jēijvz ōumaš. tšuvea^hl^mvš tsēā^l·kka: »jē^k sārⁿžē sēida, sābvor muorrōp.» E^hñ^e tsēā^l·kka: »sābvor āl^je[?]pp^ed^t muorrōv, pū^ki^dt jook^kke lēu^gam.» je tūōšt^m muorrōv sābvor. te v^enn^si^dt vā^dte, te Kūōll^ajeok^kke sol^lae, vūā^lō^ke Kūōll^aγ vā^dte^d. E^hñ^e ton kēskvšt Kūōll^avovšt sā^gγa tūōjī, što rūōl^ts^A pua^vttā. te to^k pū^jjē vā^dt^Aje^e. to^t kēš^tša, kēš^tša, v^ennaz ēō^te Pā^jj^evēivjā^vra. te sōn ū^rš^štī Kūōll^ajeok^kke, o^rš^tša, o^rš^tša, te pī^ras o^rš^tša ē^hl^m s^gē^št. te pōā^sk^vuov^dvžēs tšā^lēš^ti kuū^dl^m, ū^rš^štī,

kylää valloittamaan.¹ Ihmiset pakenivat, (heillä) oli maanalainen kylä. (Viholliset) tulivat; Eine oli² Tuulomalla. (Päällikkö) kysyy kylää: »missä on kylä?» Eine sanoo: »missä on kylä?» (Hän) alkoi heitä³ matkia. Päällikkö sanoo: »Näytä⁴ kylä. Ellet sano⁵, tapamme itsesi.» No Eine samoin: »Näytä kylä. Ellet sano, tapamme itsesi.» No päällikkö sanoo: »Mitä hän rupesi meitä matkimaan? Sitokaa (ja) viskatkaa jokeen.» Eine⁶ sanoi samoin. No niin, ottivat sen miehen⁷, sitoivat (ja) paiskasivat jokeen. Katsah^tivat: tämä olikin oma⁸ mies. Päällikkö sanoi:⁹ »jollet näytä kylää, särjemme padon¹⁰.» Eine sanoi:¹¹ »jos alatte¹² särkeä patoa, niin paiskon (teidät) kaikki jokeen.» Eivät tohtineet särkeä patoa. Ottivat veneitä ja lähtivät soutamaan Kuolaan, Kuolaa valloittamaan. Eine sillä välin vei¹³ Kuolaan sanoman, että ruotsi tulee. Kaupunkilaiset¹⁴ asettivat vartijan. Tämä¹⁵ katsoi katsomistaan: veneitä ilmestyi Yläpäivänjärveen. Hän lähti juoksemaan Kuolaan, juoksi¹⁶ juoksemistaan, mutta juoksi(kin) ympäri yhdessä kohdin.

¹ ottamaan. — ², ⁹, ¹¹, ¹⁶ (prees.). — ³ heidän kanssaan. — ⁴ puhu, sano. — ⁵ Et puhune. — ⁶ Hän E. — ⁷ saman miehensä. — ⁸ (heidän) itsensä. — ¹⁰ (Tuulomakönkäässä on kuuluisa lohipato.) — ¹² alkanette. — ¹³ teki. — ¹⁴ Ne. — ¹⁵ Se.

što vēāla kolābje. te ōlyas ko liēxīte pāwtešt, te lešševā kieda liākkae. meñne, vēx^dte ōlyas, to'k lē kaāmam pu'k.

16.

kūōxī kaōppγ lēje. nuβ^E kūā^okā^uA, što sōn kōlla, mī liōkkāst, sōn pai kōlla, xot leštlāγγ^š kē^slš^šē. nuβ^E tsēā^lkkā, što sōn ij kūā ni sēän, xot kō^oDD^Alš^šē. te sāna vūā^oDD^oje. nuβ^E kāva lei mōā^orreš i sōn ōlyas liēwī, vūā^ona, vēn^omaz kūōxī pūō^otte, ruo^otsa. te tu^t kāva tsōun^oi kā^oppzes, kie lei tsēā^lkkam, što sōn kōlla xot leštlāγγ^o. ij va^ojjam tsoū^oDD. sōn pell^ovuā^oDD^ožēš^oen re^ott^Eji, tu^t ij mo^orr^onamma. kūōxī^ošt lei pā^or^oh^o; sōn vuol^oji pā^ornai^ovum, to^t lōz kūō^oDD^oji. oū^omō pūō^otte, eme rua^oktī. pūō^otte, ton kaōppγ nuw^o i ko^ottē. te nuβ^E lš^olš^oji jē^oka. te pūō^otte sāme mie^oiš^ošt, vūō^oh^o: kāva tāšt kūōxī pā^orn^o niema^ot. te si^o va^ol^ote, pūō^otsō ko^ottē, ton vē^ora kaōppγ^o jū^oγ^ote, što ā^on juol^oji ē^ol^o pajjan. nuw^o jēā^oll^oji, te piē^ozz^oi.

pahdasta, niin (ruotsella) tuskin kädet liikkuiivat. (He) menivät (ja) lähtivät ulos; ruotsit¹ olivat² kaikki paleltuneet.

Oli kaksi vaimoa. Toinen kehuu, että hän kuulee, (jos) mikä liikahtaa; hän vain kuulee, vaikka lehti putoaisi. Toinen sanoo, ettei hän kuule ketään¹, vaikka tappaisivat. Sitteen he rupesivat nukkumaan. Jälkimäinen² vaimo oli(kin) herkkäuninen ja hän lähti ulos; näki, (että) kaksi venettä tulee, ruotseja. Tuo vaimo herätteli toveriaan, joka oli sanonut, että hän kuulee vaikka lehden (puotoavan). Ei voinut herättää. Hän kiskoi korvalehdistä³, (mutta) toinen⁴ ei herännyt. Kummallakin oli lapsi. Hän lähti lasten kera, toinen⁵ jäi siihen. Ihmiset tulivat, silloin vasta hän havahti. Tulivat ja niin tappoivat sen vaimon. Toinen pakeni jänkään. Tulivat lappalaiset metsästä (ja) näkivät: vaimo siinä imettää kahta lasta. He [ottivat ja] tappoivat poron (ja) juottivat sen verta vaimolle, jotta hän nousisi⁶ jaloille(en). Niin (hän) elpyi ja pääsi (pälkäästä).

¹ ne. — ² ovat.

¹ s.o. kenenkään liikkumista. — ² Toinen. — ³ (hänen) korvalihoistansa. —

⁴ tuo. — ⁵ se. — ⁶ nousee.

17. *suəlesnoχtšəmnieχ^{dī}A*.

Tūōlōmciəđdōšt lēje mādō^ōvudovš pērtā tōlā, kūāš tšūpe vōddāčte. oūmō pu^k tōvpen jā.aaštē. te nīēχ^{dī}A lei močkam, ij māžža sārnkenna. te puəpī tšupp^E pērt^{oi} ē^a. kāmāt, viečk^A lei. oūmō ārv^t tōvpen, ju^tdēš, što »je m^aka k^aun^a niijⁱd^t.» nīēχ^{dī}A to^t tsēā^lkk^A: »im lečkō kielēs, im lečkō suəles, tsēākam sāne sānne^d vašt^A.» te tāšt tšupp^E kū^aštī jīna, te kaū^{ñe} pērt^{oi}d^t, tōčk^ō kōp^{te} oūmci^dt pū^kki^dt. ton[—]dič^t g^{ñe} va^l tšuddātt^A to^t kīč^dt. il[—]l^g mōχ^t tōvpen turdāčtōv, sierrōv.

18.

kūōχ^t kəppay val^{dī}e te solaae, te sučk^īke sāna, sučk^īke, sučk^īke, te nu^βp^E kūōmmšes tsiell^ī, što meⁿū^gējje rīd^{tō} poⁿōva. te vālpⁱ kāv^a, rīd^{tō} mēⁿoi, tsiell^ī: »lōn ā^a tāšt āⁱri^{oi} ā^īñ^e, mōn mēⁿam tōčka

Suulaskielinen tyttö.

Tuulomankentässä olivat maanalaiset tuvat muinoin, kun vainolaiset kulkivat. Kaikki ihmiset asuivat niissä¹. Olipa sellainen tyttö, (joka) ei malttanut² (olla) puhumatta. Tuli sitten vainolainen tuville.³ (Maa) kumisi⁴, (kun) oli väkeä. Ihmiset olivat⁵ siellä, ajattelivat, että: »eivät (ne) muka löydä meitä.» Tuo⁶ tyttö sanoi:⁷ »en ole kielas, en ole suulas, virkan sanan sanaa vastaan.» Siitä vihollinen kuuli⁸ äänen; (he) löysivät tuvat (ja) tappoivat sinne kaikki ihmiset. Sentähden tuo⁹ kenttä vielä nyt(kin) kummittelee. Siellä ei käy päinsä¹⁰ meluta (tai) leikkiä.

Kaksi vaimoa [otti ja] lähti soutamaan; he soutivat, soutivat soutamistaan, niin toinen sanoi kumppanilleen, että »käännähytä peräpää rantaan.» Vaimo [otti ja] meni rannalle (ja) sanoi: »ole sinä tässä airoilla, minä menen tuonne¹ kodalle.» Meni, kurkisti²

¹ siellä. — ² viihtynyt. — ³ tupien päälle. — ^{4, 5, 7} (prees.). — ^{6, 9} se. — ⁸ (mom.). — ¹⁰ ei ole miten.

¹ sinne. — ² (prees.).

kuape γοῖρα.» te mēn^{oi}, kũðbpa uχ̄s̄luame miēf̄^{dī}, te vũāz̄na, t̄āl̄
vũāppe oũm̄ō. tu'k lēlje p̄ōdarεppaz. s̄on piχ̄l̄s̄i^dt pu'k rozi^Eji, te
mēn^{oi} mās^{at} vεnns̄p, te sāna mēād̄da sol̄lae. nu, to'k val̄^{dī}e te kaākaōi^{te}.
vũāmm̄saⁱte, j̄iē lē ni piχ̄l̄az, same piā^ula. q̄ kōz šēp̄te, same t̄šũōš̄k^A-
vob̄t^A. ku'k lē var̄^{dī}Δjed, to'k_i p̄amm̄ōz, to'k_i viere, mēn_i d̄iē^t
var̄^{dī}tō jēā. ko^{p̄}te toi^dt. t̄šũōška p̄ōārre, te si^j mēā^ul̄tsa me^une, q̄ kōz
ma^uηa šēp̄te, ko piχ̄l̄s̄i^tta lēlje. t̄šũu^t lei sist kēā^uχ̄n^a jēā^ul̄m̄ōš̄. k̄i
tiē^uta, χot t̄šũōška leš̄^ē tũāⁱjam lei^dt oũm̄^{oi}d̄t. vot nezzan, sie^uγⁱte
jiell̄ed.

19.

n̄iē^uχ̄^{dī}Δ vuol̄ji p̄ūōtts^{oi}d̄t sēf̄^{dī}ed, vāp̄p̄zi, vāp̄p̄zi, te keš̄l̄tsa, m̄i
p̄ōnā^utt^A p̄ūōtts^{oi} lu^une. s̄on val̄p̄i, te mās^{at} j̄ōr^uγ^ul̄i, i^j tũōš̄tam mēnns̄p.
te tsēā^ul̄kka: »eš̄l̄tsam, eš̄l̄tsam, t̄ōb̄pen ōum̄q̄š p̄ōnā^utt.» te tsēā^ul̄kka
n̄iē^uχ̄^{dī}s̄ēs, što »mieⁱ vεnns̄p, m̄on mēā^ul̄tsa vāp̄^ul̄tsam.» te mēn^{oi} peš̄^A

ovenraosta (ja) näki¹ siellä ihmisiä nukkumassa². Ne³ olivat karku-
reita. Hän sieppasi kaikki(en) vaatteet, meni takaisin veneelle, ja
he lähtivät soutamaan pois. No, nuo [ottivat ja] nousivat (vuoteil-
taan). Huomasivat, (ett)ei ole vaatteita, (vaan ovat) aivan alasti.
Minnepä päätyivät, (kun oli) juuri sääskiaika. Ketkä olivat⁴ varti-
joina⁵, nepä (olivat) pahimmat, nepä (olivat) syylliset, koska eivät
vartioineet⁶. Tappoivat heidät⁷. Sääsket söivät⁸, niin he meni-
vät metsään, mutta minne (he) sitten joutuivat, kun olivat vaat-
teitta! Hyvin keho oli heillä toimeentulo. Ken tietää, vaikka
sääsket olisivat⁹ tappaneet¹⁰ nuo miehet. — Nepä naiset osasi-
vat elää.

Tyttö lähti poroja siirtämään, käveli, käveli, katsoi¹, (että) mikä
pyörähti² porojen luona. Hän [otti ja] kääntyi takaisin, ei tohti-
nut mennä (perille). Sanoi³: »isä, isä, siellä ihminen pyörähti⁴.»
(Isä) sanoi⁵ tyttarelleen, että »laittaudu⁶ veneeseen, minä pistäy-

¹, ⁴, ⁵, ⁸ (pres.). — ² ihmiset nukkuvat. — ³ Nuo. — ⁶ (inf.). — ⁷ ne. —
⁹ lienevät. — ¹⁰ (oik.) taitaneet.
¹, ², ³, ⁴, ⁵ (pres.). — ⁶ mätä, sullo.

kiedošt. te tu't ðumgš, mī pūðotš⁹i γořren lei, o^rš¹š²a, o^rš¹š²a, te ārašt, ku^lā^dta.λ, ku^lā^dta.λ, tās o^rpēt ū^rš¹š²ašt, ā^raštⁱ. te kālles pessain rēšš^kā^li, to't tōzⁱ ko^bt⁴ji. te mā^sat puo^ri kālles.

20. o^umō māinas.

ka.λ.λ^ašešt lei niē^dt^A da kàzzw^kpā^rñe. niē^dt^A lei sušt na^lttōm. vivv^a lei šellēi tšū^uti; kōz vuolji, pai ko^bta. vivv^a e^lēšt vuolji mēā^otsa, mēn⁹i, kō^hpe kō^hpi te ā^uteškuo^ri. kālles miē^dt^E vuolji toin pā^rñines, što kōz joaotta. mēn⁹i te kēšš¹š²a: ko^bt^E lī ko^btōm, a^ltmen lī. kālles su^ottōm lei, što men^diēt lī šellēi, sōn jē^sš¹ ij kō^hpe. te vālpi, vīvas pess⁹in rēšš^klī. kālles tsēā^lkka pā^rñ⁹sēs: »tiē^daštšēm, što sārna^k jerršⁱd^t, tū tōže kō^ddaštšēm.» tu't tsēā^lkka: »im sārna.» te puo^ri vīvas nūzz^A, vuā^rvže vālpi jē^sš¹š²sēs. vīvas pī⁹i pā^rñas juolji, mā^lt

dyn¹ metsään.» (Itse) meni pyssy kädessä. Se² ihminen, joka oli porojen luona, juoksi, juoksi³, sitten pysähtyi⁴, kuunteli, kuunteli⁵, taas juoksaisi⁶ (ja) pysähtyi. Silloin ukko pamautti pyssyllä (ja) mies⁷ kuoli⁸ siihen. Ukko tuli takaisin.

Miehen satu.

Ukolla oli tytär ja palveluspoika¹. Hänen tyttärensä² oli naimisissa⁵. Vävy oli hyv⁴ saalistaja; minne lähtikin, (niin) aina⁵ sai riistaa⁶. Vävy lähti kerran(kin) metsälle, meni, tappoi peuran ja alkoi teurastaa. Ukko lähti perään (palvelus)poikansa kanssa⁷, nähdäkseen⁸ minne (hän) kulkee. Meni ja näki:⁹ peura oli tapettuna (ja vävy) oli teurastamassa. Ukko oli suuttunut (siitä), että¹⁰ (vävy) saalisti¹¹, (mutta) hän itse ei saanut riistaa.¹² (Hän) [otti ja] ampui vävyänsä pyssyllä. Ukko sanoi¹³ pojalle[en]: »(jos) saisin tietää¹⁴, että puhut (tästä) muille, (niin) tappaisin sinutkin.» Poika¹⁵ sanoi¹⁶: »en puhu.» Sitten (ukko) tuli vävyänsä luo (ja) otti (peuran)lihan itselleen. Pani

¹ kävelen pian. — ² Tuo. — ^{3, 4, 5, 6} (prees.). — ⁷ se. — ⁸ tuli tapetuksi.

¹ kasakkapoika. — ² Hänellä tytär. — ³ naitu. — ⁴ hyvin. — ⁵ vain. — ⁶ tappaa. — ⁷ sen p. k. — ⁸ että. — ⁹ katsoo. — ¹⁰ että miksi. — ¹¹ on saalistaja. — ¹² ei tapa. — ^{13, 16} (prees.). — ¹⁴ tietäisin. — ¹⁵ Tuo.

juo pūōottsō āmte't. te mās^{at} vuōljì, kođtōm ōumagš tojkkā kūđđōđ⁴ji. pūōōtte māsāt, jālaasštškūđ⁵tte. kāv^a vūđōrda ton mīēōitts^{at}, što ku⁷ķē jāukoi, ij puape. te sōn maḡḡa pāḡḡešt āljì keštłšōd: »vai tōn tieđak, košt lie?» tu^t ij tuosta sḡḡnāv. kāv^a tsēā^lķka: »sār^a žē^k, mōn tunḡe kāvōn vua^{ly}am. i^k tuost^ałšì sḡḡnāv jēšłłšēna^{at}, mōn nuḡpen peḡ^{tt}e oū^mē^{at} kuay^gām.» sōn kuay^gēi oū^mē^{at}. kālles vūđōpemsḡē^{št} lēāšša. pāḡḡē vuođp^žī^{at} āljì tsēā^lķkāv. keḡ^{ru} tā^žl^ē lei, ij vḡ^že vūā^lšōd. pāḡḡē tsēā^lķka: »mī lī tā^t jaḡ^lttassḡ^vā keḡ^{ru} tā^žl^ē?» sōn vūā^žē^{št} ij sār^a ḡ^vē^m [—] diē^t. ḡ kālles dog^aā^vī, te ūō^vai tojkk^a pāḡḡe ḡō^rra, te šōōtaya ve^ll^lī^tì. te pāḡḡē o^lḡ^ēji, te oū^mō kū^lle nuḡpen pē^rtōšt, te pūōōtte, k^alaaz tāve^{tt}e, kiđta koḡ^ḡe, sōn ij kīē^rō^kā^{nam} pāḡḡe koḡ^ḡed. maḡḡa sār^aēi pāḡḡē, košt lī kođtōm i maḡ^ž lī p^lḡ^lōm. te v^lō^lķē k^alaaz tojkkā. nīē^{at} vā^lḡ^l, rē^oppe^k. kō^rāštì p^lḡ^rā ūā^lme ēšłłšēs ton^{diē}t,

vävynsä jalat pystyyn ¹, niinkuin tehdään teurasporolle ². Lähti sitten takaisin, (ja) tapettu mies jäi sinne. Tulivat takaisin (ja) elivät edelleen ³. Vaimo odotti ⁴ metsämiestä ⁵, (arvellen) että kauan(pa hän) viiptyy(kin) ⁶, (kun) ei tule. Sitten hän alkoi kysyä pojalta: »tiedätkö sinä, missä (hän) on?» Tämä ⁷ ei tohtinut ⁸ puhua. Vaimo sanoi ⁹: »(Jos) puhut ¹⁰, (niin) minä lähden sinulle vaimoksi. (Jos) et tohtisi ¹¹ puhua yksin ¹², (niin) minä kokoan toiseen tupaan ihmisiä.» Hän kokosi ihmisiä. Ukko loikoi ¹³ vuoteessa ¹⁴. Poika alkoi hakaten paloittaa lihoja. Oli (muuan) kova luu, ei(kä hän) voinut ¹⁵ saada (sitä poikki). Poika sanoi ¹⁶: »mikä jarttalashirvaan ¹⁷ kova luu tämä on on?» Hän ei sanonut ¹⁸ suoraan, (vaan niin) että ¹⁹ (asia) arvattaisiin ²⁰. Ukkopa älysi (asian) ja syöksyi sinne pojan luo ja tarttui ²¹ (häntä) kurkkuun. Poika rupesi huutamaan ja ihmiset kuulivat (sen) toiseen tupaan ²², tulivat, ottivat kiinni (ja) sitoivat ukon ei(kä) hän kerjennyt tappa poikaa. Sitten poika kertoi ²³, missä (tuo mies) oli ²⁴ tapettu ja miten (hänet) oli ²⁵ asetettu. (He) veivät ukon sinne. Tytär [otti ja] sitaisi huivin

¹ ylös jaloin. — ² niinkuin jo proa teurastetaan. — ³ alkoivat ellellä. — ⁴, ⁸, ⁹, ¹³, ¹⁵, ¹⁶, ¹⁸, ²⁴, ²⁵ (pres.). — ⁵ sitä m. ⁶ (impf.). — ⁷ Tuo. — ¹⁰, ¹¹ (potent.). — ¹² itsekseen. — ¹⁴ nukkumasijassa. — ¹⁷ j. on selittämätön sana, joka tässä merkitsee 'miestä'. — ¹⁹, ²⁰ arvaamisen tähden. — ²¹ hypäten tarttui. — ²² (lokat.). — ²³ puhui.

što o¹ava²tš³i ij. källes tsěä⁴l'kka: »rā⁵dašše kiedo rē⁶ppē⁷k kō⁸rro⁹ pī¹⁰r¹¹a nāl¹²me, i¹³k ša¹⁴ššamma.» tu¹⁵t nī¹⁶ē¹⁷t¹⁸i¹⁹kō²⁰s tsěä²¹l'kka: »tō²²n²³ še raš²⁴ke²⁵i²⁶k kō²⁷pted vī²⁸va²⁹t. i³⁰k tu³¹arya³²ttamma, kō³³ptē³⁴k³⁵ i tō³⁶n³⁷ še.» te o³⁸ū³⁹mō⁴⁰ va⁴¹l⁴²te, χ⁴³ā⁴⁴υ⁴⁵pe vū⁴⁶ō⁴⁷d⁴⁸tš⁴⁹ō⁵⁰, tō⁵¹kkka χ⁵²ā⁵³ū⁵⁴t⁵⁵ia pū⁵⁶lje kō⁵⁷mmō⁵⁸, vυ⁵⁹l⁶⁰as tš⁶¹ē⁶²l⁶³mī, ton jiellē⁶⁴i o⁶⁵ū⁶⁶mō⁶⁷, kō⁶⁸d⁶⁹tō⁷⁰m o⁷¹ū⁷²mō⁷³ sū⁷⁴ ē⁷⁵.^a nu⁷⁶ūt jī⁷⁷ē⁷⁸llē⁷⁹men⁸⁰ i rū⁸¹ō⁸²l⁸³ke. te ma⁸⁴η⁸⁵ηa kō⁸⁶ū⁸⁷m ē⁸⁸ij⁸⁹e tš⁹⁰ud⁹¹dā⁹²d⁹³i tot pā⁹⁴l⁹⁵k⁹⁶ke, paj kō⁹⁷l⁹⁸l⁹⁹ai, tā¹⁰⁰ij¹⁰¹a: »rā¹⁰²va, rā¹⁰³va.» to¹⁰⁴t ō¹⁰⁵umaš¹⁰⁶ paj rā¹⁰⁷ppā¹⁰⁸ō¹⁰⁹t tō¹¹⁰kkka vυ¹¹¹l¹¹²as ma¹¹³d¹¹⁴tō¹¹⁵, kō¹¹⁶št lē¹¹⁷i pū¹¹⁸jō¹¹⁹m. ma¹²⁰η¹²¹ηa to¹²²t nī¹²³ē¹²⁴t¹²⁵ v¹²⁶u¹²⁷l¹²⁸ji kā¹²⁹v¹³⁰rn kō¹³¹zz¹³²ō¹³³ka.

21.

lē¹i ō²umaš³, su⁴št vī⁵l⁶l⁷ō⁸šē⁹pp¹⁰ze vū¹¹ō¹²l¹³ke rā¹⁴χ¹⁵χ¹⁶ed. kō¹⁷ptē¹⁸ ku¹⁹l²⁰i²¹t, vē²²ara pū²³lje, te pā²⁴š²⁵tku²⁶l²⁷i²⁸t pū²⁹lje. to³⁰t ō³¹umaš³² paj s³³ā³⁴jē³⁵št lē³⁶ā³⁷šša, tu³⁸k vē³⁹araz pō⁴⁰j⁴¹re. vī⁴²l⁴³l⁴⁴ō⁴⁵s p⁴⁶ā⁴⁷ō⁴⁸kkka: »mē⁴⁹n⁵⁰ dī⁵¹ē⁵²t jšt jē⁵³k pō⁵⁴r⁵⁵ro⁵⁶d?» to⁵⁷t ij⁵⁸ jš⁵⁹lam, su⁶⁰l⁶¹tō⁶²m

isänsä suun ympäri sentähden, ettei (hän) huutaisi. Ukko sanoi: ¹ »raatsivat kätesi ² sitoa huivin suun(i) ympäri, et säälinyt.» Tuo tytärpä sanoi: ³ »Raskit(pa) sinäkin tappaa vävysi. Et kavahtanut ⁴; tapoithan sinäkin.» Ihmiset [ottivat ja] laittoivat ⁵ haudan, panivat tuon ⁶ elävän ihmisen sinne hautaan vatsalleen ⁷, alas silmin, (ja) tapetun ihmisen hänen päälle(en). Niin (he) hautasivat (hänet) elävältä ⁸. Jäljestäpäin tuo ⁹ paikka kummitteli kolme vuotta; kuului ¹⁰ vain horisevan ¹¹: »raavi, raavi». Se ihminen vain raapi ¹² (maata vajoten yhä) alemmas ¹³ mantuun, johon (hänet) oli pantu. Sen jälkeen tuo ¹⁴ tytär lähti vaimoksi palveluspojalle ¹⁵.

Oli (eräs) mies; hänen veljensä perhe lähti vetämään rahetta. ¹ (He) saivat ² kaloja, panivat keiton (tulelle) ja panivat kaloja (var-taisiin) paistumaan ³. Tuo ⁴ mies vain lojui ⁵ vuoteessa ⁶; toiset ⁷ söi-vät keittonsa. Veljensä (häntä) kehotti: ⁸ »miksi et istu syömään?»

^{1, 3, 10, 12} (prees.). — ² kädet. — ⁴ vavissut. — ⁵ saivat. — ⁶ sen. — ⁷ ku-moon. — ⁸ elämässä. — ^{9, 14} se. — ¹¹ horisee, hourii. — ¹³ sinne alas. — ¹⁵ ka-sakalle.

¹ s.o. talvi- I. jäänuottaa. — ² tappoivat. — ³ panivat paistinkaloja. — ⁴ Se. — ⁵ (prees.). — ⁶ sijassa. — ⁷ nuo. — ⁸ käskee.

lī. te vūādd⁴ ješkūāžte, tot paj lī tāšt. te sōn ḡnyas vēipī, kuapešt¹ ūus tieppī. tu²k noakkae. son tōla tsāžkēti te kuape puāļled pīk³ei, a jies⁴tš ūus auņņe ārr^a muor^a kievdšt, što ḡnyas kī vēļļei, ton_i taakka. te to²k suovšt aļ⁵ķē kētskaed, a kū ḡnyas nōdav, ton_i taakka, tōz_i kōdta, piērrgy pu²k χēāva⁶lī. kāv^a lī lemma ton oūmōšt nuβpen kuapešt. sōn kūl^aei, sū kālles māj⁷dt jālašt. sōn vālpi kālases kamm^aei⁸dt, kōdzštī tōla ḡl aū.āa, a jies⁴tš ūrtšštī meādda. to²t ōumgš puapī jējps kūādta, il_{le} ni kāv^a. rež⁹l¹⁰ēji kamm^aei⁸dt jūv¹¹l¹²ka tsāžkēd, jīē tsāgya, pūv¹³l¹⁴am liē. jūv¹¹l¹²ka¹⁵ suormaēz tsēā¹⁶kštī meādda, te tsāji¹⁷ to²dt kammēz jūv¹¹l¹²ka. kāv^a mēn^aei sē¹⁸l¹⁹ē, te sār²⁰n^aei, māj⁷dt sušt kālles oūm^aei⁸dt vūāš²¹l²²ē χēāva⁶lī. te sū pē²³l²⁴ē. kālles puapī sē¹⁸l¹⁹ē mē²⁵l²⁶ē, puapī, ārr^a, i²⁷ ni māj⁷dt sār²⁰na. oūmō tōže jīē ni pēāčca²⁸t. te sē¹⁸l¹⁹dt(oūmō tsē¹⁶l¹⁷ka: aļ⁵ķē²⁹p pēāld sierrōd.) te sij vā³⁰l³¹ē, te ka³²l³³ēj juš³⁴te ton_i γēāš³⁵l³⁶sa, kōšt vā³⁷l³⁸ē³⁹je⁴⁰t

Hän¹ ei istunut; oli suuttunut. Rupesivat nukkumaan (ja) hän vain oli siinä. Sitten hän poistui ulos (ja) pönkitti² kodan³ oven. Toiset nukkuivat. Hän sytytti tulen ja pisti⁴ kodan palamaan. Itse oli⁵ oven luona kädessä(än) puu, jotta iskisi (sillä) jokaista⁶, ken ulos ryntää. Toiset⁷ rupesivat tukehtumaan savuun⁸, mutta ken ulos ryntäsi⁹, sitä (hän) iski¹⁰ ja siihen tappoi¹¹, surmasi koko perheen. Tuolla¹² miehellä oli¹³ vaimo toisessa kodassa. Hän kuuli, mitä hänen miehensä puuhasi¹⁴. Hän otti miehensä kengät, ripusti (ne) tulelle¹⁵ hahlaan ja juoksi itse pois. Mies¹⁶ tuli omaan kotaansa; vaimoa ei ollutkaan¹⁷. Sieppasi kengät vetää(kseen ne) jalkaan, (mutta ne) eivät mahtuneet¹⁸, (kun) olivat¹⁹ palaneet. Leikkasi²⁰ varpaansa pois ja veti nuo²¹ kenkensä jalkaan. Vaimo meni talvikylään ja sanoi, miten hänen miehensä²² surmasi ihmiset. Hänet piilotettiin²³. Mies tuli jäljestä kylään, tuli, oli²⁴ ei(kä) puhunut²⁵ mitään. Ihmiset myöskään eivät virkkaneet (mitään). Sitten kyläihmiset sanoivat: »ruvetkaamme²⁶ pallosille.» He ottivat ja jystivät avannon siihen päähän²⁷, jossa

¹ se. — ² painoi. — ³ kodasta. — ⁴ pani. — ⁵ iskee. — ⁶ sitä. — ⁷ Ne. — ⁸ savusta. — ^{9, 10, 11, 14, 17, 18, 19, 24, 25} (prees.). — ¹² Sillä. — ¹³ (perf.). — ¹⁵ tulen päälle. — ¹⁶ Se m. — ²⁰ (mom.). — ²¹ ne. — ²² häneltä mies. — ²³ piilottivat. — ²⁶ alamme. — ²⁷ (pallokenttänä oli nim. jää).

*pāllaa. te muor^ai^dt pūlje kaļ^dlēj̄ ō^a, te müōott^Δj̄in tš̄iēōk̄k̄e, što vuain^{as}tš̄i
 ij̄ to^t ōumāš̄. sōn to^bpen p̄ērtōšt̄ ārra. sij̄ keš̄t̄t̄še: »mēn^d d̄iē^t vuolj̄
 i^k pēā^{ad} sierrōd?» sōn tsiel̄k̄i: »mēn mōn vuā^{am}, ko vi^llone^{pp}ze
 jamme.» mo^k lē šāl̄šev, to^k e^χl̄ēšt̄ vū^dl̄ōk̄e, il^lē mēn pe^tš̄aaš̄ad.»
 te vuolj̄i sierrōd. sušt̄ j̄ēn^a to^rkk^A lēi ōl̄ē^e. siērramsaj̄n mēn^{ei},
 te j̄āu^{si}. te pēā^{ad}š̄te pā^{llaa}, sū pūlje var^dl̄^Δj̄ej̄jen. te pēā^{ad}š̄te, pū^{llaa}
 ko^kas mēn^{ei}. te tš̄ū^dl̄v̄^Ej̄e: »ur^stš̄ōd.» nā^de to^t ūrtš̄t̄i, kaļ^dl̄^Ej̄n
 mēn^{ei} tuam^{l̄i}, muo^{l̄A} pē^{l̄}l̄i. tu^k to^{ckka} š̄e m̄ē^{l̄}l̄^E, tš̄iē^{l̄}k̄k̄e m^{l̄}ka:
 »m̄i ton ōum^{že} š̄ē^dōⁱ?» pū^dō^{l̄}te to^{ckka}. tuk^āl̄te t̄āšt̄ vū^dr̄n^{l̄}ēō^{l̄}te, što
 tōn lēāk̄ j̄ē^st̄š̄ vi^ll^ode^{pp}zi^dt χēāv^alam. nā sōn kōz piēzz^ai ton kaļ^dl̄^Ej̄št̄.
 sār^{nas} χot j̄ēā^{las}, nuū^dl̄^{em} ō^{am}že m̄i li^{j̄} j̄iēn^ab^p ko ē^{l̄}l̄^aš̄es vā^{rr}^a.
 ō^{ud}as l̄ē^{l̄}l̄^Ele j̄iēn^a vū^dl̄^a. ij̄ kačk^āl̄tam. nuu^t p̄iē^šše sušt̄ sē^{l̄}
 oū^{m̄}ō^de k̄ā^a.*

palloa vartioidaan. Panivat puita avannon päälle ja peittivät
 lumella, jotta tuo ¹ mies ei näkisi (avantoa). Hän oli ² siellä tuvassa.
 He kysyivät: »miksi et lähde pallosille?» Hän sanoi: »mitä(pä)
 minä lähden, kun veljeni perhe kuoli.» »Mitä kannattaa ³ (heitä)
 sääliä, he(hän) ⁴ lähtivät yhdessä, ei ole syytä ⁵ murehtia.» Niin
 (hän) lähti kisaamaan. Hänellä oli yllä(nsä) iso turkki. Meni kisa-
 paikalle ja riisui (turkin). (He) löivät kartulla palloa (ja) panivat
 hänet vartijaksi. Löivät ja pallo meni kauas. Huusivat: »juoskaa!»
 No hän lähti juoksemaan, mennä mulahti avantoon, (niin että)
 lumi tuprahti. Toiset ⁶ (riensivät) sinne perästä (ja) sanoivat muka:
 »mikä sille miehelle tuli?» Tulivat sinne. He vannottivat siinä (häntä),
 että »sinä olet itse tapanut veljesi perheen». No, minne(pä) hän
 pääsi avannosta. Sanokaan tai älköön, sellaiselle miehelle ei ole
 muuta (työksi) kuin matka itselleen. (He) painahuttivat (hänet)
 kauemmas ⁷ jään alle. (Hän) ei noussut. Niin pääsivät hänestä
 (eroon) kylänihmiset ja vaimo.

¹ se. — ² (prees.). — ³ Mitkä ovat. — ⁴ ne. — ⁵ mitä. — ⁶ Nuo. —
⁷ eteenpäin.

22. *ḡumašporreḡi(ou)ḡmō.*

*kūōḡt kaḡppay lēḡje, kālajenḡeš. kuoḡe vūōḡḡe meäötsa kḡḡpḡi^d šēlled. to^k val^dḡe_{de} kaolḡ, ku^ḡḡe jaḡḡḡe. nezzan vūōḡḡe, vūōḡḡe, ḡḡe puḡpe. nuḡp^E kāw^a tsēäḡḡka: »tiene_{tiene} pāiḡešt lḡ pḡḡ^tA, mōn vuḡḡam tḡḡka. äḡḡḡ^E lḡ pārnaēs_{vui}m.» te vuḡḡi, nēḡḡpāḡḡes mēḡḡḡ^E vālḡi keḡḡ^sa. ḡḡḡ^oin vuḡḡjäl. ḡḡḡ^tA lḡ kuḡḡḡḡ. vuḡḡi, vuḡḡi, vuḡḡ^si pḡḡḡ_(t)ḡḡḡe. äḡḡḡ^E ḡḡḡas ḡḡḡaḡi, ton kaḡppay pāḡḡḡes pḡḡ^te vālḡi. sōn lei oḡḡ^U ještḡḡes, pāḡḡ^w mieḡḡ_ḡḡin jōäḡḡe. äḡḡḡ^E vālḡi pāḡḡe kḡḡḡḡe, traotḡa, ḡḡḡesḡes tūḡḡai te nuḡḡka. kāw^a tsiellḡ: »uḡḡ^dḡe-
lāḡt muḡḡe pāḡḡḡan kḡḡḡḡe, ko rēḡḡka.» to^t uḡḡ_i, je^sḡḡ ḡḡḡas vālḡ^sḡ^Elḡ. kāw^a kuḡḡ^dḡaḡ. tḡḡpen lḡi nuḡp^E pḡḡ^t, rāḡḡ^oḡ^E ärr^a šḡḡḡešt māḡḡa vūḡḡḡa. kolḡḡai kḡḡḡḡm, sōn kēḡḡḡḡa, tḡḡpen ärra koḡḡḡm oḡḡ^w, pḡḡas pḡḡ_i, jḡḡḡe koḡḡḡḡm seḡḡḡe. tāḡt kolḡḡai kuḡḡḡ^ḡA ḡḡem, veḡḡ^a koḡḡ^ḡka. sōn kēḡḡḡḡa: tāḡ jḡḡḡz koḡḡḡz ärra koḡḡḡm, vuḡḡ_i*

Ihmissyöjä-ihmiset.

Oli kaksi vaimoa, kälykset. Aviomiehet lähtivät metsälle peuroja pyydystämään. He¹ [ottivat ja] katosivat, viipyivät kauan poissa. Naiset odottivat odottamistaan; (miehet) eivät tulleet.² Toinen vaimo sanoi³: »Siinä (ja) siinä paikassa on tupa; minä lähden sinne. (Siellä) on akka poikineen⁴.» (Hän) lähti (ja) otti rintalapsen⁵ mukaan(sa) ahkioon. Lähti ajamaan vaatimella⁶. Vaadin oli vireä. Ajoin ajamistaan, ajahutti tuvan ovensuulle. Akka riensi ulos (ja) otti tupaan tuon⁷ vaimon lapsineen. Hän oli yksin; pojat kulkivat⁸ metsällä. Akka otti lapsen käsiin(sä)⁹, hyväili¹⁰, piti¹¹ sylissään ja hyssytti.¹² Vaimo sanoi: »annahan¹³ minulle lapseni käsiin(i), kun (se) itkee.» Akka¹⁴ antoi (ja) lähti itse kävelemään ulos. Vaimo kuunteli.¹⁵ Siellä oli toinen huone¹⁶; reikä oli¹⁷ lattiaista maan alle. Kuului¹⁸ tippumista (ja) hän katsoi¹⁹: siellä oli²⁰ tapettuja ihmisiä, (jotka) riippuivat²¹ jaloistaan alassuin.²² Tästä kuului²³ tippuminen, (kun) veri vuoti.²⁴ Hän katsoi:²⁵ siinä

¹ Ne. — ² 3, 8, 10, 11, 12, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 25 (prees.). — ⁴ (oik.) lapsineen. — ⁵ nisälapsen. — ⁶ naarasporolla. — ⁷ sen. — ⁹ käteen. — ¹³ (mom.-deminut.). — ¹⁴ Se. — ¹⁶ tupa. — ²² takapuolin ylöspäin, jalat ripustettuina, killuvat.

nēibes sēā^olka, te suorm^oi^dt kar^so^oli ā^okešt. to^t tōz p^oras jōr^oškuapⁱ, tšūōppōm kiedaēs nā^olma nā^okl^oē^olⁱ, tsiēll^oi: »lēā^okkaz lemma pā^orn^ošan pēiv^o, i^ok lē^oje ku^okes pē^ovōšⁱd^t ā^ol^oked vāp^ošed. tū ko lē^ojēm ko^oped, te nēōv^ožⁱd^t lē^ojēm nū^ommad, a pā^ornešt lē^ojēm kōrnka tū^ošjēd.» te kāv^o mōn^oi tō^okkā tāuraž γō^orra, tsiēll^oi: »te māna jiel^oim^o de kē^or^ol^onīm, mānnašt ka^ol^oaz jē^o lā.» te pūō^ots^oi^dt pu^ož^ole, te mēā^odda vū^ošj^ole. me^on^one sē^ol^ole, narode sa^onō, što to^t pā^okl^oē^o mo^okkam lī, što o^om^oi^dt jē lā^ok rā^oje jōā^ottēmnā^olā. te vū^ošj^ole tō^okkā var^oā^ot^ojed. me^on^one tō^okkā, tō^obpen lī suorm^ottē^ommes ā^okl^oē^o. tom ko^ope, te sū pā^ornai^ot tū^od^t var^oā^ot^ojeskūō^ol^ote. to^ok mie^ol^ošešt pū^oš^ol^ote, ju^ol^ole, što ā^okl^oē^o lī pē^ortōšt. pē^ol^ote ko tšā^on^one, o^omō tāve^ol^ote, te tū^od^t kōs nu^ol^o zēāva^ol^ote.

karsi¹ akalta sormet (poikki). Tämä² kääntyi³ ympäri, pisti leikatut kätensä suuhun (ja) sanoi: »Olisivatpa⁴ poikani⁵ olleet läsnä⁶, (niin) et olisi ruvennut pitkiä päivämatkoja kulkemaan. Kun olisin⁷ sinut tapanut, niin nisät olisin imenyt ja lapsesta olisin tehnyt lihakukon.» Vaimo meni⁸ toverin(sa) luo (ja) sanoi: »kyllä elimme ja ennätimme, meillä ei ole (enää) miestä⁹.» Toivat poroja ja ajoivat¹⁰ pois. Menivät talvikylään (ja) sanoivat väelle, että se paikka on sellainen, ettei ihmisten ole (sen) ohii kulkeminen. (Ihmiset) lähtivät sinne vartioimaan. Menivät sinne, siellä oli sormeton akka. Tappoivat hänet¹¹ ja alkoivat pitää silmällä hänen poikiaan¹². Ne tulivat metsältä, luulivat, että akka on tuvassa. Kun astuivat tupaan, (niin) ihmiset ottivat (heidät) kiinni ja niin surmasivat heidät¹³.

¹ (mom.). — ² Se. — ³ alkoi kääntyä siihen. — ⁴ Olkoot. — ⁵ lapseni. — ⁶ O. olleet poikieni päivät. — ⁷ olin. — ⁸ m. sinne. — ⁹ miehet. — ¹⁰ (inchoat.). — ¹¹ sen. — ¹² h. p. näitä. — ¹³ nämäkös.

23.

*tser̄t̄se tserelā
vāl̄pe mū kāv̄v̄nad
pōras̄t̄(e), j̄ul̄ēst̄(e),
ruəwp̄in rut̄šk̄aa
p̄èiv̄in siern
m̄ič̄ət̄muə̄r̄j̄id̄ pōra
Nāinas p̄ū̄ñ̄ram.*

24. Nāzzēm̄v̄ l̄ēū̄^{d̄t̄E}.

*Nāzzēm̄oš̄, Nāzzēm̄oš̄ Trōff̄ēm̄ n̄ē̄x̄^{d̄t̄A}
koapeš̄t̄im̄ mōn̄ suoptsk̄ē̄r̄j̄koap̄k̄v̄
mōn̄ niēj̄^Aš̄ēn̄ koapeš̄t̄im̄ suoptsk̄ē̄r̄j̄koap̄k̄v̄.
v̄ā̄d̄dzam̄ mōn̄, š̄ē̄d̄^Aš̄am̄, ū̄ē̄d̄^{ž̄A}š̄am̄,*

(Heinäsirkan laulu).

Tsertse tserelā,
ota minut vaimoksesi
syö ja juo
raudoilla rämäytä
päivin leiki
mesimarjoja syö
Nāinas¹ hyväseni.

(*Muotka.*)

Nastasian laulu.

(Minä) Nastasia, Nastasia Trofimin tytär,
kudoin¹ minä kirjokoristeista varraslakkia²,
minä tyttösenä kudoin kirjokoristeista varraslakkia.
Kävelen minä, taattoseni³, emoseni⁴,

¹ Vrt. s. 156.

¹ (deminut.). — ² villalankaista piippolakkia (jollaista miehet ennenvanhaan käyttivät, etenkin kesällä). — ³ syntyiseni. — ⁴ nisäseni.

suoptskèŕjkołpkw koapestam.
 i'k ton šēdd^Ašam lūššlam mū,
 Kuəzzəm vil^ošam lūššlam mū,
 kōz mōn taəttōm vūšl^okēd.
 vāđdzam mōn pūjĵēl myəłkē,
 tāl pūšōŕte oāmō, jēm tiĵēttam.
 tān lējēm tiĵēttam, lējēm mōn
 tšēŕŕ^pas pałkka lūššlēd,
 kūšōŕt stēklⁱnin vūšlĵōm.
 nūšl^dslāvas il lējje vūšl^okēd,
 tān lēkkōm tiĵēttam.

25.

tšāpzej^eŕŕ^e pajjan kēsk^Attōŕŕŕ^l kiepjē ēa ja tšōōkka vuoptaēs;
 tot lī samē piəuta. tšūāĵ^ettāotta eppel^d ja eokka. tot tšūāĵ^ettāotta

kirjokoristeista varraslakkia kudon.
 Et sinä, taattoseni, laskenut minua,
 Kuosma-veljyeni, laskenut minua,
 minne minä tahdoin lähteä.
 Kävelen minä yli taipalen ¹,
 siinä tuli (vastaani) ihmisiä, en tiennyt (heistä).
 (Jos) olisin ² tämän tiennyt, olisi minut
 (pitänyt) syvään paikkaan laskea
 kahdella riippanuoralla vajonneena,
 (niin) ei olisi neidonkunniani ³ lähtenyt,
 (jos) tämän olisin ⁴ tietänyt.

Vedenemo toisinaan nousee kivelle ja sukii tukkaansa; se on aivan alasti. Näyttäytyy varhain aamulla ja yöllä. Se näyttäytyy usein,

¹ (jossa veneet »taivalletaan» maitse kovan kosken ohi). — ² olin. — ³ (deminut.). — ⁴ (imperat. »olkomi»).

tañ^a, ko taolta suorj^etted, te zot küäl^ek^k lešš, te tšäottš^E pai kōälⁱisen tuo^waškuaotta. tot küšštai tšēlmī mieļ^d, te tšāηηα. moottam vuor^a nūšotta pāššan, a poín^alāott^a ja vuorj^a meädda küōηηa nuōⁱle. Reñnārya tšua^lmešt N'ūšottjā^wrešt tot tšūai^ettāott^a moottam vuor^a. sušt lie ošlš pārnō; kuoješt je^t māinašt. sōn vaija vjōkkōd rēddašt pārnai^d, ko lie vuor^wdāttmēn, ja venn^ašēšt še. tot ij ō^wpe sūγγ^talāōd ošlš lōpp^eēļji^d ja pārnō jje γē^l jeōkkēļ^d rēddašt sierrōd lebe tur^dlāōttōd. sōn tāt^d suorj^wt ja nōkk^Arešt, ko ōumaš vuōdda, tot puōotta lāⁱttēd ja tšēā^lkka, što sōn vj^lā^dta pārvin jōšga, jos jje ō^wpe sū vuappēd. pū^wkkē^d tšā^wzejēⁿē ij tšūai^ettāōd, toļki moott^am^d.

tšäottš^Ejiellejō ō^wpe^t kēāssa ō^wašin vēiⁿe tsierkē^št ja lej^bp^kške ja vjēš^kē^Etieģ^e rj^dtō. tot tšūai^ettāott^a jieresna^lāš^em ja jieres^en^aš^em, kēsk^Attōγγ^l i pizuttemmes pārnōšēn, ja küšl^len, nuūt^{ko} l^lnd^vrēn ja vūššⁿen. tom tō^bā^e tōšt, što jēⁿa^a kuōlle ij puōpe tañ^a rj^dtō. nōkk^kam kuōle i γē^l kō^dēd, lebe kō^tška. jos tšäottš^Ejiellei tšūai^ettāott^a nōkk^A-

kun tahtoo pelästyttää, ja silloin tyvenelläkin säällä¹ vesi alkaa kuohua renkaina; se näkyy silmiä myöten ja sitten sukeltaa. Tarttuu joskus nuottaan(kin), mutta pyörähtää ja ui pois siulaa² pitkin. Reinnjargan salmessa Nuortijärvellä se näyttäytyy toisinaan. Hänellä on pieniä lapsia; puolisosta ei kerrota. Hän saattaa viedä rannalta lapsia, kun (ne) ovat uimassa, ja veneestäkin. Se ei anna hätyyttää pieniä (vesi)linnunpoikia eivätkä lapset illalla saa rannalla leikkiä tai meluta; hän niitä pelästyttää ja unessa, kun ihminen nukkuu, tulee torumaan ja sanoo aikovansa ottaa lapsilta hengen, jos eivät hänen anna (rauhassa) nukkua. — Kaikille vedenemo ei näyttäydy, ainoastaan muutamille.

Vedenhaltialle annetaan kesällä uhriksi viinaa pikarissa ja leipäpala ja vaskiraha rannalle. Se näyttäytyy erinäköisenä ja -värisenä, joskus alastomana lapsenakin, myös kalana, kuten kempelana ja mateena. Tunnetaan siitä, että iso kala ei monasti tule rannalle. Ei saa tappaa sellaista kalaa, taikka hukkuu. Jos vedenhaltia näyttäytyy unessa, niin herättyä pitää viedä anti rannalle. Kalanruo-

¹ niin vaikka lienee tyyntä. — ² nuottaa.

rešt, te_{go} mōārran, te_{γa}ā^ok^a o^uā^dtaz rj^dtō v^okkov. ku^ole^dāy^ulⁱd^t
i γ^ēā pūā^ld^lēd, a lā^og^oē^štēd t^šā^otsa, t^okk^o k^ošt i li^š k^od^tam ku^olⁱd^t.

mā^rpēs li^š j^okk^os ku^ol^e ja to^t vūā^hna jām^mem šē^ll^ej^o. tot lⁱ
t^šā^ott^š^E jⁱell^ejⁱ pā^rā^š ja tot ra^ukk^a o^uā^dtaz. jos tom k^od^ta, te jām^ma;
tom_{ga}ā^ok^a lū^oš^štēd t^šā^otsa ja pⁱlⁱj^ov rē^dda ē^la vēⁱņ^e ja lēⁱbe. nu^ok^l^E-
šē^št li^š m^ottam v^uvra kū^ožⁱ v^ug^oē^ok^oš t^šu^og^ove. jos k^od^ta nu^oā^dtem,
te šā^dta šē^lā^ok^l^E. p^ug^og^o lⁱ_{go} o^uā^dta o^uā^dtaz i_tā^št.

ko ō^um^ošē šā^dta y^rm^e, te peⁱj^e pu^ott^šēⁱ p^al^dte χ^u^o ja vēⁱņe.
sōⁿ i_γē^l li^šk^štēd le^{be} ku^osk^ottēd nēⁱbe. y^rm^e kē^rd^ta pⁱā^oga
mⁱē^ld^t.

jos pie^ott^š^E k^oš^ltsa kū^ol^ek^len, te tot tie^ott^a jām^mem le^{be} jⁱerēs
po^om^og^e.

kū^odda^v lⁱ šō^ra^bp ko kū^ov^oš^lem, tot v^ol^dta mo^št^šō^mm^os o^um^o,
t^āv^ot k^šk^op^āi^kē^št ki^dt^a ja kū^od^ta mē^odda. tot o^uā^dta o^um^o m^ās^o
pū^ott^šai v^oā^šta.

toja ei saa polittaa, vaan (ne pitää) viskata veteen, sinne mistä on kalat saanutkin. (Muotka.)

»Marras» on outo kala, joka ¹ ennustaa ² kuolemaa pyytäjälle(en). Se on vedenhaltian lapsi(a) ja se vaatii antia. Jos sen tappaa, niin kuolee; se pitää laskea veteen ja on pantava rannalle viinaa ja leipää. Hauella on joskus kaksi lyhyttä sarvea. Jos sellaisen saa, tulee (hyvä) pyyntivuosi. Hyvä on ³ antaa uhri siitäkin.

Kun ihmiseen tulee rokko, pannaan sairaan viereen puuroa ja viinaa. Hän ei saa liikahtaa eikä koskea veitseeseen. Rokko lentää tuulen mukana.

Jos mänty kaatuu tyvenellä säällä, tietää se kuolemaa tai muuta vahinkoa.

Vaakalintu on suurempi kotkaa, se ottaa komeimman ihmisen, sieppaa vyötäisistä kiinni ja kantaa pois. Se antaa ihmisen takaisin poroja vastaan.

¹ ja se. — ² näkee. — ³ on, kun.

*kũõb^dĩš^A pà^lla nezz^anešt, à viéyya^t tenbie^l jéaras nezzan. nezzan
go pğjov kōutas ja tšūqjov^t távverēs, te kũõb^dĩš^A o^lknàšš^a ja vūš^lka
mäända.*

Karhu pelkää naista, mutta hätyyttää kuitenkin raskaana olevaa. Nainen kun nostaa hameensa ja näyttää »tavaransa», niin karhu häpeää ja lähtee pois.

II. Kildinin murretta.

1.

riēm̄j^e lei, vāre mīl̄d̄t^E vōdtad̄i. tāll^a puəđi, s̄yn k̄āp̄t̄sešt, tséá̄k̄a:
»mun tun ɣul pōra^m, rīm̄j^e». rīm̄j^e tsiel̄q̄k̄i, što »jesli tun mūn pōraɣ,
mušt k̄ūmm^e tiedt_A, t̄ann^v tōna koñ^dt_A.» tāll^a tsiel̄q̄k̄i: »mun ku^gk̄as
kuənd̄a^m» ja tāll^a riēm̄je kuəñ^dt_A. riēm̄j^e tsiel̄q̄k̄i tāll̄ō: »t̄ann^v lei
šiēγ^a ielle^đ, kuəš mun ɣul t̄šāšnešt t̄šiel̄ḡe k̄ir̄j̄χⁱm̄.» tāll^a tséá̄k̄,
što »k̄ir̄je^dt̄ mun̄št.» rīm̄j^e sār̄na: »mun k̄ir̄j̄χ̄ēđl̄šē^m, te ȳm^v uəi p̄eāst̄aγ̄i^d
pōúno^đ». tāll^a tsiel̄q̄k̄i, što: »mun t̄ōt̄š pōna^m.» rīm̄j^e sār̄n̄ai: »pōúno ɣul.»
tāll^a vāld̄i, p̄eāst̄aγ̄i^d pōn̄ai, mūr̄je kornād̄i, nū^tš̄k̄ai, nū^tš̄k̄ai, t̄seu^dt̄a
rāv̄señ̄e lei k̄ōrv̄n̄^dt̄š̄. riēm̄j^e vāld̄i, mūr̄^ai^d k̄ōp̄t̄š̄ai, p̄ir̄^a tāla p̄ēi^ai.
māñ̄ηa tōla s̄aγ̄ai. tāll^a p̄ūleš̄kuōđi, te nū^tš̄k̄ōš̄kuōđi. rīm̄j^e tsiel̄q̄k̄i:

Oli kettu, kulki metsää pitkin. Tuli karhu, tarttui ¹ häneen (ja) sanoi: ² »minä syön sinut, kettu». Kettu sanoi, että »jos sinä syöt minut, niin minun ³ kummini (saa) tietää (ja) sitten tappaa sinut». Karhu sanoi: »minä kannan (sinut) kauas» ja karhu (alkoi) kantaa kettua. Kettu sanoi karhulle: »silloin oli hyvä elää, kun ⁴ minä tikän ⁵ selkää kirjoin». Karhu sanoi ⁶, että: »kirjo minulta(kin)». Kettu puhui: ⁷ »minä kirjoisin, mutta en voi vääntää vitsaksia». Karhu sanoi, että »minä väännän itse». Kettu virkkoi: »väännä (sitten)». Karhu [otti ja] väänsi vitsakset, sitoi itsensä puuhun, hyppäsi (keran), hyppäsi (toisen kerran, näyttääkseen, että) oli sitonut hyvin lujasti. Kettu [otti ja] kasasi puita, pani karhun ympärille. Sitten pisti ⁷ (niihin) tulen. Karhu alkoi palaa ja hyppiä. Kettu sanoi:

^{1, 2, 6, 7} (pres.). — ³ minulla. — ⁴ koska. — ⁵ tikalta. — ⁸ sai.

»kiersš, kiersš, kërje paššneškuòptèn.» te tāāā ūu^fškì, ūu^fškì, te pūlī. rīmīje meānda v^uagkaa.

2.

kāss ja pīetten iel^lle. tēšt kāss v^uā^lok mūr^aid^t rāp^le, tséā^lka: »pīetten eđkno iel^l kie^dtšv; kie^dtšvškuadaχ eđkno, rīmīje tōn u^χta.» tēšt puadt sunne rīmīje, puòđī p^er^dl o^lkan^u béā^l, eđkno puòđī, l^gh^oka: »veāš^vdt, veāš^vdt munne lēz eđkno» sun tsiel^okī: »toa nūr^r ka^opa ja nūr^r ni^χā pā^lin sīrr^oβ. kol^le^vu^oχv, kol^le^si^emⁿn^vdtš, veāš^vdt ^gua mūn yū^re.» pīetten vī^Džāst ā^lte, ūu^fškì eđkan ā^lte. rīmīje ūu^fškì, k^gd^lšeštī sōn i k^uñ^dkuòđī. pīetten réā^gka: »kāss vī^la, puòde, vī^rab^lš munv.» sun šūr^r lie^mdt^e u^χtd. kāss āksōs kīšī ja rav^ond^t. kār^ra, rīmīje k^gd^lšešt ja pīetten vā^ldī. rīmīj pā^fškī. kāss pīetten p^er^le pī^lī, te tsiel^okī: »tšēda eđkan iel^l kie^dtšv, rīmīje u^χta^o tōnv.» a kāss

»kārsi, kārsi, kirjat alkoivat tarttua». Karhu hyppi hyppimistään ja paloi. Kettu lähti¹ juoksemaan pois.

Kissa ja kukko asuivat (yhdessä). Siitä kissa lähti¹ puita hakkaamaan, sanoi²: »kukko, älä katso ikkunasta³; jos rupeat katsomaan ikkunasta, (niin) kettu vie sinut pois». Siitä tuli⁴ hänen luokseen⁵ kettu, tuli tuvan ulkopuolelle, tuli ikkunaan (ja) huusi⁶: »vilkaise, vilkaise minuun päin⁷ tänne⁸ ikkunaan». Hän sanoi (vielä): »Tuolla nuoret vaimot ja nuoret tytöt leikkivät pallolla. Kultapää, kultapartanen, vilkaisepas minuun päin.» Kukko juoksahti⁹ lähelle, hyppäsi ikkunan lähelle. Kettu hyppäsi, tarttui häneen ja alkoi kantaa pois. Kukko parkui¹⁰: »kissaveli, tule, (jo) viepi minut». Kettu¹¹ vei¹² pois isoon metsään. Kissa viskasi kirveensä ja lähti¹³ laukkaamaan, juoksi¹⁴, tarttui¹⁵ kettuun ja otti kukon (pois). Kettu pakeni. Kissa toi kukon tupaan ja sanoi: »älä katso ikkunasta¹⁶,

¹ (prees.).

— ^{1, 2, 4, 6, 9, 10, 12, 13, 14, 15} (prees.). — ³ ikkunaan. — ⁵ hänelle. — ⁷ minulle. — ⁸ siihen. — ¹¹ Hän. — ¹⁶ ikkunan läpi.

mūr^aid^t vūlgī rāp^le^δ. lāl rīm^je pōad^ta oppē^dt eḗknv. »pietten_gul vελšv^dt, vελšv^dt, kol^le^vu^oχ^v, kol^le^siemmnvⁿd^tš.» tuot ī kie^dtšv. juv^gke nālla sun vu^oχ^αλλ: »mūrr kāvpa ja mōdtšés niḗḗa pā^lin vī^Džv^dt.» »mun_gul im vελšv^dt. mī lī mučka viesš^el to^mb^pen?» pietten nū^tš^kiⁱ eḗkan o^l i rīm^je sōnv kaḡkeš^t i pōr^ai puck. εžt poⁿts ku^odtχⁱ. kāss mūr^aid^t rād^ta, rād^ta, te vu^ol^oka mās^{ad}t pe^ftes. pōad^ta, pietten il_lex. rīm^je lī pōrrma^(n^dtš). sun siend^ai, kārra^l rīm^je mī^ld^e. juvsⁱ rīm^je, vu^ol^ok lī rīm^ješt. sun mēⁿ^ai, tšā^ηη vū^ol^ok^o, tād^l rīm^je kō^dtšš^e^δ, mēz pietten pōr^ai. rīm^je tsie^lkⁱ, što »mun^o kū^ljen vā^lde.» kāss^A vā^ld^tA rīm^je kū^ljen. ielēšku^oḗten vā^ldⁱn si^j, te rīm^je kārra^l, kaūna tāla. tāl^a tsē^ol^oka: »mōn tōnv pōra^m». »mun^o jel pōra_gul, mun tōⁿne kū^je vūz^χeam, ne^m lī kāssa Ivan^ol^oχ^e.» »ko^ol^o mī tōn uⁱēšku^oap^e^bp?» »tun tāl^a sā^o mi^je run^oā^o, mi^j ku^ossa pu^oap^e^bp, tā^le mu^ošt kū^j vu^oi^oχ.» tāl^ašt lī pā^lḗ^s ja nū^ol^a ja kie^lk^e. vūz^χem ā^o vā^ldⁱ,

kettu vie sinut pois». Kissa lähti puita hakkaamaan. Siitä kettu tuli¹ taas ikkunaan: »kukko vilkaise, vilkaisehan, kultapää, kultapartanen». Tuo ei katsonut². Kaikin tavoin hän viekoitteli³: »nuoret vaimot ja kauniit tytöt juoksentelevat palloin(een)». »Minäpä en vilkaise. Mikä on sellainen mukava siellä?» Kukko hyppäsi ikkunalle ja kettu tarttui⁴ häneen ja söi kokonaan; (vain) yksi höyhen jäi (jäljelle). Kissa hakkasi⁵ hakkaamistaan puita ja lähti⁶ takaisin tupaansa. Tuli⁷, kukkoa ei ollut(kaan)⁸. Kettu oli⁹ syönyt. Hän suuttui, lähti¹⁰ juoksemaan ketun perään. Saavutti ketun, ketulla oli¹¹ luola. Hän meni, ryömi¹² luolaan, tahtoi¹³ tarttua kettuun, koska¹⁴ (tämä) oli syönyt¹⁵ kukon. Kettu sanoi, että »ota minut mieheksesi». Kissa otti¹⁶ ketun mieheksseen. He [ottivat ja] alkoivat asua; kettu lähti¹⁷ juoksemaan (ja) löysi¹⁸ karhun. Karhu sanoi¹⁹: »minä syön sinut». »Älähän syö minua, minä näytän sinulle miehen(i), (sen) nimi on kissa Iivananpoika.» »Miten me pääsemme näkemään²⁰ sen?» »Sinä, karhu, hanki meille runovaadin²¹, me tulemme vieraisiin, siitä näet minun²² mieheni.» Karhulla oli (mukanaan) susi,

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 16, 17, 18, 19 (pres.) — 14 miksi. — 15 (impf.). — 20 alamme nähdä. — 21 (vasaton naarasporo). — 22 minulla.

kīpīēškuadtA, véarr kīr^zneškuóðī. rīm^je puóðī, tsiēl^gkī: »mušt_{ku} kūj^j poadta. ti^j pwek lemmw.» tāla nóamma pēādtsa, pālpēs ko^gkor^gne^gkē vυάλλ tšāηηa, nālla ja kiēl^gkē^E nóamma mū^jre. tūl sī^j puəptev. rīm^je jadt ευδóðšt, kāss ml^ld^t jadt^A. tāla^a mūr^gšt sārna: »mā^gñ^dte kw^jje_— Góla sušt». puóðlén kāss Ivan^gá^lg^k^E ja rīm^je Piedarni^gd^t ja pōr^gskuóðlén. tāla^a ligkāštī, vυά^lš^g mūr^dt^jī. tūšt vā^ld^tA, kāss sūr^gkan ja kār^{ra} ko^gkor^gne^gk vυάλλa. pālpēs sūr^gkan, ravlōn^dt pāyo, kāss sūr^gkan ja kār^oi, nū^lš^gkī mū^jre. tāla^a yas nū^lš^gkī, ravlōn^dt. kāss nū^lš^gkī nu^m^bp mū^jre. kiēl^gkē^E sūr^gkan, uidī. kāss ravlōn^dt rīm^ješt pāyō. pwek kār^llén, ε^gšt rīm^je kwadt^gi te pōr^gskuóðī.

3.

iēr^gka kāss iēl^l pēr^dlōšt ε^glō, tauraššén lei tol^li pīepten. pēā^gva kāss vυά^lg^k^A šūllē^d, mie^dššē^d, a pīepten lo^gkad pēr^dt siz. mā^gηηa kāšše

naali ja ahma. (Hän) otti vasattoman vaatimen, ryhtyi¹ keittämään (ja) keitto alkoi² kerjetä (valmiiksi). Kettu tuli (ja) sanoi: »Minun³ mieheni tulee. Te kaikki piiloutukaa.» Karhu kiipesi⁴ mäntyyn, susi ryömi⁵ juurakon alle, naali ja ahma kiipesivät⁶ puuhun. Sit- ten he tulivat⁷. Kettu kulki⁸ edellä, kissa kulki⁹ perässä. Karhu sanoi¹⁰ puusta: »millainen mies hänellä (onkaan)». Kissa Iivanan- poika ja kettu Pietarintytär tulivat ja alkoivat syödä. Karhu lii- kahti (ja) oksa murtui. Siitä kissa [otti¹¹ ja] säikähti¹² ja juoksi¹³ juu- rakon alle. Susi säikähti¹⁴, lähti¹⁵ juoksemaan pois; kissa säikähti¹⁶ (taas) ja juoksi, hyppäsi puuhun. Karhu hyppäsi (alas ja) lähti¹⁷ laukkaamaan. Kissa hyppäsi toiseen puuhun. Ahma säikähti¹⁸ (ja) meni pois. Kissa lähti¹⁹ laukkaamaan pois ketun luota²⁰. Kaikki lähtivät juoksemaan, vain²¹ kettu jäi ja rupesi syömään.

Muinoin eli kissa tuvassa yksin, toverina oli vain kukko. Päivällä kissa lähti¹ pyytämään, metsästämään, ja lukitsi kukon tupaan.

^{1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19} (prees.). — ³ minulla. — ²⁰ ke- tulta. — ²¹ yksi.

¹ (prees.).

pjadla riēm̄j^e de tšēδ^a ežkan roplij pīepten. kāss vōdtaδ, vōdtaδ, mā^sad^t puəði. pīepten il_{le} ni_{gošt}. vūlgì pīeptnes ódtsv^δ, mēn^ai, ton riēm̄je kàun^ai. kāss tsiel^okī: »tun mušt pīepten pòrriχ». riēm̄j^e sārngai: »izvini ko mun tušt pīepten pòrre^m». kāss tsiel^okī, što »mun tušt pārn^ai^dt pōra^m». riēm̄j^e tsiel^okī: »jel pōra, tun iiele nū ka^ll^ažēn, mun tunne əđkew». kāss riēm̄je pārngai_{γuim} venssaa ja iéaa^a, a riēm̄j^e to^dt vōdtaδ, pōrrmuš sāyaⁿd^tA. sunne pālpēs vāsta puəði, tsiel^okī: »riēm̄j^e, mun tū pōram_{γua}» a riēm̄j^e tsiel^okī: »jel pōra mun_{γua}, əpē mušt u^dt^A kālles_{ku}. mun^v kālles li tšeu^dta pū.» pālpēs tsiel^okī: »mun vaa^am^m γua kiəđtšv^δ» a riēm̄j^e tsiel^okī pa^dtsv: »sun i liu^dt oaa^s. tun pupte koštne v^uú^bžé.» pālpēs tséa^lka: »tun mēna mā^sad^t, mun vaa^am^m v^uú^bžé šille^δ» pālpēs mēn^ai, baranbičke tuoji. vōdtaði, ko^dtš^ai tāla ja nym^bpen kiel^čke. siije sārna, što »vū^lč^eb^p rīmješt kà^ll^as_{ku} kiəđtšv^δ». tā^ll^a ja kiel^č^E vac^ltén baran ja kuⁿd^tkuoðtén. nu pòlén tēz, košt rīm̄j^e iéaa^a. riēm̄j^e veļlī vāsta, siije

Kissan jälkeen tuli ¹ kettu ja sieppasi kukon ikkunan kautta. Kissa kulki ² kulkemistaan (ja) tuli takaisin. Kukkoa ei ollut ³ missään. (Hän) lähti etsimään kukkoaan, meni (ja) löysi sen ketun. Kissa sanoi: »sinä söit minulta kukon». Kettu sanoi: »anna anteeksi, että ⁴ minä sinulta söin kukon». Kissa sanoi, että »minä syön sinulta pojat». Kettu sanoi: »älä syö, elä sinä minun äijänäni, minä sinulle eukkona». Kissa loikoili ⁵ ketun poikien kanssa ja eleli ⁶, mutta kettu kulki ⁷ (ja) hankki ⁸ ruokaa. Häntä ⁹ vastaan tuli susi (ja) sanoi: »kettu, minä syön sinut». Kettu sanoi: »Älä syö minua, nyt minulla (on) uusi äijä. Minun äijä(ni) on hyvin vihainen.» Susi sanoi: »minäpä lähdän katsomaan». Kettu sanoi sudelle: »Hän ei lähde ulos. Tuo sinä jostain lihaa.» Susi sanoi: ¹⁰ »mene sinä kotiin, minä lähdän pyydystämään lihaa». Susi meni (ja) nutisti jäärän¹¹. Kävi kutsu-
massa ¹² karhun ja toiseksi ahman. Sanoi ¹³ heille, että »lähtekäämme katsomaan ketun ¹⁴ äijää». Karhu ja ahma ottivat jäärän ja alkoivat kantaa. No, toivat sinne, missä kettu asui ¹⁵. Kettu hyppäsi

^{1, 2, 3, 5, 7, 8, 10, 13, 15} (prees.). — ⁴ kun. — ⁶ elää. — ⁹ hänelle. — ¹¹ jäärän-
kappaleen. — ¹² kutsui. — ¹⁴ ketulta.

tsiel^gk_i: »tiⁱ λεμμω^δ, a μυη υυαλα^m κυλ καλα^asan κοτ^δσα^δ.» rīm^je mēn^ai, kāšš^E sārnaⁱ, što: »kāss υυαλ^gkv^bp ολα^as κυλ, mīnen λūz lī baran rap^tlañ^dtš». a kāss ī tieptam, što tāλλ^a ja pāl^hdes pu^ll^hen. kāss vāl^di, lūwⁱ ολα^as. sīne λεγκ^A tšew^dta ap^sA. kāss pēl^škuo^δi, sēksom α^lg^hken pugk tsēāñ^gkv^δ ja se^hb^p tšew^dta šen^dvi kessa. pāl^hdes ja kie^lk^E ε^hlēšt sārna^β: »w^δtš il^{le} šūrr, a mūñ^dte lī sien^dtmañ^dtš.» kāss mū^a o^l nū^fš^hkⁱ, a tāλλ^a ja kie^lk^E li^hjen t^hšt ja pā^fš^hen, si^j kāz^hšt pe^ld^hen. te pāl^hdes mū^ld^hte, pu^gk u^hd^hen. a rīm^je ton baran pōr^ai ja καλλ^šes pōr^dh.

4.

ie^hg^aka ā^hk^E lei ε^hl^w ku^δh^št. ka^lasvñ^dtš lei u^hd^htañ^dtš me^ao^ltsa. kē^dtšⁱ, u^hš āv^von, ku^δh^e sⁱz tāλλ^a s^og^hi. ā^hk^E kē^al^šA, s^hn lī viraⁿnañ^dtš, pugk lī jⁱh^hšt. ā^hk^E pē^laⁱ, vāl^di vē^ar^a kē^hlⁱ, s^hn pōr^tA. ē^hj^hh^he tō^la pu^ll^di, tā^la kō^škv^δ pugk. iñ^dsv^h v^hp^hē^t vē^ara kē^hlⁱ, v^hp^hē^t iñ^dsv^h pōr^t sōn^o. tāλλ^a vū^lgē^škuo^δi, ā^hg^hin pro^štšv^δi. ā^hg^he s^hn

vastaaan (ja) sanoⁱ heille: »piiloutukaa te, minä lähden äijääni kutsumaan». Kettu meni (ja) sanoⁱ kissalle, että: »kissa, lähtekäämme ulos, meidän luoksemme on jäärä sortunut». Kissa ei tiennyt, että karhu ja susi toivat (sen). Kissa [otti ja] lähti ulos. Vieraiden ¹ haju lemusi kovin. Kissa rupesi pelkäämään, kaikki karvat alkoivat nousta pystyyn ja häntä tuli hyvin paksuksi. Susi ja ahma sanoivat keskenään ²: »hän ³ ei ole iso, mutta miten ⁴ on vihastunut». Kissa hyppäsi puuhun ⁵; karhu ja ahma olivat siinä ja pakenivat, he peljästyivät kissasta. Susi (lähti) perään, (ne) menivät kaikki pois. Kettu söi sen jäärän ja syötti äijänsä(kin).

Kerran oli akka yksin kodassa. Ukko oli mennyt metsälle. (Hän) katsoi: ovi aukesi ¹ (ja) kotoaan astui karhu. Akka katsoi ², se oli ³ pudonnut (jääsulaan ja) oli kokonaan jäässä. Akka pelkäsi, [otti ja] keitti aterian (ja) syötti ⁴ hänet. Poltti tulta yökauden (ja) kuivasi ⁵ karhun kokonaan. Aamulla taas keitti aterian, aamulla taas syötti ⁶ hänet. Karhu teki lähtöä, hyvästeli akan. Hän kutsui akan ulos

¹ Heidän. — ² sanovat yhdessä. — ³ itse. — ⁴ millainen. — ⁵ puun päälle.

^{1, 2, 4, 5, 6} (pres.). — ³ hän on.

kořtšgi oalás, puəplēmciējēs mīl^dt vūzađt kievpļines. ā^gķešt mās^{ad}t kǎļles puóđi mie^dtšéšt. āđķ^E kaļļsvn^dtše tsiel^gķi, što kuəđešt tāla puódtā, sōn kievpļines vūzχi puəplēmciējēs mīl^dt, mēn leñ^dtš. kǎļles vūlgī tāla kiēji mīl^dt, mēn^oi, mēn^oi, kiē^dtšī, tāla^a lī jaŭra vir-rañ^dtš ja kǎtškan^dtš. kǎļles vāldi, kiēzī ton tāla tšā^Dzēšt. vāldi sušt kuəže kišk^oi méanda. kéāđtš^A: tāla tūltin lī oļmwñ^dtš. oļmw vāldi, rūk^oi, iēmw piž^oi, a kuəž sun vāldi kōškv^o. mǎŋŋa tālva iēļlēn, iēļlēn, puóđi kǎřjeļwñ^dtš ja pāsβuži, siŋje sārngi: »mun lējje^m cul, vōdtađiχ ik kul mūn kiŋi mīl^dt, mušt lei tauraš kǎtškan^dtš?» kǎļles tsiel^gķi: »mun vōdtađi^m tom^bpeñ^dt ja tōn tauraš kiēššē^m, kuəže nūv^{vē}m.» kǎřjeļwñ^dtš pāsβuži ja māuši.

5.

rīm^je káun^oi oļmō pūrŋe. sun šēñ^dlad sunn ja əssk^gđt kuar^oi. iēļi, iēļi, šūrr oļmwñ^dtš šēn^do*i*. rīm^je tsiel^gķi: »nāř^lladw^o βiđt tuŋŋe».

(ja) osoitti ¹ kápälällään tulemajälkiinsä päin ². Akan äijä tuli takaisin metsältä. Akka sanoi äijälle, että karhu tuli kotaan ³ ja osoitti kápälällään tulemajälkiinsä päin, mitä lienee (tarkoittanut). Ukko lähti karhun jälkiä myöten, meni menemistään (ja) näki ⁴, (että) karhu oli pudonnut järveen ja hukkunut. Ukko [otti ja] veti sen karhun vedestä. [Otti ja] nylki ⁵ siltä ⁶ nahan pois. Katsoi ⁷: karhuntaljan sisällä ⁸ oli mies. (Hän) [otti ja] hautasi miehen, pani maahan, mutta nahan hän otti kuivamaan. Sitten talvella elivät elämistään, (niin) tuli (eräs) karjalainen, kiitteli (ja) sanoi heille: »minä olin (täällä), kuljitko minun jälkiäni myöten, minulta oli toveri hukkunut». Ukko sanoi: »minä kävin siellä ja vedin sinun toverisi (ylös ja) nyljin nahan». Karjalainen kiitti ja maksoi.

Kettu löysi ihmislapsen¹. Hän kasvatti² häntä ja ompeli (hänelle) vaatteet. (Lapsi) eli elämistään (ja) kasvoi isoksi mieheksi. Kettu

¹, ⁷ (prees.). — ² -jälkeensä myöten. — ³ tuleksinut kodassa. — ⁴ katsoi. — ⁵ kiskoi. — ⁶ häneltä. — ⁸ k-n taljoissa.
¹ ihmisen l. — ² (prees.).

són tsiélfkī: »košt a^lke^bp na^lladw^o» rīm^je tsiélfkī: »nai^dēškuəde
 tun tsār^a ni^lda.» sun tséā^lka: »tsār^a ni^lda munne je^dt aⁿta^d.» rīm^je
 tséā^lka: »mun vuā^lam vuⁿχ^lš^v.» sun vuⁿχ^lš^v, ni^lda vuā^lka.
 oāmōšt lie āssa rāzna kuš^lγuim kua^rraⁿtš. tséā^lka ni^lda: »mēz
 leχ rāzna kuš^lγuim sunne a^sskⁱdt kua^rraⁿtš.» rīm^je kiē^asalla,
 što »sun li vā^ptaγ tšeu^dta, sun tā^dtaⁱ mučka a^sskⁱdt āⁿne^d.» ni^lda
 vū^lkuō^di.

6.

kālles pār^rniⁿes vāⁿtšēn, va^ltēn tša ij^dēn. ka^lnēn kuəde vā^rēšt,
 li strāšno šūrr. il^le ni to^lsa^sij^j, il^le ni mī kuədešt. si^j leⁿmēn
 ton k^gadta, kō^lmī tā^le, kō^lmā^s puō^di. puō^dtēn kō^lm tsuā^rtⁱ, kuəde
 siz suō^lhōn. »sā^me le^gka^a a^psa.» va^ltēn ja ka^lnēn siēⁿe^dt, kāl^las
 pār^rniⁿes. ē^lt tsuā^rtⁱ tsiélfkī: »pō^rra^bp siēⁿe^dt.» kāl^les tsiélfkī: »ē^lled
 pō^ra, mi^j tšāⁱj^di^m.» nuⁿb^p tsuā^rtⁱ tsiélfkī, što »vička βⁱdt mā^sad^t.»
 vā^ldi kāl^las^v pār^rniⁿes tā^badⁱ i vier^dts séz tsā^γi. pā^jjel a^rdes pi^loⁱ

sanoi: »sinun pitää mennä naimisiin». Hän sanoi: »mistä ryhdymme
 naimaan?» Kettu sanoi: »koeta¹ naida keisarin tytär». Hän sanoi²:
 »keisarin tyttäätä ei minulle anneta». Kettu sanoi: »minä lähden ko-
 simaan». Hän kosi (ja) tyttö lähti³. Miehellä olivat⁴ vaatteet erilai-
 sista paloista⁵ ommellut. Tyttö sanoi: »miksi olet ommellut hänelle
 vaatteet erilaisista paloista?» Kettu valehteli⁶, että »hän on hyvin
 rikas, hän tahtoi pitää sellaisia vaatteita». Tyttö lähti⁷.

Ukko käveli poikineen, (he) [ottivat ja] eksyivät. Löysivät met-
 sästä kodan; (se) oli¹ hirmuisen iso. Kodassa ei ollut² tulisijaa, ei
 ollut mitään. He piiloutuivat kotaan³; kuului sitten (kolinaa ja
 kotaan) tuli kolme (oliota). Tuli kolme pirua, astuivat kotaan. »La-
 pin löyhkä haisee.» [Ottivat ja] löysivät heidät, ukon poikineen.
 Yksi piru sanoi: »syökäämme heidät». Ukko sanoi: »älkää syökö, me
 eksyimme». Toinen piru sanoi, että »(ne) pitää viedä takaisin». Otti
 ukon poikineen, tarttui⁴ (heihin) ja työnsi säkkiin. Pani (sen) olal-

¹ ala. — ², ³, ⁴, ⁶ (prees.). — ⁵ erilaisten palojen kanssa. — ⁷ alkoi lähteä.

¹, ², ⁴ (prees.). — ³ siihen k.

ja var̄^dts̄li, vi^gi kállas kuəðe γūrre. ā^gkv̄n̄^dts̄ tom̄^bpen kuəðešt̄ ki^gka. sāda āckv̄št̄ j̄inn kāvta^a ja tsuə^rʔi āckv̄ u^gđt̄ti. a kállas p̄ā^rni^gnes pu^gđli kuəðe γūrre, t̄x̄^dt̄ i ki^gka^al̄n̄^dts̄. āckv̄ ton p̄ō^rai.

7.

ie^rka o^am̄v̄n̄^dts̄ vān̄^dts̄^A meəđts̄a. vān̄^Dzi, vān̄^Dzi, t̄āle sun̄ne puo^gđi o^am̄v̄n̄^dts̄, tsie^lḡk̄i: »vā^lde mun̄v̄ i^gts̄sān̄^dt̄ taura^gššen. ā^lḡke^bp̄ eu^dts̄t̄ ielle^g ja kv̄n̄^dt̄ o^gtsv̄^g» si^g ā^lḡk̄en eu^dts̄t̄ ielle^g ja kv̄n̄^dt̄ o^gts̄en. si^g ts̄u^gke^β, kv̄n̄^dt̄ o^gtsv̄^β. siē^gšt̄ e^gt̄ sām̄m̄v̄n̄^dts̄, a nu^{m̄}^bp̄ l̄ tsuə^rʔi. sām̄m̄v̄n̄^dts̄ puo^gđi mās^{ad}t̄ kov̄v̄s̄v̄, a tsuə^rʔi i va^l p̄ā^vl̄n̄^dts̄. iē^l, iē^l, t̄ā^l tsuə^rʔi puo^gđi, tsie^lḡk̄i: »χei^g yet ko mun̄ t̄ā^rme p̄ē^lte; ts̄u^gke, ts̄u^gke, kē^vts̄ā, v̄ē^Dza si^gn̄ kuəšt̄ ts̄ā^vpa. mun̄ jur̄v̄ā, što l̄i kv̄u^gte^E ja tešt̄ mun̄ p̄ē^lte, ts̄eu^dta kv̄k̄as u^gte. mun̄ ts̄u^gkle^m, mun̄ mās^{ad}t̄ p̄ā^vdam̄ t̄ē^g, košt̄ p̄ē^lte, t̄ā^dla^m kie^gts̄v̄, što m̄i l̄i mu^gka. puada^m,

leen¹ ja lähti kävelemään, vei (heidät) ukon kodan luo. Akka siellä kodassa hyräili². Akalta ääni heti tyrehtyi³ ja piru vei akan pois. Mutta ukon poikineen (hän) toi kodan luo, niitä ei liikutellut. Sen akan (hän) söi.

Muinoin (eräs) mies¹ meni² metsälle. Käveli kävelemistään; siellä häntä vastaan³ tuli mies, (joka) sanoi: »Ota minut itsellesi toveriksi. Alamme yhdessä asua⁴ ja etsiä peuroja.» He alkoivat asua yhdessä ja etsivät peuroja. He hiihtivät⁵, etsivät⁶ peuroja. Toinen⁷ heistä (oli) lappalainen, mutta toinen oli⁸ piru. Lappalainen tuli (kerran) takaisin laavolle⁹, mutta piru ei vielä tullut. (Hän) oli aikansa¹⁰, silloin piru tuli (ja) sanoi: »Hei kun minä tänään peljästyin. Hiihdin hiihtämistäni, katsoin¹¹: lumesta näkyi¹² mustaa. Minä luulin¹³, että (se) oli¹⁴ käärme, ja siitä minä peljästyin, poistuinkin hyvin kauas. Minä lähdin hiihtämään; (sitten) minä tulin¹⁵ takaisin sinne, missä peljästyin, tahdoin¹⁶ katsoa, mitä¹⁷ (se) sel-

¹ yli hartiansa. — ² h-lee (noitalaulua). — ³ katoaa (mom.).

¹ tai: ihminen. — ² kävelee. — ³ hänelle. — ⁴ tai: elää. — ⁵, ⁶, ⁸, ¹¹, ¹², ¹³, ¹⁴, ¹⁵, ¹⁶ (pres.). — ⁷ Yksi. — ⁹ (puolikodalle). — ¹⁰ eli, eli. — ¹⁷ että m.

kied'łš^m, sun paj nǎpte arra. mǎn kēd'łšvskuaðtē, sun il_łex kuū^dł^E, sun lī pɣalam(añ^dłš) mǎrr. łele mǎn mās^{adt} vūł^gkē kovvsv, im ãłkañ^dłš pɣlam^d.» na, sǎmmamñ^dłš sušt kqółšA, što »vred tij kùuđešt pɣlam^aβεpte^d?» sun tséãł^{kA}, što »mił kùuđešt pɣlam^bp.» łele tsiel^gkī, vūłgī koñ^dł^d ódtsv^d. a sǎmmamñ^dłš lier^bp^{ai} p^{ai}j^v, pułtē kovvsv ja piłi łóai^d vɣalam ja ɣu^dt kied^rže łalamgijv. te sun tǎđt tsuǎ^dłⁱ pel'łe^d. íbłš liu^dłē olǎcs, tsuǎ^rłⁱ il_łex kuǎðešt. tsuǎ^rłⁱ lei koñ^dtanñ^dłš ienna koñ^dł^d. sǎmmamñ^dłš vǎłđi nūre ja mēn^{vi} tsuǎ^dł^ešt teł^dt vuón^ržⁱđt vǎł^dłe. vǎłđi vuón^ržⁱđt ja tūłł^dt ja sǎn kǎ^{vi} blǎsaa^ešt, štołi tsuǎ^rłⁱ ił vuaj^vółšē vuañ^dłšv^d. łele tsuǎ^rłⁱ puóđi mās^{adt}, puóđi kovvsv ja sił ielłeł kovvšešt. sǎmmamñ^dłš vǎłđi ja p^{ai}j^v pił^{vi} łollē. pǎai^v pūłē, pūłē, vǎłđē, nūrǎũskuođi łǎmš^t. tsuǎ^rłⁱ tséãł^{kA}: »mī kulłaił?» olmñ^dłš tséãł^{kA}: »kułla, kuū^dłⁱ kulłaił.» tsuǎ^rłⁱ kovvšešt olǎcs vellij, te víbłšva, te pǎłškē. te kuckvǎł tsuǎ^rłⁱ: »kock liēł mǎna vuǎółž ja tūłłe, puǎpte myna mǎł^dł.» ja kuck liēł tsuǎ^rłⁱ vuǎółž ja tūłłe, teck pugk karłen

lainen oli¹. Tulin² (ja) katsoin³, se⁴ oli⁵ vain sinänsä⁶. Minä rupesin katsomaan, se ei ollut(kaan)⁷ käärme, se oli⁸ palanut puu. Silloin minä lähdin takaisin laavolle en(kä) enää peljännyt⁹. No, lappalainen häneltä kysyi¹⁰, että »tosiaanko te pelkäätte käärmettä?» Hän sanoi¹¹, että »me pelkäämme käärmettä». Sanoi näin (ja) lähti etsimään peuroja. Lappalainenpa hakkasi pajun, toi laavoon, pani sen loitoon¹² ja toisen¹³ pään tulisijaan. Hän tahtoi peloittaa pirtua. Lähti itse ulos. Pirtu ei ollut¹⁴ kotona; pirtu oli tapanut paljon peuroja. Lappalainen otti nuoran ja meni ottamaan lihoja¹⁵ pirtulta. Otti lihat ja taljat ja sitoi (ne) siunaten, jottei pirtu voisi (niitä) saada. Sitten pirtu tuli takaisin, tuli laavoon ja he asuivat¹⁶ laavossa. Lappalainen otti ja pani pajun tuleen. Paju paloi palamistaan, [otti ja] alkoi viheltää tuleessa. Pirtu sanoi¹⁷: »mikäs kuuluu?» Mies sanoi: »kuule, käärme kuuluu». Pirtu hyppäsi ulos laavosta, lähti¹⁸ juoksemaan ja pakeni. Sitten pirtu huusi¹⁹: »mitkä ovat minun lihani ja taljani, tulkaa mukaani». Ja mitkä olivat²⁰ pirtun lihoja ja taljoja,

1, 2, 3, 5, 7, 8, 10, 11, 14, 16, 17, 18, 19, 20 (prees.). — 4 hän. — 6 niin. — 9 alkanut peljätä. — 12 loidon (makuupaikan) alle. — 13 yhden. — 15 niitä l.

*tsuə^dt̄ mīl̄^dt̄. koi^dt̄ gədt̄ s̄āmməw̄^dt̄^š kōr^ai blāsaaveš̄t̄, t̄ečk̄ nū^škəβ̄
mīl̄^dt̄ karr̄le^δ, j̄eβ̄ v̄uə^je. t̄ečk̄ kuōdt̄χ̄en p̄uek̄ s̄āmməw̄^dt̄^š. t̄el̄ s̄āmm-
w̄^dt̄^š kovvā^s kiš̄k̄eⁱ ja mās^{adt} v̄ūlḡeⁱ.*

8.

*iē^rka oamw̄^dt̄^š vān^dt̄sa, j̄oɬ̄s̄el̄ miej̄r̄e, i v̄ālp̄ ni kie s̄ōn^v miej̄r̄e.
t̄ā^{l̄} oamw̄^dt̄^š p̄j̄adt̄^A, sun̄ne v̄ūəš̄t̄ vān^dt̄sa, k̄ḡb̄t̄š̄a: »kōz j̄oɬ̄t̄χ̄aχ̄?»
s̄ōn ts̄ēā^{t̄}k̄a: »j̄oɬ̄t̄sa^m γ̄ua miej̄r̄e; i v̄ālp̄ ni kie mōn miej̄r̄e.» sun̄
ts̄ēā^{t̄}k̄a: »mun γ̄ua v̄ā^lda^m.» aš̄t̄ i j̄oɬ̄t̄χ̄in, puōɬ̄t̄en r̄inō γ̄u^{r̄}e,
r̄yū^dt̄v̄eⁿs̄ š̄ōrā š̄ōrā. sun̄ t̄siē^{l̄}š̄i: »v̄āⁿze γ̄ua, pu^{ɬ̄}t̄ p̄ā^{j̄}jen ā^{r̄}j̄^dt̄.»
puō^{ɬ̄}i ā^{r̄}j̄i l̄ūz, k̄ēā^{l̄}š̄a: ā^{r̄}j̄ l̄ē š̄urr̄ r̄yū^dt̄(ā^{r̄}j̄)^v, sun̄ vov̄še i v̄uə^{id}t̄ k̄ūⁿ^dle^δ.
vo^dt̄ mās^{adt} puō^{ɬ̄}i, s̄ār̄na χ̄azj̄ainnes: »i^vt̄^š v̄ūlḡe, i^vt̄^š pu^{ɬ̄}t̄ ā^{r̄}j̄^dt̄, aga
mun vāⁿdzā^m, j̄ōrā^m ja ā^{r̄}j̄^v mur^dt̄j̄eβ̄.» t̄ā^{l̄} v̄ārrā^δ ā^{r̄}j̄i γ̄u^{r̄}e, pu^{ɬ̄}t̄.
v̄eⁿns̄ēs̄ ts̄ā^{l̄}ēⁿ t̄š̄ā^dt̄sa, vo^dt̄ i j̄oɬ̄t̄χ̄in sij̄ miej̄r̄e. χ̄azj̄ain t̄siē^{l̄}š̄i:*

ne lähtivät kaikki livistämään pirun perään. Mutta mitkä lappalainen oli sitonut ¹ siunaten, ne hyppäsivät ² livistääkseen perään, (mutta) eivät voi(neet). Ne jäivät kaikki lappalaiselle. Sitten lappalainen purki ³ laavon ja lähti kotiin.

Mies käveli ¹ kerran, kulki ² meripyyntiin ³, ei kukaan ottanut ⁴ häntä merelle. Silloin tuli ⁵ mies, käveli ⁶ häntä vastaan (ja) kysyi: ⁷ »minne kuljet»? Hän sanoi: ⁸ »(minä) kuljen merelle; ei kukaan ota minua merelle». Hän sanoi: ⁹ »minä otan». Niin lähtivätkin kulkemaan, tulivat rannalle ¹⁰, (siellä oli) suuren suuri rautavene. Hän sanoi: »menepä ¹¹ (ja) tuo ylhäältä aivot». (Mies) tuli airojen luo, katsoi: ¹² aivot olivat ¹³ suuret rauta-airot, hän ei ensinkään voi(nut) kantaa (niitä). Tuli siis takaisin, puhui ¹⁴ isännälleen: »lähde itse, tuo itse aivot, jos minä menen, (niin) kaadun ja aivot murtuvat». Silloin (tämä) lähti ¹⁵ airojen luo (ja) toi (ne). Työnsivät veneensä veteen ja niin he kulkivat merelle. Isäntä sanoi: »istu ja souda».

¹ (impf.) — ² (pres.). — ³ repi.

^{1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 14} (pres.). — ³ merelle. — ¹⁰ rannan luo. — ¹¹ kävele.
— ¹⁵ matkaa.

»išt₁ gu₁, suya.» sòn sugka, i¹ v¹ua¹ta¹n¹d¹tš¹ ru¹u¹d¹v¹e¹nnas ru¹u¹d¹(¹ar¹)i¹ yuim. tã¹ sùn sãrna çazjainnes: »sulad¹ yu₁, aya ar¹v¹ mur¹tjeb.» çazjain sãrna: »mun yu₁ id¹tš¹ èstã¹ sugka. sùn id¹tš¹ èsti sugka, me¹h¹en¹ tavas, jãd¹kar m¹š¹t¹en. çazjain tsie¹l¹q¹i: »m¹š¹t¹ v¹u¹h¹ã da ðãnga.» rabotnið¹kes tsie¹l¹q¹i: v¹ua¹h¹ò¹sku¹ðe yu₁, aya vãd¹A p¹u¹o¹tkan.» çazjain sãrna: »mun id¹tš¹ ãlã¹m¹ v¹ua¹h¹ka¹ð.» te v¹ua¹h¹ò¹sku¹ði id¹tš¹, te k¹ll¹ v¹št¹ ñò¹D¹zi v¹u¹h¹ke sun¹ne. sùn v¹št¹ i¹ k¹ãssa, ki¹z¹i, pu¹ò¹ð¹i ãd¹kl¹i¹h¹q¹i. sòn tsie¹l¹q¹i: »ti¹ks¹ ku₁ lã.» te v¹u¹h¹ò¹ v¹pp¹è¹t¹ m¹š¹t¹i, v¹ua¹h¹ò¹sku¹ði, v¹ua¹h¹gai, v¹ua¹h¹gai, v¹pp¹è¹t¹ k¹ll¹ ñò¹D¹zi v¹u¹h¹ke. sùn k¹ãssa pajas, ki¹z¹i, ki¹z¹i, pu¹ò¹ð¹i tã¹lle sun¹ne beluga. sùn sãrna talã¹ð¹e: »te¹ř¹ř¹ku₁ pov¹p¹i.» tã¹ k¹ll¹es pi¹h¹en¹ v¹e¹nnasv ja v¹pp¹è¹t¹ m¹š¹t¹i v¹u¹h¹ens, ðã¹h¹ka, ðã¹h¹ka, k¹ll¹ ñò¹D¹zi sun¹ne v¹u¹h¹ke, karçã₁ v¹u¹h¹ka tš¹eu¹ã. sùn k¹ãssa, ki¹z¹i, ki¹z¹i, pu¹ò¹ð¹i sun¹ne vã¹les. sùn rabotnið¹kes sãrna: »talã¹ð¹e yu₁ li pã¹ð¹es.» jãd¹kar kieze¹sku¹ð¹i, mã¹s¹ad¹t¹ jop¹ř¹le¹sku¹ò¹ð¹en, jop¹ř¹en¹ mã¹s¹ad¹t¹, pu¹ò¹ð¹ten ř¹n¹d¹t¹õ. çazjain sãrna rabotnið¹kes, tsãã¹ka: »t¹un vã¹rrã¹ð¹, pi¹ tãã.

Hän souti¹, (mutta) ei voinut rautaveneen rauta-airoilla. Silloin hän sanoi² isännälleen: »soudapas (sinä), muuten aivot murtuvat». Isäntä sanoi:³ »minä istun itse soutamaan». Hän istui itse soutamaan; (he) menivät ulapalle (ja) laskivat ankkurin. Isäntä sanoi: »laske onki ja ongi». (Hänen) työmiehensä sanoi: »rupeahan itse onkimaan, muuten siima katkeaa». Isäntä sanoi:⁴ »minä rupean itse onkimaan». Hän alkoi onkia itse ja kala tarttuikin hänen⁵ onkeen(sa). Hänpä vetämään⁶, veti (ja esiin) tuli holkeri⁷. Hän sanoi: »hyysähän⁸ (siinä) on». (Hän) laski onkensa jälleen ja alkoi onkia, onki onkimistaan; taas tarttui kala onkeen. Hän veti⁹ ylös, veti vetämistään (ja) silloin hänelle tuli maitovalas. Hän sanoi näin: »turskapa sattui». Panivat sitten kalansa veneeseen ja (hän) laski taas onkensa, onki¹⁰ onkimistaan; kala tarttui hänen onkeen(sa), siima¹¹ juoksi¹² kovin. Hän vetämään¹³, veti vetämistään (ja) hänelle tuli valas. Hän sanoi¹⁴ työmiehelleen: »nytpä on pallas». Alkoi vetää ankkuria, (he) rupesivat kulkemaan takaisin, lähtivät takaisin (ja) tulivat rannalle. Isäntä puhui¹⁵ työmiehelleen, sanoi¹⁶: »Mene¹⁷

1, 2, 3, 4, 9, 10, 12, 14, 15, 16 (prees.). — ⁵ hänelle. — ⁶, ¹³ vetää. — ⁷ hai. — ⁸ (turskansukuinen kala). — ¹¹ onki. — ¹⁷ matkaa.

šurr kīm̄n^e γυλ, ton vυαλλa tōλ piḡ.» sun ašt mēn^oi, tōλ piḡskuóði, a χazjain kuóðtji kŭlidi tšállē^o ja vennis kiesšē^o. a sun puóði, tōλ piḡja, jur^dta: »ta^dt kua li tsuárf^t tauraššēn.» χazjain puóði tōλ γυḡre, puḡti kŭlidi ja vāldi, véara piḡskuóði ja pugk εχ̄twn piḡ^oi kŭlidiés. te vāñ^dtšel sŭli γυḡre, rabotniđkes sārna: »véarr^a jesli γυλ kīr^okan, uḡñéχ pōrra^d sŭlχem véara?» tanno tsiélf^okī: »pōra^m.» na, ommōñ^dtšⁱ jur^dta, što »jesli véarr^a kīr^okan tšⁱ εḡ^dtaλ sŭnno, vāla^m γυλ, pugk kuš^ki^dt sŭđpja^m.» ja véarr kīr^okan tšle. sōn vāldi, lišna kuš^ki^dt sŭđpiḡ pāγo. tšle χazjain puóði sŭli γuim mās^{ad}t, sārna: »mǰ^dt, pōḡrēχ γυλ véara?» sun tsiélf^okī: pōḡrē^m γυλ.» te χazjain pōrskuóði, pōr^oi, pōr^oi, sārna: »tun jenna leχ pōrrma.» te χazjain pōr^oi véaras, jovtχén vuáptē^o, puóðtén pērf^e, il^e ni kie pēi^dtšt. tsuárf^t kaó^tšA rabotniđkesšt: »kōχt tun tšl^e vuádtjaχ, kieđgⁱn ellipse rŭuđin ellipse mŭr^oin?» rabotniđkes sārna sunne: »mōn tāḡme vuádtja^m mŭr^oin». tsuárf^t sārna: »vuáðe,

sinä (ja) tee¹ tuli. Iso kattila, sen alle tee tuli.» Hänpä meni, alkoi tehdä tulta, mutta isäntä jäi kaloja perkaamaan ja venettä vetämään. Hän siis tuli, teki² tulen (ja) ajatteli³: »tämähän on piru toveriksi». Isäntä tuli tulen ääreen, toi kalat, [otti ja] alkoi laittaa⁴ keittoa ja pani yhteen kaikki kalansa. Sitten lähti⁵ suoja hakemaan⁶ (ja) puhui⁷ työmiehelleen: »jos keitto kerkeää, osaatko⁸ syödä suolatonta keittoa?» Tämä sanoi: »syön». No, mies mietti(kin)⁹, että »jos keitto kerkeää¹⁰ ennen hänen tuloaan¹¹, (niin) [otanpa ja] viskaan (pois) kaikki palat». Sitten keitto kerkesi¹². Hän [otti ja] viskasi pois liiat palat. Siitä isäntä tuli takaisin suoloin(een ja) sanoi¹³: »mitä, söitkö keittoa?» Hän sanoi: »söin kyllä». Isäntä alkoi syödä, söi syömistään (ja) sanoi: »sinä olet syönyt paljon.» Isäntä söi keittonsa, (he) lähtivät nukkumaan (ja) tulivat tupaan; tuvassa ei ollut¹⁴ ketään. Piru kysyi¹⁵ työmieheltä: »miten sinä tässä paneudut maata, kiville vai raudoille vai puille¹⁶? Työmiehensä sanoi¹⁷ hänelle: »tänään minä rupean nukkumaan puille». Piru sanoi¹⁸: »nuku, nuku».

¹ pane. — ², ³, ⁷, ⁹, ¹², ¹³, ¹⁴, ¹⁵, ¹⁷, ¹⁸ (pres.). — ⁴ panna. — ⁵ l. kävelemään. — ⁶ suojojen luo. — ⁸ näit. — ¹⁰ (pot.). — ¹¹ ennen häntä. — ¹⁶ kivillä, raudoilla, puilla.

ῥωδῆ». τῆλ ἰατjῆν ῥσῦν. tsuəṛʹt nockwð, ommñ^dtš juṛ^dtA, što sun
 ḡṛt koñ^dtA mun^v. ommñ^dtš vārrwð, puḡṛt keḷā v^Džs kugka, te piḡi
 on saijjv, kōz sōn kommaon^di v^vəṛtē^d. ἰῶtš tšāḡḡa krava^dt v^vəḷā^d,
 ārr, kēā^dtšA, što men tsuəṛʹt niḡk^všk^vḡa^dtA. tsuəṛʹt v^voði, v^voði, kotsai,
 vāḷ^di ākša, te puòḡi ton krava^dt γυḡre, košt keḷ^dtA lei piḡjma. te ākš^vin
 ten keḷā tier^bp^ai, tḡl mēn^vi mā^sad^t v^vəṛtēmsajjv, te komma. ommñ^dtš
 kēāssta^di krava^dt v^vḡḡ pāyo, te keḷā kūḡḡi oḷḡas, ἰῶtš puòḡi mā^sad^t,
 komma krava^dt ḡ. v^voðḡin, v^voðḡin, kotsjin. tsuəṛʹt kg^vtšA sōnwšt:
 »kuḷḷiχ ἰ^vk, mī tāṛme?» rabotni^dḡes tsiēḷ^vḡi: »kuḷḷi^m — गु. mī leñ^dtš
 lei, kā^tšḡi tā^vḡḡe, tēḷḡ leñ^dtš, a mī leñ^dtš.» tsuəṛʹt juṛ^dtA, što davolno
 lī rabotni^dḡ, sārna: »tón», tséā^tkA, »μυ^vḡz^v mušt tiḡḡi^dt v^vivéšt.»
 ommñ^dtš sārna: »λā^vno — गु.» tḡle μ^vḡz^vškuòḡi tiḡḡi^dt, sun eḡḡi
 vē^vžer. sun ašt^v tiḡḡi^dt o^dtSA, ḡ^vz^vi, ḡ^vz^vi, ašt tēḷḡ ē^dt^vi sunne, kār^va,
 ḡu^tšḡi, réā^vkA, p^ramo oām^vne ḡu^tšḡi pāḡi — गुim. sōn vē^vžer^vin vāst^vi,

Sitten rupesivat nukkumaan. Piru nukkui¹, mies ajatteli², että
 »nyt hän tappaa minut». Mies kävi³ noutamassa⁴ itsensä pitui-
 sen pölkyn ja pani siihen paikkaan, johon hän (aluksi) kallistui
 nukkumaan. Itse (hän) ryömi⁵ sängyn alle, oli⁶ (siellä ja) kat-
 soi⁷, mitä⁸ piru alkaa tehdä. Piru nukkui nukkumistaan, heräsi,
 otti kirveen ja tuli sen sängyn luo, johon⁹ pölkky oli pantu(na).
 Löi kirveellä sitä pölkkyä, sitten meni takaisin vuoteeseen¹⁰ ja pa-
 neutui¹¹ pitkälle. Mies vetihe pois sängyn alta, kantoi pölkyn
 ulos, tuli itse takaisin (ja) kallistui¹² sänkyyn; (he) nukkuivat nuk-
 kumistaan, (kunnes) heräsivät. Piru kysyi¹³ häneltä: »tunsitko mi-
 tään¹⁴ tänään»? (Hänen) työmiehensä sanoi: »tunsinhan, mikä lie-
 nee ollut¹⁵, puri täältä, tai lie (ollut) tai mikä lie». Piru ajatteli¹⁶,
 että on(pa siinä) kylliksi työmies(tä ja) sanoi¹⁷: »sinä», virkkoi¹⁸, »tapa
 tait minun¹⁹ päästä(ni)». Mies sanoi²⁰: »käy laatuun». Sitten alkoi
 tappaa tätä, piru antoi (sitä varten) vasaran. Mies siis etsimään²¹,
 etsi etsimistään; täipä ilmestyi hänen eteensä²², juoksi²³, hyppi,
 parkui, hyppäsi²⁴ hampain(een) suoraan miestä vastaan²⁵. Hän takoi

1, 2, 3, 5, 6, 7, 11, 12, 13, 16, 17, 18, 20, 23, 24 (prees.). — 4 nouti. — 8 että m. — 9 jossa.
 — 10 nukkumasijaan. — 14 mikä. — 15 oli. — 19 minulta. — 21 Hän s. etsii. —
 22 hänelle. — 25 miehelle.

väst^ai, k_on_oðì. òDz^ai, òDz^ai v^eäl^a, ì vuajjvñ^dtš^é jienam^bp ka^una^ò, pe^xv^vajje sun mu^òDz^ai v^uid, kommaon^ònškuòðt^{en} vu^òpt^eò. tsu^òř^ét ka^utš^A sušt: »k^òžt t^ařme t^òn vu^òadtjaž, kieðgⁱⁿ e^{lle} ru^uđin e^{lle} m^ur^oin^z» oamvñ^dtš s^ārna, što »m^un t^ařme vu^òadtjam^m kieðgⁱⁿ». vo^t i vu^òadtj^{en}. oamvñ^dtš ārr^a, ì vu^òðe; tsu^òř^ét v^āļđì nogk^òðì. oamvñ^dtš v^òvt^òð o^āřk^ovn, pu^řtì kieðğ^é, pe^xì vu^òpt^ems^oļj^v. ìv^{tš} tšā^ηηa krava^{dt} v^uäl^a. tsu^òř^ét vu^òðì, vu^òðì, ry^òka^òt, v^āļđì āk^ša, ton krava^{dt} ru^řre pu^òðì. tel^{en}v kieðğ^é v^āļđì, āk^šin tier^bpai. t^aļ m^ořnn^a m^ās^{adt}, s^oļj^v k^omma^o, te nock^òð. oamvñ^dtš k^eāsst^òðì krava^{dt} v^ūļ^o, te o^āč^os p^ātš^kì. tsu^òř^étš^ét lei jⁱeb^ēš o^āřk^on, s^òn i^eāvp^āš t^ař^òðt, te p^ātš^kì. jⁱeb^ēš s^ārna oam^ue: »t^un v^āļđe m^uļ^{dt} vu^òļ^egus^ķe, tš^ockam nu^m^bpen.» nu l^āđno, oamvñ^dtš v^āļđì vu^òļ^egus^ķe ja tš^ockam j^v p^ātš^ken. me^ññ^{en}, k^eā^òtš^A: tsu^òř^ét p^òđv^ta m^uļ^{dt}. jⁱeb^ēš s^ārna^a oam^ue, što »ū^ļ^{dt} pu^òðeš^kō^đadt^A, lev^{ve}ò tš^ockam». sun p^òđv^ta paj ō^ļč^oā, oamvñ^dtš tš^ockam lev^{ve}ò. š^{en}đì v^āř^{re} s^učka. s^òn ì vu^òi piess^ò, tsu^òř^ét, tš^ēð^a v^āře, m^ās^{adt} v^òštš^ol, āk^š ru^řre m^ēn^oi,

takomistaan vasaralla ja tappoi (sen). (Hän) etsi vielä, ei voinut enempää löytää, päiväkauden hän haki tätä¹; (sitten he) kallistui-
vat² nukkumaan. Piru kysyi³ häneltä: »miten sinä tänään paneu-
dut maata, kiville vai raudoille vai puille»? Mies sanoi⁴, että: »tä-
nään minä paneudun maata kiville». Niin (he) rupesivat nukku-
maan. Mies oli⁵ (alallaan), ei nukkunut⁶; piru [otti ja] nukkui.
Mies kävi⁷ ulkona, toi kiven (ja) pani vuoteeseen. Itse ryömi⁸
sängyn alle. Piru nukkui nukkumistaan, havahti⁹, otti kirveen (ja)
tuli sängyn¹⁰ luo. [Otti ja] löi sitä kiveä kirveellä. Sitten meni¹¹
takaisin, kallistui¹² vuoteeseen ja nukkui¹³. Mies vetihe sängyn alta
ja pakeni ulos. Pirulla oli ulkona hevonen; hän otti¹⁴ kiinni hevosen
ja pakeni. Hevonen sanoi¹⁵ miehelle: »ota sinä mukaasi piinkappale
(ja) suka toiseksi». No niin, mies otti piinkappaleen ja suan ja (he)
pakenivat. Menivät, (mies) katsoi¹⁶: piru tuli¹⁷ perässä. Hevonen
sanoi¹⁸ miehelle, että: »(kun) alkaa tulla lähelle, (niin) viskaa suka». Hän tuli¹⁹
yhä lähemmäs; mies viskasi²⁰ suan. Kasvoi sakea metsä. Hän, piru, ei voi(nut)
päästä metsän läpi; lähti juoksemaan takai-

¹ tappoi päätä. — ² (inch.). — ³⁻⁹, ¹¹⁻²⁰ (prees.). — ¹⁰ sen s.

ākš vāldi, tāl puōdī mās^{adt}, ton vāre aļģi tier^cpv^o. raiģe tšēd^a tier^bpai, vīd^{tš} piez^{ai} tšēd^a vāre. ākš kūdī tēz^a, piī kiedģe ēa. tsīDzvñ^dtš kirdāstš ja réaģka, tsuāř^c sūr^akan, tséā^āk što: »tón ɣuā mušt ākš tevax uγ^dtte^o.» sun ākšps vāldi ja vīd^{tš}li mās^{adt} peř^ctes. viγ^{ai} ākš, peř^ctes kūdī. tvl siznova vīd^{tš}va oāmⁿēs viχ^{tš}te^o. oāmⁿñ^dtš vūji, vūji, kéā^dtš^A, sun pōadt vbpē^{dt} mīl^{dt} tsuāř^c. iieβēš sārna oāmⁿe: »v^uaiņ, ģl^dt^E puā^dēškuō-
dīn^dtš, vāldē, levvē^d v^uale.» oāmⁿñ^dtš v^uale levv^odi, šēn^bai pāχ^t^E, ku^oģes ja ελλ^o. tsuāř^c i v^uaiņvñ^dtš piess^o pāijjel pāu^dģe, māst vīd^{tš}va, vēDžer vāldi, te puōdī mās^A, ton pāu^dģe āļģi tāģkv^o. raiģe tšēd^a tāγ^{ai}, te piez^{ai} tšēd^a pāu^dģe. vēDžer kūdī kiedģe ēa. tsīDzvñ^dtš kirdāstš ja réaģka. tsuāř^c i tūstam vēDžres kūptē^o, sōn vēDžer vāldi ja vīd^{tš}li mās^{adt} peř^ctes. tvl vbpē^{dt} oāmⁿēs viχ^{tš}te^o. oāmⁿñ^dtš v^uān^a, sōn pōadt^A vbpē^{dt} mīl^{dt}^E. iieβēš sārna: »vāldē tšōāģv.» sōn vāldi, tšōāģv, oāmⁿñ^dtš.

sin, meni noutamaan kirvestä ¹, otti kirveen, sitten tuli takaisin (ja) alkoi hakata tuota ² metsää. Hakkasi reiän (sen) lävitse (ja) hän ³ pääsi metsän lävitse. Kirveen (hän) jätti siihen, pani kivelle. Tiainen lenteli ⁴ ja kirkui ⁵; piru hämmästy ⁶ (ja) sanoi ⁷, että »sinä aiot viedä minulta kirveen». Hän otti kirveensä ja lähti juoksemaan takaisin tupaansa. Ve ⁸ kirveen (ja) jätti tupaansa. Sitten lähti ⁸ uudestaan ajamaan takaa miestä ⁹. Mies ajoi ajamistaan, katsoi ¹⁰: hän, piru, tuli ¹¹ taas perästä. Hevonen sanoi miehelle: »näe(s), (jos) alkaa ¹² tulla likelle, (niin) [ota ja] viskaa piinkappale». (Piru tuli yhä lähemmäs ja) mies viskasi piin. Syntyi vuorensinä, pitkä ja korkea. Piru ei voinut päästä vuoren yli. Lähti juoksemaan takaisin (tupaansa), otti vasaran, tuli takaisin ja alkoi takoa vuorensinää. Hakkasi reiän (sen) lävitse ja pääsi »pahdan» lävitse. Jätti vasaran kiven päälle. Tiainen (taas) lenteli ja kirkui. Piru ei tohtinut jättää vasaraansa, (vaan) otti vasaran ja lähti juoksemaan takaisin tualleen. Sitten taas ajamaan miestä takaa. Mies näki hänen taas tulevan jäljestä. (Silloin) hevonen sanoi: »[ota ja] sylje». Hän [otti ja] sylki, (tuo) mies. Siihen syntyi järvi. Hän,

¹ m. kirveen luo. — ² sitä. — ³ itse. — ^{4, 5, 6, 7, 8, 10, 11} (prees.). — ⁹ miehiänsä. — ¹² (pot.).

šxn dī jaūr tēz^A. sun tsuōf^{ct} vīD^ži, ī^vuōj piessv^o rast^A ja yrē. vīD^{tš}na
mās^{Ad} pef^{ct}es kuuṣ^ḡ yrēre. mēn^{ai} pef^{ct}es, kuuṣ^ḡ vāldi, māst vīD^ži
jaūr yrēre tšāD^{ze} juokv^o kuuṣ^ḡin. ju^{ai}, ju^{ai}, pugk kuoški. rīm^{jē}
kārañ^{dt}, sun a^lqēⁱ vīχ^{tš}ta^o. vīD^žai, vīD^žai, jōr^{ai}, tšouū^{jē} lūn^{dt}on,
tēzⁱ jāmi. na oamvñ^{dt}tš^o to^{dt} piez^{ai} pa^ḡkv. pugk.

9.

ka^lsa ā^oka i^ellēv, kīp^tēv vēāra. tālⁱ puōp^tēn si^je ko^lm šur^te,
ko^lm o^lmō ā^gkes^ḡ yuim. ka^lsa ā^gk^Anes goršv^χ tācka. kīp^tA, kīp^tA,
vež^tA, a to^la ī pū^le, to^lta kīp^tA, īD^žneštⁱ tūad^{ai}. tugk tsie^lḡev: »mī^ḡya
mi^ḡne ta^ḡne goršv^χ» no ka^lsvñ^{dt}tš^o si^je mī^ḡai. si^j vīḡkēn ja kīp^tēš-
kuōp^tēn, a sīneštⁱ to^lta ī kīp^te. si^j tsie^lḡev: »mī^j mēnnv^bp, ka^lsv
ko^ḡḡ^{eb}p. goršv^χ mī^ḡai, suštⁱ to^lta tūad^{ai}, a mīneštⁱ ī tūada.» vū^lḡēβ
ka^lsvñ^{dt}tš^o. ka^lsvñ^{dt}tš^o vāldi, tiēḡḡ^{dt} tsā^ḡi li^χmē pēD^vžā^lma. tugk

piru, juoksi, ei voi(nut) päästä yli järven. Lähti¹ juoksemaan
takaisin tupaansa kauhaa² noutamaan. Meni tupaansa, otti kau-
han (ja) juoksi takaisin järven luo juomaan vettä kauhalla. Joi
juomistaan, (järvi) kuivi kokonaan. Kettu juoksi³ (siihen), ja (hän)
alkoi ajaa (sitä) takaa. Juoksi juoksemistaan, kaatui, vatsa hal-
kesi⁴ (ja hän) kuoli⁵ siihen. No, se mies pääsi kotiin(sa). Loppu.

Ukko ja akka elivät¹, keittivät² ateriaa. Silloin tuli heidän luok-
seen³ kolme hölmöä, kolme miestä akkoineen. Ukko ja akka⁴ ta-
koivat⁵ kasaria. Keittivät⁶ keittämistään, puuhasivat⁷, mutta
tuli ei palanut⁸, (he) keittivät⁹ tuletta, (kasari) kiehui itsestään.
Nuo sanoivat¹⁰: »myy(kää) meille tämä kasari». No, ukko myi heille.
He veivät (sen) ja alkoivat keittää, mutta heillä (se) ei tuletta kie-
hunut.¹¹ He sanoivat¹²: »Me menemme ja tapamme ukon. Myi kasa-
rin, hänellä kiehui tuletta, mutta meillä ei kiehui.» Lähtivät¹³
ukon luo. Ukko otti, työnsi rahoja lehmän peräreikään. Nuo kolme

1, 3, 4 (prees.). — 2 kauhan luo. — 5 kuolikin.

1, 2, 5, 8, 9, 10, 12, 13 (prees.). — 3 heille. — 4 akkansa kanssa. — 6 Keittää,
keittää. — 7 puuhaa. — 11 keitä.

kolmas puòðten, kaλλσvñ^dtš̄ tsiél^gk̄i: »līχm mušt p̄škšūškuòðì.» sun jūðe reptīj, jūðin tuajaš̄t̄cuòðì, tuk̄ paj tieη̄ç̄ k̄eðtš̄v̄b̄. sīj tsiél^gk̄en: »mīya mīje t̄aη̄ηe līχm̄e, mī tieη̄gi^dt p̄šk̄ka.» kaλλσvñ^dtš̄ tsiél^gk̄i: »košt mun àlà^m mīgk̄o^d» »mon t̄a^dta^gk, v̄q̄l̄pe, tołk̄i mīya.» sun mīy^gi līχm̄e. sīj meη̄ñen m̄as^{ad}t ja līχm p̄škšūškuòðì. sīj n̄ḡçk̄χ̄en jūðe, pīj̄en vuàλλ, a jūðe s̄ez paj p̄š̄k̄ k̄e^dtš̄nev. »kaλλσvñ^dtš̄ mīne vuil̄ið̄ti, v̄ūl̄k̄e^bp̄ sun^g koñ^dte.» puòðt̄en, ā^gka k̄āλma pīj̄i kaλλσv, r̄ū^gk̄i. sīj puòðt̄en, k̄eðtš̄v̄v: »košt l̄i kaλλσvñ^dtš̄?» »kaλλsa_çul j̄am̄i_çul.» »košt_kul r̄ūðk̄mañ^dtš̄?» ā^gka v̄uzv̄t̄ s̄ōnv. sīj meη̄ñen, k̄āλma l̄ūš̄t̄en p̄š̄k̄e. kaλλσvñ^dtš̄ vuòr̄in tš̄oðkaλ p̄eðv̄z̄q̄lm̄ mīl̄^dt̄. sīj v̄q̄l̄^dteβ, ropt̄χ̄eβ kaλλσv, v̄ūl̄k̄en tš̄àðtsa ts̄āçk̄e^d. rouš̄em s̄iz kīeš̄sen, viçk̄en v̄ūst̄ j̄ūm̄r_γȳr̄e. è^dv̄z̄n v̄ūl̄k̄eβ mūr^gi^dt r̄āp̄t̄e^d, moīn kaλλσv jaūra ts̄āçk̄e^d. ts̄ar̄ q̄l̄^gk̄^E r̄āje kaλλσv v̄ūj̄i j̄eāv̄p̄š̄in. kaλλσvñ^dtš̄ rouš̄em sīñ^e tsiél^gk̄i: »m̄ā^dtaχ̄ eçk s̄ūv̄to^d r̄ied̄to^d?» q̄l̄^gk̄^E tsiél^gk̄i, š̄to »m̄ōn m̄ā^dta^m.» s̄ōn puòðì, te kommal

(hölmöä) tulivat; ukko sanoi: »minun ¹ lehmä(ni) alkoi sontia». Hän sieppasi lautasen, alkoi lautasen kanssa puuhata; siihen vain rahoja putoi ². He sanoivat: »myy meille tämä lehmä, joka sontii rahoja». Ukko sanoi: »mitäs ³ minä rupean myymään». »Ota mitä tahdot, myy kuitenkin ⁴.» Hän myi lehmän. He menivät kotiin ja lehmä alkoi sontia. He vetäisivät lautasen, panivat alle, mutta lautaselle ⁵ putoili ⁶ vain sontaa ⁷. »Ukko meitä puijasi, lähdemme häntä tappamaan.» Tulivat, akka pani ukon hautaan (ja) peitti (sinne). He tulivat, kysyivät ⁸: »missä ukko on?» »Ukko kuoli.» »Missä (on) haudattu(na)?» Akka näytti ⁹ heille. He menivät, laskivat haudalle p—aa. Ukko pisteli oralla peräreikiin ¹⁰. He [ottivat ja] kiskaisivat ¹¹ ukon (ja) lähtivät työntämään (häntä) veteen. Käärivät niinimattoon, veivät ensin järven luo. Itse lähtivät ¹² hakkaamaan puita, joilla työntäisivät ¹³ ukon järveen. Keisarin poika ajoi hevosella ukon ohitse. Ukko sanoi niinimaton sisältä: »osaatko tuomita (ja) vallita?» Poika sanoi, että »minä osaan». Hän tuli ja paneutui ¹⁴ pitkälle

¹ minulla. — ² Nuo vain rahat putoavat. — ³ mistä. — ⁴ ainoastaan. — ⁵ l—sen sisään. — ⁶, ⁸, ⁹, ¹¹, ¹², ¹⁴ (pres.). — ⁷ (pl.). — ¹⁰ p—kiä myöten. — ¹³ (inf.).

kaλλιστῶ σαλῖα. kaλλισα vāldi iéabpovš ja māś^{adt} vūijjel. tugk^E puòðten ja tšàðtsa sōn ôχχ'én. kaλλισα māś^{adt} puòði. »tiχ val mun^v tšàðtsa tsāγ^{adt}, mun piéššé, viš mūñ^{adt} te mušt iéállimus li.» siχ tsiélf'kén kaλλισn^{adt}tše, što: »tón γυα mūñe^{adt} tsāγe tēz^v tšàðtsa.» kaλλισα vυαλ^{gkA}, tēf^{adt} oīm^{adt}, kock sōna tsàg'kén tšàðtsa, oièi toγo.

10.

kaλλισn^{adt}tš ja ā^{gk}vñ^{adt}tš iief^{gka} iiel^lβ. kaλλισn^{adt}tš vān^{adt}tsa ja nυαðta, sōn sāγ^{oi} koll'e^{gū}le, sārna kūll^e: »tón kaλλισn^{adt}tš lūšit^e mōnv tšàðtsa, mōn tōñne pūre λιgka.» te kaλλισn^{adt}tš sōn^v tšàðtsa lūšit^e, id^{tš} māst vāñ^{adt}šel. māst puòði, kaλλισn^{adt}tš i tséā^āk ā^{gk}kne, što: »ā^{gk}vñ^{adt}tš, ko mōn tārme sàg'kē^m koll'e^{gū}le. lūšit^em sōn^v tšàðtsa. sōn tséā^āk^A: 'mōn tōñne pūre λιgka', tséā^āk: 'men βiwt tōñne, puoðe, āna.'» ā^{gk}vñ^{adt}tš tséā^āk: »oi dōn kaλλισn^{adt}tš, éck óaijvñ^{adt}tš mōñne pēssom ānnō^d. mōn tāle pēssom^m vυamm^e pēssomβéállwšt. vāñ^{Dz} kaλλισn^{adt}tš, puřte te āna

(niinimattoon) ukon sijasta¹. Ukko otti hevosen ja lähti² ajamaan takaisin. Nuo (hölmöt) tulivat ja työnsivät pojan³ (järveen). Ukko tuli takaisin. »Te⁴ minut työnsitte veteen, minä pääsin (sieltä), näette millainen omaisuus minulla on.» He sanoivat ukolle, että »työnnä meidät(kin) sinne veteen». Ukko lähti⁵ (ja) nämä miehet, jotka hänet työnsivät veteen, hän syyti (nyt) sinne.

Eli¹ muinoin ukko² ja akka³. Ukko meni nuotalle⁴, hän sai kultakalan; kala sanoi⁵: »laske sinä ukko minut veteen, minä teen sinulle hyvää». Ukko⁶ laski sen⁷ veteen (ja) lähti⁸ itse kävelemään takaisin. Tuli takaisin ukko ja sanoi⁹ akalle, että: »Akka, kun minä tänään sain kultakalan. Laskin sen veteen. Se sanoi¹⁰: 'minä teen sinulle hyvää', sanoi: 'mitä tarvitset¹¹, (niin) tule (ja) ano'.» Akka sanoi: »Oi sinä ukko, et voinut anoa minulle pesukaukaloa. Minä tässä pesen vanhalla kaukalonpuoliskolla¹². Mene¹³, ukko, ja tuo;

¹ sijaan. — ^{2, 5} (pres.). — ³ hänet. — ⁴ Te vielä.

^{1, 8, 9, 10} (pres.). — ^{2, 3} (deminut.). — ⁴ kävelee ja nuottaa. — ⁵ puhuu. —

⁶ U. hän. — ⁷ hänet. — ¹¹ sinulle pitää. — ¹² puoliskossa. — ¹³ Kävele.

kolle^egυαλωσι, ἀν̄ ἄν^dτ^A ὀ^dτ^A π^eσσωμ.» te καλλισπῆ^dτ^s vān̄^dτ^sελ, ānna kolle^egūllešē ὀ^dτ^A π^eσσωμ. puoðē jāv̄^e γυῖρε, son kuckwōt, tséā^ck: »kolle^egūlle^e kavvōš tavas pieḗ^tšxin, riñ^dtō v^uiv̄in. puoðe, ky^uua, men àija^d ānna.» κυαλωνῆ^dτ^s p̄irs t̄šunnwa, jāv̄^e t̄šāpt̄š sui^bōškuōði, kolle^e-gυαλωνῆ^dτ^s riñ^dtō puōði, tsiel̄^gk̄i: »māi^d àija^m tunne β̄i^dτ^A?» »munne β̄i^dτ^A ὀ^dτ^A π^eσσωμ, ā^gkwñ^dτ^s ānna.» no, κυαλωνῆ^dτ^s tséā^ck: »tun ἄ^pτ^E vān̄^Dz mā^sad^t, tunne leñ^dτ^s tepte.» te καλλισπῆ^dτ^s mā^sad^t vān̄^Dzī, puōði mā^sad^t, sōšt ā^gkwñ^dτ^s w^t π^eσσωm̄in π^eσσω. tsiel̄^gk̄i ā^gkwñ^dτ^s: »oi^d ὀ^dn καλλισπῆ^dτ^s, igk ὀ^aijvñ^dτ^s ānno^d ὀ^dτ^A π^eρ^dτ^A, tāle mun̄ iéā^d royšemb^eρ^dτ^sελ. vān̄^Dz καλλισπῆ^dτ^s mā^st, ān^a w^tτ^A π^eρ^dτ^A.» καλλισπῆ^dτ^s mā^sad^t vān̄^tσελ, nu te καλλισπῆ^dτ^s puoðē jāv̄^e γυῖρε, te kuckxala: »ton kolle^e-gυαλωνῆ^dτ^s, kavvōš tavas pieḗ^tšxin, riñ^dtō v^uiv̄in. puoðe, ky^uua, men àija^d sārna.» kolle^ekyαλωνῆ^dτ^s p̄irs t̄šunnwa, kavvōšēti riñ^dtō v^uiv̄in, tavas pieḗ^tšxin, puōði riñ^dtō, te tsiel̄^gk̄i: »men tunne āij^e β̄i^dτ^A?» »kolle^egūlle^e, munne w^tτ^A π^eρ^cτ^A β̄i^dτ^A.» »leāñ^dτ^s àija^m tunne tepte.» vān̄^Dzī

ano kultakalalta¹, että antaisi² uuden kaukalon.» Ukko lähti³ kävelemään, anoi⁴ kultakalalta uutta kaukaloa. Tuli järven partaalle, hän huusi⁵, sanoi⁶: »Kultakala, käänny pyrstöin selälle, päin rantaan. Tule, kuule, mitä äijäsi anoo.» Kalanen pyörähti⁷ ympäri⁸, järven vesi alkoi aaltoilla, kultakalanen tuli rantaan, sanoi: »mitä, äijäni, tarvitset?» »Minä tarvitsen uuden kaukalon, akka anoo (sitä).» No, kalanen sanoi: »kävele nyt takaisin, sinä saat sen⁹.» Ukko käveli takaisin, tuli kotiin, hänen¹⁰ akka(nsa) pesi¹¹ uudella kaukalolla. Akka sanoi: »Oi sinä ukko, et voinut anoa uutta tupaa, tässä minä elän niinimattotuvassa. Mene ukko takaisin, ano uutta tupaa.» Ukko lähti¹² kävelemään, no niin tuli järven partaalle ja huuteli¹³: »Sinä kultakalanen, käänny pyrstöin selälle, päin rantaan. Tule, kuule, mitä äijäsi puhuu.» Kultakalanen pyörähti¹⁴ ympäri, käännähti päin rantaan, pyrstöin selälle, tuli rantaan ja sanoi: »mitä sinä, äijä, tahdot?» »Kultakala, minä tarvitsen uuden tuvan.» »Sinä, äijä, saat sen.» Ukko käveli takaisin, tuli kotiin, siellä akka asui¹⁵

¹ (deminut.). — ² antaa. — ^{3, 4, 5, 6, 7, 11, 12, 13, 14} (pres.). — ⁸ ympärinsä. — ⁹ sinulle lienee se. — ¹⁰ hänellä akka. — ¹⁵ elää.

mās^{adt} kaλλσνḥ^dtš, puəðì mās^{adt}, tāl̄ ā^gknḥ^dtš udt pɛr^dta siš̄n̄ iéálla. a tséá̄k kaλλσνḥ^dtš: »vāⁿDz kaλλσνḥ^dtš, ān^a kolle^egūl̄ēš̄t, ko leđtš mīⁿeš̄t pɛr^t š̄urw̄m^bp tsā^a pɛr^dta.» kaλλσνḥ^dtš vāⁿḥ^dš̄el̄ mās^{adt}, tede puóðì jā^wγ̄ γu^rre, kugkχaλ: »kolle^egūll̄e kavv̄s̄ t̄avas pieḥ̄t̄s̄χ̄in, riⁿ^dt̄w̄ u^oiv̄in, puəðe, ku^λla, m̄ā^ḡ^dt̄ à^ḡja^dt̄ sārⁿa.» kuλσνḥ^dtš p̄irs̄ tš̄ūⁿna, kavv̄s̄ēš̄t̄i, p̄uck̄ jā^wγ̄r̄ēš̄t̄ tš̄ā^rt̄s̄ su^{x̄}^bpkuóðì. kuλσνḥ^dtš riⁿ^dt̄w̄ puóðì: »no m̄ā^ḡ^dt̄ à^ḡja^m sārⁿaχ̄?» »m̄on sārⁿa, kolle^egυaλσνḥ^dtš, ā^gknḥ^dtš ānna pɛr^dta, štoβ̄i leđtš pɛr^t š̄urw̄m^bp tsā^a pɛr^dta.» »vāⁿDz à^ḡja mās^{adt}, leḥ^dtš tuⁿneⁱ te^rte.» te kaλλσνḥ^dtš mās^{adt} puóðì, ā^gknḥ^dtš iéálla, àèk̄v̄t̄ l̄i pɛr^t š̄urw̄m^bp tsā^a pɛr^dta. kaλλσνḥ^dtš puóðì pɛr^dt̄ γu^rre, ā^gknḥ^dtš kaλλσ̄ i λuóš̄t̄w̄^dtš pɛr^ttes, tsié^l^gk̄i: »kaλλσνḥ^dtš vāⁿḥ^dDz mās^{adt}, āna kolle^ekūl̄ēš̄t̄, štoβ̄i m̄un leđtše tsā^a à^ḡḡ^{en}.» tāl̄ kaλλσνḥ^dtš rēv̄^z^E vāⁿDz̄i mās^{adt}, vāⁿDz̄i jā^wγ̄ γu^rre, te kugkχaλ, tséá̄k: »kolle^egūll̄e puəðe, ku^λla, m̄ā^ḡ^dt̄ à^ḡja^dt̄ sārⁿa.» kolle^egūll̄e kavv̄s̄i p̄irs̄, puóðē riⁿ^dt̄w̄, tsié^l^gk̄i: »m̄ā^ḡ^dt̄ sārⁿaχ̄?» »sārⁿa^m-gυaλ, što ā^gknḥ^dtš tséá̄k, što s̄un leđtše tsā^a à^ḡḡ^E.» tāl̄ kolle^ekūll̄e tsié^l^gk̄i, što »vāⁿDz mās^{adt}, leḥ^dtš tōn ā^gkn̄e te^rte.» tāl̄ kaλλσνḥ^dtš mās^{adt} vūl̄ḡi, puóðì, sōn ā^gknḥ^dtš l̄i tsār

uudessa tuvassa. Sanoi ¹ ukolle: »Mene, ukko, ano kultakalalta. Kun meillä olisi tupa, isompi keisarin tupaa.» Ukko lähti kävelemään takaisin, niin tuli järven partaalle (ja) huuteli: »kultakala, käänny pyrstöin selälle, päin rantaan, tule, kuule, mitä äijäsi puhuu.» Kalanen pyörähti ympäri, käännähti (ja) vesi alkoi aaltoilla koko jär-
vessä. Kalanen tuli rantaan: »no mitä, äijäni, puhut?» »Minä pu-
hun, kultakala, akka anoo tupaa, että olisi tupa isompi keisarin
tupaa.» »Mene, äijäni, takaisin, sinä saat senkin.» Ukko tuli takai-
sin, akka asuu, akalla on tupa isompi keisarin tupaa. Ukko tuli tu-
van luo, akka ei laskenut ukkoa tupaansa, sanoi: »ukko, ano kulta-
kalalta, että minä olisin keisarin akkana». Silloin ukko raukka kä-
veli takaisin, käveli järven partaalle, huuteli (ja) sanoi: »kultakala
tule, kuule, mitä äijäsi puhuu». Kultakala käännähti ² ympäri, tuli
rantaan, sanoi: »Mitä puhut?» »Puhunpahan, että akka sanoo, että
hän olisi keisarin akka». Silloin kultakala sanoi, että »mene takai-
sin, akallesi tapahtuu ³ sekin». Ukko lähti takaisin, tuli, hänen ak-

¹, ² (prees.). — ³ lienee.

*ḗd̄ken. kaλλσvñ^dt̄s̄ tāδt^A puəp̄te peḗ^cte, t̄m̄^bpe^dt̄ pei^dtw̄s̄t̄ l̄i ienna š̄arr
 š̄inouneḡke. teḡk kaλλσv̄ jeḡ m̄š̄te puəp̄te^d peḗ^cte, siḡ v̄y^eχeβ̄, jeḡ
 m̄š̄te, tsieḗ^ckeβ̄ kaλλσvñ^dt̄s̄e: »t̄yn kaλλσvñ^dt̄s̄ jeḡ puəḡe m̄n̄^e peḗ^cte,
 tāš̄t̄ l̄i ts̄ā^a ḗd̄k^E. t̄yn leāχ̄ t̄s̄ḗd̄ts̄v̄n, leāχ̄ s̄āχ̄sv̄n.» siḡ tāš̄t̄ s̄ārnaβ̄.
 tāle siḡje puōḡe ts̄ā^a ḗd̄k^E, tsieḗ^ck̄i kaλλσvñ^dt̄s̄e: »kuλ kaλλσvñ^dt̄s̄, v̄ān̄^{Dz}
 m̄ās^{adt}, s̄ārn̄ koḗ^eγαλλ̄a, š̄to im̄ tā^dt̄ m̄yn̄ ielle ts̄ūr̄ ḗd̄ken, ḗn̄ leḗ^cš̄e
 m̄ōn̄ iimmel̄ ḡūr̄v̄s̄t̄ ḗ^dt̄e, š̄toβ̄i m̄ōn̄ v̄uā^zt̄š̄e ten̄ koḗ^eεḡle p̄āḡk̄a^d
 ḡv̄ḡke ḡōrr̄a, ḗn̄ sv̄n̄ leḗ^cš̄e munv̄s̄t̄ p̄ā^σkaλv̄sn̄iχ̄^dtw̄n.» tāḗ kaλλσvñ^dt̄s̄
 m̄ās^{adt} v̄ān̄^dt̄seḗ, puōḡi, kuḡkχ̄aλλ̄, š̄to »koḗ^eεḡll̄^e puəḡe, kuλ̄a māḡ^dt̄
 ḗḡja^dt̄ s̄ārna.» koḗ^eεḡll̄^e riñ^dt̄w̄ puōḡi, tsieḗ^ck̄i: »m̄āḡ^dt̄ ḗḡja s̄ārna?»
 kaλλσvñ^dt̄s̄ tsieḗ^ck̄i: »ā^σkv̄ñ^dt̄s̄ m̄yn̄^v v̄ūr̄j̄i, tsieḗ^ck̄i, sv̄n̄ i tā^dt̄ ielle
 ts̄ūr̄ ḗd̄ken, tāδt̄, š̄toβ̄i leḗ^cš̄e iimmel̄ ḡūr̄v̄s̄t̄ ḗ^dt̄e. ḡāḡ^av̄š̄ sv̄n̄ p̄āḡk̄a^d
 t̄yn^a koḗ^eεḡle puḡk̄ ḡv̄ḡke ḡōrr̄a, š̄toβ̄i leḗ^cš̄e sv̄n̄v̄s̄t̄ koḗ^eεḡll̄^e p̄ā^σkaλ-
 v̄sn̄iχ̄^dtw̄n.» koḗ^eεḡll̄^e ts̄eā^lk̄a, š̄to »v̄ān̄^{Dz} ḗḡja m̄ās^{adt}». tāḗ kaλλσvñ^dt̄s̄*

ka(nsa) oli ¹ keisarin akkana. Ukko tahtoi ² tulla tupaan, siellä tu-
 vassa oli ³ paljon suuria virkamiehiä. Ne eivät laskeneet ⁴ ukkoa
 tulemaan tupaan, he ajoivat ⁵ (hänet) pois, eivät laskeneet, (vaan)
 sanoivat ukolle: »Älä sinä, ukko, tule meidän tupaan, tässä on
 keisarin akka. Sinä olet märkä ⁶, olet likainen.» He siinä puhuivat ⁷.
 Siitä heidän luokseen ⁸ tuli keisarin akka (ja) sanoi ukolle: »Kuule
 ukko, mene takaisin, puhu kultakalalle, että minä en tahdo elää kei-
 sarin akkana; kunpa minä olisin Jumalan luona, lähellä, jotta minä
 voisin käskeä sitä kultakalaa kaikkialle. Kunpa hän olisi minulla
 käskyläistytönä.» Silloin ukko lähti kävelemään takaisin, tuli (ja)
 huuteli, että »kultakala tule, kuule mitä äijäsi puhuu». Kultakala
 tuli rantaan, sanoi: »mitä äijäni puhuu?» Ukko sanoi: »Akka minua
 kiusaa ⁹, sanoi, (että) hän ei tahdo elää keisarin akkana, tahtoo, että
 olisi Jumalan luona, lähellä. Hän voisi käskeä sinua, kultakalaa,
 kaikkialle ¹⁰, jotta hänellä olisi kultakala käskyläistytönä.» Kulta-
 kala sanoi, että: »mene äijäni takaisin»; silloin ukko lähti kävelemään.

^{1, 2, 3, 4, 5, 7} (pres.) — ⁶ vetinen. — ⁸ heille. — ⁹ (impf.). — ¹⁰ kaikki joka suuntaan.

vāñ^dšēl. kałasvñ^dš māś^{ad}t puòðì, sūnvšt ā^gkvñ^dš iéáll^a vuamm^e roγšembēr^dlōšt ja pēssv^a vuamm^e pēssvmbieleşt ja nūš^gk^a. pūgk.

11.

ieṛ^gka rūdts kor^eleşt karbtōn kōām niḡā, òḡtšēs, òḡtšēs, je^dt vuaiχe kañnv^ð. εχt oλnvñ^dš puòðì, sārⁿ^a kor^eλv: »myn kàuà tòv niḡ^di^dt.» no, korēl sārⁿ^a: »v^oχ^gñēχ kañnv^ð, myn tunne anōà εu^d niḡā, mḡñ^dte tunne βidiñ^dš.» sun aštō vqñ^dšēl òtsa^ð, tḡl oλnvñ^dš vūāsta puòðì, kv^dš^A: »kōz v^lḡ^gšēχ?» sun sārⁿ^a: »kor^eleşt v^lḡ^gšē^m niḡ^di^dt òtsv^ð.» tḡl vqñ^dšlén kuχtv εu^d^a γuḡre, vqñ^dšén, vqñ^dšén, ko^aλmāñ^dt oλnvñ^dš puòðì sijje vūāsta, kv^dš^A: »kōz vūlḡ^gi^dt γu^a?» sij sārⁿ^v: »vūlḡ^gim kor^eleşt niḡ^di^dt òtsa^ð.» tḡle pūgk jovtχ^{én} koλnvšt εu^d^a guḡre, meḡñén, meḡñén, puòðì pēṛ^t šorà_šorà, pēṛ^tvn pa^dte kieḡ^gš^E lie. kieḡ^gš^E lie šorà_šorà, go li to^dt še pēṛ^t. sij puòðlén pēṛ^tte, εχt kuòv^gi tēz kēšje.

Ukko tuli takaisin; hänen ¹ akka(nsa) asui ² vanhassa niinimattotuvassa ja pesi ³ vanhalla kaukalonpuoliskolla ja itki ⁴.

Muoin Ruotsin kuninkaalta katosi kolme tyttäriä; etsittiin, etsittiin, ei voitu ¹ löytää. Eräs mies tuli, sanoi ² kuninkaalle: »minä löydän sinun tyttäresi». No, kuningas sanoi ³: »(jos) osaat löytää, (niin) minä annan sinulle yhden tyttäristäni ⁴, millainen sinulle pitäneet». Hän siis lähti ⁵ etsimään; silloin tuli ihminen vastaan, kysyi ⁶: »minne matka ⁷?» Hän sanoi ⁸: »lähdin kuninkaan ⁹ tyttäriä etsimään». Sitten (he) lähtivät kahden kävelemään yhteen suuntaan, kävelivät kävelemistään; tuli kolmas ihminen heitä ¹⁰ vastaan, kysyi ¹¹: »minne matka ¹²?» He sano(i)vat: »lähdimme etsimään kuninkaan tyttäriä». Siitä (he) kaikki lähtivät kolmen kulkemaan yhteen suuntaan, menivät menemistään; (vastaan) tuli tupa suuren suuri, tuvan vieressä oli ¹³ kivi. Kivi oli suuren suuri, (niin)kuin oli se ¹⁴ tupakin. He tulivat tupaan (ja) yksi jäi sinne keittämään.

¹ hänellä. — ², ³, ⁴ (prees.).

¹, ², ³, ⁶, ⁸, ¹¹, ¹³ (prees.). — ⁴ tyttären. — ⁵ lähtee kävelemään. — ⁷ lähdit.

— ⁹ kuninkaalta. — ¹⁰ heille. — ¹² lähditte. — ¹⁴ sama.

a kùu^dlās vūl^gkèn telene šurr kieððé é gán^džine pāyñ. a kōamañ^d kéðta. kiðtì, kiðtì, kualla, pōadta, kⁱe leñ^dtš, peř^çte pajas kri^dl^çse. sun u^s āveñ^dt, kéáðlšA, t^le oamvñ^dtš pōadta, pirs pirs tš^uanna, iieβ le ni kida, iieβ le ni jū^lçé. sōn u^s mās^A k^ād^li. ten oām^v i ni lickχallañ^dtš, īd^{tš} mēn^çi mās^A peř^çte. kīdχem jū^lçχem puòðⁱ peř^çte, ānna ten kéðlei oām^všt pōrra^ð. nu vo^dt, to^dt oamvñ^dtš sārna sunne, što »mun im gñpe γua tunne pōrra^ð.« kīdχem oamvñ^dtš vā^ñdta, tāβað telene tirvas oām^v tən ja pūjeñ^d brew^he ja tsāyⁱ sušt vūptⁱd^t ton vūalla ja pešlⁱ swⁿ āβpa^ð kuəp^v stien. kīdχem, jū^lçχem pōřkuəðⁱ, pō^çi, pō^çi, sōn^a lūšlⁱ ja īd^{tš} uidⁱ. siznōva véara kéðlⁱ. oām^vēs puòð^tén, pōř^çén, juçkén. t^le kùu^dlās vβp^çd^t vū^lçkèn rōboχošš^vð. ko^amañ^d kuòd^çi kéð^ð; laša véarr kīrχneškuòðⁱ, vβp^çd^t pōadta. sun u^s āveñ^dt, kéáðlšA: kīdχem, jū^lçχem pōadta. sōn mēn^çi sunne vūāsta, vā^ldⁱ sōn^a kūñdⁱ peř^çte, véara kiézi, pō^çtA sōn véar^çin. t^le kīdχem jū^lçχem

Kaksi taas lähti sitä isoa kiveä siirtämään¹ pois. Kolmas keittämään². Keitti keittämistään (ja) kuuli, (että joku) tulee, ken lie, tupaan ylös portaita. Hän avasi³ oven, katsoi⁴, siinä tuli⁵ ihminen, pyörähteli⁶ ympäri, ei ollut⁷ käsiä eikä jalkoja. Hän pani oven jälleen kiinni. (Hän) ei koskenut⁸ siihen ihmiseen, (vaan) meni⁹ tupaan. Kädetön jalaton tuli tupaan, anoi¹⁰ keittäjämieheltä¹¹ syötävää¹². No niin, se mies sanoi¹³ hänelle, että »minä en anna sinulle syötävää». Kädetön mies [otti¹⁴ ja] tarttui¹⁵ siihen terveeseen mieheen, nosti¹⁶ (seinä)hirren, työnsi hänen hiuksensa sen alle ja pani¹⁷ hänet riippumaan seinälle¹⁸. Kädetön jalaton alkoi syödä, söi syömistään, laski hänet (alas) ja meni itse pois. (Hän) keitti uudestaan aterian. Miehet¹⁹ tulivat, söivät (ja) joivat. Sitteen kaksi lähti taas tekemään työtä. Kolmas jäi keittämään; heti kun keitto alkoi kerjetä, tuli²⁰ taas (joku). Hän avasi²¹ oven, katsoi²²: (sieltä) tuli²³ kädetön jalaton. Hän meni häntä vastaan, [otti ja] kantoi hänet tupaan, ammensi²⁴ keiton (ja) ruokki²⁵ hänet kei-

¹ saamaan (frekv.). — ² keittää. — ³, ⁴, ⁵, ⁶, ⁷, ¹⁰, ¹³, ¹⁴, ¹⁵, ¹⁶, ²⁰, ²¹, ²², ²³, ²⁵ (prees.). — ⁸ liikutellut. — ⁹ itse m. takaisin. — ¹¹ siltä k. — ¹² syödä. — ¹⁷ tartutti. — ¹⁸ seinää pitkin. — ¹⁹ Miehensä. — ²⁴ veti.

kīr^gkan véara pòrrmèn. oimvñ^dtš sōna vāldi, kūndi olàs ja nūšlì sōn^a. kīdχem jūlgχem jōdtì, sārⁿa oīmnie tēz^A: »ježliβⁱt suvñ^dtš, mušle mōn^a.» sōn mēn^gi vbpèl, véara képlì. oīmⁿēs puòplèn, pòrrèn, jučkén, jōdtχén koamvšt, meñnén kieðg cuřre, te ārneβ, ieb līðe, kòχt kieðg vuan^dtšv^ð. εχt oimvñ^dtš līgkòšt tum^bpaa de mušt^gi kīdχem jūlgχem. kieðge tum^bpaa tšòn^{tA}, tǎšt košt kieð^gl^E lei, tǎšt raχ^gl^E tšēð^a iemñe. raiģe gūrvšt nūr^re lī jenna. εχt kornadi nuərra te vūlgì raχ^gkn nūjv^ð. nūjì, nūjì, mēn^gi vūaaas, kōstì toγo, te vāñ^dtšel. vāñ^{Dzē}, vāñ^{Dzē}, puòðì pēř^t. sun sōan^gi pēř^te, kéađtšA: εχt niχ^{dt} lī pēř^{dt}št; niχ^{dt} sunñe sārncuòðì, sārⁿa: »mī tōna puřlì tan vāχ^{ka}?» sōn sārⁿa, što »iđtšon jūlg^é mōna pòđlèn.» no niχ^{dt} sārⁿa: »lun òpl šērauno por^{dt}tovaχ, tsuəř^t pǎađt tōn pòrrv^ð. vāñ^{Dzē} tun pēř^te, tǎm^bp lī εχ^{tA} seleiāšt iellei tšāptš^E, num^bp^E sǎješt lī jām^a tšāptš^E. tun vāldē, juγa iellei tšā^{Dzē} ienam^bp.

tolla. Sitten kädetön jalaton kerkesi ¹ syömästä keittoa. Mies [otti ja] kantoi hänet ulos ja laski hänet (pois). Kädetön jalaton lähti kulkemaan (ja) sanoi ² sille miehelle ³: »jos toivot ⁴ (jotain, niin) muista minua». Hän meni taas (ja) keitti aterian. Miehet tulivat, söivät, joivat (ja) lähtivät kolmen, menivät kiven luo ja pysähtyivät ⁵, eivät tienneet ⁶, miten saada kivi (pois). Yksi miehistä ⁷ työskenteli ⁸ tuonnempana ja muisti kädetömän jalattoman. (Tämä) vyörytti kiven tuonnemmas; siinä missä kivi oli, siitä (meni) reikä läpi maan. Reiän vieressä oli ⁹ paljon nuoraa. Yksi (miehistä) sitoi itsensä nuoraan ja lähti kiipeämään alas reikään. Kiipeesi kiipeämistään, meni alas, pääsi sinne ja lähti ¹⁰ kävelemään. Käveli kävelemistään, tuli (vastaan) tupaa. Hän astui tupaan (ja) katsoi ¹¹: tuvassa oli ¹² yksi tyttö; tyttö alkoi hänelle puhua, sanoi ¹³: »mikä sinut toi tähän paikkaan»? Hän sanoi ¹⁴, että »omat ¹⁵ jalkani minut toivat». No tyttö sanoi ¹⁶: »Nyt sinä yhtäkaikki tulet syödyksi, piru tulee sinut syömään. Astu tuohon tupaan, siellä on eräässä astiassa elävää vettä, toisessa paikassa on kuollutta vettä. Sinä [ota ja] juo

1, 2, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16 (pres.). — ³ miehelle siihen. — ⁴ toivonee. —

⁷ mies. — ¹⁵ itseni.

te vājv^{dt}, košt lī iellei tšāptš^E, tēz piiv jāmma tšāDzē.» tal^e sōn vārrvōd, juv^{ai} iellei tšāDzē, te vājvōt, te puōḍi mās^{at} ja āraškuōḍi. кулла, вуэчка, вүγ^{ai}, вүγ^{ai}, te puōḍi. puōḍi te sārnguōḍi, što «oāmw лэгк gṗsA. košt lī sōn?» oāmwndtš vellī, tsiel^{ok}i: «myn тeлā leā.» tele ḡāḡ^bpkuōḍtēn, komḅvōndtš komḅvō vuid^ētšndtš, te^{dt} tenno koṅ^{dt}A. oāmwndtš tsuār^{dt} vuid^{ti}, tsuār^{ct} tsiel^{ok}i oāmne, što: «lūšt mōna, prošjeḗte.» lvtš mēn^{ai} nym^bp peḗ^{ct}e, jāmma tšāDzē juv^{ai}, juv^{ai}, puōḍi, ḡāḡ^bpkuōḍtēn, oāmwndtš sōna zaras vuid^{ti}. oāmwndtš eudās jodti, mēn^{ai}, mēn^{ai}, kāun^{ai} vbpē peḗ^{ct}. puōḍi peḗ^{ct}e, niḡ^{dt} peḗ^{dt}lōšt. niḡ^{dt} sārⁿa: «mi tōn^a puḗḗi?» sōn tsiel^{ok}i: «lvtšon jūlḡē pōḍtēn.» niḡ^{dt} sārⁿa: «āpt tun pōr^{dt}tōvax. vārrad tun peḗ^{ct}e, juva iellei tšāDzē, te vājv^{dt} jāmma tšāDzē ja iellei tšāDzē; košt lī iellei tšāptš^E, tēz piia jāmma tšāDzē.» puōḍi mās^{at} te ārra. вуэчка^A, вүγⁱ вүγⁱ de puōḍi tsuār^{ct}, te sārⁿa: «oāmw лэгк^A gṗsA.» «košt», sārⁿa, «sōn lī, aṅ pḡad tēγe». oāmwndtš vellī,

elävää vettä enemmän. Sitten vaihda, missä on elävää vettä, siihen pane kuollutta vettä.» Sitten hän meni¹, joi elävää vettä ja vaihtoi², tuli takaisin ja alkoi odottaa³. Kuuli⁴ huminaa⁵; humisi humisemistaan ja (sitten) tuli (joku). Tuli ja alkoi puhua: »Ihmisen haju lemuaa. Missä hän on?» Mies hyppäsi pystyyn (ja) sanoi: »minä olen tässä». Alkoivat painia; kumpi toisensa⁶ voittaisi⁷, se (saa) tappaa toisen⁸. Mies voitti (ja) piru sanoi miehelle, että: »päästä minut, armahda». Meni itse toiseen tupaan, joi juomistaan kuollutta vettä; alkoivat painia (ja) mies voitti hänet kerralla. Mies lähti kulkemaan eteenpäin, meni menemistään (ja) löysi jälleen tuvan. Tuli tupaan, tuvassa (oli) tyttö. Tyttö sanoi⁹: »mikä sinut toi (tänne)?» Hän sanoi: »omat jalkani toivat». Tyttö sanoi¹⁰: »Nyt sinä tulet syödyksi. Mene tuohon tupaan, juo elävää vettä, sitten vaihda kuollut vesi ja elävä vesi (keskenään); missä on elävä vesi, siihen pane kuollut vesi.» (Mies) tuli takaisin ja odotti¹¹. Alkoi humista¹², humisi humisemistaan, sitten tuli piru ja sanoi¹³: »Ihmisen haju lemuaa. Missä», sanoi, »hän on, tulkoon tänne.» Mies hyppäsi

1, 2, 4, 9, 10, 11, 13 (prees.). — 3 olla alallaan. — 5 humisee. — 6 kumman. — 7 (pot.). — 8 sen. — 12 Humisee.

tsiélʹkɛi: »така γαστ̃ mun leá.» tsuəɾɿt̃ li kũu^dtin v^uivin. te ǫǫǫ^bpkuoðt̃en.
 v^uǫǫ^bpõn, v^uǫǫ^bpõn, ommõⁿd^{t̃}s̃ sõn^a vuid^dli. tsuəɾɿt̃ sārⁿa: »лүшт̃ mõn^a,
 prošjepte.» ommõⁿd^{t̃}s̃ sũn^a lũšt̃li, sũn mēn^oi tun peɾɿt̃e, jamma tšāDze
 juɾ^oi, juɾ^oi, puoði mā^sd^t, vɞpè ǫǫǫ^bpkuoðt̃en. ommõⁿd^{t̃}s̃ sõn^a vuid^dli,
 te kõnði. jodti vɞpè eud̃s, kǫammaⁿd^t niž̃ òtsov^d. mēn^oi, mēn^oi,
 kàun^oi peɾ^dt̃a. puoði peɾɿt̃e, tǫm^bp niž̃^dt̃ li peɾ^dl̃d̃št̃. niž̃^dt̃ sārⁿa:
 »mi tõn^a puðt̃i t̃iɾe?» sũn sārⁿa: »mušt̃ id̃t̃son jũl̃ǫé pòðt̃en. »no
 sérauno por^dl̃tovaɣ. vār^ra^d tun peɾɿt̃e, juɾa iellei tšāDze ienam^bp, te
 vāp^dt̃ iellei tšāDze ja jamm^o.» sũn mēn^oi ten peɾɿt̃e, iellei tšāDze
 juɾ^oi ja de vāj^χi iellei ja jamm^a tšāDze. puoði mā^st̃, te àrra, meⁿ
 кулаа. vɞəka kóllai, vũɾ^oi, vũɾ^oi, te iem̃ne suiðð^bskuoði. te puoði
 tsuəɾɿt̃ peɾɿt̃e, koll̃m^oin v^uivin li. sārⁿkuoði: »košt̃ oim̃v leɣk^d ǫps^d?»
 ommõⁿd^{t̃}s̃ vellei, sārⁿai: »така γαστ̃ mun leám. te ǫǫǫ^bpkuoðt̃en. v^uǫǫ^b-
 pan, v^uǫǫ^bpan, ommõⁿd^{t̃}s̃ tsuəɾ^di ṽi^dleškuoði. tsuəɾɿt̃ tsiélʹkɛi: »лүшт̃

pystyyn (ja) sanoi: »tässähän minä olen». Piru oli ¹ kaksipäinen².
 Alkoivat painia. Painivat painimistaan (ja) mies voitti hänet. Piru
 sanoi: ³ »päästä minut, armahda». Mies päästi hänet; hän meni
 toiseen ⁴ tupaan, joi juomistaan kuollutta vettä (ja) tuli takaisin;
 alkoivat taas painia. Mies voitti hänet ja tappoi. Lähti jälleen kul-
 kemaan eteenpäin, kolmatta tyttöä etsimään. Meni menemistään
 (ja) löysi tuvan. Tuli tupaan, siellä tuvassa oli ⁵ tyttö. Tyttö sanoi: ⁶
 »mikä sinut tänne toi?» Hän sanoi: ⁷ »minun ⁸ omat jalkani toivat».
 »No yhtäkaikki tulet syödyksi. Mene tuohon tupaan, juo elävää
 vettä enemmän ja vaihda elävä ja kuollut vesi.» Hän meni siihen
 tupaan, joi elävää vettä ja vaihtoi ⁹ elävän veden ja kuolleen veden.
 Tuli takaisin ja odotti¹⁰, mitä kuulisi¹¹. Kuului huminaa¹², humisi
 humisemistaan ja maa alkoi keinua. Sitten piru tuli tupaan, oli¹³
 kolmipäinen. Alkoi puhua: »mistä ihmisen haju lemuaa?» Mies hyp-
 päsi pystyyn ja sanoi: »tässähän minä olen». Alkoivat painia. Pai-
 nivat painimistaan (ja) mies rupesi voittamaan pirun. Piru sanoi:

^{1, 3, 5, 6, 7, 9, 10, 13} (prees.). — ² kaksin päin. — ⁴ tuohon. — ⁸ minulla. —
¹¹ kuulee. — ¹² humisee.

mōn^a, prošjeđte.» oλmōn^dtš i μaštān^dtš sōna, tēza koηḗ. tał niđa vāldi ja vān^dtšel mās^At. vān^Dzi, vān^Dzi, num^bp niđa vāldi, vnpē eudās vān^dtšel. puóḗ, kóamañ^dt niđ^A vāldi, te puóḗ rariē kūrre. kūr^t niđ kōr^ai nuərra, te^gk tauras kiēššēn pajas. kiēššēn, kiēššēn, uihēškuóḗtēn, niđ puəptēβ nūrešt, te vał^dtēn tóarryuóḗtēn. tēz βiđt niđ^dt ja num^bpa βiđt niđ^dt. vał^dtēn niđ^dt, te nūr^e lūš^tēn vūaas. tām^bpe vūlⁿ sōn kōr^ai kóamañ^dt niđ. siđ ten^χas kiēššēn. pa^dtom vnpē lūš^tēn nūre, tał oλmōn^dtš vūlⁿ iđtš kōrnēḗi. siđ kiēššēn, kiēššēn, uīneβ, što oλmōn^dtš póadta. vā^dtēβ nūre, iedlⁿ rasl. oλmōn^dtš mā^sad^t vūaas kē^dtš^ei, mu^rad^tai, siđ vā^dtēn niđ^deyuim pātš^kēn.

12.

iēr^aka ā^gkoñ^dtš ja niđoñ^dtš iēllēn kuəχtišt. pei^{va} vōdtaḗn nūđimēn, kūr^e šēllēn, maḗn^a mās^{ad}t puóḗtēn. kūrⁱad^t tšāllēn, piđjēn

»päästä minut, armahda». Mies ei päästänyt häntä, tappoi siihen. Sitten otti tytön ja lähti¹ kävelemään takaisin. Käveli kävelemistään, otti toisen tytön (ja) taas lähti käymään eteenpäin. Tuli (ja) otti kolmannen tytön ja tuli reiän luo. Satoi nuoraan kaksi tyttöä (ja) toverit vetivät (ne) ylös. Vetivät vetämistään, rupesivat näkemään, (että) tytöt tulevat nuorassa, [ottivat ja] rupesivat toraamaan. Toiselle² piti³ (tulla) tyttö ja toiselle piti (tulla) tyttö. (He) ottivat tytöt (ja) laskivat nuoran alas. Siellä alhaalla hän satoi kolmannen(kin) tytön. He vetivät siis hänet⁴. Sitten laskivat taas nuoran ja mies satoi alhaalla itsensä. He vetivät vetämistään, näkivät⁵, että mies tulee. [Ottivat⁶ ja] leikkasivat nuoran poikki. Mies putosi jälleen alas (ja) musertui⁷. He [ottivat ja] pakenivat tyttöjen kanssa.

Akka ja tyttö elivät ennen kahden. Päivällä kävivät nuottaamassa, pyydystivät kalaa (ja) sitten tulivat takaisin. Perkasivat¹

^{1, 3, 5, 6} (prees.). — ² Sille. — ⁴ sen. — ⁷ murtui.

¹ Viilsivät.

kēd̄te ja moḡtmi^{dt} piļjēn pāš̄te. t̄gn̄ne iēṛ^{ga}ka vōḡtaḡēn pāgk^{aw}. niḡ^{dt} ol̄gas liu^{dti}, kiē^{dt̄}si sun, kuḡḡ^e γwṛre puōḡi pāgk^{aw}ḡ^{dt̄}š; niḡ^{dt} mā^s^{adt} kḡḡḡta sḡḡḡḡli, vāld̄i ḡkš̄ḡ, kiḡḡte rop̄ti ja uks^{ew}re t̄šū^ḡḡ^{dt̄}š^{ovv}^a. u^s āv(v)^e^{ḡi} ja kḡḡḡta t̄šḡḡ^{ḡi} pāgk^{aw}ḡ^{dt̄}š. āḡk^ḡḡ^{dt̄}š pḡḡšš^{an} lei. mēⁿ^{ḡi} ja t̄š^ḡḡ^{dt̄}ḡḡa tāḡḡḡḡ ḡḡkḡ ja kḡḡḡs^ḡḡḡ. niḡ^{dt} tāḡḡḡḡ ḡkš̄ḡ ja pāgk^{aw}ḡ^{dt̄}š^e t̄š^ḡḡḡḡ ḡṛ^{dt̄}ḡi t̄š^eṛ^ḡḡi. sun tēz^ḡ i jām̄i. ḡḡkḡ kḡḡḡs^ḡḡḡli. māinas p^ugk.

13.

iēllēn kūḡṛt̄ āḡḡke, kālmas leiḡe uḡ^{dt̄}ḡḡ^{dt̄}š mēḡḡḡsa. puōḡi siḡḡe t̄š^uṛt̄^E. āḡḡke p^ḡḡḡḡḡḡ, juṛ^{dt̄}ḡēn: »ḡḡ^ḡḡ^ḡken p^ḡḡḡḡ^eḡ ḡssk^ḡḡ^{dt̄}.» pāḡk^ḡḡn t̄š^uḡ^ḡḡ^{dt̄} jḡḡḡ^eḡ ḡssk^ḡḡ^{dt̄} pāḡḡ. siḡ ḡssk^ḡḡḡḡs jḡḡḡ^sēn. āḡḡke vū^ḡḡḡ^ḡēn p^ḡēḡk^ḡḡe, t̄š^uṛt̄^E kḡḡḡḡta kuḡḡḡḡ^ḡēn ḡṛṛḡḡ. āḡḡke vā^ḡḡ^{dt̄}ḡēn, mēḡḡēn jḡḡḡke, ḡssk^ḡḡ^{dt̄} mūḡḡ^ḡēn p^ugk jḡḡḡke, ḡḡ^ḡḡ^ḡ pā^ḡḡḡ^ḡēn, t̄siē^ḡḡ^ḡēn, što »Vieṛ^ḡḡḡḡḡḡ^ḡ ḡḡḡk šēḡḡa.» Vieṛ^ḡḡḡḡḡḡ^ḡ ḡḡḡk šēḡḡa, kolm̄i^{dt̄} sut^ḡḡ^ḡḡ^{dt̄}. t̄ḡ^ḡḡ^ḡte t̄š^uṛt̄^E p^ugk kē^ḡmēn tēz

kalat, panivat pataan¹ ja muutamia panivat paistumaan². Siihen aikaan oli liikkeellä karkureita. Tyttö lähti ulos, hän näki³, (että) kodan luo tuli karkuri. Tyttö meni⁴ takaisin kotaan, [otti ja] sieppasi kirveen käteen(sä) ja seisahtui⁵ oven luo. Ovi avattiin⁶ ja kotaan tuli karkuri. Akka oli posiossa⁷. (Karkuri) meni ja tarttui⁸ akkaa kurkusta ja kuristi⁹ (häntä). Tyttö tarttui kirveeseen ja löi (sen) läpi karkurin¹⁰ hartioiden. Hän kuoli¹¹ siihen. Akan (hän) kuristi. Tarina loppui¹².

Eli kaksi eukkoa, äijät olivat menneet metsälle. Heidän luokseen¹ tuli vainolaisia.² Eukot pelkäsivät, tuumivat: »alamme pestä vaatteita.» Käskivät vainolaisten riisua vaatteet pois. He riisui-
vat vaatteensa. Eukot lähtivät kurikoim^ḡḡn (vaatteita), vainolaiset³ jäivät olemaan kotaan. Eukot [ottivat ja] menivät joelle, heittivät⁴ kaikki vaatteet jokeen, itse pakenivat (ja) sanoivat, että »Viertsaavaara, tee (raju)sää». Viertsaavaara teki (raju)sään kolmeksi

¹ keittää. — ² paistaa. — ³ katsoo. — ⁴ (mom.). — ⁵, ⁸, ⁹ (prees.). — ⁶ Oven avasi. — ⁷ (kodan perällä). — ¹⁰ karkurin. — ¹¹ kuolikin. — ¹² kaikki.

¹ Heille. — ², ³ (sg.). — ⁴ laskivat.

kḡabta ja jām̄mēn. kállas puòðtēn mās^{ad} mie^dtšéšēt ḡ^gkides lūz^A. ḡḡḡe sārnav kaillasadēs: »tšypt^E keļmēn, vūl^gke^bp kiēðtšv^ð. siḡ puòðtēn kiēðtšv^ð, tšypt^E lē pucḡ kḡabta kḡāmañ^dtš. te pūgk.

14.

mīn pḡi^gkešēt lei sām̄mawñ^dtš, nēmm^a lei Kiēññ^dtš; sunḡt šurr^a jūlḡe liḡjēn. sun vūlḡi meādtsa koḡḡi^dt šilḡe^ð. nu lādno, maḡḡa sōn vāḡ^Dzī, vāḡ^Dzī ja koḡḡe káun^{ai}, riešklī te koḡḡi^dve nūv^aškuòðī. nūv^{ai}, laša kīr^gḡeškuòðī, tḡl^l sunḡe puòðī tšypt^E (ruòðtsawñ^dtš), kēādtsA: tšeu^dta lī ovtšywn^dtš sām̄mawñ^dtš. tšuðī tšūw^v xu^d oām̄v^o vūlagad^t sōn^a koḡ^dtē^ð. tann^v rūðtsawñ^dtš sunḡe puòðī. Kiēññ^dtš vεl-švðt sōn^a ol^a, tséá^lKA: »tyn pienna pāḡḡ^ḡe, mḡḡ^dt sūrgḡwlaḡ mōnw[?] pienna pāḡḡ^ḡe, viēḡḡešēt munḡe vuóⁿD^zi^dt kḡñ^dtē^ð» vāldī vuóⁿD^z pḡḡeñ^dt ja rūðtsaw ol piḡḡ. ruòðtsawñ^dtš vāldī, jōr^{ai} komma. sun ruòðtsaw

vuorokaudeksi. Niin vainolaiset paleltuivat kaikki sinne kotaan ja kuolivat. Äijät tulivat metsältä takaisin eukkojensa luo. Eukot sanoivat ¹ äijilleen: »vainolaiset paleltuivat, lähtekäämme ² katsomaan.» He tulivat katsomaan, vainolaiset olivat ³ paleltuneet kaikki kotaan. Loppu.

Meidän kylässä(mme) oli lappalainen, nimeltä ¹ Jälkinen; hänellä oli isot jalat. Hän lähti metsälle peuroja pyytämään. No niin, siten hän kulki ² kulkemistaan, löysi peuran, ampui ja tappoi (sen) sekä alkoi nylkeä. Nylki, alkoi miltei kerjetä (työstä, niin) silloin hänen luokseen ³ tuli vainolainen (ja) katsoi: ⁴ lappalainen oli ⁵ sangen pieni. Vainolaisten päällikkö ⁶ lähetti ⁷ erään miehen häntä tappamaan. Tämä »ruotsalainen» tuli hänen luokseen. Jälkinen vilkaisu ⁸ häneen (ja) sanoi: ⁹ »Sinä koiran poika, miksi ¹⁰ säikyttelet minua? Koiran poika, auta minua kantamaan lihoja.» [Otti ja] nosti ¹¹ lihat ¹² ruotsalaisen selkään.¹³ Ruotsalainen [otti ja] kaatui

¹ (prees.). — ² lähemme. — ³ (Viertsavaara on Nuortijärven eteläpäässä, lähellä Nivankylää; ks. s. 230, n:o 15).

¹ nimi oli. — ² käveli. — ³ hänelle. — ^{4, 5, 7, 8, 9, 11} (prees.). — ⁶ sarvi. — ¹⁰ mitä. — ¹² (sg.). — ¹³ päälle.

ropiij, tsiel'el'i: »pienna pārn^e, puõpték kua nõno koñ^{dte}» vjāsta pēda^d kouēast, rūdtsavñ^dtš jōr^ai vjāst mūrrōd ja tšouj^e kuū^dta. maḡḡa Kiējñ^dtš iwtš pā^tškì.

15.

iēl'i Pēdtsam sāmmlavñ^dtš. sun lei sieñ^dtañ^dtš Trifon ōl^a, ī gñ^dtaoñ^dtš tšəlmi^dt rištō^d. sun vāldi, pā^tškì rūdžse, tom^bpeļ^dt oāmōi^dt ko^dtšvi, Trifon vūlgī koñ^{dte}. na Trifon iimmel lei, tīdī što puaptev sū koñ^{dte}. vāldi uidi, kōz leñ^dtš, pā^dka, sunšt liḡjēn tōšt tšgłmrištēi oāmō mī^dt. sōn sijje sārngi: »kuo rūdts puaptev tīņe^dt koñ^{dte}, tīj iēlled vjāstlāsta. kie košt leñ^dtš, gñ^dt tōz i koñ^{dte}.» iēl'ēn togk oāmō, tšəlmi^dt rištīn. taiva lei viērespāl, rūdtsi^dt puḡtī to^dt sieñ^dtañ^dtš sāmmlavñ^dtš. puõptēn, teļ^dt tšgłmrištēi oāmōi^dt pūčkī^dt koñ^{dte}. pē^dtōšt oēgas ko liḡjēn, vūņev, koām ūu^dtš kēf^dtev. iimmel vūgavt rūdtsi^dtikas maḡ^okv^d. siḡ peļ^dten ūu^dtšīn ja pā^tškēn. iev

kumoon. Hän kiskaisi ruotsalaisen (ylös ja) sanoi: »koiran poika, tulit minua tappamaan». Potkaisi¹ (häntä) takapuoleen²; ruotsalainen kaatui puuta vastaan ja maha (meni) halki³. Sitten Jälkinen itse pakeni.

Eli (eräs) Petsamonlappalainen. Hän oli suuttunut Trifoniin¹ ei(kä) antautunut kastettavaksi.² Hän [otti ja] karkasi »Ruotsiin»³, kutsui sieltä ihmisiä (ja) lähti tappamaan Trifonia. No, Trifon oli jumala, tiesi, että (he) tulevat häntä tappamaan. (Hän) [otti ja] lähti pois, minne lienee käsenyt⁴; hänellä oli siinä ristittyjä mukana. Hän puhui heille: »Kun ruotsit tulevat teitä tappamaan, (niin) älkää vastustako. Mikä⁵ missä(kin) lienee, siihen tappakoot.»⁶ Ne ihmiset elivät (siellä) ja ristivät silmiä(än). Oli talvella »vieristän» aika, (kun) se suuttunut lappalainen toi ruotsit. Tulivat (ja) tappoivat kaikki ne⁷ ristityt. Kun lähtivät ulos tuvasta, näkivät⁸, (että) kolme joutsenta lentää. Jumala lähetti⁹ (ne) tappamaan ruotseja.

¹ (pres.). — ² t—lta vastaan. — ³ kahtia.

¹ Trifonin päälle. — ² silmiä ristiä. — ³ (Suomeen). — ⁴ käskee. — ⁵ Kuka. —

⁶ anna tappavat. — ⁷ nämä. — ⁸, ⁹ (pres.).

kuškas mennañ^dtš, kãñ^dtš kãñ^Dzes òl sieñ^dtin ja kãñ^dtš kãñ^Dzes koñ^dtèn. mañeta tuajoxššš toi koñ^dtañ^dtš òlmõvi òl^a manaxšer. pwxk.

16.

mõn meáðtsa vùlgéškuòðtém. sarvai^dt kañ^dtš^dt tšuoñ^okém (tšieñ^okém), tšuoñéškuòðtém je kañ^dtš^dt piñjleškuòðtém. lau^ok piñjém, muost piñje^m nu^mb p pèálla, tšua^rva pèšs koñ^rém, pienna va^ltém kiðte, ápte ïemnon va^ltém, †prostata: »kuòðta tòn tìrvon pàñnauvujm.» jòðtém meáðtsa, va^rñ^dtš^lém ïemñe mi^lt^e. pienna eubas jòt^A, piñga va^lði je piñg[†] kjedzeskoedi¹, tìp[†]teuòðì, †kidzi, kidzi je †hozein w^oñi je pienna rù^ok^oi. kã^oper vüäva piñ^oi, pèšs va^lði kiðte je vùlgì šèlle^o, tšg^lm w^oñi. kíd g^ln ïeñ^okar, pèšs ïeñ^okar. koñ^dt karr^li, kàr^oi, jor^oi. šèllej puòðì

He peljästyivät joutsenista ja pakenivat. Eivät menneet kauas, (niin) suuttuivat toinen toiseensa ja tappoivat toinen toisensa. Sit- ten tehtiin niiden surmattujen ihmisten haudalle² luostari. Loppu³.

Minä tein lähtöä metsälle. Laitoin hirvaille taakat. Aloin laittaa ja asettaa⁴ taakkoja. Panin laukun, ropeen panin toiselle puolen, sarviin⁵ sidoin pyssyn, otin käteen(i) koiran (nuoran), [otin ja] hyvästelin nyt emäntäni: »jää sinä terveeksi lasten kanssa». Kuljin met- sälle, kävelin maata myöten. Koira kulki⁶ eteenpäin (ja) rupesi vai- nuamaan, sai tiedon⁷ (otuksesta), vainusi vainuamistaan; isäntä näki (otuksen) ja kätki koiran. Pani (sen) kuonoon kopan⁸, otti pyssyn käteen(sä) ja lähti pyydystämään, (sillä) silmä näki. Kädeltä⁹ laukesi¹⁰, pyssy laukesi. Peura lähti juoksemaan, juoksi ja kaatui.

¹ pro kiezeškuóðì?

² päälle. — ³ Kaikki.

⁴ (mom.). — ⁵ (sg.). — ^{6, 10} (pres.). — ⁷ alkoi tietää. — ⁸ päähän lakin. — ⁹ käden varalta.

† merkki on lisätty sellaisten Europæuksen teksteissä tavattavien sano- jen tai muotojen eteen, joita ei esiinny julkaisijan omissa muistiinpanoissa. E:n transskriptiota on normalisoitu sikäli, että *sh*:ta vastaa *š*, klusiilinetistä *h*:ta *o*, *y*:tä, *w*:tä *j*, *õ*:ta *ð* j.n.e.

εα, τσελμι^{dt} rist, quiteskuo^{di}, tul^{te} nu^{ai}, julgi^{dt} jē^{di}, rida avved je tsu^{ai}je, roptij tsu^{ai}as, roptij ku^{ai}ke, w^{ide} †pisti me^{anda}, kiedmi^{dt} †pistin, tsu^{ai}rv^{dt} tsierg^{ai}, pē^{tsu}al pie^{ti}, pē^{tsu}al jor^{ai}. t^{ai}dt vu^{on}D^{zi}dt sgr^{sv} su^bp^{ai} je v^{ai}nt^{ai}tsi kov^{sa} je kov^{sa} pu^{odi}. kov^{sa} av^{sku}o^{di} je av^{ai} kov^{sa}, kir^{ai}knⁱ kov^{sa} je mur^{vit} sav^{sku}o^{di}. sav^{ai} mur^{ai}dt je ts^{ai}D^z v^{ul}gi k^unt^{ai}te^o. pi^{pti} ts^{ai}D^z kov^{sa}, av^{si}ti ts^{ai}D^{ze}. kon^{ai}w^{id} kun^{di} kov^{sa}, reu^{ai}w^{id}, †puim^{is} kun^{di}, k^ulav^{ai}id^{dt} kun^{di} kov^{sa}, j^{iv}ts kov^{sa} m^{en}ai. ta pi^{ai}sku^{odi}, ta pi^{ai}, reu^{ai}w^{ide} kim^{na} pi^{ai} je †al^{ai} kimⁿⁱ pi^{ai} je ke^{pt}esku^{odi}. apt nuⁱ t^uadi kim^{ne}. tsiev^{pa} †ts^{ai}en^{kin} te^{an}dt^a je kir^{ai}kon kim^{ne}. v^{ai} v^{ai}D^{ze}sku^{odi}, v^{ai}D^{zi} v^{ai}, est^{ai} por^{ro}. tsel^{mi}dt rist je por^{pt}esku^{odi}. kir^{ai}knⁱ por^{rm}en, ristⁱ tsel^{mi}dt, apt^us kom^{mi} vu^{apte}.¹

Pyydystäjä tuli luokse², risti³ silmänsä⁴, alkoi teurastaa, nylki taljan, leikkasi jalat, avasi⁵ rintaontelon ja mahan, kiskoi irti suolet, kiskoi sydämen, leikkasi pään pois, leikkasi selkärasvat, hakkasi sarvet, irroitti peräsuolen, käänsi nurin peräsuolen. Lihat⁶ heitti hirvaan selkään (?), lähti kävelemään laavolle⁷ ja tuli laavolle. Alkoi kyhätä laavoja ja kyhäsi laavon, laavo valmistui ja hän alkoi hankkia⁸ puita. Hankki puita ja lähti kantamaan vettä. Toi vettä laavoon (ja) laski vesiastian⁹ (maahan). Kantoi peuranpään laavoon, peurahirvaan pään, kantoi selkärangan, kantoi munaskuut laavoon (ja) meni itse laavoon. Alkoi tehdä¹⁰ tulta, teki tulen, pani hirvaanpään kattilaan, pani kattilan hahlaan ja alkoi keittää. Nyt kattila kiehui. (Hän) painoi¹¹ (hahlan) ketjua (?) tuella (?) ja keitto¹² kerkesi¹³. (Hän) alkoi kuoria rasvaa, kuori rasvan (ja) istui syömään. Risti silmänsä¹⁴ ja alkoi syödä¹⁵. Kerkesi syömästä ja nytpä kallistui nukkumaan.

¹ Lovozeron murrettä, D. Europæuksen kirjaanpanema.

² päälle. — ³, ⁵, ¹¹, ¹³ (prees.). — ⁴ silmät. — ⁶ Ne lihat. — ⁷ puolikodalle. — ⁸ saada. — ⁹ veden. — ¹⁰ panna (mom.). — ¹² kattila. — ¹⁴ silmät. — ¹⁵ (oikeastaan faktit.).

ā⁹kaĭ ka^ll^azaiⁿēs jīē^lī je sōⁿņe ā^ll^gē^l šēⁿd^aī. ā⁹kaĭ ka^ll^azaiⁿēs ku^ztu jām^mēn je e^zt ā^ll^gē^l kūt^ai. ā^ll^gē^l jīē^lī je †šēⁿtī^je ju vū^lg^ī pā^lka mī^ld^{te} je mēⁿī a^gīna je pā^lkt^azⁱ kā^za(e)n. sōⁿņe †kuller^k eⁿd^{te}n je sōⁿ vāⁿd^{te}l^ī pā^lka mī^ld^{te} mud^am a^gīna. nu sōⁿ vāⁿzⁱ, vāⁿzⁱ pā^lka mī^ld^{te} je sōⁿņe jē^āka^l puō^dtēn, †kullerg āⁿnōn porro^d. sōⁿ sārⁿa, što ē^mmle^zt porro^d li mēⁿ. jē^āka^l mā^za^t vū^lg^ēn kuā^dtas. mēⁿēn mā^za je sārⁿōn, †aht †kullerg jī āⁿp^{te} porro^d. sōⁿ ē^mmē^l v^lt^z vāⁿd^{te}l^ī je †olmudesse puō^dī. ē^mmē^l āⁿn^a sō^zt †kullerg porro^d. nu sōⁿ jī āⁿp^{te} porro^d. »tōn ē^mmē^l lā^gk, tō^zt porro^d li mēⁿ.» nu ē^mmē^l mā^za vāⁿd^{te}l^ī, vāⁿzⁱ, puō^dī mā^za pē^rtēs. ē^mmē^l sārⁿa sō^rma, što »vār^a, jīⁿē vā^lp sō^zt». sō^rm^e vū^lg^ī, †olmuidesse vū^zsta puō^dī je sō^zt jīⁿē vā^ld^ī. sōⁿ jāmī. māⁿns pu^gk.¹

Eli akka ukkonsa kanssa ja hänelle syntyi poika. Akka ja (hänen) ukkonsa ² kuolivat molemmat ja (heiltä) jäi yksi poika. Poika eli ja kasvoi; (hän) lähti polkua pitkin, meni kaupunkin ja palkkautui rengiksi ³. Hänelle annettiin kalakukko ja hän lähti kävelemään polkua pitkin muutamaan kaupunkiin. No, hän käveli kävelemistään polkua pitkin ja hänen luokseen ⁴ tuli enkeleitä, (jotka) pyysivät syödä(kseen) kalakukkoa. Hän sanoi ⁵, että Jumalalla on, mitä syödä. Enkelit lähtivät takaisin kotaansa. Menivät takaisin ja sanoivat, ettei antanut ⁶ syödä kalakukkoa. Hän, Jumala, lähti itse kävelemään ja tuli miehen ⁷ luo. Jumala pyysi ⁸ häneltä kalakukkoa syödäk(seen). No, hän ei antanut ⁹ syödä. »Sinä olet Jumala, sinulla on mitä syödä.» No, Jumala lähti kävelemään takaisin, käveli, tuli takaisin tupaansa. Jumala sanoi ¹⁰ surmalle, että: »mene, ota häneltä henki.» Surma lähti, tuli miestä ¹¹ vastaan ja otti häneltä hengen. Hän kuoli. Satu loppui.

¹ Europæuksen muistiinpanema Semiostrovin murteella.

² ukkonsa kanssa. — ³ kasakaksi. — ⁴ hänelle. — ⁵, ⁶, ⁸, ⁹, ¹⁰ (prees.). — ⁷ miestensä. — ¹¹ miehiään.

III. Turjan murrettä.

1.

tijl gišš jiel̥i oamui i vll̥i oamui koṇp̥e šille^d i pōāv̥k^Ali oamui v̥iṭreskoṇp̥e, šili v̥iṭreskoṇp̥e, trippe r̥iṭk^oi i oamui vāṇ^dt̥seli māzq^d. piṭḍi māzq^d i soan^oi kōaḍtas. i rīm̥né tsiel̥^ok̥i oamuṇe: »koṣt vār(r)ḍé^ok äij^agam?» »món vār(r)ḍém, v̥iṭreskoṇp̥e šill̥ém.» »koz tq̥k̥é^ok?» »mon r̥iṭk̥ém †rippe». rīm̥né karr^oli †rippe, r̥iṭk̥ō, ji son poršk̥iḍi v̥iṭánv̥že. son karr^oli māzq^d, piṭḍi kōaḍta, tsiel̥^ok̥i k̥āḷḷ^azan^dt̥še: »mōṇne šq̥nḍi †alkš¹.» »jili mōṇne †mie tong q̥l̥gešt², šq̥nḍi tōṇne, †mie sonšt̥». rīm̥né kiḍdešt̥ oāuz vaḷḷi, jili karr^oli p̥q̥r̥^ok̥āḷḷi^d jili piṭḍi r̥iṭk̥ō jili poršk̥iḍi v̥iṭánv̥že jili v̥ll̥i, karr^oli māzq^d kōaḍta jili tsiel̥^ok̥i k̥āḷḷ^a-zan^dt̥še: »mōṇné šq̥nḍi †kaskš³.» »jili mōṇne †mie lie tono k̥q̥škamešt⁴,*

Muinoin eli mies ja lähti mies peuraa pyytämään. Mies ampui urospeuran, saalisti urospeuran (ja) hautasi suohon. Mies lähti kävelemään takaisin. Tuli takaisin ja meni kotaansa. Kettu sanoi miehelle: »missä kuljit äijäseni?» »Minä kuljin, pyydystin urospeuran.» »Mihin panit⁵?» »Minä hautasin suohon.» Kettu juoksi suolle, kät-kön luo, ja alkoi⁶ syödä lihaa. Hän juoksi takaisin, tuli kotaan (ja) sanoi äijälle: »minulle syntyi alkunen.» »Ja mitä minulle (on) sinun pojasta(si), (jos) syntyi sinulle, mitä hänestä.» Kettu hyppäsi ulos kodasta, juosta⁷ kiirehti, tuli kätkölle, alkoi syödä lihaa, lähti (pois), juoksi takaisin kodalle ja sanoi äijälle: »minulle syntyi keskimäinen.»

* merkin † käytöstä ks. s. 278.

¹, ² sanaleikki: *āṭ^ok^A* 'alku' *q̥l̥^ok̥e* 'poika'. — ³, ⁴ sanaleikki: *k̥q̥šk* 'keski' ja *k̥q̥škam* 'tulirauta'. *k̥q̥škamešt* muutettu jäljestäpäin: *kaskst*.

⁵ teit. — ⁶ hän a. — ⁷ juoksi.

†mie jili šqn̄dì tòn̄ne.» »šqn̄dì mòn̄ne, †mie son̄št.» jili son karralì m̄az̄a^d, piđdì r̄išk̄, poršk̄iđdì v̄iđn̄ž̄e, piđdì kòab̄tas jili ts̄eǟt̄k̄ k̄àl̄la-
zañ^dt̄še: »mòn̄ne šqn̄dì †loapt̄š». »mòn̄ne †mie tong †lopt̄est, šqn̄dì
son tòn̄ne.» »šqn̄dì miñ̄ne, †mie son̄št.» jili son ol̄uz v̄all̄i kiđdešt̄,
jili son karr^al̄i t̄šq̄t̄šk̄i †poagu¹, jili son piđdì, ts̄ieļ⁹l̄i tsu^dzuñe: »†asvsai
i †kosvsai i piñ^dt̄v̄iđn̄ž̄e porrm̄ain i n̄āl̄m̄e q̄a tsu^dzu m̄q̄n̄i^dt̄ poršt̄e^d.»
tsu^dzuñ ts̄eǟt̄ka riem̄ña: »jel̄ por m̄on̄q̄ m̄q̄n̄i^dt̄ i m̄on̄ tòn̄ne tq̄aklam
l̄iđn̄ngm-†kar̄te.» »†tagva l̄iđn̄ngm-†kar̄te.» »taḡm, m̄on̄ k̄r̄dam, ton
kara.» r̄im̄ñe óar̄ašt̄, tsu^dzuñ s̄eǟv̄a^hl̄i m̄r̄ q̄a jili r̄im̄ñe piđdì. »kua¹ va
tq̄k̄l̄e⁹k?» »l̄iđn̄ngm-†kar̄tent. jili uñ^aq̄k̄ k̄àl̄laz̄i i q̄a^od̄ jili košt̄
óarr q̄agaj̄ jil̄ m̄q̄n q̄a^oañe siel̄še p̄eǟt̄^d t̄añ̄ne q̄l̄t̄av̄iđa q̄a^oañe ji
†lopt̄š̄iđ²» jili tsu^dzuñ loñ̄q̄añi k̄àl̄laz̄i v̄iđv̄e q̄a, s̄eǟv̄i^o ji tsu^dzuñ
l̄a^hl̄a: †pateits̄ts̄i. q̄agaj̄ v̄iñ̄s̄ad̄a j̄ie^dž̄es, v̄iđv̄e q̄l̄n̄ tsu^dzuñ s̄eǟv̄m̄ain.
q̄agaj̄ t̄š̄iđñ^dt̄š̄al̄a ji pal̄k̄e v̄ǟt̄^d k̄iđtes̄ ji v̄āñ^dtsa j̄eǟv̄t̄š̄as i j̄ieđ̄t̄š̄es

»Ja mitä minulle on sinun tuliraudasta(si), mitä sinulle syntyi.»
»Syntyi minulle, mitä hänestä.» Hän juoksi takaisin, tuli kätkölle,
alkoi syödä lihaa, tuli kotaan³ ja sanoi⁴ ukolle: »minulle syntyi
loppunen.» »Mitä minulle (on) sinun lopustasi (?), (jos) hän syntyi
sinulle.» »Syntyi minulle, mitä hänestä.» Hän hyppäsi ulos ko-
dasta, juosta viiletti⁵ pakoon, tuli (ja) sanoi tiaiselle: »makea ja
rasvainen (?) ja rasvalihaa syönyt ja suun päälle (voi) tiaisen mu-
nia⁶ syödä.» Tiainen sanoi⁷ ketulle: »älä syö minun muniani,
minä sinulle tekaisen pilkkanaurun.» »Teehän pilkkanauru.» »Teen,
minä lennän, sinä juokse.» Kettu pysähtyi⁸, tiainen laskeutui (len-
nosta) puuhun⁹ ja kettu tuli. »Kuules, tekaisitko?» »Pilkkanaurusi.
Ja näet(kö) ukon ja poikasen ja missä on poikanen ja mitä (hän)
poikaselle selkäpuolelta näin läheltä¹⁰ polkee (?).» Tiainen kohosi
ukon pään päälle, laskeutui ja¹¹ lauloi¹²: pateitsiitsii. Poikanen
vilkaisi¹³ isäänsä, tiainen (oli) laskeutunut (tämän) pään päälle.
Poikanen nousi¹⁴ seisomaan ja otti¹⁵ sauvan käteensä, käveli isäänsä

¹ = †pago? — ² ji topt̄š̄iđ pyyhitty yli (= t̄iđp̄t̄sg^d 'polkea?').

³ k.-nsa. — ⁴, ⁷, ⁸, ¹², ¹³, ¹⁴, ¹⁵ (prees.). — ⁵ löi. — ⁶ vai 'poikia' (m̄āñ^oi^dt)? —
⁹ puulle. — ¹⁰ l. poikaselle ja. — ¹¹ ja tiainen.

*tšjōpa m̄r^{dt} i q̄gaj tšq̄ska tsu^{dzu} pal̄kel, po^bpal̄i jēāv^{tš}as ōa^{va}
 i jiev^{tš}es k̄āōk †oainas. q̄gaj s̄j^rōk^{n̄i}: »jēāv^{tš}an pal̄lēm, ko^z q̄p^{te}
 mōn m̄q̄nq̄m!» r̄im̄nē †koast uⁱñi, što q̄l̄aj jiev^{dž}es tšq̄š^{k̄}i, son sōⁿne
 †kar^ta, ju^rata ušta q̄gaj jiev^{dž}es pal̄i. i son jiev^rebiel m̄l̄^{dt} jō^rai ji
 ai^{ān}ūggi^ād̄i, tšq̄lm̄s r̄āpl̄š̄i. q̄gaj ā^{ma}ž̄i, što r̄im̄nē jō^rrm̄q̄in song
 sie^lēe †peält. son pal̄kel r̄im̄nē pal̄i. k̄ā^lā^zaj ko^{ts}ai i tsēā^tka:
 »ton m̄q̄nne tšq̄š^{k̄}ē^{ok} mōng[?]» »a mon jēāv^{tš}am jim tong tšq̄š^{k̄}m̄q̄in.»
 »ton v̄j^rgi^āp̄t̄ē^{ok}, ton m̄q̄z tšq̄š^{k̄}ē^{ok} mōng ōa^{va}?» »nu jēāv^{tš}am jim
 †dat tong ōa^{va} tšq̄š^{k̄}m̄q̄in.» »a kēangas tšq̄š^{k̄}ē^{ok}?» »a mon tš^u^{dzu}
 tšq̄š^{k̄}ēm.» †mie t̄q̄ḡz̄i t̄āš^{se}, koš^t pi^ād̄i r̄im̄nē t̄āš^{se}?» »mon †kott
 jim ta^l tong ōa^{va} tšq̄š^{k̄}m̄q̄in, a r̄im̄nē tšq̄š^{k̄}i, †jekkala^{ste} †tuk tōⁿne
 ōa^{va} po^bpal̄i.» »no pašš^{ibo} q̄ā^{q̄}anem, mōn^o vi^āve ji †sud ni^o mom.»
 r̄im̄nē m̄ā^kab^a, tiē^gḡi^{dt} v̄ā^l^{dt}ē^ba i v̄j^rē^ba mā^zg^{dt}. pi^āp̄t̄ēn kō^ādas
 i jiellegi^āp̄t̄ēn. m̄āin^s pi^āk.*

luo; isä hakkasi puita. Ja poikanen löi¹ tiaista sauvalla, (mutta)
 osui isäänsä päähän ja isä kaatui² tainnoksiin (?). Poikanen säi-
 kächti: »tapoin isäni, minne minä nyt menen!» Kettu kun³ näki,
 että poikanen löi isäänsä, hän nauroi⁴ hänelle, luuli⁵, että poi-
 kanen tappoi isänsä. Hän kaatui kyljelleen⁶, alkoi nauraa (pil-
 kallisesti ja) sulki silmänsä. Poikanen huomasi, että kettu (oli)
 kaatuneena hänen takanaan⁷. Hän tappoi ketun sauvalla. Ukko
 heräsi⁸ ja sanoi⁹: »miksi sinä löit minua?» »Enhän minä, isä¹⁰, sinua
 lyönyt.» »Sinä hourit¹¹, miksi sinä löit minua päähän?» »No, isä, en
 (minä) sinua lyönyt päähän.» »No ketäs löit?» »Minä löin tiaista.»
 »Mitä tässä tapahtui¹², mistä kettu tuli tähän?» »Minä toki en silloin
 lyönyt sinua päähän, vaan kettu (se) löi, äkkiä (?) tuo satutti sinua¹³
 päähän.» »No, kiitos, poikaseni, minun päästäni ei ole väliä¹⁴.»
 Myivät¹⁵ ketun, ottivat¹⁶ rahat ja lähtivät¹⁷ takaisin. Tulivat ko-
 taansa ja rupesivat elämään. Satu loppui.

1, 2, 4, 5, 8, 9, 15, 16, 17 (prees.). — 3 kuten. — 6 kylkipuolta myöten. — 7 selän
 puolella. — 10 isäni. — 11 aloit houria. — 12 tekihe tähän. — 13 sinulle. — 14 pää
 ei ole minkään arvoinen.

2.

jieli til_ gijš kàλλazaï i ā^okai. jiel̄lèn je šil̄lèn kīl̄i^{dt} je košk̄tèn je maññén si jers_ siñjw. jiel̄lèn, jiel̄lèn je puorrmes pudì. ā^okai kàλλazas pā^ok: »kàλλazaï, vārrad puorrum_ gⁱð^ok aḡ^ota.» kàλλazaï vīl̄ēi aḡ^ota, piðdì kàλλazaï aḡ^otwos. ai^{dt}ēšt̄ jinn kullaj: »vidt kudt jiemēnes †hū-ū!» kàλλazaï māzga^{dt} kóaðtwos ā^okañes. ā^okai kḡv^oša: »kàλλazaï pīðtē^ok kīl̄ē?» »jim piðōtmagin.» »mì †šil̄ken?» »ai^{dt}ēšt̄ jinn kullaj, mi li jn^{dt}: vidt kudt jiemēnes.» ā^okai aḡ^op̄i pā^ok kàλλazas jī †išugunt ušta »mañ jē^ok pḡ^{dt} kīl̄ē.» na kàλλazaï aḡ^op̄i vīl̄ēi je mañ^oi aḡ^otwos je piðdì. ai^{dt}ēšt̄ ovpe^{dt} jinn kullaj: »vidt kudt jiemēnes †ū-ū.» (kàλλazaï māzga^{dt} kóaðtwos ā^okañes. ā^okai kḡv^oša: »pīðtē^ok kīl̄ē?» »jim piðōtmagin, ai^{dt}ēšt̄ jinn^a kullaj, vidt kudt jiemēnes.» ā^okai pā^ok ovpe^{dt} kàλλazas).¹ kàλλazaï vā^lp̄i ovpe^{dt} je vīl̄ēi, mañ^oi aḡ^otwos. nu piðdì aḡ^otwos. nu ai^{dt} siž^o ovpe^{dt} jinn kullaj: »vidt kudt jiemēnes †ū-ū.» nu kàλλazaï pḡ^lp̄i ai^{dt} siž^o je māzga^{dt} vīl̄ēi, piðdì ā^okañes. »mañ

Eli muinoin ukko ja akka. Elivat, pyysivät kaloja, kuivasivat (niitä) ja he menivät muualle². Elivät elämistään ja (heidän) ruokansa loppui. Akka käski³ ukkoaan: »ukko, mene aitalle ruokaa nou-tamaan⁴.» Ukko lähti aitalle, ukko tuli aitalleen. Aitasta kuului ääni: »viisi kuusi emäntäänsä huu!» Ukko takaisin kotaansa akkansa luo. Akka kysyi⁵: »ukko, toitko kalaa?» »En tuonut.» »Mitä tapahtui⁶?» »Aitasta kuului ääni, mikä lie⁷ ääniä(än): viisi kuusi emäntäänsä.» Akka [otti⁸ ja] käski⁹ ukkoansa ja kehotti, että »miksi et tuo kalaa.» No ukko [otti ja] lähti; meni aitalleen ja tuli (perille). Aitasta kuului taas ääni: »viisi kuusi emäntäänsä uu!» Ukko takaisin kodalleen akkansa luo. Akka kysyi: »toitko kalaa?» »En tuonut; aitasta kuului ääni: viisi kuusi emäntäänsä.» Akka käski taas ukkoansa. Ukko [otti ja] lähti taas, meni aitalleen. No, tuli aitalleen. Aitasta kuului jälleen ääni: »viisi kuusi emäntäänsä uu.» No, ukko peljästyivät aitassa ja lähti takaisin; tuli akkansa luo. »Mikset tuonut?» »En

¹ Julkaisijan lisäys.

² eri sijaan, — ³, ⁵, ⁶, ⁹ (prees.). — ⁴ ruoan tähden. — ⁷ on. — ⁸ antoi.

ji⁹k pi⁹ōtmain²» »jim oaijmain pi⁹ōte^d.» »mqn kiev⁹tšén ji⁹k oaijmain pi⁹ōte^d» »mqn kiev⁹tšén jim oaijmain, ušta jinn ku⁹llai: »vidt kudt jiem^enes †ū-ū.» no tqđ jéam^bp ā⁹kaj jiv⁹tš kas vīl⁹ī, mqn⁹i q⁹tw. jinn ku⁹llai ai^dē si⁹z: »vidt kudt jiem^enes †ū-ū.» ā⁹kaj ai^dē āvvedī, sóanai q⁹tw, odt⁹ī ai^dē. ai^dē si⁹z sâ⁹pli⁹q. ā⁹kaj sâ⁹pli⁹q vâ⁹lī je pqlī je vīl⁹ī māz^dt. je sâ⁹pli⁹q mīl⁹des vâ⁹lī, pi⁹đdī ka⁹llazā^dtšes. āvvedī ussu je ka⁹š⁹i ka⁹llazā^dtšes: »tâ⁹l tóna so⁹me ka⁹llazai». ka⁹llazai s⁹l⁹k⁹ni, jor⁹i je tš⁹ū⁹jes l⁹n⁹ni je mie⁹ta jāmī. nu ā⁹kaj k⁹đv⁹ai, mqn⁹i māz^dt q⁹tw. jiellegi⁹đdī, kī⁹les porški⁹đdī je q⁹te jé⁹llai. m⁹ain^s pi⁹k.

3.

jie⁹llén tul⁹ci⁹š ka⁹llazai ā⁹kaj. šqn⁹i si⁹je q⁹l⁹ē, nu ka⁹llazai jāmī. ā⁹kaj k⁹đv⁹ai q⁹tu qa⁹ai⁹nes. ā⁹kaj vīl⁹ī qa⁹ai⁹nes mī⁹rj⁹đt uss^d. nu pi⁹đdī sō⁹ne ā^dz mī⁹rjeussgmzi⁹jv, qvt⁹si⁹jv ni⁹đ⁹nes. pi⁹jén

voinut tuoda.» »Minkätähden et voinut tuoda?» »Sentähden en voinut, että kuului ääni: viisi kuusi emäntäänsä, uu.» No, sitten ¹ akka lähtikin itse (ja) meni aitalleen. Aitasta kuului ääni: »viisi kuusi emäntäänsä, uu.» Akka avasi aittansa, astui aittaansa (ja) tutki sen. Aitassa (oli) hiiri. Akka [otti ja] tappoi hiiren ja lähti takaisin. Otti hiiren mukaansa (ja) tuli ukkonsa luo. Avasi oven ja viskasi (hiiren) ukolleen: »tässä on surmasi, ukko.» Ukko säikähti (ja) kaatui; (hänen) vatsansa halkesi ja sitten (hän) kuoli. No, akka jäi (yksin), meni takaisin aittaansa. Alkoi eellä ² ja syökennellä kalojaan ³ ja elää nyt(kin). Satu loppui.

Eli muinoin ukko (ja) akka. Heille syntyi poika. No, ukko kuoli. Akka jäi yksin poikansa kera. Akka lähti poikansa kera marjoja poimimaan. No, tuli hänen luokseen ¹ syöjätär marjanpoiminta-paikkaan, yhdessä ² tyttärensä kanssa. Panivat lapsensa samaan

¹ tätä enemmän. — ² elää. — ³ (sg.).

¹ hänelle. — ² yhteen paikkaan.

pārņes qvt^d sijv, jī^dš^z ussagiāp̄tēn qvt^d siiešt. je ussab mīrjes. uššēn uššēn, pārņes kīāvtgēn, a sonai †olklovitten. no ā^okaj uz^oi mīrjes je piādi māzq^{dt} pārņns. no pārņes jī^l ā^ok. ā^dz vā^lā^{dt}Amāin je †ništelāin, a sijv jī^dš^z niīdā kīāvt^lAmāin. no ā^okaj vā^lp̄i niīdā, vī^lēi kōābtas, mqn^oi kōābtas, šq̄n^{dt}teškīādi je šq̄n^{dt}q̄di je šq̄n^oi niī^{dt}ws je šurr^oni. ā^okaj tšīāp̄tēn (tšīēp̄tēn) tāvti^{dt}, vīāmmē tāvti^{dt} pi^oi kieīna. tī^lā^{dt}q̄skīāp̄tēn je tī^lā^{dt}gb tāvtes. no niī^{dt}ws sārna: »jiēņņegai, vījⁱ vīāvtšā tāvtin.» no ā^okaj sārna: »ā^dzq̄jēānān^{dt} tāvtin vījⁱ vīāvtšā.» †nīe oamui sōaņai kōābtā. ā^okaj kq̄vtšā: »mi lā^ok ton oāmui^{dt}?» »mōn jīvtš^z jīm tīd, mi lām oāmui^{dt}.» oamui kq̄vtšā: »šq̄n^{dt}tēn tōnš^t p̄ānā^{dt} vai jeb?» »mušt šq̄n^oi q̄kt q̄^lē je tāmme ā^dz †ništē.» oamui sārna: »mōn lām tōnā q̄^lē.» ā^okaj †kovstīdšī, što q̄^lges kau^oi. q̄^lgīnēs sārnap̄tēn, †koast ādtsage tizmennid. q̄^lkas sārna: »mqn kōābtān^{dt} je sārna jēānān^{dt}, ušta mōn kau^oņēm kābzaz jīēvtšān.» (q̄^lē mqn^oi ja sār^oi

paikkaan (ja) itse alkoivat poimia yhdessä. Poimivat¹ siis marjojaan. Poimivat poimimistaan, (heidän) lapsensa jäivät ja he (itse) etään-tyivät². No, akka poimi marjansa ja tuli takaisin lapsensa luo. Lasta ei ollut(kaan). Syöjätär (oli) ottanut ja vohkinut, mutta jät-tänyt sijalle oman tyttönsä. No, akka otti tytön, lähti kodalleen, meni kotaansa, alkoi kasvattaa (häntä) ja kasvattikin; (hänen) tyttönsä kasvoi ja varttui. Akka keräsi luita, pani kattilaan vanhoja luita. Luut³ alkoivat kiehua ja kiehuivat⁴ (siinä). No, tyttö sanoi⁵: »äiti, rasvaa tihkuu luista.» No, akka sanoi⁶: »syöjätär-äitisi luista tihkuu rasvaa.» No, astui mies kotaan. Akka kysyi⁷: »mikä sinä olet miehiä(si)?» »Minä en tiedä itse(kään), mikä olen miehiä(ni).» Mies kysyi⁸: »syntyikö sinulle⁹ lapsia vai ei?» »Minulle syntyi yksi poika ja hänet¹⁰ syöjätär vohki.» Mies sanoi: »minä olen sinun poi-ka(si).» Akka riemastui, kun¹¹ löysi poikansa. Puheli¹² poikansa kanssa (siitä), miten (pitäisi) pettää syöjätär. Sanoi pojalleen: »mene kotaasi ja sano äidillesi, että: minä löysin morsiamen itselleni.»

1, 4, 5, 6, 7, 8 (prees.). — 2 ulkonivat. — 3 Luunsa. — 9 sinusta. — 10 sen. — 11 että. — 12 (pl.).

nipt)¹. no jieñnes kvrtša, što: »košt kavūñešk?» »tašt tašt — — —

jěañnam tlaslav mông.» »vāḷte^d, jimmel tōna tlaslav.» no oamui vllḡi vāḷte^d, mqn^oi, vāḷpì je karnadi tšóañna je piḡi tšóañnas nieškem je piei^dti karštakie^džes je vllḡkēn je piḡp̄tēn taññe ākkañe. nu piennag u^okkijāḡi, ā^okaj oaguz livi je vāñpzi t moldantsi je karštakie^džē tpiested. jivtš sārna: »mī lie nḡ^dtem t molodast karštakie^džit?» no t molodoi roḡti nieškem tšičñezes, tšā^sškì kīḡū^dt vjāp̄tse āvtsag^e. ā^dz jor^oi je t saraini je jāmì je mie^dta māñ^ozes pi^ok.

4.

jieñlen kälēs i ā^okaj. i sijje qḷḡe šanḡ^oi. sij jām̄mēn kuḡti. nu qḷḡes jieñlegiāḡi, jěālla da jěālla i kážagen pāḷ^tkḡ^džēi. son jieñlegiāḡi kážagen kuḡkaiḡes vjāñegaiḡes i sōññe t strokkoi piḡḡi. son i tieñḡes

(Poika meni ja sanoi niin). No, äiti kysyi², että »mistä löysit?» »Sieltä (ja) sieltä — — — — — — — — —». (Tekstissä on aukko.) »Äitini, siunaa minut.» »Ottakaa, Jumala sinut siunaa.» No, mies lähti ottamaan, meni, [otti ja] sitoi itsensä ahkioon, pani ahkioonsa nahankaapimen, peitti kaaristeen³ pään⁴ ja (he) lähtivät ja tulivat tuon⁵ akan luo. No, koira alkoi haukkua, akka lähti ulos, käveli nuorukaisen luo ja irroitti kaaristeen pään. Hän⁶ sanoi⁷: »mikä on nuorukaisella semmoinen kaaristeen pää⁸?» No, nuorukainen sieppasi kaapimen ahkiostaan (ja) löi syöjätärtä keskelle otsaa. Syöjätär kaatui, oikesi ja kuoli. Sitten satu⁹ loppui.

Eli ukko ja akka¹ ja heille syntyi poika. He kuolivat molemmat. No, (heidän) poikansa rupesi elämään, eli² elämistään ja palkkautui rengiksi³. Hän alkoi elää renkinä tämän pitkää, sen lyhyttä⁴ ja hänelle tuli tilinaika. Hän otti rahansa isännältään, no hän tuli

¹ Julkaisijan lisäys.

^{2, 7} (prees.). — ³ sidenuoran. — ⁴ päänsä. — ⁵ sen. — ⁶ Itse. — ⁸ (pl.). — ⁹ s-unsä.

¹ (deminut.). — ² (prees.). — ³ kasakaksi. — ⁴ pitkiänsä lyhyitänsä.

vàlðì χῖζῆνεσης, nu son piðdì kóaðtas, nu son rog^ai tieηgides, sònne †kāsítse tieηgēs vānas. son aũ^dta pãl̄k̄t̄^dz̄^ai kázagen, nu son jielelegiðdì kázagen kuakaides vj̄ñegaides. sònne †strokko¹ piðdì, nu son piðdì kóaðtas, nu son lo^okkijðdì tieηgides i son vll̄ḡi i son piðdì, nu son vj̄ášt̄i †turei² rog, nu son vll̄ḡi aũ^dta. son vãn^dišéa koz viš̄ves kij̄^dteia i sòn piðdì jáũrriñ^dtu. son jist̄^ai jáũrriñ^dtu, nu son sirrgiðdì †tu(e)rei roga, nu son †namstesgoadi jáũre, nãm̄^p nãmb̄a šurõm̄^bp^A, i sònne tšãpt̄se toλλa pãðte, i son aũ^dta sierra †turei roga, i sònne piðdì tšãpt̄se jéãm̄^bp^A. nu son aũ^dta sierra, ji †vartta †n̄i †mommugen. nu son koblañeskiðdì, nu son rãpt̄š^ai tšq̄lmides, nu sònne piðdì tšã^dzejielle i sãrnaškiðdì son oãmwijn: »m̄i oamuij piððt̄e^ok †turei rogn, mon tona vj̄r̄^dt̄em. oamuij, ton mõñne piððt̄e^ok, mon koãm jige oðt̄s̄em, jim oaijv-main kaũng^d, a ton mõñne piððt̄e^ok, †tak ton tšq̄lman^dt āvve^d jiel. †kogda ton piððt̄e^ok, †tak piðt̄ mõñne †turei rogn^dt, a mon tõñne p̄iõtem jáa. kieðt̄šv, jéala^ok jálašt̄, †tak mon viš̄agam mãzi^dt, a ton tšq̄lman^dt

kotaansa, laski³ rahansa; hänestä näytti(vät) rahansa vähältä. Hän palkkautui yhä rengiksi ja⁴ alkoi elää renkinä tämän pitkää, sen lyhyttä. Hänelle tuli tilinaika, no hän tuli kotaansa, alkoi laskea rahojaan; hän lähti, tuli⁵ (ja) osti sotatorven (?) ja lähti taas. Hän lähti⁶ kävelemään, minne päänsä vei⁷, ja hän tuli järven rantaan. Hän istui järven rannalle ja alkoi soittaa sotatorvella. No⁸ järvi alkoi lainehtia, (tuli) aalto aalto isompi; vesi tuli⁹ hänelle takapuoleen (asti). Hän yhä soitti¹⁰ sotatorvella ja hänen luokseen¹¹ tuli enemmän vettä. No, hän yhä soitti¹² ei(kä) odottanut (?)¹³ mitään. No hän rupesi kellumaan ja sulki silmänsä. Hänen luokseen tuli vetehinen ja alkoi¹⁴ puhua miehelle: »mikä mies (olet sinä, joka) tulit sotatorvin(esi)? Minä sinua odotin. Mies, sinä tulit luokseni, minä etsin¹⁵ kolme vuotta en(kä) voinut löytää, mutta sinä tulit luokseni. Siis sinä älä avaa silmiäsi. Koska sinä tulit, niin minä tarvitsen sotatorveasi, ja minä toin sinulle tavaraa. Katso, (sinä) elät varakkaana¹⁶. Niin minä lähden takaisin, mutta sinä älä avaa

¹ †strokkus? — ² †óarr^oi?

³ no hän luki. — ⁴ no. — ⁵ ja hän t. — ⁶, ⁹, ¹⁰, ¹², ¹³ (prees.). — ⁷ kantaa (mom.). — ⁸ No hän. — ¹¹ hänelle. — ¹⁴ hän a. — ¹⁵ (impf.). — ¹⁶ tavarassa.

āve^d jiel. †lak mōn vⁱālgam, a ton maḡḡ^elešt tšq^lmān^dt āve^d.» nu son jālas k^lnd^dtšⁱ vārra, nu son jālas pi^gk k^lnd^dtšⁱ. son vā^lḡi i me^lk^A jālas, nu son rābai kiābe jāūrrin^dtⁱ i po^r^dlegiā^di jālas kōāvra. son vāⁿ^dtš^Eḡi māzq^dt, nu son piā^di †kuptsi. †kupets miegka tāvver †lavtest. »nu oamaj, mi^g^gk vaj āasta^gk?» »mōn jim mi^g, jim vⁱāš^t^E.» »a ton še †zatsem piā^dtē^gk?» nu son sā^g^gi kāldq^{št} koīm †zolotoj pōala. »nu †kupets, vā^lḡe mun^g jāla, ji sud ni momgen.» nu †kupets pi^lḡi †karnetsa(h), nu †kupets jā^r^zi oām^w, tw^anā^li mo^v^tš^{ēs} āss^kⁱ^dt oamūne. oām^w āss^kⁱ^dt pi^g^gi tš^l^l^dtē i †kupets v^lḡⁱ p^r^r^tēs, piā^di p^r^r^tēs i pā^gkai ālgides. ālgēs piā^dtēn p^r^r^tē i t^lrvtēn oām^w i vā^l^dtēn oām^w k^l^dšt i k^lḡ^dtēn k^lāmp^r^r^tē i pi^lḡtēn k^lāmp^r^r^tē i oām^g p^rāss^kⁱ^dtēn. p^rāš^{ēs}n k^lr^gk^Anēn i oām^w k^lḡ^dtēn māzq^dt, p^r^r^tē pi^lḡtēn i li^ltēn māzq^dt oāuz i piā^dtēn p^r^r^tēs. sārⁿai jiev^tš^{ēs} ni^g^dtēs: »mōn tōna gn^bam oam^gne, kiā^lja.» ni^g^dt sēāudš^vskiā^di jie^džⁱnēs i jiev^tš^{ēs} †š^lr^kš^tti¹

silmiäsi. Niin minä lähden ja avaa sinä silmäsi jäljestä.» No hän kantoi² tavaransa metsään, kantoi kaiken tavaransa. Hän otti pienekin tavaransa, kaivoi kuopan järven rantaan ja alkoi kasata tavaraansa kuoppaan. Hän lähti kävelemään takaisin ja tuli kauppiaan luo³. Kauppias myi⁴ tavaraa puodissa. »No, mies myyt(kö) vai ostat?» »Minä en myy en(kä) osta.» »No miksikäs tulit?» No, hän otti⁵ taskusta(an) kolme kultaista nappia. »No kauppias, ota tavarani, (se) ei ole minkään arvoinen». No, kauppias toi (hänet) vierasluoneeseen; kauppias riisui miehen (ja) puki miehen ylle⁶ kauniit vaatteet. Pani miehen (omat) vaatteet vaarnaan; kauppias lähti tupaansa, tuli tupaansa ja käski poikiaan. Pojat tulivat tupaan, tervehtivät miestä, ottivat miestä kummastakin kädestä, kantoivat⁷ saunaan, toivat saunaan ja alkoivat pestä miestä. Kerkesivät pesemästä⁸, kantoivat miehen takaisin, toivat tupaan, lähtivät takaisin ulos ja tulivat (omaan) tupaansa. Ja kauppias sanoi⁹ tyttäreilleen: »minä annan sinut miehelle, puolisolle.» Tyttö alkoi torua isäänsä¹⁰ ja isä¹¹

¹ t(s)irkšetti? (š [sch tai ch] on jäljestäpäin pyyhitty yli).

² (frekv.). — ³ kauppiaaseen. — ⁴ (prees.). — ⁵ sai. — ⁶ miehelle. — ⁷ (mom.). — ⁸ Pesivät, kerkesivät. — ⁹ isänsä puhui. — ¹⁰ isänsä kanssa. — ¹¹ isänsä.

niṛ^dtes i tsiel^ok̄i: »i tòn jili p̄q̄š^k 1 jio^k †stoi(n) ni momgen. i †piðremaša i ton niṛ^dt réaga^ok, kieṛtš jāla, a mun ḡndam i jivtš †tuom 2 mōn ḡndam jivtš kàzagen ḡāḡḡḡim.» nu son niṛ^pes p̄āḡkai: »k̄iṅp̄^e p̄uorrum^o» i tsiel^ok̄i: »šālnoṅ ji p̄ḡl ji p̄oada^ok p̄ḡr^ete i t̄rvt̄e oāmu i koṃmerḡ oamune.» son piḡḡi p̄ḡr^ete jili son koṃmerḡḡ oamune: »t̄rv ton p̄ṛr̄e jie^dže ḡl^ok̄e.» »ton jel koṃm^ordaḡ niṛ^dtA. jel koṃm^ordaḡ, jim †stoin tōḡ koṃm^ordaḡḡḡḡḡḡḡ, p̄ṛr̄e jie^dže niṛ^dtA.» niṛ^et v̄l̄ḡḡ i māzḡ^dt i piḡḡi p̄ḡr^etes. v̄l̄ḡḡ i k̄āḡes jivtš i piḡḡi p̄ḡr^ete jili t̄rvt̄i k̄āḡes i koṃmerḡḡ oāmu i tsiel^ok̄i k̄āḡes: »vāada^ok vai jio^k mung niṛ^oḡ k̄āḡp̄k̄eāna^dt?» oamuj tsiel^ok̄i: »vāadam liš ton ḡndavtš^ok. mōn tāmm̄ ju v̄ṛ^dt̄em, liš tōḡḡt̄ tāp̄te †m̄lišt lēṡtšē, i mōn tula †soglasen v̄āṫ^dte^d.» k̄āḡes tsiel^ok̄i: †vaittāk̄ap s̄ṛm^s s̄ṛm̄ze.» jili vaiṫ^{en} s̄ṛm̄zē s̄ṛm̄ze. jili oamaj tsiel^ok̄i: »svād̄ve s̄ṛrḡ^d.» s̄ṛrḡḡḡḡḡḡḡḡḡḡ svād̄ves jili son kovtšēi v̄iḡmm̄e χiḡzēḡēs. k̄iṛ^ok̄nēškiḡḡḡḡḡḡḡḡḡḡ jili k̄iṛ^ok̄nēn. sōn oamuj p̄āḡkai v̄iḡmm̄e χiḡzēḡe. jili v̄iḡmm̄e χiḡzēḡ v̄l̄ḡḡḡ jili piḡḡi jāṛr̄riṅ^dtu, v̄āḡḡḡ

ärjäisi (?) tyttäreelleen ja sanoi: »Ja sinä tai p-a et ole minkään arvoinen. Ja parempaa sinä tyttö (muka) itket; katso tavaraa, mutta minä annan ja itse tuon minä annan (ja) itse (rupean hänelle) rengiksi poikieni kanssa.» No, hän käski tytärtään: »kanna ruokaa» ja sanoi: »hullu, älä³ pelkää, ja (kun) tulet tupaan, (niin) tervehdi miestä ja kumarra miehelle.» Hän tuli tupaan ja tervehti miestä: »terve, sinä hyvän isän poika.» »Älä sinä, tyttö kumartele. Älä kumartele, en (ole) sinun kumartelusi arvoinen, hyvän isän tytär.» Tyttö lähti takaisin ja tuli tupaansa. Ukko itse lähti, tuli tupaan; ukko tervehti, kumarsi miehelle⁴ ja sanoi ukko: »otatko vai etkö tyttäreni vaimoksesi?» Mies sanoi: »Otan, saati sinä antanet. Minä tätä jo odotin, kunpa sinulla olisi tämä suosio; minä jo aikoja sitten (olin) taipuvainen ottamaan⁵.» Ukko sanoi: »vaihtakaamme sormus sormukseen.» Vaihtoivat sormuksen sormukseen ja mies sanoi: »tanssikaa häitä.» (He) alkoivat tanssia (hänen) häitänensä ja hän kutsui vanhan isäntänensä. Alkoivat kerjetä (häistä) ja kerkesivät(kin). Hän, mies, käski vanhaa isäntää. Vanha isäntä lähti ja tuli järven rannalle, otti ta-

1 jili p̄q̄š^k jäljestäpäin pyyhitty yli. — 2 t̄iḡm ?

3 ei. — 4 miestä. — 5 yksimielinen ottaa.

jāla, vļļēi māzi^dt, piādi pqr̄tes jili āmažēn kļē †kabatske jili vļļ^okēn jāla vāļ^die^d. piāp̄tēn pqr̄tes, ju^okkiāp̄tēn viņe jili jiellegiādi oamui pqr̄tsiņest. main's pi^ok.

5.

jēllēn tuļ^e giāš ā^okai kàλλazaj. ā^okai pāōk kàλλazas mīr^dt tšīōp^d. no kàλλazaj vļļēi mīr^dt tšīōp^d. mqn^oi je tšā^tšēi mīr ākšga. a mīrr sārnaškiādi, ušta: »jel tšī^bp mōng. mom tōņņe pipta?» »le^bp mōņņe pipta.» »mqn māz^dt kōādtān^dt. le^bp tōņņe pōadt^A.» nō mqn^oi kōādtas. āckaiņes sārna, što »mqn ā^otaⁿd^t, †tak le^bp lie †davoļno pūorra^d.» ā^okai ā^ota vļg^dī kàλλazas tāmmē_še mīr tšīōp^d. no kàλλazaj mīr tsēāōk^Aleškiādi. no mīrr †oaakt, što mom pipta qļm^oamūne. »no āsskē^dt pipta.» »mqn kōādtān^dt, pōadt āz †davoļno.» son mqn^oi kōādtas i āz †davoļno †silkeni. no ā^okai ā^ota pāōkai kàλλazas mīr tšīōp^d. nu kàλλazaj mqn^oi ā^od^t, tāmmē_še mīr tsēāōk^Aī. a mīrr †pauš, što »mom pipta tōņņe kàλλazaj?» »mōņņe tieņgē^dt pipta.» »mqn kōādtān^dt,

varan, lähti takaisin, tuli tupaansa; (he) huomasivat kalan — (?) — ja lähtivät tavaraa ottamaan. Tulivat tupaansa ja alkoivat juoda viinaa. Mies rupesi elämään talossa ¹ (ja) satu loppui.

Eli muinoin akka (ja) ukko. Akka käski ¹ ukkonsa hakata puita. No, ukko lähti hakkaaman puita. Meni ja löi puuta kirveellä. Mutta puu alkoi puhua, että: »Älä hakkaa minua. Mitä sinä haluat ²?» »Minä haluan leipää.» »Mene takaisin kotaasi. Leipää tulee sinulle.» No, meni kotaansa, sanoi ³ akalleen, että »mene aittaasi, niin leipää on kyllin syödä.» Akka yhä lähetti ukkonsa hakkaamaan samaa puuta. No, ukko alkoi hakata puuta. Puu virkkoi ⁴, että mitä pitää (olla) miehelle. »No, pitää (olla) vaatteita.» »Mene kotaasi, tulee kylliksi vaatetta.» Hän meni kotaansa ja vaatetta sukeutui tarpeeksi. No, akka yhä käski ukkonsa hakata puuta. Ukko meni taas, löi samaa puuta. Puu virkkoi (?), että: »mitä sinä ukko haluat?» »Minä haluan

¹ tupasijassa.

¹, ³, ⁴ (prees.). — ² M. sinulle pitää.

tieņģe †davoļno poadta.» †da mǫn^{ai} kōađtas, tieņģe †davoļno †šilkeni. ā^gkaj †avtī pā⁵k kàλλazas mīr †šī⁵pa^d. kàλλazaj †avtī mǫn^{ai}. mīrr †avtī kǫvīša, što mom pī⁵ta tōņņe. kàλλazaj †sēā¹k: »mon lē⁵tšē^m pā⁵p ja ā⁵kam †pāpīdenne.» mīrr †sēā¹k: »ton pōada^gk pā⁵p je ā⁵kān^d †pāpīdenne.» jiellegiđpīten, jiellēn, kàļes pā⁵p, ā^gkaj †pāpīdenne. no †avtī ā^gkaj pā⁵k^A kàλλazas †šī⁵pa^d mīra. nu kàλλazaj mǫn^{ai}, mīr †sēā⁵k^Alī. mīrr^a sōņņe sārⁿna, što mom tōņņe pī⁵ta? »mon lē⁵tšē^m tsārr je ā⁵kam †tsaritsa. tupte sōņņe sārⁿai vī⁵šta: »ton lē⁵tšē^gk vārejielle je ā⁵kān^d lē⁵tšē vārejiell(ā⁵kē.)» son nī⁵pt⁵še mie¹da vārⁿra po⁵lē⁵dī: »mon vārejielle je ā⁵kē mōna vārejiell(ā⁵kē.)»

6.

jieļi tul⁵cišš kàλλazaj ā^gkaiņēs. kugkai⁵des vī⁵ņegai⁵des jiellēn. jī šān⁵ ni⁵gktkēn pārⁿaj. sī⁵ pōarašmēn. kàλλazaj ā^gkaiņēs sārⁿna: »pārⁿā sīrrab. mōn ā^gkaiņem sīrr^d vī⁵lga^m.» »mā⁵dī ton kàλλazaj

rahoja.» »Mene kotaasi, rahoja tulee kylliksi.» Meni kotaansa, rahoja sukeutui kylliksi. Akka käski¹ ukkonsa yhä hakata puuta. Ukko meni jälleen. Puu taas kysyi², että »mitä sinulle pitää (olla)?» Ukko sanoi³: »(että) minä olisin pappi ja akkani papinvaimo.» Puu sanoi: »sinusta⁴ tulee pappi ja akastasi papinvaimo.» Alkoivat elää, elivät⁵, ukko (oli) pappi(na), akka papinvaimo(na). Akka käski ukkonsa taas hakata puuta. No, ukko meni, löi puuta. Puu sanoi hänelle, että »mitä sinulle pitää (olla)?» »(Että) minä olisin keisari ja akkani keisarinna.» Puu⁷ sanoi hänelle vastaan: »sinä tulet olemaan⁸ metsähiisi ja akkasi metsähiiden akka.» Hänpä riensikin sitten metsään (hokien): »minä (olen) metsähiisi ja akkani metsähiiden akka.»

Eli muinoin ukko ja akka¹. Elivät tämän pitkää, sen lyhyttä. Ei syntynyt² yhtään lasta. He vanhenivat. Ukko sanoi³ akalleen: »Lapset leikkivät, minä lähden leikkimään, akkaseni.» »Mitäs sinä,

¹, ², ³, ⁶ (prees.). — ⁴ sinä. — ⁵ elivät. — ⁷ Tuo. — ⁸ olisit.

¹ akkansa kanssa. — ², ³ (prees.).

sīr^gk₋ju? »tuš višlagam.» kàλλazaj tšⁱšⁿd^tš^vli, kišt^Akαβpepe vāl^di, vj^lčⁱ,
mān^gi pàrⁿā^dt^E, sīrrgiš^di. pàrⁿā sīrrab, klymbirnu^di^dt ropteb.
kàλλazaj sīr^gi, sīr^gi, vīznadi. šur^omas klymbirnu^dα roptij, kišt^Apéàλ-
las pi^gi, vān^pžⁱ māzα^dt kòabtas àckaⁿēs. »tala mon ā^gkaj, mom
tāl pīš^tē^m!» »māne ton pīš^tē^gk kàλλazaj?» »sīrⁿem₋gⁱšⁱ^gk pīš^tē^m.»
kàλλazaj vālpⁱ, tsieg^k^Eli lⁱp^še. kàλλazaj ā^gkaj óantiēn. »jāp^tēn kotsiēn.
klymbirnu^g^dt šqⁿd^tmaⁿ riešpen mī^l^dt qⁱma. kàλλazaj je ā^gkaj āmašⁿ,
mi tāl t^suvdait. kàλλazaj livⁱ olēus, kòar^h^gi kiš^de αλ, vj^lš^ād^α:
a^u^dtα qⁱma óarr. kàλλazaj karr^αli klymbirnu^dα mī^l^dt, kār^gi tⁿet āⁱma,
piš^di qⁱma: tkašⁿoi pòrrum t^lokku, juckmāš^t t^lokku. kàλλazaj pūor^gi,
pūor^gi, kq^llaⁿi je talaski. je juclādⁱ. kiš^tpéàλλas pōp^li saxarⁱ^dt
je mīd je tkašⁿoi māgš pūorrum. je kàλλazaj vj^lčⁱ māzα^dt klymbir-
nu^dα tmeāl^ā. nī^g^gi tⁿet kiš^des αλ. ā^gkaj kul^gi kiš^de sizⁿ. »kie
piš^di kiš^de q^l?» »mon piš^dē^m, àckaⁿem, mon.» sóanai kòabtas.

ukko, leikit?» »Lähden vain.» Ukko nousi seisomaan, otti koipilakin, lähti, meni lasten luo ¹ (ja) alkoi leikkiä. Lapset leikkivät ² ja tempoivat ³ sienenvarsia (maasta). Ukko leikki leikkimistään ja väsyi. Sieppasi isoimman sienenvarren, pani kintaaseensa ⁴ (ja) käveli takaisin kotaansa akkansa luo. »Hei akkaseni ⁵, mitä (minä sinulle) tässä toin!» »Miksi sinä (sen) toit, ukkoseni?» »Leikilläni ⁶ toin.» Ukko otti (ja) pystytti (sen) kodanperälle⁷. Ukko (ja) akka rupesivat nukkumaan. Nukkuivat (ja) heräsivät. Sienenvarsi (oli) kasvanut reppänän kautta taivaaseen. Ukko ja akka hämmästyivät: mikä kumma ⁸ tässä. Ukko lähti ulos, kiipesi kodan päälle (ja) vilkaisi ⁹: (sitä piisaa) yhä, taivaaseen (asti) ¹⁰. Ukko kapusi ¹¹ sienenvartta myöten, kapusi siten taivaaseen, tuli taivaaseen: (siellä oli) jokaisen ruoan lajia ¹², juoman lajia. Ukko söi syömistään, kyltyi ja täyttyi. Ja ryyppiskeli. Kintaaseensa latoi sokeria ¹³, mettä ja kaikkea makeaa ruokaa. Ukko lähti takaisin sienenvartta pitkin. Laskeutui siten kotansa päälle. Akka kuuli (sen) kodan sisältä. »Ken tuli kodan päälle?» »Minä tulin, akkaseni, minä.» Astui kotaansa. (Hänen)

¹ lapsille. — ^{2, 3, 9} (prees.). — ⁴ kinnaspuoleensa. — ⁵ Tässä akkanen. —
⁶ leikkittelyn tähden. — ⁷ (lihanpitopaikkaan). — ⁸ kummia. — ¹⁰ on. —
¹¹ lähti juoksemaan. — ¹² luku. — ¹³ (pl.).

àkkanès tséáá'k: »koxi vārrdē^gk tānne kuōlvīda?» »mon q̄lmešt vārrdēm k̄lmbirnq̄uō mī^dt. jī^gk vīr àkkanem, †talagas mo^gk lieb.» àkkanès vālp̄i poršt̄i, †kašni pūorrum kieōt̄šlaā^dt̄š^{ai}: »tālena, k̄āllazam, māgšvīd lieb. †sābīl ā^gk p̄iōdtāgin q̄lmešt. k̄āllazaj k̄l̄n̄p̄ mōng q̄lma.» k̄āllazaj tséáá'k: »jim v̄iōi k̄l̄n̄^dte^d k̄l̄k̄tašt. v̄iōlga^gk, k̄lmbirnq̄ū^dt muī^dtoaj^a.» »uš k̄āllazaj, †šiv̄te li māgš, k̄l̄n̄p̄e.» k̄āllazaj āḡkes p̄ȳn̄^gke p̄i^{ai}. k̄āllazaj àkkanès tséáá'k^A: »†jellu vēāā †p̄itskiūkku, k̄lmbirnq̄ū^dt muī^dtoaj^a.» »jim p̄i^gške, k̄āllazaj, jim.» k̄āllazaj k̄l̄n̄^dte^{li}, kōār^gai-giā^dl. kōār^gai k̄lmbirnāḡke rā^lja, ā^gkaj p̄i^gškeⁱ, k̄lmbirnq̄ū^dt †lišliš muī^dtoaj^a. k̄āllazaj āḡkes mieōta āi^šti. k̄āllazaj j̄iōt̄š †meātta n̄ij-giā^dl. †meātta vān̄p̄zi, àkkanès v̄i^šad̄l: ā^gkes oarr j̄ā^mgoin, †šⁱōūje l̄n̄^dta^gin. k̄āllazaj āi^gk̄k̄iō^dl, āi^gl̄i, āi^gl̄i, vān̄^dt̄š^El̄i āi^gk̄k̄eⁱ^d oōtsa^d. vān̄p̄zi, vān̄p̄zi, tā^l sōn̄ne riōp^A to^llā v̄iōšta, kiī^dta. »koz v̄i^gke^gk k̄āllazaj?» »v̄i^gke^m āi^gk̄k̄eⁱ^d kōōt̄š^v^d, ā^gkam j̄ā^mi.» riōp^A sōn̄ne

akkansa sanoī¹: »missä matkasit näin kauan²» »Minä matkasin taivaassa sienenvartta myöten. Et usko, akkaseni, mitä tässä on.» (Hänen) akkansa [otti ja] söi³, koetteli kaikenlaista ruokaa: »Nämäpä, ukkoseni, ovat herkkuja. Todella olet tullut⁴ taivaasta. Ukko, kannan minut(kin) taivaaseen.» Ukko sanoī: »En voi kantaa, (mennä) kahden. (Jos) lähdet, (niin) sienenvarsi katkeaa.» »Ukko(seni), kovin on makeaa, kannan (minut).» Ukko pani akkansa säkkiin. Ukko sanoī⁵ akalleen: »ällös vain⁶ p-sko, sienenvarsi katkeaa.» »En p-se, ukko(seni), en.» Ukko lähti kantamaan (ja) alkoi kiivetä. Kiipesi sienenkattoon asti: akka p-si (ja) sienenvarsi oli katketa⁷. Ukko päästi akkansa alas⁸ (putoamaan). Ukko alkoi itse(kin) kiivetä alas. Käveli alas, katsahti akkaansa: akka⁹ oli¹⁰ kuolleena, vatsa (oli) haljennut. Ukko alkoi itkeä, itki itkemistään; lähti kävelemään etsiä(kseen) itkijöitä. Käveli kävelemistään, silloin häntä¹¹ vastaan tuli¹² riekkö, lentäen¹³. »Minne matka¹⁴, ukko?» »Lähdin itkijöitä kutsumaan, akkani kuoli.» Riekkö sanoī¹⁵: »ota minut,

1, 5, 10, 12, 15 (prees.). — 2 tämän pituuden. — 3 (mom.). — 4 tuleksinut taivaassa (ollut t.). 6 vielä. — 7 melkein katkeaa. — 8 myöten. — 9 akkansa, — 11 hänelle. — 13 lentää. — 14 lähdit.

sārna: »vālð muna kàλλazaj.» kàλλazaj tséāl^{kA}: »lij^gkeš^t, mā^{dta}gk vaj j^gk.» rij^{pA} λοη^aηⁿι l^mb^{pE}leáckanē, (lij^gkⁱ): »hali hali.» kàλλazaj tséāl^k: »j^gk mā^{dte} lij^gke^d. jim vālðe.» kàλλazaj aū^{dta} vāñ^{dtsE}li, vāñðzi, vāñðzi, sōñne kuṛj^a toλλα viðsta, kàλλazañ^{dte}. »koz vij^gke^gk kàλλazaj?» »vij^gke^m lij^gkeⁱd^t koṽtšv^d.» »vālðe mona, kàλλazaj.» »lij^gkeš^t kuṛj^a, mā^{dta}gk vaj j^gk.» kuṛj^a l^mb^pela kar^ašⁱ: »vā^uvā.» »j^gk mā^{dte} lij^gke^d kuṛj, jim vālð.» kàλλazaj aū^{dta} vāñ^{dtsE}li, vāñðzi, vāñðzi, sōñne rīm^{ne} toλλα viðsta. piðdⁱ kàλλazañ^{dte}. »koz vij^gke^gk kàλλazaj?» »vij^gke^m lij^gkeⁱd^t koṽtšv^d, āṽkam jāmⁱ.» »vālðe mona kàλλazaj.» »lij^gkeš^t rīm^{ne}, mā^{dta}gk vaj j^gk.» »ā^gkaj lei kàλλazañ^{dte} pīṛṛ pīṛṛ pīṛṛ, kàλλazaj áckanēs véal pīṛeām^bp lei.» »māṽtē^gk rīm^{ne} lij^gke^d.» kàλλazaj lij^gkⁱðdⁱ jⁱv^{tš}. rīm^{ne} kàλλazañ^{dte} tséāl^{kA}: »viðā^gka^bp māza^d.» rīm^{ne} kar^ali. »kàλλazaj mēā^gk^Añēšt pōada^gk, mōn karam, pazam, ton pōada^gk, †liš rīṽka^bp.» rīm^{ne} kār^ai áckanē, pi^gk poršⁱli áckā. kàλλazaj toλλα, rīm^{ne} pā^{tš}kⁱ. »kàλλazaj lei áckanēs pīṛṛ, vāl^{dte}d jⁱla^u koš^{te}.» kàλλazaj piðdⁱ tšše áckas luz, āmažⁱ: rīm^{ne}

ukko.» Ukko sanoi¹: »itkaise(pas), osaat(ko) vai et.» Riekkö lennähti vähän tuonemmas (jo itki): »hali hali!» Ukko sanoi²: »Et osaa itkeä. En ota.» Ukko lähti yhä kävelemään, käveli kävelemistään; häntä, ukkoa, vastaan tuli³ jänis. »Minne matka, ukko?» »Lähdin itkijöitä kutsumaan.» »Ota minut, ukko.» »Itkaise(pas) jänis, osaat(ko) vai et.» Jänis juoksahti tuonemmas. »Vää, vää!» »Et osaa itkeä jänis, en ota.» Ukko lähti kävelemään edelleen, käveli kävelemistään; häntä vastaan tuli⁴ kettu. Tuli ukon luo. »Minne matka, ukko?» »Lähdin itkijöitä kutsumaan, akkani kuoli.» »Ota minut, ukko.» »Itkaise(pas) kettu, osaat(ko) vai et.» »Akka oli ukolle hyvä, hyvä, hyvä, ukko oli akalleen vielä parempi.» »Osait(pa), kettu, itkeä.» Ukko alkoi itse(kin) itkeä. Kettu sanoi⁵ ukolle: »lähtekäämme takaisin.» Kettu lähti juoksemaan. »Ukko, (sinä) tulet hitaasti, minä juoksen, pesen (ruumiin); (kun) sinä tulet, niin hautaamme.» Kettu juoksi akan luo, söi⁶ akan kokonaan. Ukko tuli⁷ (ja) kettu pakeni. »Ukko oli akalleen hyvä, ei voi saada mistään⁸.» Ukko tuli siihen akan luo, häm-

1, 2, 3, 4, 5, 7 (prees.). — 6 (mom.). — 8 ei ole mistä ottaa.

pi^gk porrmagin. kàλλazaj λι^gkkiðdì. »†pušše tiebaa rīmnie, tība^g†te^gk, pūo^g†re^gk àgka. pòr^gk ju mōna †vidna.» kàλλazaj †volvai, tqšš^gju jāmì. main's pi^gk.

7.

jiēllin tul^gciðš pāwp. pā^g†kēdēn sonaj kàzag^e. jī^g†d^g†smāle porp^g†eš^gkiððtēn, kàzages sār^gnai: »kqš^gkpiēivmāle^g gas pi^g†ta pòrr^gd.» †pāppiden †oakt, uštw aqōka^d pi^g†ta vārrde^d. kàzages †oakt uštw jeq^gksmāle^g pi^g†ta pòrr^gd. jeq^gksmāle^g pòrr^gd kī^g†k^Aηì, óanta^g kàzag, tsiē^g†k^g†i tuš m^gq^gηηa jeq^gksmāleš^t †jette aqōka. jī^g†tsiē^g†k^g†e vīðdì, kotsaj kàzag, tsiē^g†k^g†i: »tā^g†n^g†e p^g†iēiv mom aqōk^góadam?» χiðzēn tsēā^g†k^A: »m^gq^gn^g †š^g†v^gp mī^gr^d.» a kàzages tsēā^g†k^g: »jīennag †li pi^g†ta mī^gr^d †š^g†v^gp^d?» »koām^g zq^gl^g.» kàzages vll^g†i vārra, qv^g†a mī^gr^g †š^g†v^gp^gi koām sq^gl^g, pīðdì māzi^d. χiðzēn tsiē^g†k^g†i: »†š^g†v^gp^g†k (†š^g†v^gp^gi^gk) mī^gr^d†?» »†š^g†v^gp^g†m.» »m^gq^gn^g †kiesš^gd mī^gr^d.» son m^gq^gn^gi mī^gr^d† †kiesš^gd. no piðō† qv^g†a kq^gl^g†g koām sq^gl^g kùō^g†k^g†vīð^g†te. pāōp^A

mästy: kettu (oli) syönyt kaiken. Ukko alkoi itkeä: »Pelkkä (?) puijaaja (on) kettu; puijasit, söit akan. Syöt kai minutkin.» Ukko kaatui (?) (ja) kuoli siihen. Satu loppui.

Eli muinoin pappi ja hänen vaimonsa ¹. He palkkasivat rengin ². Alkoivat syöttää (hänelle) aamiaista, (niin) renki ³ sanoi: »päivällistäkin pitää syödä.» Papinvaimo virkkoi ⁴, että pitää mennä työskentelemään. Renki ⁵ virkkoi ⁶, että iltasta pitää syödä. Kerkesi syödä iltasen, (niin) renki rupesi nukkumaan (ja) sanoi, että iltasen jälkeen ⁷ (hän) sitten (?) tekee työtä. Renki nukkui aamuun, heräsi (ja) sanoi: »mitä minä rupean tekemään tänä päivänä?» Isäntä sanoi ⁸: »mene, hakkaa puita.» (Hänen) renkinsä sanoi ⁹: »paljoko pitää puita hakata?» »Kolme syltä.» Renki lähti metsään, hakkasi yhden kolmi-sylisen puun ¹⁰ (ja) tuli takaisin. Isäntä sanoi: »hakkasitko puut?» »Hakkasin.» »Mene vetämään puut.» Hän meni vetämään puita. No, toi ¹¹ yhden kolme syltä pitkän pölkyn ¹². Pappi sanoi ¹³: »tämäpä

¹ Elivät m. papit. — ² kasakan. — ^{3, 5} renkinsä. — ^{4, 6, 8, 9, 11, 13} (prees.). — ⁷ jälkeen iltasesta. — ¹⁰ y. puun kolme syltä. — ¹² yhden pölkyn kolmen sylen pituuteen.

tséäḗk^A: »tāpte mijje jì lie kàzag, pā^fška^bp.» pāṽp piḗ^ai mīlḗdes
 puṇā; kàzages uinì, vāḗḗ puḗḗke tšāḗ^ai. pāṽp vāḗḗ pā^fšk^ai, āṽkns
 sārḗnai: »vī^dš seḗna^gu, uš^t kàzag jì uinav^tšé.» kàzag sārḗnai:
 »món uina^m.» pāṽp tséäḗk^A: »vī^dš seḗna.» vī^dš^ai, vī^dš^ai, †massé pīḗḗ,
 vī^dš^ai, vī^dš^ai, jò^ai. no kàzages tséäḗk: »koz vī^dš^aḗk, kāvvas^{ku}
 māz^aḗt.» pāṽp^A kāvvasⁱ māz^aḗt kóavtas. piḗḗḗ kóavtas, tsieḗḗḗ: »ton
 mōḗḗ jī^ḡk †kel kàzag. vār(r)ad ton, koz tā^dta^ḡk.» pāṽp jiellegiḗḗḗ,
 †attunka jéāḗḗ. māin^s piḗ^ḡk.

8.

jieḗḗḗḗ tīḗ^giḗḗ kàḗḗḗḗḗ ḗ^ḡkaḗ (ḗ^ḡkaḗḗḗ). jielḗḗ sonai vāra^g siḗḗḗḗ.
 kie póavta kàḗḗḗḗḗ^dtšé vīḗḗḗḗ^giḗ^ḡk, son pāṽk^A māḗḗḗḗḗ jūṽḗḗ^d.
 jieḗḗ kugkaḗḗḗ vīḗḗḗḗḗḗḗ. sōḗḗḗ ḗḗḗḗḗḗ ḗḗḗḗḗ. kàḗḗḗḗḗ ḗḗḗḗḗḗḗ
 nāro^d pḗḗ vārrā^d †pī¹ sōna. son pḗḗ pāṽk^A māḗḗḗḗḗḗḗ jūṽḗḗ^d. kie
 póavt māḗḗḗḗḗḗḗḗ, tḗḗḗḗ vīḗḗḗḗ^d vāḗḗ^d. kàḗḗḗḗḗḗḗ ḗḗḗḗḗḗḗḗḗḗ

on meille renki, paetkaamme.» Pappi otti¹ mukaansa säkin; renki
 näki (sen ja) [otti ja] ryömi säkkiin; pappi [otti ja] pakeni (ja) sanoi
 eukolleen: »juoksehan nopeaan, ettei renki näkisi.» Renki sanoi:
 »minä näen.» Pappi sanoi²: »juokse nopeaan.» Juoksi juoksemistaan,
 aivan oli palavissaan³, juoksi juoksemistaan (ja) lankesi. No,
 renki sanoi⁴: »minne juokset, käännypäs takaisin.» Pappi kääntyi
 takaisin kotiinsa (päin). Tuli kotiinsa (ja) sanoi: »Sinä et ole mi-
 nun⁵ renki(ni). Mene sinä, minne tahdot.» Pappi alkoi elellä⁶,
 vielä nytkin elää. Satu loppui.

Eli muinoin ukko ja akka. He asuivat¹ majapaikassa². Ken
 tuli³ ukon luo⁴ nukkuakseen⁵, (sen) hän käski⁶ kertoa tarinan. Eli
 tämän pitkää, sen lyhyttä⁷. Hänelle syntyi poika. Ukko eleli⁸ yhä.
 Väkeä vain matkasi⁹ hänen kauttansa (?). Hän aina käski¹⁰ kertoa
 tarinoita. Ken tuli¹¹ tarinaa juttelemaan, sen (hän) otti¹² nukku-

¹ piḗḗḗḗ?

¹ pani. — ², ⁴ (prees.). — ³ miltei paloi. — ⁵ minulle. — ⁶ elää.

¹ elävät. — ² matkan sijassa. — ³, ⁶, ⁹, ¹⁰, ¹¹, ¹², (prees.). — ⁴ ukolle. —

⁵ nukkumisen tähden. — ⁷ pitkiään, lyhyitään. — ⁸ elää.

kuckaides viānegaides. sōņņe šan^dei nu^mbpe q̄l^gke je aū^dta t̄jellāle. tmutsest¹ oamui tsēā^lk: »ti^jše oāma ušta māṅn^zittagōn jⁱevpe^d viāi viāp^{te}^d. tušu^got mōn jiv^lš viālgam.» †stogojū t̄mielt vj^lgēi, mqn^gi, kq̄ll^azañ^dtše piā^di. kq̄ll^azai tsēā^lk^A: »ju^di oamaj māṅn^zi.» oamaj tsēā^lk^A: »jēšk vārašt piā^dlēm, šiv^lškan^dtmqin. qu^dana^dta^d p̄dta i ta^l jēšk^A māṅn^z ju^dlam.» (au^danad^gi,) kq̄ll^azai tsēā^lk^A: »ju^di oamaj māṅn^zi.» oamui tsēā^lk^A: »por^dl^gēānn^a lem, pōram, ta^l jēšk^A ju^dte-gōadam.» no kq̄ll^azai pā^ōk āskas pōrrum p̄tō^{te}^d. kq̄ll^azai porp^{te}šk̄iā^di oām^u i oamui pō^ai, k̄i^gk^Añi. kq̄ll^azai tsēā^lk^A: »oam^gi ju^di māṅn^zi, q^{pt}e pō^rrē^gk ju.» oamui tsēā^lk^A: »viāp^{te}m z̄ijja p̄dt jōrr^a, ta^qšt ju^dlam māṅn^z viāp^{te}m z̄ijēšt. ton kq̄ll^azai piā^de mōņņe viāp^{te}^d, mōn ju^dte-gōadam māṅn^zi.» kq̄ll^azai piā^di, sōņņe oav^{ta}j. oav^{ta}j kq̄ll^azai, tsēā^lk: »ju^di q^{pt} oamaj māṅn^zi.» oamui tsēā^lk^A: »tjev^{de}t t̄šiv^t, l̄i^ši pi^gk viā^dzall^gb.» no kq̄ll^azai pā^ōk q̄lḡides je āskas, viāp^{te}^d pā^ōk kq̄ll^azai. t^ugkⁱ oav^{tien} viā^dzall^{ēn} pi^gk. no kq̄ll^azai tsēā^lk: »nu

maan. Ukko yhä eleli² tämän pitkää, sen lyhyttä. Hänelle syntyi toinen poika ja (hän) eleli edelleen. Muutamassa (?) paikassa (eräs) mies sanoi³: »Тепя, miehet, ette saata nukkua tarinoita (ukon luona). Minäpä lähden itse.» Sen mukaan lähti(kin), meni (ja) tuli ukon luo. Ukko sanoi⁴: »kerro, mies, tarina.» Mies sanoi: »Tulin äsken matkalta, (olen) paleltunut. Pitää lämmitellä ja sitten vasta kerron tarinan.» Lämmitteli (ja) ukko sanoi: »kerro, mies, tarina.» Mies sanoi: »olen syömättä, syön, sitten vasta alan kertoa.» No, ukko käski⁵ akkansa tuoda ruokaa. Ukko alkoi syöttää miestä ja mies söi (ja) kerkesi (syömästä). Ukko sanoi: »mies, kerro tarina, nyt jo söit.» »Vuoteeseen pitää kallistua, (minä) kerron tarinan siinä vuoteella. Sinä, ukko, tule viereeni⁶ nukkumaan, minä rupean kertomaan tarinaa.» Ukko tuli, paneutui maata hänen viereensä. Ukko pani maata, sanoi⁷: »kerro nyt, mies, tarina.» Mies sanoi: »meluavat kovasti, antaa⁸ kaikkien mennä levolle.» No, ukko käski poikiaan ja akkaansa, nukkumaan käski ukko. Nuo rupesivät nukkumaan ja

¹ mup^{te} si^ješt.

² elää. — ³, ⁴, ⁵, ⁷ (prees.). — ⁶ minulle. — ⁸ laske.

ju^dt apt, oamaj, maĩnazĩ.» oamuj tséãṽk: »tolл kopṽi, main's kãd^ai. kãll^azaj o^dz, main's kãd^ai.» kãll^azaj ootskiãḍi. son kãll^azã kãvãṽt^A kiĩm^dtṽn. kãll^azaj vãṽt^A kãṽtṽe^d ãsskĩ^dt. oamaj tséãṽk qlgides: »niĩne^d, jããvṽṽ^dt vĩrrgiãḍi.» qlgēs kotsieṽtēn, niĩṽkĩtēn tséãṽka^d: »mi tagãzi kãll^azãṽtṽe?» son tséãṽk: »oamuj tuṽe mōn toļļēm.» oĩmã māzt óaptien. jeb tkukka óarazãin, kãll^azaj tãppet vãṽṽi tṽarkahkiãḍi kiãṽtemĩr^dt. oamuj tséãṽk qlgides: »jããvṽṽ^dt mōn^a toadiyãn tag^ai.» qlgēs tãpped ju kotsieṽtēn, vãṽtṽēn, toã sãḡkēn, vãṽtṽēn jããvṽṽ^ds. tĩsslēn: oamaj tiãṽleãjã^a jĩe^dṽes. oamaj tseãṽk^A: »nitṽevo, apte óaptaim.» qlgēs vãṽtṽēn māzã^dt, óaptin siļjõs. nu kãll^azaj aũ^dta ju kãṽtṽegĩãḍi, kãṽtṽi, kãṽtṽi, tag^ai viãṽõ^a. oamuj tséãṽk^A: »ton kãll^azaj tṽãṽ^a qũ^dtaļe, taļļ^e mōn gas tṽãṽṽ^m.» i oamuj gas tṽãṽṽ^a viĩṽkõ. kãll^azaj juṽ^dt^A, uṽta kiĩkta lieb kiĩm^dtṽn. nu oamaj sõṽṽe tséãṽk: »apte monai jĩergi^dt, kiĩkĩt jĩerḡe põrim. apte miĩ^dte piãḍe.

menivät kaikki levolle. No, ukko sanoi: »no, kerro nyt, mies, tarina.» Mies sanoi: »Tuli sammui, tarina katosi. Ukko, etsi, tarina katosi.» Ukko alkoi etsiä. Mies sai ukon luulemaan olevansa karhuna¹. Ukko [otti² ja] kähmi³ vaatteita. Mies sanoi⁴ (hänen) pojilleen: »katsokaa⁵, isänne alkoi houria.» Pojat⁶ havahtivat, hyppäsivät pystyyn: »mitä ukolle tapahtui⁷?» Ukko⁸ sanoi: »minä jo tulin ihmiseksi⁹.» Ihmiset paneutuivat jälleen nukkumaan. Eivät olleet¹⁰ kauan, (niin) ukko taas [otti ja] alkoi kolistella (?) kotapuita. Mies sanoi pojille: »isänne teki minut unettomaksi (?)». Pojat taas havahtivat, menivät¹¹, ottivat¹² tulen (ja) menivät isänsä luo. Valaisivat (tullella): mies pidätteli isää. Mies sanoi: »ei hätää¹³, nyt ruvetaan¹⁴ nukkumaan.» Pojat menivät takaisin (ja) menivät nukkumaan vuoteelleen. No, ukko alkoi yhä kaivaa, kaivoi kaivamistaan (ja) teki onkalon. Mies sanoi: »sinä, ukko, ryömi edellä, minä ryömin sitten.» Ja mieskin ryömi¹⁵ onkaloon. Ukko ajatteli¹⁶, että (he) molemmat ovat karhuina. No, mies sanoi hänelle: »Nyt me söimme härät, kaksi

¹ Hän käännutti ukon karhuksi. — ², ³, ⁴, ¹⁵, ¹⁶ (prees.). — ⁵ nähkää. —

⁶ Poikansa. — ⁷ tekihe. — ⁸ Hän. — ⁹ (nom.). — ¹⁰ (mom.). — ¹¹ kävelivät. — ¹² saivat. — ¹³ ei mitään. — ¹⁴ rupesimme.

apte mîna ju kauh^{dt}. môna šijē^{dt} qū^{dtal}.» óarazén, †kullstén¹. tol^{dt} mlj^{dt} ju piððlēs, v^{ið}ηā nā^lma pāssaiḡiðim ākšaiḡiðim vā^ll^{dt}ēs. tōaurāžī šijlēs, kieššén oāuz je tjlē †nolkkiätten. †nolkén kⁱr^ok^enén, lievv^ején v^{ið}ηā nā^lma je †šenliškiättén, mom †stoaine. son piððl v^{ið}ηā nā^lma q^ll^{dt}ēla, †tuuvlitskiadi piðjel, †nijtskiedi kⁱm^ožā tjalv. k^ollazaj (kⁱm^ož) nijtskadl tunne péall se^lnazi v^{ið}ivē kiū^{dt}ā^o. oamaj †ranškätti q^lgides: »mom óarr^abiepte^d, jēavtšv^{dt}, jēavtšv^{dt} †vovs vⁱrrḡiðl.» o^lmu k^ootsieštén, tola sāaklén. k^ollazaj óarr kq^olšmāin, v^orr v^{ið}ivešt. oamaj tséā^lk^A: »k^orrā^d jē^ožv^{dt}.» o^lma^o jie^ožes k^orrén, †uortikén² vⁱrdēškiðjén, m^oq^ldt jieðtšes tagka. jieðtšes óar^oi, óar^oi, āmaž^lžⁱ: »m^oz k^ori^{dt} q^lškan môna †šignlak?» »jⁱvtš †koah^t vⁱrrḡiðl^ok.» »na q^lšnen, jⁱlle^d sār^ona. mon †vat lām^džēšt kⁱkt jⁱerḡ p^orr^em. v^orrde^d, (u^lñbiepte^d)³ vaj j^evpe^d lām^džēš^ebiðts^oi^{dt}. q^lšes tsie^lš^eb, k^ollāzāñ^lš^e sār^ona: »ton aū^{dt} vⁱrrḡiðl^ok.» n^um^bpe q^lš^es v^{ið}š^ok^A lām^džēš^ebiðts^oi^{dt}

härkää. Tule nyt jäljestä. Nyt meidät jo löydetään. Minut pyydystetään ensin.» Viivähtivät, kuuntelivat⁴. Tultiin⁵ perästä, jo tulivat, saapuivat⁶ luolan suulle pyssyjen (ja) kirvesten kera. Toveri pyydystettiin, (he) vetivät (hänet) ulos ja alkoivat nylkeä taljaa. Kerkisivät nylkemästä⁷, levittivät (taljan) luolan suulle ja alkoivat arvioida, minkä hintainen (se oli). Hän tuli likemmäs luolan suuta, yritteli (päästä) yli (ja) hyppäsi karhun taljalle. Ukko (karhu) hyppäsi toiselle puolen, seinään (ja) pää (meni) halki. Mies karjaisi pojille: »miksi⁸ olette (alallanne), isänne alkoi peräti houria.» Ihmiset havahtivat, ottivat⁹ tulta. Ukko oli¹⁰ kaatuneena, verissä päin¹¹. Mies sanoi: »sitokaa isänne.» Miehet sitoivat isänsä, viivähtivät (ja) alkoivat odottaa, mitä isänsä tekisi¹². Isä oli aikansa (ja) hämmästyi: »miksi, poikani, sidoitte minut hyväisesti?» »Koska¹³ itse aloit houria.» »Poikani, älkää puhuko. Minähän söin kaksi liekahärkää¹⁴. Menkää, (katsokaa), näettekö vai ette hihnaproja.» Pojat sanoivat¹⁵, puhuivat¹⁶ ukolle: »sinä hourit¹⁷ yhä.» (Hänen) toinen

¹ kul^l š^lin? — ² Sanasta óarra^d. — ³ Julkaisijan lisäys.

⁴ (mom.). — ⁵, ¹⁰, ¹⁵, ¹⁶ (prees.). — ⁶ ottivat. — ⁷ nylkivät. — ⁸ mitä. —

⁹ saivat (mom.). — ¹¹ veri päässä. — ¹² tekee. — ¹³ Kuten. — ¹⁴ M.s. kaksi härkää hinnasta. — ¹⁷ aloit houria.

uĩne^d, vārrād^a, uĩna: jēl la ni gkt jieř^oke pōrrmgin. piđđi māza^d koabtas. kqłmazaj sārna pārñ^aidēs: »taitemui tmanhemui māĩnaz tjtutteded, kiđš nym^bpe māĩnaz tjtutteded. tinat gudus jim tieda^dšē, ušta māĩnaz tjtutteded.»

9.

jiellēn gas oĩmw mieřrindašt, āssmgin siđ^dt mieřrindašt. nu jiellēn siđ tšuptepāle. gkt oamaj nĩg^oi, ušta tšupte pōabt^A koamañ^dt pēāřva. narod^t tųgke je vīrmgin je kułskqñ^(d)mgin. nu jiellēn siđ je koamañ^dt piēřces piđđi. nu koamañ^dt piēřve jñ^dtseř^oke piđđi. tųpte oamuj vāļpī je pā^tšk^oi je mqn^oi pijjela pāđka alginēs. poris tołla. nu piđđi, sākō āššī jāckor je kiđrññ rijñ^dta. piđpēn siđ^dte je pīrr siđōg sqñ^dtłig^ođim tkeārnan je sqñ^dtłi^dt sqñ^dtēn kīd tpe. tųšt gkt oamuj pā^tšk^oi je vī^dš^oi je nĩ^tškiđi pijjel sqñ^dtage, vī^dš^oi je

poikansa lähti katsomaan¹ hihnaporoja, meni² (ja) näki³: ei ollut⁴ syöty yhtään härkää. Tuli takaisin kotaan⁵. Ukko puhui⁶ pojilleen: »tämä oli viimeinen kerta, kun minä pyysin tarinaa kertoamaan.»⁷

Elipä ihmisiä meren rannalla, kylä (oli) rakennettu meren rannalle¹. No, he elivät vainolaisaikaa. Eräs mies näki unta, että vainolainen tulee kolmantena päivänä. Toiset² eivät uskoneet eivät(kä) kuunnelleet. No, he elivät ja kolmas päivä³ tuli. Tuli kolmannen päivän aamu. Tuo⁴ mies [otti ja] pakeni ja meni poikansa kera ylemmäs tunturiin. Purje näkyi tulevan⁵. Tuli, laski ankkurin valkamaan ja (väki) nousi⁶ rannalle. Tulivat kylään, piirittivät kylän saartoköysillä ja pingoittivat köydet käten varaan⁷. Siitä eräs mies pakeni, juoksi (ja) hyppäsi köyden yli, juoksi ja tuli tuon miehen

¹ näkemään. — ^{2, 3, 4, 6} (prees.). — ⁵ kотаansa. — ⁷ Lauseet epäselviä. Sananmukaisesti käännettyinä ne olisivat: »Ensimmäisten viimeisten tarinaa jutella, koska toista tarinaa jutella. Siispä vastedes en tietäisi, että tarinaa jutella (? kerrottaa).»

¹ rannalla. — ² Rahvas, nuo. — ³ päivänsä. — ⁴ se. — ⁵ tulee. — ⁶ (pl.). — ⁷ käden päälle(?).

piãdì tunne oamune. (tšyde) †paltšín pišk. nu †kom jeb aštmáin palle^d, tq^gk_i māza^{dt} pãtš^kkén. a si^j kãd^tien je jiellegiãd^tén je apt_i jielleb, je maĩnzes pišk.

10.

jie^li t^ll giãš ā^gkaj q^lgēs kⁱšim. kãllazaj jãmmáin. ā^gkaj q^lgēs kⁱšim jie^lã^dtagi. pãarrzẽãm^bp q^lškes na^žtlⁱ je jie^lã^dtagi kugkaidēs viãnegaidēs. šan^õãi sõnne q^lš^gε, oamune. ā^gkaj nai^dtlⁱ u^dtšẽãm^bp q^lgēs. aũ^{dt}a jie^lã^dtaš^kkén. aiš^ε lieb tšyde aiš^ε. ā^gkaj liv^li olãgz koⁿd^tš^vd. jⁱš^õãi koⁿd^tš^vd, koⁿd^tš^kiãdⁱ. ovt^sã^li kidiñes jieⁿna, †nãvgsta kⁱnd^g. j^ur^{dt}a: kⁱn^{dt}a pã^j tšyde viãvðε. q^lgēs †turrub kãvpkeskⁱšim. piẽ^žve tšã^bpããain. »mãž^{dt} †turrubiette qãããnen? tieda qⁿã^t, jie^vpe^d la tiptemèn, †kolme piãres olãgz liektã», sãrnaškiãdⁱ g^ktu. ā^gkaj tšⁱãⁿd^tš^vtlⁱ, vãⁿd^tš^{el}i, sãããai kãããtas. q^lgēs tšie^lš^kkén jie^ãnnas: »mãž^{dt} ton sãrna^gk

luo. (Vainolaiset) tappoivat¹ kaikki (muut). Keitã² eivät ehtineet tappaa, ne pakenivat³. Nãmã⁴ jäivät, alkoivat eellä⁵ ja elãvãt vielãkin ja (heidãn) satunsa loppui.

Eli kerran akka poikineen. Ukko (oli) kuollut. Akka eleli poikineen. (Hãnens) vanhempi poikansa meni naimisiin ja eleli tãmãn pitkãã, sen lyhyttã. Hãnelle, miehelle, syntyi poika. Akka naitti pienemmãn poikansa. Elelivãt edellen. Ajat olivat¹ vainolaisaikoja. Akka lãhti (kerran) ulos laskemaan vettã. Istui laskemaan (ja) alkoi laskea vettã. Haparoⁱ² kãdellããn maata³, silitti⁴ nurmea⁵, ajatteli⁶: nurmi (on⁷) vainolaisen pãitã. (Hãnens) poikansa hulluttelivat⁸ vaimojensa kanssa. Pãivã (oli) pimennyt. »Mitã hulluttelette, poikani? Kuulkaa⁹, ette tiedã, milloin (?) vanhus¹⁰ lãhtee ulos», alkoi (hãn) puhua yksin(ããn). Akka nousi pystyyn, lãhti kãvelemããn (ja) astui kootaan. Pojat¹¹ sanoivat äidilleen: »mitã sinã puhuit ulkona?»

¹ (frekv.). — ² (sg.). — ³ p. takaisin. — ⁴ He. — ⁵ elãã.

^{1, 4, 6, 8} (pres.). — ² etsi (mom.). — ³ maahan. — ⁵ kenttãã. — ⁷ vain. — ⁹ Antaa tiedon (Europæuksen mukaan vanhentunut puheentapa), ette ole tietãmãssã. — ¹⁰ vanha. — ¹¹ Poikansa.

o^lkan²» m^gat t^l tonai s^ān^ovpe^d q^lkan² tieda qⁿ^dt, j^evpe^d l^ā tⁱptem^ēn, t^šud^e lieb p^oavt^Amain.» q^les o^lg^z v^llien. p^oarr^az^ēam^bp q^lkes k^āv^pkes v^āl^pi kⁱdt^pie^lest, n^ym^bp^e kⁱdt^pé^āl^las q^les v^āl^pi je o^lg^z p^of^gk^ēdⁱ: s^qn^dtage s^qn^dt^Amain. o^lm^gjⁱ ū^fš^kq^di pⁱj^jel s^qn^dtage, †ratk^li k^āv^pkes pⁱj^jel s^qn^dtage. vⁱl^los pⁱđ^di q^lktu. p^oarr^az^ēam^bp vⁱl^los ts^ēā^l·k^A: »mom o^āra^gk vⁱl^lom?» »aj vⁱl^lom, k^āv^pkan vⁱđ^rdam.» »v^āl^dt^ed p^qš^ke lie t^oņ^ņe k^āv^pka^dt.» o^lm^gjⁱ ts^ēā^l·k^A k^āv^pkes: »aij^e mom l^ag^k o^ārr^giđ^ptem^gin? mom o^ārr^giđ^pt^eg^k?» »†janne ji l^šš^t.» »mom tⁱđ^ll^jak, āⁿna, lⁱš^ti jⁱg^k?» »mom lⁱđ^št^gm, q^lktu †ko^āt j^ām^me^go^ādam.» »t^oņ^ņe p^oarr^asv mom pⁱvt^ā, o^lm^ujⁱ ts^ēā^l·k^A, »m^āg^{ku} m^ong vⁱđⁱd^e.» p^oarr^az^ēam^bp vⁱl^los ts^ēā^l·k^A: »l^ag^qņ^p v^gakt^ēam^bp.» n^yr^m^bp vⁱl^las t^šud^e q^ņņ^lēn, t^āba^ēn. p^oarr^az^ēam^bp^a vⁱl^l p^āš^koⁱ k^āv^pkⁱņ^{ēs} q^lgⁱņ^{ēs}. sⁱjⁱ v^āl^dt^ēn, t^šud^e, ā^kā p^āl^lēn je v^āl^dt^ēn k^āv^page p^āl^lēn je v^āl^dt^ēn o^lm^g p^āl^le^d je †š^l o^lm^g p^āl^le^d. kⁱe^dt^šņ^ēn, kⁱe^dt^šņ^ēn, v^āl^dt^ēn o^lm^g

»Mitä te sitten puhutte, poikani? Kuulkaa, ette tiedä, (että) vainolaiset ovat tulleet.» (Hänen) poikansa ryntäsivät ulos. Vanhempi poika¹ otti kädestä² vaimoansa, toiseen käteensä otti poikansa ja riensi ulos: (siellä olivat) saartonuorat pingotettu(ina). Mies hyppäsi yli köyden (ja) kiskaisi vaimonsa(kin) köyden yli. (Hänen) veljensä tuli yksin. Vanhempi veli sanoi³: »mitä viivyttelät veljeni?» »Ai, veljeni, odotan vaimoani.» »Ei kannata sinun ottaa vaimoasi⁴.» Mies sanoi⁵ vaimolleen: »Ai, mitä viivyttelät⁶? Mitä rupesit viipymään?» »Äiti ei päästä.» »Mitä pidätät, äiti, et(kä) laske?» »Miksi(pä) lasken, yksin kuitenkin⁷ joudun surman suuhun⁸.» »Mitä sinä vanha (ihminen) tarvitset⁹, sanoi¹⁰ mies, »tapoit minut¹¹.» Vanhempi veli sanoi¹²: »liiku nopeammin.» Vainolaiset kurkottivat nuorempaa veljeä (ja) ottivat kiinni. Vanhempi veli pakeni vaimonsa (ja) poikansa kanssa. He, vainolaiset tappoivat akan ja [ottivat ja] tappoivat vaimon ja ottivat miehen tappaa(kseen hänet), mutta¹³ säälivät (?) tappaa miestä. Katselivat katselemistaan, ottivat miehen käsiinsä¹⁴

¹ poikansa. — ² käsipuolesta. — ³, ⁵, ¹⁰, ¹² (prees.). — ⁴ Sanan mukaan: ottaa p-a on sinulle vaimoasi. — ⁶ olet viipymässä. — ⁷ kuten, koska. — ⁸ alan kuolla. — ⁹ sinulle pitää. — ¹¹ minun pään(i). — ¹³ ja. — ¹⁴ (sg.).

*kī̀p̄tes ja tsiel̄k̄en kašk̄nes, pallegiāp̄te^bp vai koz takkiāp̄te^bp, je kie^dtš-
neškiāp̄t̄en. oamui tséā^k tsu^di^di: »jⁱelle^d pale, mōn tina si^ā mī^dte
†varruotkoadam.» si^j vā^li^dt̄en, oām^u jeb vūrm^gain je pal^lt̄en, vā^li^dt̄en
kāz̄va †nol̄kin je piell̄en stéāⁿna kāz̄va. je †tāllen vāⁿē^dt̄s^El̄en tsu^de.
tu^{p̄}te oam^gi kuckai^des v^jānegai^des vāⁿē^dzi, piā^di si^āte, jⁱe^lā^dtagi je †attu
jiell̄eb. main^s pi^gk.*

11.

*jéā^lla tul^lgiāš oamui. oamune šan^āi niidaj i šan^āi oamune
gā^āaj. nu oamui jéā^lla. oamui vī^lg^kkiā^di méā^āt̄sa, nu oamui vāⁿē^dt̄sēā^l
méā^āt̄sa i sārⁿai gā^āaiⁿes i niidⁿes: »māⁿna^d sārⁿa^d jéāⁿna^āt̄, nieššⁱ^di^d
jō^gk̄e i^j kīⁿd^tšar^tšē.» no jieⁿnes por^{p̄}i nieššⁱ^di^d tī^lte ti^āt̄sē, kīⁿp̄i,
jō^gk̄e lu^vā^li, piā^di mā^āg^t, nieššⁱ^di^d kīⁿp̄i, jō^gk̄e lu^vā^li, mā^āg^t piā^di,
vier^dtast kīⁿp̄i, jō^gk̄e lu^vā^li, piā^di mā^āg^t, nu i jiellegiā^di. tsu^de*

ja sanoivat keskenään, tapammeko ¹ (hänet) vai mihin panemme ², ja (yhä) katselivat ³. Mies sanoi vainolaisille: »älkää tappako, minä rupean teitä kuljettamaan kylä ⁴ myöten.» He ⁵ eivät uskoneet miestä, vaan tappoivat (hänet), [ottivat ja] nylkivät kasvot ja pingottivat (nahan) seinään. Sitten vainolaiset lähtivät kulkemaan ⁶. Tuo mies, (vanhempi veli), käveli, tuli kylään, eleli ja (he) elävät nyt(kin). Satu loppui.

Eli ¹ muinoin mies. Syntyi miehelle tytär ² ja syntyi miehelle poika ³. No mies eleli ⁴. Mies teki lähtöä metsälle, no mies lähti ⁵ käymään metsälle ja sanoi pojalleen ja tyttärelleen: »menkää, sanokaa äidillenne, (että hän) ei kantaisi ⁶ rikkoja jokeen.» No, äiti ⁷ kokosi rikkoja taljan täyteen, kantoi, viskasi jokeen (ja) tuli takaisin; rikkoja kantoi, jokeen viskasi, tuli takaisin, lastuja kantoi, jokeen viskasi (ja) tuli takaisin. No, alkoi eellä ⁸. Vainolaiset alajoella ⁹

^{1, 2, 3} (inch.). — ⁴ kylää. — ⁵ He ottivat. — ⁶ kävelemään.

^{1, 5} (pres.). — ^{2, 3} (deminut.). — ⁴ elää. — ⁶ (frekv.). — ⁷ äitinsä. — ⁸ elää. — ⁹ alhaalla jokea.

vijñ joga uññen, što vier^dtaz toľľagb vijñas joga. sij tqšt tĩđtēn, jiellei^d jielleb piļjen joga, je vāñ^dtš^Elēn jockriñ^dt kļrĩ piļas joga ji kaiññen jiellei^dt. a pārñe sīrrgiđđtēn jockriñđasť. tšupte tōľľa, tsieļ^lķēn: »ax, mom tqckpiepte^d?» gļgai niđ^dt poř^oķēn māza^dt i piđđtēn vĩđtšēn jěāñnas i tsieļ^lķeb jěāñnas: »naro^dt piđđi.» lĩ^rli oľguz kāb, tĩrvĩi: »piđđpte^d kiđšs^Añēn kōađta.» kiđđtegiđđi i porpteškiđđi: »pōrra^d kiđšs^Añēn, jiellei^d †ossutte^d.» i sij tsieļ^lķēn: »χiđžēn lie vaj jia^ok kiđđešt[?]» »tuuđa pōađt χiđžēn.» gļgai oľ^okan sierra, nu pōađt oľmaļ i tsėā^lķ gļgai jěāđtšas: »jěāđtšam, mo^ok leñ^dtšē oľmgi^dt, piđđtēn. ānna vier^dlast kļñđi jōđķe.» »nu kļñđ son kļñđi, vĩ^dž^o māz kōađta.» oľmuļ piđđi kōađta, tĩrvĩi kiđšs^eľaidēs: »tĩrvn jiellebiepte^d vārr^ooľmgi. †zatšem jiebbe^d por^t vārr^ooľmgi^d? jĩđtš porpteškōađam vārr^ooľmgi^d.» nu kiđđtegiđđi i porpteškiđđi: »pōrra^d, jelle^d †ossutte kiđšs^Añēn.» nu pořrēn, kĩr^okñēn, viđs^oľľgiđđtēn i oľmgi kōđrēn, uķše kaštien, †stogo viđs^oľľēn. gļt šur^omgs kōđtsai, āñmeāš^tA i tsėā^lķ oľmuņe: »nu oľmgi, viđđte^ok?

näkiävät, että lastuja tulee alas jokea. He tiesivät siitä, (että) asukkaita elää yläjoella¹, lähtivät käymään jokirantaa myöten² jokea ylös-(päin) ja löysivät asukkaat. Lapset alkoivat leikkiä jokirannalla. Vainolainen tuli³; sanoivat: »ah, mitä teette?» Poika (ja) tyttö rientsivät kotiin⁴ ja tulivat juosten⁵ äitinsä luo⁶ ja sanoivat⁷ äidilleen: »väkeä tuli.» Vaimo lähti ulos, tervehti: »tulkaa, vieraani, kotaan.» Alkoi keittää ja syöttää: »syökää, vieraani, älkää halveksiko.» He sanoivat: »onko isäntä kodassa vai ei?» »Pian tulee isäntä.» Poikanen leikki⁸ ulkona; no, mies tuli⁹ ja poikanen sanoi¹⁰ isälleen: »Isä, tuli ihmisiä, mitä lienevät. Äiti kantoi lastuja jokeen.» »No, (kun) hän kantoi, (niin) kantoi, juokse takaisin kotaan.» Mies tuli kotaan, tervehti vieraitaan: »Eläkää¹¹ terveinä matkamiehet. Miksi ette ruoki matkamiehiä? Alan itse ruokkia matkamiehiä.» No, alkoi keittää ja syöttää: »syökää, älkää halveksiko, vieraani.» No kerkesivät syömästä¹², tekivät maatamenoja ja sitoivat miehen, heittivät ovelle; sitten paneutuivat maata. Yksi (heistä), päällikkö, heräsi,

¹ ylhäällä jokea. — ² j.-rantaparrasta. — ³, ⁷, ⁸, ⁹, ¹⁰ (prees.). — ⁴ takaisin. — ⁵ juoksivat. — ⁶ äidilleen. — ¹¹ elätte. — ¹² söivät.

mom níðku^{gk?}» »nu jeá^{dž}žaném, mon korrmain vižrrom, †tak monne mi †nūlgäst. ton jeáv^{tš}am vižp^{te}gk mona ā^gžin, mom níðku^{gk?}» »a mon tämme níðkum: q^kž^še †karnassid quī kārnasšt p^gda i š^ql^me ro^gka. mom níðku^{gk} oamaj^{ž?}» »a mon tämme níðkum: q^k kārnas q^kž^še kārnasšt š^ql^me je p^gda ro^gka.» »až ton, ma^gž^štem l^gak!» q^gž^šli viživē v^lžn s^ābl^e v^āž^{te}d, a oamuj níž^škdⁱ, viživē j^gdt^li, i p^gž^k š^šž^bpgⁿdt viživⁱdt i k^lnd^lšⁱ p^gž^k j^gž^še. piž^dl m^āz^gdt i vierrgⁱž^dl s^āg^gl^{dt}. i q^lž^ānes tsie^žžⁱ jeáv^{tš}as: »mom pie^{gk?}» »ž^gka k^gžⁿž^{te}, žⁱž^špe^ž k^gž^g pie^lg^d.» »†nett āv^{tš}e žⁱž^lda^{gk}.» »žⁱm žⁱž^lž^l. vⁱž^š kod^šv jeāⁿnaⁿdt, žⁱž^l jeāⁿnaⁿdt p^oad^{ta} monne.» i k^āv^žž^es piž^dl. nu son v^āž^l k^āv^žž^es i †steāⁿna pie^lgⁱ. v^āž^l son niž^š kⁱž^še i žⁱž^l m^āz^gdt i v^āž^žžⁱ togo tiege i v^āž^l niž^š kⁱž^še i †steāⁿna pie^lgⁱ: »koz †āⁿna, togo ju ton.» i q^gž^gž^l †olva.

haukotteli¹ ja sanoi² miehelle: »No, mies, nukuit(ko)? Mitä unta näit?» »No, isäseni, minä olin sidottu(na), niin mikä minua huvitti³? Sinä, isäseni, makasit minun vaimoni kanssa; mitä unta (sinä) näit?» »Minä näin tämän (unen): yhdeksän kaarnetta ronkki yhdeltä kaarneelta takapuolen ja silmän.» »Minäpä näin tämän (unen): yksi kaarne ronkki yhdeksältä kaarneelta silmän ja takapuolen.» »Ah sinua⁴, millainen olet!» (Vainolainen) kurkotti ottaa(kseen) pään(sä) alta sapelin, mutta mies hyppäsi, iski (häneltä) pään (poikki), leikkasi⁵ kaikki(en) päät ja kantoi kaikki jokeen. Tuli takaisin ja alkoi veistää vaarvoja. Poikanen sanoi isälleen: »mitä aiot pingottaa⁶?» »Peura-vaatimen taljan⁷ (ja) peurahiehon taljan (aion) pingottaa.» »Nyt isä puijaat.» »En puijaa. Juokse, kutsu äitisi, laske äitisi tulemaan⁸ minun luokseni⁹. (Hänen) vaimonsa tuli. No, hän otti vaimonsa ja naulasi (hänet) levälleen seinään. Hän otti tyttärensä käsiinsä¹⁰, laski takaisin ja käveli sinne tänne. Otti tyttärensä käsiinsä ja nau-lasi seinään: »mihin äiti, siihen sinäkin¹¹». Poikanen parkui¹². »Älä

1, 2, 3, 5, 12 (prees.). — 4 sinä. — 6 pingotat. — 7 (lat.?). — 8 tulla. — 9 minulle. — 10 (sg.). — 11 siihen jo sinä. — Genetzin muistiinpanemassa toisinnossa (Kuolan lp. murt. sanak., n:o 2, b, s. 234) mainitaan syyksi isän vihastumiseen se, että hän oli yöllä pyytänyt tyttäreltään veistä leikatakseen si-teensä poikki, mutta tytär oli vastannut: »minä sanon uudelle isälleni».

»ton taktu j'el lijē», jiev'tšes (tsieļēki). vjēķeb kōaḁta i kōaḁta piāḁtēn, porškiāḁtēn. pōḁrēn, kiḁḁknēn i tšēḁn'ḁtšvli, vāḁ^dtšeaḁ riḁ^dtu. vqnnzin suḁkli tunḁe pēālla joga i vqnnzes kieḁzi, tšēḁn'ḁtšvli, vāḁ^dtšeaḁ. i piāḁtēn siḁ^dle i jiellegiāḁtēn. main's piḁk.

12.

tij_cijāš jielēn kāllazaj je ā^okaj. kaḁlazaḁⁿd'tše āckaḁe šqnd^oi q^lḁ^oḁ. jielēn kugkaidēs vjēnegaidēs. šqnd^oi sōḁḁe nuḁ^bp^{re} q^lḁ^oḁ. no siḁ jiel^dtaḁḁkēn. q^lges šurrēn. kāllazaj jāmī. siḁ jiel^dtaḁḁkēn aḁ^dta. šurḁ^m^bp q^lḁ^oḁ naḁ^rḁlad^oi. siḁ aḁ^dta_ju jiel^dtaḁḁkēn. šurḁ^m^bp q^lḁ^oka šqnd^oi niḁ^dt. šurḁ^m^bp q^lḁ^oka šqnd^oi q^lḁ^oḁ. up^rš^em^bp vilt^os naḁ^rḁlad^oi. jiel^dtaḁḁkēn. vilⁿ^dtše vjēḁkēn mēāḁtsa. pōarrzeā^m^bp vil^otsēā^lk kāḁp^rḁes: »q^leaḁⁿ^dt je niḁ^dāⁿ^dt kiḁ^ti^dt mēā^dāⁿ^di t^roā^rpil, t^rjestele mī nīešše¹ kuḁlōaj^a. vī^dš kqsk^Amas p^rā^oka(zi) mī^dt q^lḁ^oḁⁿ^dt

sinä¹ itke», sanoi (hänen) isänsä. Lähtivät kotaan, tulivat kotaan (ja) alkoivat syödä. Kerkesivät syömästä², nousi(vat) seisomaan ja lähtivät³ kävelemään rantaan. Souti(vat)⁴ veneellä joen tuolle puolen ja veti(vät) veneensä. Nousi(vat) seisomaan, lähti(vät)⁵ kävelemään, tulivat kylään ja alkoivat elellä⁶. Satu loppui.

Eli muinoin ukko ja akka. Ukolle (ja) akalle syntyi poika. Elivät tämän pitkää, sen lyhyttä. Heille syntyi toinen poika. No, he elelivät. (Heidän) poikansa varttuivat. Ukko kuoli. He elelivät edelleen. Isompi poika meni naimisiin. He elelivät yhä. Isommalle pojalle syntyi tytär. Isommalle pojalle syntyi poika. (Hänen) pienempi veljensä meni naimisiin. Elelivät. Veljekset lähtivät metsälle. Vanhempi veli sanoi⁷ vaimolleen: »Ottakaa(?) poikanne ja tyttärenne mukaanne molemmat, jos kuuluu mitä pahaa. Juokse keskimäistä polkua myöten poikasi ja tyttäresi kanssa, eläkää maan-

¹ I. nīāšše.

¹ s. yksin. — ² Söivät; kerkesivät. — ³, ⁵ lähtee. — ⁴ (mom.). — ⁶ elää.

⁷ (prees.).

je niⁱðⁱnañ^dt, jiele^d niem^heviðlaciðdešt.» nīr^m^bp kāb oæuzi vallei,
niⁱðin tšī^opkiðp^ten mīr^dt. tšī^op^ten ki^r^ok^hen mīr^des, q̄kt t^ouman
sī^opun mīr^des kōaðta. »mom t^ojevdiepped, tšypt^e ai^oēe lieb. jiele^d
t^ojevdiekked, soañηa^d kōaðta.» sið^hηðn kōaðta. (siⁱ a^u^dta t^ojevdeb)¹.
pōarr^azēā^m^bp kāb niⁱð^tes tsēā^l^k: »t^opīssanam, m^q^h^dt t^ojevdiepped,
rēāck^Abiepte^d? pið^d^e viðp^t^d t^opīssanam ton.» nīr^m^bp kāb tsēā^l^k: »m^q^h^dt
ton ka^hmam rēāga^ok, m^q^h^dt ton peā^ts^Alīš^k? jel peā^ts^Alīš, nā^dejⁱ^dž
moñ^he. ton ji^ok ku^hg, a mon ku^hg^m m^st^g tkatskadiema»². niⁱð^t^A
vi^dž^oi tuñ^he pēā^lla, oāñ^hns oā^tai, við^oza^hl^len. tšy^d^e pið^hp^ten kið^de
g^hla, t^ojev^gið^tten. šur^om^bp kāb oā^ramēn. tšy^d^e t^ojev^gið^tten. kāb
niⁱð^hs t^ratkali tsēā^h^oka^d: »k^ots^o t^opīssanam. tšy^d^e pið^hp^ten, ku^hl^hgēn,
t^ojev^gið^tten.» niⁱð^hai ji k^otsa. son q^hšes je kiedem^b^hš^e k^g^dišēā^t
kið^tes, po^h^okēdi oæuzⁱ. tšy^d^e sið^hηðn kōaðta, kā^bpa^g je ā^okā^h je
niⁱð^g ki^hp^te tā^baēn. niⁱð^t^A li^h^hkkⁱðⁱ: »āñ^he vā^hp mōng.» jēñ^hes k^g^h^k^A-

alaisessa kodassa.» Nuorempi vaimo meni³ ulos (ja) alkoi hakata puita tytön kanssa. Kerkesivät hakkaamasta⁴ puitansa ja heittivät puunsa kotaan yhdeksi kasaksi. »Miksi meluatte, on⁵ vainolaisaika⁶. Älkää melutko, astukaa kotaan.» Astuivat kotaan. (He yhä melusivat⁷). Vanhempi vaimo sanoi⁸ tyttarelleen: »Riivatut, mitä (te) meluatte (ja) huudatte? Tule nukkumaan, sinä pirulainen.» Nuorempi vaimo sanoi: »Mitä sinä kuomani huudat, mitä sinä suret? Älä sure, luota minuun. Sinä et kuule, mutta minä kuulen lehden kahinan(kin).» Tyttö juoksi tuolle puolen, rupesi nukkumaan mummonsa viereen; rupesivat levolle. Vainolaiset tulivat kodalle (ja) alkoivat meluta. Vanhempi⁹ vaimo (oli) odottelemassa. Vainolaiset alkoivat meluta. Vaimo tempasi tyttärensä pystyyn: »Herää pirulainen. Vainolaiset tulivat, kuuluivat, alkoivat meluta.» Tyttönen ei herännyt¹⁰. Hän tempasi käteensä poikansa ja (poron) selkäraskappaleen ja riensi ulos. Vainolaiset astuivat kotaan, ottivat käsiinsä¹¹ vaimon, akan ja tytön. Tyttö alkoi itkeä: »äiti ota minut.» (Hänen)

¹ julkaisijan lisäys. — ² vrt. k^g^tš^h^k^d 'sähistä (esim. revontulista)'.

³ hyppäsi. — ⁴ hakkasivat. — ⁵, ⁶ (pl.) — ⁷, ⁸, ¹⁰ (pres.). — ⁹ Isompi. —

¹¹ (sg.).

mas p_aṽ⁹ka mī^dt po^rḥ^kedi, kuckaidēs vⁱḥnegaidēs vⁱḥ²ai. tš^āḥ^bḥⁿḥ^dA, son porḥ^tlⁱ je óavtaj ḡ^āḡ^āinēs, vⁱḥ^dlⁱ, kopt^saj, porḥ^tlⁱ je po^rḥ⁹ḥ^kedi kuckaidēs vⁱḥnegaidēs k^āsk^Amas p_aṽ⁹ka mī^dt. je tš^āḥ^āḥⁿḥ^dt, son aṽ^dta porḥ^tlⁱ je óavtaj, vⁱḥ^dlⁱ, kopt^saj, porḥ^tlⁱ, po^rḥ⁹ḥ^kedi k^āsk^Amas p_aṽ⁹ka mī^dt kuckaidēs vⁱḥnegaidēs, taḥ^t i óarai, †taššigesti. †tatte oṽ⁹ka son ji óaij⁹ḡ^āin ḡ^āḡ^ād. oṽ^āmu mie^dtš^ešt vār(r)^dén. vār^rdennes sijje tagaḥⁱ toš^ke. toṽ^āḡ^ā rāḥ^tlⁿ je kieṽ^tlš^léš^kiḥ^tlⁿ, koṽ^t kiḥ^dešt jie^dt t^īr^vn. páiḥ^s aḥ^kt^tén tš^āḥ^dḥ^ešt, k^āš^tlⁿ toḥ^le. n^ūm^bḥ^e vⁱḥ^tšt pá^ḥ^dt^e pⁱḡ^k ḥ^tlⁱ, †vidno kiḥ^dešt je^dt aḥ^t t^īr^vn. p^óarr^aḥ^eḥ^ām^bḥ^e vⁱḥ^tšt páiḥ^sešt siḥⁱjⁱe^āie^le ḥ^tlⁱ, †vidno †koambaine p^ārⁿaj ja^ā aḥ^t t^īr^vn. po^rḥ⁹ḥ^kén m^āz k^āsk^Amas p_aṽ⁹ka mī^dt ji p_aṽ⁹ka ḡ^ān k^āḥ^vḡ^e k^āṽⁿén ḡ^āḡ^āinēs. k^āv por^ke^āḡⁿna †stoašⁱkiḥ^tstamain¹. sonai kiḥ^tḡⁱḥ^tlⁿ vⁱḥ^āḥ^vḥ^e, k^īmⁿḥ^e tš^āḥ^dt k^īr⁹kⁿ, tu^ḥḥ^eḥ^ām^bḥ^e kiḥ^tlⁿ k^īr⁹kⁿ, kieḥ^sḥⁿ k^īmⁿḥ^e, por^tl^eš^kiḥ^tlⁿ k^āḥ^vḥ^es, p^ór^rén k^īr⁹kⁿ. »koz taḥ^kḥ⁹k niḥ^ḥḡ^ā?» »tš^ūde p^ālⁿ jieḥⁿḥ^es ja

aitinsä kiiruhti keskimäistä polkua myöten, juoksi tämän pitkää, sen lyhyttä. Pimeni², hän söi³ ja rupesi nukkumaan poikansa kanssa; nukkui, heräsi, söi ja kiiruhti tämän pitkää, sen lyhyttä keskimäistä polkua myöten. Pimeni, hän jälleen söi ja paneutui maata; nukkui, heräsi, söi, riensi keskimäistä polkua myöten tämän pitkää, sen lyhyttä; jäi siihen, väsyi. Sitä kauemmas⁴ hän ei voinut mennä. Miehet kulkivat metsällä. Kulkiessa⁵ heille tuli tuska. Hakkasivat nuotion ja alkoivat katsoa, kuinka terveinä kotona eletään. Liottivat paitansa vedessä (ja) heittivät tuleen. Toisen veljen⁶ paita paloi tyystin; nähtävästi kotona eivät olleet⁷ terveinä. Vanhemman veljen paidasta paloi toinen hiha⁸, nähtävästi jompikumpi lapsi ei ollut terve. Riensivät takaisin keskimäistä polkua myöten ja löysivät polulta vaimon poikansa kanssa. Hän (oli) syömätönnä uupunut. He alkoivat keittää lihaa; kattila kerkesi kiehua⁹; (he) keittivät¹⁰ nopeammin. Ammensivat kattilansa, alkoivat syöttää vaimoa¹¹ (ja) söivät. »Mihin laitoit tytön?» »Vainolaiset tap-

¹ Ks. edellä *taššigesti*-.
², ⁷ (prees.). — ³ (mom.). — ⁴ ulommas. — ⁵ K-ssaan. — ⁶ Toiselta veljeltä. — ⁸ hihapuoli. — ⁹ kerkeää, kiehuu. — ¹⁰ k., kerkesivät. — ¹¹ vaimoansa.

äkkainēs.» »jivtš †toaittek pāka qa jiellemen. viälagak q̄d̄to p̄tremas.»
maññen siḡd̄te, jiēl̄d̄taḡk̄en. mañ's piḡk.

13.

jiēl̄l̄en q̄d̄lešt̄ ākaḡ je k̄āll̄azaj. šq̄n̄d̄t̄en äkkanē k̄āll̄azañd̄t̄še
koim̄ q̄l̄ē. k̄āll̄azaj ākaḡ jiēl̄d̄taḡk̄en q̄l̄gesk̄īdim. siḡk̄en q̄l̄ges
koñpe v̄ijje^d. k̄āll̄azaj ākaḡ jiēl̄d̄taḡk̄en kīv̄ta, jiēl̄l̄en, āmaž̄en,
t̄šup̄te pīd̄i. k̄āll̄azaj siḡk̄^Δñi, ol̄uz v̄āḡi. »pīp̄te^d kīšs^Añem k̄oāḡta,
jiēlle^d óar ol̄kan.» siḡññ̄n̄ k̄oāḡta. k̄āll̄azaj porp̄teškīd̄i k̄t̄š̄selaīdes:
»p̄orra^d kīšs^Añem, p̄orra^d, mon̄ t̄inḡ viḡam̄ siḡd̄te. m̄i lie t̄ijje munnušt̄
p̄orra^d, m̄onaj̄ viḡka^bp̄ siḡd̄te.» »viḡ, äjjan̄em, viḡ.» no k̄āll̄azaj vīl̄tiš-
kīd̄i i k̄ā^ai siḡ piḡk̄ t̄š̄iñ̄i^dt̄ i j̄ok̄^Ad̄ta^ai pīv̄tsaīdes piḡk̄ kas. i
siḡēi k̄āll̄azaj äkkainēs i t̄š̄udi^dt̄ m̄iḡdes v̄āḡi. k̄āll̄azaj ts̄eä^rk̄ äkkanēs
v̄ij̄jemenēs: »äkkan̄em, ton̄ meälagaj̄ v̄ij̄.» no k̄āll̄azaj siḡēi v̄aḡk̄t̄eä^mb^p^A

poivat, samoin (toisen) vaimon ja mummon¹.» »Itse ehdit² polulle
elävänä. Tulet³ kaikkein paraaksi.» Menivät kylään, elelivat. Satu
loppui.

Eli ennen akka ja ukko. Syntyi akalle (ja) ukolle kolme poikaa.
Ukko (ja) akka elelivät poikineen. (Heidän) poikansa lähtivät peuran
ajoon¹. Ukko (ja) akka elelivät kahden (ja) huomasivat, (että) vaino-
lainen tuli. Ukko säikähti (ja) meni² ulos. »Tulkaa, vieraani, ko-
taan, älkää olko ulkona.» Astuivat kotaan. Ukko alkoi syöttää vie-
raitaan: »Syökää, vieraani, syökää, minä vien teidät kylään. Mitä-
(p)ä teille on meillä syödä, me viemme kylään.» »Vie, äijäsemme,
vie.» No, ukko teki lähtöä, satoi heidät kaikki ahkioihin ja jukotti³
poronsa kaikkityynni. Ukko lähti akkansa kera (ajamaan ja) otti
vainolaiset mukaansa. Ukko sanoi⁴ akalleen ajaessaan: »akkani,
aja sinä hitaasti.» No, ukko lähti (ajamaan) joutuummin, ajoi (ja)

¹ äitinsä ja mummonsansa kanssa. — ² osasit (?). — ³ Lähdet.

¹ peuraa ajamaan. — ² otti. — ³ (kiinnitti vetohihnan l. vuottoraipan ah-
kionkeulaan). — ⁴ (prees.).

i vīlī, piādi aiāka ga. piātsidēs vālpī i vig^ai aiāka ga piātsiuidēs i aišīlleskiādi i vālpī pi^ok lišī^Eli miedta aiāka kišīke. piādi ākanēs i kālāzaj aiāka ga vān^diš^Eli ākainēs. i ākazes jierģe vālpī, vig^ai jierģes aiāka ga i jadt^Ali jierģezes piāškaži, šāvtšli tšīņe miedta aiāka. i šāvtškiādi tšīņidēs i gkt tšīņņe kīptaj, šur^vmas. i šur^vmas tšupte sōņne sārñai: »ax ton kālāzaj, maj^dt t^okkiāp^ok! mōn tāl tōņņe qndam tuš tūpte^d.» son vālpī šāvtšli tāmmeg^as i silēi, māz^d ākanēs piādi, vīi kōabtas. »Nāta^a ākanem, qpte kōātkam vjrra silja.» i j^el^dtaģkēn kālāzaj ākainēs. i qļģes piāp^tēn, vīļjēn i tsiēl^lģeb^a: »tōņņe āvtšā mi tagdži? »mom pipta tagaziem?» »ton tšīņi^dt kōz taģkē^ok? ton āvtšā, kōz taģkē^ok tīl^li^dt je rōavvai^d?» »jⁱv^tš tūptebiepte^d gaāņem, kōz mōn taģkēm. t^vet mōn jim vjna juckmgin. pi^ok kišīke aišīlēm, gaāņem.» »maj sārñā jⁱš^ok miije?» »mon tiije sārnam tāl qpte: pi^ok aišīēm tšudī gⁱāim kišīke.» »ton āvtšā t^okoat vjāļjē^ok tšudī^dt

tuli mäen päälle. Otti poronsa, vei mäelle poronsa ja alkoi päästellä (niitä); [otti ja] päästi¹ kaikki mäkeä alas² koskeen. Ukko tuli akkansa luokse ja lähti kävelemään akkansa kera mäen päälle. (Hän) otti akaltaan härän, vei härkensä mäelle, leikkasi härkensä³ vuotoraipan⁴ (ja) työnnähytti ahkion mäkeä alas. Alkoi työntää ahkioitaan ja yksi ahkio jäi, (siinä oli) päällikkö. Suurin vainolainen sanoi hänelle: »Ah, sinä ukko, mitä rupesit tekemään! Minäpä annan sinun⁵ tietää!» Ukko⁶ sysäsi tämänkin ja lähti ajamaan; tuli takaisin akkansa luokse, ajoi kodalleen. »Nyt, Natalia akkaseni, sydämeni lankeaa sijalle(en).» Ukko eleli⁷ akkansa kera. (Heidän) poikansa tulivat, ajoivat ja sanoivat⁸: »Mitä sinulle, isä, tapahtui⁹?» »Mitä piti¹⁰ tapahtua¹¹?» »Mihin panit¹² ahkiot? Isä, minne panit taljat ja rouot¹³?» »Itse tiedätte, poikani, minne minä panin. Enhän minä juonut viinaa. Kaikki laskin¹⁴ koskeen, poikani.» »Miksi et sano meille?» »Minä sanon teille siis nyt: kaikki laskin vainolaisin(een) koskeen.» »Miten sinä, isä, saatoit laskea¹⁵ vainolaiset koskeen? Miten

¹, ¹⁴, ¹⁵ (mom.). — ² myöten. — ³ härältään. — ⁴ (s.o. vetohihnan). — ⁵ sinulle. — ⁶ Hän. — ⁷, ⁸, ¹⁰ (prees.). — ⁹ tekihe. — ¹¹ tapahtuminen. — ¹² teit. — ¹³ vällyt.

kīške līšīle^{d2} ton āvtša mi lā^gk nqñ^dtem †mutturvīte²» »aalānem, pīdta †mutturvīda sorṁe nālmešt.» †koast qṛte sāvkkīāpṛe^bp tšīāñīdan²» »kiesšeāga vāl^dte^bp tšīāñīdan.» da †kiezīndi i vīl^gkēn tšīāñies vāl^dte^d āvūdi mīl^dte. tšīāñīkēn pī^gk_kas, košt tšīāñnevēālaaj i košt om^bpṫšōanaaj i vīl^gkēn māzī^dt i pīāpṫn kōābtas i jēā^dtaḡkēn. main^s pī^gk.

14.

jēālla qū^dlešt tšurteṛpāle oamaj. jivtš jēālla, jivtš pḡlla. no taḷ tšurte sōñne tolla je †meālta pīāḡḡ. no son vāl^bḡ, kīpṫḡ je porpṫḡ. je aū^dta vīl^gkīāpṫn. son aū^dta vīl^gkīāpṫḡ je kār^gi pī^gk tšīāñī^dt, vīl^gḡ je vījī^dḡ je pā^kta vī^gḡ. vāl^bḡ kḡštāškīāḡḡ je līšī^Elī pī^gk_kas, qḡt kīāvtai mḡñemašše. tāmmē son vāl^bḡ, vīāivē tšī^bp^gi je vīl^gḡḡ, mḡñ^gi māzḡ^dt. mḡñ^gi kōābtas. jīllegīāḡḡ, qḡtu jēālla je māñzes pī^gk.

sinä olit niin rohkea ¹? »Poikani, rohkeutta tarvitaan surman suussa.»
 »Kuinkas nyt saamme ² (takaisin) ahkiomme?» »Kesällä otamme ahkiomme.»
 Sitten tuli kesä ja (he) lähtivät ottamaan ahkioitaan syvänteiden luota ³. Keräsivät kaikki, mistä (löytyi) ahkionpuolikas, mistä eheä ahkio. Lähtivät takaisin, tulivat kodalleen ja elivät. Tarina loppui.

Eli ¹ ennen vainolaisaikana (eräs) mies. Eli ² yksin ³, pelkäsi ⁴ yksin. No siis vainolainen oli ⁵ tulossa hänen luokseen ⁶ ja sitten tuli(kin). No, hän [otti], keitti (ruokaa) ja syötti (heidät). He teki-vät lähtöä eteenpäin ⁷. Hän alkoi saattaa ⁸ (heitä) eteenpäin, satoi kaikki ahkioihin, ajoi, ajeli ja vei (heidät) pahan luo ⁹. [Otti ja] alkoi heittää (ahkioita) ja laski ¹⁰ (menemään) kaikki; yksi (vainolainen) jäi viimeiseksi. Hän otti tämän, leikkasi pään (poikki) ja lähti, meni takaisin. Meni kotoansa. Alkoi elellä ¹¹, eli ¹² yksin ja (hänen) satunsa loppui.

¹ Mikä sinä olet sellaiseen rohkeuteen. — ² alamme saada. — ³ hautoja myöten.

^{1, 2, 4, 5, 12} (prees.) — ³ itse. — ⁶ hänelle. — ⁷ yhä. — ⁸ lähettää. — ⁹ pahdalle (jyrkanteelle). — ¹⁰ (mom.). — ¹¹ elää.

tiļ gīš̄ jielī kàllazaj àgkaiņes. šanḅ^ai sōņņe aļ^oķe. šanḅ^ai sōņņe nuḅ^bpe aļ^oķe. šanḅ^ai sōņņe kōalman^dt aļ^oķe. šanḅ^ai sōņņe niḅ^dt nēllanēn. kàllazaj jiel^dtagi pàrḅaskⁱšim. aļ^oķes siļ^oķēn koņḅe vīj^ed. i kàllaza jiel^dtagēn. jiel^lēn, jiel^lēn, āmažēn, taļ mī tagažī taš^se. taļl tšup^te pòadt^Amaġin. son kàllazaj vaļlēj olēuz, āmažī: taļl^e tšup^te pòadt^Amaġin. »piḅ^oḅte^d †koarmaḅsan, piḅ^oḅte^d kòabta.» siḅⁱḅḅn kòabta. »jišⁱtiķe^d vārr^olmu, jišⁱtiķe^d» kàllazaj tsēā^lk àgkaiņes: »ā^okaj vī^dš, pīḅ^t ai^dļēst vārr^olmuⁱd^t pūorrum.» àgkaiņes līvⁱ olēuz, ġi pòadt^Amaġin. kàllazaj pā^ok^A niḅ^s: »vī^dš aļ^ota, vī^dš.» ġi pòadt^Amaġin niḅ^dtas. kàllazaj kīḅ^taj kòabtas kīš^se^la(iḅ)skⁱšim. i kàllazaj tsēā^lk kīš^se^laiḅes: »òarr^v^d kīš^ssaņem, óarr^v^d, mōn vaļl^ejam olēuz.» i kàllazaj vaļlēj olēuz i ussa †salaiš †olkunpelt i vaļlēj kār^dtem^e sižn olēuz. i †salīš nuḅ^bpe ussu i vaļ^lḅi †rogatene. kòar^oḅⁱ kīḅ^de aļ i kār^ol^laiḅⁱdⁱ rieḅpen aļn, mom ta^okkiḅ^lēn. »aḅ ton kàllazaj, mīna tīḅīl^oķe! mīj tōņņe

Eli muinoin ukko akkansa kanssa. Hänelle syntyi poika. Hänelle syntyi toinen poika. Hänelle syntyi kolmas poika. Hänelle syntyi tyttö neljänneksi. Ukko eleli lapsineen. (Hänen) poikansa lähtivät peuran ajoin. Ukko ja akka ¹ elelivät. Elivät elämistään, huomasivat silloin, mitä tapahtui(kaan) ². Vainolainen ³ (oli) tullut. Hän, ukko, hyppäsi ulos (ja) huomasi: vainolainen (oli) tullut. (Sanoi:) »tulkaa, ruokkijaiseni, tulkaa kotaan.» (He) astuivat kotaan. »Istukaa, matkamiehet, istukaa.» Ukko sanoi ⁴ akalleen: »akka juokse, tuo aitasta matkamiehille ruokaa.» (Hänen) akkansa lähti ulos ei(kä) tullut (enää). Ukko käski ⁵ tyttärtään: »juokse aittaaan, juokse.» (Hänen) tyttärensä ei tullut. Ukko jäi kotansa vieraineen. Ja ukko sanoi ⁶ vierailleen: »viipykää ⁷, vieraani, viipykää, minä piipahdan ulos.» Ukko riensi ulos, telkesi oven ulkopuolelta ja riensi eteisestä ulos. Telkesi toisen oven ja otti keihään. Kiipesi kodan päälle ja piti silmällä reppänestä ⁸, mitä (he) alkaisivat ⁹ tehdä. »Ah, sinä ukko, puijasit meitä! Me annamme sinulle keppejä.» Alkoivat sysiä

¹ ukot. — ² tekihe siihen. — ³ Silloin v. — ⁴, ⁵, ⁶ (prees.). — ⁷ olkaa. — ⁸ reppänän päältä. — ⁹ alkoivat.

qā^dte^bp †por̄ku.» šāv̄tškišp̄tēn kišdē. no kàλλazai vāl̄p̄i raṝgka^d i raṝ^gkkjāp̄di sīn pi^gk i lišp̄li pi^gk kas. vāṇp̄zi q̄ṝtas, pišd̄i, sōan̄gi q̄ṝtas. āgkanēs tsiel̄k̄i: »mī, rāṇk̄e kàλλ^azai, mī? koz taḡk̄ē^gk sīn^dt?» »pi^gk, rāṇk̄e āgkanēm, pi^gk †paltšēm.» pišp̄tēn v̄l̄j̄jēn ḡl̄ḡes. i †talena rāṇk̄e šāl̄nej †mahte. »no, mom †jeltšeped āi^dl̄ešt, †mie tagd̄zi tijje taḡšē? tij maṇ jiebpe^d jiel̄ kišd̄ešt?» »vāṇ^dtšē^d ḡl̄ānēm, vāṇ^dtšē^d kōadtaṇ^dt.» āvvedēn ussu ḡl̄ḡes, ḡl̄ †mie taggazain: jiev̄tšē tšy^di^d †paltšain. liḡtēn māza oḡuz, pišp̄tēn māza^d jēāv̄tšps. tsiel̄k̄ēn jēāv̄tšps †talena: »āv̄tšē †muttore †macta! †koat v̄j̄l̄j̄jē^gk †paltšē^d tāṇṇe v̄ieṝp̄?» »soṝmē nāl̄mešt, ḡl̄ānēm, pōav̄ta †mutturvidō.» »†talena †arvahtek mīnḡ. koz ḡṝte taḡ^gkkjāp̄le^bp sīnḡ?» »kiešš^Ep̄ieḡk̄e^d ḡl̄ānēm jōḡk̄e. ḡl̄ānēm, lišt̄leḡk̄e^d jōḡk̄e.» pišp̄tēn, v̄l̄j̄jēn jōḡk̄e, n̄l̄l̄l̄ēn tšīš-ṇēdes i piēštēn šur^vmašt̄ tšīšl̄l̄i^ži. i lišt̄^El̄ēn pi^gk jōḡk̄e i siṝ^gkēn, māza^d pišp̄tēn, v̄l̄j̄jēn kōadtas i jiev̄^dtaḡk̄ēn kišd̄ežes i m̄ain^s pi^gk.

kotaa. No, ukko ryhtyi¹ pistämään ja alkoi pistää heitä kaikkia ja lopetti kaikki. Käveli aitalleen, tuli, astui aittaan. Akka² sanoi: »Mitä, ukko raukka, mitä? Mihin heidät toimitit³?» »Kaikki, akka raukkani, kaikki tapoin.» (Heidän) poikansa tulivat ajaen⁴. Nämä (vanhus)raukat (olivat) kuin hupsuina⁵. »No, mitä elelette aitassa, mitä tapahtui teille siinä⁶? Miksi te ette ole⁷ kodassa?» »Astukaa, poikani, astukaa kotaanne.» (Heidän) poikansa avasivat oven, ja⁸ mitä (olikaan) tapahtunut: isä tappanut vainolaiset. Lähtivät takaisin ulos, tulivat jälleen isänsä luo⁹. Sanoivat isälleen näin: »Isä, miten rohkea (olit)! Kuinka saatoit tappaa näin paljon¹⁰?» »Surman suussa, poikani, tulee rohkeus.» »Näin ilahduttit meitä. Mihin nyt panemme¹¹ heidät?» »Vedelkää (heidät) jokeen, poikani. Poikani, heittäkää¹² jokeen.» Tulivat, ajoivat joelle, purkivat ahkionsa, irroitivat pääl-liköltä¹³ suolivyön¹⁴ ja heittivät kaikki jokeen. Lähtivät ajamaan, tulivat takaisin, ajoivat kodalleen ja elivät kodassaan. Satu loppui.

¹ otti. — ² Akkansa. — ³ teit. — ⁴ ajoivat. — ⁵ hupsut. — ⁶ siihen. — ⁷ elä. — ⁸ silloin. — ⁹ isälleen. — ¹⁰ tämän verran. — ¹¹ alamme panna. — ¹² laske-kaa. — ¹³ suurimmalta. — ¹⁴ (jossa oli rahoja).

jielì qū^dtlešt oamaj, tšuptebālε. āssagiđdì je †λοησogìđdì¹ je oī^gk^Ala
 †umpe-gā^rđem je ussu tqg^{ai} rāvazeāmè je uī^šes †ogū †nalādi †tokk-
 tem_giđi^gk. no mom tāmme li jiellemèn. tqī sōñne tšuptes tolla je
 mieā^dta piđdì. no son kōvtšai kōabtas, tuv^{ai} sijje kī^šsemāle je kī^ššed-
 aiđdì. li^gke porškiđpłén. nu son āg^{kes} pā^ōk^A véa^la ai^dlešt pūorrum
 pī^ōle^d. ā^ōkes piđdì †tāzt, ji óajjom kaū^{nv}^d. nu son †avtī pā^gkai,
 što mānā je pī^đte. nu ā^ōkes vār^{ad}ì je †tāzit piđdì, ji óajjom kaū^{nv}^d,
 ji pōant^Again. nu son jiv^{tš}kas vī^lđì, liv^lì oalēuz je tu^ūba ussu
 †tokkudi. nu vī^dž^{ai}, níλλβgšsas vā^lpì je tu^ūba vī^dž^{ai} māz^{at} kī^đdes g.
 vī^vtšleškiđdì je pi^gk †postas vī^vtš^Elì je pi^gk jāmv^{tš}én. je kī^đdes pi^đlap^l,
 pik †postas pī^lì. no jiv^{tš}es jieres kī^đe āz^{ai} je jiellegiđdì, aī^dta jeā^lla
 je maīnzes pi^gk.

Eli ennen, vainolaisaikana, (eräs) mies. Alkoi rakentaa (kotaa) ja kattaa turpeilla ja teki ulkopuolelle umpiетеisen ja lujan² oven ja laittoi oveensa lukon lukitsemista varten. No, mikä(pä) hänen oli elää³. Silloin hänen luokseen oli⁴ tulossa vainolainen⁵ ja sitten tuli(kin). No, hän kutsui (heidät) kotaansa, laittoi heille kestiaterian ja alkoi kestitä. Nuo rupesivat syömään. No, hän käski⁶ akkansa⁷ tuoda vielä aitasta ruokaa. Akka⁸ tuli takaisin; ei voinut löytää. No, hän käski yhä, että »mene ja tuo.» No, akka meni ja tuli sinne⁹; ei voinut löytää ei(kä) tullut (takaisin). No, hän lähti itse, pistäytyi ulos ja lukitsi nopeasti¹⁰ oven. Juoksi, otti jousensa ja juoksi nopeasti takaisin, kotansa katolle¹¹. Alkoi ammuskella, ampui kaikki tyynni¹² ja (ne) kuolivat kaikki. (Hän) sytytti kotansa ja kaikki paloi poroksi¹³. No, (hän) rakensi itselleen toisen¹⁴ kodan, alkoi eellä¹⁵, elää yhä ja (hänen) tarinansa loppui.

¹ λοη- pro λαιη-.

² lujemman. — ³ mitä tämän on eläessä. — ^{4, 6}, (prees.). — ⁵ v-sensa. — ⁷ akalleen. — ⁸ Akkansa. — ⁹ takaisin. — ¹⁰ pian. — ¹¹ päälle. — ^{12, 13} tyhjäksi. — ¹⁴ eri. — ¹⁵ elää.

tijl giðš jielæn nāro^{dt} siððšt. aļ^{gk}e tšupl(aļ^{gk}e i jiele^{dt} nāro^{dt} siððšt. ni^gdt vļļēi mīrji^{dt} uss^gd, usskiðdi mīrji^{dt}. tšude vān^{dt}šēn, vān^{dt}šēn, āmažen, ni^gdt mīrji^{dt} ussa. ni^gdt mīrji^{dt} ussa, āmaži, tšude piðp̄tēn. ni^gdt vī^{dt}ž^{ai} tšudi^{dt} vīðsta, tsiel^{gk}i sijjē^{dt}: »rodan kaūņēm, āvīšān kaūņēm, vīlīdan kaūņēm, vīlībielīdan kaūņēm. vīvīleģē^gd, mon vī^{dt}ž^{am}, pōrrum †tšina^m vātmšēn.» ni^gdt vān^{dt}šēlⁱ †poagu, tōv^{ai}lⁱ †kimpe, †kattale †kampa¹, po^gžēdⁱ qvīel †višēl², kāvazešⁱ †poagu, vī^{dt}ž^{ai}, piðdⁱ si^gdt. »mā^gdt oarrabieptē^d, jāmaidān^{dt} jievpe^d lā^{gk} tīrtēmēn, tšup^{te} tollā.» nāro^{dt} si^gž^{ak}ānēn, vīvīšēn vān^gžⁱdt, kie mom †poapuli mīl^{des}. tuņņe pēāllā joga sugklēš. sugklēš, piðp̄tēš tuņņe pēāllā jockriņ^{dt}tu, kið^gri^gjin. kiņ^gdtšēskiðp̄tēn āsski^{dt} māndas, pi^gk kiņ^gdtšēn vārra. āsskiðp̄tēn oā^gkā kið^gdt. q^ggai vīvīš^gd vļļēi jockriņ^{dt}tu sirr^gd, sirr^gdi, sīr^{ai}, sīr^{ai}, āmaži: tšup^{te} piðdⁱ tuņņe

Muoin eli³ rahvasta kylässä. Aika (oli) vainolaisaika ja rahvas eli⁴ kylässä. (Eräs) tyttö lähti marjoja poimimaan (ja) alkoi poimia marjoja. Vainolaiset kävelivät kävelemistään; huomasivat: tyttö poimii marjoja. Tyttö poimi⁵ marjoja, huomasi: vainolaiset tulivat. Tyttö juoksi vainolaisia vastaan (ja) sanoi heille: »Löysin sukuni, löysin isäni, löysin veljeni⁶, löysin velipuoleni⁷. Viivähtäkää, minä juoksen, laitan ruoan valmiiksi.» Tyttö lähti kävelemään pois, paneutui kuoppaan (?), hävisi kuoppaan, riensi yhtä menoa, kääntyi⁸ pakoon, juoksi (ja) tuli kylään. »Miksi⁹ olette alallanne, ette tiedä¹⁰ elojanne, vainolainen tulee.» Rahvas säikähti, (he) juoksivat veneisiin, (ottivat) mukaansa, ken(elle) mitä(kin) osui. Soutivat¹¹ joen tuolle puolen, soutivat, tulivat tuolle puolen jokirannalle (ja) nousivat maalle. Alkoivat kantaa¹² etemäs¹³ vaatteita, kantoivat kaikki metsään. Rupesivat kyhäämään ulommas kotia. (Eräs) poikanen lähti juoksemaan jokirannalle leikkiä(kseen), leikki leikkimistään (ja) huomasi: vainolainen

¹ luult. = kiðm̄pa. — ² luult. = vī^{dt}ž^{el} 'juoksulla'.

³, ⁶, ⁷ (pl.). — ⁴ (= karj. »rahvas eletäh»). — ⁵, ⁸ (prees.). — ⁹ Mitä. — ¹⁰ ole tietämässä. — ¹¹ (mom.). — ¹² (frekv.). — ¹³ mantereelle.

peáalla joga. kārñin lū^dtebāi^gki^d mī^gke, vāñ^dtṣēn riñ^dtu je ŋījēn jō^gke je vījēn tuñne peáalla joga. q̄gaḡ jogkrinbāšt aū^dta sierra, vīšā^dlla tṣu^de: ku^gken lieb. siḡ tolaḡb. vījjab, q̄^dEla pi^gpegi^gḡḡeb. »ax ton q̄gaḡ, vī^gḡ^bpna^d mīna tībaḡḡi, miḡ tōñne q̄ñ^dte^bp ḡpor^kku. q̄^dai kāvvaḡiēḡi, vī^dtṣ^oḡi q̄^dEla, tṣā^dze kiḡḡe. tṣu^de q̄^dE ju pi^gḡḡēn i tsiēḡ^ken: »tōñne mom pi^gḡta q̄^gai?» q̄^gai ŋī^lḡḡḡḡsa^l vī^dtṣeā^l ki^gū^d vī^gḡḡḡe q̄^kt mu^gḡtam. ḡi pi^gk vī^gḡḡḡa. q̄^kt tolla maḡḡeḡḡs, šur^ḡḡḡe ki^gḡtain lei maḡḡeḡḡs, vī^ḡḡḡi vānnaḡi. »ax ton q̄gaḡ, maḡ^ḡḡ tāḡ tāšt ta^gkki^gḡḡe^gk! mōn le^m tāšt ki^gḡtain.» jiv^tṣ tolla, vī^gḡḡa seāman ḡñālmzin kā^ḡḡkeḡḡin, su^gḡḡḡin tolla, vī^gḡḡa. q̄gaḡ vī^dtṣeā^l tṣq̄^ḡma, son pi^ḡr jō^ḡḡḡi^gḡḡi je jā^mi pi^gk. q̄gaḡ vāñ^dtṣ^Eḡi vī^gḡ^las joga ḡi sōñne tṣu^de šur^ḡḡḡe riñ^dtu ka^ḡḡḡi. son q̄ḡḡḡi, vāḡḡi ḡko^ḡka^ḡke ḡlakte, piēḡi tṣu^de šur^ḡḡḡe tṣjā^lḡḡi je šā^vtṣ^li tṣu^de šur^ḡḡḡe tṣā^ḡḡḡa

tuli joen tuolle puolen. (He) sitoivat laudankappaleita rintaan(sa), kävelivät rantaan, laskeutuivat jokeen ja lähtivät uimaan joen tuolle puolen. Poikanen leikki¹ yhä jokirannalla, vilkuili² vainolaisia³: (ne) olivat⁴ kaukana. He tulivat⁵, uivat⁶, alkoivat⁷ tulla likemmäs. »Oh, sinä poika, sisaresi meitä puijasi, me annamme sinulle keppiä.» Poikanen käännähti, juoksi⁸ lähemmäs, veden partaalle. Vainolaiset tulivat jo liki ja sanoivat: »mitä sinä haluat, poika⁹?» Poika ampui¹⁰ jousipyssyllä yhtä ja toista keskelle otsaa. Ja ampui kaikkia. Yksi tuli¹¹ viimeisenä¹², vainolaispäällikkö¹³ oli jäänyt viimeiseksi¹⁴, odotti vähän. »Oh, sinä poika, mitä rupesit¹⁵ tässä tekemään! Minä(pä) tästä olen jäänyt.» Hän¹⁶ tuli¹⁷, ui¹⁸ purren partaan(sa)¹⁹ suussa(an), tuli suuttuneena, uiden²⁰. Poikanen ampaisi²¹ (häntä) silmään; hän alkoi pyörtää ympäri ja kuoli kerrassaan²². Poikanen lähti kävelemään alas jokea ja vainolaispäällikkö kantautui²³ rannalle hänen ylettyvilleen²⁴. Hän kurkotti, [otti ja] veti (?) (hänet) kuivalle, irroitti vainolaispäälliköltä suolivyön²⁵,

1, 2, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 17, 18, 20, 21 (prees.). — 3 (sg.). — 8 (mom.). — 9 mitä sinulle pitää. — 12, 14 viimeinen. — 13 suurin v-nen. — 15 r. silloin. — 16 Itse. — 19 parta purtu. — 22 kaikki. — 23 heittäytyi. — 24 hänelle. — 25 (jossa oli rahoja).

je poŕ^gkèdì māza^d kóaðta. piðdì, vī^dž^{ai} kóaðtas, sóaŕŕ^aŕi kóaðtas. jievŕšes tséäŕ^kA: »košt vārrðek q̄āŕaŕem?» »vārrde^m sīrrmāin, sīŕŕ^em, sīŕŕ^em, jāla šīlŕ^m.» kàllazaj tséäŕ^k q̄ā^gkas: »mq̄^gdt ton šīlŕ^k, ju p̄aj mung libgāð^gk.» »ji^gk vīr āvŕš^e. tālegas mī lie nq̄^gŕ^dtemi^d?» (vīzedì ŕšīðllžī)¹. jievŕšes vīšq̄dì je vāŕðdì kīvšŕ. »tālena tq̄k^gŕ^gk ŕavit q̄āŕaŕem, q̄ŕŕe mōng ŕvovse ŕólleŕtek. košt vāŕ^dŕ^gŕ^gk tāmm^e ŕtsuvŕa?» »ŕnetnet ŕšq̄dì^d šīlŕ^m, ŕšq̄d^e šur^vmasst piēšŕ^tem.» »pōada^gk oamq̄ q̄āŕaŕem»: jivŕš^g vīživē ŕnālgst². kīšš^Eāŕvŕš^{en}, ŕattunk i jielŕeb. mōin^s pi^gk.

18.

jieŕlŕen gas oīmu ŕšq̄ŕŕebāŕe. ŕšq̄d^ešt piēŕ^ŕŕ^{en}, jāŕŕ^ŕ sŕllq̄jv mq̄ŕŕ^{en}. jieŕlŕen, sŕllq̄št jieŕlŕen. a p̄ārnaj jāŕŕŕinðāšt sīv^{ŕi} ŕīllvq̄š^vines, a tāŕ ŕšq̄ŕŕe lie, tollā, vīžija ŕšā^dž^e mīŕ^dŕ je siemmŕes ŕūāīma kāŕš^kēāšt. no

sysäsi vainolaispäällikön veteen ja riensi takaisin kodalle. Tuli, juoksi kodalleen (ja) astui kotaansa. (Hänen) isänsä sanoi³: »missä kuljit poikani?» »Kuljin leikkimässä, leikin leikkimistäni (ja) sain⁴ tavaraa.» Ukko sanoi⁵ pojalleen: »mitä sinä saalistit, jo vain puijaat minua.» »Et usko isä. Mitäs nämä tällaiset ovat⁶?» (Osoitti suolivyyötä). Isä katsahti ja otti kädestä. »Tällaisen ihmeen⁷ teit, poikani, nyt ihhdutit minut peräti. Mistä otit tämän kumman?» »Niin (ja) niin saalistin vainolaisia, irroitin (sen) vainolaispäälliköltä.» »Sinusta tulee mies, poikani.» Hän silitti⁸ (poikansa) päätä. (He) rikastuivat, elävät vieläkin. Satu loppui.

Elipä ihmisiä vainolaisaikana. Piiloutuivat¹ vainolaiselta, menivät järven saareen. Elivät, saareissa elivät. Poikanen leikki järven rannalla jousipyssyineen. Siellä oli² vainolainen, tuli³ uiden⁴ vettä myöten ja puri⁵ partaansa suussaan⁶. No, pelästytti poikaa. Mutta

¹ julkaisijan lisäys. — ² luult. = ŕŕllq̄āšt.

^{3, 5, 8} (pres.). — ⁴ pyydystin. — ⁶ Tässä mikä on sellaisia. — ⁷ (pl.).

¹ piilottivat. — ^{2, 3, 5} (pres.). — ⁴ uipi. — ⁶ suuhunsa.

pārna palmarpī. a pārna¹ sona nīlbašš²inēs vī^džī laqāp³Arāiē mīl^dt. nu son tašš⁴ i jāmi. pārna¹ vī^džā⁵ māza^dt sū^dtē, sāga tag⁶i, ušta tšup⁷tē li poadt⁸main. nu oīmu vīd⁹tšēn tšijō¹⁰v-¹¹garīa je li¹²ktēn tšijō¹³v-¹⁴garīa, tšarruaten, da i šaṅa tag¹⁵i koīm pēā¹⁶va. šaṅa vī¹⁷ṅi koīm pēivē je vēār¹⁸tanpī. nu maṅnēn jāu¹⁹tē tmidembeāl, a sijje tšudē le²⁰d²¹tšē, pi²²g²³k²⁴kas kq²⁵tškmgin lieb. su²⁶ḡkēn māza^dt ki²⁷dēes je jiellegi²⁸d²⁹ḡten je tatti³⁰ jielleb. ma³¹znēs pi³²g³³k.

19. Kitškai je Kotškai.

sona¹j vārrdeb ur²pē mīl^dtē, tšīdtsa pi³nūb i vārrdeb tšīdtsaines tsovsem kie^džē mīl^dtē ur⁴pē i tšīdtsas vī⁵jēb i sīva pi⁶ljēn ur⁷pē q⁸ i sū⁹štēškijō¹⁰d¹¹ḡten ur¹²pē q¹³ln i āsski¹⁴d¹⁵ḡten kār¹⁶pē. āššēn kī¹⁷v¹⁸knēn kār¹⁹des i sī²⁰ḡḡnēn kār²¹pē siz, pi²²ljēn to²³g kār²⁴pē siz je šurr kī²⁵mnel pi²⁶ḡtēn tšā^džē

poikainen ampui häntä jousipyssyllään kaulakuoppaan¹. No, hän kuoli siihen. Poikainen juoksi takaisin kylään, toi² sanomaan, että vainolainen on tullut. No, ihmiset juoksivat sarvikasalle ja liikuttelivat sarvikasaa, kolistelivat ja laittoivat³ myrskyn⁴ päiväksi. Piti myrskyä kolme päivää ja (sitten) selkeni. No, menivät järven myötäpuolelle ja löysivät vainolaisia⁵, kaikki olivat⁶ hukkuneet. Soutivat takaisin kotiinsa⁷, alkoivat elellä⁸ ja elävät nytkin. (Heidän) tarinansa loppui.

Kitškai ja Kotškai.

He kulkivat¹ tunturia pitkin, paimensivat² tokkaa ja kulkivat³ tokkineen kerrassaan tunturin päästä päähän⁴; ajoivat⁵ tokkaansa, laittoivat⁶ savun tunturille⁷ ja alkoivat savuttaa tunturilla sekä rakentaa kaarretta⁸. Kerkesivät rakentaa⁹ kaarteen, astuivat kaarteeseen, tekivät tulen kaarteeseen ja toivat vettä isolla kattilalla.

¹ k-aa myöten. — ^{2,3} teki. — ⁴ sään. — ⁵ heille lienevät v-set. — ⁶ (pl.). — ⁷ (pres.). — ⁸ elää.

^{1,2,3,5} (pres.). — ⁴ päätä myöten. — ⁶ panivat. — ⁷ (sääsken vuoksi). — ⁸ (porotarhaa). — ⁹ rakensivat.

i liḱtén olguz je pǝllén vīzeem vāvṭšgm^e je āḱtegiǝḱtén vāvṭšmes. āḱtén kiṛ^oknén, piḱtén viǝn^d žides je piženén šurr kimḱes qūla je poṛ^dtegiǝḱtén viǝndžes kimḱe siz je tq^oḱkiǝḱtén †tšovlanüttes. taḱḱén kiṛ^oknén je kimḱes ṭad^oi je †tšovlanüttes košḱteškiǝḱtén. košḱtén kiṛ^oknén je pǝnḱleškiǝḱtén ṭiḱ^dteḱ kimḱes. sonaj viṭṭ^on^dtše óarrab, kiṛ^oṭeb i olguz liviⁱ nuṁ^bpe, viṭšqadi, tāl nāro^dt tolla, paj ṭšupte tolla. piǝḱtegiǝḱtén qḱ^dṭ^ela i son aṭ^dta óarra, viǝ^rṭta. tuḱḱe kārḱe kiṛ^ote piǝḱtén. »óanḱḱe^d kārḱe siz.» nuṁ^bpe viṭṭas kimḱe keássa je kiezi, kiṛ^oknⁱ kimḱes. »pòrra^d vǝr(óamur, jⁱelle^d †ossulted.» porškiǝḱtén ji pòrrab ji viṭṭnešt kǝnzi^dt tséáḱab ji varr kǝ^rḱà^da. sonaj viṭṭ^on^dtše aṭ^dta pòrrab. sij aṭ^dta tséáḱab kǝnzi^dt, †leš vǝr kǝ^rḱà^da. Ki^ršḱaj tséá^rk: »uiḱ viṭṭom, maḱ^dṭ jⁱe^rṭtaḱḱén tāšṭ.» sij aṭ^dta tséáḱab kǝnzi^dt, †leš vǝr kǝ^rḱà^da je Ko^ršḱaj tséá^rk: »uiḱ viṭṭam, maḱ^dṭ jⁱe^rṭtaḱḱén tāšṭ.» je pijjel kārḱe †tšovlaněškiǝim óaṭ^okaṭkiǝḱtén, pijjel kārḱe ji pi^ok^okas

Lähtivät ulos, tappoivat vasattoman vaatimen¹ ja alkoivat teurastaa vaadintansa. Kerkesivät teurastamasta², toivat lihat³, nositivat ison kattilansa hahlaan ja latoivat lihat kattilaan. Rupesivat tekemään vartaita⁴. Kerkesivät tekemästä. (Heidän) kattilansa kiehui ja (he) alkoivat kuivata vartaitaan. Kerkesivat kuivaamasta ja alkoivat käännellä (?) kiehuvaa kattilaansa. He, veljekset olivat⁵ (ja) keittivät⁶ ja toinen lähti ulos, katsahti: siellä näkyi tulevan⁷ väkeä, tuli⁸ vainolainen⁹. Alkoivat tulla likemmäs ja hän yhä oli¹⁰ (alallaan ja) odotti¹¹. Nuo tulivat kaarteen luo. »Astukaa kaarteeseen.» Toinen veli¹² ammensi¹³ keittoa ja kerkesi ammentaa kattilansa. »Syökää matkamiehet, älkää halveksiko.» Alkoivat syödä, söivät¹⁴ ja hakkasivat¹⁵ veljeksiltä kynsiä, (niin, että) veri pursui¹⁶. Veljekset söivät edelleen. He yhä hakkasivat kynsiä, jotta veri pursui. Kitskai sanoi¹⁷: »näe(t) veljeni, mitä rupesivat tässä puuhaamaan¹⁸.» He yhä hakkasivat kynsiä, jotta veri pursui, ja Kotškai sanoi¹⁹: »näe(t) veljeni, mitä rupesivat tässä puuhaamaan.» Ja he alkoivat (vainolaisia) vartailaan (keihästää ja) viskellä kaarteen yli

¹ (vasikattoman naarasporon). — ² teurastaa. — ³ lihansa. — ⁴ vartaitaan. 5, 6, 8, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 19 (prees.). — ⁷ tulee. — ⁹ vain v. — ¹² veljensä. — ¹⁸ elämöimään.

oã^akallén. qv̄ta tšyde kiðtén, vâl^dtén kiðtes, tšq̄lmi^d rō p̄^akén jiellemen
 ji kieššén s̄n^d jiellemen ji tsieļ^ķeb sōnne: »tat jéam̄b̄ t̄n̄a rodt̄ j̄i
 leōtše m̄n̄a jiem̄nešt, mīj tong s̄āg^d tsieļ^ķed̄ kiðim̄.» vâl^dtén tšyōp̄én
 ní^ķtšime kq̄ski^d ji vâl^dtén sona kiñ^dtén ol̄uz je tsieļ^ķén sōnne oã^akan:
 »v̄arra^d m̄āz̄a^d, t̄āl̄ jéam̄b̄a t̄ij̄ j̄ieppe^d leōtše t̄āšt̄.» sona m̄iš̄tén, son
 poŕ^aķed̄l̄ m̄āz̄a^d i s̄ār̄nai sīije: »s̄ār̄nai Ki^lškan^dtš̄ Ko^lškan^dtš̄, kiš̄ n̄m̄^bpe
 rieda t̄āšš̄ ji piðp̄te^d, tšup̄te k̄āv̄as^a k̄iep̄^ķén.» sīj̄ piðp̄tén m̄āz̄a^d Ki^lška^j
 Ko^lška^j, m̄āz̄a piðp̄tén, j̄ie^ld̄taē^ķén. †atunk jielleb. main^s pi^ķ.

20.

Ki^lška^j je Ko^lška^j jiel^lén ki^ķtw̄št̄, v̄āñ^diš̄én meāōtsa, ur^dta v̄āñ^diš̄én,
 tš̄i^dtsas kaiñ^{én} ur̄p̄ešt̄. piðp̄tsai^d piñ^{nb} ur̄p̄ešt̄, tola piš̄i^dieb. tšyde
 v̄āñ^diš̄én, †Pogr^{-viðivē} kiðr̄ñ̄n̄ q̄l̄ je v̄ār^dtw̄škiš̄p̄tén. oãm̄ui^d t̄q̄št̄
 v̄ār^diñ̄ je uñ^{én} sīva ur̄p̄ešt̄. v̄i^ļķ^{én} togo, t̄q̄št̄ oãm̄ur̄ lieb. v̄i^ļķ^{én},

ja viskelivät kaikki. Jättivät yhden vainolaisen, ottivat käsiinsä ¹,
 kaivoivat (häneltä) silmät elävältä ², vetivät jänteet (irti) elävältä ja
 sanoivat ³: »tätä enempä älköön tiedän suku(nne) olko ⁴meidän maas-
 sa(mme), me jätämme ⁵ sinut viestejä sanomaan.» [Ottivat ja] leik-
 kasivat kielen poikki, kantoivat ⁶ hänet ulos ja sanoivat hänelle
 ulkona: »Matkaa nyt takaisin. Älkää tulko enää tänne ⁷.» (He)
 päästivät hänet, hän riensi takaisin ja sanoi heille ⁸: »sanoi Kitškai
 (ja) Kotškai, (että) konsa toisen kerran tänne tulette, vainolainen
 muuttuu kiveksi.» He, Kitškai ja Kotškai, tulivat takaisin ja eleli-
 vät. Elävät vieläkin. Satu loppui.

Kitškai ja Kotškai elivät kahden, kävelivät metsään, kävelivät
 tunturille (ja) löysivät laumansa tunturilta. Paimensivat ¹ poroja
 tunturilla, polttivat ² tulta. Vainolaiset kävelivät, nousivat Pogr-
 oaiven päälle ja alkoivat tähystää. Tähystivät siinä ihmisiä ja näki-
 vät savun tunturista. Lähtivät sinne, siellä ³ oli ⁴ ihmisiä. Lähtivät,

¹ (sg.). — ² elämässä. — ³ (pres.). — ⁴ ei olisi. — ⁵ (impf.). — ⁶ ottivat
 k. — ⁷ Ette olisi e. tässä. — ⁸ (kansalaisilleen).

¹, ², ⁴ (pres.). — ³ siinä.

maqññen je maññen togo, piððtèn ur^dta. Ki^tškai ja Ko^tškai kārðe àssmaïn. tšudⁱdt koõlšõn kārðe siz je pql^llèn vīzeem vāvtšame. àk^tlèn vīzeem vāvtšmes, viçl^llèn kārðe siz je līpše je sār^gkkiððtèn viðn^džes, sār^gl^llèn kir^gknèn je por^tðeb šurr kiemñe siz. kīñnes tš^dtkiðði, tš^di, tš^di. pññl^llškⁱððtèn kīñnes, pññl^llèn je av^dta tš^dtkiðði, tš^di je tš^di je tš^dtkiðði. kiesšegiððtèn kīñnes. tš^de vç^tl^llèn porrgiððtèn, (kiesšemèn pienna tⁿollu¹), porrgiððtèn je sinšt, Ki^tškašt je Ko^tškašt, vç^tl^llèn kqndzi^{dt} tsääka^d. m^dññgⁱððtèn sina Ki^tška je Ko^tška, sišt kqndzin paj varr kq^gkteškiðði. siç t^suften sonaj je vç^tl^llèn tsie^ll^llèn sijje, »mi t^rad, t^rourš, siç vç^tl^llèn mīna m^dññ^d. miç sina porp^leb je juð^leb. siç mišt vç^tl^llèn kqndzi^{dt} tsääka^d. pæss piennag^e jeb t^stoin porp^leme je juð^leme. vç^tl^ll^ata^bp mōnaj tš^soulunidan je oã^gkaallogãvta^bp sina, tš^di^{dt}» siç vç^tl^llèn sin^giðim viðsta tóarrv^d, tóarragiððtèn

menivät menemistään sinne (ja) tulivat tunturille. Kitškai ja Kotškai (olivat) kyhänneet kaarten. (He) kutsuivat vainolaiset kaarteeseen ja tappoivat vasattoman vaatimen. Teurastivat vasattoman vaatimensa, veivät kaarteeseen, (panivat) lihalaudalle ja alkoivat leikata lihoja. Kerkesivät leikkaamasta² ja latoivat³ (ne) suureen kattilaan. Kattila⁴ alkoi kiehua, kiehui kiehumistaan. He alkoivat kääntää kattilaansa, käänsivät, ja (se) yhä alkoi kiehua, kiehui kiehumistaan ja (keitto) rupesi valmistumaan. Ja (keitto) kerkesi. (He) alkoivat ammentaa⁵ kattilaansa. Vainolaiset [ottivat ja] alkoivat syödä⁶; alkoivat syödä ja heiltä, Kitškailta ja Kotškailta, ryhtyivät⁷ hakkaamaan kynsiä. Alkoivat pilkata heitä, Kitškaita ja Kotškaita; näiden⁸ kynsistä alkoi⁹ veri pursua. He¹⁰ suuttuivat (?), [ottivat ja] sanoivat¹¹: »Minkätähden he, toveri, ryhtyivät¹² meitä pilkkaamaan? Me heitä syöttemme ja juotamme. He ryhtyivät hakkaamaan meiltä kynsiä. (Nuo) pahat koirat eivät (ole) syöttämisen ja juottamisen arvoisia. Ottakaamme me vartaamme ja ruvetkaamme viskelemään heitä, vainolaisia.» He

¹ pro *ñóaalq̄b?*

² leikkasivat. — ³ (prees.). — ⁴ k-nsa. — ⁵ vetää. — ⁶ (sulkujen välissä: ammentaessa koirat nuolivat). — ⁷ ottivat. — ⁸ heiltä. — ⁹ a. vain. — ¹⁰ *siç* pl., *sonaj* dual. — ¹¹ s. heille. — ¹² ottivat.

viđsta. sij raḡ^okkiđp̄t̄en †tšeulonesgiđim je vāḡ^dt̄en raḡ^ok̄en sina. †olkkiđt̄en piḡ^ok_{kas}, k̄iḡt̄en toll̄i k̄iđktazi. t̄šud̄evš̄iđr̄ve k̄iḡt̄en je num̄^bpen k̄iḡt̄en t̄šud̄ep̄arvar. sij vāḡ^dt̄en sina je liđn̄n̄ngiđp̄t̄en sin_{gas}, t̄šud̄iđt̄atte. je sinšt̄ vāḡ^dt̄en je t̄šq̄l̄mbiele roḡ^ok̄en, num̄^be †pielt̄ k̄iḡt̄piele muḡ^dt̄en je vāḡ^dt̄en num̄^be †peält̄ j̄iḡ^ok̄ev̄ēā.āaiđt̄ je j̄iḡ^ok̄eds̄iebp̄đt̄ k̄iḡt̄ašt̄ s̄onngšt̄, t̄šud̄evš̄iđr̄vešt̄ je t̄šud̄ep̄arvrišt̄, je †net̄ vi.āt̄en māzq̄đt̄. »vārr̄deḡk̄e^d māzq̄đt̄ k̄oāđtsaḡ^dt̄ je s̄ār̄na^d k̄ānp̄zaḡ^dt̄ piḡ^ok_{kas} j̄iḡk̄j̄oḡ^dt̄še, †ušta m̄i koḡ^dt̄em lieb Ki^tškai je Ko^tškai. minšt̄ vēāā lieb j̄iev̄t̄še je j̄ieḡⁿe je viḡḡa. je nq̄ⁿđt̄em m̄ina j̄ie^džēšt̄ lieb vēāā^a še viḡḡa. sinšt̄ lieb p̄ār̄na nq̄ⁿđt̄em_{še} koḡ^dt̄em lie^bp̄ m̄i, Ki^tškai je Ko^tškai, nq̄ⁿđt̄em_{še} tāvq̄z. je vēāā^a j̄i toll̄i l̄ā ušta m̄i viḡḡ-†diušt̄, nq̄ⁿđt̄em minšt̄ l̄i j̄ieḡⁿecōḡ^dt̄e. m̄i j̄e^bp̄ p̄q̄q̄ māštegen, †kott̄ tāḡḡ j̄eām̄^b piđp̄t̄e^d t̄šud̄e. Ki^tškai je Ko^tškai j̄eb̄ p̄q̄q̄ ni māštegen.» sij v̄iḡ^ok̄en māzq̄đt̄ k̄oāđtas je māzq̄đt̄ j̄i p̄oādt̄^Am̄ain t̄q̄de j̄eām̄^b. m̄ain^s piḡ^ok_{kas}.

ryhtyivät tappelëmaan heitä ¹ vastaan, alkoivat tapella vastaan. He alkoivat pistää vartailaan, [ottivat ja] lävistivät heidät. Viskelivät ² kaikkia, jättivät ainoastaan kaksi (jäljelle). Vainolaispäällikön jättivät ja toiseksi jättivät vainolaisten keittäjän. Ottivat heidät ja alkoivat pilkata heitä, vainolaisia ³, [ottivat ja] kaivoivat heiltä toisen silmän ⁴, katkaisivat toisen käden ⁵ ja ottivat toisen ⁶ jalan peukatot ja varpaat heiltä molemmilta, päälliköltä ja keittäjältä, ja niin lähettivät (heidät) takaisin. »Vaeltakaa takaisin kotiinne ja sanokaa tovereillenne, jokaiselle ⁷, millaisia ⁸ ovat Kitškai ja Kotškai. Meillä on vielä isä ja äiti ja veljiä. Ja sellaisia veljiä on vielä isällämme. Heillä on samanlaisia lapsia kuin ⁹ olemme me, Kitškai ja Kotškai, yhtä ¹⁰ vahvoja. Eikä vielä ole ainoastaan (niin), että (meitä olisi vain) meidän veljekset, (vaan) sellainen on meillä (koko) maakunta. Me emme pelkää mitään, vaikka (?) teitä vainolaisia tulisi enempi-kin ¹¹. Kitškai ja Kotškai eivät pelkää mitään.» He lähtivät takaisin kotiinsa eivätkä palanneet enää ¹². Tarina loppui.

¹ heidän kanssaan v. — ² (inch.). — ³ v. tämä. — ⁴ silmäpuolen. — ⁵ toiselta puolen käsipuolen. — ⁶ toiselta puolen. — ⁷ j. kaikki tyynni. — ⁸ että mikä m. — ⁹ kummoisia. — ¹⁰ samanlaisia. — ¹¹ tätä enemmän tulette v-t. — ¹² tätä enemmän.

Sisällys.

	Sivu
Alkulause	3
I. Koltan murretta	9
A. Patsjoelta	9
[Seikkailusatuja	10
Paholaissatuja	37
Haltiasatuja; ihmiset eläiminä; noitajuttuja	64
Staalosta	90
Vainolaisista; murhajuttuja y.m.	101
Leikkejä	133
Sananlaskuja; arvoituksia	145
Enteitä, taikoja	149
Poron taposta	161]
B. Suonikylästä	163
[Eläinsatuja; ihminen eläimenä	163
Sekalaista	177]
C. Nuortijärveltä	186
[Eläinsatuja; ihminen eläimenä	186
Seikkailu- ja paholaissatuja	203
Haltiasatuja; noitajuttuja	218
Vainolaisista; murhajuttuja	226
Sekalaista	242]
II. Kildinin murretta	247
[Eläinsatuja; ihminen eläimenä	247
Paholaissatuja	254
Seikkailusatuja	263
Vainolaisista, karkureista	274
Sekalaista	278]
III. Turjan murretta	281
[Eläinsatuja	281
Haltia- ja seikkailusatuja y.m.	285
Vainolaisista	301]

Oikaisuja.

Siv. 4, riv. 10 ylh. on: Luovasjärven (Lovozero) murretta, on oleva:

Semiostrovin murretta, sekä yhden pyyntijutun, joka on Luovasjärven (Lovozero) murretta,

- » 17, riv. 12 ylh. on: *vũõõg^Amen*, o. o.: *vũãõg^Amen*.
- » 31, » 5 » » *pǎš̄k̄em̄bõdd^A*, » » *p-bõdd^A*.
- » 35, » 13 » » *viš̄svz*, » » *viš̄svz*.
- » 38, » 1 » » *kěã^Jtt^{šA}*, » » *kěã^Jtt^{šA}*.
- » » » 3 » » *ǣl̄m̄òl̄m̄áž*, » » *ǣl̄m̄òl̄m̄áž*.
- » 49, » » » » *vũãžttam*, » » *vũãžttam*.
- » 50, » 13 » » *nięid^a*, » » *nięda*.
- » 67, » 2 » » *měã^Jtt^A*, » » *měã^Jtt^A*.
- » 68, » 3 » » *tšǣl̄m̄^e*, » » *tšǣl̄m̄^e*.
- » 72, » 4, 6 » » *kõtm*, » » *kołm*.
- » 79, » 10 » » *vũãl̄ǣe*, » » *vũãl̄ǣe*.
- » 81, » 4 » » *ãušl̄-*, » » *ãušl̄-*.
- » 82, » 7 » » *pal̄pe*, » » *pal̄pe*.
- » 84, » 3 » » *ãušl̄-*, » » *ãušl̄-*.
- » 104, » 3 » » *piełin sõrmin*, on ehkä oleva: *p. suõrmĩn*
(puolin sormin = sormipuolina).
- » 110, » 4 » » *vuõil̄*, o. o.: *vuõil̄*.
- » 124, » 1 » » *vũãbbes*, » » *vũãbbes*.
- » » » 12 » » *piřr^a*, » » *piřr^a*.
- » 132, » 1 » » *nięidp*, » » *nięda*.
- » 144, » 8 » » *vũõšs*, » » *vũõšs*.
- » » » 9 » » *tũššlad*, » » *tũššlad*.
- » 150, » 4 » » *teļ*, » » *teļ*.
- » 156, » 1 » » *tǣl̄l̄^e*, » » *tǣl̄l̄^e*.
- » 166, » 9 » » *ãlyã^k*, » » *ãlyã^k*.
- » 168, » 11 » » *vããdãm*, » » *vããdãm*.

Siv. 173, riv. 4 ylh. on:	<i>nĭēχ̄d̄,</i>	O. O.:	<i>nĭēχ̄d̄.</i>
» 178, » 12 » »	<i>tšišťtsam,</i>	» »	<i>tšišťtsam.</i>
» 182, » 7 » »	<i>tšěăĭkk^A,</i>	» »	<i>tšěăĭkk^A.</i>
» 190, » 4 » »	<i>tεrpe,</i>	» »	<i>tεrpo.</i>
» 192, » 8 alh. »	<i>paleltunut,</i>	» »	<i>kuollut.</i>
» 198, » 9 ylh. »	<i>moštťšovš,</i>	» »	<i>moštťšovs.</i>
» 200, » 10 » »	<i>peř'tta,</i>	» »	<i>peř'tte.</i>
» 203, » 4 » »	<i>kěijem eĭ^dĭ,</i>	» »	<i>k-m'ieĭ^dĭ.</i>
» 204, » 4 » »	<i>tšăže'tam,</i>	» »	<i>tšăže'tam.</i>
» 221, » 8 » »	<i>peřv^e,</i>	» »	<i>peřv^e.</i>
» 222, » 2 » »	<i>măvtsék nărγvš</i>	(niemeen poikittain?), pi-	
		tänee olla:	<i>Măvtsék nărγvše</i> (Mekkoniemeen).
» 234, » 8 » »	<i>aχĭmen,</i>	O. O.:	<i>ăχĭmen.</i>
» 237, » 3, 4 » »	<i>taokkal,</i>	» »	<i>taokkal.</i>
» 239, » 14 » »	<i>ko^okā,</i>	» »	<i>ko^okā.</i>
» 249, » » alh. »	<i>tarttui häneen,</i>	O. O.:	<i>kuristi hänet.</i>
» 257, » 5 ylh. »	<i>jovtχ aχ,</i>	O. O.:	<i>jovtχ'aχ.</i>
» 264, » 11 » »	<i>vùšt,</i>	» »	<i>vùšt.</i>
» 272, » 6 » »	<i>oĭmne,</i>	» »	<i>oĭmne.</i>
» 282, » 13 » »	<i>sěăvmaĭn,</i>	» »	<i>sěăvmaĭn.</i>
» 286, » 10 » »	<i>oĭmui^dt,</i>	» »	<i>oĭmui^dt.</i>
» 288, » 7 » »	<i>na^mp,</i>	» »	<i>na^mp.</i>
» 290, » 6 » »	<i>tĭrv,</i>	» »	<i>tĭrv.</i>
» 297, » 2 » »	<i>văĭpĭ,</i>	» »	<i>văĭpĭ.</i>
» 300, » 13 » »	<i>tsieĭ^gkeb,</i>	» »	<i>tsieĭ^gkeb.</i>
» 303, » 11 » »	<i>sa^gkaⁿp,</i>	» »	<i>sa^gkaⁿp.</i>
» 308, » 11 alh. »	<i>mummonsä,</i>	pitänee olla: äitinsä. (<i>vĭšnĭe</i>	
		merkitsee oikeastaan 'vanhemman veljen vaimoa').	
» 311, » 5 ylh. on:	<i>qkt,</i>	O. O.:	<i>qkt.</i>
» » » 6 » »	<i>ta^gkkĭăpĭt^gk,</i>	» »	<i>ta^gkkĭăpĭt^gk.</i>
» 314, » 5 » »	<i>răv^ke</i> (sg.),	» »	<i>răv^ke</i> (pl.).
» 318, » 4 » »	<i>paĭ,</i>	» »	<i>paĭ.</i>

Pienemmät virheet, kuten *t, t̄, d, p, g, tš, s, z, š, ž, n, l, ô* (tai päinvastoin), eivät sanottavasti johtane lukijaa harhaan.

